

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
УНИВЕРЗИТЕТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ ВО СКОПЈЕ

ISSN-1857-9779

БИЛТЕН

НА
УНИВЕРЗИТЕТОТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ ВО СКОПЈЕ

Број 1321

Скопје, 1 јануари 2025 година

Издание на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје
Бул. „Гоце Делчев“ бр. 9, 1000 Скопје

ПРВИОТ БРОЈ НА БИЛТЕНОТ Е ОБЈАВЕН ВО МАЈ 1957 ГОДИНА

Уредник на издавачката дејност на УКИМ:
проф. д-р Биљана Ангелова, ректор

Уредник на Билтенот:
Илија Богоевски

Лектори:
Весна Илиевска-Цветановска
Соња Попоска

Техничко уредување:
Зоран Кордоски

СОДРЖИНА НА БИЛТЕН БРОЈ 1321 ОД 1 ЈАНУАРИ 2025 ГОДИНА

ГРАДЕЖЕН ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област хидротехника, на Градежниот факултет – Скопје (**вонр. проф. д-р Гоце Тасески**).....7-24
2. Преглед на одобрени теми за изработка на докторски дисертации (**м-р Ристе Ристов, м-р Васко Гацевски**).....25
3. Преглед на одобрени теми за изработка на магистерски трудови (**Илина Ефтимовска, Кристијан Блажески**).....26

ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Модели на предиктивна аналитика во финансискиот систем и носењето макроекономски одлуки** од м-р Филип Пеовски, пријавена на Економскиот факултет – Скопје.....27-33
2. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Улогата на промените во организациската култура како развоен фактор на современите бизниси – емпириска анализа на состојбата на Република Северна Македонија** од м-р Лиридон Исмаили, пријавена на Економскиот факултет – Скопје.....34-44
3. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Импликациите на стилските на лидерство и организациската култура врз стратегиското лидерство: Случајот на Косово** од м-р Тринге Красниќи, пријавена на Економскиот факултет – Скопје.....45-52

МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на два наставника во сите наставно-научни звања по предметите од наставно-научните области: ментална хигиена, психосоматика, детска психијатрија, психопатологија, психотерапија, психоанализа, психофармакотерапија, медицинска психологија и медицинска социологија, на Медицинскиот факултет – Скопје (**вонр. проф. д-р Виктор Исијановски, доц. д-р Елизабет Мицева Величкоска**).....53-81
2. Реферат за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања по предметите од наставно-научните области: хирургија, здравствена нега или клиничко-болничка и општа здравствена нега и урологија, на Медицинскиот факултет – Скопје (**вонр. проф. д-р Скендер Саиди**).....82-98
3. Реферат за избор на едно лице во сите научни звања по предметите од научната област: радиологија, на Медицинскиот факултет – Скопје (**д-р сци. Ана Михајловска Рендевска**).....99-117
4. Реферат за избор на асистент по предметот Интерна медицина, на Медицинскиот факултет – Скопје (**ас. д-р Тара Мојсовска**).....118-123
5. Реферат за избор на еден асистент по предметот Психијатрија и медицинска психологија, на Медицинскиот факултет – Скопје (**ас. д-р Бојана Ѓорговска**).....124-127
6. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Евалуација на мукокутаните промени и корелација со социо-демографските, лабораториските, фармаколошките и етиолошките фактори кај пациентите со терминална бубрежна болест на дијализа** од д-р Ивана Дохчева Карајованов, пријавена на Медицинскиот факултет – Скопје.....128-141
7. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Испитување на вредностите на респираторната функција кај различни спортски дисциплини** од ас. д-р Биљана Спиркоска Ванѓеловска, пријавена на Медицинскиот факултет – Скопје.....142-147
8. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Определување на метаболичката количина во мирување и телесниот состав кај спортската популација** од ас. д-р

- Михаела Несторова Бражанска**, пријавена на Медицинскиот факултет – Скопје.....148-153
9. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Споредба на влијанието на CoQ10 наспроти CoQ10 инкорпориран во липозоми како нефропротектор кај Cisplatin (CDDP) индуцирана нефротоксичност од д-р Емилија Шиколе**, пријавена на Медицинскиот факултет - Скопје.....154-165
10. **Приговор од в. н. сор. д-р Ирена Митевска**, на Рефератот за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научните области: интерна медицина, геријатрија, здравствена нега и кардиологија, објавен во Билтенот бр. 1320 од 15.12.2024 година од страница број 24 до страница број 99.....166-167
11. **Одговор на Рецензентската комисија на приговорот поднесен од в. н. сор. д-р Ирена Митевска**, на Рефератот за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научните области: интерна медицина, геријатрија, здравствена нега и кардиологија, објавен во Билтенот бр. 1320 од 15.12.2024 година.....168-169
12. **Приговор од н. сор. д-р Валентина Андова**, на Рефератот за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научните области: интерна медицина, геријатрија, здравствена нега и кардиологија, објавен во Билтенот бр. 1320 од 15.12.2024 година од страница број 24 до страница број 99.....170-172
13. **Одговор на Рецензентската комисија на приговорот поднесен од н. сор. д-р Валентина Андова**, на Рефератот за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научните области: интерна медицина, геријатрија, здравствена нега и кардиологија, објавен во Билтенот бр. 1320 од 15.12.2024 година.....173-176

ПЕДАГОШКИ ФАКУЛТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

1. Преглед на одобрени теми за изработка на докторски дисертации (м-р Ардита Садику, м-р Десаре Сулејмани, м-р Фатон Мазреку).....177

ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ

1. Преглед на одобрени теми за изработка на докторски дисертации (м-р Марија Чобанова, м-р Елена Рафаиловска).....178
2. Преглед на одобрени теми за изработка на магистерски трудови (Сања Ристеска, Катерина Рангелова).....179
3. **Исправка на Рефератот за избор на проф. д-р Александра Цветковска-Ѓорѓиевска** во звањето редовен професор, објавен во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр. 1319 од 1.12.2024 година.....180-181

СТОМАТОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област (дисциплина) максилофацијална хирургија, на Стоматолошкиот факултет – Скопје (вонр. проф. д-р Сузана Двојаковска Божовиќ).....182-197
2. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Евалуација на саливарна хипофункција во корелација со типот на радиотерапија кај пациенти со малигни неоплазми на глава и врат од д-р Соња Роголева Ѓуровски**, пријавена на Стоматолошкиот факултет – Скопје.....198-205
3. Преглед на одобрена тема за изработка на докторска дисертација (д-р **Спиро Спасовски**).....206
4. Преглед на одобрени теми за изработка на магистерски трудови (д-р **Андреј Стојановски**, д-р **Стефан Анастасовски**, д-р **Стојан Петровски**).....207

ТЕХНОЛОШКО-МЕТАЛУРШКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област (дисциплина) математика (1.01.00.01), на Технолошко-металуршкиот факултет – Скопје (**вонр. проф. д-р Павел Димовски**).....208-217
2. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област (дисциплина) неорганска хемиска технологија – друго (неорганско хемиско инженерство и животна средина) на Технолошко-металуршкиот факултет – Скопје (**ас. д-р Андријана Чанкуловска Теновска**).....218-227
3. Преглед на одобрена тема за изработка на докторска дисертација (**м-р Бељинда Амити**).....228
4. Преглед на одобрени теми за изработка на магистерски трудови (**Тоше Димитриев, Снежана Ставрова**).....229

ФАКУЛТЕТ ЗА ЕЛЕКТРОТЕХНИКА И ИНФОРМАЦИСКИ ТЕХНОЛОГИИ

1. Рецензија на ракописот **Збирка решени задачи од областа на надземни и кабелски водови и нисконапонски инсталации** од авторите: **вонр. проф. д-р Јорданчо Ангелов и вонр. проф. д-р Јовица Вулеќиќ**.....230-236
2. Преглед на одобрени теми за изработка на магистерски трудови (**Борјан Саздов, Данче Папучиева, Сандра Костова, Петар Чурлинов**).....237

ФАКУЛТЕТ ЗА ЗЕМЈОДЕЛСКИ НАУКИ И ХРАНА

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област (дисциплина) Економика на земјоделството – 4.05.01.01 на Факултетот за земјоделски науки и храна – Скопје (**вонр. проф. д-р Ивана Јанеска Стаменковска**).....238-261

ФАКУЛТЕТ ЗА МУЗИЧКА УМЕТНОСТ

1. Преглед на одобрена тема за изработка на докторска дисертација (**м-р Билјана Весковска**).....262
2. Преглед на одобрени теми за изработка на магистерски трудови (**Јелена Тодоровиќ, Александар Аќимовиќ, Вегим Кучи, Дјелза Дедуши, Јета Думница, Роберт Андовски, Љубица Таскова, Марио Иванов**).....263-265

ФАКУЛТЕТ ЗА ФИЗИЧКО ОБРАЗОВАНИЕ, СПОРТ И ЗДРАВЈЕ

1. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Компаративна анализа во некои атропометриски карактеристики и моторички способности меѓу борачи и боксери од Република Косово** од м-р **Агим Кека**, пријавена на Факултетот за физичко образование, спорт и здравје - Скопје.....266-273
2. Преглед на одобрена тема за изработка на докторска дисертација (**м-р Арменд Мифтиу**).....274
3. Преглед на одобрени теми за изработка на докторски дисертации (**м-р Бесмир Салиху, м-р Албин Ајвази**).....275

ФАРМАЦЕВТСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на ракописот **Учебно помагало за теоретска настава по предметот Неорганска хемија, применета во фармацијата** од авторите: **проф. д-р Лилјана Анастасова и проф. д-р Руменка Петковска**.....276-282
2. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Примена на модели на машинско учење за предикција на клинички исход и персонализирање на терапија со ритуксимаб кај пациенти со ревматоиден артритис** од м-р **Евгенија Михајлоска**, пријавена на Фармацевтскиот факултет - Скопје.....283-291
3. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Имплементирање на програма за антимиembroно управување и комплетен скрининг во единица за интензивна нега**

во однос на период на болнички престој и севкупен клинички исход на пациентите од м-р Јелена Мициќ, пријавена на Фармацевтскиот факултет – Скопје.....292-307

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научните области (дисциплини) историја на Македонија (шифра: 6.01.01.01) и историја на стариот век (шифра: 6.01.01.03), на Филозофскиот факултет – Скопје (проф. д-р Стефан Пановски).....308-319
2. Реферат за избор во соработничко звање – асистент за наставно-научните области: антропологија на родот (со шифра: 5.09.05.04) и социологија (со шифра: 5.04.00.01), на Филозофскиот факултет – Скопје (м-р Стефан Васев).....320-325

ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научните области англиски јазик (6.02.01.16) и преведување и толкување (6.02.01.31), на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ – Скопје (д-р Милена Саздовска Пигуловска).....326-346
2. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Зборообразувањето во романите „Несреќници“ и „Станот на третиот кат“ на Мурат Исаку од м-р Селвије Селмани**, пријавена на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ – Скопје.....347-351
3. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Колизација на еманципаторски и конзервативни идеологии во современите бајки за деца и млади од м-р Лени Фрчкоска**, пријавена на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ – Скопје.....352-356

ФАКУЛТЕТ ЗА ШУМАРСКИ НАУКИ, ПЕЈЗАЖНА АРХИТЕКТУРА И ЕКОИНЖЕНЕРИНГ „ХАНС ЕМ“

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања по предметите во научната област 4.01.01.05 ерозија и уредување на порои, на Факултетот за шумарски науки, пејзажна архитектура и екоинженеринг „Ханс Ем“ – Скопје (вонр. проф. д-р Иван Минчев).....357-370

ЕКОНОМСКИ ИНСТИТУТ

1. Преглед на одобрена тема за изработка на докторска дисертација (м-р Теа Јосимовска).....371
2. Преглед на одобрена тема за изработка на магистерски труд (Љупка Квачковска-Јовановиќ).....372

ИНСТИТУТ ЗА ЗЕМЈОТРЕСНО ИНЖЕНЕРСТВО И ИНЖЕНЕРСКА СЕИЗМОЛОГИЈА

1. Преглед на одобрени теми за изработка на докторски дисертации (м-р Бесар Абдиу, м-р Трајче Зафиров, м-р Марина Попоска).....373
2. Преглед на одобрени теми за изработка на магистерски трудови (Катерина Вон Елдингер, Јулија Димитриевска).....373

ЈНУ ИНСТИТУТ ЗА МАКЕДОНСКА ЛИТЕРАТУРА

1. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Трансформација на мас-медиумите во нови медиуми и креирање на дигитална култура од м-р Кристина Христова Николова**, пријавена на Институтот за македонска литература - Скопје.....374-381

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО
НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ ХИДРОТЕХНИКА НА ГРАДЕЖНИОТ ФАКУЛТЕТ
ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Градежен факултет – Скопје, објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Лајм“ од 9.11.2024 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област (2.01.01.06) хидротехника, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр. 02-2/53-418, донесена на 2.12.2024 год., формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Петко Пеливаноски, редовен професор на Градежниот факултет во Скопје, д-р Катерина Доневска, редовен професор на Градежниот факултет во Скопје и д-р Милорад Јовановски, редовен професор на Градежниот факултет во Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област: хидротехника, во предвидениот рок се пријави д-р Гоце Тасески, дипломиран градежен инженер, вонреден професор на Градежниот факултет во Скопје

1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатот д-р Гоце Тасески, дипл.град.инж., е роден на 13.6.1982 год во Охрид. Основното образование го завршил во родното место со одличен успех. Средно образование завршил во ЦСО „Нико Нестор“ во Струга, на насоката за градежни техничари, во учебната 1999/2000 година, исто така со одличен успех.

На Градежниот факултет во Скопје, насока: Хидротехника, се запишал во учебната 2000/2001 година, а дипломирал во декември 2006 година, со просечна оценка 9,40. Дипломската работа е од областа водоснабдување, под наслов „Идеен проект за пречистителна станица за водоснабдување на населените места од општина Карбинци“.

Во текот на студирањето, во II, III и IV година е прогласуван за најдобар студент на генерацијата, од страна на Градежниот факултет, а за учебната 2006/2007 година, добитник е на признанието „Инженерски прстен“, кое го доделува Инженерската институција на Македонија, како најдобар дипломиран студент.

На постдипломски студии на Градежниот факултет во Скопје, насока: Хидротехника, се запишал во февруари 2007 година, а завршил во декември 2009 година, со просечна оценка 10. Магистерската работа под наслов: „Оптимализација на доводните количини на вода кај комбинирани водоснабдителни системи“, успешно ја одбрал на декември 2009 година и се стекал со научен степен магистер на технички науки.

Кандидатот активно го владее англискиот јазик. Од компјутерскиот софтвер одлично владее со поголем број општи и специјализирани програми.

Со Одлука на Наставно-научниот совет на Градежниот факултет во Скопје, донесена на 18.1.2010 година, избран е за помлад асистент по групата предмети кои ги покрива Катедрата за водоснабдување, канализација и мелиорации: Водоснабдување, Пречистување на водата, Канализација, Пречистување на отпадни води, Користење на подземни води, Водовод и канализација, Комунална хидротехника, Системи за наводнување, Системи за одводнување, Хидротехнички мелиорации, Водовод и канализација на згради, Моделирање во комунална хидротехника и Експлоатација и управување со водоснабдителни и канализациони системи.

На 376. седница на Наставно-научниот совет, одржана на 3.6.2011 година, пријавил тема за изработка на докторска дисертација под работен наслов „Карактеристиките на хидрауличките удари во водоводните мрежи“, која ја одбрал на 12.6.2015 год. и се стекнал со научен степен – доктор на технички науки.

Со Одлука на Наставно-научниот совет на Градежниот факултет во Скопје, донесена на 19.12.2012 година, избран е за асистент од областа на водоснабдување, канализација и мелиорации на Градежниот факултет во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

На 18.8.2015 год. е избран во звањето доцент на Градежниот факултет во Скопје, во областа хидротехника, а во звањето вонреден професор е избран во април 2020, со реферат за избор објавен во универзитетскиот Билтен бр. 1212 од 1.4.2020 година на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Во периодот од 2018 година до денес е генерален секретар на Здружението за третман на вода и отпадна вода.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од последниот избор, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

2. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТОТ ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Од изборот во звањето вонреден професор до сега, наставната дејност кандидатот ја остварува преку одржување на предавања, вежби и консултации со студенти. Во споменатиот временски период одржува предавања и вежби на првиот и вториот циклус студии. На првиот циклус студии ги покривал часовите предавања по предметите: Водоснабдување, Водовод и Канализација и Пракса, а на вториот циклус по предметите: Пречистување на водата, Моделирање во комунална хидротехника, Користење на подземни води, Водовод и канализација на згради и Пракса за хидротехничка насока. На првиот циклус одржувал вежби по предметите: Комунална хидротехника, Водоснабдување, Канализација, Водовод и канализација, Системи за одводнување и Системи за наводнување. На вториот циклус студии ги покривал часовите за вежби по предметите: Пречистување на водата, Моделирање во комунална хидротехника, Користење на подземни води, Водовод и канализација на згради и Хидромелиоративни системи. На третиот циклус студии, кандидатот го организира и го спроведува одржувањето на наставата по предметот Автоматизирање и управување со водоснабдителни системи на Градежниот факултет во Скопје

Во периодот од неговиот последен избор до сега, од учебната 2020/2021 до учебната 2024/2025, кандидатот учествувал како член во комисија за оцена/или одбрана на 15 дипломски и 18 магистерски труда. Во овој период бил ментор на 8 дипломски и 6 магистерски труда.

За наведените предмети, покрај практичната работа со студентите за изработка на програми, семинарски и дипломски работи предвидени со наставата, во соработка со градежните компании организира и дополнителна теренска настава на територијата на Република Македонија.

Другите активности кои припаѓаат во наставно-образовната дејност, а кои се релевантни за изборот, се наведени во табелата во Анекс 2 (член 2) од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци.

Научноистражувачка дејност

Во изминатиов период, научноистражувачката дејност на кандидатот д-р Гоце Тасески се одвива со учество на еден научен проект и преку објавување на трудови во референтни списанија, како и учество со реферати на домашни и меѓународни симпозиуми и конференции.

Д-р Гоце Тасески има објавено вкупно 17 научни трудови од областа на хидротехниката, од кои: 2 труда се објавени во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор, 14 труда се објавени во зборници на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири и 1 труд е објавен во стручно/научно-популарно списание.

Кандидатот бил ментор на 6 магистерски труда.

Другите активности кои припаѓаат во научноистражувачката дејност, релевантни за изборот, се наведени во табелата во Анекс 2 (член 3/член 4) од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Гоце Тасески активно е вклучен во стручно-применувачката работа на Градежниот факултет во Скопје и во компании од областа на проектирање објекти од хидротехниката. Во периодот од последниот избор до денес, стручната дејност ја реализира со учество како одговорен проектант на повеќе основни проекти, мастер планови, студии и елаборати за објекти во нашата земја. Врши стручна ревизија на проектна документација од градежништвото.

Особена активност кандидатот покажува во дејностите од поширок интерес. Активно е вклучен во работата на стручни комисији и работни групи при Градежниот факултет, исто така членува во повеќе македонски здруженија, и тоа: Здружението за третман на вода и отпадна вода, Друштво на хидролози на Македонија, Друштво за заштита на водите, Друштво на најдобри дипломирани студенти од техничките факултети во Р Македонија – АЛУМНИ, Сојуз на градежни инженери на Македонија (СГИМ), Комора на овластени архитекти и инженери на Македонија, Инженерска институција на Македонија, Македонски комитет за големи брани.

Конкретните активности се наведени во табелата во Анекс 2 (член 5) од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци.

Оценка од самоевалуација

Согласно со Извештајот од Комисијата за самоевалуација на Факултетот, кандидатот своите наставни обврски секогаш ги извршува професионално, квалитетно, совесно и на високо стручно ниво. Кандидатот успешно им го пренесува знаењето и воспоставува професионален однос со студентите, што е потврдено со позитивната оценка која кандидатот редовно ја добива од спроведената анонимна студентска анкета за квалитетна реализација на наставните обврски и содржини, спроведена во досегашниот период, организирана во рамките на процесот на самоевалуација.

ОБРАЗЕЦ 1

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Гоце Богоја Тасески
Институција: Градежен факултет – Скопје

Научно подрачје: инженерство и технологија
Научно поле: градежништво
Научна област: хидротехника

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – РЕДОВЕН ПРОФЕСОР

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус* Просечниот успех на прв циклус изнесува: _____ Просечниот успех на втор циклус изнесува: _____ Просечниот успех изнесува _____ за интегрираните студии.	/
2	Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира Назив на научната област: хидротехника Назив на научното поле: градежништво Назив на научното подрачје: инженерство и технологија	да
3	Објавени најмалку шест рецензирани научни труда во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор	да
3.2.1	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови 1. Назив на научното списание: <i>Scientific Journal of Civil Engineering</i> 2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): 19 членови, 7 члена од Северна Македонија, 3 члена од Словенија, 2 члена од Хрватска, 2 члена од Црна Гора, 1 член од Србија, 1 член од Австрија, 1 член од Франција, 1 член од Турција, 1 член од Холандија 3. Наслов на трудот: <i>Heavy rainfall in the R.N. Macedonia</i> 4. Година на објава: 2021	да
3.2.2	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови 1. Назив на научното списание: <i>Scientific Journal of Civil Engineering</i> 2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): 19 членови, 7 члена од Северна Македонија, 3 члена од Словенија, 2 члена од Хрватска, 2 члена од Црна Гора, 1 член од Србија, 1 член од Австрија, 1 член од Франција, 1 член од Турција, 1 член од Холандија 3. Наслов на трудот: <i>Application of SWMM for capacity analysis of combined sewer system</i> 4. Година на објава: 2023	да

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
3.5.3	Зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји 1. Назив на зборникот: <i>Proceedings of the Second Macedonian Road Congress Skopje, 3-4 November 2022</i> 2. Назив на меѓународниот собир: <i>Second Macedonian Road Congress</i> 3. Имиња на земјите: Северна Македонија, Германија, Полска, Хрватска, Србија, Бугарија, Словенија, Црна Гора, Австрија, Босна и Херцеговина, Чешка, Албанија, Холандија. 4. Наслов на трудот: <i>Using SWMM for dimensioning of road drainage Systems</i> 5. Година на објава: 2022	да
3.5.4	Зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји 1. Назив на зборникот: <i>Proceedings of the 17th International Symposium on Water Management and Hydraulic Engineering – WMHE 2022</i> 2. Назив на меѓународниот собир: <i>17th International Symposium on Water Management and Hydraulic Engineering – WMHE 2022</i> 3. Имиња на земјите: Северна Македонија, Хрватска, Полска, Словачка, Австрија, Чешка. 4. Наслов на трудот: <i>Numerical analysis to determine the technical water losses in a water supply system</i> 5. Година на објава: 2022	да
3.5.5	Зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји 1. Назив на зборникот: <i>Зборник на трудови на 20. Меѓународен симпозиум на ДГКМ</i> 2. Назив на меѓународниот собир: <i>20. Меѓународен симпозиум на Друштвото на конструктори на Македонија</i> 3. Имиња на земјите: Северна Македонија, Македонија, Унгарија, Хрватска, Данска, Италија, Канада, Германија, Бугарија, Србија, Црна Гора, Албанија, САД, Шведска, Кина. 4. Наслов на трудот: <i>Зголемување на отпорноста на градовите при подобро управување со атмосферските води</i> Година на објава: 2023	да
3.5.6	Зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји 1. Назив на зборникот: <i>Conference proceedings of XVI international conference</i> 2. Назив на меѓународниот собир: <i>XVI International conference - ETAI 2024</i> 3. Имиња на земјите: Северна Македонија, Србија, САД, Италија, Канада, Кина, Данска, Босна и Херцеговина, Бугарија, Словенија, Унгарија. 4. Наслов на трудот: <i>Modern SCADA Solution for Mitigation of Water Losses in Water Distribution Network</i> 5. Година на објава: 2024	да
4	Објавен рецензиран учебник, монографија, практикум или збирка задачи од научната област за која се избира*** 1. Наслов на монографијата: <i>Интензивни врнежи во Република Северна Македонија</i> 2. Место и година на објава: Скопје, 2024 год.	да

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
5	Претходен избор во наставно-научно звање – вонреден професор, датум и број на Билтен: 1.4.2020/1212	да
6	Има способност за изведување на високообразовна дејност	да

* На лицата кои имаат заснован работен однос на Универзитетот или на некој од универзитетите во Република Македонија во моментот на стапување во сила на Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија бр.82/2018), нема да се применуваат одредбите од Законот кои се однесуваат на просекот, односно дека лицата треба да имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус. Во овој случај, полето под реден број 1 не се пополнува.

** За кандидатот/ите кој има повеќе од 6 (шест) научни труда во референтна научна публикација, рецензентската комисија научните труда ќе ги наведе, ќе ги оцени и ќе ги вреднува во Образец 2.

***Наведениот услов ќе се применува по истекот на три години од денот на стапувањето во сила на Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија бр. 82/2018).

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Петко Пеливаноски, претседател, с.р.

Проф. д-р Катерина Донева, член, с.р.

Проф. д-р Милорад Јовановски, член, с.р.

ОБРАЗЕЦ 2
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Гоце Богоја Тасески
Институција: Градежен факултет – Скопје

Научно подрачје: инженерство и технологија
Научно поле: градежништво
Научна област: хидротехника

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ (НО)

Р. бр.	Назив на активноста:	Поени
I	Одржување на настава	
I.1	Учебна 2020/2021 година	21.6
	Предавања на прв циклус студии:	
1	Водоснабдување (3+2) / (3×15×0.04)	1.80
	Вежби на прв циклус студии:	
1	Водоснабдување (3+2) / (2×15×0.03)	0.90
2	Комунална хидротехника (3+2) / (2×15×0.03)	0.90
3	Канализација (3+2) / (2×15×0.03)	0.90
4	Системи за наводнување (3+2) / (2×15×0.03)	0.90
5	Системи за одводнување (3+2) / (2×15×0.03)	0.90
	Предавања на втор циклус студии:	
1	Прочистување на водата (3+3) / (3×15×0.05)	2.25
2	Моделирање во комунална хидротехника (3+2) / (3×15×0.05)	2.25
3	Водовод и канализација во згради (3+3) / (3×15×0.05)	2.25
4	Користење на подземни води (3+3) / (3×15×0.05)	2.25
	Вежби на втор циклус студии:	
1	Прочистување на водата (3+3) / (3×15×0.03)	1.35
2	Моделирање во комунална хидротехника (3+3) / (3×15×0.03)	1.35
3	Водовод и канализација во згради (3+3) / (3×15×0.03)	1.35
4	Користење на подземни води (3+3) / (3×15×0.03)	1.35
5	Пракса (0+2) / (2×15×0.03)	0.90
I.2	Учебна 2021/2022 година	18.0
	Предавања на прв циклус студии:	
1	Водоснабдување (3+2) / (3×15×0.04)	1.80
	Вежби на прв циклус студии:	
1	Комунална хидротехника (3+2) / (2×15×0.03)	0.90
	Предавања на втор циклус студии:	
1	Прочистување на водата (3+3) / (3×15×0.05)	2.25
2	Моделирање во комунална хидротехника (3+2) / (3×15×0.05)	2.25
3	Водовод и канализација во згради (3+3) / (3×15×0.05)	2.25
4	Користење на подземни води (3+3) / (3×15×0.05)	2.25
	Вежби на втор циклус студии:	
1	Прочистување на водата (3+3) / (3×15×0.03)	1.35
2	Моделирање во комунална хидротехника (3+3) / (3×15×0.03)	1.35
3	Водовод и канализација во згради (3+3) / (3×15×0.03)	1.35
4	Користење на подземни води (3+3) / (3×15×0.03)	1.35
5	Пракса (0+2) / (2×15×0.03)	0.90
I.3	Учебна 2022/2023 година	18.0
	Предавања на прв циклус студии:	
1	Водоснабдување (3+2) / (3×15×0.04)	1.80

	Вежби на прв циклус студии:	
1	Комунална хидротехника (3+2) / (2×15×0.03)	0.90
	Предавања на втор циклус студии:	
1	Прочистување на водата (3+3) / (3×15×0.05)	2.25
2	Моделирање во комунална хидротехника (3+2) / (3×15×0.05)	2.25
3	Водовод и канализација во згради (3+3) / (3×15×0.05)	2.25
4	Користење на подземни води (3+3) / (3×15×0.05)	2.25
	Вежби на втор циклус студии:	
1	Прочистување на водата (3+3) / (3×15×0.03)	1.35
2	Моделирање во комунална хидротехника (3+3) / (3×15×0.03)	1.35
3	Водовод и канализација во згради (3+3) / (3×15×0.03)	1.35
4	Користење на подземни води (3+3) / (3×15×0.03)	1.35
5	Пракса (0+2) / (2×15×0.03)	0.90
I.4	Учебна 2023/2024 година	19.8
	Предавања на прв циклус студии:	
1	Водоснабдување (3+2) / (3×15×0.04)	1.80
	Предавања на втор циклус студии:	
1	Прочистување на водата (3+3) / (3×15×0.05)	2.25
2	Моделирање во комунална хидротехника (3+2) / (3×15×0.05)	2.25
3	Водовод и канализација во згради (3+3) / (3×15×0.05)	2.25
4	Користење на подземни води (3+3) / (3×15×0.05)	2.25
	Вежби на втор циклус студии:	
1	Прочистување на водата (3+3) / (3×15×0.03)	1.35
2	Моделирање во комунална хидротехника (3+3) / (3×15×0.03)	1.35
3	Водовод и канализација во згради (3+3) / (3×15×0.03)	1.35
4	Користење на подземни води (3+3) / (3×15×0.03)	1.35
5	Пракса (0+2) / (2×15×0.03)	0.90
	Предавања на трет циклус студии:	
1	Автоматизирање и управување со водоснабдителни системи (3+3) / (3×15×0.06)	2.7
I.5	Учебна 2024/2025 година	17.4
	Предавања на прв циклус студии:	
1	Водовод и канализација (3+2) / (3×15×0.04)	1.80
2	Заштита на водите (2+2) / (2×15×0.04)	1.20
	Предавања на втор циклус студии:	
1	Прочистување на водата (3+3) / (3×15×0.05)	2.25
2	Моделирање во комунална хидротехника (3+2) / (3×15×0.05)	2.25
3	Водовод и канализација во згради (3+3) / (3×15×0.05)	2.25
4	Користење на подземни води (3+3) / (3×15×0.05)	2.25
	Вежби на втор циклус студии:	
1	Прочистување на водата (3+3) / (3×15×0.03)	1.35
2	Моделирање во комунална хидротехника (3+3) / (3×15×0.03)	1.35
3	Водовод и канализација во згради (3+3) / (3×15×0.03)	1.35
4	Користење на подземни води (3+3) / (3×15×0.03)	1.35
II	Консултации со студенти	0.92
1	458×0,002	0.92
III	Ментор на дипломски работи	1.60
1	8×0,2	1.60
IV	Член на комисија за оцена и одбрана на дипломска работа	0.70
1	7×0,1	0.70
V	Член на комисија за оцена и одбрана на магистература	3.60
1	12×0,3	3.60
VI	Пакет материјали за одреден предмет	2.00
1	Водовод и канализација во згради	1.00

2	Прочистување на водата	1.00
	Вкупно (НО)	103.62

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ (НИ)

Ред. број	Назив на активност:	Поени
I	Ментор на магистерски труд	12.00
1	Анализа на различни методи за моделирање на атмосферска канализација, Никола Крстовски (2022)	2.00
2	Анализа на хидраулички карактеристики кај водоснабдителен систем без резервоар, Бедри Точи (2023)	2.00
3	Потрошувачка на вода кај водоснабдителен систем при различни притисоци, Олга Дојчиновска (2023)	2.00
4	Хидрауличка анализа за оптимален избор на висинска кота на резервоар кај постоен систем за водоснабдување, Ана Дојчиновска (2023)	2.00
5	Дефинирање на оптимална кота на резервоар од водоснабдителен систем со примена на хидраулички модел, Никола Вучков (2023)	2.00
6	Примена на информациско моделирање на градби (БИМ) во проектирање на водоснабдителни и канализациони системи во објекти од високоградбата, Душка Софронијевска Малкова (2023)	2.00
II	Учесник во национален научен проект	3.00
1	Анализа на интензивните врнежи во Република Северна Македонија, проект финансиран од УКИМ, Градежен факултет – Скопје, Катедра за хидраулика, хидрологија и уредување на водотеците (2021 – 2022)	3.00
III	Монографија	8.00
1	Интензивни врнежи во Република Северна Македонија (автор)	8.00
IV	Научно стручни трудови	
IV.1	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број членови (5,00)	8.50
1	V. Gjesovska, Goce Taseski , B. Ilioski “Heavy rainfall in the R.N. Macedonia”, Scientific Journal of Civil Engineering • Volume 10 • Issue 2 • December 2021 pp 19-30	4.00
2	Goce Taseski , Nikola Krstovski “Application of SWMM for capacity analysis of combined sewer system”, Scientific Journal of Civil Engineering • Volume 12 • Issue 1 • July 2023 pp 27-32	4.50
IV.2	Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји (5,00)	60.50
1	Goce Taseski , Petko Pelivanoski, Nikola Krstovski “Using SWMM for dimensioning of road drainage Systems”, Second Macedonian Road Congress Skopje, 3-4 November 2022. ISBN 978-608-66946-1-6 pp 573-580	4.00
2	Goce Taseski , Nikola Krstovski, “Numerical analysis to determine the technical water losses in a water supply system”, 17th International Symposium on Water Management and Hydraulic Engineering – WMHE 2022. ISBN 978-83-7348-874-8 pp 139-145.	4.50
3	Nikola Krstovski, Goce Taseski , “Hydraulic capacity analysis of an existing combined sewer system using storm water management model”, 17th International Symposium on Water Management and Hydraulic Engineering – WMHE 2022. ISBN 978-83-7348-874-8 pp 109-114.	4.50
4	Violeta Gjeshovska, Goce Taseski , Bojan Ilioski, “Analysis of the change of precipitation with short duration in Macedonia”, 17th International Symposium on Water Management and Hydraulic Engineering – WMHE 2022. ISBN 978-83-7348-874-8 pp 227-233.	4.00

5	Гоце Тасески , Никола Крстовски, „Зголемување на отпорноста на градовите при подобро управување со атмосферските води“. 20ти Меѓународен симпозиум на ДГКМ, 2023. ISBN 978-608-66946-3-0 pp 324-331.	4.50
6	Goce Taseski , Nikola Krstovski, “Using EPANET for determining the hydraulic capacity of a Siphon in an irrigation system” 13th Conference on water economy and hydrotechnics, 6 – 7.10.2023, Skopje, ISBN 978-608-4953-02-9, pp 17-23	4.50
7	Goce Taseski , Nikola Krstovski, “Experimental and numerical model for analysis of the water hammer in pump water supply system”, 18th International Symposium on Water Management and Hydraulic Engineering – WMHE 2024. ISBN 978-80-227-5433-0 pp 77-86.	4.50
8	Goce Taseski , Nikola Krstovski, “Mathematical model for the analysis of unsteady flow during a pressure pipeline break using the method of characteristics”, 18th International Symposium on Water Management and Hydraulic Engineering – WMHE 2024. ISBN 978-80-227-5433-0 pp 104-112.	4.50
9	Goce Taseski , Nikola Krstovski, “Hydraulic model for managing a water supply system with significant water losses”, 4th International Conference Waters in Sensitive and Protected Areas – WSPA 2024. ISBN 978-953-96071-7-1 pp 44-51.	4.50
10	Goce Taseski , “Hydraulic analysis to reduce water losses in a water supply system without tank”, Treća naučna konferencija sa međunarodnim učešćem Gubici vode u sistemu javnog vodosnabdevanja, Beograd, 2024. ISBN 978-86-82563-29-7 pp 73-81.	5.00
11	Goce Taseski , Nikola Krstovski, “Mathematical model for technical economic analysis for the optimization of pump gravity water supply system”, 45. Međunarodna konferencija Vodovod i kanalizacija, Brzeće, Oktobar 2024. ISBN 978-86-82563-30-3 pp 235-242.	4.50
12	Goce Taseski , Nikola Krstovski, “Application of retention basins to reduce the impact of climate change on existing stormwater drainage systems”, 45. Međunarodna konferencija Vodovod i kanalizacija, Brzeće, Oktobar 2024. ISBN 978-86-82563-30-3 pp 397-404.	4.50
13	Goce Taseski , Duska Sofronievska Malkova, Nikola Krstovski, “Application of building information modeling (BIM) in Hydrotechnics” Conference on topic: dam engineering during energy transition and aging hydrotechnics infrastructure, 18.10-19.10.2024, Skopje, R.N. Macedonia, ISBN 978-608-4953-03-6, pp 177-185.	4.00
14	Stefan Boshkovski, Gorjan Nadzinski, Goce Taseski , Mile Stankovski, “Modern SCADA Solution for Mitigation of Water Losses in Water Distribution Network” ETAI 2024 Conference Proceedings, ISSN 2545-4889, Vol. 3, Issue 1, Paper ID: 53, pp 129-134.	3.00
IV.3	Труд со оригинални научни резултати објавен во стручно/научно популарно списание (2.00)	1.80
1	Гоце Тасески , Петко Пеливаноски, „Методи за определување на капацитетот и оптималното растојание помеѓу сливници за прифаќање на атмосферски води“. Научно стручно и информативно списание ПАТИШТА • мај 2022 • број 15 • ISSN 1409-9969 pp 34-37.	1.80
IV.4	Апстракт објавен во зборник на конференција, меѓународна (1.00)	1.00
1	Goce Taseski , Petko Pelivanoski, “Experimental and Numerical Model for Determining the Characteristics of the Water Hammer in Water Supply System Depending Water Consumption”. Abstract, 1st Asia Pacific Conference on sustainable development of energy, water and environment systems 2020.	1.00
IV.5	Пленарно предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество (3.00)	3.00
1	Online Conference: “Wastewater collection, wastewater treatment and drinking water treatment and water loss management in North Macedonia and Serbia https://nordmazedonien.ahk.de/mk/events/event-details/digitale-markterkundungsreise-bergbauindustrie-nach-bulgarien-und-nordmazedonien-1	3.00
V	Учество на научен/стручен собир со реферат (усна презентација)	2.00
1	4th International Conference Waters in Sensitive and Protected Areas – WSPA 2024	1.00
2	Treća naučna konferencija sa međunarodnim učešćem Gubici vode u sistemu javnog vodosnabdevanja, Beograd, 2024	1.00
VI	Учество на научен/стручен собир со реферат (постер)	1.50

1	20. Меѓународен симпозиум на ДГКМ, 2023	0.50
2	17th International Symposium on Water Management and Hydraulic Engineering – WMHE 2022	0.50
3	Second Macedonian Road Congress Skopje, 3-4 November 2022	0.50
	Вкупно:(НИ)	101.30

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ (СП)

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Основни проекти, студии, елаборати, ревизии и стручни мислења	168.00
1	Основен проект за изградба на хидротехнички инсталации на сервисна улица „Новопланирана 7“ во месноста „Веле Поле“, Општина Ѓорче Петров, Скопје, 2020	4.00
2	Основен проект за изградба на хидротехнички инсталации на сервисна улица „Новопланирана 8“ во месноста „Веле Поле“, Општина Ѓорче Петров, Скопје, 2020	4.00
3	Основен проект за изградба на хидротехнички инсталации на сервисна улица „Новопланирана 9“ во месноста „Веле Поле“, Општина Ѓорче Петров, Скопје, 2020	4.00
4	Основен проект за изградба на хидротехнички инсталации на сервисна улица „Новопланирана 10“ во месноста „Веле Поле“, Општина Ѓорче Петров, Скопје, 2020	4.00
5	Основен проект за изградба на хидротехнички инсталации на сервисна улица „Новопланирана 11“ во месноста „Веле Поле“, Општина Ѓорче Петров, Скопје, 2020	4.00
6	Основен проект за изградба на хидротехнички инсталации на сервисна улица „Новопланирана 12“ во месноста „Веле Поле“, Општина Ѓорче Петров, Скопје, 2020	4.00
7	Основен проект за инфраструктура за индустриска зона Новине, општина Куманово, 2020	4.00
8	Основен проект за водоснабдување на населеното место Опае, 2020	4.00
9	Основен проект за снабдување технолошка и противпожарна вода во командно административна зграда на Брана Лисиче, 2021	4.00
10	Основен проект за надградба на Фармацевтски факултет, 2021	4.00
11	Основен проект за санација на колектор за одведување на фекални отпадни води од населба Превалец, Општина Велес, 2021	4.00
12	Основен проект за водовод и канализација за комплекс ЊУ СТАР РЕЗИДЕНЦЕ Визбегово, Скопје, 2022	4.00
13	Основен проект за систем за водоснабдување на населеното место Орланци, 2022	4.00
14	Техничко решение за доведен цевковод за водоснабдување на манастир „Св. Богородица - Пречиста“ Кичево, 2022	2.00
15	Физибилити студија за дополнителни извори на вода за с. Претор, 2022	2.00
16	Физибилити студија за дополнителни извори на вода за централен систем за водоснабдување во Ресен, 2022	2.00
17	Физибилити студија за водоснабдување на с. Стење од централниот систем во с. Сирхан, 2022	2.00
18	Идеен проект за главен доведен цевковод од извор Крушје до приклучна шахта во Ресен, 2022	2.00
19	Основен проект за реконструкција на цевководи за водоснабдување во Јанкоец, 2022	4.00
20	Основен проект за реконструкција на цевководи од системот за водоснабдување на градот Ресен, 2022	4.00
21	Техничко решение за Санација на сифон „Макарија“ од ХМС Тиквеш – Кавадарци, 2023	2.00
22	Основен проект за пречистителна станица за третман на радиоактивен отпад во Одделот за радионуклидна терапија, 2023	4.00
23	Студија за иновирање на режимот на користење на водите на регионалниот водовод Студенчица, 2023	2.00
24	Мастер план за водоснабдување на град Тетово и анализа за приклучување на регионалниот водоснабдителен систем, 2023	2.00

25	Основен проект за доведен цевковод за водоснабдување на Старечки дом – Охрид според детален урбанистички план УЗ 4 дел од УБ 4.7, опфат 2, 2023	4.00
26	Основен проект за надворешен водовод, фекална и атмосферска канализација на Старечки дом – Охрид, 2023	4.00
27	Основен проект за внатрешни водоводни и канализациони инсталации на Старечки дом – Охрид, 2023	4.00
28	Хидрауличко симулационен модел за водоснабдување на Гостивар со имплементирање на направените измени од проектот за подобрување на водоснабдувањето на градот Гостивар - прва фаза, 2023	2.00
29	Основен проект за реконструкција на внатрешни инсталации – водовод, канализација и противпожарна хидрантска мрежа во ООУ „Св. Кирил и Методиј“, М. Каменица, 2023	4.00
30	Основен проект за Главен колектор и Станица за пречистување на отпадни води во с. Трпејца, 2024	4.00
31	Основен проект за реконструкција и санација на сифонот „Макарија“ во ХМС Тиквеш – Кавадарци, 2024	4.00
32	Студија за просторен план за дел 3: Управување со водите за Просторниот план на Република Северна Македонија (2021-2040), 2024	2.00
33	Идеен проект за пречистителна станица за отпадни води Скопје	2.00
34	Ревизија на Основен проект за заштита на експресниот пат А3 Штип – Кочани од водите од дел од системот за наводнување Брегалница од клучката, „Ванчо Прке“ km13+554.2 до km14+300.0; Експресен пат А3, Делница: Штип – Кочани; Секција 1: км 0+000.00 – км 14+300.00, 2020.	1.00
35	Ревизија на Основениот проект за сепаратори за масло на подделница Пресека - Песочани од км 0+000.00 до км 11+498.62 - Автопат А2, делница Кичево - Охрид, подделница Пресека – Песочани, 2020	1.00
36	Ревизија на Основен проект за изработка на техничка документација за одводнување на државен пат р1109, Делница: обиколница на Богданци, 2021	1.00
37	Ревизија на Основен проект за дислокација на цевководи за наводнување од „Водостопанство Тиквеш“ кои се пресекуваат со патот Градско – клучка Дреново ст. km 24+800 – 25+500 предлог за иницирање на варијација бр. 07, 2020	1.00
38	Ревизија на Основен проект за дислокација на цевководи за наводнување од „Водостопанство Тиквеш“ кои се пресекуваат со патот Градско – клучка Дреново ст. km 24+017 – 24+517 предлог за иницирање на варијација бр. 08, 2020	1.00
39	Ревизија на Основен проект за дислокација на цевководи за наводнување од „Водостопанство Тиквеш“ кои се пресекуваат со патот Градско – клучка Дреново ст. km 10+580 – 11+260 предлог за иницирање на варијација бр. 09, 2020	1.00
40	Ревизија на Основен проект за дислокација на цевководи за наводнување од „Водостопанство Тиквеш“ кои се пресекуваат со патот Градско – клучка Дреново ст. km 21+570 предлог за иницирање на варијација бр. 10, 2020	1.00
41	Ревизија на Основен проект за дислокација на цевководи за наводнување од „Водостопанство Тиквеш“ кои се пресекуваат со патот Градско – клучка Дреново „клучка Градско, десна излезна рампа“ предлог за иницирање на варијација бр. 10, 2020	1.00
42	Ревизија на Основен проект за измена и дополна на основен проект за патен коридор 8 - автопат Деве Баир - Кафасан, патна делница Требеништа - Подмоље - Охрид, на стационожа од км 0+000.00 до км 10+263.28 на патен премин на км 7+356.00 со рекомпонирање на елементите во патен јазок Св. Еразмо, ко Оровник, Горно Долно Лакчереј - вгр. општина Охрид книга 5: Одводнување, 2020	1.00
43	Ревизија на Основен проект за контролен центар за Тунел Пресека на патен Коридор 8, автопат Деве Баир - Кафасан, делница Кичево – Охрид книга 5: Водовод и канализација, 2020	1.00
44	Ревизија на Основен проект за санација на песочен филтер бр.4 РЕК, Битола, 2020	1.00

45	Ревизија на Основен проект за одводнување и инженерски конструкции за реконструкција на државен пат Р2133, делница с. Ропалце – с. Матејче, делница 2 од 00+945.72 км до 1+952.84км Книга 5.2, 2020	1.00
46	Ревизија на Основен проект за одводнување на површински, прибрежни и подземни води при реконструкција на државниот пат А4, делница “Струмица - Дабиле”, Книга 10.1– Одводнување, 2020	1.00
47	Ревизија на Основен проект за изградба и реконструкција на Државен пат Р1401, од излез на Струмица до спој со А1, Делница 1: Струмица – Костурино; Книга 15 – изместување на постоечки подземни инсталации – цевковод ф500 мм, 2020	1.00
48	Ревизија на Основен проект за изградба и реконструкција на Државен пат Р1401, од излез на Струмица до спој со А1, Делница 2: обиколка на с.Костурино до с.Раброво (патен јазол "Раброво"), км 0+000.00 - км 9+730.68; Книга 7 – Одводнување, 2020	1.00
49	Ревизија на Основен проект за државен пат Р1401, од излез на Струмица до спој со А1, Делница: Обиколка на с.Костурно до с.Робарево (патен јазол „Раброво“) км 0+000.00 – км 9+730.68. Книга 7 Одвоснување, 2021	1.00
50	Ревизија на Основен проект за државен пат Р1401, од излез на Струмица до спој со А1, Делница: с.Робарево (патен јазол) до Валандово (патен јазол) км 0+000.00 – км 4+950.00. Книга 7 Одводнување, 2021	1.00
51	Ревизија на Основен проект за државен пат Р1401, од излез на Струмица до спој со А1, Делница: клучка Валандово (Брајковци) преку клучка Марвинци до спој со пат 1 пред мост на р.Вардар. Книга 7 Одводнување, 2021	1.00
52	Ревизија на Основен проект за изградба на автопат А2 Гостивар – Кичево, Делница: Букојчани – Кичево. 9.1 Хидролошко – Хидраулички анализи за премини и пропусти на автопат А2 Гостивар – Кичево. Делница Букојчани – Кичево. Книга 9.1.2 (км 6+000.00 до км 12+700.00), 2021	1.00
53	Ревизија на Основен проект за изградба на автопат А2 Гостивар – Кичево, Делница: Букојчани – Кичево. 9.1 Хидролошко – Хидраулички анализи за премини и пропусти на автопат А2 Гостивар – Кичево. Делница Букојчани – Кичево. Книга 9.1.2 (км 0+000.00 до км 6+000.00), 2021	1.00
54	Ревизија на Основен проект за изградба и реконструкција на Државен пат Р1401, од излез на Струмица до спој со А1; Делница 4: клучка Валандово (Брајковци) преку клучка Марвинци до спој со пат А1 пред мост на р. Вардар, км 4+950.00 - км 9+384.74; Книга 15 – изместување на подземни и надземни инфрструктурни системи; Книга 15.3 – изместување на нови и постоечки подземни цевководи - водоснабдување Балинци, 2021	1.00
55	Ревизија на Основен проект за изградба и реконструкција на Државен пат Р1401, од излез на Струмица до спој со А1; Делница 2: обиколка на с.Костурино до с.Раброво (патен јазол "Раброво"), км 0+000.00 - км 9+730.68; Книга 15 – изместување на подземни и надземни инфрструктурни системи; Книга 15.5 – изместување на нови и постоечки подземни цевководи - систем Страиште – Валандово, 2021	1.00
56	Ревизија на Основен проект за изградба и реконструкција на Државен пат Р1401, од излез на Струмица до спој со А1; Делница 3: с.Раброво (патен јазол) до Валандово (патен јазол), км 0+000.00 - км 4+950.00; Книга 15 – изместување на подземни и надземни инфрструктурни системи; Книга 15.7 – Изместување на нови и постоечки подземни цевководи - систем Страиште – Валандово, 2021	1.00
57	Ревизија на Основен проект за одржување на Автопат А1, Делница: граничен премин Табановце – патен јазол Табановце, книга 5: одводнување, 2021	1.00
58	Ревизија на Основен проект за реконструкција со проширување на регионалниот пат Р1109, делница: “Понов мост – влез во Богданци” книга 10.1 – Основен проект за одводнување, 2021	1.00
59	Ревизија на Основен проект за одводнување на денивелиран патен јазол „Могила“ на Државен пат А3, делница Битола – граничен премин Меџитлија, Подделница 1: патен јазол „Могила“ – патен јазол „Новаци“ од км 0+000.00 до км 9+800.00 – нова траса на ниво на Експресен пат, Книга А.10.5 – Хидротехника, 2021	1.00

60	Ревизија на Основен проект за одводнување на денивелиран патен јазол „Новаци“ на Државен пат А3, делница Битола - граничен премин Меџитлија, подделница 1: патен јазол „Могила“ - патен јазол „Новаци“ од км.0+000,00 до км. 9+800,00 - нова траса на ниво на Експресен пат книга А.11.5 – хидротехника, градежни конструкции, 2021	1.00
61	Ревизија на Основен проект за одводнување на девијација на Локален пат од с.Кукуречани до с.Могила на км. 0+813.00 на Државен пат А3, делница Битола – граничен премин Меџитлија, подделница 1: патен јазол „Могила“- патен јазол „Новаци“ од км.0+000,00 до км. 9+800,00 - нова траса на ниво на експресен пат, Книга А 12.1.2 – хидротехника, 2021	1.00
62	Ревизија на Основен проект за дислокација на постојна инфраструктура од ХС Стрежево на девијација на локален пат од с. Кукуречани до с. Могила на км 0+813.00 на Државен пат А3, делница Битола - граничен премин Меџитлија, Подделница 1: патен јазол „Могила“ - патен јазол „Новаци“ од км.0+000,00 до км. 9+800,00 - нова траса на ниво на Експресен пат, Книга А 12.2.2 – Хидротехника, 2021	1.00
63	Ревизија на Основен проект за дислокација на постојна инфраструктура од ХС Стрежево и површински канал на девијација на локален пат од с. Карамани до с.Трн на км 5+620.00 на Државен пат А3, делница Битола - граничен премин Меџитлија, Подделница 1: патен јазол „Могила“ - патен јазол „Новаци“ од км.0+000,00 до км. 9+800,00 - нова траса на ниво на Експресен пат Книга А 12.3.2 – Хидротехника, 2021	1.00
64	Ревизија на Основен проект за дислокација на постојна инфраструктура од ХС Стрежево на девијација на локален пат од с. Карамани до с. Долно оризари на км 7+180.00 на Државен пат А3, делница Битола - граничен премин Меџитлија, Подделница 1: патен јазол „Могила“ - патен јазол „Новаци“ од км.0+000,00 до км. 9+800,00 - нова траса на ниво на Експресен пат, Книга А 12.4.2 – Хидротехника, 2021	1.00
65	Ревизија на Основен проект за дислокација на постојна инфраструктура од ХС Стрежево на девијација на локален пат од с. Долно оризаре на км.8+240.00 на Државен пат А3, делница Битола - граничен премин Меџитлија, Подделница 1: патен јазол „Могила“ - патен јазол „Новаци“ од км.0+000,00 до км. 9+800,00 - нова траса на ниво на Експресен пат, Книга А 12.5.2 – Хидротехника, 2021	1.00
66	Ревизија на Основен проект за канали за одводнување на трупот на патот и сепаратори за масло на Државен пат А3, Делница Битола - граничен премин Меџитлија, Под делница 1: патен јазол „Могила“ - патен јазол „Новаци“ од км.0+000,00 до км. 9+800,00 - нова траса на ниво на експресен пат. Книга А.13 – хидротехника, градежни конструкции, 2021	1.00
67	Ревизија на Основен проект за дислокација на постојна инфраструктура на ХС Стрежево на Државен пат А3, делница Битола - граничен премин Меџитлија, подделница 1: патен јазол „Могила“ - патен јазол „Новаци“ од км.0+000,00 до км. 9+800,00 - нова траса на ниво на Експресен пат книга А.14.1 – хидротехника, градежни конструкции, 2021	1.00
68	Ревизија на Основен проект за дислокација на постојна водводна мрежа и заштита на фекална канализација на Државен пат А3, делница Битола - граничен премин Меџитлија, подделница 1: патен јазол „Могила“ - патен јазол „Новаци“ од км 0+000,00 до км 9+800,00 - нова траса на ниво на Експресен пат книга А14.4 – хидротехника, градежни конструкции, 2021	1.00
69	Ревизија на Основен проект за одводнување на денивелиран патен јазол „Жабени“ на Државен пат А3, делница Битола - граничен премин Меџитлија, подделница 2: патен јазол „Новаци“ – граничен премин „Меџитлија“ од км.9+800,00 до км. 22+620,00 - нова траса на ниво на Експресен пат книга Б.10.5 – хидротехника, градежни конструкции, 2021	1.00
70	Ревизија на Основен проект за дислокација на постојна инфраструктура од ХС Стрежево на девијација на локален пат од с. Кравари до с. Оптичари на км 13+540.00 на Државен пат А3, делница Битола - граничен премин Меџитлија, подделница 2:	1.00

	патен јазол „Новаци“ – граничен премин „Меџитлија“ од км.9+800.00 до км. 22+620,00 - нова траса на ниво на експресен пат книга Б 11.2.2 – хидротехника, 2021	
71	Ревизија на Основен проект за дислокација на постојна инфраструктура од ХС Стрежево на девијација на локален пат од с. Жабене до с. Средно Егри на km 18+040.00 на Државен пат А3, делница Битола - граничен премин Меџитлија, подделница 2: патен јазол „Новаци“ – граничен премин „Меџитлија“ од км.9+800.00 до км. 22+620,00 - нова траса на ниво на Експресен пат книга Б 11.4.2 – хидротехника, 2021	1.00
72	Ревизија на Основен проект за канали за одводнување на трупот на патот и сепаратори за масло на Државен пат А3, Делница Битола - граничен премин Меџитлија, Под делница 1: патен јазол „Могила“ - патен јазол „Новаци“ од км.9+800,00 до км. 22+620,00 - нова траса на ниво на експресен пат. Книга Б.12 – хидротехника, градежни конструкции, 2021	1.00
73	Ревизија на Основен проект за дислокација на постојна инфраструктура на ХС Стрежево на Државен пат А3, делница Битола - граничен премин Меџитлија, подделница 2: патен јазол „Новаци“ – граничен премин „Меџитлија“ од км.9+800,00 до км. 22+620,00 - нова траса на ниво на Експресен пат книга Б.13.1 – хидротехника, градежни конструкции, 2021	1.00
74	Ревизија на Основен проект за дислокација на постојни површински канали од систем за мелиорации на Државен пат А3, делница Битола - граничен премин Меџитлија, подделница 2: патен јазол „Новаци“ – граничен премин „Меџитлија“ од км.9+800.00 до км. 22+620,00 - нова траса на ниво на експресен пат книга Б 13.2 – хидротехника, 2021	1.00
75	Ревизија на Основен проект за дислокација на постојна водоводна мрежа на Државен пат А3, делница Битола - граничен премин Меџитлија, подделница 2: патен јазол „Новаци“ – граничен премин „Меџитлија“ од км.9+800.00 до км. 22+620,00 - нова траса на ниво на Експресен пат книга Б 13.3 – хидротехника, 2021	1.00
76	Ревизија на Основен проект за Докомплетирање на постоечка проектна документација за реконструкција со проширување на регионален пат Р2236 “Свети Николе - с. Неокази”, Делница: Свети Николе - с. Куково”, Книга 10.1. Изместување на постоечки подземни инсталациони цевководи за патот, 2022	1.00
77	Ревизија на Основен проект за Докомплетирање на постоечка проектна документација за реконструкција со проширување на регионален пат Р2236 “Свети Николе - с. Неокази”, Делница: Свети Николе - с. Куково”, Книга 5 – Одводнување, 2022	1.00
78	Ревизија на Основен проект за Државен пат А2 делница: Букојчани – Кичево прва фаза Подделница: Црвивци – Кичево Одводнување - атмосферска канализација”, 2022	1.00
79	Ревизија на Дополна на Основен проект на патен Коридор 8 – Деве Баир – Кафасан, патна делница Требеништа – Подмоље – Охрид, км 0+000,00 – км 10+263,26, дренажа на лев коловоз на автопатот од стац. km 5+378,99 до стац. km 5+855,520, 2022	1.00
80	Ревизија на Дополна на Основен проект на патен Коридор 8 – Деве Баир – Кафасан, патна делница Требеништа – Подмоље – Охрид, км 0+000,00 – км 10+263,26, дренажа на лев коловоз на автопатот од стац. km 5+855,52 до стац. km 5+918.69, 2022	1.00
81	Ревизија на Дополна на Основен проект на патен Коридор 8 – Деве Баир – Кафасан, патна делница Требеништа – Подмоље – Охрид, км 0+000,00 – км 10+263,26, дренажа на лев коловоз на автопатот од стац. km 7+529,90 до стац. km 7+800,00, 2022	1.00
82	Ревизија на Дополна на Основен проект на патен Коридор 8 – Деве Баир – Кафасан, патна делница Требеништа – Подмоље – Охрид, км 0+000,00 – км 10+263,26, дренажа на лев коловоз на автопатот од стац. 9+464,00 до стац. km 9+795,00, 2023	1.00

83	Ревизија на Основен проект за линиска инфраструктурна градба, излез од Автопат а1 (“Пријателство”), делница од кружен тек кај стар пат 103 за Гевгелија, магистрална улица “Железничка”, до кружен тек на улица “Маршал Тито”, општина Неготино, Книга 3. Хидротехничка, 2023	1.00
84	Извештај од извршена ревизија на технички спецификации за изградба на патишта, Дел II-B: Одводнување, 2023	1.00
85	Основен проект за Водовод и канализација; Книга 6, за унапредување на Интелегентен Транспортен Систем (ИТС) на автопат А1, (ГП Табановце – ГП Богородица), 2023	1.00
86	Ревизија на Техничко решение со податоци за одводнување (Канали и дренажи) на експресен пат А2, делница Ранковци – Крива Паланка, секција Длабочица – Страцин (Чатал), 2023	1.00
87	Ревизија на Основен проект за заштита и дислокација на постоен водоводен систем; Книга 9.1; Државен пат А3, делница: обиколница на Ресен, 2024	1.00
88	Ревизија на Предлог техничко решение за проширување и изградба на дел од постоен државен пат А1, делница: Петровец - Катланово (десен коловоз) од км 41+798,92 до км 42+628,87; Книга: Одведување на површински води од пропуст на км 42+566,14 до река Пчиња, 2024	1.00
89	Ревизија на Основен проект за релокација на главен канал за наводнување на ХМС Баничко поле – Гостивар (Мост км 6+979,00), 2024	1.00
90	Ревизија на Основен проект за Основен проект за за денивелиран патен јазол “Страцин” на државен пат А2, делница Ранковце-Крива Паланка на ниво на експресен пат, книга 5, фаза одводнување, 2024	1.00
91	Ревизија на Техничка документација на ниво на Основен проект за Државен пат А3 делница: обиколница на Ресен, Книга 13.1 Основен проект за одводнување), 2024	1.00
Дејности од поширок интерес		
I	Учество во комисији и тела на државни и други органи	2.00
1	Генерален Секретар на Здружението за Третман на Вода и Отпадна вода на С. Македонија	1.00
2	Член на комисија за донесување ценовник за инженерски услуги, Комора на овластени архитекти и овластени инженери, 2021	1.00
II	Член на факултетска комисија	5.50
1	Член на Дисциплинска комисија на УКИМ – Градежен факултет, 2020	0.50
2	Член на Комисија за реакредитација на студиска програма од прв и втор циклус студии – Градежништво на Градежен факултет, 2021	0.50
3	Член на Комисија за спроведување постапка за избор на продекани за мандатен период од 2022 до 2025 година, 2022	0.50
4	Член на Комисија за спроведување на постапка за избор на член во Универзитетскиот сенат, 2022	0.50
5	Член на Комисија за реакредитација на студиска програма за трет циклус универзитетски студии – Градежништво на Градежен факултет, 2020	0.50
6	Член на Комисија за попис на основни средства и ситен инвентар, 2022	0.50
7	Член на Комисија за спроведување постапка за именување Комисија за самоевалуација	0.50
8	Член на Комисија за спроведување постапка за избор на ректор за мандатен период од 2023 до 2026 година, 2023	0.50
9	Член на Комисија за спроведување постапка за избор на претставници од Градежен факултет за Универзитетски сенат за мандатен период од 2023 до 2026 година, 2023	0.50
10	Член на Комисија за попис на основни средства и ситен инвентар, 2023	0.50
11	Член на Комисија за издавачка дејност на Градежен факултет, 2024	0.50
III	Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир	2.50
1	Втор македонски конгрес за патишта, 3 – 4 ноември 2022	0.50

2	17th International Symposium on Water Management and Hydraulic Engineering – WMHE 2022	0.50
4	13th Conference on water economy and hydrotechnics, 6 – 7.10.2023, Skopje	0.50
5	Трета научна конференција са меѓународним учешќем Gubici vode u sistemu javnog vodosnabdevanja, Beograd, 2024	0.50
6	45. Međunarodna konferencija Vodovod i kanalizacija, Brzeće, Oktobar 2024	0.50
Вкупно:		178.00

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ РЕДОВЕН ПРОФЕСОР	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	103,62
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	101,30
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	178,00
Вкупно:	382,92

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Петко Пеливаноски, претседател, с.р.
 Проф. д-р Катерина Донева, член, с.р.
 Проф. д-р Милорад Јовановски, член, с.р.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на претходно изнесените податоци за наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-применувачката дејност, како и од личното познавање на кандидатот, Комисијата заклучи дека севкупниот развој на д-р Гоце Тасески, вонреден професор на Градежниот факултет во Скопје, се одвива по нагорна линија.

Од изборот во звањето вонреден професор до денес, кандидатот активно учествува во реализација на предавања и вежби на првиот, вториот и третиот циклус студии од научната област хидротехника во подобластите: комунална хидротехника и заштита на водите, како и хидротехнички мелиорации. Исто така, објавува бројни научни и стручни трудови во референтни списанија и научни собири во земјава и во странство, со што покажува забележителна активност и во научноистражувачката и стручно-применувачката дејност.

Сето погоре изнесено покажува дека д-р Гоце Тасески се развивал во успешен педагошки работник, истражувач и стручњак во споменатите научноистражувачки области, како и во пошироката област на хидротехничкото инженерство.

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатот од последниот избор до денес, како и врз основа на Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Комисијата констатира дека кандидатот д-р Гоце Тасески, дипл.град.инж., ги исполнува општите и посебните услови да биде избран во звањето редовен професор во научната област (2.01.01.06) хидротехника на Градежниот факултет во Скопје.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Петко Пеливаноски, претседател, с.р.

Проф. д-р Катерина Донева, член, с.р.

Проф. д-р Милорад Јовановски, член, с.р.

ПРЕГЛЕД
НА ПРИФАТЕНА ТЕМА ЗА ИЗРАБОТКА НА ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЈА НА
ГРАДЕЖЕН ФАКУЛТЕТ
 на 546. СЕДНИЦА НА ННС 25.12.2024

Ред бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1	м-р Ристе Ристов, дипл. град. инж	Влијание на карактеристиките на патот и околината врз бројот на сообраќајните незгоди	The nfluence of Road and Environmental Characteristics on the Number Of Traffc Accidents	проф. д-р Златко Зафировски	26.12.2024 02/153-442
2	м-р Васко Гацевски, дипл. град. инж	Управување со ризици при реализација на проекти за тунели	Risk management in the realization Of tunneling projects	проф. д-р Маријана Лазаревска	26.12.2024 02/153-441

ПРЕГЛЕД
НА ОДОБРЕНИ МАГИСТЕРСКИ ТЕМИ НА ГРАДЕЖЕН ФАКУЛТЕТ
 Скопје, УКИМ - 546. СЕДНИЦА НА ННС ОД 25.12.2024Г.

Р. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1	Илина Ефтимова, дипл. град. инж.	<i>Кон нејто нула енерџејско реновирање на традиционална охридска куќа-куќаџа на Робевци</i>	<i>Towards net zero energy renovation of a traditional Ohrid house - the house of Robevci</i>	проф. д-р Тодорка Самарџиоска	26.12.2024 02/153-435
2	Кристијан Блажески, дипл. геод. инж.	<i>Примена на сателитско позиционирање за определување на надземна геодетска мрежа за тунели</i>	<i>Application of satellite positioning to determine a ground geodetic network for tunnels</i>	вонр. проф. д-р Златко Богдановски	26.12.2024 02/153-435

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „МОДЕЛИ НА ПРЕДИКТИВНА АНАЛИТИКА ВО ФИНАНСИСКИОТ СИСТЕМ И ВО НОСЕЊЕТО МАКРОЕКОНОМСКИ ОДЛУКИ“ ОД М-Р ФИЛИП ПЕОВСКИ, ПРИЈАВЕНА НА ЕКОНОМСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Скопје, на седницата одржана на 29.11.2024 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатот м-р Филип Пеовски со наслов: „Модели на предиктивна аналитика во финансискиот систем и носењето макроекономски одлуки“, во состав: проф. д-р Предраг Трпески (претседател), проф. д-р Игор Ивановски (ментор), проф. д-р Виолета Цветкоска (член), проф. д-р Драган Тевдовски (член) и проф. д-р Марија Трпкова-Несторовска (член).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Скопје му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатот м-р Филип Пеовски, со наслов: „Модели на предиктивна аналитика во финансискиот систем и носењето макроекономски одлуки“, содржи 217 страници компјутерски обработен текст во фонт Times New Roman, со единечен проред и големина на букви 12 типографски точки, со 18 фусноти, 232 библиографски единици, меѓу нив научни трудови, статии, книги, национални прописи, меѓународни акти и интернет-ресурси.

Трудот е структуриран во четири глави, вовед и заклучни согледувања. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Во **воведот** на трудот, изложени се предметот и целите на истражувањето, хипотезата, истражувачките прашања, теоретската рамка и методите на истражувањето. Кандидатот укажува дека со истражувањето во докторскиот труд ги разработува основите на предиктивната аналитика и моделите за предвидување, нагласувајќи ја нивната клучна улога во процесот на носење на одлуки во финансискиот систем и макроекономијата, генерално. Во воведот на дисертацијата, кандидатот го поставува холистичкиот пристап, фокусиран на примена на квантитативните техники на предвидување на низа реални економски проблеми од деловното работење и формирањето на економски политики, каде што целта е да се оформат адекватни очекувања за идните настани кои се основа за последователното одлучување.

Првата глава од докторската дисертација е насловена **Теоретски и емпириски основи на предиктивната аналитика**. Во неа се анализирани теоретските аспекти на предиктивната аналитика и опсегот на нејзино дефинирање, при што посебно внимание се посветува на улогата во решавањето на низа економски проблеми каде што централни прашања се економската несигурност и реперкусиите кон однесувањето на економските агенти. Понатаму, првата глава се дополнува со преглед на глобалната современа научна литература, која обезбедува хронолошки преглед на развојот на квантитативните техники и значењето машинското учење во денешни услови. При тоа, систематизацијата на академската литература во областа се постигнува преку внимателно дизајнирана библиометриска анализа, која има за цел да ги открие најзначајните студии и научни истражувања во доменот на предиктивната аналитика, главните креатори на глобалната литература, научниот придонес, како и групирањата на емпириските студии на потесни области. Со тоа, докторската дисертација идентификува кои се најчесто користените модели и за кои специфични цели тие се користат при одлучувањето во финансискиот систем и во креирањето макроекономски политики.

Втората глава насловена како **Модели и методи на предиктивна аналитика** ги анализира најзначајните техники за предвидување во финансискиот систем и макроекономијата. Како основа на понатамошниот методолошки осврт, втората глава од дисертацијата го систематизира претставувањето на економските проблеми, но и дава посебен осврт на основите на теоријата на веројатност и концептот на машинско учење. Моделите на предиктивната аналитика се сегментирани во два дела, и тоа модели засновани на временски серии на податоци и техники на машинско учење, при што се потенцира нивната изразена испреплетеност во

последната деценија кога станува збор за економијата и бизнисот. Во оваа глава, дисертацијата детално ги разработува авторегресивните модели на подвижни средини, моделите на експоненцијално порамнување, векторските авторегресивни модели и поширокото множество на генерализирани авторегресивни модели на условна хетероскедастичност. Докторската дисертација особено внимание посветува и на најкористените методи и алгоритми на машинско учење, научно раздвојувајќи ги на два дела – методи на ненадгледувано и надгледувано машинско учење. Во втората глава, трудот ги разработува основите на анализата на главни компоненти, анализата на кластери, регресионите модели и методите на класификација, со посебен фокус на дрвата на одлучување. Издвојувајќи ги од останатите модели, докторскиот труд го разгледува и го применува моделот на Марковите верижни процеси како едни од најпознатите стохастички процеси за објаснување на низа последователни настани. Анализата во оваа глава завршува со осврт на најчесто користените мерки на прецизност, кои служат како основа за оценување на перформансите на моделите за предвидување.

Третата глава насловена како **Имплементација на методите и моделите на предиктивната аналитика на микроекономско и макроекономско ниво** се базира на четири истражувања кои се фокусираат на различни аспекти од финансиското работење и макроекономјата. Најпрво, дисертацијата се занимава со предвидување на профитабилноста на банкарската индустрија во глобални рамки преку моделите на машинско учење засновани на структура на дрва. Трудот ги комбинира техниките на ненадгледувано и надгледувано машинско учење за да идентификува хомогени групи на банкарски групации, по што се споредува способноста на дрвата на одлучување, моделите на случајни шуми (анг. random forest) и XGBoost да ги предвидат банкарските профити преку низа на независни финансиски променливи извлечени од консолидираните финансиски извештаи. Потоа, втората студија од третата глава го разгледува македонскиот сектор на неживотно осигурување. Предвидувањата за идната динамика на пазарот опсервирана преку бруто полисираните премии, техничките премии, бруто ликвидирани штети и бројот на склучени договори се формираат преку сезонски наивен модел, сезонски авторегресивни интегрирани подвижни средини и моделите на експоненцијално порамнување. Со цел подобрување на моќта на предвидување и исполнување на теоретските претпоставки при моделирањето, авторот во овој дел ја демонстрира употребата на пондерираните ансамбл модели како ефикасно решение. Третата глава продолжува со студија која има за цел да открие присуство на пазарна аномалија, како што е ефектот на малите фирми преку податоци за обични акции тргувани на њујоршката берза, но и да ги утврди последователните ефекти врз техничката анализа користена од малите инвеститори. Во овој дел, дисертацијата демонстрира како Марковите верижни процеси можат да дадат ефикасни резултати при пресметка на веројатностите за транзиција и концентрација на портфолијата во некоја од повеќето приноси состојби. Во последниот дел од оваа глава, докторскиот труд е фокусиран на предвидување на инфлацијата во македонската економија, при што поради користење на мултиваријационен пристап симултано се предвидуваат и идните движења на бруто домашниот производ, финалната потрошувачка, нето платите, референтната каматна стапка на централната банка и реалниот ефективен девизен курс како ендогени променливи во моделот. Дополнително, векторските авторегресивни модели се прошируваат и со егзогени променливи, како што се цената на нафтата, инфлацијата во еврозоната и референтната каматна стапка на Европската централна банка.

Четвртата глава насловена како **Импликации врз носењето одлуки и формирањето економски политики** ги презентира и ги дискутира добиените резултати од спроведените истражувања во поширок контекст, лоцирајќи ги практичните импликации кои тие ги имаат во носењето на економските одлуки. Докторскиот труд потенцира дека корпоративното одлучување неопходно треба да се заснова на длабинска податочна анализа, а не на искуства и економски инстинкт кои често не се рефлексија на широката слика за зголемување на богатството на акционерите и ретенција на конкурентната позиција. Дополнително, елаборацијата на резултатите добиени од макроекономската студија спроведена на податоци за македонската економија ја потврдува тезата дека дури и креаторите на економските политики, како што се централната банка и Владата, неопходно треба да ги користат максималните потенцијални на емпириските техники кои се на располагање. Сепак, трудот посочува дека типот на одлуките кои ги носат креаторите на политики фундаментално се разликува, при што наместо да имаат за цел

да максимизираат индивидуални богатства, тие се насочени кон остварување на стабилни стапки на економски раст, развој и полно искористување на физичкиот и човечкиот капитал на домашната економија, ниска невработеност, но и ниска и стабилна инфлација.

Во согледувањата во **заклучокот**, даден е осврт на добиените резултати од спроведените истражувања. Кандидатот дополнително ги идентификува и ограничувањата на спроведените студии и широкиот домен на примена на споменатите техники во рамки на дисертацијата. Следствено на тоа, во трудот се потенцира дека квалитетот и фреквентноста на јавно достапните податоци во Северна Македонија се често на незавидно ниво, конкретно преку можното несовпаѓање со развојот на моделите на предиктивна аналитика засновани на големи податочни множества и алгоритми на машинско учење. Докторскиот труд завршува со препораки од страна на кандидатот за намалување на јазот помеѓу стекнатите аналитички вештини и потребите на бизнисот, преку посочување на можностите за инвестиции во иден квалификуван кадар кој ќе може адекватно да одговори на предизвиците на новото време.

Предмет на истражување

Дисертацијата како основен предмет ја разработува имплементацијата на моделите на предиктивната аналитика на микроекономско и макроекономско ниво преку длабинска интеграција на низа математички, статистички и методи на машинско учење. Специфичен предмет на истражување се банките и осигурителните компании, посочувајќи го нивното системско значење, но и неопходноста од софистицирано управување со ризиците кое ги надминува традиционалните модели. Докторскиот труд посветува значајно внимание и на примената на моделите на предиктивната аналитика за тргување со хартии од вредност, при тоа користејќи високофреквентни податоци. На макроекономско ниво, трудот ги анализира моделите за ефикасно предвидување на идната динамика на реалниот бруто домашен производ, инфлацијата, каматните стапки и реалниот ефективен девизен курс.

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата

Предиктивната аналитика претставува централен елемент во обликувањето на современите финансиски и макроекономски стратегии, при тоа користејќи концепти од науката за податоци со цел да се подобри процесот на одлучување од страна на економските агенти. Таа опфаќа низа различни методи, почнувајќи од класичните статистички модели, па сè до напредни алгоритми на машинско учење, со што се потенцира нејзината робусност. Кандидатот во својата дисертација посочува дека технолошкиот напредок дополнително ја забрзува еволуцијата на моделите на предиктивната аналитика, што е особено видливо во доменот на длабокото машинско учење.

Активната употреба на техниките на надгледувано и ненадгледувано машинско учење за решавање на економски проблеми е сè поактуелна во глобалната емпириска литература. Зголемената достапност на значајни компјутерски капацитети, заедно со софистицираните алгоритми на машинско учење, овозможува драматично зголемување на конкурентноста во бизнис-секторот, дури и за помалите компании во низа сектори. Но, и покрај објективните предизвици во одредени сегменти, предиктивната аналитика игра улога на значајна алатка во обликувањето на начинот на кој компаниите и креаторите на политиките ги антиципираат идните трендови, управуваат со ризиците, па дури и капитализираат на основа на растечките можности во глобални рамки.

Дополнително, иако предиктивната и прескриптивната аналитика фундаментално се разликуваат, тие често се користат во практиката, а особено во формулирањето на деловните и економските политики. Дисертацијата го потенцира значењето на предиктивната аналитика во подобрување на процесите на носење одлуки кај финансиските институции и креаторите на економски политики, што се гледа од подобрената идентификација на можности и ризици.

Краток опис на применетите методи

Употребата на квантитативните методи на истражување се заснова на секундарни податоци од домашни и странски податочни бази, како и широк спектар на зависни и независни променливи од доменот на финансиите и макроекономијата. Зависно од потребата на специфичните студии, во рамки на докторскиот труд се користат податоци објавувани на

годишна, месечна, квартална и дневна основа, кои во рамки на моделирањето кандидатот често ги трансформира кон серии со повисока фреквенција со цел да се обезбеди поголем расположлив примерок онаму каде што нема доволно информации.

Од аспект на специфичните модели, дисертацијата демонстрира напредна и адекватна употреба на модели засновани на униваријациони и мултиваријациони временски серии, ненадгледувано и надгледувано машинско учење за решавање на регресиони проблеми, како и Маркови верижни процеси наменети за стохастичко моделирање. Кандидатот во својот докторски труд користи преку десет дистинктивни модели, и тоа сезонски наивен модел, авторегресивни интегрирани подвижни средини (ARIMA) и нивната сезонска форма (SARIMA) и модели на експоненцијално порамнување од редот на униваријационите техники. Од мултиваријационен аспект се користат доминатно векторските авторегресивни модели со егзогени променливи (VARX) и моделите со корекција на грешка за следење на долгорочните врски (VECM). Во делот на машинското учење се користат анализата на главните компоненти и анализата на кластери со помош на k -средини, но и дрвата на одлучување, случајните шуми (анг. random forests - RF) и XGBoost. Кон нив, се демонстрира употребата на ергодичните Маркови верижни процеси без состојби на апсорпција, но и пондерирани ансамбл модели.

Докторскиот труд инкорпорира и бројни статистички тестови за оценка на исполнетоста на статистичките претпоставки, особено во делот на резидуалната дијагностика. За проценка на прецизноста на предиктивните модели се користат повеќе мерки на прецизност, каде што фокусот е ставен на средното апсолутно процентуално отстапување како релативен индикатор на прецизноста кој е несензитивен на различните мерни единици на податоците со кои се располага. Во одредени случаи каде што целта е да се утврди дали постои значајна разлика во предвидувачката моќ и прецизноста на поставените модели, кандидатот го користи и тестот на Диболд и Мариано.

Краток опис на резултатите од истражувањето

Опсежната студија спроведена во докторскиот труд резултира со низа заклучоци и препораки за практична имплементација во финансискиот систем и во макроекономијата. На основа на првото истражување спроведено на податоци за глобалните банкарски групации се утврдува дека моделите на надгледувано машинско учење засновани на дрва (анг. tree-based models) се ефикасни во точно предвидување на профитот кај банките, но и дека зголемувањето на сложеноста на овие модели резултира со попрецизни предвидувања. Моделите на случајни шуми и XGBoost обезбедуваат значително подобрување на прецизноста на предвидувањето. Но, зависно од опфатот на периодот на тренирање и начинот на оптимизирање на хиперпараметрите на моделот се утврдува дека XGBoost, иако е понов и посовремен алгоритам, тој покажува подобри перформанси од моделот на случајни шуми само во рамки на тренинг-периодот, додека во тест-периодот, MAPE-вредностите се 11,1436 % и 10,4762 %, соодветно.

Во второто истражување посветено на пазарот на неживотно осигурување во Република Северна Македонија, кандидатот открива дека употребата на SARIMA и ETS-моделите за предвидување на бруто ликвидирани штети резултира со највисоки мерки на релативна прецизност споредено со бруто полисираните премии, техничките премии и бројот на склучени договори за осигурување. Дополнително, студија открива дека иако моделот на пондерирани ансамбл ги решава во најголем дел евидентните проблеми со резидуалната дијагностика на индивидуалните модели, со помош на Диболд-Мариано тестот се утврдува дека постојат случаи каде тие практично и немаат статистички значајна разлика во постигнатата прецизност на предвидувањата. Ова е воочливо особено при моделирање на бруто ликвидирани штети, каде што ансамбл моделите не генерираат статистичка значајна разлика во прецизноста споредено со останатите три модели.

Третото истражување, спроведено на податоци за движењата на цената и приносната состојба на случајно креирано портфолио од обични акции на компании тргувани на Њујоршката берза, ја отфрла хипотезата дека постои присуство на пазарна аномалија, односно ефект на малите фирми. Отсуството на ваквиот феномен е резултат на изразената ефикасност на избраниот пазар на капитал, каде што сите расположливи информации кои се значајни за вреднување на акциите практично веднаш се инкорпорираат во тргуваната цена. Од тие причини, кандидатот заклучува дека ваквите претпоставки се неефикасни доколку директно се применуваат при

спроведување на техничка анализа од страна на малите инвеститори. Спротивно на теоретските очекувања при постоење на ефект на малите фирми, истражувањето покажува дека со извесна доза на сигурност може да се предвиди присуството на случајно креираното портфолио во одредена состојба на принос, при што на долг рок малите компании имаат повисока веројатност за остварување на негативни приноси. Па така, кумулативната веројатност за транзиција на во состојба на негативен принос на компаниите со мала капитализација е највисока (58,43 %) доколку во претходниот период е остварен принос под -2 %, кај компаниите со микро капитализација кумулативната веројатност за негативен принос во следниот период е највисока (53,86 %) ако е остварен принос меѓу 0% и 1%, додека кај оние со најмала (нано) капитализација највисока е веројатноста да останат во состојба на негативен принос (58,87 %) ако во претходниот период портфолиото остварило принос меѓу -1 % и -2 %.

За крај, макроекономското истражување на македонската економија покажува дека инкорпорирањето на долгорочните врски меѓу макропроменливите резултира со повисока прецизност во предвидувањата на моделот во рамки на тест-периодот, но и особено значајно – поставените макроекономски модели од кандидатот ефикасно го предвидуваат намалувањето на инфлаторните притисоци во Република Северна Македонија. Меѓу другото, мултиваријационите модели остваруваат попрецизни резултати во предвидувањето кај сите ендогени променливи освен во случајот на нето платите и реалниот ефективен девизен курс каде униваријациониот пристап продуцира повисока прецизност при предвидувањата. Кон ова може да се заклучи и дека дисертацијата објаснува значаен аспект на домашната макроекономска динамика каде што, покрај нето платите и реалниот ефективен девизен курс, значајно учество при декомпозиција на варијабилитетот на инфлаторните шокови има и реалната финална потрошувачка во македонската економија. При тоа, студијата утврдува дека каматната стапка на благајничките записи на НБРМ ефикасно ги намалува инфлаторните притисоци, а интензитетот е максимизиран по приближно петнаесет месеци.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатот м-р Филип Пеовски, со наслов: „Модели на предиктивна аналитика во финансискиот систем и носењето макроекономски одлуки“, претставува истражување во подрачјето на економските науки, со посебен фокус на областа на применетата економија и финансиите. Изработката на темата на оваа докторска дисертација ја анализира примената на моделите на предиктивната аналитика во финансиски и макроекономски контекст, целеејќи да се долови основниот концепт, идејата и можностите за нејзина примена во анализата и решавањето на реалните економски проблеми. Основните и специфичните цели на дисертацијата се постигнуваат преку повеќе аспекти. Тоа се согледува преку примена на ненадгледувано и надгледувано машинско учење за идентификација на хомогени групи на податоци и предвидување на банкарските профити, но и анализа на сегментите на пазарот на неживотно осигурување со помош на модели на временски серии кои интегрираат авторегресивни, тренд и сезонски компоненти. Дополнителен фокус е ставен и на идентификацијата на присуството на пазарни аномалии на пазарот на капитал, а макроекономските предвидувања го потенцираат предвидувањето на инфлацијата и економскиот раст на домашната економија. Подобрувањето на оперативната ефикасност и навременото проактивно одлучување се едни од главните цели на дисертацијата. Докторскиот труд претставува оригинално и темелно домашно истражување во областа на предиктивната аналитика и нејзините модели, збогатувајќи ја стручната литература преку опсежна примена во доменот на финансиите и макроекономијата.

Докторската дисертација на кандидатот м-р Филип Пеовски, со наслов: **Модели на предиктивна аналитика во финансискиот систем и носењето макроекономски одлуки**, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатот, пред одбраната на докторскиот труд, ги објавил (како прв автор, во меѓународни научни списанија или еден труд во списание со импакт-фактор) следниве рецензирани истражувачки трудови:

- [1]. Peovski, Filip and Ivanovski, Igor (2024). „Comparative analysis of forecasting models in the nonlife insurance: Insights from the SARIMA and ETS approaches“, *Risk Management and Insurance Review*, 27(4), pp. 507-549. <https://doi.org/10.1111/rmir.12288>. **импакт фактор: 1,1**
- [2]. Peovski, Filip, Cvetkoska, Violeta, Trpeski, Predrag, and Ivanovski, Igor (2022). „Monitoring Stock Market Returns: A Stochastic Approach“, *Croatian Operational Research Review*, 13(1), pp. 65-76. <https://doi.org/10.17535/crorr.2022.0005> **импакт фактор: 0,7 (2022)**
- [3]. Peovski, Filip, Cvetkoska, Violeta, and Ivanovski, Igor (2023). „The cryptocurrency market through the scope of volatility clustering and leverage effects“, *Acadlore Transactions on Applied Mathematics and Statistics*, 1(3), pp. 130-147. <https://doi.org/10.56578/atams010302>

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Основниот научен придонес на кандидатот се согледува во креирањето на оригинално и холистички раритетно (пионерско) дело со кое се разгледуваат и се применуваат моделите на предиктивната аналитика во финансискиот систем и во носењето на макроекономски одлуки. При тоа, кандидатот ги интегрира и моделите на ненадгледувано и надгледувано машинско учење кои наоѓаат своја примена во економијата, надминувајќи ја границата на примена на традиционалните економетриски приоди. Во посебни секвенци од трудот се разгледува концептот на економска несигурност, однесувањето на економските агенти, како и процесот на носење адекватни одлуки кои се базираат на емпириски наоди. Особен придонес се нотира и преку спроведената библиометриска анализа, каде што се мапираат клучните области на специфичен академски интерес и домени на примена на моделите на предиктивната аналитика во финансиите и макроекономијата. Хронолошкото претставување на квантитативните техники, но и изразената апликативност на спроведените истражувања се извонреден пример за научен придонес во академијата и практиката.

Кандидатот успешно ги препознава и ги адресира ограничувањата поврзани со квалитетот, обемот и употребливоста на податоците, но и потребата од соодветни пресметковни перформанси и компјутерски капацитети со цел зголемување на опсегот и одредувањето на оптимални хиперпараметри кај алгоритмите на машинско учење. Преку вешта комбинација на квантитативни техники, кандидатот го намалува негативното влијание на ограничените податочни множества кои јасно се потенцираат како дел од потенцијалните ограничувања на спроведената студија. Дополнително, преку внимателно димензионирање на интервалите за тренирање и тестирање на моделите, кандидатот обезбедува основа за поголема прецизност и стабилност на оценетите модели, при тоа минимизирајќи ги пристрасностите и овозможувајќи поконзистентни и пореалистични резултати за економските појави.

Можните понатамошни истражувања се однесуваат на примената на длабокото учење за решавање на проблеми на регресија кои се појавуваат во бизнисот, но и при конципирањето и спроведувањето на економските политики. Кандидатот ги потенцира можностите за примена на повратните невронски мрежи (анг. recurrent neural networks – RNNs), долгата краткорочна меморија (анг. long short-term memory – LSTM) и трансформерите за идните истражувања од областа, при тоа обезбедувајќи уникатен приод на постојано учење, оптимизација и предвидување на изразено комплексни и нелинеарни економски проблеми. На овој начин, кандидатот со својот докторски труд ја поставува основата за понатамошно проширување на методолошките пристапи, обезбедувајќи пореалистични, поефикасни и оптимални економски решенија.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Скопје, да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатот **м-р Филип Пеовски** со наслов: **Модел на предиктивна аналитика во финансискиот систем и носењето макроекономски одлуки.**

КОМИСИЈА

Проф. д-р Предраг Трпески, претседател, с.р.

Проф. д-р Игор Ивановски, ментор, с.р.

Проф. д-р Виолета Цветкоска, член, с.р.

Проф. д-р Драган Тевдовски, член, с.р.

Проф. д-р Марија Трпкова-Несторовска, член, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „УЛОГАТА НА ПРОМЕНИТЕ ВО ОРГАНИЗАЦИСКАТА КУЛТУРА КАКО РАЗВОЕН ФАКТОР НА СОВРЕМЕНИТЕ БИЗНИСИ – ЕМПИРИСКА АНАЛИЗА НА СОСТОЈБАТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА“, ОД М-Р ЛИРИДОН ИСМАИЛИ, ПРИЈАВЕНА НА ЕКОНОМСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Со Одлука на Наставно-научниот совет број 02-2139/10 од 3.12.2024 година, на седницата одржана на 29.11.2024 година, се формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатот м-р Лиридон Исмаили со наслов: **Улогата на промените во организациската култура како развоен фактор на современите бизниси – емпириска анализа на состојбата на Република Северна Македонија**, во состав: проф. д-р Љубомир Дракулевски (претседател), проф. д-р Леонид Након (ментор), проф. д-р Александра Јанеска Илиев (член), проф. д-р Аида Узеири Бафтјари (член) и проф. д-р Стојан Дебарлиев (член).

Комисијата во наведениот состав, со опстојно внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Скопје му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатот м-р Лиридон Исмаили со наслов: **Улогата на промените во организациската култура како развоен фактор на современите бизниси – емпириска анализа на состојбата на Република Северна Македонија** содржи 339 страници текст, вклучувајќи 14 страници користена литература (185 релевантни библиографски домашни и странски единици) и 8 страници прилози. Концепциски погледнато, содржината на дисертацијата е логично фундирана и систематизирана, во согласност и во функција на јасно поставените предмет, цели и задачи на истражувањето во дисертацијата, а се состои од:

- Вовед (14 – 24 стр.);
- Глава I. Анализа на функцијата на организациската култура во современиот бизнис (25 – 77 стр.);
- Глава II. Организациските промени како двигател на развој на бихевиористичките аспекти во менаџментот (78 – 115 стр.);
- Глава III. Модели за дијагноза и развој на организациската култура со ефективни организациски промени (116 – 215 стр.);
- Глава IV. Емпириска анализа на функционалната употреба на организациската култура во практиката на македонските трговски друштва (216 – 313 стр.);
- Заклучок (314 – 317 стр.);
- Препораки (318 стр.);
- Литература (319 – 331 стр.);
- Прилози (332 – 339 стр.).

Во **Воведот** на дисертацијата се дефинирани актуелноста на истражувањето, образложението на работните истражувачки хипотези, предметот, целите и задачите на истражувањето, планот на презентирање на материјата, како и методологијата за изработка на докторската дисертација.

Во рамките на првата глава на докторската дисертација, која носи наслов *Анализа на функцијата на организациската култура во современиот бизнис*, кандидатот претставува детална анализа на значајноста на деловната култура како фактор од круциална значајност за гарантирање на успешноста на современите деловни организации. На самиот почеток на оваа глава, кандидатот спроведува анализа на соодносите и меѓусебната поврзаност меѓу националната култура од една страна и организациската култура од друга страна, јасно напоменувајќи дека „културата претставува еден од незначајните општествени феномени која во суштина го дефинира самото битие на современиот човек, независно дали како поединец или како продуктивен член даден на општествена група“. Во рамки на овој иницијален дел од дисертацијата, м-р Исмаили ги елаборира и артефактите, вредностите, и претпоставките како три основни нивоа на организациската култура, како и основните функции и карактеристики на организациската култура.

Од особена значајност во оваа прва глава од докторското истражување е сознанието дека кандидатот изложува и аналитички осврт на потребата за промени во организациската култура. Оваа анализа, според својата структурна ориентација и истражувачка ориентација, претставува отворање методолошка основа за аналитичката рамка за организациските промени, а која е претставена во рамките на вториот дел на дисертацијата. Финално, во првиот сегмент на дисертацијата, кандидатот ги анализира и претставува и аспектите на создавањето на етична организациска култура, на иновативна организациска култура, на организациска култура која брзо реагира кон барањата на купувачите, како и на организациска култура која поддржува диверзитет во организацијата како начини и пристапи со помош на кои менаџерите управуваат со промените на организациската култура.

Втората глава на докторската дисертација е со наслов *Организациските промени како дви аџел на развој на бихевиористичките аспекти во менаџментот*. Во овој дел, втор дел на дисертацијата, основен предмет на истражување се организациските промени во нивната целовитост. Имено, на самиот почеток на оваа глава, кандидатот врши истражување на начините и пристапите за дијагностифицирање на потребата за организациски промени, при што ги истражува како надворешните, така и внатрешните фактори кои ја наметнуваат потребата за организациски промени. Во рамките на фактори на организациски промени, кандидатот посветува истражувачко внимание кон демографските карактеристики на населението, значајноста на технолошките откритија и развој, акционерите и клинетите како фактор на промени, како и човечките ресурси и стилот на менаџмент како фактори кои наметнуваат потреба за промени кај современите деловни организации. Напоредно, со овие фактори, м-р Исмаили кандидатот особено ги идентификува и односите меѓу организациските промени и животниот циклус на деловната организација. Во рамките на анализата на отпорот кон промените и методи за управување со отпорот кон промените, кандидатот врши обработка на главните причини заради кои вработените, а понекогаш и самите менаџери, даваат отпор кон примена на организациските промени, одејќи и чекор подалеку во овој сегмент на докторската анализа, низ продлабочена анализа и на стратегиите за сузбивање на таквиот отпор кон промени, како што се: Едукација + комуникација, Партиципација + ангажираност, Олеснување + поддршка, Преговарање + договарање, Манипулирање + кооптирање, Експлицитна + имплицитна коерција.

Тргувајќи од истражувачката поставка дека: „Современото стопанисување за менаџментот претставува предизвик. Искористување на внатрешните можности на организацијата и нивното прилагодување кон надворешните промени претставува задача со која менаџментот треба да управува со промените, прилагодувајќи се кон нив.

Современото бизнис опкружување станува се по немирно, промените на пазарите имаат турбулентен карактер“, кандидатот во рамките на овој сегмент на дисертацијата спроведува и анализа на улогата на менаџмент на промени во современиот деловен свет, разработувајќи и низа други прашања кои се од значајност за современите деловни организации, како што се очекуваните резултати на промените, карактеристики кои треба да ги поседува еден ефективен лидер на промени, различните категории на организациски промени, техниките за систематизиран развој со употреба на менаџмент на промени и сл. Во завршниот аналитички сегмент на втората глава од дисертацијата, кандидатот врши анализа и на етичките аспекти на управување со промените, при што особена значајност посветува на моделот за управување со промени базиран на етика (ЕСМ-модел).

Третата глава на дисертацијата носи наслов *Модели за дијагноза и развој на организациската култура со ефективни организациски промени* и таа е посветена на моделите на организациски промени, како современа аналитичка рамка за моделирање на организациска култура. Како аналитички модели на организациска култура кандидатот ги разработува следните модели: Модел на рамка на конкурентски вредности, Модел на Denison, Модел на Trompenaars, Модел на Harrison, Модел на Deal & Kennedy, Модел на Hofstede, Модел на Edgar Schein, Модел на Schneider, Модел на типизација на организациска култура, и Моделот на културата како леден брег. Како развојни модели на организациски промени, кандидатот ги анализира следните модели: Модел на Lewin за организациски промени, ADKAR-модел за организациски промени, Модел на Bridges за организациски промени, Kubler-Ross-модел за организациски промени, Модел на Satir за организациски промени, PDCA-модел за организациски промени, KAIZEN-модел за организациски промени, LAMARSH-модел за организациски промени, Моделот на Maurer за организациски промени, како и Модел на Fisher за организациски промени.

Врз основа на продлабочена анализа на горенаведените модели, кандидатот со право истакнува: „Поврзаноста помеѓу организациската култура и организациските промени може да биде директна и индиректна. Нејзините односи, т.е. причинско последични односи се многу комплексни, затоа што често пати ги заменуваат позициите. Имено, колку и како организациската култура влијае врз одредена промена, е во директна зависност од видот на културата на организацијата, често пати, не дека постои корелација меѓу нив туку и се условуваат една со друга“.

Последната глава од докторската дисертација е со наслов *Емпириска анализа на функционалната употреба на организациската култура во практиката на македонските прџовски друштва*, во рамките на која се врши емпириска анализа на изворите на начинот на примена на различните видови на организациска култура кај малите и средните претпријатија во Република Северна Македонија. На почетокот на оваа глава се дефинираат проблемот на истражување и целите на истражувањето. Емпириско истражување од дисертацијата се спроведува со употреба на анкета спроведена на репрезентативен промерок на истражуваниите бизниси, во функција на собирање, обработка и анализа на прибраните податоци, како основа за тестирање на поставените хипотези и за донесување аргументирани заклучоци. Анализата е спроведена во пет развојни подрачја на нашата држава, со цел да се добие појасна слика за разликите во типовите на културата. За обработка на добиените податоци се користат редица статистички методи и инструменти, кои служат и како средство за тестирање на поставените хипотези. На крајот од оваа глава, детализирано се илустрираат и аргументираат добиените резултати од истражувањето, се извлекуваат заклучни

согледувања, а воедно и препораки кои можат да бидат корисни во иднина за менаџерите на самите претпријатија, за институции, како и за истражувачите од оваа област.

Во рамките на **Заклучокот**, како составен дел на дисертацијата, кандидатот интегрално ги сумира резултатите од севкупното истражување во методолошки и емпириски сегмент, со што се обезбедува аналитичка хармонизација, одржливост и верификација на степенот на присутност на одделните типови на организациска култура во Република Северна Македонија. Во овој сегмент, одделно се претставени и соодветни препораки кои се темелат на теоретското и теренско, емпириско истражување, а кои се насочени кон илустрација на идните тенденции во развој на оваа исклучително значајна бихевиористичка компонента во менаџментот, која фундаментално го детерминира пазарниот потенцијал и конкурентноста на современите бизниси.

Литературата која е користена во рамките на дисертацијата е сочинета од вкупно 185 библиографски единици, во најголем број од странски автори, а дел и од релевантни домашни автори. Користената литература во мнозински дел е објавена по 2010 година, со исклучок на одделни капитални дела објавени пред тоа.

Предмет на истражување

Докторската дисертација на кандидатот м-р Лиридон Исмаили, под наслов „Улогата на промените во организациската култура како развоен фактор на современите бизниси – емпириска анализа на состојбата на Република Северна Македонија“, обработува една мошне комплексна, релевантна и актуелна проблематика која е поврзана со бихевиористичките компоненти на менаџментот на современите бизниси, особено на категоријата на малите и средни претпријатија, со посебен акцент на обезбедувањето и поттикнувањето на адекватен модел на организациска култура и организациски промени, со цел обезбедување и насочување на нивната долгорочна деловна успешност.

Предмет на истражување на докторската дисертација претставуваат фундаменталните карактеристики кои се поврзани со улогата и значајноста на модалитетите на организациската култура во примена на организациските промени кај трговските друштва во Република Северна Македонија, како фактор на промени кај бизнисите во Република Северна Македонија. Целта на истражувањето е да се анализира значајноста и улогата на организациската култура за спроведување на организациски промени кај трговските друштва во Република Северна Македонија, со цел да се идентификуваат факторите (демографски, организациски и екстерни) што влијаат врз примената на различни типови на организациски култури и подготвеноста за примена на организациски промени од страна на бизнисите во Република Северна Македонија.

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата

Докторската дисертација на кандидатот м-р Лиридон Исмаили претставува сеопфатна, научно издржана и целно насочена дисертација, која низ теориско и емпириско истражување третира една мошне предизвикувачка и развојна материја. На самиот почеток од образложувањето на актуелноста на проблематиката, кандидатот истакнува дека организациската култура е една од покомплексните области на истражување во областа на менаџментот, општо, и во организациското однесување, посебно. Станува збор, сепак, за една мултидимензионална проблематика која ги опфаќа индивидуалните карактеристики, но и групните и организациските притисоци, се разбира од аспект на нивниот менаџерски пристап. Сите аспекти на функционирање на современите деловни организации се под влијание на организациската култура како

систем на организациски вредности, пристапи, стојалишта и однесувања. Од бенефит за менаџментот и самата организација би било да се додаде соодветна значајност на организациската култура и адекватното управувањето со неа. Кандидатот мошне јасно дава до знаење дека вообичаено кога се зборува за менаџментот како научна дисциплина, па дури и како пристап кон справување со конкретни ситуации во секојдневното деловно работење, се додава соодветно внимание на сите менаџерски функции, знаењата и способностите на менаџерите, улогите на менаџерите, менаџментот на човечки ресурси, менаџерите како лидери и низа други аспекти од оваа природа, што е суштински адекватен пристап. Меѓутоа, секое продлабочување во анализата на менаџерската литература, води до едно продлабочено сознание дека, иако низ организациската култура се гради карактерот на современите бизниси, природно се наметнува потребата за анализа и на промените во самата организациска култура, односно примена на менаџментот на промените.

Промената е единствената константа и како таква таа претставува трајна вистина која не може да се негира ниту во денешно време. Техничко-технолошкиот развој, глобализацијата, слободното движење на средствата на производство, перманентните иновации и инвенции, турбулентноста на пазарите, нестабилноста на пазарите на капитал, постојаното појавување и брзото исчезнување на нови можности ја наметнуваат потребата современите менаџерски екипи посветено да ја прифатат промената како единствена константа. Согласно со ова, секој современ менаџер треба постојано да пристапува со претприемачки ум, а тоа подразбира секогаш да биде подготвен за внесување промени во неговата деловна организација, особено во компонентите на организациската култура. Веројатно, никој ја нема опишано значајноста на промените подобро од големиот Чарлс Дарвин. „Не преживуваат најсилните видови, а ниту пак најинтелигентните видови. Преживуваат тие кои се најприлагодени кон промените“. Промените се случуваат насекаде околу нас, па претпријатијата за да преживеат мора да се прилагодат кон таквите промени.

Според својата суштина, промените подразбираат дека организацијата не смее да биде задоволна со статус кво, димензија која се подразбира дури и во рамки на самата стабилност. Се разбира, промените подразбираат дека вработените, било тие да се менаџери или неменаџери, во никој случај не може да се затворат во сопствена кожа и да се чувствуваат сигурни и комотни. Промените, по дефиниција, подразбираат промена на страната на менталната свест на човечките ресурси на деловните организации, што природно води кон промените во самата организациска култура. Самиот факт дека промените наметнуваат и поголема експонираност на ризик, на преден план го истакнуваат фактот дека еден дел од човечки ресурси е неопходно да работат на справување со стравот и останатите емоции, и со тоа да станат резистентни кон промените, да пружат отпор и со тоа да го намалат непотребно трошење време и средства на менаџерите и организацијата во целина. Сосема е логично и разбирливо да се има отпор кон промените од страна на дел од вработените, меѓутоа мора да се разбере дека промените се единствен пат напред кон изградба на успешна иднина за современите деловни организации.

Концептот на организациската култура како дел од внатрешното окружување има исклучително значајна улога за интегрирање на сите организациски единици и активности во една функционална целovitost, но истовремено може да послужи и како ограничувачки, но и поттикнувачки фактор во тенденциите за прилагодување на организацијата кон надворешните предизвици и можности, низ воведување на одржливи промени.

Во докторската дисертација, кандидатот ги разработува *теоретските поставки* насловени: Односот на општествената и организациска култура, Нивоата на значајност

на организациската култура, Функциите на организациска култура, Карактеристики и димензии на организациска култура, Улогата на организациската култура во меѓународниот бизнис, Потребата од промени на организациска култура, Организациска култура и субкултури, Функцијата на менаџментот во изградба, промена и одржување на организациска култура, Видови организациска култура, Иновативните компоненти на организациска култура, Дијагностифицирање на потребата за организациски промени, Организациските промени и животниот циклус на деловната организација, Отпор кон промените и методи за управување со отпорот кон промените, Бихевористички елементи на менаџментот на промени, Улогата на менаџмент на промени во современиот деловен свет, Причини за организациски промени и очекувани резултати на промените, Ефективен лидер и ефикасен менаџер на промени, Категории на организациски промени, Техники за систематизиран развој со употреба на менаџмент на промени, Основни теории за мерење на ефектите на организациски промени, како и Етички аспекти на менаџмент на промени.

Краток опис на применетите методи

Посебна вредност на трудот му дава емпириското истражување за степенот на присутност на посебните видови на организациска култура кај малите и средните претпријатија во Република Северна Македонија. Податоците за истражувањето се прибрани преку методот на анкетно испитување. Прашалникот е составен од три дела (секции), односно од вкупно 13 прашања. Првиот дел од анкетниот прашалник се однесува на општи, односно демографски податоци на претпријатието; вториот дел се однесува на организациската култура додека третиот дел на организациските промени.

Обработката на прибраните податоци и анализа на резултатите се спроведуваат со помош на дескриптивна статистика, вкрстена анализа и повеќекратна регресиона анализа. Согласно со концептуалната рамка на истражувањето, утврдени се независни и зависни варијабли. Со цел тестирање на соодветните хипотези определени се и соодветни независни и зависни варијабли.

За тестирање на првата поставена хипотеза, како независни варијабли се утврдуваат, согласно со ОСАИ-инструментот: доминантните карактеристики, организациското лидерство, стилот на менаџмент на вработените, интегрирањето на поединците во организационата целина, стратегиската посветеност и критериумите за вреднување на успехот. Како зависна варијабла се појавува самата организациска култура како целина.

За тестирање на втората поставена хипотеза како независна варијабла се појавуваат типовите на организациска култура, додека како зависна варијабла посакуваноста на организациска култура од страна на вработените на трговските друштва во Република Северна Македонија.

За тестирање на третата поставена хипотеза како независни варијабли се појавуваат волјата за промена, нормите за промена и капацитетот за промена, додека како зависна варијабла спремноста за спроведување на промени.

За тестирање на четвртата поставена хипотеза како независна варијабла се поставува идентификуваните типови на организациска култура, додека како зависна варијабла спремноста за спроведување на организациски промени.

За тестирање на петтата поставена хипотеза како независни варијабли се утврдуваат согласно со ОСАИ-инструментот: доминантните карактеристики, организациското лидерство, стилот на менаџмент на вработените, интегрирањето на поединците во организационата целина, стратегиската посветеност и критериумите за вреднување на успехот додека како зависна варијабла спремноста за промени.

Кандидатот во рамките на емпириското истражување адекватно спроведува и тестирање на истражувачките хипотези. Вкупно се тестираат пет различни хипотези, и тоа: Хиерархиската култура е најзастапен вид на организациска култура кај трговските друштва во Република Северна Македонија; Културата насочена кон пазарот е најпосакуваниот вид на организациска култура кај трговските друштва во Република Северна Македонија; Трговските друштва во Република Северна Македонија имаат голема спремност за промени; Видот на организациска култура директно влијае врз спремноста на трговските друштва во Република Северна Македонија за спроведување на организациски промени; и Различните димензии на организациската култура имаат различно влијание врз спремноста на трговските друштва во Република Северна Македонија за спроведување на организациски промени.

Краток опис на резултатите од истражувањето

Од спроведената теоретска обработка и направените емпириски анализи во докторскиот труд, кандидатот извлекува релевантни, методолошко-емпириски тестирани заклучоци. Имено, кандидатот заклучува дека истражувањето на современата литература, но и спроведеното истражување кај претпријатијата во Република Северна Македонија јасно укажуваат на силна корелација, односно меѓусебно влијание меѓу организациската култура, од една страна, и подготвеноста за спроведување на промени и нивно управување, од друга страна. Меѓутоа, и покрај јасната логична поврзаност меѓу организациската култура и организациските промени, останува фактот дека практичното докажување на нивните меѓусебни односи на влијание е доста комплексно и далекусежно.

Оваа комплексност е мултидимензионална по својата природа:

- Како прво, постојат голем број на потенцијални пристапи за анализа на организациската култура придружено од голем број различни начини за класификација на организациските култури, зависно од карактеристиките и димензиите кои го будат моменталниот интерес на истражувачот.
- Како второ, и покрај постоењето на голем методолошки инструментариум на истражувачки алатки, организациската култура не претставува апсолутен и еднозначен елемент кој би можел да се претстави во апсолутни броеви. Напротив, таа е меѓу другото и перцепција и како таква од личноста која ја дава проценката зависи и самиот терк на нејзиното истражување.
- Како трето, во идеални организациски околности и развојни тенденции, секојпат станува збор за конкретен тип на организациска култура која се применува од страна на едно дадено претпријатие. Кај малите и средните претпријатија во Република Северна Македонија не може и толку лесно да стане збор само за еден тип на организациска култура, односно за доминантен тип на организациска култура туку напротив може да стане збор за повеќе или помалку застапени типови на организациска култура. Ова се докажува со самиот факт што кај истражените претпријатија, кај скоро ни едно претпријатие нема доминирано, изразено низ повеќе од триесетина проценти застапеност, само на еден тип на организациска култура.

Организациската култура недвосмислено е значаен развоен фактор кој треба константно и систематизирано да се има предвид од страна на менаџерските структури, особено низ неопходните организациски промени, независно дали тие се применуваат како потреба за брзо реагирање кон надворешни притисоци или како брзо реагирање кон отворени надворешни можности. Дури и во случаите кога е јасно дека актуелните начини на функционирање не содејствуваат со потребата за конкурентска предност и

може да резултираат со сериозни негативни последици за претпријатието, секоја менаџерска структура треба да внимава предложените и планирани промени да не одат многу над она што е на долг рок прифатливо за постојната организациска култура, се разбира поминувајќи ги сите фази од очекуваниот отпор кон било која организациска промена, како и капацитетот за адекватно управување со соодветниот отпор од страна на менаџерите.

Најзастапена димензија во сегашната состојба на истражуваниот аналитички примерок поседува Пазарната култура, додека Клан и Хиерархиска култура, исто така се значајно застапени. Идната состојба која се очекува како резултат на промените се карактеризира со зголемување на оценувањето за Адхократска и Клан културата. Ова укажува на сознанието дека организациите се преместуваат од стабилноста и контрола кон флексибилност и адаптација. Клан културата бележи тенденција на благ пораст, додека пазарната култура за посакуваната состојба е во благо опаѓање. Адхократската култура е со избалансирани резултати. Врз основа на истражуваните податоци може да се заклучи дека организациското лидерство има позитивно движење во областа на менторство и координација, но, треба силно да се вложат напори за поттикнување на системот на иновации.

Во однос на управувањето со вработените, Клан културата е застапена со најголем процент за сегашната состојба, но исто така таа има зголемување од 2 % и во посакуваната состојба. Адхократската и пазарната култура се оптимално стабилни со исти проценки за сегашната и идната состојба, без тенденции на промени. Деловните организации во сегашната состојба се фокусирани на тимска работа и стабилност, т.е. внатрешна ориентација. Посакуваната состојба укажува на потреба за зголемување на флексибилност и иновациите. Со други зборови, организациите се менуваат, односно се трансформираат од движење по инертна и контролирана култура кон нејзина трансформација во покреативна и адаптивна култура, што е добра основа за прилагодување на културите за поефикасен одговор кон пазарните предизвици.

Скоро три четвртини од вкупниот број испитаници сметаат дека, во суштина, промените се позитивна појава која крајно резултира со подобрување на квалитетот на работата, а како што покажува и консултираната литература, ова финално резултира и со зголемена активност на претпријатието. Имено, вработените имаат подготвеност за преземање нови одговорности коишто настануваат како резултат на примена на дадени планирани промени. Позитивно е што најголемиот број респонденти имаат афирмативен пристап кон влијанието на организациските промени врз развојот на нивната професионална кариера, иако може да се забележи постоење јасен простор за подобрување. Воопшто не изненадува фактот дека мнозинството испитаници промените ги доживуваат како освежувачки во нивното работење. Со оваа се добива јасна слика дека промените се потребни за конкурентност и одржливост, при што организацијата ја подобрува својата позиција во однос на конкуренцијата. Ова може да се објасни со фактот дека иновациите, подобрувањето на производот и друго, се потреба за да се зголеми конкурентноста на пазарот.

Спроведеното истражувањето јасно укажува на сознанието дека малите и средните претпријатија во Република Северна Македонија имаат голема отвореност и подготвеност за примена на промени. Меѓутоа останува отворено прашањето дали и колку истите имаат воспоставено вистински функционални механизми кои би овозможиле на долгорочен план успешен менаџмент на промени. Ваквата отвореност кон промените има овозможено потврдување на третата почетна хипотеза на докторскиот труд.

Регресиониот модел, со примена на низа економетриски тестови јасно докажува дека и видот на организациска култура, но и поединечните димензии на организациската

култура директно влијаат врз отвореноста за спроведување на промени. Ова недвосмислено овозможено потврдување на последните две истражувачки хипотези на дисертацијата.

Оцена на трудот

Докторската дисертација на кандидатот м-р Лиридон Исмаили, со наслов „Улогата на промените во организациската култура како развоен фактор на современите бизниси – емпириска анализа на состојбата на Република Северна Македонија“, претставува истражување во подрачјето на бизнис-етиката и менаџментот на промени. Изработката на темата на оваа докторска дисертација ја има како главна истражувачка цел определување на меѓусебната поврзаност меѓу организациските промени, од една страна, и организациската култура, од друга страна, низ дијалектичка основа на нивна усогласеност во функција на анализата на внатрешното и надворешното оркужување со кое се соочуваат современите бизниси.

Докторската дисертација на кандидатот м-р Лиридон Исмаили, со наслов „Улогата на промените во организациската култура како развоен фактор на современите бизниси – емпириска анализа на состојбата на Република Северна Македонија“, според мислењето на Комисијата за оцена, целосно ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд.

Исполнетост на законските услови за одбрана на трудот

Кандидатот пред одбраната на докторскиот труд ги објавил (како прв автор, во меѓународни научни списанија), следниве рецензирани истражувачки трудови:

1. THE INFLUENCE OF ORGANIZATIOAL CULTURE ON THE SUCCESSFUL IMPLEMENTATION OF ORGANIZATIONAL CHANGES IN MODERN BUSINESS

Автор: Лиридон Исмаили, објавен: KNOWLEDGE- International Journal, Vol.64.1, 24.5.2024.

2. INSTITUTIONAL SUPPORT OF ENTEREPRENEURSHIP IN THE REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA

Автор: Лиридон Исмаили, објавен: ECONOMIC VISION, VOL 10. 19/20.2023

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Главни научни придонеси на кандидатот

Резултати од истражувањето кои се презентирани во докторската дисертација со наслов „Организациска култура како фактор на организациски промени во Република Северна Македонија“, имаат повеќекратни импликации и од теоретски и од практичен аспект.

Во теоретска смисла, очекуваниот научен придонес се изразува преку: развој на научната мисла за влијанието на организациската култура врз организациските промени; придонес во развој на мислата за управувањето со организациските култури и промени во транзиционите економии; и создавањето на рамки кои овозможуваат во идните истражувања примена на методи, стратегии и техники за мерење на одразот на организациската култура врз организациските промени.

Од практичен аспект, пак, резултатите од истражувањето им помагаат на врвните менаџери да ги согледаат слабостите во примената на организациските промени во однос на интерната организациска култура. Ова подразбира дека докторскиот труд ќе вроди со емпириски плод и повисоко ниво на практична примена преку: Утврдување на вообичаените организациски пропусти при дефинирање на можностите кои се појавуваат во надворешното опкружување, а наметнуваат потреба од промени во организациската култура, како и Утврдување на претпоставени грешки кои се прават при тенденциите за создавање на една кохерентна и функционална организациска култура која е принципиелно отворена за промени.

Подрачјето на примена и ограничувањата

Имајќи предвид дека Клан културата е истовремено и најпосакуван вид на организациска култура кај деловните организации во Република Северна Македонија, очигледно е дека треба да се преземат конкретни чекори за засилување на нејзиното присуство кај нив. Ова подразбира дека и во иднина менаџерските структури треба да посветат соодветно внимание на работникот како поединец и како член на работните групи и тимови, но и на организацијата во целина.

Промените треба и мора да бидат и останат интегрален дел на функционирањето на секој дел од бизнисот, вклучително и на организациската култура, меѓутоа кон нив треба да се пристапи планирано, систематски и долгорочно, односно на работниците треба да им се овозможи соодветна временска рамка за примена на промените, односно за промена на сопствените практики и рутини на работа. На работниците едновременно треба да им се делегира авторитет и треба да се посветува соодветно внимание на нивниот развој, а не организациите да се фокусираат само на едноставни мерења на перформансите на вработените без фокус на развојот на вработените интегрално. Покрај ова, од круцијална значајност е менаџерите се повеќе да ја применуваат својата лидерска карактеристика заснована на делување како ментори и соработници во рамки на организациите, односно да ја намалуваат императивната форма на нивното однесување.

Можните понатамошни истражувања

На идните истражувачи од оваа област им останува обврската да се продлабочат во овој вид на истражување, со додавање нови димензии од аспект на причинско-последичната поврзаност на феномените, со оглед на фактот дека не постои идеален тип на организациска култура, туку избраниот модалитет на организациска култура, вклучително и кај македонските претпријатија треба да одговара на нивната развојна патека, што се илустрира низ сознанието за корелацијата како спроведена промена може долгорочно да влијае врз изборот на типот на организациска култура. Се разбира,

секогаш останува отворена можноста сите овие идни истражувања едновремено да се спроведат и врз примерок на големите претпријатија, кои се по број многу помалку во нашата национална економија, меѓутоа можеби имаат појасно дефинирани типови на организациска култура, како и особено силно етаблирани системи и модели за менаџирање со промените.

Оригиналноста на докторската дисертација на кандидатот м-р Лиридон Исмаили, сообразно позитивните законски прописи, беше целосно проверена на 23.4.2024 година од менторот проф. д-р Леонид Наков преку софтверскиот пакет за проверка на плагијати на Министерството за образование и наука, при што е констатиран 3,55 % совпаѓање, односно за 3.404 зборови од вкупно 95.919 зборови е пронајдено совпаѓање во 1.206 документи, што доволно илустративно говори за оригиналноста на научното истражување.

Со оглед на сета претходно наведено, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Економски факултет – Скопје да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатот **м-р Лиридон Исмаили** со наслов „Улогата на промените во организациската култура како развоен фактор на современите бизниси – емпириска анализа на состојбата на Република Северна Македонија“.

Скопје, 26.12.2024

Комисија за оцена на докторската дисертација

Проф. д-р Љубомир Дракулевски (претседател), с.р.

Проф. д-р Леонид Наков (ментор), с.р.

Проф. д-р Александра Јанеска Илиев (член), с.р.

Проф. д-р Аида Узеири Бафтјари (член), с.р.

Проф. д-р Стојан Дебарлиев (член), с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ИМПЛИКАЦИИТЕ НА СТИЛОВИТЕ НА ЛИДЕРСТВО И ОРГАНИЗАЦИСКАТА КУЛТУРА ВРЗ СТРАТЕГИСКОТО ЛИДЕРСТВО: СЛУЧАЈОТ НА КОСОВО“ / „THE IMPLICATIONS OF LEADERSHIP STYLES AND ORGANIZATIONAL CULTURE ON STRATEGIC LEADERSHIP: THE CASE OF KOSOVO“, ИЗРАБОТЕНА ОД М-Р ТРИНГЕ КРАСНИЌИ, ПРИЈАВЕНА НА ЕКОНОМСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 110 од Законот за високото образование („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 82/18 и бр. 178/21) и член 63 од Правилникот за условите, критериумите и правилата за запишување и студирање на трет циклус студии на УКИМ (Универзитетски гласник бр. 530/20), а согласно со предлогот на Советот на студиската програма Организациски науки и управување (менаџмент), (бр. 02-2126/5 од 28.1.2024 година), Наставно-научниот совет на Економскиот факултет – Скопје, на седницата одржана на 29.11.2024 година, донесе Одлука бр. 02-139/1 од 3.12.2024 година за формирање Комисија за одбрана на докторската дисертација на кандидатката Тринге Красниќи со наслов: „Импликациите на стиловите на лидерство и организациската култура врз стратeгиското лидерство: Случајот на Косово“ / „THE IMPLICATIONS OF LEADERSHIP STYLES AND ORGANIZATIONAL CULTURE ON STRATEGIC LEADERSHIP: THE CASE OF KOSOVO“, во состав:

проф. д-р Леонид Наков (претседател),
проф. д-р Љубомир Дракулевски (ментор),
проф. д-р Кирил Постолов (член),
проф. д-р Александра Јанеска Илиев (член) и
проф. д-р Брикенд Азири (член).

Комисијата во наведениот состав со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката м-р Тринге Красниќи, со наслов: „Импликациите на стиловите на лидерство и организациската култура врз стратeгиското лидерство: Случајот на Косово“ / „THE IMPLICATIONS OF LEADERSHIP STYLES AND ORGANIZATIONAL CULTURE ON STRATEGIC LEADERSHIP: THE CASE OF KOSOVO“, содржи 274 страници компјутерски обработен текст во фонт Times New Roman, со 1,5 (единечен) проред и големина на букви 12.

Трудот е структуриран во вовед, 4 (четири) глави и заклучок, како и 5 (пет) соодветни прилози. Деловите се систематизирани во глави и подглави со соодветни наслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата којашто е обработена во истражувањето. Концепциски погледнато, содржината на дисертацијата е логично систематизирана, во согласност и во функција на јасно поставените цели и задачи на истражувањето, а се состои од:

Вовед	(8 – 23)
ГЛАВА I Разбирање на лидерството	(25 – 60)
ГЛАВА II Аспекти на организациска култура	(61 – 92)
ГЛАВА III Националниот културен контекст	(93 – 114)
ГЛАВА IV Емпириско истражување поврзано со импликациите на стиловите на лидерство и организациската култура на стратeгиското лидерство: Случајот на Косово	(115 – 177)

ЗАКЛУЧОК	(178 –
187)	
ЛИТЕРАТУРА	(188 –
220)	
ПРИЛОЗИ	(221 –
274)	

Кандидатката го започнува воведот со нагласување на важноста на темата на истражување фокусирајќи се на интеракцијата помеѓу организациската култура и лидерството, нивното соодветно значење и нивната улога во обликувањето на организациската динамика. Покрај ова, презентираан е преглед на претходни студии за организациската култура во земјата идентификувајќи ги постојните непокриени области во истражувањето. Овие сознанија ја формираат основата за дефинирање на предметот на истражувањето, целите, прашањата и теоретската, хипотетичката и методолошката рамка што ја води студијата.

Приложената докторска дисертација усвојува холистички пристап, структуриран во четири поглавја, од кои секоја се однесува на различни тематски области.

Првото поглавје, насловено *Разбирање на лидерството*, навлегува во тековната научна литература за лидерство, црпејќи увид од влијателни автори кои значително придонеле за оваа област. Лидерството е една од најобемно дебатирани теми во општествените науки нудејќи различни перспективи на индивидуално, групно и организациско ниво. Овие различни гледишта доведуваат до бројни дефиниции за лидерство, што само по себе е предизвик да се конструира единствена, универзално прифатена дефиниција поради контекстуалната природа на процесот. Ова поглавје ја испитува улогата на лидерството во стратегискиот менаџмент, вrameна во фундаментален теоретски контекст. Менаџерите се соочуваат со критичен предизвик во однос на избор на соодветен стил на управување додека истовремено ги рефлектираат лидерските квалитети кои ги мотивираат вработените да ги постигнат организациските цели. Дополнително, ова поглавје ги презентира аналитичките алатки развиени во доменот на лидерството и ги истражува стиловите на лидерство, тема која привлече значително внимание во последниве години поради нивното влијание врз организациското однесување. Додека термините „лидер“ и „менаџер“ често се користат наизменично, тие носат различни значења. Ова поглавје ги обработува овие разлики и сличности, фокусирајќи се на нивните соодветни улоги и одговорности.

Второто поглавје, насловено *Аспектиите на организациската култура*, го префрла фокусот на културата почнувајќи со општ преглед, пред да се заокружи и фокусира на организациската култура. Концептот на културата е инхерентно сложен, со бројни дефиниции, често критикувани за нејасни или премногу широки. Со испитување на различни толкувања на културата од различни автори, ова поглавје обезбедува основа за разбирање на организациската култура, подеднакво двосмислен, но витален концепт, често опишан како „личност“ на организацијата. Лидерството и организациската култура се длабоко испреплетени во организациската динамика, при што меѓусебно влијаат реципрочно. Ова поглавје систематски ја разгледува интеракцијата помеѓу лидерството и културата, оценувајќи ги нивните силни и слаби страни, истовремено истакнувајќи ги улогите на лидерите и менаџерите во обликувањето на културниот идентитет на организацијата.

Третото поглавје, насловено *Националниот културен контекст*, ја истражува националната култура и нејзините димензии. Ефективните лидери мора да ги анализираат и разберат културните разлики помеѓу нивниот сопствен контекст и другите за да поттикнат слободоумни односи со луѓе од различно потекло. Поголавјето ги разгледува воспоставените модели на културни димензии, почнувајќи од фундаменталната рамка на Хофстеде, која останува основна референца во оваа област. Иако моделот на Хофстеде се заснова на основа која е базична, тој продолжува да обезбедува вредна рамка за разбирање на културните разлики, со дополнителни димензии и модели, како што се оние развиени од проектот GLOBE, кои се надоврзуваат

на неговата работа. Студијата GLOBE ги проширува димензиите на Хофстеде нудејќи поширока систематска споредба на националните култури. Ова поглавје ги интегрира културните димензии на овие модели со анализа на лидерството и истражува како националната култура влијае на организациската култура. Со испитување на различни променливи и претпоставки, се обезбедува сеопфатно разбирање на односот помеѓу овие два критични аспекта.

Четвртото поглавје, насловено *Емпириско истражување за импликациите на стиловите на лидерство и организациската култура врз стратешкото лидерство: Случајот на Косово*, се фокусира на клучните аспекти на различните организациски димензии, притоа спроведени се длабинска анализа и интерпретација на емпириски податоци собрани од организации кои примарно се активни на територијата на Косово. Истражувањето во ова поглавје е спроведено со помош на специјализиран инструмент дизајниран за да ја оцени организациската култура и нејзиното влијание врз димензиите на лидерството. По изборот на соодветен модел за идентификација на релевантните варијабли спроведена е статистичка анализа за ефективно да се интерпретираат резултатите од истражувањето. Дополнително, ова поглавје ги користи наодите и од теоретските и од емпириските истражувања за да формулира сеопфатен сет на препораки. Овие препораки се наменети да ги поддржат идните истражувања на теренот, како и да дадат акциски увид за засегнатите страни во деловниот сектор на Косово, вклучително и странските инвеститори. Заедно, овие поглавја формираат кохезивно истражување на лидерството, организациската култура и националната култура, нудејќи цврста рамка за разбирање на нивните меѓусебни односи и импликации во контекст на менаџментот и организациската динамика.

Во делот посветен на *дискусија*, кандидатката ги анализира и толкува резултатите добиени од истражувањето елаборирајќи го нивното значење и поврзувајќи ги со секој предвидувачки модел на организациска култура. Оваа анализа служи како основа за објективна дискусија во однос на очекувањата наведени во хипотетичката рамка. Во овој контекст, кандидатката ги оценува и ги прифаќа или отфрла предложените хипотези, споредувајќи ги наодите со постојните истражувања и воспоставените перспективи пронајдени во стручната и академската литература за организациската наука. Дополнително, ова поглавје се однесува на ограничувањата на истражувањето, истакнувајќи ги областите за потенцијално подобрување и проширување. Авторот, исто така, ги истакнува можностите за проширување на истражувањето во иднина, обезбедувајќи перспективи за понатамошно истражување.

Заклучокот, како основен дел од студијата, ги консолидира наодите од истражувањето и предлага следни чекори, насоки и препораки што може да се преземат. Тие се насочени кон концептуализација на стратегии и развој на модели за максимизирање на примената на знаењето поврзано со организациската култура и лидерство. Таквите напори се наменети за поттикнување конкурентски предности и подобрување на организациските перформанси.

Библиографијата што ја поддржува оваа работа се состои од 442 референци, вклучувајќи научни студии, статии, книги и онлајн ресурси. Поголемиот дел од изворите се авторски на меѓународни истражувачи, со одредени прилози од домашни автори. Повеќето од наведените дела се објавени по 2000 година, со исклучок на неколку капитални дела објавени порано.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката м-р Тринге Красниќи, под наслов: **Импликациите на стилите на лидерство и организациската култура врз стратешкото лидерство: Случајот на Косово / THE IMPLICATIONS OF LEADERSHIP STYLES AND ORGANIZATIONAL CULTURE ON STRATEGIC LEADERSHIP: THE CASE OF KOSOVO**, обработува исклучително значајна и

актуелна проблематика поврзана од областа на менаџментот, со посебен акцент на лидерството и организациската култура кои се специфични елементи на бизнисот. Ова соодветствува со *предметот на истражување* кој се развива во насока на пошироко подрачје на делување каде што се анализира колку лидерството и организациската култура влијае на претпријатијата во Република Косово. Истражувањето има за цел да ги идентификува доминантните стилови на лидерство во овие организации обезбедувајќи основа за подлабоко разбирање, што го поддржува растот и развојот на бизнисите во регионот. Централно место во овој напор е откривање дека лидерството и културата се тесно испреплетени, формирајќи основа за организациска динамика која одразува единствени културни и контекстуални влијанија, а во насока на развивање на соодветна стратешка насока која соодветно и кохерентно ќе ги усогласи залагањата на организацијата.

За да ги постигне своите *цели*, дисертацијата развива интегрирана теоретска рамка која се потпира на постоечките парадигми, емпириски наоди и различни перспективи за да овозможи длабинска анализа. Значаен дел од истражувањето се однесува на предизвиците на дефинирање на културата, фокусирајќи се на истакнати дискусии и разрешување на нејаснотии кои историски ја попречувале јасноста на ова поле. Овој пристап е надополнет со сеопфатна анализа на лидерските феномени и нивните придружни теоретски модели, обезбедувајќи силно разбирање за тоа како раководството функционира во организациите.

Во трудот, кандидатката го анализира влијанието на стиловите на лидерство врз критичните организациски фактори како што се културата, посветеноста и перформансите на вработените, фокусирајќи се на уникатниот контекст на Косово. Наодите даваат вредни сознанија за сложената врска помеѓу лидерството и организацискиот успех, нагласувајќи ја важноста на организациската посветеност и организациските перформанси.

Во глобален контекст, дискусиите за кризата во лидерските капацитети и начините за нивно подобрување и развој стануваат сè поизразени. Лидерите често се перцепирани како клучни фигури способни да ја обликуваат развојната траекторија на организацијата преку воспоставување ефективни односи со луѓето. За компанија која има за цел да има трајно влијание и да напредува на глобалните пазари, неопходно е соодветно лидерство. Во различни организациски формати, лидерството се смета за клучен елемент за постигнување успех. Станува збор за концепт за кој опширно се дебатира во научни, стручни и применети контексти, појавувајќи се во различни форми и манифестации. Вистинските лидери ја задржуваат моќта и влијанието обезбедувајќи вистинска поддршка од нивните следбеници. Сепак, клучот за постигнување позитивни резултати лежи во поставените цели и пристапот на лидерот за нивно постигнување ефективно лидерство за раст и развој.

Во последниве години, лидерството ги прифати модерните трендови, вклучувајќи лидерство детерминирано од новите технолошки трендови, интернетот, онлајн комуникациите, вештачката интелигенција, проментие во стратешките системи и иновации. Овие случувања ја одразуваат потребата лидерите да се прилагодат на сè покомплексниот и брзоменувачки свет. Тековната дебата за тоа дали се раѓаат или се создаваат лидери продолжува да го поттикнува научниот интерес. Некои теории, како теоријата на Големиот човек (Great man theory), тврдат дека лидерството произлегува од својствени особини за лидерот, додека други сугерираат дека се одгледува преку однесување, ситуациони фактори и односи. Овие перспективи доведоа до модерни пристапи на лидерство кои остануваат многу релевантни и денес. Лидерството влијае и на организациите и на поединците. Научниците ја нагласуваат важноста на довербата, врските и инспирацијата за постигнување успех. Вработените често ги следат лидерите не поради нивната позиција туку поради нивната способност да инспирираат и поддржуваат заеднички цели. Исклучителните лидери негуваат позитивна работна средина, поттикнуваат доверба и поттикнуваат иновации, создавајќи услови за успех и подготвувајќи ги идните лидери да продолжат да го поттикнуваат напредокот. Истражувањата поврзани за лидерство се од клучно значење во денешниот свет кој брзо

се менува бидејќи им помага на организациите да се прилагодат на сложените предизвици, да поттикнуваат иновации и да постигнат одржлив успех. Со разбирање на динамиката на стилските на лидерство и нивното влијание врз културата и перформансите, истражувањето ги опремува лидерите со алатки за да ги инспирираат тимовите и ефективно да се движат низ глобалните и организациските несигурности. Историски гледано, лидерството еволуирало од запоставена тема, па сè до тоа да стане камен-темелник на организациската наука. Денес, широко е прифатено дека лидерството е централно за постигнување успех и поттикнување на развојот во рамките на организациите. Ефективниот лидер поседува квалитети, како што се: интегритет, емпатија и ентузијазам, кои ги инспирираат вработените да истраат и да ги постигнат целите дури и кога се соочуваат со предизвици.

Од *методолошки аспекти*, кандидатката користи и примарни и секундарни извори на податоци. Секундарните податоци ги прибира од релевантни научни и стручни публикации и трудови, статистички податоци, анализи, анкети, студии на случај и други јавно достапни документи кои се поврзани со предметот на истражување. Примарните извори на податоци кои се користени за изработка на оваа дисертација се однесуваат на оние кои се стекнати по основа на анкета во облик на прашалник, во истиот, на латентен начин, се вклучени прашања поврзани со организациската култура, перформансите, аспекти поврзани со лидерство, организациската посветеност, како и демографски аспекти. Примарните податоци се собирани по електронски пат, односно со помош на прашалникот преку платформата Google forms.

Статистичкиот метод е користен по прибирање податоци, нивна обработка и извлекување на резултати. Дополнително, кандидатката ја користи програмата SPSS на IBM, преку која ги врши статистичките проверки на примерокот, како и статистичките операции, за генерирање на табелите за дескриптивна статистика и оние за моделите за предвидување. Имено, за потребите на оваа дисертација користено е моделирањето со структурни равенки (SEM), што е моќна статистичка алатка која нуди значајна вредност за истражување на лидерството и културата. Со комбинирање на факторска анализа и регресија, SEM обезбедува цврсти сознанија и за директните и за индиректните ефекти, што овозможува да се идентификуваат основните механизми што ги поттикнуваат овие односи.

Заклучниите соледувања во докторската дисертација обезбедуваат широка рамка за разбирање на дискусијата поврзана со лидерството, културата, организациските перформанси и стратегиската насока на организациите, при што кандидатката адресира различни аспекти кон кои се осврнува, посебно и детално. Евидентно е дека лидерството во Косово останува доминирано од мажи, при што жените имаат малку менаџерски улоги, главно на пониски нивоа. Сепак, младото население и добро образованата работна сила во земјата обезбедуваат можности за развој на лидерство и во таа насока различност во делот на операционализација на лидерските практики. Истражувањата покажуваат дека трансформациските и трансакциските стилови на лидерство позитивно влијаат на организациската култура, посветеноста на вработените и перформансите, додека стилот на *laissez-faire* има негативен ефект. Трансформациското лидерство, најзастапено во приватниот сектор на Косово, ги нагласува комуникацијата, мотивацијата и приспособливоста, поттикнувајќи поддршка и визионерска организациска култура. Регионалните трендови, исто така, укажуваат на промена во полза на трансформациско лидерство, промовирајќи пристапи насочени кон луѓето. Овие наоди ја истакнуваат критичната улога на стилските на лидерство во поттикнувањето на успехот на организацијата и приспособувањето кон промените. Лидерството е критичен фактор за успехот на организацијата, кој директно влијае на културата, посветеноста и перформансите. Лидерите мора да го препознаат влијанието на нивните постапки, бидејќи тие можат или да го поттикнат или да го попречат развојот. Косовските лидери честопати даваат приоритет на соработката и развојот на вработените, поттикнувајќи доверба и зголемување на посветеноста. Сепак, прекумерното делегирање на лидерски одговорности може негативно да влијае на посветеноста на вработените.

При испитувањето на овие фактори во Косово, резултатите откриваат дека претходните автори донекаде навлегле во стилот на менаџирање, перформансите на вработените и организациската култура. Сепак, организациските аспекти како организациската посветеност добија релативно мало внимание. Анализирањето на различни стилови на лидерство и нивното влијание врз организациската култура е од клучно значење за да се разбере како лидерството може да поттикне кооперативен дух и да ги подобри перформансите на вработените на работното место.

Кандидатката нагласува во докторскиот труд дека во организациите во Косово сè повеќе се наметнува дискусијата околу клучната улога на вработените и истовремено кој стил на лидерство најмногу одговара и кој го претпочитаат работниците. Дескриптивната статистика укажува дека трансформациониот стил на лидерство е видно фаворизиран од лидерите во Косово. Наодите од оваа дисертација се разликуваат од наодите на покажуваат дека најраспространетиот стил на лидерство е трансакционото лидерство, што во основа се разликува од тоа што постои како дискусија во досегашните анализи. Оваа дисертација нагласува дека трансформационите и трансакциските стилови на лидерство ја подобруваат организациската посветеност, додека лидерството *laissez-faire* ја поткопува. Во време на предизвици со работната сила, поттикнувањето на ангажираноста на вработените е од витално значење за косовските претпријатија. Студијата ја нагласува важноста на лидерите да негуваат силни односи со вработените и да го усогласат нивното однесување со организациските цели. Овие наоди треба да служат како водич за бизнисите во Косово да усвојат ефективни практики за лидерство, обезбедувајќи долгорочен успех и позитивна организациска средина.

Во рамките на трудот обезбеден е преглед на неодамнешните студии поврзани со лидерството, а спроведени во Косово, Северна Македонија, Албанија и Србија и утврден е забележителен тренд меѓу лидерите во регионот. Во рамките на трудот се вклучени различни перцептиви обезбедувајќи една кохерентна дискусија и анализа за причините зошто одредени лидерски пристапи се поприсутни од останатите. Резултатите од анализата откриваат дека косовските лидери се фокусираат на создавање култура која има за цел да ги постигне мисијата и визијата на организациите додека може да се прилагодат на промените во опкружувањето. Косовските лидери избираат да соработуваат и да го поддржуваат развојот на вработените преку поттикнување на реципрочна доверба што, пак, ја зголемува посветеноста на вработените кон организацијата.

Во тој контекст, врз основа на анализа на теоретските сознанија, применетите научноистражувачки методи, односно, во која како независни варијабли се јавуваат аспектите поврзани со лидерството, додека зависните варијабли се поврзуваат со организациската посветеност, организациската култура и перформанските. Преку емпириското истражување на случаен примерок од 334 *испитуваници*, утврдено е влијанието на различните варијабли. Во таа насока, преку примена на соодветни аналитички алатки, во докторскиот труд, кандидатката гради платформа за соодветно анализа и разбирање на лидерството, во насока на унапредување на културата и истовремено и на перформансите и на организациската посветеност.

Оваа докторска теза става значителен акцент на меѓусебната поврзаност на организациската култура, лидерството, организациската посветеност и перформансите на вработените. Тој дава вредни сознанија за влијанието на лидерството во обликувањето на организациската култура, збогатувајќи ја литературата за организациските науки. Понатаму, тој нагласува како ефективните практики на лидерство можат да поттикнат организациска посветеност и да ги подобрат перформансите на вработените, придонесувајќи за севкупниот успех на организацијата.

Практичните препораки понудени од кандидатката додаваат значителна вредност, бидејќи може да се применат на различни нивоа на лидерство за да се подобрат практиките и да се негува култура усогласена со организациските цели. Дополнително, тезата ја нагласува широката применливост на нејзините наоди, нудејќи

научна основа за развој на програми за обука и можности за консултации. Овие напори можат да го унапредат образованието и развојот на вештините на лидерите и менаџерите, опремувајќи ги подобро да се справат со предизвиците за поттикнување на кохезивна култура, зајакнување на посветеноста и поттикнување на перформансите во организациите. Оваа дисертација дава значителен придонес во теоретското и практичното разбирање на релацијата организациска култура – лидерство, посветеност и перформанси, што дава можност за подобрување на менаџмент-практиките во бизнисот, како и основа за продолжување и унапредување на понатамошни теоретски и емпириски истражувања поврзани со оваа проблематика.

Со оглед на релевантноста на темата на дисертацијата и за академските истражувања и за консултантскиот сектор, се очекува дека таа ќе даде вредни импликации во иднина низ теоретски, научни, образовни и практични димензии.

Општата архитектоника на ракописот (глави, точки, потточки, нивните пропорции по обем и заемна поврзаност на деловите, табелите и сликите) е јасна. Техничкото оформување на докторската дисертација е на високо ниво, а приодот кон материјата е селективен. Текстот во дисертацијата е компјутерски обработен, лектуриран и отпечатен на хартија со висок квалитет.

Оригиналноста на докторската дисертација на кандидатката м-р Тринге Красниќи беше проверена на 24.12.2024 година од менторот проф. д-р Љубомир Дракулевски, преку софтверскиот пакет за проверка на плагијати на Министерството за образование и наука, при што е констатиран степен на совпаѓање од 5,54 %.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Во докторската дисертација на тема со наслов: **Импликациите на стилите на лидерство и организациската култура врз стратешкото лидерство: Случајот на Косово / THE IMPLICATIONS OF LEADERSHIP STYLES AND ORGANIZATIONAL CULTURE ON STRATEGIC LEADERSHIP: THE CASE OF KOSOVO**, м-р Тринге Красниќи обработува значајна и современа проблематика поврзана со организациска култура, низ различните практики на лидерството.

Врз основа на доставената дисертација, Комисијата за оценка на докторската дисертација дојде до заклучок дека научната обработка на темата особено се истакнува и има стручно, научно и емпириско значење. Согласно со горенаведеното, Комисијата констатира дека м-р Тринге Красниќи изработила докторски труд кој одговара на академските стандарди. Општа е оценката дека кандидатката соодветно се справила и ја адресирала темата со соодветни аргументи, мислења и заклучоци во однос на поставените хипотези и цели на истражувањето.

Оттаму, Комисијата има особена чест да му предложи на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет – Скопје:

1. да донесе одлука за прифаќање на рецензијата за успешно и квалитетно изработена докторска дисертација од кандидатката м-р Тринге Красниќи под наслов: „Импликациите на стилите на лидерство и организациската култура врз стратешкото лидерство: Случајот на Косово“/ „THE IMPLICATIONS OF LEADERSHIP STYLES AND ORGANIZATIONAL CULTURE ON STRATEGIC LEADERSHIP: THE CASE OF KOSOVO“;
2. да определи комисија за одбрана на докторската дисертација;
3. да одобри закажување на датум за јавна одбрана на докторската дисертација.

Скопје,
25.12.2024 г.

ЧЛЕНОВИ НА КОМИСИЈАТА

Проф. д-р Леонид Наков – претседател, с.р.
Проф. д-р Љубомир Дракулевски – ментор, с.р.
Проф. д-р Кирил Постолов – член, с.р.
Проф. д-р Александра Јанеска Илиев – член, с.р.
Проф. д-р Брикенд Азири – член, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ДВА НАСТАВНИКА ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ПО ПРЕДМЕТИТЕ ОД НАСТАВНО-НАУЧНИТЕ ОБЛАСТИ: МЕНТАЛНА ХИГИЕНА, ПСИХОСОМАТИКА, ДЕТСКА ПСИХИЈАТРИЈА, ПСИХОПАТОЛОГИЈА, ПСИХОТЕРАПИЈА, ПСИХОАНАЛИЗА, ПСИХОФАРМАКОТЕРАПИЈА, МЕДИЦИНСКА ПСИХОЛОГИЈА И МЕДИЦИНСКА СОЦИОЛОГИЈА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Медицински факултет – Скопје, објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ од 17.8.2024 година, за избор на два наставника во сите наставно-научни звања по предметите од наставно-научните области: ментална хигиена, психосоматика, детска психијатрија, психопатологија, психотерапија, психоанализа, психофармакотерапија, медицинска психологија и медицинска социологија, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр. 02-2883/30, донесена на 25.9.2024 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: проф. д-р Славица Арсова, проф. д-р Антони Новотни и проф. д-р Димитар Боневски, сите редовни професори на Медицинскиот факултет во Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на два наставника во сите наставно-научни звања по предметите од наставно-научните области: ментална хигиена, психосоматика, детска психијатрија, психопатологија, психотерапија, психоанализа, психофармакотерапија, медицинска психологија и медицинска социологија, во предвидениот рок се пријавија: вонр. проф. д-р Виктор Исијановски и доц. д-р Елизабет Мицева Величкоска.

Вонр. проф. д-р Виктор Исијановски

Биографски податоци и образование

Кандидатот вонр. проф. д-р Виктор Исијановски е роден на 21.7.1978, во Скопје. Средно образование завршил во Скопје, во учебната 1996/1997 г. Со високо образование се стекнал на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Дипломирал на 11.7.2003 година, со просечен успех 8,8.

Кандидатот активно се служи со англискиот јазик.

Во учебната 2003/2004 се запишал на втор циклус (магистерски) студии на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Студиите ги завршил во 2007 година, со просечен успех 10,0. На 14.11.2007 година го одбрал магистерскиот труд на тема: „Улогата на некои ризик-фактори во етиопатогенезата на шизофренијата“.

Докторската дисертација ја пријавил на 5.11.2009 година на Медицинскиот факултет. Дисертацијата на тема: „Суицидност и шизофренија: идентификација на ризик-факторите и превентивна стратегија“ ја одбрал на 11.4.2012 година, пред Комисија во состав: проф. д-р Весна Пејоска Герасова, проф. д-р Вера Даскалова, проф. д-р Марија Ралева, проф. д-р Викторија Вујовиќ и проф. д-р Алексеј Дума. Со тоа се стекнал со научниот степен доктор на медицински науки од научната област психијатрија.

На 25.2.2020 година е избран во звањето вонреден професор на Катедрата за психијатрија со медицинска психологија на Медицинскиот факултет при УКИМ во Скопје, во областа на психијатријата.

Во моментот е вонреден професор на Катедрата за психијатрија со медицинска психологија на Медицинскиот факултет при УКИМ во Скопје. Последниот реферат за избор е објавен во Билтенот бр. 1208 од 1.2.2020 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од почетокот на кариерата, објавени во Билтенот бр. 979, бр. 1100/15 и бр. 1208, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ, И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТОТ ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА **Наставно-образовна дејност**

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Медицински факултет, кандидатот д-р Виктор Исјановски изведува теоретска, практична и теренска настава (настава, вежби, теренска настава итн.) на I, II и III циклус студии на студиската програма Општа медицина, на студиската програма за четиригодишни студии за логопеди, студиската програма за медицински сестри и техничари, студиската програма за дипломирана акушерка/акушер, студиската програма за физиотерапевти, студиската програма за логопеди и на студиската програма за интегрирани студии по стоматологија.

Кандидатот бил ментор на вкупно една дипломска и на еден специјалистички труд.

Кандидатот е коавтор на две монографии: „Суицидиологија“ и „Психолошки кризи, препознавање и справување“.

Научноистражувачка дејност

Д-р Виктор Исјановски има објавено вкупно 27 научни трудови од областите: ментална хигиена, психосоматика, детска психијатрија, психопатологија, психотерапија, психоанализа, психофармакотерапија, медицинска психологија и социологија, од кои 18 труда во меѓународни научни списанија и 9 трудови во зборници од научни собири во последните пет години.

Д-р Виктор Исјановски учествувал како член во 4 научни проекти, од кои 2 од меѓународен и два од национален интерес, во последните пет години.

Кандидатот е ментор на 3 докторски труда.

Стручно-применувачка дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Виктор Исјановски е активно вклучен во стручно-апликативната работа на Медицинскиот факултет и Психијатриската болница „Скопје“, Скопје.

Д-р Виктор Исјановски остварил низа експертски активности при супервизија, вешт наод, мислење и изработка на судскомедицински вештачења по наредба на Судот до Психијатриска болница „Скопје“, во својство на лиценциран судски вештак.

Учествувал во 4 проекти со национално и меѓународно учество во последните 5 години. Дел е од тим на истражувачите и член на советодавниот одбор на проектите.

Кандидатот д-р Виктор Исјановски е лекар цензор за проценка на инвалидитет и нематеријална штета како соработник во Еуролинк АД – Скопје.

Особена активност кандидатот покажува во дејностите од поширок интерес. Активно е вклучен во работата на стручни комисии и работни групи: член на Комисија за заразни заболувања при Министерство за здравство и член на Комисија за ревизија на наод, оцена и мислење за утврдување на инвалидност, односно неспособност за работа при Министерството за труд и социјална политика.

Д-р Виктор Исјановски е активно вклучен во работата на бројни комисии на УКИМ.

Д-р Виктор Исјановски бил директор на ЈЗУ Здравствен дом – Скопје во

периодот од 2019 до 2024, а и раководител на Дневна болница, Центарот за ментално здравје – Пролет при Психијатриска болница „Скопје“ – Скопје.

Кандидатот ја има примено 13-ноемвриската награда како учесник во тим.

ОБРАЗЕЦ 1

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Виктор Миле Исјановски

Институција: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Медицински факултет, Скопје

Научна област: ментална хигиена, психосоматика, детска психијатрија, психопатологија, психотерапија, психоанализа, психофармакотерапија, медицинска психологија и медицинска социологија

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – РЕДОВЕН ПРОФЕСОР

Ред. Број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус * Просечниот успех на прв циклус изнесува: 8,8. Просечниот успех на втор циклус изнесува: 10,0.	да
2	Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира Назив на научната област: ментална хигиена, психосоматика, детска психијатрија, психопатологија, психотерапија, психоанализа, психофармакотерапија, медицинска психологија и медицинска социологија	да
3	Објавени најмалку шест рецензирани научни труда ** во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор	да
3.1	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или	

Ред. Број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование 1. Назив на научното списание: Macedonian pharmaceutical bulletin 2. Назив на електронската база на списанија: Ebsco 3. Наслов на трудот: Screening of the use of benzodiazepines during COVID-19 pandemic in the general population 4. Година на објава: 2021	да
3.2	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови 1. 1. Назив на научното списание: Academic medical Journal 2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): вк.членови 32 Македонија 11, Обединето Кралство 1, Грција 1, Словенија 3, Србија 5, Турција 1, Германија 2, Аустрија 4, Норвешка 1, Хрватска 1, Италија 1, УСА 1 3. Наслов на трудот: PERCEIVED SUPPORT FOR PERSONAL RECOVERY AND RELATIONS IN MENTAL HEALTH SERVICES AMONG SERVICE USERS WITH SEVERE MENTAL ILLNESS: CROSS-SECTIONAL ANALYSIS OF BASELINE DATA BEFORE CONSTITUTION OF MENTAL HEALTH COMMUNITY-BASED TEAM 4. Година на објава: 2023 2. 1. Назив на научното списание: Journal of Morphological Sciences 2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): вк.членови 32 Македонија 12, Србија 8, Хрватска 1, УСА 2, Босна и Херцеговина 3, Бугарија 1, Полска 1, Ерменија 1, Црна Гора 2, Украина 1,	да

Ред. Број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	3. Наслов на трудот: LEVEL OF FUNCTIONING OF PATIENTS WITH SEVERE MENTAL ILLNESS BEFORE IMPLEMENTATION OF MULTIDISCIPLINARY COMMUNITY MENTAL HEALTH TEAMS IN SKOPJE, REPUBLIC NORTH MACEDONIA 4. Година на објава: 2023 3. 1.Назив на научното списание: Arch Pub Health 2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): вк.членови 18 Македонија 8, Израел 1, Аустралија 1, Словачка 1, Србија 3, Романија 1, Германија 1, Бугарија 1, Косово 1 3. Наслов на трудот: Prevalence of metabolic syndrome among patients with schizophrenia in the Center for mental health – “Prolet”, Psychiatric Hospital -Skopje 4. Година на објава: 2019 4. 1.Назив на научното списание: Arch Pub Health 2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): вк.членови 18 Македонија 8, Израел 1, Аустралија 1, Словачка 1, Србија 3, Романија 1, Германија 1, Бугарија 1, Косово 1 3. Наслов на трудот: Knowledge and attitudes for HCV infection among students of the medical faculty 4. Година на објава: 2019 5. 1.Назив на научното списание: Academic medical Journal 2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): вк.членови 32 Македонија 11, Обединето Кралство 1, Грција 1, Словенија 3, Србија 5, Турција 1, Германија 2, Аустрија 4, Норвешка 1, Хрватска 1, Италија 1, УСА 1	

Ред. Број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	3. Наслов на трудот: PERCEIVED PARENTING STYLE AND PERFECTIONISM IN EARLY AND MIDDLE ADULTH 4. Година на објава: 2024 6. 1. Назив на научното списание: Access Macedonian Journal of Medical Sciences 2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): вк.членови 30 Македонија 7, United States 7, Kosovo 1, Bosnia and Herzegovina 1, Taiwan, Province of China 1, United Kingdom 1, Romania 1, Brazil 1, Poland 1, Ira Islamic Republic 1, Bulgaria 2, Croatia 1, Serbia 1, Albania 1, Italy 1, Canada 1, Netherlands 1, 3. Наслов на трудот: Comparison of the Use of Hypnotic in Psychiatric Patients with Insomnia at the Mental Health Centre Prolet in Skopje 4. Година на објава: 2019	
4	Објавен рецензиран учебник, монографија, практикум или збирка задачи од научната област за која се избира *** 1. Наслов на монографијата: Суицидологија 2. Место и година на објава: Скопје, 2024. 1. Наслов на монографијата,: Психолошки кризи, препознавање и справување 2. Место и година на објава: Скопје, 2024	да
5	Претходен избор во наставно-научно звање – вонреден професор, датум и број на Билтен: 1.2.2020, бр. 1208	да
6	Има способност за изведување на високообразовна дејност	да

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Славица Арсова Хаџи-Анѓелковска, с.р.
Проф. д-р Антони Новотни, с.р.
Проф. д-р Димитар Боневски, с.р.

ОБРАЗЕЦ 2

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат **Виктор Миле Исјановски**

Институција: **Медицински факултет, УКИМ, Скопје**

Научна област: ментална хигиена, психосоматика, детска психијатрија, психопатологија, психотерапија, психоанализа, психофармакотерапија, медицинска психологија и медицинска социологија

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. бр.	Назив на активноста (наставно-образовна):	Поени
1.	Одржување на настава од прв циклус студии -прв циклус студии	
	1. Психијатрија – општа медицина, 6 часа x 5 години x 0,04	1.2
	2.Одржување на настава по предметот Супервизија мед. сестри, физиотерапевти, радиотехнолози, логопеди /вонредни 45 часа за 5 години x 0,04	9.0
	3.медицинска психологија за физиотерапевти, 100 часа за 5 години x 0.04	20
2.	Консултации со студенти во рамки на здравствена клиничка практика 10 x 5 години x 0,2	10
3.	Ментор на здравствена едукација – психијатрија, специјализација 192 (недели)x4(часа неделно) x0,08x3 96 (недели) x 4 (часа неделно) x 0.08 x1 48 (недели) x 4 (часа неделно) x 0,08 x 1	230.4
4.	Едукатор на здравствена едукација – психијатрија, специјализација (2 специјализанти месечно) 240 (недели) x 7 (часа неделно) x 0,08 x 2	268.8
5.	Член на комисија за оцена или одбрана на специјалистичка работа 1 x 0.2	0.2
6	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа 1 x 0.1	0.1
	Вкупно	539.7

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	Ментор на докторски труд 3 x 5	15
2.	Учесник во меѓународен научен проект 1. IMPULSE 779334 – Имплементација на економична интервенција за пациенти со психотични нарушувања во земји со низок и среден приход во Југоисточна Европа. 2. RECOVER_E “Large-scale implementation of community-based mental health care for people with severe and enduring mental ill health in Europe# во соработка со други клинички центри од Југоисточна Европа, раководен од TRMIMBOS Institute Utrecht. Проектот беше спроведен во периодот 2018 – 2021 година.	5.0 5.0
3.	Истражувач во национална студија 1. Дел од тим на истражувачите и член на советодавниот одбор на проектот „Влијанието на пандемијата со ковид-19 врз менталното здравје кај жените во Северна Македонија“, 2022 – 2023, во соработка со УНИЦЕФ и УСАИД. 2. Дел од тим на истражувачите и член на советодавниот одбор на проектот: МЕНТАЛНОТО ЗДРАВЈЕ НА АДОЛЕСЦЕНТИТЕ И НИВНИТЕ СТАРАТЕЛИ ЗА ВРЕМЕ НА ПАНДЕМИЈАТА СО КОВИД-19 ВО СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА, 2022 – 2023, во соработка со УНИЦЕФ и УСАИД	5.0 5.0
4.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание кое има импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование	9
	1. <u>Isjanovski V., Isjanovski I., Comparison of the use of hypnotic in psychiatric patients with insomnia in the center for mental Health "Prolet", Psychiatric Hospital Skopje, Open Access Macedonian Journal of Medical Sciences. 2019 Sep 15; 7(17):2786-2790.</u> https://doi.org/10.3889/oamjms.2019.711	

	2. <u>Viktor Isjanovski</u>, Milijana Kacarska, Screening of the use of benzodiazepines during COVID-19 pandemic in the general population, Macedonian pharmaceutical bulletin, 67 (1)9-16(2021),DOI: 10.33320 /maced.pharm.bull.2021.67.01.002	
6	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови	59.5
	1. <u>Isjanovski V.</u>, Isjanovski I., Prevalence of metabolic syndrome among patients with schizophrenia in the center for mental Health "Prolet", Psychiatric Hospital Skopje, Archives of public health Vol.11, No1 , 2019, p.95-103 DOI: https://doi.org/10.3889/aph.2019.2861 2. <u>Isjanovski V.</u>, Isjanovski I., Nikolovski P., Knowledge and attitudes for HCV infection among students of the medical faculty, University St Kiril &Metodij, Skopje, Archives of public health Vol.11, No1 , 2019, p.43-50, DOI: https://doi.org/10.3889/aph.2019.2846 3. Neloska M, <u>Isjanovski V.</u>, <u>Isjanovski I.</u>, Knowledge of hepatitis B among healthy population in community. Arch Pub Health 2022; 14 (1). doi.org /10.3889/ aph. 2022. 6039. 4. Bojadzioska M , Mishevska P.S. , Dejanov P. , Stojanoska KA , Osmani B. , Tofiloska V , <u>Isjanovski V.</u>, Sasha Jovanovska M.S., Isjanovski I., PREVALENCE OF VERTEBRAL FRACTURES IN POSTMENOPAUSAL PATIENTS WITH RHEUMATOID ARTHRITIS., Mak Med Pregled 2020; 74(3): 207-211. 5. Bojadzioska M, Dejanov P, Kafedziska I, Nikolovska-Kotevska M, Karadzova-Stojanoska A, <u>Isjanovski V.</u>, Jovanovska-Mishevska S, Gucev F, Isjanovski I, Curakova Ristovska E. Assessment of osteoporosis and occurrence of vertebral fractures in postmenopausal patients with rheumatoid arthritis treated with small doses of glucocorticoids. Arch Pub Health 2020; 12 (3). doi.org/10.3889/aph.2020.5608 6. Neloska M, Isjanovski V, <u>Isjanovski I.</u>, KNOWLEDGE AND PRACTICE OF HEPATITIS B PREVENTION AMONG HEALTHY POPULATION IN COMMUNITY, Acad Med J 2022;2(1):59-69, 2022UDC:616.36-002-02:578.891]-084(497.7)DOI:10.53582/AMJ2221059 7. Slavica Arsova , Kadri Haxhihamza , Stojan Bajraktarov , Bojana Gjorgovska , Ilir Shurllani , Viktorija Jovanovska , Marija Joksimoviq , Frosina Nikoliq , Viktor Isjanovski, PANDEMIA ME COVID-19 DHE DEPRESIONI TE GRATË SHTATZANË DHE LEHONET Medicus 2021, Vol. 26 (2): 141-149	

8. Slavica Arsova , Kadri Haxhihamza , Stojan Bajraktarov, **Viktor Isjanovski**, Treatment of Depressive Conditions in Pregnancy, Open Access Mac Sci, 2019,2079-2083,
9. Slavica Arsova , Kadri Haxhihamza , Stojan Bajraktarov , Bojana Gjorgovska , Ilir Shurllani , Viktorija Jovanovska , Marija Joksimoviq , Frosina Nikoliq , **Viktor Isjanovski**, Recognizing Perinatal Depression During COVID-19 Pandemic: Lessons ,Learned and Interventions Taken to Prevent Suicide/Infanticide,Int J med Res Prof.2021 Nov,7(6);001-03, doi: 10. 21276/jmrp
10. Kunovski Ivo, Bajraktarov Stojan, **Isjanovski Viktor**, COPING STYLES AND MENTAL HEALTH IN HEALTHCARE WORKERS DURING THE COVID-19 PANDEMIC, Acad Med J 2023;3(3):30-40, DOI:<https://www.doi.org/10.5358 /AMJ2333030k>
11. **Viktor Isjanovski** , Andromahi Naumovska ,Stojan Bajraktarov, LEVEL OF FUNCTIONING OF PATIENTS WITH SEVERE MENTAL ILLNESS BEFORE IMPLEMENTATION OF MULTIDISCIPLINARY COMMUNITY MENTAL HEALTH TEAMS IN SKOPJE, REPUBLIC NORTH MACEDONIA, JMS ,2023; Vol 6(1):31:37, DOI:10.55302/JMS2361031i
12. Kosumi E, **Isjanovski V.**, Spasovski M. Knowledge about human papillomavirus and asso- ciated factors among population in the Republic of Kosova. Arch Pub Health 2022; 14 (2). doi.org/10.3889/aph.2022.6059
13. Skender Telaku , Mimoza Telaku , Emir Behluli, **Viktor Isjanovski**, Fitim Alidema, Impact of Lactobacillus Reuteri and Three Other Probiotics in Helicobacter Pylori Eradication, . 2022 Oct 27; 10(B):2215-2219. <https://doi.org/10.3889/oamjms.2022.10733>
14. Alidema F, **Isjanovski V**, Hasani-Alidema A, Halilaj-Vishi B, Alilaj-Beqiraj M. Pharmacotherapy of Mental Illness in the Mental Health Centers in Kosovo During 2021. Open Access Maced J Med Sci. 2022 Aug 15; 10(A):1249-1256. <https://doi.org/10.3889/ oamjms.2022.10395>
15. **Isjanovski Viktor**, Naumovska Andromahi, PERCEIVED SUPPORT FOR PERSONAL RECOVERY AND RELATIONS IN MENTAL HEALTH SERVICES AMONG SERVICE USERS WITH SEVERE MENTAL ILLNESS: CROSS-SECTIONAL ANALYSIS OF BASELINE DATA BEFORE CONSTITUTION OF MENTAL HEALTH COMMUNITY-BASED TEAM, Acad Med J 2023;3(1):71-78,www.doi.org/10.53582/AMJ2331071i
16. Naumovska Andromahi, **Isjanovski Viktor**, PERCEIVED PARENTING STYLE AND PERFECTIONISM IN EARLY AND MIDDLE ADULthood, Acad Med J 2024;4(1):48-52, <https://www.doi.org/10.53582/AMJ2441048n>

Апстракти објавени во зборник на меѓународна конференција	10.0
1. Наумовска А., Исјановски В., Аутизам и дијагностика кај постари лица, Симпозиум – Здраво стареење „Единство на телесното и менталното здравје”, Книга на апстракти, 2022,стр. 29 2. Наумовска А., Исјановски В., Аутизам, стареење и поврзаност со други заболувања, Симпозиум – Здраво стареење ” Единство на телесното и менталното здравје”, Книга на апстракти, 2022,стр. 29 3. Атанасовска Трипуноска М., Исјановски В., Тодоровска Л., Трипуноски Т., Интервенции кај лица со акутен миокарден инфаркт од страна на службата за итна медицинска помош во Скопје(2009-2018), Симпозиум : Организација на самостална мрежа за третман на акутен срцев удар во Република Северна Македонија, 20. Конгрес на Македонското лекарско друштво, во соработка со Медицински факултет – Скопје, О1А Кардиологија, 2020, стр 15. 4. Novotni A., Bonevski D., Novotni G., Isjanovski V., Stankovic M., Testamentary capacity in Dementia, WPA Thematic Congress, Dementia: Psychiatric and Neurological Challenges and Perspectives, Book of Abstract,2019, p.6 5. Ignjatova L., Trencavska I., Bonevski D., Isjanovski V., Differences and similarities in opioid use and bipolar disorders, Heroin Addiction and Related Clinical Problems, ,20(s2) 23 , 25-27October,WADD 2nd World Congress 6. Slavica Arsova, Kadri Hadjihamza , Stojan Bajraktarov , Nensi Manusheva, Viktor Isijanovski, Frosina Gjorcheva , Aleksandar Ristevski, DEPRESSION IN PREGNANCY, WPA Co-sponsored 6th Macedonian Psychiatric Congress and international meeting, “Psychiatry and Mental Health in The 21st Century, 31.10-03.11.2018 , O-6, CD , p.23 7. Isjanovski V., Naumovska A., Bonevski D., Jakovcevska Kujundziska M., Popovska-Subotin O., STRESS AND BURNOUT IN MENTAL HEALTH PROFESSIONALS IN PSYCHIATRIC HOSPITAL SKOPJE, MACEDONIA, WPA Co-sponsored 6th Macedonian Psychiatric Congress and international meeting, “Psychiatry and Mental Health in The 21st Century, 31.10-03.11.2018 , O-32, CD , p.40. 8. Исјановски В., Јаковчевска-Кујунџиска М., Наумовска А., Суботин-Поповска О., Боневски Д. СОЦИОЕКОНОМСКИОТ СТАТУС И ХОСПИТАЛИЗАЦИИТЕ КАЈ ПСИХИЈАТРИСКИТЕ ПАЦИЕНТИ, WPA Co-sponsored 6th Macedonian Psychiatric Congress and international meeting, “Psychiatry and Mental Health in The 21st Century, 31.10-03.11.2018 , O-33, CD , p.40-41.	

	9. Bonevski D., Naumovska A., Isijanovski V. PANIC ATTACKS AND HYPERVENTILATION , WPA Co-sponsored 6th Macedonian Psychiatric Congress and international meeting, “Psychiatry and Mental Health in The 21st Century, 31.10-03.11.2018 , P-39, CD , p.67. 10. Olivera Subotin Popovska, Viktor Isjanovski, Andromahi Naumovska, Aneta Risteska Ordevska, Meri Kujundjiska , ASSOCIATIONS OF ALCOHOL USE DISORDER AND PSYCHIATRIC COMORBIDITY AMONG PATIENTS TREATED AT THE DAY HOSPITAL FOR ALCOHOLISM AT PSYCHIATRIC HOSPITAL SKOPJE , WPA Co-sponsored 6th Macedonian Psychiatric Congress and international meeting, “Psychiatry and Mental Health in The 21st Century, 31.10-03.11.2018 , P-41, CD , p.68.	
	Пленарни предавања на научен/стручен собир 1. Исјановски В., Заштита и унапредување на менталното здравје основа за социјално психијатриска мисла и пракса, Симпозиум: Здраво стареење – единство на телесното и менталното здравје, октомври 2022. 2. Бајрактаров С., Арсова С., Исјановски В., Ефикасност на современа ДЕПО антипсихотична терапија во третман на хронични психотични растројства. Симпозиум: Здраво стареење – единство на телесното и менталното здравје, октомври 2022.	2.0
	Вкупно	115.5

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста: стручно-апликативна	Поени
1	Стручна монографија	9.6
	1.Суицидологија, Винсет графика, Скопје, 2024 60 % од 8 2.Психолошки кризи, препознавање и справување, Винсет графика, Скопје, 2024 60 % од 8	
2.	Експертски активности: супервизија, вешт наод и мислење, -Изработка на судскомедицински вештачења по наредба на Судот до Психијатриска болница „Скопје“, Скопје x 30	30
3.	Лиценциран судски вештак (5 x 1)	5
4.	Завршена супспецијализација во областа на медицинските науки и здравството Социјална психијатрија	1
5	Клиничка или научно-апликативна студија во областа на медицинските науки и здравството – учество во изработка на Прирачник за управување со ментално здравје на здравствени работници за време на пандемијата со COVID-19	1
6.	Лекар цензор за проценка на инвалидитет и нематеријална штета како соработник во <i>Еуролинк АД – Скопје</i>	1
	Вкупно	47.6

ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС

Ред. број	Назив на активноста (стручно-апликативна):	Поени
1	Уредник на зборник на трудови на научно стручен собир 1. VI македонски психијатриски конгрес, WPA co-sponsored international congres, Охрид, 31.10 – 3.11.2018	1.0
2	Претседател на организационен или програмски одбор на маѓународен научен/стручен собир 1. VI македонски психијатриски конгрес, WPA co-sponsored international congres, Охрид, Македонија, 31.10 – 3.11.2018	2.0
3	Член на организационен или програмски одбор на маѓународен научен/стручен собир 1. <u>WPA Thematic Congress on Dementia, Ohrid, VI македонски психијатриски конгрес, WPA co-sponsored international congres, Охрид, 2018 год.</u> 2. WPA co-sponsored international sonference- Forensic psychiatry and prison psychiatry between medicine and low, Ohrid, Macedonia, 13-15.10.2016 3. <u>WPA Thematic Congress on Dementia: Psychiatric and neurological challenges and Perspectives, Ohrid, 2019 WPA co-sponsored international congres, Охрид, 2019 год.</u>	1.0 1.0 1.0
6	Учество во комисији и тела на државни и други органи: 1. Член на Комисија за заразни заболувања при Министерство за здравство 2. Член на комисија за ревизија на наод, оценка и мислење за утврдување на инвалидност, односно неспособност за работа, Министерство за труд и социјална политика	1.0 1.0
7	Директор ЈЗУ Здравствен дом Скопје, 2019 – 2024	6.0
8	Награда за научни постигнувања од струкова организација - самостоен/ЛКМ/	3.0
9	Државна награда за научни постигнувања и уметнички постигнувања 13 ноемвриска награда/учесник во тим	2.0
10	Раководител на внатрешна организациона единица Дневна болница, Центар за ментално здравје – Пролет при Психијатриската болница „Скопје“, Скопје 1x3,0	3.0
	Вкупно	22.0

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	539,7
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	115,5
СТРУЧНО- ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	47,6
ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	22,0
Вкупно	724,8

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Славица Арсова Хаџи-Анѓелковска, с.р.

Проф. д-р Антони Новотни, с.р.

Проф. д-р Димитар Боневски, с.р.

Доц. д-р Елизабет Мицева Величкоска
БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката доц. д-р Елизабет Мицева Величкоска е родена на 26.10.1967 година, во Скопје. Средно образование завршила во Скопје, 1986 година. Со високо образование се стекнала на Медицинскиот факултет во Скопје. Дипломирала во 1993 година со просечен успех 9,4. По положување на државниот испит започнува како волонтер на Клиниката за психијатрија (1993 година). Од 1995 година е во редовен работен однос на Клиниката за психијатрија.

Кандидатката активно се служи со англискиот јазик, хрватскиот и српскиот јазик.

Докторска дисертација пријавила во март 2014 година на УКИМ. Дисертацијата на тема: „Психијатриски морбидитет, психопатолошки симптоми и психолошки манифестации кај некои кожни болести и нивното влијание врз квалитетот на живот“, ја одбранила на 7.9.2018 година, пред Комисија во состав: проф. д-р Бранислав Стефановски, претседател, проф. д-р Антони Новотни, ментор, проф. д-р Весна Пејоска Герасова, член, проф. д-р Весна Пановска Гривчева, член и доц. д-р Бунјамин Мемеди, член. Со тоа се стекнала со научниот степен доктор на науки од научната област психијатрија.

На 25.2.2020 година е избрана во звањето научен соработник на Катедрата за психијатрија, Медицински факултет, во областа психијатрија и медицинска психологија.

Во моментот, како доцент е ангажирана на Катедрата за психијатрија и медицинска психологија на Медицинскиот факултет при УКИМ, Скопје. Активно учествува во изведувањето на теоретската и практичната настава за студентите по медицина, стоматологија и психологија, логопеди и физиотерапевти и акушерки. Последниот реферат за избор е објавен во Билтен бр. 1208 од 1.2.2020 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, објавени во Билтен бр. 682 од 9.5.2001, бр. 774 од 28.2.2001, 2005, бр. 1109 од 15.10.2015, бр. 1208 од 1.2.2020, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА
ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Медицински факултет, кандидатката д-р Елизабет Мицева Величкоска изведува теоретска и практична настава на I циклус студии на студиската програма Општа медицина и на студиската за четиригодишни студии за логопеди, студиската програма за медицински сестри/техничари, физиотерапевти, акушерки, стоматолози, како и за студиите на психологија, на Филозофскиот факултет во Скопје. Во склоп на едукацијата на специјализанти по психијатрија, кандидатката била ментор и едукатор во последните пет години.

Учествувала во континуирана медицинска едукација на матични лекари.

Кандидатката била во комисија на два дипломски труда, во комисија за научен труд, предлог-проект за докторска дисертација, како и во комисија за полагање на специјалистички испит по предметот Психијатрија.

Кандидатката е коавтор на практикум наменет за студентите по медицина.

Конкретните активности се наведуваат во табелата во Анекс 2 (член 2) од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци.

Научноистражувачка дејност

Д-р Елизабет Мицева Величкоска е автор и коавтор на научни трудови од областа психијатрија, објавени во меѓународни научни списанија и меѓународни научни

публикации. Како автор и коавтор учествува во изработка и презентација на стручни трудови на домашни и меѓународни конгреси, симпозиуми, конференции и научни собири.

Д-р Елизабет Мицева Величкоска учествувала како член во меѓународни и национални научни проекти.

Насловите на трудовите, проектите и сл. се наведуваат во табелата во Анекс 2 (член 3/член 4) од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци.

Стручно-применувачка дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Елизабет Мицева Величкоска активно е вклучена во стручно- апликативната работа на ЈЗУ Универзитетска клиника за психијатрија. Врши стручна дејност како специјалист по психијатрија и супспецијалист по психотерапија.

Кандидатката д-р Елизабет Мицева Величкоска остварила експертски активности во проценка на посебната здравствена и физичка способност на воениот персонал за служба во АРМ, Министерство за одбрана, 2018, едукацијата на лекарите од примарната здравствена заштита од областа на менталното здравје, организирана од страна на МЗ, 2015 – 2017, телепсихијатриско-психолошка поддршка на лица во самоизолација во услови на ковид-19, изготвување на судско- психијатриски вешти наоди и мислења и конзилијарни мислења за потребите на Клиниката за психијатрија.

Стручно усовршување во странство остварила со студиски престој на Универзитетот „Колумбија“, САД.

Особена активност кандидатката покажува во дејностите од поширок интерес. Активно е вклучена во работата на стручни комисии при Министерството за здравство:

- Комисија за лекови, Комисија за етички прашања, Комисија за ревизија на наод, оценка и мислење за утврдена инвалидност, Комисија за психолошко советување кај лица со биолошко потпомогнато оплодување – сурогат-мајчинство, Комисија за издавање на конзилијарно мислење со наод за остварување на правото на паричен надоместок за помош и нега од друго лице.

Други активности од Анекс 1 кои припаѓаат во стручно-апликативната дејност и дејноста од поширок интерес, релевантни за изборот.

Конкретните активности се наведуваат во табелата во Анекс 2 (член 5) од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци.

Оценка од самоевалуација

Кандидатката Елизабет Мицева Величкоска, во 2015 година, доби позитивна оценка од анонимно спроведената анкета на студентите на Медицинскиот факултет. Во 2018 година доби позитивна оценка за едукатор од специјализанти при ЈЗУ Клиника за психијатрија.

ОБРАЗЕЦ 1

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат:

Елизабет Витомир Мицева Величкоска

Институција:

Медицински факултет, Катедра за психијатрија и медицинска психологија

Научна област: ментална хигиена, психосоматика, детска психијатрија, психопатологија, психотерапија, психоанализа, психофармакотерапија, медицинска психологија, медицинска социологија.

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – ВОНРЕДЕН ПРОФЕСОР

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус * Просечниот успех на прв циклус изнесува: 9,24.	ДА
2	Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира Назив на научната област: медицински науки; поле: клиничка медицина; подрачје: психијатрија со медицинска психологија.	ДА
3	Објавени најмалку пет рецензирани научни труда во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор	ДА
3.1	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование 1. Назив на научното списание: Academic Medical Journal, International Journal of Faculty of Medicine-Skopje, Ss Cyril and Methodius University in Skopje 2. Назив на електронската база на списанија: ISSN 2671-3853 3. Наслов на трудот: Sleep problems among patients on methadone maintenance treatment 4. Година на објава: 2022	
3.2	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови	

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	1. Назив на научното списание: PsyCh Journal, 1–7. https://doi.org/10.1002/pchj.526 2. Наслов на трудот: Psychopathology in psychotic disorders: Congruency between self-reported and observer-rated measures highest for affective symptoms and lowest for negative symptoms. 3. Година на објава: 2022	
3.3	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е објавено во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД 1. Назив на научното списание: Journal of the Macedonian Medical Association 2. Назив на членката на ЕУ/ОЕЦД. Интернационален уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): 14. 3. Назив на електронска база на списанија: ISSN 0025-1097 4. Наслов на трудот: STIGMA AND ASSOCIATED QUALITY OF LIFE IN PATIENTS WITH SKIN DISEASE 5. Година на објава: 2024; 78(1)	
3.4	1. Назив на научното списание – Journal of the Macedonian Medical Association 2. Назив на членката на ЕУ/ОЕЦД. Интернационален уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): 14. 3. Назив на електронска база на списанија: ISSN 0025-1097 4. Наслов на трудот- INSOMNIA AMONG ADDICTS MITTENED TREATED WITH OPIOID AGONIST THERAPY 5. Година на објава: 2024; 78(1)	
3.5	1. Назив на научното списание – Journal of the Macedonian Medical Association 2. Назив на членката на ЕУ/ОЕЦД. Интернационален уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): 14. 3. Назив на електронска база на списанија: ISSN 0025-1097 4. Наслов на трудот- STRESS AND ITS ROLE IN THE OCCURRENCE AND MANIFESTATION OF PSYCHOLOGICAL AND PSYCHIATRIC SYMPTOMS IN PEOPLE WITH SKIN DISEASE 5. Година на објава -2024; 78(1)	
4	Книга или дел од книга рецензирана и објавена во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД 1. Наслов на книгата: Практикум за психијатрија 2. Издавач, година и место на издавање/објавување: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Медицински факултет – Скопје, 2021 година.	ДА

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
5	Преводи на капитални дела во области кои ги утврдува Националниот совет за високо образование и научноистражувачка дејност 1. Наслов на преведеното капитално дело: Kaplan and Sadocks comprehensive textbook of pstchiatry, Volume 1, поглавје 6.1 2. Година на објава 2005 3. Издавач, место на издавање и година Табернакул, 2012	ДА
6	Претходен избор во наставно-научно звање – доцент, датум и број на Билтен: 25.2.2020, бр. 1208 (1.2.2020)	ДА
7	Има способност за изведување на високообразовна дејност	ДА

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Славица Арсова Хаџи-Анѓелковска, с.р.

Проф. д-р Антони Новотни, с.р.

Проф. д-р Димитар Боневски, с.р.

ОБРАЗЕЦ 2

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Елизабет Витомир Мицева Величкоска
(име, татково име и презиме)

Институција: Медицински факултет во Скопје/Каптегра за психијатрија и медицинска психологија
(назив на факултетот/институтот)

Научна област: МЕНТАЛНА ХИГИЕНА, ПСИХОСОМАТИКА, ДЕТСКА ПСИХИЈАТРИЈА, ПСИХОПАТОЛОГИЈА, ПСИХОТЕРАПИЈА, ПСИХОАНАЛИЗА, ПСИХОФАРМАКОТЕРАПИЈА, МЕДИЦИНСКА ПСИХОЛОГИЈА И МЕДИЦИНСКА СОЦИОЛОГИЈА

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Одржување на настава од прв циклус студии	
	1. Психијатрија – општа медицина, настава 30 × 0.04, вежби 160 × 0,03	6
	2. Одржување на вежби по предметот Супервизија, физиотерапевти 15 × 5 × 0,03	2.25
	3. Одржување на настава по предметот Медицинска психологија и социологија, општа медицина - вежби	2.48
	4. Одржување на настава по предметот Психијатрија со психотерапија, логопеди (редовни и вонредни студенти) - вежби	3.25
	5. Одржување на вежби по предметот Психологија и ментално здравје, акушерки	0.45
2	Консултации со студенти	0.4
3	Консултативни активности со специјализанти по психијатрија	23
4	Ментор на здравствена едукација – психијатрија, специјализација 1. 26 месеци × 4 недели × 4 часа × 0.08 2. 25 месеци × 4 недели × 4 часа × 0.08 3. 25 месеци × 4 недели × 4 часа × 0.08 4. 9 месеци × 4 недели × 4 часа × 0.08	108.8
5	Едукатор на здравствена едукација – психијатрија, специјализација	340.48
6	Член на комисија за оцена или одбрана на специјалистичка работа 1x	0.2

7	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа 2x0,1	0.2
8	Член на комисија за оцена или одбрана на докторски труд 1 x0,7	0.7
9	Позитивно рецензиран практикум – коавтор	3
	Настава во школи и работилници	
	учесник	
	1. Обука за клинички третман на КОВИД-19 и превенција на инфекција – Trening for COVID-19 clinical management and IPC.	1
	2.Влијанието на пандемијата COVID-19 врз менталното здравје на семејствата во Северна Македонија (31.3.2022 година, „Јавна соба“).	1
	наставник-предавач	
	3. 3 обуки за ментално здравје и COVID-19 насочени кон здравствените работници (во склоп на проект организиран од страна на СЗО и УК за психијатрија)	1.5
	4.Суштинска грижа и пракса за менталното здравје (Mh GAP, мај 2022 година, хотел „Александар палас“).	1.5
	5. Улогата на здравствените работници во грижата за менталното здравје во услови на криза (едукација организирана од Алкалоид АД – Скопје, во соработка со Здружението на психијатри, 25.6.2020 г.)	1.5
	6.Анксиозност, со стрес асоцирани и мешани анскиозно депресивни состојби во ординацијата на матичниот лекар, х. „Александар палас“, 5.4.2023 г.	1.5

7.CNS-работилница за лекари од ПЗЗ – Употребата на анкисолитици и антидепресиви во третман на анкисозно-депресивните растројства – кога, како?, 18.4.2024 г., х. „Александар палас“, Алкалоид	1.5
8.Холистички пристап кон мозочните заболувања, 21.12.2022 г., онлајн работилница, Плива	1.5
9.Форум за ментално здравје и пандемијата од корона вирусот – глобални перспективи, 23.6.2020 г.	1.5
10. Предавање на тема „Borderline наспроти биполарно растројство – сличности, дијагностички дилеми и терапевтски пристап“, 17.11.2020 – онлајн стручен состанок – психијатрија и неврологија во посебни околности, во организација на ПЛИВА и Македонската психијатриска асоцијација.	1.5
11. Стручно предавање (ЛЕК) на тема „Рани и доцни психијатриски манифестации по мозочни оштетувања“, 12.11.2020.	1.5
12. Стручно предавање на тема „Рефрактерни форми на ГЕРБ кој е следниот чекор (КРКА 12.11.2020 – ЛКРСМ и Македонско здружение за гастро ентерохепатологија)	1.5
13. Емоционални и бихејвиорални промени по мозочна траума, Дојран, 2023 г. (Плива)	1.5
14. Вебинар – Фармакотерапија и депресија и Алцхајмерова деменција во тек на пандемијата (31.5.2021 г.), со тема: Депресија во прво лице.	1.5
Вкупно	511.21

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Учесник во национален научен проект 1.Метаболички нарушувања при примена на втора генерација на антипсихотици и влијанието на полот на начинот на исхрана, Медицински факултет, Скопје	3
2	Учесник во меѓународни научни проекти 1.COVID и ментално здравје: опсервациска мултицентрична студија кај балканското население	5

	2. Грижа за менталното здравје во заедницата за лица со тешки и трајни ментални растројства во Европа (RECOVER-E)	5
	3. IMPULSE 779334 - Имплементација на економична интервенција за пациенти со психотични нарушувања во земји со низок и среден приход во Југоисточна Европа (2018 – 2021 година).	5
3.	Истражувач во национална студија 1. Дел од тимот и член на советодавниот одбор на проектот: МЕНТАЛНОТО ЗДРАВЈЕ НА АДОЛЕСЦЕНТИТЕ И НИВНИТЕ СТАРАТЕЛИ ЗА ВРЕМЕ НА ПАНДЕМИЈАТА СО КОВИД-19 ВО С. МАКЕДОНИЈА, 2022 – 2023, во соработка со УНИЦЕФ и УСАИД. 2. Дел од тимот и член на советодавниот одбор на проектот „Влијанието на пандемијата со Ковид-19 врз менталното здравје кај жените во Северна Македонија“, 2022 – 2023, во соработка со УНИЦЕФ и УСАИД.	3 3
4	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно/научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови 1. Psychopathology in psychotic disorders: Congruency between self-reported and observer-rated measures highest for affective symptoms and lowest for negative symptoms Biljana Blazhevska Stoilkovska; Stojan Bajraktarov; Ljubisha Novotni; Silvana Markovska Simoska; Milosh Milutinovic2 Elizabet Miceva Velichkoska; Gabriela Novotni; Nikolina Jovanovic. PsyChJournal,1–7. https://doi.org/10.1002/pchj.526	3

	2. .Academic Medical Journal, International Journal of Faculty of Medicine- Skopje, Ss Cyril and Methodius University in Skopje. Назив на електронската база на списанија: ISSN 2671-3853 Наслов на трудот на трудот Година на објава: 2022 Sleep problems in patients on a methadone maintenance program Liljana Ignjatova, Elizabet Miceva Velichkoska and Gordana Kiteva-Trenchevska Ss. Cyril and Methodius University in Skopje, Faculty of Medicine-Skopje 3. Journal of the Macedonian Medical Association, 3. Назив на електронска база на списанија: ISSN 0025-1097 Година на објава: 2024; 78(1), Наслов на трудот STIGMA AND ASSOCIATED QUALITY OF LIFE IN PATIENTS WITH SKIN DISEASE, Elizabet Miceva Velichkoska, Ana Filipce, Aleksandar Risteski, Liljana Ignjatova, Biljana Dodeva Simonovska and Stefanija Mitrovska 4. .Назив на научното списание – Journal of the Macedonian Medical Association Назив на членката на ЕУ/ОЕЦД. Интернационален уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): 14. Назив на електронска база на списанија: ISSN 0025-1097 Наслов на трудот- INSOMNIA AMONG ADDICTS MITTENED TREATED WITH OPIOID AGONIST THERAPY, Liljana Ignjatova, Elizabet Miceva Velichkoska, Tina Miceva Betinski, Natali Taneska Spirkoska, Oliver Lazarovski, Vesna Simsarova Nachevska and Dehar Demiri Година на објава: 2024; 78(1) 5. Назив на научното списание - Journal of the Macedonian Medical Association Назив на членката на ЕУ/ОЕЦД. Интернационален уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): 14. Назив на електронска база на списанија: ISSN 0025-1097 Наслов на трудот- STRESS AND ITS ROLE IN THE OCCURRENCE AND MANIFESTATION OF PSYCHOLOGICAL AND PSYCHIATRIC SYMPTOMS IN PEOPLE WITH SKIN DISEASE, Ana Filipce, Elizabet Miceva Velichkoska, Aleksandar Risteski, Slavica Arsova, Biljana Dodeva Simonovska and Frosina Nikolic Година на објава -2024; 78(1)	4 3 3 3
5	Апстракти објавени во зборник од конференција – научен стручен собир	

	Симпозиум: Здраво стареење „Единство на телесното и менталното здравје”, Книга на апстракти, 14 – 15.10.2022 1. Психодерматологија „IN LATER LIFE”, Е. Мицева Величкоска, А. Филипче, А. Ристевски, А. Пакетчиев, Ф. Наумов Л. Китева Игњатова 2. Стрес и стареење. А. Новотни, Г. Новотни, Е. Мицева Величкоска, М. Милутиновиќ, Љ. Новотни Книга на апстракти – 20. Конгрес на Македонското лекарско друштво, во соработка со Медицински факултет – Скопје, 2020. http://cong2020.mld.mk/abstractbook/ 1. Наслов: Третман на бихејвиоралнопсихијатриски синдром кај деменции – А. Новотни, Г. Новотни, Е. Мицева Величкоска, А. Филипче, А. Ристевски, М. Милутиновиќ, Љ. Новотни, С. Бајрактаров 2.Наслов: Тераписки предизвици кај анксиозност, паника и други со стрес асоцирани состојби – Е. Мицева Величкоска, В.Чаловска Самарџиска, А. Пакетчиев, Ѓ. Калпак, Б. Додева. 3. Трауматски стрес во ерата на КОВИД-19: Улогата на перципирана вулнерабилност и приспособување кон новите реалности – Бајрактаров С., Арсова С., Хаџихамза К., Новотни А., Мицева Величковска Е., Исјановски В. 7. Македонски психијатриски конгрес, октомври 2023, Охрид. PL-6/ Mind Body dilemma	0.5 0.5 0.5 0.5 0.5 1
6	Пленарни предавања на научен/стручен собир 1. Симпозиум: Здраво стареење – единство на телесното и менталното здравје, октомври 2022, Скопје.	2

	2. Предавач на 20. Конгрес на Македонското лекарско друштво, во соработка со Медицинскиот факултет во Скопје. Тема „Тераписки предизвици кај анксиозност, паника и други со стрес асоцирани состојби“.	2
	3. Предавач на 20. Конгрес на Македонското лекарско друштво, во соработка со Медицинскиот факултет во Скопје. Тема „Третман на бихејвиорално-психијатриски синдром кај алцхајмерова деменција“.	2
	4. 7. Македонски психијатриски конгрес, октомври 2023, Охрид. PL-6/ Mind Body dilemma	3
	Вкупно	52.5

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста	Поени
1	Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија, технички извештаи, вешт наод и мислење, стручно мислење, проценка на капитал, систематизација, методологија	
	1. Член на Комисија за ревизија на наод, оценка и мислење за утврдување на инвалидност, односно неспособност за работа, Министерство за труд и социјална политика	1
	2. Изготвување на судски вешт наод и мислење за потребите на ЈЗУ УК за психијатрија	30
	3. Изготвување на конзилијарни мислења за потребите на УК за психијатрија	10
	4. Лиценциран судски вештак	5
	5. Завршена супспецијализација во областа на медицинските науки и здравството (психотерапија)	1
	6. Експерт во тимот за третман на пациенти со херeditарен ангио едем	1
	7. Автор на брошура (јануари 2022 г.), ЛЕК	1
	8. Автор на едукативни текстови наменети за здравствени работници (Алкалоид, Крка)	2
	9. Учесник во клиничка студија од областа на здравјето (КРКА, 2024 г.)	1
	10. Клиничка практика – Воведена процедура во институција (соопштување на лоша вест).	1

	11. Член во извршно тело на меѓународна организација (COST). 12. Член на универзитетска Комисија за специјализација 13. Стручна редакција на два труда -THE INFLUENCE OF THE COVID-19 PANDEMIC ON THE PERINATAL MENTAL HEALTH OF WOMEN IN NORTH MACEDONIA Final report University Clinic of Psychiatry - Skopje University Clinic for Gynecology and Obstetrics - Skopje Ss Cyril and Methodius University, Skopje, North Macedonia -MENTAL HEALTH OF ADOLESCENTS AND THEIR CAREGIVERS DURING THE COVID-19 PANDEMIC IN NORTH MACEDONIA Final report University Clinic of Psychiatry – Skopje Ss Cyril and Methodius University, Skopje, North Macedonia	2 1 0.5
2	Предавања на институции од јавен интерес, културно-информативни центри 1. Предавање на стручни теми од областа на психијатријата во ТВ-емисиите на ТВ Телма – Фактор здравје, Сител (5) 2. Менталното здравје и КОВИД-19, објавен стручен текст во „Нова Македонија“, јули 2020.	2.5 0.5
	Вкупно	59.5
Дејности од поширок интерес		
1	Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир - Научен одбор на 7th Macedonian Psychiatric Congress, University Clinic of Psychiatry and 2-nd Thematic Conference on Dementia & Neurodegeneration Institute for Alzheimer`s Disease and Neuroscience , 26th - 29th October , Ohrid MPA, Kongres, Ohrid 2023. - Модератор на сесија на 7th MaxPsychiatric Congress, University Clinic of Psychiatry and 2-nd Thematic Conference on Dementia & Neurodegeneration	1 1
2	Награда за научни постигнувања од струкова организација – самостоен /ЛКМ	3

	-позитивна евалуација од одржана едукативна работилница од mhGAP, организирана од страна на СЗО, место на одржување: х. „Александар палас“ (2022 г.)	1
3	Раководител на внатрешна организациона единица Раководител на Одделение за анксиозни, со стрес поврзани и соматоформни растројства во склоп на Одделот за неврози, невротски растројства и гранични случаи при ЈЗУ УК за психијатрија.	3
4	Учество во комисији и тела на Министерството за здравство 1. Тим за акредитација за управување со ризик и безбедност на пациенти. 2. Комисија за лекови. 3. Комисија за етички прашања. 4. Комисија за психолошко советување при биомедицинско потпомогнато оплодување – сурогат-мајчинство 5. Комисија за издавање на конзилијарно мислење со наод за остварување на правото на паричен надоместок за помош и нега од друго лице.	1 1 1 1 1
	Вкупно	14

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	511,21
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	52,5
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	59,5
ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	14
Вкупно	637,21

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Славица Арсова Хаџи-Ангелковска, с.р.
 Проф. д-р Антони Новотни, с.р.
 Проф. д-р Димитар Боневски, с.р.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатите, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-применувачката дејност, како и дејноста од поширок интерес на вонр. проф. д-р Виктор Исијановски и доц. д-р Елизабет Мицева Величкоска.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатите од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека вонр. проф. д-р Виктор Исијановски и доц. д-р Елизабет Мицева Величкоска поседуваат научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнуваат сите услови да бидат избрани во наставно-научни звања по предметите од наставно-научните области: ментална хигиена, психосоматика, детска психијатрија, психопатологија, психотерапија, психоанализа, психофармакотерапија, медицинска психологија и медицинска социологија.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, **вонр. проф. д-р Виктор Исијановски да биде избран во звањето редовен професор** по предметите од наставно-научните области: ментална хигиена, психосоматика, детска психијатрија, психопатологија, психотерапија, психоанализа, психофармакотерапија, медицинска психологија и медицинска социологија, а **доц. д-р Елизабет Мицева Величкоска да биде избрана во звањето вонреден професор** по предметите од наставно-научните области: ментална хигиена, психосоматика, детска психијатрија, психопатологија, психотерапија, психоанализа, психофармакотерапија, медицинска психологија и медицинска социологија.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Славица Арсова Хаџи-Анѓелковска, с.р.

Проф. д-р Антони Новотни, с.р.

Проф. д-р Димитар Боневски, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ПО ПРЕДМЕТИТЕ ОД НАСТАВНО-НАУЧНИТЕ ОБЛАСТИ: ХИРУРГИЈА, ЗДРАВСТВЕНА НЕГА ИЛИ КЛИНИЧКО-БОЛНИЧКА И ОПШТА ЗДРАВСТВЕНА НЕГА И УРОЛОГИЈА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Медицински факултет – Скопје, објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ од 5.10.2024 година, за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања по предметите од наставно-научните области: хирургија, здравствена нега или клиничко-болничка и општа здравствена нега и урологија, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр. 02-5555/17, донесена на XI редовна седница на Наставно-научниот совет одржана на 28.10.2024 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: академик д-р Живко Попов, редовен професор на Медицинскиот факултет во Скопје, д-р Слободан Ристовски, редовен професор на Медицинскиот факултет во Скопје и д-р Оливер Станков, редовен професор на Медицинскиот факултет во Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања по предметите од наставно-научните области: хирургија, здравствена нега или клиничко-болничка и општа здравствена нега и урологија, во предвидениот рок се пријави вонр. проф. д-р Скендер Саиди.

ВОНР. ПРОФ. Д-Р СКЕНДЕР САИДИ

1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Скендер Саиди е роден на 13.6.1967 година во Тетово, каде што го завршил основното и средното образование. Во 1992 година дипломирал на Медицинскиот факултет во Скопје.

Во 1995 година се вработил како лекар од општа пракса во ПЗУ „Виталис-АС“ во Тетово, а во 2000 година на Универзитетската клиника за урологија, како специјалист уролог, каде што е вработен и денес.

Пред комисијата формирана од Деканатот на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, на 18.5.2000 година успешно го положил завршниот испит и се стекнал со звањето специјалист по уролошка хирургија.

Постдипломските студии во областа на урологијата ги завршил во 2009 година со одбрана на магистерската теза „Евалуација на вредноста на експресијата на p53 протеинот во екстракапсуларната екстензија на карциномот на простата“, под менторство на акад. проф. Живко Попов, и се стекнал со звањето магистер на науки.

На 29.11.2013 година ја одбрал докторската дисертација на тема „Поврзаноста на прекумерната експресија на гените UHRF1, p53 и микросателитната нестабилност со фенотипот на карцином на мочен меур“, под менторство на акад. проф. Живко Попов, и се стекнал со звањето доктор на науки.

На 25.5.2010 година е избран во звањето асистент на Медицинскиот факултет при УКИМ, на 9.7.2015 година е избран во звањето научен соработник, во звањето доцент е избран на 25.6.2019 година, додека на 15.3.2020 година е избран во звањето вонреден професор.

Од 2002 до 2024 година остварил повеќе престои во реномирани институции во странство за стручно усовршување од областа на ендоурологијата, минимално инвазивните уролошки методи, интервентната ултрасонографија, трансплантацијата на органи и лапароскопската нефректомија. Учествовал на голем број симпозиуми и конгреси во земјата и во странство, а бил модератор и член на неколку организациони и научни одбори. Автор е на две книги и една монографија, како и коавтор на две книги од областа на урологијата.

Автор и коавтор е на над 150 стручни и научни трудови од областа на урологијата.

Активно се служи со македонскиот, албанскиот и англискиот јазик.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од почетокот на кариерата, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Медицински факултет, д-р Скендер Саиди изведува настава на првиот циклус студии на студиската програма Општа медицина на Медицинскиот факултет во Скопје и е ментор и изведува настава на кандидати од трет циклус студии на Медицинскиот факултет.

Д-р Саиди бил вклучен во одржувањето на практична настава (вежби) и клиничка практика по предметот Хирургија за студентите по општа медицина на Медицинскиот факултет во Скопје. Покрај тоа, бил и во моментот е ментор (на вкупно шест) и едукатор на повеќе специјализанти.

Ментор бил на три кандидати на докторски студии, како и на еден успешно завршен докторат.

Научноистражувачка дејност

Д-р Скендер Саиди, во последните 5 години, има објавено вкупно 11 научни труда во научни списанија со импакт-фактор (фактор на влијание) и 15 труда во меѓународни научни списанија.

Д-р Скендер Саиди активно учествувал како соработник истражувач во изработката на три проекти во МАНУ, од каде што произлегло и изданието „Стратегија за развој на трансплантацијата на бубрези и други органи во РС Македонија”. Д-р Скендер Саиди, исто така, како соработник истражувач учествувал во креирањето на банка на тумори на мочниот меур во Истражувачкиот центар за генетско инженерство и биотехнологија „Георги Д. Ефремов” (ИЦГИБ) при МАНУ, под раководство на академик Живко Попов.

Д-р Скендер Саиди, исто така, учествува како главен истражувач во креирањето на банка на тумори на мочен меур заедно со проф. д-р Сашо Панов, раководител на Лабораторијата за молекуларна биологија и геномика, Институт за биологија, Природно-математички факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Стручно-применувачка дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Скендер Саиди остварил експертски активности со учество во неколку комисии назначени од Министерството за здравство на РС Македонија. Исто така, бил член на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј” во Скопје.

Од изборот во звањето вонреден професор, д-р Саиди има објавено повеќе научни трудови. Исто така, тој е автор и главен уредник на книгата „Тумори на мочен меур – современ пристап”, издадена во 2024 година. Коавтор е на книгата „Општа хирургија за студентите по дентална медицина”, издадена во 2024.

Д-р Саиди е рецензент на книгата „Genel Cerrahi” на авторот прим. доц. д-р Adnan Vraynko и д-р Elif Vraynko, издадена во 2023 година.

Во 2024 е избран за претседател на Македонското здружение по урологија.

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Скендер Исмаил Саиди

Институција: ЈЗУ Универзитетска клиника за урологија, УКИМ, Медицински факултет, Скопје

Научна област: ХИРУРГИЈА, ЗДРАВСТВЕНА НЕГА ИЛИ КЛИНИЧКО-БОЛНИЧКА И ОПШТА ЗДРАВСТВЕНА НЕГА И УРОЛОГИЈА

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – РЕДОВЕН
ПРОФЕСОР

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус * Просечниот успех на прв циклус изнесува: 8,07. Просечниот успех на втор циклус изнесува: 8,875.	Да
2	Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира Назив на научната област: медицински науки; поле: клиничка медицина; подрачје: хирургија – урологија.	Да
3	Објавени најмалку шест рецензирани научни труда ** во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор	Да
3.1	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование 1. Назив на научното списание: The British journal of surgery (1913) 2. Назив на електронската база на списанија: MEDLINE, Index Medicus. 3. Наслов на трудот: SARS-CoV-2 vaccination modelling for safe surgery to save lives: data from an international prospective cohort study 4. Година на објава: 2021 (sept.); IF=8.6/2021.	
3.2	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови 1. Назив на научното списание: Anaesthesia (1946)	

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	2. Меѓународен уредувачки одбор: Association of Anaesthetists of Great Britain and Ireland 3. Наслов на трудот: Effects of pre-operative isolation on postoperative pulmonary complications after elective surgery: an international prospective cohort study 5. Година на објава: 2021; IF=12.893	
3.3	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е објавено во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД 1. Назив на научното списание: European journal of clinical microbiology & infectious diseases: official publication of the European Society of Clinical Microbiology (1988) 2. Назив на членката на ЕУ/ОЕЦД: Германија 3. Наслов на трудот: Bacterial spectrum and antibiotic resistance of urinary tract infections in patients treated for upper urinary tract calculi: a multicenter analysis. 4. Година на објава: 2020; IF=3.5	
3.4	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови 1. Назив на научното списание: Anaesthesia (1946) 2. Меѓународен уредувачки одбор: Association of Anaesthetists of Great Britain and Ireland 3. Наслов на трудот: SARS-CoV-2 infection and venous thromboembolism after surgery: an international prospective cohort study. 4. Година на објава: 2022 (Aug); IF=10.7	
3.5	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови 1. Назив на научното списание: Experimental and clinical transplantation, 2. Меѓународен уредувачки одбор: Official journal of the Middle East Society for Organ Transplantation 3. Наслов на трудот: Management of Multiple Renal Arteries and Unusual Venous Anatomy During Kidney Transplant: From a Simple Technical Problem to a Graft-Saving Procedure 4. Година на објава: 2020 (dec)	
3.6	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од	

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови 1. Назив на научното списание: Prilozi (Makedonska akademija na naukite i umetnostite. Oddelenie za medicinski nauki), 2013. 2. Меѓународен уредувачки одбор: Makedonska akademija na naukite i umetnostite Oddelenie za medicinski nauki, issuing body 3. Наслов на трудот: Successful Kidney Transplantation Using Elderly Living Donor with Extremely Large Renal Cyst and Double Arteries. 4. Година на објава: 2024	
4.	1. Назив на меѓународниот собир: Зборник на научни трудови посветен на акад. Живко М. Попов по повод 70 години од неговото раѓање 2. Имиња на земјите: Бугарија, Хрватска, Србија, Франција. 3. Наслов на трудот: Laparoscopic surgical treatment for adrenal tumors, a retrospective analysis 4. Година на објава: 2022	Да
	Објавен рецензиран учебник, монографија, практикум или збирка задачи од научната област за која се избира *** 1. Наслов на учебникот, монографијата, практикумот или збирката задачи: Тумори на мочен меур, современ пристап 2. Место и година на објава: Скопје, 2024	Да
	Претходен избор во наставно-научно звање – вонреден професор, датум и број на Билтен: 1211, 15.3.2020	Да
	Има способност за изведување на високообразовна дејност	Да

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Живко Попов, с.р.
 Проф. д-р Слободан Ристовски, с.р.
 Проф. д-р Оливер Станков, с.р.

ОБРАЗЕЦ 2
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Скендер Исмаил Саиди

Институција: ЈЗУ Универзитетска клиника за урологија, УКИМ,
Медицински факултет, Скопје

Научна област: ХИРУРГИЈА, ЗДРАВСТВЕНА НЕГА ИЛИ КЛИНИЧКО-БОЛНИЧКА И ОПШТА ЗДРАВСТВЕНА НЕГА И УРОЛОГИЈА

1. НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. Број	Назив на активностa:	Поени
1.1. Одржување на практична настава		
1.1.1.	Одржување на настава од прв циклус студии 22*0.04	0.88
1.1.2.	Одржување на менторска настава за здравствена клиничка пракса (1076*0.06)	64.56
1.1.3.	Ментор на специјалистичка работа 5*	48,96
1.1.4.	Едукатор на здравствена едукација 39*	47.6
Вкупно		
1.2. Ментор на здравствена едукација – бодовите треба да се пресметуваат согласно со упатството за унифицирано бодување: за ментор при пресметка на вкупниот број на поени од еден специјализант од спроведен турнус, неделен фонд на часови кој ќе се земе при пресметка да биде 4 часа, пример: 4 (часа неделно)*8 (недели)*0.08 (поени за часови)		
1.2.1.	Ментор на здравствена едукација на Африм Салиу (Урологија), 22.4.2020 - 1.12.2021 (4*19*0.08)	6,08
1.2.2.	Ментор на здравствена едукација на Јетон Камили (Урологија – сметано од 22.4.2020) (4*54*0,08)	17,28
1.2.3.	Ментор на здравствена едукација на Натмир Муслиу (Урологија) (15.10.2021) (4*36*0.08)	11,52
1.2.4.	Ментор на здравствена едукација на Шкелзен Рамадани (Урологија) (17.10.2021) (4*36*0,08)	11,52
1.2.5.	Ментор на здравствена едукација на Мартина Амбарџиева (Урологија) (1.3.2024) (4*8*0.08)	2,56
Вкупно		48,96
1.3. Едукатор на здравствена едукација – бодовите треба да се пресметуваат согласно со упатството за унифицирано бодување: за едукатор при пресметка на вкупниот број поени од еден специјализант од спроведен турнус, неделен фонд на часови кој ќе се земе при пресметка да биде 4 часа, пример: 7 (часа неделно)*8 (недели)*0.08 (поени за часови)		
1.3.1.	Едукатор на здравствена едукација на Јетон Камили (Урологија), (16.4.2020 – 16.7.2020) (7*3*0.08)	1,68
1.3.2.	Едукатор на здравствена едукација на Јетон Камили (Урологија), (1.11.2020 – 1.1.2021) (7*2*0.08)	1,12

1.3.3.	Едукатор на здравствена едукација на Јетон Ќамили (Урологија), (1.1.2021 – 1.2.2021) (7*1*0.08)	0,56
1.3.4.	Едукатор на здравствена едукација на Јетон Ќамили (Урологија), (1.2.2020 – 1.3.2020) (7*1*0.08)	0,56
1.3.5.	Едукатор на здравствена едукација на Јетон Ќамили (Урологија), (1.3.2021 – 1.6.2021) (7*3*0.08)	1,68
1.3.6.	Едукатор на здравствена едукација на Јетон Ќамили (Урологија), (1.12.2021 – 1.2.2022) (7*2*0.08)	1,12
1.3.7.	Едукатор на здравствена едукација на Јетон Ќамили (Урологија), (1.8.2023 – 1.12.2023) (7*4*0.08)	2,24
1.3.8.	Едукатор на здравствена едукација на Африм Салиу (Урологија) (1.10.2021 – 31.5.2023) (7*2*0.08)	1,12
1.3.9.	Едукатор на здравствена едукација на Африм Салиу (Урологија) (1.2.2021 – 1.3.2021) (7*1*0.08)	0,56
1.3.10.	Едукатор на здравствена едукација на Африм Салиу (Урологија) (1.5.2020 – 1.7.2020) (7*1*0.08)	0,56
1.3.11.	Едукатор на здравствена едукација на Африм Салиу (Урологија) (1.10.2021 – 1.11.2021) (7*1*0.08)	0,56
1.3.12.	Едукатор на здравствена едукација на Африм Салиу (Урологија) (1.11.2021 – 1.12.2021) (7*1*0.08)	0,56
1.3.13.	Едукатор на здравствена едукација на Африм Салиу (Урологија) (1.5.2020 – 1.7.2020) (7*2*0.08)	1,12
1.3.14.	Едукатор на здравствена едукација на Мартина Амбарџиева (Урологија) (1.3.2021 – 1.10.2021) (35*7*0.08)	3,92
1.3.15.	Едукатор на здравствена едукација на Мартина Амбарџиева (Урологија) (1.10.2021 – 31.5.2023) (7*21*0.08)	11,76
1.3.16.	Едукатор на здравствена едукација на Марија Атанасова (Дигестивна хирургија) (1.9.2020 – 1.12.2020) (7*3*0.08)	1,68
1.3.17.	Едукатор на здравствена едукација на Шкелџим Мухареми (Нефрологија), 1.3.2018 – 30.4.2018 г. (7*2*0.08)	1,12
1.3.18.	Едукатор на здравствена едукација на Рената Кочова (Пластична и реконструктивна урологија), 1.7.2021 - 1.8.2021 г. (7*1*0.08)	0,56
1.3.19.	Едукатор на здравствена едукација на Натмир Муслиу (Урологија), 15.10.2021-15.12.2021 (7*2*0.08)	1,12
1.3.20.	Едукатор на здравствена едукација на Натмир Муслиу (Урологија) 15.2.2022-15.4.2022 (7*2*0.08)	1,12
1.3.21.	Едукатор на здравствена едукација на Натмир Муслиу (Урологија), 1.9.2023, тековно (7*13*0.08)	7,28
1.3.22.	Едукатор на здравствена едукација на Шкелџен Рамадани (Урологија), 17.12.2022-16.1.2023 (7*1*0.08)	0,56
1.3.23.	Едукатор на здравствена едукација на Виолета Ѓошиќ (Гинекологија и акушерство), 1.3.2023 – 1.5.2023 (7*2*0.08)	1,12
1.3.24.	Едукатор на здравствена едукација на Рилинд Далипи (Урологија), 1.9.2021 – 1.11.2021 (7*2*0.08)	1,12

1.3.25.	Едукатор на здравствена едукација на Рухиде Аземи Незири (Гинекологија и акушерство), 1.3.2022 – 1.5.2022 (7*2*0.08)	1.12
1.3.26.	Едукатор на здравствена едукација на Емине Мустафа Јашари (Гинекологија и акушерство), 1.3.2022 – 1.5.2022 (7*2*0.08)	1.12
1.3.27.	Едукатор на здравствена едукација на Блерина Мустафа (Гинекологија и акушерство), 1.3.2022 – 1.5.2022 (7*2*0.08)	1.12
1.3.28.	Едукатор на здравствена едукација на Блерта Мустафа Мустафа (Гинекологија и акушерство), 1.3.2022 -1.5.2022 (7*2*0.08)	1.12
1.3.29.	Едукатор на здравствена едукација на Вјоса Џафери (Гинекологија и акушерство), 1.8.2022 – 1.10.2022 (7*2*0.08)	1.12
1.3.30.	Едукатор на здравствена едукација на Елена Марковска (Гинекологија и акушерство), 1.11.2022 – 1.1.2023 (7*2*0.08)	1.12
1.3.31.	Едукатор ма здравствена едукација на Зарије Амети (Гинекологија и акушерство), 1.12.2022 – 1.2.2023 (7*2*0.08)	1.12
1.3.32.	Едукатор на здравствена едукација на Ивана Стојановска (Гинекологија и акушерство), 1.10.2023 – 1.12.2023 (7*2*0.08)	1.12
1.3.33.	Едукатор на здравствена едукација на Зорана Јефтимова (Гинекологија и акушерство), 1.11.2023 – 1.1.2024 (7*2*0.08)	1.12
1.3.34.	Едукатор на здравствена едукација на Фросина Младеновска (Гинекологија и акушерство), 1.7.2024-1.9.2024 (7*2*0.08)	1.12
1.3.35.	Едукатор на здравствена едукација на Сара Хаџитрифон (Пластична и реконструктивна хирургија), 1.11.2023 – 1.1.2024 (7*1*0,08)	0.56
1.3.36	Едукатор на здравствена едукација на Ангела Димитриоска (Пластична и реконструктивна хирургија), 1.9.2023 -1.10.2023 (7*1*0,08)	0.56
1.3.37	Едукатор на здравствена едукација на Кристина Мицковски (Пластична и реконструктивна хирургија), 1.3.2024-1.4.2024 (7*1*0,08)	0.56
1.3.38	Едукатор на здравствена едукација на Ерсин Брајнко (Пластична и реконструктивна хирургија), 15.3.2024-15.4.2024 (7*1*0,08)	0.56
Вкупно		47.6
1.4.	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа	
1.4.1.	Решение за избор на комисија за оцена и одбрана на изработен дипломски труд од студентот Мирослава Трпковска. Решение бр.: 14-712/3, 15.11.2021	0,2
1.4.2.	Решение за избор на комисија за оцена и одбрана на изработен дипломски труд од студентот Снеж Стојаноска. Решение бр.: 1343/3.2.2023	0,2
1.4.3.	Решение за избор на комисија за оцена и одбрана на изработен дипломски труд од студентот Ѓорѓија Коровешовска 1447/16.6.2023.	0,2

1.4.4.	Решение за избор на комисија за оцена и одбрана на изработен дипломски труд од студентот Ѓорѓи Павловски Решение бр.: 1356/28.11.2022	0,2
1.4.5.	Решение за избор на комисија за оцена и одбрана на изработен дипломски труд од студентот Кристина Ристовска. Решение бр.: 1250/19.10.2022	0,2
Вкупно		1,0
1.5. Настава во школи и работилници		
1.5.1.	Слушател на стручен состанок на Македонското зружение по урологија „Новини во третманот на БПО”то, 24.11.2023.	1,5
1.5.2.	Предавач на стручен состанок „Третман на БПХ – од теорија до пракса“, мај 2020	1,5
Вкупно		3,0
1.6. Член во комисија за оцена или одбрана на специјалистичка работа		
1.6.1.	Комисија за полагање на предиспитниот завршен колоквиум и специјалистичкиот испит за Владимир Лозановски бр. 1003-5976/2 –	0,2
Вкупно		0,2

2. НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
2.1.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови	
2.1.1.	Trifunovski A, Dimovski A, Dohcev S, Stavridis S, Stankov O, Saidi S , Gjorgjievska M, Popov Z. Detection of TMPRSS2-ERG Fusion Transcript in Biopsy Specimen of Prostate Cancer Patients: A Single Centre Experience. Pril (Makedon Akad Nauk Umet Odd Med Nauki). 2020 Jun 1;41(1):5-14. doi: 10.2478/prilozi-2020-0018. PMID: 32573479.	3,0
2.1.2.	Dohchev S., Stavridis S., Trifunovski A., Trajkovski, D., Janchulev J., Saidi S., Gavrilovska-Brzanov A., Panovska-Petrusheva A., Mojsova Mijovska M., Bushljetikj O., Dimitrovski K., Rambalova Bushljetick I., Spasovski G. Covid infection as devastating post-transplant complication. BANTAO/Journal 2020;18(1):43-47.	3,0
2.1.3.	Gavrilovska-Brzanov A, Dohchev S, Stavridis S, Panovska Petrusheva A, Kuzmanovska B, Sreva Jovanovski M, Saidi S, Janchulev J, Spasovski G. Challenges of Deceased Kidney Transplantation in a Patient with Iliac Vein Thrombosis: Case. BANTAO Journal 2021; 19(1): 23-25.	3,0

2.1.4.	Spasovski G, Rambabova-Bushljetik I, Trajceska L, Dohcev S, Stankov O, Stavridis S, Saidi S , Dimitrovski K, Popov Z. Urinary Proteomics in Kidney Transplantation. Pril (Makedon Akad Nauk Umet Odd Med Nauki). 2021 Dec 30;42(3):7-16. doi: 10.2478/prilozi-2021-0030. PMID: 35032373	3,0
2.1.5.	Ambardjieva M, Saidi S, Jovanovic R, Janculev J, Stankov V, Trifunovski A, Popov Z. Solitary Fibrous Tumor of Adrenal Gland and Review of the Literature. Pril (Makedon Akad Nauk Umet Odd Med Nauki). 2021 Dec 30;42(3):63-69. doi: 10.2478/prilozi-2021-0036. PMID: 35032374.	3,0
2.1.6.	Stankov V, Saidi S, Dohcev S, Stavridis S, Janculev J, Trifunovski A, Stankov O, Popov Z. Association of tobacco smoking and alcohol consumption with urinary bladder cancer aggressiveness. Challenges in the surgery of the urogenital system, transplantation and medicine proceedings of scientific works dedicated to Academician Zivko M. Popov on the occasion of the 70 th anniversary of his birth. doi:10.20903/zpopov-2022-0009, 153-163, 2022.	3,0
2.1.7.	Stankov V, Dohcev S, Stavridis S, Saidi S, Ivanovski O, Shabani B, Trajkovski D, Trifunovski A, Gurmesevski S, Musa a, Stankov O, Jankulovski N, Popov Z. Laparoscopic surgical treatment for adrenal tumors, a retrospective analysis. Challenges in the surgery of the urogenital system, transplantation and medicine proceedings of scientific works dedicated to Academician Zivko M. Popov on the occasion of the 70 th anniversary of his birth. doi:10.20903/zpopov-2022-0009, 143-152, 2022.	3,0
2.1.8.	Gavrilovska Brzanov A, Dohchev S, Stankov O, Saidi S, Trifunovski A, Janchulev J, Ivanovski O, Stankov V, Jovanovski Srceva M, Nastasovic T, Risteski T, Brzanov N, Spasovski G. Erector spine block novel technique for laparoscopic radical prostatectomy lessens the risk for acute or chronic kidney injury. BANTAO, 2023;1:4-9.	3,0
2.1.9.	Trifunovski A, Severova G, Atanasova A, Janculev J, Stankov V, Stavridis S, Saidi S, Brzanov AG, Ambardjieva M, Dohchev S. Percutaneous Nephrostomy as a Procedure in the Treatment of Urinary Tract Obstruction - Experiences in the University Clinic of Urology in Skopje. Pril (Makedon Akad Nauk Umet Odd Med Nauki). 2024 Apr 4;45(1):31-40. doi: 10.2478/prilozi-2024-0004. PMID: 38575377.	3,0
2.1.10.	Popov Z, Severova G, Ivanovski O, Nikolov I, Stankov O, Labacevski B, Saidi S, Ivanovski N. Successful Kidney Transplantation Using Elderly Living Donor with Extremely Large Renal Cyst and Double Arteries. Pril (Makedon Akad Nauk Umet Odd Med Nauki). 2024 Jul 15;45(2):21-24. doi: 10.2478/prilozi-2024-0011. PMID: 39008639.	3,0
	Вкупно	30,0

	2.2. Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание кое има импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование (8+ИФ)	
2.2.1.	Popov Z, Stankov O, Stavridis S, Saidi S, Ivanovski O, Spasovski G, Cakalaroski K, Ivanovski N. Management of Multiple Renal Arteries and Unusual Venous Anatomy During Kidney Transplant: From a Simple Technical Problem to a Graft-Saving Procedure. <i>Exp Clin Transplant</i>. 2020 Dec;18(7):763-770. doi: 10.6002/ect.2019.0314. PMID: 33349206. (IF=0.7)	5-5
2.2.2.	De Lorenzis E, Alba AB, Cepeda M, Galan JA, Geavlete P, Giannakopoulos S, Saltirov I, Sarica K, Skolarikos A, Stavridis S, Yuruk E, Geavlete B, García-Carbajosa, Hristoforov S, Karagoz MA, Nassos N, Jurado GO, Paslanmaz F, Poza M, Saidi S, Tzelves L, Trinchieri A. Bacterial spectrum and antibiotic resistance of urinary tract infections in patients treated for upper urinary tract calculi: a multicenter analysis. <i>Eur J Clin Microbiol Infect Dis</i>. 2020 Oct;39(10):1971-1981. doi: 10.1007/s10096-020-03947-z. Epub 2020 Jun 16. PMID: 32557326. (IF=3.5)	8.3
2.2.3.	Komina S, Petrusevska G, Janevska V, Jovanovic R, Zdravkovski P, Saidi S, Zafirovska BI, Topuzovska S. Effect of bladder cancer variant histology on survival outcome in patients treated with radical cystectomy: A single-centre experience. <i>Urol Ann</i>. 2021 Jul-Sep;13(3):288-295. doi: 10.4103/UA.UA_958_20. Epub 2021 Jul 14. PMID: 34421267; PMCID: PMC8343292. (IF=0.944)	5.74
2.2.4.	COVIDSurg Collaborative; GlobalSurg Collaborative. Timing of surgery following SARS-CoV-2 infection: an international prospective cohort study. <i>Anaesthesia</i>. 2021 Jun;76(6):748-758. doi: 10.1111/anae.15458. Epub 2021 Mar 9. PMID: 33690889; PMCID: PMC8206995 (IF=12.893, 2021)	17.693
2.2.5.	Ivanovski O, Saidi S, Shabani B, Gurmehesovski S, Pejkov R, Komina S, Gavrilovska-Brazanov A. Penile cancer after a tick bite: A possible association. <i>SAGE Open Med Case Rep</i>. 2021 Jul 28;9:2050313X211036779. doi: 10.1177/2050313X211036779. PMID: 34377488; PMCID: PMC8323426. (IF=0.6, 2021)	5.4
2.2.6.	COVIDSurg Collaborative, GlobalSurg Collaborative. SARS-CoV-2 vaccination modelling for safe surgery to save lives: data from an international prospective cohort study. <i>Br J Surg</i>. 2021 Sep 27;108(9):1056-1063. doi: 10.1093/bjs/znab101. PMID: 33761533; PMCID: PMC7995808 (IF=8.6, 2021)	16.6

2.2.7.	COVIDSurg Collaborative; GlobalSurg Collaborative. Effects of pre-operative isolation on postoperative pulmonary complications after elective surgery: an international prospective cohort study. <i>Anaesthesia</i> . 2021 Nov;76(11):1454-1464. doi: 10.1111/anae.15560. Epub 2021 Aug 9. PMID: 34371522. (IF=12.893, 2021)	17.693
2.2.8.	COVIDSurg Collaborative; GlobalSurg Collaborative. SARS-CoV-2 infection and venous thromboembolism after surgery: an international prospective cohort study. <i>Anaesthesia</i> . 2022 Jan;77(1):28-39. doi: 10.1111/anae.15563. Epub 2021 Aug 24. PMID: 34428858; PMCID: PMC8652887. (IF=10.7, 2022)	15.5
2.2.9	Davalieva K, Kiprijanovska S, Ivanovski O, Trifunovski A, Saidi S , Dimovski A, Popov Z. Proteomics Profiling of Bladder Cancer Tissues from Early to Advanced Stages Reveals NNMT and GALK1 as Biomarkers for Early Detection and Prognosis of BCa. <i>Int J Mol Sci</i> . 2023 Oct 6;24(19):14938. doi: 10.3390/ijms241914938. PMID: 37834386; PMCID: PMC10573217. (IF=5.6, 2023)	10.4
2.2.10	Komina S, Petrussevska G, Jovanovic R, Kunovska SK, Stavridis S, Dohcev S, Saidi S, Topuzovska S. AHNAK2 Urinary Protein Expression as Potential Biomarker for Bladder Cancer Detection: A Pilot Study. <i>Turk J Urol</i> . 2022 Nov;48(6):423-430. doi: 10.5152/tud.2022.22132. PMID: 36416332; PMCID: PMC9797797. (IF=0.32, 2022)	5.12
2.2.11	Gavrilovska-Brzanov A, Seidi S, Stavridis S, Ivanovski O, Janchulev J, Stankov V, Sreva MJ, Kuzmanovska B. Obturator Nerve Block for Transurethral Resection of Bladder Tumors. <i>Med Arch</i> . 2023 Apr;77(2):118-122. doi: 10.5455/medarh.2023.77.118-122. PMID: 37260803; PMCID: PMC10227847 (IF=0.909, 2023).	5.709
	Вкупно	113.65
2.3.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание кое нема импакт -фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирани во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank, MathSciNet (Mathematical Reviews), Zentralblatt fur Mathematik и Реферативниот журнал "Matematika" или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование.	
2.3.1.	Karagiannis A, Skolarikos A, Alexandrescu E, Basic D, Geavlete P, Maletta A, Muslumanoglu AY, Papatsoris A, Petkova K, Saidi S , Skacic A, Saltirov I, Sarica K, Stavridis S, Yilmaz O, Trinchieri A. Epidemiologic study of urolithiasis in seven countries of South-Eastern Europe: S.E.G.U.R. 1 study. <i>Arch Ital Urol Androl</i> . 2017 Oct 3;89(3):173-177. doi: 10.4081/aiua.2017.3.173.	3.00
	Вкупно	3.0

2.4.	Апстрактни објавени во зборник на конференција (меѓународна)	
2.4.1.	Gavrilovska-Brzanov A, Stavridis S, Saidi S, Jovanovski-Srceva M, Stancev K, Brzanov N. Is the obturator nerve block satisfactory to surgeons? BISOP. 2023;18(OW.12.):211-212	1.0
2.4.2.	Gavrilovska Brzanov A, Saidi S, Stavridis S, Stankov V, Trifunovski A, Kuzmanovska B, Marija Jovanovski S, Brzanov N. Obturator nerve block: What can we do to increase surgeon satisfaction? WcRAPM Paris; 2023.	1.0
2.4.3.	Delova I, Gavrilovska Brzanov A, Kuzmanovska B, Srceva M, Jankovska A, Saidi S. Anaesthetic Challenges of Hemodynamic Instability in Pheochromocytoma Resection: A Case Report. 11th International Medicine and Health Science Researches congress. 24-25.12.22. Ankara Turkey (162).	1.0
2.4.4.	Stavridis S, Saidi S , Janculev J, Stankov V. Did we forget the old good friends in strategy planning for prostate cancer patients? European Urology Supplements (2015); 14(8): E1357	1.0
	Вкупно	4.0
2.5.	Секциски предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество	
2.6.1.	Предавач на Virtual congress of the Urological Section of Serbian Medical Association & Balkan Association of Urology, join meeting, 17-18, October 2020. Recurent Urinary tract infections in Women	2.0
2.6.2.	Предавач на Online symposium of Balkan Association of Urology, 15-16 may, 2021 Laparoscopic ureteronephrectomy, our techniques and outcomes.	2.0
2.6.3.	Предавач на Првиот национален симпозиум на млади лекари, 10.11.2023	2.0
	Вкупно	6.0
2.7.	Ментор на докторски труд	
2.7.1.	Раководител на докторски студии на кандидатот Виктор Станков	5.0
2.7.2.	Раководител на докторски студии на кандидатот Мартина Амбарџиева	5.0
2.7.3.	Раководител на докторски студии на кандидатот Бујар Франгу	5.0
2.7.4.	Раководител на докторски студии на кандидатот Ардиан Пренај	5.0
	Вкупно	20

3. СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
3.1.	Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија, проценка на капитал, систематизација, методологија	

3.1.1.	Комисија за рецензија на пишан труд, Виктор Станков, 0905-2746-61, 15.6.2023.	1,0
3.1.2.	Решение за формирање Комисија за супервешташење, Одборот за судскомедицински вештачења при Медицинскиот факултет во Скопје, бр. 0211-710-109/2	1,0
	Вкупно	2,0
3.3. Книга од стручна област		
3.3.1.	Автор на книгата „Тумори на мочен меур, современ пристап“. Арбериа дизајн, 2024, Скопје, ISBN: 978-608-236-456-8	8.0
	Вкупно	8.0
3.4. Поглавје во книга		
3.4.1.	Општа хирургија за студенти по дентална медицина, 2024	3
	Вкупно	3.0
Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија, технички извештаи, вешт наод и мислење, стручно мислење, проценка на капитал, систематизација, методологија		
	Рецензент на книгата „Genel Cerrahi“ на авторот прим. доц. д-р Adnan Vraynko и д-р Elif Vraynko, издадена во 2023 година.	1
	Вкупно	1.0

4. ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС

4.1.	Награда за научни постигнувања од струкова организација – самостојна	
4.1.1.	Благодарница од Лекарската комора на Република Северна Македонија, 5.6.2021	3.0
	Вкупно	3.0
4.2. Раководител на внатрешна организациона единица		
4.2.1.	Раководител на Одд. за уролошка онкологија, Решение на ЈЗУ Клиника за урологија бр. 04-9/93/28.7.2020. (раководител на внатрешна организациона единица).	1.0
	Вкупно	1.0
4.3. Претседател на здружение поврзана со структурата		
4.3.1.	Претседател на Македонското здружение по урологија	2,0
	Вкупно	2,0
4.4. Учество во комисии и тела на државни и други органи		
4.4.1.	Решение за формирање на здравствен совет, како советодавно тело на министерот за здравство, 17-1021/2, 16.1.2024	3.0
4.4.2.	Решение за формирање на стручна комисија од областа на Урологија, за признавање на специјализации и субспецијализации. 1878/1, 28.7.2022	3.0
4.4.3.	Решение за формирање на стручна комисија од областа на трансплантацијата на органи, ткива и крвотворни матични клетки. Министерство за здравство, 22-бр, 1260/1, 7.7.2018 г.	3.0

4.4.4.	Решение за акредитација на ментор на докторски студии. Агенција за квалитет во високото образование. Одбор за акредитација 0905,4475/1.4.11,2020	3,0
4.4.5.	Решение за формирање на стручна комисија од областа на Урологија, за признавање на специјализации и субспецијализации. Бр. 10-6635/1, 22.8.2024.	3,0
4.4.6.	Соработник истражувач на проект на Македонската академија на науките и уметностите - „Стратегија за развој на трансплантацијата на бубрези и други органи во Република Северна Македонија, ISBN 978-608-203-365-5	3,0
	Вкупно	18,0
4.5. Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир		
4.5.1. .1.	Член на научен одбор на „Virtual congress of the Urological Section of Serbian Medical Association & Balkan Association of Urology, join meeting,, 17-18, October 2020 (член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир).	1.0
4.5.2.	Модератор на сесија, Euroasian urology Online Summit, February 6 th , 2021	1.0
	Вкупно	2,0
4.6. Член на уредувачки одбор на меѓународно научно/стручно списание		
4.6.1.	„Medical Journal Medicus“.	1.0
4.6.2.	„Kosova Journal of Urology“.	1.0
	Вкупно	2,0
4.7. Член на факултетска комисија		
4.7.1.	Комисија за медицинска документација и библиотека бр. 02-5685/5, 18.12.2023	1.0
	вкупно	1,0
4.8. Член на комисија за избори во звање		
4.8.1.	Решение за формирање на Рецензентска комисија за избор на наставник. Бр. 02-5326/36, 17.11.2022	0,2
4.8.2.	Одлука за формирање на рецензентска комисија за избор во сите научни звања, 02-5236/43, 30.12.2020	0,2
	Вкупно	0,4

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	166,2
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	188
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	14
ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	27,4
Вкупно	395,6

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Живко Попов, с.р.

Проф. д-р Слободан Ристовски, с.р.

Проф. д-р Оливер Станков, с.р.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатот, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-применувачката дејност, како и дејноста од поширок интерес на вонр. проф. д-р Скендер Саиди.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатот од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека вонр. проф. д-р Скендер Саиди поседува наставно-научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избран во звањето редовен професор во наставно-научните области: хирургија, здравствена нега или клиничко-болничка и општа здравствена нега и урологија.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, вонр. проф. д-р Скендер Саиди да биде избран во звањето **редовен професор** во наставно-научните области: хирургија, здравствена нега или клиничко-болничка и општа здравствена нега и урологија.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Живко Попов, с.р.
Проф. д-р Слободан Ристовски, с.р.
Проф. д-р Оливер Станков, с.р.

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА ЕДНО ЛИЦЕ ВО СИТЕ НАУЧНИ ЗВАЊА ПО ПРЕДМЕТИТЕ ОД
НАУЧНАТА ОБЛАСТ РАДИОЛОГИЈА
НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ Скопје, Медицински факултет – Скопје, објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ на 2.9.2024 година, а кој се однесува за избор во научно звање на Медицинскиот факултет во Скопје, во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, за избор на едно лице во сите научни звања по предметите од научната област: радиологија, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, бр. 02-4660/15, од 25.9.2024 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: проф. д-р Елизабета Стојовска Јовановска, претседател, вонр. проф. д-р Билјана Пргова Велјанова и доц. д-р Петар Јаневски, членови.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс конкурс за избор на едно лице во сите научни звања по предметите од научната област радиологија, во предвидениот рок се пријави кандидатката д-р сци. Ана Михајловска Рендевска.

Д-Р СЦИ. АНА МИХАЈЛОВСКА РЕНДЕВСКА

1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Д-р Ана Михајловска Рендевска е родена на 8.8.1979 во Скопје. Основно и средно образование завршила со одличен успех во Гостивар.

Во 1998 година се запишала на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, насока: општа медицина, а дипломирала на истиот факултет, во 2005 година, со просечен успех 8,00 и се здобила со звањето доктор на медицина.

Во 2010 година ги завршила вториот циклус – постдипломски (магистерски) студии со просечна оценка 8,20 и ја одбрала магистерската тема „Мерење на задоволството на пациентите од понудените здравствени услуги, како предиктор за решавање на најважните проблеми во македонскиот здравствен систем“, на студиската програма Менаџмент на човечки ресурси, на Универзитетот за туризам и менаџмент во Скопје, при што се здобила со звањето магистер по менаџмент на човечки ресурси.

Во 2012 година, на Клиниката за радиологија при Медицинскиот факултет во Скопје, ја завршила специјализацијата по радиодијагностика и со положување на специјалистичкиот испит се стекнала со стручно звање – специјалист по радиодијагностика.

Во 2016 година се запишала на третиот циклус – докторски студии од областа на медицинските науки, на Школата за докторски студии при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги завршила со просечен успех 9,71, а во 2022 година со одбрана на докторската дисертација под наслов: „Предиктивната улога на радиолошките варијабли, иницијалната клиничка слика, проинфламаторните медијатори и маркерите за оксидативен стрес во настанувањето на мозочниот едем и раниот интрахоспитален морталитет кај пациентите со хеморагичен цереброваскуларен инсулт“, се стекнува со научен назив – доктор на медицински науки – клиничка медицина од областа на радиологијата.

Од странските јазици активно ги говори англискиот и францускиот јазик.

Работното искуство го започнала во 2008 година како доктор по општа медицина во ЈЗУ Здравствен дом – Гостивар, во Одделот за детска превентива, каде што работела до 2011 година.

Понатамошниот работен однос го продолжила во ЈЗУ Универзитетска клиника за радиологија – Скопје, каде што работи од 2011 година, па до денес, на Одделот за генитоуринарна радиодијагностика.

2. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во 2016 година е избрана во звање – предавач од областа радиологија на Високата медицинска школа при Универзитетот „Св. Климент Охридски“ во Битола (согласно со Реферат од Билтенот на Универзитетот бр. 422 од 2.12.2016), а во 2020 година, во звање – виш предавач во истата научно-образовна установа, согласно со Реферат од Билтенот на Универзитетот „Св. Климент Охридски“ во Битола бр. 475 од 1.10.2020.

Во Високата медицинска школа во Битола изведува настава од прв циклус студии на насоката за радиолошки технолог, по предметите: Рендген-анатомија и Радиографски процес, како и настава на вториот циклус студии од студиската програма за специјализација по компјутеризирана томографија (КТ) и магнетна резонанца (МР), по предметите: Физички принципи на МР и Подготовки и методи на КТ и МР.

Научноистражувачка дејност

Автор и коавтор е на 54 трудови од областа на медицината, објавени во реномирани стручни списанија, од кои 4 со фактор на влијание.

Учествува на бројни конгреси, конференции, симпозиуми и работилници од областа на медицината, каде што е добитник на повеќе меѓународни и национални награди и признанија:

- Годишна награда „Проф. д-р Епса Урумова“, за најдобар научен труд објавен во медицинско списание за 2022 г., доделена од Медицинскиот факултет во Скопје и Фондацијата „Урумови“ (2023);

- Признание за највисоко рангиран научноистражувачки труд од областа на медицината за 2022, доделено од Македонското лекарско друштво (МЛД), (2023);

- 1. место на 62. Меѓународен конгрес по неврологија и психијатрија „Mind and brain“, Пула, Хрватска (2023);

- 2. место на 59. Меѓународен конгрес по неврологија и психијатрија „Mind and brain“, Пула, Хрватска (2019).

(Називите на трудовите и проектите се наведени во табелата во Образец 2 со датуми и други релевантни податоци.)

Стручно применувачка дејност и дејност од поширок интерес

Во текот на својата стручна и научна активност, кандидатката д-р Ана Михајловска Рендевска учествувала на повеќе конгреси, симпозиуми, школи и работилници во земјата и во странство, меѓу кои:

1. 7th Balkan Congress of Medicine and Dentistry for Students and Young Doctors, 2004, Ohrid, Macedonia;

2. 4th Zagreb International Medical Summit for Students and Young Doctors, 2004, Zagreb, Croatia;

3. The 8th International Congress for medical students and young doctors "MEDIS 2004", 13 - 16 May 2004, Timisoara, Romania;

4. 5th Zagreb International Medical Summit for Students and Young Doctors, 2005, Zagreb, Croatia;

5. 28th International Medical Student's Scientific Congress, 2005, Ohrid, Macedonia;

6. Second Symposium of Health Colleges and Health Schools (with international participation), 2006, Belgrade, Serbia;

7. 1st International seminar for magnetic resonance imaging, Ohrid, Macedonia, 2008;

8. Европски конгрес по радиодијагностика, ноември, 2008, Врњачка бања, Србија,

9. Стручен состанок на експертска група: Радиолошка дијагностика на заболувањата на ЦНС и рбетниот мозок, Македонска асоцијација на радиолози, Битола, Македонија, 2009;
 10. 3. Конгрес на хирурзите на Македонија со меѓународно учество, Охрид, Македонија, 2010;
 11. Школа за критично болни пациенти: мониторинг, дијагноза, клиничка одлука, Скопје, Македонија, 2010;
 12. 2nd International seminar for magnetic resonance imaging, Ohrid, Macedonia, 2011;
 13. 24th European Congress of Radiology ECR 2012, Vienna, Austria, 2012;
 14. Стручен состанок на експертска група: Мозочен удар, бидејќи ние се грижиме, Здружение на невролози на Македонија, Скопје, Македонија, 2012;
 15. Семинар: Лумбална дискална хернијација, Ремедика, Скопје, Македонија, 2012;
 16. Стручен состанок: Темпорални и екстратемпорални лобни епилепсии, Поликлиника „Неуромедика“, предавач: проф. д-р Методи Чепреганов, Битола, Македонија, 2012;
 17. Семинар: Мозочен удар бидејќи ние се грижиме, Здружение на невролози на Македонија, Скопје, Македонија, 2013;
 18. Стручен состанок на Здружение на хирурзи на Македонија, Штип, Македонија, 2015;
 19. 6. Конгрес на радиолозите на РМ со меѓународно учество, Охрид, Македонија, 2016;
 20. 6th Congress of neurology of RM with international participation, Ohrid, Macedonia, 2016;
 21. 58th International Neuropsychiatric Congress – Mind & Brain, Pula, Croatia, 2018;
 22. International Conference on Neurological Disorders, Stroke and CNS At: Athens, October 2018 Greece;
 23. 59th International Neuropsychiatric Congress „Mind & Brain”, Pula, Croatia, 2019; (2nd PRIZE AWARD);
 24. 33rd Annual Congress of the Hellenic Neurosurgical Society, 4th Congress of SeENS SouthEast Europe Neurosurgical Society & 13th Annual Neurosurgery Nurses Meeting. Thessaloniki, Greece, 2019;
 25. SNSS 5th Annual meeting 2019. Neurovascular supersessions: Exo? Endo? Hybrid? Quo vadis?, Kragujevac, Serbia, 2019;
 26. 7th Congress of Macedonian Neurological Society, May, 2021,online;
 27. 8th Annual Meeting of Serbian Neurosurgical Society with international participation “Current concept in military neurosurgery - The state in the field”. Belgrade, Serbia, on December 7-10, 2022;
 28. 62nd International Neuropsychiatric Congress „MIND & BRAIN”, 18th – 21st May, Pula, Croatia, 2023, (1ST PRIZE AWARD);
- (Конкретните активности се наведени во табелата во Образец 2, со датуми и други релевантни податоци.)

ОБРАЗЕЦ 1

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат:

Ана Младен Михајловска Рендевска

Институција:

Медицински факултет – Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје

Научна област:

РАДИОЛОГИЈА

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАУЧНО ЗВАЊЕ – НАУЧЕН СОРАБОТНИК

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус * Просечниот успех на прв циклус изнесува: <u>8,00</u>. Просечниот успех на втор циклус изнесува: <u>8,20</u>. Просечниот успех изнесува <u>9,71</u> за интегрираните студии.	да
2	Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира Назив на научната област: <u>медицински науки</u>; поле: <u>клиничка медицина</u>; подрачје: <u>радиологија</u>.	да
3	Објавени најмалку четири научни труда** во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор	да
3.1.1	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование 1.Назив на научното списание: <u>Brain Pathology</u>. 2.Назив на електронската база на списанија: <u>PubMed</u> 3.Наслов на трудот: <u>Inflammatory and oxidative stress markers in intracerebral hemorrhage: Relevance as prognostic markers for quantification of the edema volume</u>. 4. Година на објава: <u>2023</u>	да
3.2.1	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови	да

	1. Назив на научното списание: <u>Physioacta (Journal of Macedonian Association of Physiologists and Anthropologists).</u> 2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): 26 членови , Р.С.Македонија 9, Словенија 1, Србија 4, Турција 1, САД 1, Германија 1, Црна Гора 1, Босна и Херцеговина 3, Белорусија 1, Албанија 1, Романија 2, Бугарија 1. Наслов на трудот: <u>Role of the radiological variables, clinical picture, and values of C-reactive protein (CRP) and leukocytes in the brain edema development and early intrahospital mortality in patients with hemorrhagic cerebrovascular insult.</u> Година на објава: <u>2020</u>	
3.2.2	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови 1. Назив на научното списание: <u>Journal of Morphological Sciences</u> 2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): 32 членови, Р.С.Македонија 12, Босна и Херцеговина 3, Србија 8, Бугарија 1, Црна Гора 2, Полска 1, Хрватска 1, Ерменија 1, Украина 1, САД 2 3. Наслов на трудот: <u>Contemporary aspects in the pathogenesis of brain edema in patients with hemorrhagic cerebrovascular insult.</u> 4. Година на објава: <u>2020</u>	да
3.2.3	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови 1. Назив на научното списание: <u>Прилози (Македонска академија на науките и уметностите) – Одделение за медицински науки</u> 2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): 33 членови, Р.С.Македонија 16, Франција 1, Србија 2, Турција 1, Словенија 1, САД 3, Бугарија 2, Хрватска 1, Германија 2, Австрија 2, Австралија 1, Полска 1 3. Наслов на трудот: <u>Unveiling The Neuropathology Tumour Landscape: 10-Year Statistical Analysis With Global Comparison - Single Centre Experience</u> 4. Година на објава: <u>2023</u>	да
3.3.1	Зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји	да

	1.Назив на зборникот: <u>MIND & BRAIN</u> 2.Назив на меѓународниот собир: <u>MIND & BRAIN – 62nd International Neuropsychiatric Congress</u> 3.Имиња на земјите: <u>Хрватска, Германија, Босна и Херцеговина, Австрија, САД, С.Македонија, Италија, Холандија, Словенија, Србија</u> 4. Наслов на трудот: <u>Interactive mathematical software for the prediction of the risk of early in-hospital mortality in patients with intracerebral hemorrhage based on pro-inflammatory and oxidative stress markers: a challenge in modern clinical therapeutic strategies</u> 5. Година на објава: <u>2023</u>	
4	Познавање на најмалку еден странски јазик, определен со општ акт на Универзитетот, односно на самостојната висока стручна школа • Странски јазик: <u>англиски</u> • Назив на документот: <u>Уверение за познавање на англиски јазик на ниво Б2 според CEFR</u> • Издавач на документот: <u>УКИМ, Филолошки факултет „Блаже Конески“, Скопје</u> • Датум на издавање на документот: <u>6.9.2024</u>	да
5	Има способност за изведување на високообразовна дејност	да

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Елизабета Стојовска Јовановска, претседател, с.р.
Проф. д-р Билјана Пргова Велјанова, член, с.р.
Доц. д-р Петар Јаневски, член, с.р.

ОБРАЗЕЦ 2

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Ана Младен Михајловска-Рендевска

Институција: Медицински факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје

Научна област: радиологија (30221)

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Настава во школи и работилници (учесник)	13
	1.1 Обука и учество во работилница: Курс за дигитализација на рендген, <i>Македонска асоцијација на радиолози</i> , Скопје, Македонија, 2008	
	1.2 Обука и учество во работилница, во рамките на симпозиумот: First International seminar for magnetic resonance imaging in the Republic of Macedonia, 27-30 August, Ohrid, Macedonia, 2008	
	1.3 Обука и сертификат за учество во: Школа за тимски пристап во лекувањето на критично болните пациенти; <i>Македонско лекарско друштво и Лекарска комора на Македонија (Програма за КМЕ)</i> , Скопје, Македонија, 2006	
	1.4 Обука и сертификат за учество во работилница: Gamma knife radiosurgery; Surgical treatment of movement disorders; Role of stereotactic radiosurgery of malignant gliomas and brain metastases; New techniques in external beam radiotherapy. <i>Acibadem Healthcare group</i> , Скопје, Македонија, 2008	
	1.5 Обука и сертификат за учество на Стручен состанок на експертска група: Епилепсија, актуелности и дилеми во конзервативниот и хируршки третман, <i>Здружение на неврохирурзи на Македонија, Македонско лекарско друштво и Лекарска комора на Македонија</i> , Скопје, Македонија, 2010	
	1.6 Обука и учество во работилница: WFNS (World Federation of Neurosurgical Societies Education and Training Committee) Educational course in Macedonia, <i>Macedonian Neurosurgical Society</i> , Skopje, Macedonia, 2012	
	1.7 Обука и сертификат за учество во работилница со тема: „Примена на периферни регионални блокови“, <i>Здружение на лекариите по Анестезија, реанимација и интензивно лекување</i> , Скопје, Македонија, 2013	
	1.8 Обука и сертификат за учество во курс на континуирана медицинска едукација под наслов: „Četvrti napredni kurs interventne neuroradiologije“, <i>Udruženje neuroradiologa Srbije</i> , Beograd, 2017	
	1.9 Обука и сертификат за учество во работилница: <i>1st SeENS Spinal navigation workshop</i> . Загреб Хрватска, 2017	

	1.10 Обука и сертификат за учество во работилница: Training session of Penumbra devices Neuron™ MAX, MAX™ System & 3D™, PC400™ coils, Strasbourg, France, 2017 1.11 Обука и сертификат за учество во курс: Thoracolumbar fixation course, OB Valdoltra, Ankaran, Slovenia, 2018 1.12 Обука и сертификат за учество во стручна работилница МЗКИХИ, Лекарска комора на Македонија и Македонско лекарско друштво, Пехчево, Македонија, 2019 1.13 Сертификат за учество на Virtual meeting of world Federation of skull base Societies '21 23-25 July 2021 Учество на 13 обуки/курсеви × 1 поен = 13 поени Вкупно поени: 13 поени	
2.	Одржување на настава од прв циклус студии: -Рендген-анатомија (2019/2020) -Радиографски процес (2019/2020) -Рендген-анатомија (2020/2021) -Радиографски процес (2020/2021) -Рендген-анатомија (2021/2022) -Радиографски процес (2021/2021) -Рендген-анатомија (2022/2023) -Радиографски процес (2022/2023) -Рендген-анатомија (2023/2024) -Радиографски процес (2023/2024) Вкупно поени: 0,06 x 297 = 17,82	<u>17,82</u>
3.	Одржување на настава од втор циклус студии: 3.1. студиска програма: специјализација за компјутерска томографија и магнетна резонанца: -Физички принципи на МР (2019/2020) -Подготовки и методи на КТ и МР (2019/2020) -Физички принципи на МР (2020/2021) -Подготовки и методи на КТ и МР (2020/2021) -Физички принципи на МР (2021/2022) -Подготовки и методи на КТ и МР (2021/2022) -Физички принципи на МР (2022/2023) -Подготовки и методи на КТ и МР (2022/2023) -Физички принципи на МР (2023/2024) -Подготовки и методи на КТ и МР (2023/2024) Вкупно поени: 0,08 x 600 = 48 поени	<u>48</u>
4.	Менторства на втор циклус на студии: -број на одбранети специјалистчки трудови Вкупно поени: 0,08 x 38 = 3,04	<u>3,04</u>
	Вкупно: 13 + 17,82 + 48 + 3,04 = 5,76 = 132,62 поени	<u>87,62</u>

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание кое има импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование: 1.1 Rendeovski V, Aleksovski B, Mihajlovska Rendevska A., Hadzi-Petrushev N, Manusheva N, Shuntov B, Gjorgoski I. Inflammatory and oxidative stress markers in intracerebral hemorrhage: Relevance as prognostic markers for quantification of the edema volume. <i>Brain Pathol.</i> 2022 Jun 28:e13106. doi: 10.1111/bpa.13106. Epub ahead of print. PMID: 35762501. (Impact factor (2022): 9.011) $8 \times 60\% + 9,011 = 4,8 + 9,011 = 13,811$ 1.2 Rendeovski V, Aleksovski B, Stojanov D, Mihajlovska Rendevska A., Aleksovski V, Gjorgoski I. Modeling prognostic factors for poor neurological outcome in conservatively treated patients with intracerebral hemorrhage: A focus on TNF-α. <i>Clinical Neurology and Neurosurgery</i> September 2018, 172: 51-58. https://doi.org/10.1016/j.clineuro.2018.06.027. (Impact factor = 1.736) $8 \times 60\% + 1,736 = 4,8 + 1,736 = 6,536$ поени 1.3 Rendeovski V, Aleksovski B, Stojanov D, Aleksovski V, Rendevska AM., Kolevska M, Stojanoski K, Gjorgoski I. Peripheral glutamate and TNF-α levels in patients with intracerebral hemorrhage: Their prognostic values and interactions toward the formation of the edema volume. <i>Neurologia i Neurochirurgia Polska (Polish Journal of Neurology and Neurosurgery)</i> March 2018;52(2):207-214. https://doi.org/10.1016/j.pjnns.2017.10.003 (Impact factor = 0.857) $8 \times 60\% + 0,857 = 4,8 + 0,857 = 5,657$ поени Вкупно поени = 13,811 + 6,536 + 5,657 = 26,004 поени	26,004
2.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно списание кое нема импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија (меѓународен уредувачки одбор) и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank, MathSciNet (Mathematical Reviews), Zentralblatt	18

	fur Mathematik и Реферативный журнал "Математика" или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование: 2.1 Zdravkovski P, Ilievski B, Rendevski V, Chaparoski A, Filipce V, Zupanoski A, Gavrilovska AD, Shuntov B, Stolevski V, Stojkovski I, Lazareska M, Rendevska AM, Petrushevskа G. Unveiling The Neuropathology Tumour Landscape: 10-Year Statistical Analysis With Global Comparison - Single Centre Experience. Pril (Makedon Akad Nauk Umet Odd Med Nauki). 2023 Dec 18;44(3):17-26. doi: 10.2478/prilozi-2023-0043. PMID: 38109442. 2.2 Mihajlovska Rendevska A., Aleksovski B, Shuntov B, Aleksovski V, Mircevski M.M, Stoev V, Rendevski V. Contemporary aspects in the pathogenesis of brain edema in patients with hemorrhagic cerebrovascular insult. Journal of Morphological Sciences, [S.l.], v. 3, n. 1, p. 91-96, July 2020. ISSN 2545-4706. Available at: http://www.jms.mk/jms/article/view/90 2.3 Mihajlovska Rendevska A., Aleksovski B, Shuntov B, Aleksovski V, Stojanov D, Durnev V, Lazareska M, Dimovska Gavrilovska A, Mishel Mirchevski M, Bajrami G, Stoev V, Zdravkovski P, ilievski B, Rendevski V. Role of the radiological variables, clinical picture, and values of C-reactive protein (CRP) and leukocytes in the brain edema development and early intrahospital mortality in patients with hemorrhagic cerebrovascular insult. Physioacta (Journal of Macedonian Association of Physiologists and Anthropologists). Vol. 14, No. 1. UDK: 616.831-005.1-097. 2020. p. 25-35 2.4 Rendevski V, Stojanov D, Aleksovski B, Mihajlovska Rendevska A., Chaparoski A, Ugurlar D, Aleksovski V, Baneva N, Gjorgoski I. Surgical Outcome in Patients with Spontaneous Supratentorial Intracerebral Hemorrhage. <i>Acta facultatis medicae Naissensis</i> December 2017;34(4):265-273. https://doi.org/10.1515/afmnai-2017-0028 2.5 Rendevski V, Aleksovski B, Stojanov D, Mihajlovska Rendevska A., Aleksovski V, Baneva-Dolnenec N, Nikodijevic D, Gudeva-Nikovska D. Validation of the ELISA Method for Quantitative Detection of TNF-α in Patients with Intracerebral Hemorrhage. <i>Open Access Macedonian Journal of Medical Sciences</i> October 2017;5(6):703-707. https://doi.org/10.3889/oamjms.2017.170 2.6 Rendevski V, Aleksovski B, Kolevska M, Stojanov D, Dimitrovski K, Mihajlovska Rendevska A., Aleksovski V, Petlickovski A, Trajkov D, Stojanoski K. Effects of data transformation on multivariate analyses in intracerebral hemorrhage. <i>Macedonian pharmaceutical bulletin</i> 2016;62(2):37-42. UDC: 616.831-005.1:311.21(497.7)	

	Вкупно поени: 6 труда × 5 поени × 60% = 6 труда × 3 поени = 18 поени	
3.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание во кое <u>трудовете што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор</u> во кој учествуваат <u>членови од најмалку три земји</u>, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови 3.1 Rendeovski V, Ivanoska A, Ristevska S, Mihajlovska A, Velkovska M, Rendeovski A. Cerebralna tromboza-Epidemioloske osobenosti i prevencija (in extenso). In: 2nd Symposium of Health Colleges and Health Schools (with international participation), Belgrade, Serbia, 2006, p. 75-78. ISSN-1857-9779) Вкупно поени: 1 труд × 5 поени × 60% = 1 труд × 3 поени = 3 поени	3
4.	Секциски предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество: 4.1 Rendeovski V, Pangovski I, Blazevski B, Shumkovski R, Mihajlovska-Rendevska A., Pangovski I. Пролиферативниот потенцијал на менингеомите во зависност од клиничките и радиолошките особености на туморот. <i>3rd Congress of surgeons of Macedonia with international participation</i>, Ohrid, Macedonia, 2010. 4.2 Rendeovski V, Mihajlovska-Rendevska A., Chaparoski A, Vrchakovski M, Angelovski N. Evaluation of clinical and magnetic resonance (MRI) findings of posttraumatic syringomyelia with results of surgical treatment. <i>2nd International seminar for magnetic resonance imaging</i>, Ohrid, Macedonia, 2011. 4.3 Rendeovski V, Rendevska Mihajlovska A., Aleksovski V, Dolnenec Baneva N, Chaparoski A, Lazarevska M. The impact of glutamate in the development of brain edema in patients with spontaneous intracerebral hemorrhage (ICH). <i>6th Macedonian congress of radiology with international participation</i>, Ohrid, Macedonia, 2016. 4.4 Aleksovski B, Rendeovski V, Mihajlovska Rendevska A. Evaluation of the role and interactions among peripheral biochemical markers in depression and intracerebral hemorrhage: state biomarkers, prognostic factors and modeling of the outcomes in clinical decision making. <i>58th International Neuropsychiatric congress Mind&Brain</i>, Pula, 25-27 May 2018. 4.5 Rendeovski V, Aleksovski B, Mihajlovska Rendevska A. Prognostic values of peripheral glutamate and TNF-α levels in patients with	20

	intracerebral haemorrhage. <i>International Conference on Neurological Disorders, Stroke and CNS</i>, Athens, 22-23 October 2018. 4.6 Rendeovski V, Aleksovski B, <u>Mihajlovska Rendevska A.</u> Advanced 3D modelling for prediction and quantification of the perihematoma brain edema formation after intracerebral haemorrhage: implications of biochemical, radiological and clinical variables. 59th International Neuropsychiatric Congress „Mind & Brain”, Pula, Croatia, 2019; p. 145 4.7 Rendeovski V, Aleksovski B, Chaparoski A, Filipce V, Shuntov B, Stojanov D, <u>Mihajlovska Rendevska A.</u>, Aleksovski V, Gjorgoski I. The impact of TNF-α in prognostication of poor neurological outcome in patients after intracerebral haemorrhage. 33rd Annual Congress of the Hellenic Neurosurgical Society, 4th Congress of SeENS SouthEast Europe Neurosurgical Society & 13th Annual Neurosurgery Nurses Meeting. Thessaloniki, Greece, 2019; 4.8 Rendeovski V, Aleksovski B, Caparoski A, Filipce V, Shuntov B, Stojanov D, <u>Mihajlovska Rendevska A.</u>, Aleksovski V, Gjorgoski I. The role of TNF-α-based models in prognostication of the outcomes after ICH: a pilot study. SNSS 5th Annual meeting 2019. Neurovascular supersessions: Exo? Endo? Hybrid? Quo vadis?, Kragujevac, Serbia, 2019; p. 117 4.9 Rendeovski V, Aleksovski B, Gjorgoski I, Chaparoski A, Filipce V, Shuntov B, <u>Mihajlovska Rendevska A.</u>, Stoev V Aleksovski V4, Nikodijevic D, Baneva N, Petrovska Cvetkovska D, Zdravkovski P, Ilievski B, Stojanov D. The role of radiological variables and biochemical marker TNF-α for quantification and prognostication of clinical outcome in patients with intracerebral hemorrhage. 7th Congress of Macedonian Neurological Society, May, 2021, online. p. 26-27. 4.10 Rendeovski V, Aleksovski B, <u>Mihajlovska Rendevska A.</u>, Hadzi-Petrushev N, Gjorgoski I. Interactive mathematical software for the prediction of the risk of early in-hospital mortality in patients with intracerebral hemorrhage based on pro-inflammatory and oxidative stress markers: a challenge in modern clinical therapeutic strategies. MIND & BRAIN – 62nd International Neuropsychiatric Congress. 18th – 21st May, 2023. Pula, Croatia. p. 59 <u>ВКУПНО ПОЕНИ: 10 предавања × 2 поена = 20 ПОЕНИ</u>	
5.	Апстрактни објавени во зборник на конференција – меѓународна 5.1 <u>Mihajlovska A.</u>, Rendeovski V. Succesfull prophylaxis and treatment of fungal infections in patients with acute leukemia. In: 27th International	33

	Medical Student's Scientific Congress, Ohrid, Macedonia, 2004, p. 208-209. 5.2 Rendeovski V, Mihajlovska A., Arsov V, Tolevska M. Ишемичен удар како резултат на Мојамоја болеста. In:27th International Medical Student's Scientific Congress, Ohrid, Macedonia, 2004, p. 226. 5.3 Rendeovski V, Mihajlovska A. Clinical staging on the admission as an impact to the functional outcome in patients operated on of cerebral aneurisms. In:27th International Medical Student's Scientific Congress, Ohrid, Macedonia, 2004, p. 271-272. 5.4 Rendeovski V, Mihajlovska A., Arsov V. Correlation between the clinical condition of patient at their admittance in hospital and the clinical outcome in patients operated from the cerebral aneurysms. In:27th International Medical Student's Scientific Congress, Ohrid, Macedonia, 2004, p. 273-276 5.5 Mihajlovska A., Rendeovski V, Pangovska I, Spiroska E, Arsov V, Pangovski I. Successful prophylaxis and treatment of fungal infections in patients with acute leukemia. In: 7th Balkan Congress of Medicine and Dentistry for Students and Young Doctors, Ohrid, Macedonia, 2004, p. 75. 5.6 Rendeovski V, Arsov V, Mihajlovska A. Severe laryngeal and bronchial spasm at patient with massive blood-loss. In: 7th Balkan Congress of Medicine and Dentistry for Students and Young Doctors, Ohrid, Macedonia, 2004, p. 76. 5.7 Rendeovski V, Mihajlovska A., Arsov V, Pangovski I. Correlation between the clinical condition at admittance in hospital and the clinical outcome in patients operated from the cerebral aneurysms. In: 7th Balkan Congress of Medicine and Dentistry for Students and Young Doctors, Ohrid, Macedonia, 2004, p.86 5.8 Rendeovski V, Mihajlovska A., Lazova E, Dimov A. Correlation between the extent of Subarachnoid Hemorrhage (SAH) and the clinical outcome in patients operated from cerebral aneurysms. In: 4th Zagreb International Medical Summit for Students and Young Doctors, Zagreb, Croatia, 2004, p. 34 5.9 Mihajlovska A., Rendeovski V, Pangovska I, Spiroska E. Successful prophylaxis and treatment of fungal infections in patients with acute leukemia. In: 4th Zagreb International Medical Summit for Students and Young Doctors, Zagreb, Croatia, 2004, p. 58. 5.10 Rendeovski V, Mihajlovska A., Lazova E, Dimov A. Correlation between the extent of subarachnoid hemorrhage (SAH) and the clinical outcome in patients operated from cerebral aneurysms. In: 4th Zagreb International Medical Summit for Students and Young Doctors, Zagreb, Croatia, 2004, p. 62. ISSN-1857-9779	

	5.11 Jordanoski G, Mihajlovska A., Rendevski V, Stojanovski B. Peritoneal dialysis in Republic of Macedonia. In:28th International Medical Student's Scientific Congress, Ohrid, Macedonia, 2005, p. 109. 5.12 Stojanovski B, Mihajlovska A., Jordanoski G, Rendevski V. Urinary sediment-„Repetitio”. In:28th International Medical Student's Scientific Congress, Ohrid, Macedonia, 2005, p. 112. 5.13 Rendevski V, Mihajlovska A., Pangovska I, Cvetanovska V, Dimov A, Pangovski I, Jordanoski G. First verified Creutzfeldt-Jacob disease (case report). In:28th International Medical Student's Scientific Congress, Ohrid, Macedonia, 2005, p. 117. 5.14 Rendevski V, Lazova E, Mitrevska B, Tanovska V, Mihajlovska A., Cvetanovska V, Pangovska I, Jordanoski G, Pangovski I, Dimov A. Amnioplastic as a treatment of children's combustion. In:28th International Medical Student's Scientific Congress, Ohrid, Macedonia, 2005, p. 119. 5.15 Rendevski V, Mihajlovska A., Ljatif A, Pangovska I, Shterjovska A, Pangovski I, Jordanoski G, Mangaroski D. Beacopp treatment as salvage therapy in patients with relapsed and/or refractory Hodgking's disease. In:28th International Medical Student's Scientific Congress, Ohrid, Macedonia, 2005, p. 120. 5.16 Rendevski V, Arsov V, Mihajlovska A., Pangovski I, Pangovska I, Jordanoski G, Toleska M. The newest epidemiological and clinical aspects of Sclerosis Multiplex in Macedonia. In:28th International Medical Student's Scientific Congress, Ohrid, Macedonia, 2005, p. 124. 5.17 Rendevski V, Mihajlovska A. Anterior hypospadias treatment with snodgrass operative technique. In: 5th Zagreb International Medical Summit for Students and Young Doctors, Zagreb, Croatia, 2005, p. 38 5.18 Rendevski V, Mihajlovska A., Rendevski A. The newest epidemiological and clinical aspects of Multiple Sclerosis in Macedonia within the period between December 1999 – April 2004. In: 5th Zagreb International Medical Summit for Students and Young Doctors, Zagreb, Croatia, 2005, p. 56-57 5.19 Rendevski V, Mihajlovska A., Lazova E, Rendevski A. The first patient in Macedonia with verified Creutzfeldt-Jacob disease. In: 5th Zagreb International Medical Summit for Students and Young Doctors, Zagreb, Croatia, 2005, p. 109. 5.20 Rendevski V, Mihajlovska A., Pangovska I, Pangovski I. Comparative results between using the Foley's catheter and prostaglandin vaginal tablets in cervical ripening of term pregnancies. In: 5th Zagreb International Medical Summit for Students and Young Doctors, Zagreb, Croatia, 2005, p. 109-110.	

	5.21 Rendeovski V, Mihajlovska A., Rendeovski K, Stoilov M. Epidemiological examination and results about the causes of neurotrauma. In: 5th Zagreb International Medical Summit for Students and Young Doctors, Zagreb, Croatia, 2005, p. 111. 5.22 Rendeovski V, Ivanoska A, Mihajlovska A., Stojanovski B. The first verified patient in Macedonia with ischaemic stroke due to MoyaMoya disease. In: 5th Zagreb International Medical Summit for Students and Young Doctors, Zagreb, Croatia, 2005, p. 112 5.23 Rendeovski V, Mihajlovska A., Mangaroski D. Patent foramen ovale (PFO)-a risk factor for cryptal cerebral stroke. In: 5th Zagreb International Medical Summit for Students and Young Doctors, Zagreb, Croatia, 2005. 5.24 Rendeovski V, Mihajlovska A., Rendeovski K, Rendeovski A. Evaluation and comparative analyses of the scoring systems for traumatic brain injuries. In: 5th Zagreb International Medical Summit for Students and Young Doctors, Zagreb, Croatia, 2005, p. 114. 5.25 Mihajlovska A., Rendeovski V, Trimceska K, Dimov A. The comparative results and information about analyses of the urinary sediment. In: 5th Zagreb International Medical Summit for Students and Young Doctors, Zagreb, Croatia, 2005, p. 116. 5.26 Mihajlovska A., Rendeovski V, Dimov A, Trimceska K. The latests results about the BEACOPP treatment as a salvage therapy in patients with relapsed and/or refractory Hodgkin's disease. In: 5th Zagreb International Medical Summit for Students and Young Doctors, Zagreb, Croatia, 2005, p. 117-118. 5.27 Mihajlovska A., Rendeovski V, Mijakoski D, Rendeovski A. Results about the peritoneal dialysis in the Republic of Macedonia in a period 1998-2005. In: 5th Zagreb International Medical Summit for Students and Young Doctors, Zagreb, Croatia, 2005, p. 118-119. 5.28 Pangovski I, Rendeovski V, Lozanche K, Blazevski B, Pangovski I, Shumkovski R, Mihajlovska-Rendevska A. Прогностички фактори во преживувањето кај пациентите со медулобластом во адултната популација. In: 3rd Congress of surgeons of Macedonia with international participation, Ohrid, Macedonia, 2010, p. 43. 5.29 Pangovski I, Rendeovski V, Stolevski V, Mihajlovska-Rendevska A., Kostov M, Pangovska I. Хируршки искуства во 29 случаи на пациенти со менингеом во задната черепна јама. In: 3rd Congress of surgeons of Macedonia with international participation, Ohrid, Macedonia, 2010, p. 44. 5.30 Rendeovski V, Pangovski I, Blazevski B, Shumkovski R, Mihajlovska-Rendevska A.	

	Pangovski I. Пролиферативниот потенцијал на менингеомите во зависност од клиничките и радиолошките особености на туморот. In: 3rd Congress of surgeons of Macedonia with international participation, Ohrid, Macedonia, 2010, p. 149-150. 5.31 Rendeovski V, Mihajlovska-Rendevska A., Chaparoski A, Vrchakovski M, Angelovski N. Evaluation of clinical and magnetic resonance (MR) findings of posttraumatic syringomyelia with results of surgical treatment. In: 2nd International seminar for magnetic resonance imaging, Ohrid, Macedonia, 2011, p. 28-29. 5.32 Rendeovski V, Rendevska Mihajlovska A., Aleksovski V, Dolnenec Baneva N, Chaparoski A, Lazarevska M. The impact of glutamate in the development of brain edema in patients with spontaneous intracerebral hemorrhage (ICH). In: 6th Macedonian congress of radiology with international participation, 22-25 September, Ohrid, Macedonia, 2016 (Final Programme and Abstracts, p29). 5.33 Rendeovski V, Baneva N, Aleksovski V, Rendevska Mihajlovska A., Chaparoski A, Nikodijevic D. Prognostic role of plasma level of the glutamate in clinical outcome in patients with spontaneous intracerebral hemorrhage. In: 6th Macedonian Neurology Congress with international participation, 21-24 September, Ohrid, Macedonia, 2016 (Abstracts, p51-52). Вкупно поени: 33 апстракти × 1 поен = 33 поени	
6.	Апстракт објавен во зборник на конференција - национална Rendeovski V, Chaparoski A, Mirchevski V, Jovkovski S, Pangovski I, Filipche V, Gavrilovska D. A, Elezi F, Kamiloski T, Baneva N, Nikodijevic D, Cvetkovska D, Novotni G, Aleksovski V, Lazarev M, Zahariev V, Micunovic M, Bajrami G, Zupanovski A, Shuntov B, Rendevska M. A., Stomnaroska D. O. Постоперативна евалуација на степенот на рецидивирање на хроничните субдурални хематоми. In: Апстракти, Стручен состанок на здружението на хирурзи на Република Македонија, Штип, 2015, стр. 16-17. Вкупно поени: 1 апстракт × 0,5 поени = 0,5 поени	0,5
7.	Учество на научен/стручен собир со реферат/постер презентација: Arsov V, Rendeovski V, Mihajlovska A. A case report of patient with severe laryngeal and bronchial spasm with massive blood loss. In: 8th	0,5

	International Congress for medical students and young doctors "MEDIS 2004", Timisoara, Romania, 2004.	
	Вкупно поени: 1 постери × 0,5 = 0,5 поени	
	Вкупно: 26,004 + 18 + 3 + 20 + 33 + 0,5 + 0,5	<u>101,004</u>

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	<u>Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија, технички извештаи, вешт наод и мислење, стручно мислење, проценка на капитал, систематизација, методологија:</u> 1.1 Член на Управен одбор на УИ за радиологија Скопје (2017 – 2022) 1.2 Претседател на Управен одбор на УИ за радиологија Скопје (2022 – 2024) 1.3 Претседател на Управен одбор на УИ за радиологија, Скопје (2022 – 2024) 1.4 Претседател на Управен одбор на УИ за радиологија, Скопје (2024 -) 1.5 Член на првостепена комисија за лекување во странство при ФЗО РСМ (2018 – 2020) 1.6 Претседател на второстепена комисија за лекување во странство при ФЗО РСМ (2021 – 2023) 1.7 Член на комисија за нострификација на специјализации стекнати во странство 1.8 Член на комисија за малигни болести при УК за пластична хирургија (2014-2017) <u>Вкупно поени: 8 активности × 1 поен = 8 поени</u>	<u>8</u>
2.	Завршена специјализација во областа на медицинските науки и здравството: специјализација по <u>радиологија (2012 год.)</u> <u>Вкупно поени: 2 поена</u>	<u>2</u>
Вкупно: 8 + 2 = 10 поени		<u>10</u>
Дејности од поширок интерес		
1.	Награда за научни постигнувања од струкова организација (учесник во тим) 1.1 1st POSTER PRICE AWARD Rendeovski V, Aleksovski B, <u>Mihajlovska Rendevska A.</u> Hadzi-Petrushev N., Gjorgoski I. Interactive mathematical software for the prediction of the risk of early in-hospital mortality in patients with intracerebral haemorrhage based on proinflammatory and oxidative stress markers: A challenge in modern clinical therapeutic strategies. 62th International Neuropsychiatric Congress „Mind & Brain”, Pula, Croatia, 18th-21st May, 2023;	3

	1.2 Признание за највисоко рангиран научно-истражувачки труд од областа на медицината за 2022,: Rendevski V, Aleksovski B, Mihajlovska Rendevska A., Hadzi-Petrushev N, Manusheva N, Shuntov B, Gjorgoski I., за трудот „Inflammatory and oxidative stress markers in intracerebral hemorrhage: Relevance as prognostic markers for quantification of the edema volume.“ објавен во интернационалното научно списание Brain Pathology, доделено од Македонско Лекарско Друштво (МЛД), 7ми Април, 2023 1.3 2nd POSTER PRICE AWARD Rendevski V, Aleksovski B, Mihajlovska Rendevska A. Advanced 3D modelling for prediction and quantification of the perihematoma brain edema formation after intracerebral haemorrhage: implications of biochemical, radiological and clinical variables. 59th International Neuropsychiatric Congress „Mind & Brain”, Pula, Croatia, 2019; p. 145; Вкупно поени: 3 награди за научни постигнувања × 1 поен = 3 поени	
2.	Член на орган на професионална комора 2.1 Член на Лекарска комора на Македонија (ЛКМ) 2.2 Член на Македонско лекарско друштво (МЛД) 2.3 Член на Здружение на радиолози на РС Македонија 2.4 Член ESR – European Society of Radiology (Европско здружение на радиолози) Вкупно поени: 4 членства × 0,3 = 1,2 поена	<u>1,2</u>
	Вкупно: 3 + 1,2 = 4,2	<u>4,2</u>
ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ		Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ		<u>87,62</u>
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ		<u>101,004</u>
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ		<u>10</u>
ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС		<u>4,2</u>
Вкупно: 132,62 + 101,004 + 4 + 4,2 = 249,824		<u>202,824</u>

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Елизабета Стојовска Јовановска, претседател, с.р.
Проф. д-р Билјана Пргова Велјанова, член, с.р.
Доц. д-р Петар Јаневски, член, с.р.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатите, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-применувачката дејност на кандидатката д-р Ана Михајловска Рендевска.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката, Комисијата заклучи дека д-р сци. Ана Михајловска Рендевска поседува научни, стручни и персонални квалитети, и според Законот за високото образование и Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје ги исполнува сите услови да биде избрана во звањето **научен соработник** по предметите од наставно-научната област радиологија.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, д-р сци. Ана Михајловска Рендевска да биде избрана во звањето **научен соработник** по предметите од наставно-научната област радиологија.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Елизабета Стојовска Јовановска, претседател, с.р.

Проф. д-р Билјана Пргова Велјанова, член, с.р.

Доц. д-р Петар Јаневски, член, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА АСИСТЕНТ ПО ПРЕДМЕТОТ ИНТЕРНА МЕДИЦИНА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Медицинскиот факултет во Скопје, објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ од 21.9.2024 г., за избор на еден асистент по предметот Интерна медицина, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет бр. 02-5555/5, донесена на 28.10.2024 г., формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Емилија Антова, вонреден професор на Медицинскиот факултет во Скопје, д-р Дафина Николова, вонреден професор на Медицинскиот факултет во Скопје и д-р Светлана Крстевска Балканов, вонреден професор на Медицинскиот факултет во Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на еден асистент по предметот Интерна медицина, во предвидениот рок се пријави ас. д-р Тара Мојсовска.

1 БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Ас. д-р Тара Мојсовска е родена на 10.3.1991 г. во Битола, Р Македонија. Како првенец на генерацијата, завршила основно образование во ОУ „Св. Кирил и Методиј“ во Битола и средно образование во Гимназија „Јосип Броз-Тито“ во Битола со континуиран одличен успех (5.0). Паралелно со формалното образование, завршила и музичко училиште – отсек: пијано. На општа медицина на Медицинскиот факултет при УКИМ дипломирала во 2015 г. со просечен успех 8,65, а со лиценца за работа од ЛКМ се стекнала во 2016 г.

Во текот на студирањето била дел од меѓународна студентска размена во Барселона, Шпанија, на Одделот за торакална хирургија. Во 2017 г., волонтирала на кардиохирургија и васкуларна хирургија на Универзитетската клиника за државна кардиохирургија во Скопје. Вработена е на Универзитетската клиника за хематологија во Скопје во 2018 г., а од 2019 г. започнала специјализација по хематологија. Од вториот циклус студии по јавно здравство ги има положено предметите со просечен успех 10,00, а во наредниов период ќе има јавна одбрана на магистерската теза. Во учебната 2024/2025 е запишана на трет циклус студии по клиничка медицина – хематологија на Школата за докторски студии при УКИМ.

Активно се служи со англискиот и со шпанскиот јазик, а има основни познавања од францускиот јазик. Поседува сертификати и одлични практични вештини од областа на компјутерските програми за канцелариско работење.

Д-р Тара Мојсовска за првпат е избрана за асистент на Медицинскиот факултет на УКИМ во Скопје, по предметот Интерна медицина, на 1.7.2021 г, со објавен Реферат за избор, кој е и последен, објавен во Билтен бр. 1240 од 15.6.2021.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од почетокот на кариерата, објавени во Билтен бр. 1240/2021, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на Катедрата за интерна медицина при Медицинскиот факултет, УКИМ во Скопје, ас. д-р Тара Мојсовска активно е вклучена во реализацијата на практичната настава (вежби) по предметите кои ги координира Катедрата за интерна медицина.

Ас. д-р Тара Мојсовска, на редовните стручни состаноци на Катедрата за интерна медицина, го има одржано предавањето: „Во чекор со иновациите: 3 и пол години искуство во третманот на хемофилија А со emicizumab“.

Научноистражувачка дејност

Д-р Тара Мојсовска учествувала како млад истражувач во 2 научни проекта и има објавено вкупно: 2 научно-стручни труда, коавтор е на 11 трудови, меѓу кои 2 се in extenso; рецензирани во Билтен бр. 1240/2021.

Во текот на септември 2024 г., со свој постер се претстави на конгресот на SOHO (Society of Hematologic Oncology) во Хјустон, САД, со наслов: Health-Related Quality of Life in Macedonian Patients with Chronic Myeloid Leukemia Treated with Tyrosine Kinase Inhibitors: EQ-5D-5L Assessment.

За овој избор, кандидатот доставува за рецензија 4 научно-стручни труда објавени во научни списанија со меѓународен уредувачки одбор и 12 труда објавени во зборници на трудови од конгреси/симпозиуми со меѓународен уредувачки одбор.

Трудови in extenso приложени за рецензија:

1. Pivkova-Veljanovska A, Panovska-Stavridis I, Chadievski L, Trajkova S, Popova-Labachevska M, Mojsovska T, Stojanoska S, Ridova N, Krstevska-Balkanov S, Stojanoski Z, Spasovski D, Grubovic-Rastvorcova R, Georgievski B. Haploidentical Stem Cell Transplantation in Patients with Myelodysplastic Syndrome: Case Report First Experience. Open Access Maced J Med Sci. 2021 Nov. 23;9(C):250-3. Available from: <https://oamjms.eu/index.php/mjms/article/view/7542>
2. Aleksandra Pivkova Veljanovska, Sanja Trajkova, Lazar Chadievski, Milche Cvetanoski, Bozidar Kocoski, **Tara Mojsovska**, Dejan Spasovski, Bojan Labachevski, Svetlana Krstevska Balkanov, Irina Panovska Stavridis - Current treatment options and considerations for patients with relapsed/refractory diffuse large B cell lymphoma in North Macedonia. Macedonian pharmaceutical bulletin, 67 (2) 43 – 51. 2021 Dec. ISSN: 1857-8969 UDC: 616-006.442-036.87-085.37(497.7) Available from: <https://bulletin.mfd.org.mk/volume-67-2/>
3. Popova Labachevska Marija, Cvetanoski Milche, Ridova Nevenka, Trajkova Sanja, Stojanovska-Jakimovska Simona, **Mojsovska Tara**, Stojanoski Zlate, Pivkova Veljanovska Aleksandra, Panovska Stavridis Irina - Effectiveness of Ropeginterferon Alfa-2B in High-Risk Patients with Philadelphia Chromosome Negative Myeloproliferative Neoplasms - Evaluation of Clinicohaematologic Response, and Safety Profile: Single Centre Experience. Contributions. Sec. of Med. Sci., XLIV 3, 2023 Dec 18;44(3):57-62. Available from: https://manu.edu.mk/prilozi/current_44_3.html
4. Sanja Trajkova, Svetlana Krstevska Balkanov, Aleksandra Pivkova Veljanovska, Zlate Stojanoski, Marija Popova Labachevska, Nevenka Ridova, Simona Stojanovska Jakimovska, Milce Cvetanovski, **Tara Mojsovska**, Bozidar Kocoski, Arita Fazliu, Krume Jakovovski, Irina Panovska Stavridis, Autoimmune hemolytic anemia in patients with chronic lymphocytic leukemia: a single center experience. Journal of Morphological Sciences, v. 7, n. 1, p. 6-16, Apr. 2024. ISSN 2545-4706. Available from: <https://www.jms.mk/jms/article/view/vol7no1-2>.

Апстракти за постерски и усни презентации доставени за рецензија:

1. Ridova Nevenka, Stojanovska Simona, **Ristevska Tara**, Pivkova Veljanovska Aleksandra, Trajkova Sanja, Popova Labachevska Marija, Ivanovski Martin, Chevreska Lidija, Dukovski Dusko, Krstevska Balkanov Svetlana, Panovska Stavridis Irina - Visceral Leishmaniasis Mimicking Multiple Myeloma. Clinical Lymphoma Myeloma and Leukemia. Sep-2021. Elsevier BV, Volume 21, Supplement 1. Available from: [https://www.clinical-lymphoma-myeloma-leukemia.com/article/S2152-2650\(21\)01972-8/abstract](https://www.clinical-lymphoma-myeloma-leukemia.com/article/S2152-2650(21)01972-8/abstract)
2. Stankovikj S, Stojanovska S., Ridova N, **Ristevska T**, Cvetanoski M. PB2329: Acquired hemophilia - potentially fatal if not treated promptly. HemaSphere. 6.2198-2199, June 2022 10.1097/01.hs9.0000852140. 15969.98 Available from: https://journals.lww.com/hemasphere/fulltext/2022/06003/pb2329_acquired_hemophilia_potentially_fatal_if.2198.aspx
3. **Tara Mojsovska**, Nevenka Ridova, Marija Popova Labachevska, Simona Stojanovska Jakimovska, Slobodanka Trpkovska Terzieva, Marica Pavkovikj, Tatjana Sotirova,

- Svetlana Krstevska Balkanov, Aleksandra Pivkova Veljanovska, Sanja Trajkova, Zlate Stojanoski, Martin Ivanovski, Irina Panovska Stavridis. Health-Related Quality of Life in Macedonian Patients with Chronic Myeloid Leukemia Treated with Tyrosine Kinase Inhibitors: EQ-5D-5L Assessment. *Clinical Lymphoma Myeloma and Leukemia*. Vol. 24. No. 9. Sept. 2024 Available from: [https://www.clinical-lymphoma-myeloma-leukemia.com/article/S2152-2650\(24\)01295-3/abstract](https://www.clinical-lymphoma-myeloma-leukemia.com/article/S2152-2650(24)01295-3/abstract)
4. Emilija Vlashki, Valentina Cvejaska Cholakovska, Mica Kimovska, **Tara Ristevska**, Joshua Lawson. External oxidants and asthma in childhood. *European respiratory Journal* Dec. 2021 58(suppl 65): PA3079. 10.1183/13993003. Available from: <https://publications.ersnet.org/content/erj/58/suppl65/pa3079>
 5. Slobodanka Trpkovska Terzieva, Gazmend Amzai, Marica Pavkovic, Tatjana Sotirova, Sonja Genadieva Stavrik, Zlate Stojanoski, **Tara Mojsovska**, Simona Stojanovska Jakimovska, Mario Jakimovski, Oliver Karanfilski, Irina Panovska Stavridis. HL-210 Long-Term Efficacy of Treatment in Elderly Patients With Hodgkin Lymphoma: A Retrospective Analysis. *Clinical Lymphoma Myeloma and Leukemia*. S446. 10.1016/S2152-2650(24)01461-7. Vol. 24, supp. 1, 5446. 2024 Available from: [https://www.clinical-lymphoma-myeloma-leukemia.com/article/S2152-2650\(24\)01461-7/abstract](https://www.clinical-lymphoma-myeloma-leukemia.com/article/S2152-2650(24)01461-7/abstract)
 6. Simona Stojanovska Jakimovska, Milche Cvetanoski, Nevenka Ridova, Sanja Trajkova, Marija Popova Labachevska, **Tara Mojsovska**, Dushko Dukovski, Aleksandra Pivkova Veljanovska, Zlate Stojanoski, Svetlana Krstevska Balkanov, Marica Pavkovic, Lazar Chadievski, Irina Panovska Stavridis, Martin Ivanovski, Emilija Gjorgievska. Spectrum of BCR-ABL Kinase Domain Mutations in North Macedonia in Patients With CML Resistant to Imatinib. *Clinical Lymphoma Myeloma and Leukemia*. 2024. S188. 10.1016/S2152-2650(24)00624-4. Available from: [https://www.clinical-lymphoma-myeloma-leukemia.com/article/S2152-2650\(24\)01321-1/abstract](https://www.clinical-lymphoma-myeloma-leukemia.com/article/S2152-2650(24)01321-1/abstract)
 7. **Mojsovska Tara**, Trajkova Sanja, Stojanoski Zlate, Pavkovic Marica, Pivkova Veljanovska Aleksandra, Ridova Nevenka, Chadievski Lazar, Panovska Stavridis Irina - Pregnancy related acquired haemophilia A - case report, Third Congress of the Macedonian Hematology Association with international participation, 2023 ISSN 2545-4706 <https://doi.org/10.55302/JMS>
 8. Nevenka Ridova, Sanja Trajkova, Martin Ivanovski, Zlate Stojanoski, Marija Popova Labachevska, Aleksandra Pivkova Veljanovska, Svetlana Krstevska Balkanov, Svetlana Stankovik, Lazar Chadievski, Simona Stojanovska Jakimovska, Milche Cvetanoski, **Tara Mojsovska**, Aleksandar Dimovski, Irina Panovska Stavridis - The addition of FLT3 inhibitor to standard induction chemotherapy increases the rates of complete remissions in FLT3-mutated acute myeloid leukemia, Third Congress of the Macedonian Hematology Association with international participation, 2023 Abstract book ISSN 2545-4706 <https://doi.org/10.55302/JMS>
 9. Pavkovic Marica, Angelovic Rosica, Arangelovic Elena, Panovska Stavridis Irina, Genadieva Stavric Sonja, Stojanoski Zlate, Ridova Nevenka, **Mojsovska Tara**, Trpkovska Terzieva Slobodanka, Dukovski Dushko, Popova Labachevska Marija, Petrovska Savica, Angelovska Renata, Trajkova Sanja, Stojanovic Aleksandar - Discontinuation of Imatinib treatment in patients with CML in patient with deep molecular response, Third Congress of the Macedonian Hematology Association with international participation, 2023 Abstract book ISSN 2545-4706 <https://doi.org/10.55302/JMS>
 10. Marija Popova Labachevska, Nevenka Ridova, Sanja Trajkova, Simona Stojanovska Jakimovska, **Tara Mojsovska**, Milche Cvetanoski, Zlate Stojanoski, Aleksandra Pivkova Veljanovska, Irina Panovska Stavridis - Ropoginterferon alpha 2b in the treatment of young high risk patients with Bcr Abl negative myeloproliferative neoplasms single centre experience, Third Congress of the Macedonian Hematology Association with international participation, 2023 Abstract book ISSN 2545-4706 <https://doi.org/10.55302/JMS>

11. Trajkova Sanja, Chevreska Lidija, Ivanovski Martin, Krstevska Balkanov Svetlana, Pivkova Veljanovska Aleksandra, Stojanoski Zlate, Popova Labachevska Marija, Ridova Nevenka, Stojanovska Jakimovska Simona, Dukovski Dushko, Cvetanoski Milche, **Mojsovska Tara**, Kochoski Bozhidar, Fazliu Arita, Jakimovski Mario, Panovska Stavridis Irina - A predictive instrument for probability of treatment at patients with asymptomatic early stage chronic lymphocytic leukemia - single center experience, Third Congress of the Macedonian Hematology Association with international participation, 2023 Abstract book ISSN 2545-4706 <https://doi.org/10.55302/JMS>
12. Trajkova Sanja, Chevreska Lidija, Ivanovski Martin, Krstevska Balkanov Svetlana, Pivkova Veljanovska Aleksandra, Stojanoski Zlate, Popova Labachevska Marija, Ridova Nevenka, Stojanovska Jakimovska Simona, Dukovski Dushko, Cvetanoski Milche, **Mojsovska Tara**, Kochoski Bozhidar, Fazliu Arita, Jakimovski Mario, Panovska Stavridis Irina - Autoimmune cytopenias in patients with chronic lymphocytic leukemia: single center experience, Third Congress of the Macedonian Hematology Association with international participation, 2023 Abstract book ISSN 2545-4706 <https://doi.org/10.55302/JMS>

Стручно-применувачка дејност и дејност од поширок интерес

Ас. д-р Тара Мојсовска е активно вклучена во стручно-апликативната дејност на ЈЗУ Универзитетска клиника за хематологија, каде што врши здравствена дејност од областа на интерната медицина и хематологијата. Поседува сертификати за завршена едукација за афереза и екстракорпорална фотофереза.

Во текот на пандемијата на COVID-19 била активно вклучена во третманот на болните пациенти со COVID-19 како одговорна на тим во ЈЗУ Детска болница „Козле“ во Скопје. Добила Благодарница од ЛКМ и медал од Владата на Р Македонија како благодарност за придонесот во справувањето со пандемијата на COVID-19.

Кандидатката во моментов е активен член на повеќе здруженија: Европско здружение за алергологија и клиничка имунологија (EAACI), Здружение за хематологија на Македонија (ЗХМ), Европско хематолошко здружение (ЕНА), Европска група за трансплантација на коскена срцевина (ЕВМТ), Македонско лекарско друштво (МЛД), Лекарска комора на Македонија (ЛКМ), Здружение за хематоонкологија (SOHO).

ОБРАЗЕЦ 1

**ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ**

Кандидат:

Тара Драјан Мојсовска

Институција:

Медицински факултет – Скопје

Научна област: *ИНТЕРНА МЕДИЦИНА*

**ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ - АСИСТЕНТ
за факултети кои имаат студиски програми на интегрирани прв и втор
циклус студии**

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Има завршено интегрирани прв и втор циклус академски студии со најмалку 300 ЕКТС-кредити, со остварен просечен успех од најмалку 8.00 (осум) Просечниот успех изнесува: <u>8,65.</u>	ДА
2	Има познавање на најмалку еден странски јазик 1. Странски јазик: <u>англиски</u> 2. Назив на документот: <u>BULATS, B2</u> 3. Издавач на документот: <u>Cambridge English (British Council Macedonia)</u> 4. Датум на издавање на документот: <u>27.2.2017 г.</u>	ДА

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Емилија Антова, с.р.

Проф. д-р Дафина Николова, с.р.

Проф. д-р Светлана Крстевска Балканов, с.р.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува научноистражувачката и стручно-применувачката дејност на ас. д-р Тара Мојсовска.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката, Комисијата заклучи дека ас. д-р Тара Мојсовска поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови повторно да биде избрана во звањето асистент по предметот Интерна медицина.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, ас. д-р Тара Мојсовска повторно да биде избрана во звањето **асистент** по предметот Интерна медицина.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Емилија Антова, с.р.

Проф. д-р Дафина Николова, с.р.

Проф. д-р Светлана Крстевска Балканов, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН АСИСТЕНТ ПО ПРЕДМЕТОТ ПСИХИЈАТРИЈА И МЕДИЦИНСКА ПСИХОЛОГИЈА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Медицинскиот факултет во Скопје, објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ од 5.10.2024 година, за избор на еден асистент по предметот Психијатрија и медицинска психологија, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр. 02-5555/14, донесена на 28.10.2024 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Славица Арсова Хаџи-Анѓелковска, редовен професор на Медицинскиот факултет во Скопје, д-р Зоја Бабинкостова, вонреден професор на Медицинскиот факултет во Скопје и д-р Елизабет Мицева Величкоска, доцент на Медицинскиот факултет во Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на еден асистент по предметот Психијатрија и медицинска психологија, во предвидениот рок се пријави ас. д-р Бојана Ѓорговска.

1 БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката д-р Бојана Ѓорговска е родена на 21.10.1990 година, во Скопје. Средно образование завршила во СУГС Гимназија „Јосип Броз-Тито“ во Скопје, со одличен успех (5,00).

На Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје се запишала во 2009 година и дипломирала во јули 2015 година со среден успех (8,76). По изведувањето на лекарскиот стаж, со успех го положила стручниот испит во февруари 2016 год. и се стекнала со лиценца за доктор по општа медицина.

Од февруари 2016 до октомври 2017 година работела во Поликлиника „Неуромедика“ како доктор по општа медицина. Во март 2018 година ја започнала специјализацијата по психијатрија, која ја завршила во јуни 2023 и се здобила со звањето психијатар.

Од декември 2020 е во редовен работен однос на ЈЗУ Универзитетска клиника за психијатрија – Скопје. Активно се служи со англискиот јазик (Уверение за англиски јазик BULATS, C2- ниво). Кандидатката има познавања од областа на компјутерските програми за канцелариско практично работење.

Стручно-применувачка дејност

Кандидатката д-р Бојана Ѓорговска е активно вклучена во редовните работни активности на Клиниката за психијатрија и учествува на стручните состаноци на Клиниката. Во октомври 2015 година волонтирала како медицинско лице на фестивал за млади Gifoni Macedonia.

Учествувала во проектот на Владата на Република Македонија – „Превод на 1000 стручни, научни книги и учебници од кои се учи на врвните, најдобрите и најреномираните универзитети во САД и Англија, а од областа на правото во Франција и Германија“. Учесник е во Работната група за превод и стручна редакција на упатствата за практикување медицина базирана на докази. Има учествувало на бројни симпозиуми, конгреси, форуми, школи и други едукативни собири.

Научноистражувачка дејност

Кандидатката д-р Бојана Ѓорговска учествувала во меѓународен научен проект на European Union's Horizon 2020 research and innovation programme, во соработка со ЈЗУ Универзитетска клиника за психијатрија, Скопје: RECOVER-e (LaRge-scalE implementation of Community based mental health care for people with severe and Enduring mental ill health in Europe, grant agreement No 779362), 2018 – 2021.

Кандидатката д-р Бојана Ѓорговска учествувала во проект насловен: „Влијанието на пандемијата COVID 19 врз менталното здравје на семејствата во Северна Македонија“ (The mental health impact of the COVID 19 pandemic on families in North Macedonia), спонзориран од Уницеф, 2022 – 2023.

Д-р Бојана Ѓорговска е автор на две и коавтор на една усна презентација, презентирани на конгреси:

1. Ѓорговска Б., Бабинкостова З., Стефановски Б. „Психички промени кај постковид енцефалопатија“ – симпозиум „Здраво стареење: Единство на телесното и менталното здравје“, 2022 .
2. Ѓорговска Б., Бабинкостова З., Калпак Ѓ., Стефановски Б. „Невропсихијатриски симптоми при туберозна склероза“ – 7-th Macedonian Psychiatric Congress and 2-nd Thematic Conference on Dementia and Neurodegeneration, 2023.
3. Бабинкостова З., Стефановски Б., Манушева Н., Ѓорговска Б., Филипче А. „Дијагностицирање и менаџмент на депресивност кај шизофренија“ – 7-th Macedonian Psychiatric Congress and 2-nd Thematic Conference on Dementia and Neurodegeneration, 2023.

Наставно-образовна дејност

Кандидатката д-р Бојана Ѓорговска од 5.4.2022 е избрана во звањето асистент по предметот Психијатрија и медицинска психологија.

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: *Бојана Тодор Ѓорѓовска*

(име, татково име и презиме)

Институција: *Медицински факултет – Скопје*

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: *ПСИХИЈАТРИЈА И МЕДИЦИНСКА ПСИХОЛОГИЈА*

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ – АСИСТЕНТ
за факултети кои имаат студиски програми на интегрирани прв и втор
циклус студии

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Има завршено интегрирани прв и втор циклус академски студии со најмалку 300 ЕКТС-кредити, со остварен просечен успех од најмалку 8,00 (осум) Просечниот успех на прв циклус изнесува: 8,76.	Да
2	Има познавање на најмалку еден странски јазик Познавање на англиски јазик на ниво CEFR : C2 Назив на документот: BULATS Издаден од: British Council Macedonia, 15.3.2018.	Да

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Славица Арсова Хаџи Ангелковска, с.р.

Проф. д-р Зоја Бабинкостова, с.р.

Доц. д-р Елизабет Мицева Величкоска, с.р.

Заклучок и предлог

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-применувачката дејност на ас. д-р Бојана Ѓорговска.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката, Комисијата заклучи дека ас. д-р Бојана Ѓорговска поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде повторно избрана во звањето асистент по предметот Психијатрија и медицинска психологија.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, ас. д-р Бојана Ѓорговска да биде повторно избрана во звањето асистент по предметот Психијатрија и медицинска психологија.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Славица Арсова Хаџи Ангелковска, с.р.

Проф. д-р Зоја Бабинкостова, с.р.

Доц. д-р Елизабет Мицева Величкоска, с.р.

ДР-Образец 8

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ЕВАЛУАЦИЈА НА МУКОКУТАНИТЕ ПРОМЕНИ И КОРЕЛАЦИЈА СО СОЦИО-ДЕМОГРАФСКИТЕ, ЛАБОРАТОРИСКИТЕ, ФАРМАКОЛОШКИТЕ И ЕТИОЛОШКИТЕ ФАКТОРИ КАЈ ПАЦИЕНТИТЕ СО ТЕРМИНАЛНА БУБРЕЖНА БОЛЕСТ НА ДИЈАЛИЗА“ ОД Д-Р ИВАНА ДОХЧЕВА КАРАЈОВАНОВ, ПРИЈАВЕНА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, на седницата одржана на 10.12.2024 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација со наслов: „Евалуација на мукокутаните промени и корелација со социо-демографските, лабораториските, фармаколошките и етиолошките фактори кај пациентите со терминална бубрежна болест на дијализа“ од кандидатката д-р Ивана Дохчева Карајованов, во состав: проф. д-р Весна Гривчева Пановска (претседател), проф. д-р Сузана Николовска (ментор), проф. д-р Катерина Дамевска (член), проф. д-р Гоце Спасовски (член) и проф. д-р Весна Велик Стефановска (член).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација на д-р Ивана Дохчева Карајованов и на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката д-р Ивана Дохчева Карајованов, со наслов: „Евалуација на мукокутаните промени и корелација со социо-демографските, лабораториските, фармаколошките и етиолошките фактори кај пациентите со терминална бубрежна болест на дијализа“, содржи 188 страници компјутерски обработен текст во фонт Times New Roman, со 1.15 проред и големина на букви 12, со 160 библиографски единици, меѓу нив научни трудови, статии, книги, национални прописи, меѓународни акти и интернет-ресурси.

Трудот е структуриран во 8 (осум) глави, кои логично се надоврзуваат: вовед, мотив, цели, материјал и методи, статистичка обработка, резултати, дискусија, и заклучни согледувања. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Првата глава од докторската дисертација е насловена **Вовед**. Во воведот на трудот, изложени се предметот и целите на истражувањето, хипотезата, истражувачките прашања, теоретската рамка и методите на истражувањето. Кандидатката укажува дека со ова истражување се опфаќа систематско испитување на мукокутаните промени кај пациенти со терминална бубрежна болест (ХББ ст. 5) на хронична хемодијализа (ХД). Воведот дава јасна слика за важноста на темата, како и за потребата од мултидисциплинарен пристап во изучување на оваа проблематика. Трудот се фокусира на разбирање на комплексната поврзаност меѓу дерматолошките манифестации и социо-демографските, лабораториските, фармаколошките и етиолошките фактори. Теоретската рамка на истражувањето се базира на современите концепти за патофизиологијата на ХББ и нејзините дерматолошки компликации, со акцент на мултифакторијалните механизми како што се уремичните токсини, минералниот и метаболниот дисбаланс, фармаколошките фактори и системските ефекти на дијализата. Истражувањето ги анализира комплексните интеракции меѓу овие фактори за да обезбеди појасно разбирање на мукокутаните манифестации кај пациентите со ХББ.

Втората глава ги анализира **мотивите** за спроведување на истражувањето, истакнувајќи ги празнините во постоечкото знаење и потребата за систематско испитување на мукокутаните промени кај пациенти со ХББ ст. 5 на хронична ХД. Во Северна Македонија, не постојат регистрирани податоци или систематски истражувања за мукокутаните промени кај пациенти на дијализа. Оваа празнина во националната база на податоци го потенцира значењето на овој труд.

Третата глава ги анализира **целите** на истражувањето, кои се дизајнирани да обезбедат систематско разбирање на мукокутаните промени кај пациенти со ХББ ст. 5 на ХД. Целите се поделени на општа цел и специфични цели, секоја со јасно дефиниран фокус и објаснување на нивната релевантност.

Општата/генералната цел на истражувањето е да се утврди преваленцијата и карактеристиките на мукокутаните промени кај пациенти со ХББ ст. 5 на хронична ХД и да се испита нивната поврзаност со релевантните социо-демографски, лабораториски, фармаколошки и етиолошки фактори.

Првата специфична цел е насочена кон идентификување и документирање на мукокутаните промени кај пациентите со ХББ ст. 5 на ХД. Во оваа цел е вклучено утврдување на преваленцијата на специфичните и неспецифичните дерматолошки состојби, како што се пруритусот, ксерозата, пигментните промени, промените на ноктите и други.

Втората специфична цел на студијата се фокусира на истражување на влијанието на различните социо-демографски фактори (возраст, пол, етничка припадност, социо-економски статус) врз зачестеноста и карактеристиките на мукокутаните промени кај пациентите со ХББ ст. 5 на хронична ХД. Возраста влијае на видот и тежината на промените, етничката припадност на појавата на одредени состојби, а фототипот на кожата според Fitzpatrick на подложноста кон хиперпигментации, фотосензитивност и ксероза. Социо-економскиот статус влијае врз пристапот до грижа и навиките за нега на кожата. Овие наоди служат како основа за индивидуализиран пристап во третманот.

Третата специфична цел на истражувањето се фокусира на анализа на соодносот меѓу неспецифичните и специфичните мукокутани промени кај испитуваните пациенти со ХББ ст. 5 на ХД и лабораториските параметри и фармаколошката терапија. Со оваа цел, истражувањето обезбедува подетално разбирање на механизмите кои ги поврзуваат лабораториските и фармаколошките фактори со дерматолошките манифестации, овозможувајќи насочена интервенција во клиничката пракса.

Четвртата специфична цел на истражувањето се фокусира на анализа на врските меѓу одреден тип на мукокутани промени и причината за бубрежната инсуфициенција, возраста на првата дијализа, и времетраењето на ХД-програмот во години кај испитуваните пациенти. Преку утврдување на овие врски, целта помага да се идентификуваат високоризичните групи пациенти за да се развијат поефикасни индивидуализирани стратегии за превенција и рано управување.

Петтата специфична цел на истражувањето се фокусира на одредувањето на поврзаноста помеѓу присуството на одредени мукокутани промени кај пациентите со ХББ ст. 5 на ХД и фототипот на кожата (по Fitzpatrick), фотосензитивноста, употребата на фотопротекција, фреквенцијата на дерматолошките прегледи во последните 5 години, како и причината за дерматолошки преглед. Анализата овозможува идентификација на ризичните фактори и празнините во грижата, со препораки за редовна дерматолошка проценка и превенција.

Шестата специфична цел на истражувањето се фокусира на споредба на резултатите со претходни студии, особено оние од регионот и меѓународни истражувања. Оваа споредба идентификува сличности, разлики и специфични фактори за популацијата во Северна Македонија, како што се социо-економските и здравствените услови, климата и пристапот до медицинска грижа.

Четвртата глава од докторската дисертација е насловена „**Материјал и методи**“. Ги анализира дизајнот, локацијата, големината на примерокот, критериумите за влез и исклучување, како и методите за собирање и обработка на податоци кои се користени во истражувањето. Оваа глава е структурирана соодветно, со јасно дефинирани потточни кои ги опфаќаат сите потребни аспекти за транспарентност и репродуктивност на студијата.

Студијата е дефинирана како опсервациона, дескриптивна студија на пресек (cross-sectional study), што е соодветен избор за проценка на преваленцијата и анализата на факторите поврзани со мукокутаните промени кај пациенти со ХББ ст. 5 на хемодијализа. Времетраењето на собирање податоци (март 2022 – јуни 2022) е доволно за обезбедување на репрезентативен примерок.

Истражувањето е спроведено во три значајни здравствени установи во Скопје: ЈЗУ УК за нефрологија, ПЗУ Специјална болница по нефрологија со дијализа ДИАМЕД и ЈЗУ УК за дерматологија. Оваа комбинација овозможува пристап до релевантна популација пациенти и компетентни специјалисти, што ја зголемува доверливоста на наодите.

Примерокот од 167 пациенти е соодветен и научно оправдан врз основа на пресметки со претпоставена преваленција од 80% и апсолутна грешка од 5%. Овој број обезбедува статистичка моќ за утврдување на корелации и трендови. Учесниците се избрани според добро дефинирани критериуми за влез и исклучување, што обезбедува хомогеност на групата и минимизирање на збунувачки фактори.

Методи за собирање податоци

Медицинска историја: Деталниот пристап кон собирање на демографски и медицински податоци (анамнестички податоци, лабораториски анализи) е од суштинско значење за комплетирање на сликата за пациентите. Информациите за времетраењето на дијализата, фототипот според Fitzpatrick, причината за бубрежната инсуфициенција и историјата на карцином на кожа ги покриваат сите релевантни аспекти на истражувањето.

Клинички дерматолошки преглед: Прегледот, спроведен од специјализиран дерматовенеролог, е темелен и опфаќа неспецифични и специфични мукокутани промени, што е во согласност со стандардите на добра клиничка пракса. Ова додава клиничка ригорозност на студијата. За секој пациент пополнет е прашалник специјално дизајниран за потребите на студијата, кој ги опфаќа демографските карактеристики, податоците од медицинската историја поврзани со бубрежната болест и дијализата, фармаколошката анамнеза, како и биохемиските и хематолошките анализи (Анекс 1). Мукокутаните промени и податоците поврзани со нив се регистрирани во посебен прашалник (Анекс 2).

Визуелна аналогна скала (VAS): Употребата на VAS за процена на интензитетот на пруритусот ја покажува посветеноста на истражувањето за прецизно квантифицирање на симптомите, со јасни критериуми за групирање (одговорите од VAS скалата се групирани како: лесен јадеж ≥ 0 , но < 3 , среден јадеж (≥ 3 , но < 7), тежок јадеж (≥ 7 , но < 9), и многу тежок (≥ 9)).

Ксерозиметар: Објективната процена на ксерозата со ксерозиметар е значајна иновација која овозможува точна категоризација и избегнување на субјективни грешки (одговорите од ксерозиметарот се групирани како: 0 - нема ксероза, 1 - лесна ксероза, 2 - средна ксероза, 3 - тешка ксероза, 4 - многу тешка ксероза).

Дермоскопија и биопсија: Вклучувањето на дермоскопија за дијагностицирање на кутани промени и хистопатолошка верификација за специфични состојби (на пр. аквирирана перфорирачка дерматоза) ги подигнува стандардите на дијагностицирање во студијата.

Четвртата глава е јасно и систематично изложена, со одлична комбинација на квантитативни и квалитативни методи. Обезбедува детална методолошка рамка, што е основа за научната кредибилност и репродуктивност на истражувањето. Оваа глава е значајно засилување на дисертацијата и во целост ги задоволува научните и методолошките стандарди.

Петтата глава од докторската дисертација е насловена „**Статистичка обработка**“. Во оваа глава детално е опишан пристапот за анализа на податоците собрани во текот на истражувањето, со употреба на современи статистички методи и софтверски алатки.

Корисност на методите за обработка на податоци: Податоците се обработени со SPSS software package, верзија 26.0, што е стандардна и широко прифатена алатка за статистичка анализа. Резултатите се прикажани табеларно и графички, што овозможува лесна интерпретација и визуелизација на наодите.

Методи за анализа на категорични варијабли: За анализирање на категоричните варијабли, користени се соодветни тестови како Pearson Chi-square тест, Fisher тест и Fisher Freeman Halton exact тест, кои се применливи за утврдување на асоцијациите меѓу специфичните и неспецифичните мукокутани промени и демографските, етиолошките и фармаколошките параметри. Овие тестови се адекватни за анализа на податоците од овој тип, со што се гарантира релевантноста на резултатите.

Анализа на континуирани варијабли: Континуираните варијабли се анализирани преку мерки на централна тенденција (просек, медијана) и мерки на дисперзија (стандардна девијација, IQR). За податоци со неправилна дистрибуција, употребени се непараметарски

тестови како Mann Whitney U тест за споредба на две независни групи и Kruskal Wallis H тест за повеќе независни групи. Овие тестови се соодветни за податоци со неправилна дистрибуција, што гарантира точност на интерпретацијата.

Анализа на корелации: Spearman-овиот коефициент на ранг-корелација е соодветно избран за утврдување на правецот и јачината на поврзаноста меѓу мукокутаните промени и различните демографски, лабораториски и фармаколошки параметри. Овој метод е особено корисен за податоци кои не ја следат нормалната дистрибуција, што е чест случај во медицинските истражувања.

Ниво на статистичка значајност: Двостраната анализа со ниво на сигнификантност од $p < 0,05$ е соодветна и во согласност со стандардите во научните истражувања. Ова ниво обезбедува доволна чувствителност за утврдување на значајните разлики и асоцијации.

Оваа глава е прецизно и систематично изложена, со употреба на современи и соодветни статистички методи. Описот на анализите е детален и јасен, што ја зголемува транспарентноста и репродуктивноста на истражувањето. Изборот на тестовите за различните типови на податоци е оправдан и во целост ги задоволува научните стандарди. Обезбедува солидна основа за статистичката поткрепа на наодите и е важен елемент на научната кредибилност на дисертацијата.

Шестата глава од докторската дисертација, насловена **Резултати**, претставува клучен дел од трудот кој ги изложува наодите од истражувањето преку табеларна, графичка и текстуална презентација. Резултатите се обработени систематично, детално и соодветно на поставените цели на истражувањето, овозможувајќи читателот да ги разбере главните наоди и нивното значење.

Делот **Генерални карактеристики** од шестата глава – Резултати, претставува јасна и детална анализа на основните демографски и социо-економски параметри на испитаниците со ХББ ст. 5 на хроничен ХД-програма. Изведените резултати се систематски презентирани, со прецизни бројки и статистички анализи, кои овозможуваат релевантно разбирање на карактеристиките на примерокот. Анализата според пол укажува дека 64,67 % од испитаниците се мажи, додека 35,33 % се жени, со однос мажи – жени 2,83:1. Утврдена е значајна разлика во застапеноста помеѓу половите во прилог на машкиот пол ($p = 0,0001$). Средната возраст на испитаниците изнесува $62,21 \pm 12,94$ години, со распон од 26 до 90 години. Половина од испитаниците се на возраст ≥ 64 години, додека 25% се ≥ 71 година. Според полот, просечната возраст кај мажите е $60,69 \pm 14,03$ години, а кај жените $64,98 \pm 10,18$ години. Сепак, не е утврдена статистички значајна разлика во возраста меѓу половите ($Z = -0,053$; $p = 0,9578$, Табела 2 и График 2). Примерокот вклучува испитаници од шест националности: Македонци (71,26 %), Албанци (13,77 %), Турци (2,99 %), Роми (5,39 %), Срби (2,99 %) и други (3,59 %). Забележани се значајни разлики во застапеноста на половите кај Македонците ($p = 0,0005$) и Албанците ($p = 0,0013$), со доминација на машкиот пол. Кај другите националности нема значајни разлики, освен кај Турците и категоријата „други“, каде се регистрирани само мажи (Табела 3 и График 3-4). Најголема пропорција од испитаниците (50,29 %) имаат „добар“ социо-економски статус, следено од „среден“ (26,95 %), „одличен“ (11,98 %) и „лош“ (10,78 %). Не е утврдена значајна асоцијација меѓу социо-економскиот статус и полот ($X^2 = 2,071$; $p = 0,5578$, Табела 4 и График 5). Само 13,77 % од испитаниците пријавиле професионална или рекреативна изложеност на сонце, при што значајно поголем дел од нив се мажи ($p = 0,0003$). Анализата на генералните карактеристики е детална, прецизна и презентирана на високо научно ниво. Употребата на статистички тестови како Difference test, Mann-Whitney U Test и Pearson Chi-square test, во комбинација со табеларни и графички прикази, ја зголемува транспарентноста и релевантноста на резултатите. Овој дел од дисертацијата обезбедува силна основа за интерпретација на понатамошните наоди.

Делот **Параметри од медицинска документација** во шестата глава од докторската дисертација е детален и јасно структурирана анализа на медицинските и фармаколошките аспекти на примерокот. Оваа анализа ги разгледува причините за ХББ, возраста на првата дијагноза, времетраењето на ХД, присуството на антитела и фармаколошкиот статус на пациентите.

Анализата укажува дека најчеста причина за ХББ е хипертензија артеријалис (ХТА), идентификувана кај 42 (25,15 %) од пациентите, следена од херидитарна нефропатија (18,56 %) и

гломерулонефритис (17,96 %). Просечната возраст на првата дијализа во целиот примерок изнесува $54,09 \pm 15,19$ години, со минимална и максимална возраст од 18 до 85 години. Кај половина од испитаниците, првата дијализа била на возраст ≥ 56 години. Просечното времетраење на дијализата кај пациентите изнесува $8,06 \pm 6,98$ години, со значајно подолго времетраење кај жените ($9,09 \pm 6,34$ години) во споредба со мажите ($7,50 \pm 7,26$ години) ($p=0,0284$, Табела 7 и График 8). Кај половина од пациентите времетраењето било ≥ 7 години. Анализата на фармаколошкиот статус покажува дека антикоагуланси и средства за корекција на анемија се најчесто користените медикаменти, застапени кај 99,40% од пациентите. Витамин Д (65,87 %) и бета-блокаторите (61,68 %), исто така, се високо застапени (Табела 9 и График 10). Просечниот број на медикаменти од основната терапија изнесува $6,06 \pm 1,66$, додека од дополнителната терапија $0,83 \pm 0,93$. Половина од пациентите користат најмалку 6 основни медикаменти и 1 дополнителен медикамент. Употребата на табели и графици за илустрација на наодите овозможува јасна визуелизација и интерпретација. Овој дел од резултатите обезбедува цврста основа за интерпретација и носење заклучоци, со што значително придонесува кон научната вредност на дисертацијата.

Делот **Клинички дерматолошки преглед** од шестата глава на докторската дисертација е длабоко анализиран и прецизно презентира наоди за мукокутаните промени, нивната зачестеност и поврзаност со различни фактори. Оваа анализа претставува важен придонес за разбирање на дерматолошките манифестации кај пациентите со ХББ ст. 5 на хроничен ХД-програма.

Неспецифични и специфични мукокутани промени

Анализата покажува дека 94,61 % од испитаниците имаат неспецифични мукокутани промени, додека специфични промени се евидентирани кај 71,86 %. Најчестите неспецифични промени вклучуваат: **ксероза**, присутна кај 88,62 % од пациентите; **промени на ноктите**, забележани кај 81,44 % од пациентите, со најчеста појава на онихомикоза (44,91 %) и отсуство на лулула (51,50 %); **пигментни промени**, присутни кај 63,47 %, со доминација на **хиперпигментации** (56,89 %).

Меѓу специфичните промени, **пруритус асоциран со ХББ** е најчест и евидентиран кај 71,26 % од пациентите, додека ретки специфични состојби како аквирирана перфорантна дерматоза (1,20 %) и калцифилакса (0,60 %) се забележани со значително помала зачестеност (Табела 10).

Потенцијални фактори за мукокутани промени

Анализата на факторите кои можат да влијаат на мукокутаните промени е детална и ги опфаќа фототипот на кожата, фотосензитивноста, употребата на фотопротекција, дерматолошките прегледи и историјата за кожни карциноми. Најчест фототип по Fitzpatrick е Тип 3 (40,12 %), проследен со Тип 4 (25,73 %) и Тип 2 (25,15 %). Најмала застапеност е забележана кај Тип 5 (8,98 %). Фотосензитивноста е присутна кај 18,56 % од пациентите, со значајна асоцијација со женскиот пол ($p=0,0033$). Употребата на фотопротекција е поголема кај жените (редовна употреба кај 20,34 % од жените наспроти 11,11% од мажите), со значајна асоцијација ($p=0,0102$). Само 23,96 % од пациентите имаат направено дерматолошки преглед во последните 5 години. Позитивна историја за карцином на кожа е регистрирана само кај еден пациент (0,60 %) од женски пол, со дијагноза базоцелуларен карцином. Делот „Клинички дерматолошки преглед“ значително придонесува кон разбирањето на дерматолошките состојби кај пациенти на хронична ХД. Прецизноста во обработката на податоците и употребата на релевантни статистички тестови ја истакнуваат научната вредност на ова истражување.

Делот **Неспецифични мукокутани промени/симптоми** во шестата глава на докторската дисертација детално ги анализира мукокутаните состојби кај пациентите со ХББ ст. 5 на хроничен ХД-програма. Преку систематска обработка на ксерозата, пигментните промени, промените на ноктите, косата и слузницата, кандидатката обезбедува сеопфатен увид во доминантните дерматолошки состојби кај испитаниците.

Ксерозата е евидентирана кај 88,62 % од пациентите, со значајно поголема зачестеност кај жените (96,61 %) во споредба со мажите (84,26 %) ($p=0,0163$). Анализата на тежината на ксерозата покажува дека „средна“ ксероза е најчеста (38,92 %), следена од „лесна“ (32,34 %) и

„тешка“ (14,97 %). Жените имаат повисока застапеност на потешките форми на ксероза, што е значајно асоцирано со полот ($p=0,0142$). Постои значајна позитивна слаба корелација со женскиот пол ($R=0,185$; $p=0,016$). Присуството на ксероза е поврзано со понизок социо-економски статус ($R=-0,147$; $p=0,049$). Значајна позитивна корелација укажува дека подолгото времетраење на дијализа го зголемува ризикот од ксероза ($R=0,201$; $p=0,009$). Утврдена е гранична несигнификантна позитивна корелација со возраста ($R=0,150$; $p=0,051$). Не е утврдена значајна асоцијација меѓу ксерозата и специфичните причини за бубрежна инсуфициенција ($p=0,9044$). Утврдени се значајна позитивна слаба корелација со MCV ($R=0,234$; $p=0,002$), значајна позитивна слаба корелација со MCH ($R=0,201$; $p=0,009$), значајна позитивна слаба корелација со калциум ($R=0,224$; $p=0,004$), како и значајна позитивна слаба корелација со триглицериди ($R=0,198$; $p=0,010$). Третманот со ангиотензин рецептор-блокатори (АРБ) е значајно позитивно корелиран со присуството на ксероза ($R=0,161$; $p=0,038$).

Делот **Промени на нокти** во шестата глава претставува систематска и темелна анализа на мукокутаните промени на ноктите кај пациентите со ХББ ст. 5 на хроничен ХД-програм. Кандидатката обработува не само општи статистички параметри, туку и специфични корелации со демографски, етиолошки, лабораториски и фармаколошки фактори.

Општа дистрибуција на промени на нокти: Промени на нокти се регистрирани кај 136 (81,44 %) од пациентите, со доминација на промените на рацете (71,25 %) и нозете (69,46 %), а двојната локација е утврдена кај 55,09 % од пациентите. Најчестите промени се **отсуство на лунула** (51,50 %), **онихомикоза** (44,91 %), **надолжно набраздување** (29,34 %) и **субунгвална хиперкератоза** (28,74 %). Најретки промени се **точкесто крварење** (2,99 %) и **Бо-линии** (4,19 %).

Корелации со демографски параметри: Значајна позитивна слаба корелација на возраста е утврдена со промените половина-половина нокт ($R=0,270$; $p=0,0001$), надолжно набраздување ($R=0,256$; $p=0,001$) и онихомикоза ($R=0,186$; $p=0,016$), укажувајќи на повисока зачестеност кај постарите пациенти. Значајна негативна корелација на возраста со булбозни прсти/нокти ($R=-0,192$; $p=0,013$), што укажува на намалена зачестеност со зголемувањето на возраста. Значајни негативни корелации на полот се утврдени за Теријеви нокти ($R=-0,146$; $p=0,049$), отсуство на лунула ($R=-0,185$; $p=0,017$) и булбозни прсти/нокти ($R=-0,147$; $p=0,048$), што укажува на поголема зачестеност кај мажите. Значајна позитивна корелација на полот е утврдена за точкесто крварење на ноктите ($R=0,164$; $p=0,034$), со зголемена зачестеност кај жените. Значајни позитивни корелации на националноста се утврдени за отсуство на лунула ($R=0,160$; $p=0,038$) и Бо-линии ($R=0,177$; $p=0,022$), со поголема зачестеност кај немакедонската популација. Утврдена е значајна негативна корелација на социо-економскиот статус за отсуство на лунула ($R=-0,236$; $p=0,002$), што укажува на повисока зачестеност кај пациенти со понизок социо-економски статус. Генерално, промените на ноктите се поврзани со: позитивни корелации за MXD ($R=0,213$; $p=0,006$), MCV ($R=0,171$; $p=0,027$), MPV ($R=0,156$; $p=0,044$), и FERR ($R=0,170$; $p=0,028$); гранични несигнификантни позитивни корелации за Ser. Zelezo и ALT. Специфични промени на ноктите покажуваат корелации како: половина-половина нокт е поврзано со повисоки нивоа на Calcium ($R=0,235$; $p=0,002$); отсуство на лунула е поврзано со повисоки нивоа на MXD ($R=0,199$; $p=0,010$) и CRP ($R=0,280$; $p=0,0001$); надолжно набраздување е поврзано со MCV, MCH, и Triglyceridi, но негативно со TIBC и Neorg. Fosfati; онихомикоза е позитивно поврзано со MCV и MPV, а негативно со Eritrociti, MCHC, и HGB. Значајни позитивни корелации се утврдени за третманот со **калциум-канал блокатори** ($R=0,187$; $p=0,015$) и **антихистаминици** ($R=0,159$; $p=0,040$). Овој дел од дисертацијата претставува темелна анализа на промените на ноктите кај пациенти со ХББ. Методолошката прецизност и статистичката обработка обезбедуваат солидна основа за интерпретација на наодите.

Делот **Пигментни промени** претставува детална анализа на кожните пигментни промени кај пациенти со хронична бубрежна болест (ХББ) на дијализа, обработувајќи ги нивната дистрибуција, видови и корелациите со демографски, лабораториски и фармаколошки параметри.

Општа дистрибуција на пигментни промени: Пигментни промени се присутни кај **63,47 %** од пациентите, со слична распределба кај машкиот (59,26 %) и женскиот пол (71,19 %), но без статистичка значајност ($p=0,1259$). Најчесто се забележани на **фотоекспонирани региони** кај **61,08 %**, додека на целото тело се јавуваат само кај **2,40 %**. Во однос на видовите пигментни промени: **хиперпигментација** е присутна кај **56,89 %** од пациентите, **хипопигментација** е помалку честа, кај **10,18 %**, **ехимоза** е забележана кај **34,73 %**.

Корелации со демографски параметри

Значајна позитивна корелација со возраста ($R=0,215$; $p=0,005$) покажува дека пигментните промени зачестуваат со зголемувањето на возраста. Пигментните промени се почести кај пациенти кои не се од македонска националност ($R=0,202$; $p=0,009$). Значајната позитивна корелација ($R=0,231$; $p=0,003$) сугерира дека изложеноста на сонце го зголемува ризикот од појава на пигментни промени. Негативната корелација ($R=-0,257$; $p=0,001$) укажува дека понискиот социо-економски статус е поврзан со почеста појава на пигментни промени. Потемните фототипови покажуваат позитивна корелација со пигментните промени ($R=0,211$; $p=0,006$), додека редовната употреба на фотопротекција има заштитен ефект ($R=-0,210$; $p=0,007$).

Корелации со лабораториски параметри: **MPV** ($R=0,219$; $p=0,004$), **AST** ($R=0,210$; $p=0,006$) и **ALT** ($R=0,185$; $p=0,017$) покажуваат позитивни корелации, што сугерира дека пигментните промени се поврзани со функционални и инфламаторни промени во организмот. Негативна корелација со нивото на **креатинин** ($R=-0,220$; $p=0,004$) укажува дека пигментните промени зачестуваат со влошување на бубрежната функција. Корелацијата со **алкална фосфатаза** ($R=0,213$; $p=0,006$) сугерира дека промените во коскено-минералниот метаболизам се важни фактори.

Корелации со фармаколошки статус: Лекувањето со **бета-блокатори** покажува негативна корелација ($R=-0,158$; $p=0,042$), укажувајќи на можен заштитен ефект. Имуносупресивите имаат позитивна корелација ($R=0,163$; $p=0,035$), што укажува на можен ризик за развој на пигментни промени при нивна употреба.

Делот „Пигментни промени“ обезбедува јасна и обемна анализа на овие кожни манифестации. Важно е што кандидатката обработила корелации со широк спектар на параметри, вклучително и лабораториски и фармаколошки фактори.

Делот **Други неспецифични наоди на кожа** од шестата глава нуди сеопфатен преглед на останатите неспецифични мукокутани наоди кај пациенти со ХББ на хронична ХД, со акцент на нивната дистрибуција, видови и корелации со демографски параметри.

Инфекции на кожа: Инфекции на кожата се идентификувани кај 7,78 % од пациентите, со слична дистрибуција помеѓу мажите (7,41 %) и жените (8,47 %), без статистички значајна разлика ($p=0,8056$). **Вирусни инфекции** се исклучително ретки, утврдени кај само 1,20 % од пациентите. **Бактериски инфекции** се присутни кај 5,39 %, со најчести наоди како фурункул (3,59 %) и еризипел/флегмона (1,20 %). **Габични инфекции** се регистрирани кај 5,39 % од испитаниците, исто така без значајна поврзаност со полот ($p=0,8975$).

Промени на коса се забележани кај 24,55 % од пациентите, со значајно поголема зачестеност кај жените (49,15 %) отколку кај мажите (11,11 %), што претставува статистички значајна асоцијација ($p=0,00001$). **Промени на оралната слузница** се регистрирани кај 11,38 % од пациентите, со слична дистрибуција помеѓу мажите (9,26 %) и жените (15,25 %), но без значајна статистичка асоцијација ($p=0,2435$). **Еластоза на вратот** е утврдена кај 11,98 % од пациентите, со „малку“ присутна еластоза кај 10,18 % и „средна“ присутна кај 1,8 %. Случаи на „многу“ присутна еластоза не се забележани. **Кожните карциноми** се ретки, регистрирани кај 3,59 % од пациентите. Базоцелуларен карцином (БЦЦ) е утврден кај 2,40 %, со еднаква застапеност кај мажите и жените. Сквамозелуларен карцином (СЦЦ) е идентификуван кај 1,20 %, само кај машки пациенти.

Делот „Неспецифични мукокутани промени/симптоми“ претставува детална и методолошки ригорозна анализа на една од најчестите дерматолошки состојби кај пациентите на хронична дијализа. Употребата на статистички методи како Fisher test, Spearman-ова корелација и Fisher Freeman Halton test обезбедува сигурност во добиените резултати. Овој дел од

дисертацијата е исклучително вреден и обезбедува нови сознанија за дерматолошките состојби кај пациентите со ХББ, со јасно потенцирање на важните асоцијации и корелации.

Делот **Специфични мукокутани промени/симптоми** од шестата глава нуди исцрпна анализа на специфичните мукокутани промени кај пациенти со ХББ на хроничен ХД-третман. Истражувањето ги опфаќа зачестеноста, распространетоста, интензитетот и поврзаноста на овие промени со демографски, етиолошки, лабораториски и фармаколошки параметри. Специфични мукокутани промени беа регистрирани кај 71,86 % од пациентите, со слична дистрибуција помеѓу половите (68,52 % мажи и 77,97 % жени), без значајна статистичка разлика ($p=0,1944$).

Пруритус асоциран со ХББ: Пруритус е најчестиот специфичен симптом, присутен кај 71,26 % од пациентите. Иако почесто се јавува кај жените (77,97 %) отколку кај мажите (67,59 %), нема значајна асоцијација со полот ($p=0,1568$). Најчеста форма е локализираниот пруритус (52,69 %), додека генерализираниот е забележан кај 18,56 %. Локализацијата на пруритусот околу фистулата (26,35 %), на рацете и нозете (40,12 %), грбот (24,55 %) и главата (3,59 %) не покажува значајна асоцијација со полот. Интензитетот на пруритус според VAS-скалата покажува дека најголем дел од пациентите (48,50 %) го евалуираа како „среден“, додека „многу силен“ пруритус беше редок (4,19 %). Највисока пропорција на пруритус е утврдена кај пациенти со гломерулонефритис (83,33 %) и непозната причина (72,73 %), додека најниска е кај инфективна/опструктивна нефропатија (60 %). Интензитетот на пруритус најчесто е „среден“ кај сите етиолошки групи, додека „многу силен“ пруритус е најчест кај пациенти со непозната причина (27,27 %). Пруритусот покажува слаба негативна корелација со возраста на пациентите ($R=-0,264$; $p=0,001$) и возраста на прва дијализа ($R=-0,235$; $p=0,002$), што укажува дека помладите пациенти и оние на порана возраст на прва дијализа се посклони кон развој на пруритус. Значајна позитивна корелација беше утврдена меѓу пруритусот и: Albumini ($R=0,211$; $p=0,043$), Kreatinin ($R=0,234$; $p=0,043$), Mocna kiselina ($R=0,233$; $p=0,047$), Neorganski fosfati ($R=0,223$; $p=0,004$). Третманот со АРБ ($R=0,173$; $p=0,049$) и бета-блокатори ($R=0,186$; $p=0,017$) беше поврзан со зголемено присуство на пруритус. Утврдена е умерена позитивна корелација меѓу: присуството на ксероза и пруритус ($R=0,44$; $p<0,001$), степенот на ксероза и интензитетот на пруритус ($R=0,45$; $p<0,001$). Оваа глава значително придонесува кон научната вредност на дисертацијата, обезбедувајќи цврста основа за заклучоците и препораките во завршните согледувања.

Седмата глава од докторската дисертација, насловена **Дискусија**, дава прецизна анализа и интерпретација на податоците добиени во истражувањето, поставувајќи ги наодите во контекст со релевантната литература. Акцентот е ставен на идентификување на клучните фактори и нивната корелација со специфичните мукокутани промени кај пациентите со ХББ стадиум 5 на хроничен ХД-третман.

Методолошка основа и фокус на истражувањето: Исклучувањето на 33 пациенти поради нецелосна документација ја нагласува посветеноста за задржување на високи стандарди за веродостојност на податоците. Истражувањето е насочено кон мукокутаните промени кај пациенти на хроничен ХД-третман, со интегрирана анализа на социо-демографските, лабораториските, фармаколошките и етиолошките фактори.

Хипертензија (ХТА) е најчеста причина за бубрежна инсуфициенција во истражувањето (25,15 %), следена од херeditарна нефропатија (18,56 %) и гломерулонефритис (17,96 %). Овие наоди се компаративно поразлични од студиите на Anees и сор. [41], Najheydari и сор. [97], и Pradhan и сор. [146], каде што доминира дијабетес мелитус. Разликите во фреквенцијата на етиолошките фактори меѓу различни студии се поврзани со регионалните специфики и популациските карактеристики, нагласувајќи ја потребата за локално адаптирани стратегии за превенција и контрола. Наодите за хепатитис Б (5,39 %), хепатитис Ц (7,78 %) и ХИВ (0,60 %) се значително пониски во споредба со други студии, како Najheydari и сор., каде што овие вредности се повисоки. Истакната е важноста на континуирано рутинско тестирање, вакцинација и строг надзор на крвните продукти кај пациенти на ХД. Во истражувањето, сите пациенти добиваат ХД три пати неделно, што може да влијае на намалување на дерматолошките компликации,

вклучително и анемијата. Ова е во согласност со резултатите од Anees и сор., каде што пациентите со почести сесии на дијализа имаат подобри дерматолошки исходи.

Делот **Ксероза** во седмата глава – Дискусија на докторската дисертација дава детален и систематски преглед на ксерозата како најпревалентна неспецифична мукокутана промена кај пациентите со ХББ стадиум 5 на хроничен ХД-третман. Презентираните податоци и нивната анализа се темелно дискутирани во контекст на релевантната литература, што ја зголемува вредноста на овој дел од дискусијата. Во истражувањето, ксерозата е идентификувана кај 88,62 % од пациентите, со сигнификантна асоцијација со женскиот пол. Оваа зачестеност е споредлива со студиите на Anees и сор. [41] и Böhme и сор. [66], но повисока од студиите на Jeswani и сор. [98] и Adégbidi H. и сор. [101]. Овие разлики укажуваат на влијанието на локалните фактори, како што се климатските услови, генетските варијации и социо-економскиот статус. Тежината на ксерозата е разгледана во пет категории, со „средна“ и „лесна“ ксероза како најзастапени, додека „тешка“ и „многу тешка“ се релативно ретки. Утврдената значајна негативна корелација меѓу социо-економскиот статус и присуството на ксероза ($R=-0,147$, $p=0,049$) ја нагласува улогата на економските фактори во достапноста на дерматолошка нега. Резултатите се поддржани од студијата на Robles-Mendez и сор. [40], но контрастираат со наодите на Vlaha и сор. [92], каде што социо-економскиот статус не е значаен фактор, што укажува на варијабилност помеѓу регионите и здравствените системи. Дискусијата за влијанието на климатските услови врз ксерозата е особено релевантна. Забележаната поголема зачестеност на ксероза во суви и студени клими е конзистентна со литературата [151-154]. Понатаму, локалниот фактор како бигорот во водата во Скопје може да биде значаен, што додава уникатен аспект на ова истражување. Позитивната корелација меѓу времетраењето на дијализата и присуството на ксероза ($R=0,201$, $p=0,009$) е во согласност со студиите на Raiesifar и сор. [102] и Jeswani и сор. [98], кои истакнуваат дека продолжената дијализа води до поголема зачестеност на ксероза. Значајните корелации со параметрите како MCV ($R=0,234$), калциум ($R=0,224$), и триглицериди ($R=0,198$) го потврдуваат комплексниот метаболен контекст на ксерозата кај пациенти на ХД. Овие наоди ја нагласуваат потребата од мултифакторски пристап во управувањето со оваа состојба. Потенцијалната корелација меѓу ксерозата и третманите со АРБ, витамин Д и НСАИЛ, иако во некои случаи гранична, ја поддржува потребата од внимателно следење на фармаколошкиот профил кај пациентите. Овие резултати се согласуваат со студиите на Combs и сор. [117] и Damayanti и сор. [114]. Овој дел претставува значаен придонес кон разбирањето на ксерозата како честа дерматолошка компликација кај пациенти на ХД, интегрирајќи мултидисциплинарен пристап за анализа и управување со оваа состојба.

Делот **Пигментни промени** во седмата глава – Дискусија на докторската дисертација нуди систематски и длабински пристап кон анализа на пигментните промени кај пациенти со ХББ ст. 5 на ХД. Кандидатката се фокусира на различни типови пигментни промени, корелации со демографски, клинички и лабораториски параметри, како и на компаративна анализа со релевантни студии.

Пигментните промени се идентификувани кај 63,47 % од пациентите, со доминација на хиперпигментацијата (56,89 %) над хипопигментацијата (10,18 %). Овие резултати се слични со дел од студиите (Annes и сор. [41], Kebria и сор. [118]), но покажуваат повисока фреквенција во споредба со други (Masmoudi и сор. [43]). Утврдените корелации со фототипот ($R=0,211$, $p=0,006$) и професијата/хобито со изложеност на сонце ($R=0,231$, $p=0,003$) го нагласуваат влијанието на УВ зрачењето врз појавата на пигментни промени. Противтежата на овој ефект е фотопротекцијата, за која е идентификувана значајна негативна корелација со пигментните промени ($R=-0,210$, $p=0,007$).

Значајната корелација со возраста ($R=0,215$, $p=0,005$) и возраста при првата дијализа ($R=0,171$, $p=0,027$) го истакнуваат времетраењето на изложеноста на факторите кои влијаат на пигментацијата. Позитивната корелација со MPV ($R=0,219$, $p=0,004$) укажува дека анемијата и депозицијата на хемосидерин може да придонесат за пигментацијата. Неочекуваната негативна корелација со креатининот ($R=-0,220$, $p=0,004$) наметнува потреба од понатамошни истражувања за разбирање на врската меѓу нивото на креатинин и пигментните промени. Зголемените вредности на алкална фосфатаза, AST, ALT ($R=0,213$, $p=0,006$; $R=0,210$, $p=0,006$; $R=0,185$,

$p=0,017$) се поврзани со пигментацијата, потенцијално преку нарушувања на метаболизмот на калциум и фосфат или заболувања на црниот дроб. Интересна е негативната корелација со третманот со бета-блокатори ($R=-0,158$, $p=0,042$) и позитивната корелација со имunosупресивите ($R=0,163$, $p=0,035$), што укажува на можен директен ефект на овие лекови врз пигментацијата. Ова е првичен придонес кој бара дополнителни истражувања. Присуството на ехимоза кај 34,73 % од пациентите ја потврдува нејзината висока фреквенција во контекст на тромбоцитни дисфункции, во согласност со други студии (Rashra и сор. [119], Kebria и сор. [118]). Овој дел од дискусијата обезбедува компаративен увид во пигментните промени кај пациенти на ХД, интегрирајќи ги локалните и глобалните фактори во контекст на нивната етиологија, патофизиологија и управување. Вклучувањето на нови корелации (на пр. MPV, фармаколошки фактори) претставува значаен научен придонес.

Делот **Промени на ноктите** во седмата глава – Дискусија на докторската дисертација обезбедува темелна анализа на различни типови на ноктени промени кај пациентите со ХББ ст.5 на ХД, како и нивната поврзаност со демографски, клинички, лабораториски и фармаколошки фактори. Кандидатката користи мултидисциплинарен пристап за да ги истражи овие корелации, што ја зголемува релевантноста на наодите. Промените на ноктите се идентификувани кај 81,44 % од пациентите, што ги прави високо застапена компликација кај оваа популација. Најчести промени се „отсуство на лунулата“ (51,50 %), „онихомикоза“ (44,91 %) и „надолжно набраздување“ (29,34 %). Резултатите покажуваат значително повисока зачестеност на одредени промени во споредба со други студии, како Jeswani и сор. [98] и Hajheydari и сор. [97]. Овие разлики се објаснуваат со варијации во методологијата, популациските карактеристики и дијагностичките критериуми. Забележана е позитивна корелација помеѓу возраста и појавата на „онихомикоза“ ($R=0,186$; $p=0,016$) и други промени на ноктите. Постарите пациенти имаат поголема веројатност за ноктени промени, што може да биде резултат на физиолошкото стареење и зголемениот број на коморбидитети. Негативната корелација со „отсуството на лунулата“ ($R=-0,236$; $p=0,002$) ја нагласува улогата на нутритивните дефицити и ограничениот пристап до здравствена заштита кај популациите со понизок социо-економски статус. Зголемените вредности на MXD, CRP и други воспалителни маркери значително се поврзани со промените на ноктите, што укажува на улогата на хроничното воспаление во патогенезата. Позитивната корелација со нивото на калциум ($R=0,235$; $p=0,002$) и негативната корелација со неорганските фосфати ($R=-0,200$; $p=0,014$) сугерираат дека електролитните дисбаланси играат важна улога во развојот на одредени промени, како што е „половина-половина нокт“. Негативната корелација со антиромботиците укажува на потенцијален заштитен ефект врз микроциркулацијата.

Споредби со релевантната литература

Овој дел е детален и обезбедува споредби со студии како Anees и сор. [41] и Kebria и сор. [118], нагласувајќи ги сличностите, како и контрастите во наодите за типот и фреквенцијата на промените на ноктите.

Новина на наодите: Корелациите меѓу лабораториските параметри, фармаколошките фактори и промените на ноктите се уникатни и се издвојуваат како нов придонес во постојната литература. Делот за промени на ноктите во дискусијата претставува пример за детална и систематска анализа на дерматолошките промени кај пациентите на ХД. Со интеграција на повеќе аспекти, вклучувајќи демографија, лабораториски параметри и фармакологија, кандидатката обезбедува значаен придонес кон разбирањето на овие состојби. Овие наоди претставуваат основа за понатамошни истражувања во областа на дерматологијата и нефрологијата.

Делот **Други неспецифични наоди на кожата** во седмата глава – Дискусија на докторската дисертација нуди темелна анализа на различни мукокутани абнормалности, вклучувајќи инфекции, промени на косата, оралната слузница и кожни карциноми кај пациенти со ХББ на ХД. Анализата обезбедува важни увиди преку споредби со релевантната литература и идентификација на клучни фактори. Овој дел од дискусијата нуди значаен придонес кон разбирањето на неспецифичните кожни промени кај пациентите со ХББ на ХД. Презентираните

податоци, заедно со споредбите со релевантната литература и анализата на патофизиологијата, претставуваат цврста основа за понатамошни истражувања и клинички импликации.

Делот **Специфични мукокутани промени/симптоми** во седмата глава – Дискусија на докторската дисертација претставува значаен сегмент од дискусијата, со фокус на пруритус асоциран со ХББ, аквирираната перфорирачка дерматоза, калцифилакса, псевдопорфирија и нефрогената системска фиброза. Анализата вклучува темелна проценка на зачестеноста, клиничките карактеристики и компаративните наоди од релевантната литература.

Присуството на пруритус асоциран со ХББ е забележано кај 71,26 % од пациентите, без значајна асоцијација со полот или времетраењето на дијализата. Ова е во согласност со повеќе студии, вклучувајќи ги Anees и сор. [41] и Shirzadian Kebria и сор. [118]. Значајни позитивни корелации се утврдени со нивоата на креатинин, урична киселина, албумини и неорганични фосфати. Овие резултати се усогласени со наодите на Jeswani и сор. [98] и Masmoudi и сор. [43], кои го нагласуваат значењето на хиперфосфатемијата и уремијата во патогенезата на пруритусот. Уникатно за ова истражување е значајната негативна корелација помеѓу пруритусот и возраста на пациентите, како и возраста на првата дијализа. Ова отвора нова перспектива за потенцијални механизми на адаптација кај постарите пациенти. **Morbus Kyrle** е забележан кај 1,20 % од пациентите, што е споредливо со резултатите на Shirzadian Kebria и сор. [118]. Според Blaha и сор. [92], оваа состојба е позначајна кај пациенти со дијабетес мелитус и е почеста во популации како Афроамериканците. **Калцифилакса** е дијагностицирана кај 0,60 % од пациентите, што е значително помалку од проценетата преваленција кај пациенти со ХББ (1 – 4 %) според Brandenburg и сор. [155]. Пациентот со калцифилакса починал шест месеци подоцна, што е во согласност со високата морталитетна стапка од 60 до 80 % која ја пријавуваат ревијалните трудови.

Дискусијата за специфичните мукокутани промени/симптоми нуди детален и издржан преглед на клучните состојби кај пациентите со ХББ на ХД. Анализата е поткрепена со релевантни податоци и споредби, што ја прави значаен прилог за разбирање на овие состојби и нивното управување. Идентификувањето на корелациите меѓу возраста на првата дијализа и пруритусот претставува важен придонес во разбирањето на патогенезата на оваа состојба.

Осмата глава од докторската дисертација, насловена **Заклучок**, е темелно структурирана и детална синтеза на најважните наоди, корелации и импликации добиени преку анализата на мукокутаните манифестации кај пациентите со хронична ХД.

1. **Фокусираност на значајни наоди:** Заклучокот го рефлектира големиот обем на анализираните податоци, со посебен акцент на најзастапените мукокутани промени, како што се ксерозата, пруритусот, промените на ноктите и пигментните промени. Примерот е поддржан со релевантни статистички анализи и корелации.
2. **Компаративна перспектива:** Презентираните наоди се внимателно споредени со претходните студии, што придонесува за поширок контекст на локалните и глобалните трендови во дерматолошките компликации кај пациентите со ХББ.
3. **Потенцијал за клиничка примена:** Заклучокот нуди практични препораки за управување со дерматолошките состојби кај пациентите со ХББ, вклучувајќи редовни дерматолошки прегледи, едукација за фотопротекција и мултидисциплинарен пристап.
4. **Анализа на ограничувања:** Јасно се наведени ограничувањата на студијата, како што се големината на примерокот и релативно краткиот временски период, со предлози за понатамошни мултицентрични истражувања. Ова покажува свест за потребата од поширок обем на истражување за потврдување на добиените резултати.

Препораки за унапредување

1. **Фокус на мултидисциплинарната имплементација:**
Иако се истакнува важноста на мултидисциплинарниот пристап, препорачливо е да се додаде конкретен предлог за колаборативен модел, кој вклучува нефролози, дерматолози, нутриционисти и психолози, со цел да се обезбеди холистичка грижа.
2. **Детализирање на стратегиите за терапија:**

Заклучокот може да биде дополнет со препораки за интеграција на дерматолошките наоди во тековниот план за управување со ХББ, особено со акцент на фармаколошките и нефармаколошките интервенции.

Заклучокот ги претставува наодите на истражувањето на јасен и структуриран начин, поврзувајќи ги со пошироката клиничка и истражувачка перспектива. Ја истакнува важноста на дерматолошките состојби кај пациентите на ХД, поставувајќи ги како важен аспект за подобрување на квалитетот на животот. Дополнително, со препораките за понатамошни истражувања и подобрување на мултидисциплинарниот пристап, текстот отвора нови можности за развој на овој истражувачки домен.

Предмет на истражување

Анализа на мукокутаните промени кај пациенти со терминална бубрежна болест кои се на хронична ХД. Фокусот е ставен на утврдување на зачестеноста и видовите на мукокутаните промени, како и на нивната поврзаност со различни социо-демографски, клинички, лабораториски, фармаколошки и етиолошки фактори.

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата

Дерматолошките манифестации кај пациентите со терминална бубрежна болест се чести, но занемарени, со оглед на тоа што приоритет во третманот имаат основните нефролошки проблеми. Во светската литература, зачестеноста на кожните промени кај пациентите на ХД варира, што укажува на потребата од локално релевантни истражувања. Состојбата во Република Северна Македонија досега не е доволно истражена во однос на мукокутаните манифестации кај пациентите на хронична ХД, што го прави ова истражување значајно за подобрување на дијагностиката, терапијата и целокупната грижа за пациентите.

Краток опис на применетите методи

Истражувањето беше спроведено како опсервациона, пресечна студија која опфати пациенти со терминална бубрежна болест на хронична хемодијализа во два дијализни центра во Скопје. Употребени се следните методи: клинички преглед и дерматолошка проценка за утврдување на мукокутаните промени; анкетни прашалници за собирање податоци за социо-демографските и клиничките карактеристики на пациентите; лабораториски анализи за мерење на биохемиски и хематолошки параметри; статистичка обработка на податоците со користење на соодветни тестови за утврдување на корелациите и асоцијациите.

Краток опис на резултатите од истражувањето

Резултатите укажуваат на висока зачестеност на дерматолошки промени кај пациентите на дијализа, со ксероза (88,62 %), пруритус (71,26 %), пигментни промени (63,47 %) и промени на ноктите (81,44 %) како најчести наоди. Утврдено е дека социо-економскиот статус, траењето на дијализата, лабораториските параметри како креатинин, фосфати и албумини, како и употребата на одредени медикаменти се значајно поврзани со мукокутаните манифестации. Дополнително, студијата покажува значајна врска помеѓу интензитетот на пруритус и степенот на ксерозата ($R=0,45$; $p<0,001$). Овие резултати ја потенцираат потребата од редовен дерматолошки мониторинг, мултидисциплинарен пристап и индивидуализирана терапија за управување со дерматолошките состојби кај пациентите со ХББ ст.5 на ХД.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација со наслов: „Евалуација на мукокутаните промени и корелација со социо-демографските, лабораториските, фармаколошките и етиолошките фактори кај пациентите со терминална бубрежна болест на дијализа“, од кандидатката д-р Ивана Дохчева Карајованов, претставува истражување во областа на клиничката медицина, со посебен акцент на дерматологијата и нефрологијата. Изработката на темата на оваа докторска дисертација има за цел да ги идентификува и да ги евалуира мукокутаните промени кај пациентите со терминална бубрежна болест кои се на хронична дијализа, како и да ги испита врските помеѓу овие промени и различни клинички, демографски и терапевтски фактори. Истражувањето нуди значаен придонес во подобрувањето на знаењата за дерматолошките манифестации кај оваа специфична популација, со потенцијал да ги унапреди дијагностиката и третманот, како и да го подобри квалитетот на животот на пациентите.

Докторската дисертација со наслов: „Евалуација на мукокутаните промени и корелација со социо-демографските, лабораториските, фармаколошките и етиолошките фактори кај пациентите со терминална бубрежна болест на дијализа“, од кандидатката д-р Ивана Дохчева Карајованов, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатката, пред одбраната на докторскиот труд, ги објавила следниве рецензирани истражувачки трудови:

- [1]. Автор-и: Дохчева Карајованов Ивана, Николовска Сузана, Гоцев Ѓорѓи, Димова Маја, Митрова Телента Јулија, Дохчев Сашо, објавен: Acad Med J 2023;3(1):139-146.
- [2]. Автор-и: Ивана Дохчева Карајованов, Сузана Николовска, Катерина Дамевска, Ирена Рамбабова Бушлетиќ, Сашо Дохчев и Гоце Спасовски, објавен: BANTAO Journal 2022; 20(2): 45-52.
- [3]. Автор-и: Ивана Дохчева Карајованов, Сузана Николовска, Ирена Рамбабова Бушлетиќ, Јулија Митрова Телента, Маја Димова, Дејан Филиповиќ, Сашо Дохчев и Гоце Спасовски, објавен: BANTAO Journal 2021; 19(2): 75-79.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Главни научни придонеси на кандидатката се:

- систематска анализа на мукокутаните промени кај пациентите со терминална бубрежна болест на хронична дијализа;
- идентификација на значајните корелации помеѓу мукокутаните манифестации и социо-демографските, лабораториските, фармаколошките и етиолошките фактори;
- придонес во разбирањето на дерматолошките манифестации, како што се ксерозата, пруритусот, пигментните промени и промените на ноктите кај оваа популација, со предлози за нивно подобро управување и третман;
- предлог за мултидисциплинарен пристап кој ги интегрира дерматологијата, нефрологијата и останатите релевантни области во управувањето со дерматолошките состојби кај пациенти на хронична дијализа.

Подрачје на примена и ограничувања

Резултатите од ова истражување можат да најдат примена во клиничката пракса преку подобрување на дијагностичките и терапевтските стратегии за дерматолошките состојби кај пациентите со терминална бубрежна болест на дијализа. Добиените податоци може да бидат основа за развивање на упатства за дерматолошка грижа кај оваа популација, како и за подобрување на квалитетот на животот на пациентите. Истражувањето беше спроведено на релативно мал примерок и во ограничен временски период, што го отежнува извлекувањето на генерализирани заклучоци. Дополнително, географската локација и специфичните карактеристики на популацијата можат да влијаат на применливоста на резултатите во други клинички контексти.

Можни понатамошни истражувања:

- спроведување на мултицентрични студии со поголем примерок и подолг временски период за потврда на добиените наоди и за подобрување на екстраполацијата на резултатите;
- истражување на дополнителни фактори кои можат да влијаат на мукокутаните промени, како генетските предиспозиции и различните видови дијализа;
- анализа на ефектите од нови и постојни терапии врз дерматолошките состојби кај пациентите со терминална бубрежна болест;
- проценка на долгорочното влијание на мукокутаните промени врз морталитетот и морбидитетот на пациентите со терминална бубрежна болест.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација со наслов: **Евалуација на мукокутаните промени и корелација со социо-демографските, лабораториските, фармаколошките и етиолошките фактори кај пациентите со терминална бубрежна болест на дијализа** од кандидатката д-р Ивана Дохчева Карајованов.

КОМИСИЈА

Проф. д-р Весна Гривчева Пановска, претседател, с.р.

Проф. д-р Сузана Николовска, ментор, с.р.

Проф. д-р Катерина Дамевска, член, с.р.

Проф. д-р Гоце Спасовски, член, с.р.

Проф. д-р Весна Велиќ Стефановска, член, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ИСПИТУВАЊЕ НА ВРЕДНОСТИТЕ НА РЕСПИРАТОРНАТА ФУНКЦИЈА КАЈ РАЗЛИЧНИ СПОРТСКИ ДИСЦИПЛИНИ“ ОД АС. М-Р БИЉАНА СПИРКОСКА ВАНЃЕЛОВСКА, ПРИЈАВЕНА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, на својата X редовна седница одржана на 25.9.2024 година, по предлог на Советот на III циклус – докторски студии, а врз основа на член 112 од Законот за високото образование и член 55 од Правилникот за внатрешните односи и работењето на Медицинскиот факултет, во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, донесе Одлука за формирање на Комисија за оцена на докторската дисертација од аст. д-р Биљана Спиркоска Ванѓеловска, вработена на Институтот за физиологија при Медицинскиот факултет во Скопје со наслов: **Испитување на вредностите на респираторната функција кај различни спортски дисциплини**, во следниов состав: проф. д-р Јасмина Плуњевиќ Глигороска, претседател, проф. д-р Бети Дејанова, ментор, проф. д-р Деска Димитријевска, член, проф. д-р Сунчица Петровска, член, и проф. д-р Бети Зафирова Ивановска, член.

Комисијата ја разгледа докторската дисертација под наслов: „Испитување на вредностите на респираторната функција кај различни спортски дисциплини“ и има чест на Наставно-научниот совет да му го поднесе следниов

ИЗВЕШТАЈ

Мислење за предложената докторска дисертација

Доставената докторска дисертација ги содржи сите потребни елементи на една научноистражувачка студија: апстракт на македонски и на англиски јазик, вовед, дизајн на студијата, мотив и цели на студијата, материјал и методи, статистичка анализа, резултати, дискусија и литература.

Воведот е поделен на неколку концепциски целини: Историски податоци, Адаптација на респираторниот систем, Анатомија и функција на респираторниот систем, Функционални испитувања на респираторниот систем, Нарушување на белодробната вентилација, Класификација на спортови, Адаптација на респираторниот систем кај различни видови спортови. Во делот на историски податоци, кандидатката дава детален осврт на историските аспекти за почетоците за тестирањето на респираторната функција сè до современите методи кои се усовршувале согласно со потребите, прецизноста и апликабилноста. Притоа, кандидатката укажува на златниот стандард за спирометријата како метода за испитување на респираторната функција, како и адаптација на методологијата во испитувањето на респираторната функција кај спортисти. Во делот за адаптација на респираторниот систем при физичка активност, кандидатката укажува на посебните карактеристики на спортистите, кои се земаат предвид при испитувањето на респираторната функција: зголемена белодробна вентилација зависно од видот на физичката активност, интензитет на физичката активност, вид на спортувањето итн. Во делот за анатомија и физиологија на респираторниот систем, детално се објаснети сите карактеристики на респираторниот систем, а притоа се опфатени функционалната поделба на респираторниот систем, белодробната циркулација, лимфната циркулација, како и неговата инервација. Во делот за функционални испитувања на респираторниот систем, кандидатката ги објаснува сите параметри кои се однесуваат на статички и динамични белодробни волумени и капацитети, како и изразувањето на спирометриските вредности во споредба со референтните вредности. Кандидатката укажува на можните нарушувања

на респираторната функција кои треба да се имаат предвид при спортскомедицинските испитувања. Потоа, кандидатката ја дава поделбата на спортови, согласно со аеробни и анаеробни спортови, динамично и статично оптоварување, како и согласно со интензитетот и должината на спортувањето во делот Класификација на спортовите, на кој дел се надоврзува делот Адаптација на респираторниот систем кај различни видови спортови. Секој спорт се карактеризира според степенот на интензитетот (низок, среден, висок) на динамичното и статичното оптоварување кои се потребни во зависност од видот на спортот за време на натпреварувањето. Во зависност од тоа кое оптоварување е застапено, кандидатката укажува на тоа дека спортот може да се класифицира како: ПС (високо статична, високо динамична компонента – бокс, кајакарење), ПВ (умерена статичка, умерена динамичка компонента – синхронизирано пливање, брзо трчање), IA (ниска статична, ниска динамична компонента – куглање, јога). Се укажува на фактот дека вистинското оптоварување во еден спорт зависи од повеќе варијабли, како на пример: позицијата на играчот во играта (дефанзивец, офанзивец), интензитетот, дистанцата и стилот на играта. Кандидатката ја посочува класификацијата на спортови според Mitchell и сор., која се базира на механичката акција на мускулите и која се разликува од поделбата на аеробно и анаеробно оптоварување. Сепак, се наведува дека спортските активности можат да бидат: аеробни и анаеробни во зависност од начинот на добивање енергија за одвивање на физичката активност. Во делот Класификација на спортови, кандидатката ја објаснува аеробната група на спортови која опфаќа физичка активност од лесен и тежок степен, физичка активност со подолго времетраење во која учествуваат големи мускулни групи и за чие изведување се користи енергија од аеробните ресурси. Според тоа, оваа група бара поголема потрошувачка на кислород, поголема издржливост на кардиоваскуларниот систем и има позитивни ефекти врз здравјето на луѓето. Исто така, кандидатката ја опишува анаеробната физичка активност како кратка и интензивна физичка активност која бара ангажирање на анаеробни енергетски извори (анаеробна гликолиза) во недостатокот на доволна количина на кислород што би имало за цел да го зголеми анаеробниот метаболизам и мускулната сила. Кандидатката потенцира дека редовниот анаеробен тренинг ја зголемува толеранцијата на ацидобазниот дисбаланс кој се јавува за време на физичка активност со висок интензитет, како и способноста за опоравување по таа активност, како, на пример, спортовите спринт, кревање тегови и сл.

Во **Мотив за изработка на студија**, кандидатката укажува за потребата од испитувањето на респираторната функција во зависност од различните спортски дисциплини, што е од голема важност за систематските испитувања на спортистите, раководењето на спортистот, како и за постигнување на подобри спортски перформанси.

Во целите на студијата, кои се јасно и прецизно поставени, кандидатката ги истакнува следниве цели:

1. определување на респираторната функција кај спортисти од различни спортски дисциплини, како и споредба со седантери;
2. определување на меѓусебната поврзаност на респираторните параметри со $\dot{V}O_2 \max$ во зависност од различни спортски дисциплини;
3. определување на меѓусебната поврзаност на параметрите од респираторната функција со параметрите на телесниот состав.

Во **материјалот и методите**, кандидатката укажува на дизајнот на студијата, според кој оваа докторска дисертација претставува научна проспективна пресечна студија, изведувана на Институтот за физиологија, со репрезентативен примерок од 360 машки испитаници на возраст од 9 до 30 години, подеднакво поделени според различни спортски дисциплини: спортови на издржливост ($n=90$), спортови на сила ($n=90$), мешани спортови ($n=90$), и според 3 возрасни групи: 9 – 15 години, 16 – 23 години и 24 – 30 години, како и контролна група од 90 седантери. Протоколот на студијата е јасно и децидно

образложен, при што кандидатката ги опишува инклузионите (возраст од 9 до 30 години, машки пол, најмалку 2 години активно вежбање и тренирање од 3 до 8 часа неделно, непушачи, $FEV > 80 \%$.) и ексклузионите фактори (возраст под 9 години и над 30 години, $FEV < 80 \%$, навика за пушење цигари и користење алкохол и психотропни супстанции, дискомфорт во градите и перзистентна инфекција, историја за респираторно и кардиолошко заболување, деформитети на граден кош) за студијата и го објаснува анкетниот прашалник и информираната согласност на испитуваните групи кои се дадени во анексот на крајот од докторската дисертација. Во методологијата на студијата, сите методи се опширно објаснети за одредување на телесната маса, биоелектричната импенданца, спирометријата, субмаксималниот повеќестепенест тест според протоколот на Брус, како и анализата на добиените резултати од истоимените методи. Одредувањето на телесниот состав е опишано според одредени правила и мерки, како што се: испитаникот да биде гладен, претходно завршен со уринирање и со дефекација, без претходно никаква физичка активност, да биде смирен најмалку 5 минути, да не се користел топол туш или сауна за загревање на телото, да се изведува на собна температура, со одредена позиција на телото при мерење. Анализата на резултатите за телесниот состав, како што се вкупната телесна вода (екстрацелуларна и интрацелуларна), протеините, минералите и телесните масти, како и анализата на мускулно-масното ткиво (скелетната мускулна маса, телесната масна компонента, индексот на телесната маса, процентот на масната компонента, соодносот колк – струк, сегменталната анализа на чистата телесна маса, е според строго дефинирани референтни вредности. Со методата на спирометрија, според кандидатката, на сите испитаници им биле измерени следниве спирометриски параметри: форсиран витален капацитет (FVC), форсиран експираторен волумен во првата секунда (FEV_1), Тифно-индексот, најголемиот експираторен проток (PIF), форсираниот експираторен проток при 75 % од виталниот капацитет (FEF_{75}), форсираниот експираторен проток при 50 % од виталниот капацитет (FEF_{50}), форсираниот експираторен проток при 25 % од виталниот капацитет (FEF_{25}) и форсираниот инспираторен волумен во првата секунда (FIV1) со апаратот Spirobank II од Италија. Притоа, кандидатката укажува на референтните вредности за овие параметри и за мерните единици според СИ-системот. Методот за одредувањето на релативната максимална потрошувачка со субмаксимален повеќестепенест тест според протоколот на Брус е темелно опишан со приказ на слика за правилна позиција на спортистот при изведувањето на стрес-тестот со ергометар на подвижна лента. Во статистичката анализа е вклучен статистичкиот програм СПСС 25, каде што Колмогоров-Смирновиот тест и тестот на Шапиро-Вилк биле користени за тестирање на нормалноста на дистрибуцијата на податоците. За компарирање на квантитативните варијабли биле користени анализа на варијанса и Крускал-Валисовиот тест, а за корелацијата меѓу две варијабли е користен Пирсоновиот коефициент. Во контекст на етичките аспекти на студијата, оваа студија е реализирана врз основа на начелата на Хелсиншката декларација (Declaration of Helsinki, World Medical Association, Brasil, 2013), Повелбата на основните права на Европската Унија и Директивата 2001/20 од Европскиот парламент. Сите пациенти вклучени во студијата имаат потпишано информирана согласност за учество со објаснување и детални информации од страна на истражувачот. Сите податоци кои се земени за пациентите учесници во студијата се внесени во електронската база на Excel, направена и заштитена со лозинка од страна на самиот истражувач. За оваа студија, истражувачот има

добиено одобрување од Етичката комисија за истражување на луѓе на Медицинскиот факултет при УКИМ во Скопје.

Резултатите се дадени на 60 страници, каде што е даден темелен и дециден приказ и анализа на сите статистички обработени податоци добиени при испитувањата во студијата. Резултатите се прикажани на 46 табели и 29 слики, на кои детално се дадени параметрите на вклучените групи, како и средните вредности со стандардните девијации на добиените резултати со приказ на статистичката значајност. Во секоја возрастна група се прикажани резултатите од различните спортски дисциплини: спортови на издржливост, мешани спортови, спортови на сила и седентери како контролна група. Резултатите за респираторните параметри се дадени според различните возрастни групи кај различни спортски дисциплини. Потоа, прикажани се резултатите на поврзаноста на $VO_2 \max$ во зависност од различните спортски дисциплини и во зависност од возрастните групи на спортистите, и тоа одделно кај спортови со издржливост, спортови на сила и мешани спортови. Исто така, прикажани се корелациите помеѓу респираторните параметри и телесниот состав кај различните видови спортови и кај различните возрастни групи на спортистите. Во возрастната група од 9 до 15 година не била најдена статистичка сигнификантна разлика во процентуалната вредност на PIF меѓу спортовите на издржливост, мешаните спортови, спортовите на сила и контролната група. Просечната вредност на форсираниот експираторен волумен во првата секунда изразен во проценти во најмладата возрастна група не се разликувала сигнификантно меѓу анализираните групи. Исто така, во оваа група испитаници, статистички несигнификантна била разликата меѓу групите спортови и контролната група во однос на процентуалната вредност на Тифно-индексот. Во истата група испитаници, форсираниот инспираторен волумен во првата секунда изразен во проценти имал највисока просечна вредност прво кај спортистите кои учествуваат во спортовите на издржливост, потоа спортистите кои учествувале во мешани спортови и спортистите кои учествувале во спортовите на сила. Форсираниот експираторен проток при 25 % од виталниот капацитет изразен во проценти имал сигнификантно различна вредност кај спортистите кои учествуваат во различни спортски дисциплини и седентерите од најмладата возрастна група. Испитуваните корелации меѓу респираторните параметри и параметрите на телесниот состав во најмладата возрастна група спортови на издржливост се презентирани со сигнификантна позитивна корелација помеѓу PIF со телесната висина, телесната тежина, протеините и со скелетната мускулна маса, со сигнификантна позитивна корелација помеѓу FVC со телесната висина, телесната тежина, протеините, скелетната мускулна маса и со индексот на телесната маса, како и со сигнификантна позитивна корелација помеѓу FEV1 со телесната висина, телесната тежина, протеините, скелетната мускулна маса и со индексот на телесната маса и со сигнификантна позитивна корелација помеѓу FIV1 со протеините и со скелетната мускулна маса. Во оваа група, сигнификантна позитивна корелација била најдена меѓу FEF50 со протеините и со скелетната мускулна маса, сигнификантна позитивна корелација била најдена меѓу FEF75 со телесната висина, со телесната тежина, со протеините и со скелетната мускулна маса, а сигнификантна негативна корелација на FEF 75 со PBF. Во возрастната група од 16 до 23 години, не се разликувале сигнификантно во однос на процентуалната вредност на форсираниот витален капацитет, ниту во однос на форсираниот експираторен волумен во првата секунда, за разлика од Тифно-индексот изразен во проценти кој имал сигнификантно различна вредност кај спортистите кои учествуваат во различни спортски дисциплини и седентерите. Во оваа група на испитаници, тестираната разлика во процентот на постигната релативна максимална кислородна потрошувачка меѓу спортистите кои учествуваат во спортовите на издржливост, мешаните спортови, силовите спортови и седентерите била статистички сигнификантна. Кај спортистите кои учествувале во мешани спортови биле измерени значајно повисоки просечни вредности на $VO_2 \max$, споредено со испитаниците кои учествуваат во спортовите на издржливост, како и споредено со испитаниците кои учествуваат во спортовите на сила. Во оваа група спортисти кои учествувале во спортови на издржливост, PIF сигнификантно позитивно

корелирала со телесната тежина, протеините, со скелетната мускулна маса и со индексот на телесна маса, а FVC сигнификантно позитивно корелирал со телесната тежина, протеините, со скелетната мускулна маса и со индексот на телесна маса. Така, FEV₁ сигнификантно позитивно корелирал со телесната висина, телесната тежина, протеините, скелетната мускулна маса и со индексот на телесната маса, додека FIV₁ сигнификантно позитивно корелирал со индексот на телесна маса. VO₂max сигнификантно позитивно корелирал со телесната тежина, со протеините и со индексот на телесната маса. Во возрастната група од 24 до 30 години не била најдена статистичка сигнификантна разлика во процентуалната вредност на PIF меѓу спортовите на издржливост, мешаните спортови, спортовите на сила и контролната група. Просечната вредност на форсираниот експираторен волумен во првата секунда изразен во проценти во оваа група не се разликувала сигнификантно меѓу анализираните групи. Статистички несигнификантна била разликата меѓу групите спортови и контролната група во однос на процентуалната вредност на Тифно-индексот, ниту во однос на форсираниот експираторен проток при 50 % од виталниот капацитет. Процентот на постигнатата релативна максимална кислородна потрошувачка имал сигнификантно различна вредност кај спортистите кои учествувале во различни спортски дисциплини и седентерите од најстарата возрастна група. Испитуваните корелации меѓу респираторните параметри и параметрите на телесниот состав во оваа група спортови на издржливост се прикажани преку сигнификантните позитивни корелации помеѓу PIF со телесната висина, телесната тежина, протеините и со скелетната мускулна маса; помеѓу FVC со телесната висина, телесната тежина, протеините и со скелетната мускулна маса; помеѓу FEV₁ со телесната висина, телесната тежина, протеините и со скелетната мускулна маса. Како сигнификантни негативни корелации се прикажани корелациите помеѓу Тифно-индексот со body fat mass; помеѓу FIV₁ со body fat mass, индексот на телесна маса и со PBF%; помеѓу FEF₅₀ со индексот на телесна маса и со PBF%; и помеѓу FEF₇₅ со индексот на телесна маса и со PBF%.

Во дискусијата, кандидатката дава темелна анализа и компарација на резултатите добиени во оваа студија со резултатите на голем број научни трудови од понов датум поврзани со оваа област. Притоа, соодветно ги коментира сопствените резултати од сите респираторни параметри поодделно кај различните спортски дисциплини и седентери според возраста, како и корелациите помеѓу респираторните параметри со VO₂ max и со телесниот состав поодделно кај различните спортски дисциплини: спортови со издржливост, спортови на сила и мешани спортови. Притоа, кандидатката ги зема предвид и возрастните групи на спортистите, како и на седентерите како контролна група.

Во заклучокот, кандидатката јасно и прецизно ги наведува сопствените заклучоци од студијата, каде што укажува на значајноста од добиените резултати, објаснувајќи ги нивните причинско-последични вредности.

Во литературата, користените 69 публикации се точно и прецизно цитирани, и одговараат на содржините на докторската дисертација.

ЗАКЛУЧОК

По направената анализа на дизајнот на студијата, материјалот и методологијата и целите и резултатите од студијата, а врз база на актуелноста на темата на приложениот докторски труд на кандидатката ас. д-р Биљана Спиркоска Вангеловска, вработена на Институтот за физиологија на Медицинскиот факултет во Скопје, Комисијата дава мислење дека докторската дисертација со наслов: „Испитување на вредностите на респираторната функција кај различни спортски дисциплини“ во целост ги исполнува критериумите за квалитетна докторска дисертација. Комисијата позитивно ја оценува докторската дисертација и има чест да му предложи на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје да ја прифати и да ја проследи за понатамошна постапка.

КОМИСИЈА

Проф. д-р Јасмина Плунцевик Глигороска,
претседател, с.р.

Проф. д-р Бети Дејанова, ментор, с.р.

Проф. д-р Деска Димитриевска, член, с.р.

Проф. д-р Сунчица Петровска, член, с.р.

Проф. д-р Бети Зафирова Ивановска, член, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА МЕТАБОЛИТИЧКАТА КОЛИЧИНА ВО МИРУВАЊЕ И ТЕЛЕСНИОТ СОСТАВ КАЈ СПОРТСКАТА ПОПУЛАЦИЈА“ ОД АС. М-Р МИХАЕЛА НЕСТОРОВА БРАЖАНСКА, ПРИЈАВЕНА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, на својата X редовна седница одржана на 25.9.2024 година, по предлог на Советот на III циклус – докторски студии, а врз основа на член 112 од Законот за високото образование и член 55 од Правилникот за внатрешните односи и работењето на Медицинскиот факултет, во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, донесе Одлука за формирање на Комисија за оцена на докторската дисертација од ас. д-р Михаела Несторова Бражанска, вработена на Институтот за физиологија на Медицинскиот факултет во Скопје со наслов **Определување на метаболичката количина во мирување и телесниот состав кај спортската популација**, во следниов состав: проф. д-р Сунчица Петровска, претседател, проф. д-р Бети Дејанова, ментор, проф. д-р Зоран Божиновски, член, проф. д-р Сања Манчевска, член, и проф. д-р Бети Зафирова Ивановска, член.

Комисијата ја разгледа докторската дисертација под наслов „Определување на метаболичката количина во мирување и телесниот состав кај спортската популација“ и има чест на Наставно-научниот совет да му го поднесе следниов

ИЗВЕШТАЈ

Мислење за предложената докторска дисертација

Доставената докторска дисертација ги содржи сите потребни елементи на една научноистражувачка студија: апстракт на македонски и на англиски јазик, вовед, дизајн на студијата, мотив и цели на студијата, материјал и методи, статистичка анализа, резултати, дискусија и литература.

Воведот е поделен на 7 концепциски целини: Историски податоци, Базална метаболна количина, Енергетски метаболизам и метаболна количина во мирување, Телесен состав, Максимална кислородна потрошувачка, и Класификација на спортови. Во делот Историски податоци, кандидатката дава детален осврт на историските аспекти на енергетскиот метаболизам во прилог на мерните инструменти, како и во прилог на точно определените услови за мерење. Притоа, укажува на одредени недоследности во минатото при одредувањето на вредноста на базалната метаболичка количина, и укажува на тоа кои стандарди се воведени денес за да се добиваат поточни резултати. Според кандидатката, во воведот се нагласува дека за занимавање со физичка активност, се препорачуваат соодветни спортскомедицински прегледи за испитување на функционалноста и издржливоста на одредени органски системи и ткива (кардиоваскуларен, респираторен систем, крвни анализи, итн.). Исто така, се укажува на тоа дека телесниот состав и нивото на метаболичката количина на спортистот се важни за индивидуалните појдовни карактеристики за спортување. Кандидатката појаснува за тоа дека енергетскиот метаболизам претставува збир на сите биохемиски процеси во организмот во кои макронутриентите се поврзуваат со кислородот, при што се ослободува енергија, потребна за функционирање на ткивата и органите. Вкупните енергетски потреби на организмот претставуваат збир од: метаболичката количина во

мирување (МКМ), метаболитичката количина при активност (МКА), како и енергетскиот ефект на храната (термички ефект на храна-ТЕХ). Во делот Базалната метаболна количина, енергетскиот метаболизам и метаболитичката количина во мирување, кандидатката укажува на стандардизираниите услови за мерење на овие параметри, при што се исклучуваат ефектите од консумирањето на храна, како и екстремните физички оптоварувања. Притоа, детално се наведени сите неопходни услови за работа. Потоа, кандидатот дава осврт на сите параметри кои ја сочинуваат вкупната дневна енергетска потрошувачка на организмот, како што се базалната метаболитичка количина, т.е. метаболитичката количина во мирување, метаболитичката количина при активност, како и енергетскиот ефект на храната, базирајќи се на соодветни податоци од литературата. Според тоа, кандидатката укажува на фактот дека оптималниот баланс помеѓу енергетскиот внес и енергетската потрошувачка е од круцијална важност за спортскиот перформанс. Потоа, кандидатката јасно ги опишува методите за одредување на метаболитичката количина во мирување со директна и индиректна калориметрија, каде што се објаснети кои математички равенки треба да се користат во однос на физичките карактеристики. Во делот Телесен состав, се укажува на можните методи кои се користат за проценка на телесниот состав, и тоа на референтните методи и на лабораториските методи. Притоа се дава предност на теренското мерење на телесниот состав со биоелектричната импеданца во однос на антропометриските мерења кои можат да бидат субјективни и неточни. Во следниот дел, максималната кислородна потрошувачка е објаснета преку кислородното преземање, транспортот и искористувањето кај различни видови спортови, притоа земајќи ги предвид различните типови на мускулни влакна. Во делот Класификација на спортови, кандидатката ја дава поделбата на спортови на издржливост, како аеробни спортови, и силиви спортови, како анаеробни спортови, иако најчесто спортовите вклучуваат комбинација на сила и издржливост. Мотивот за изработка на студијата е прикажан преку потребата за изработка на соодветни нутритивни протоколи според индивидуалната енергетска потрошувачка и анализата на телесниот состав, со цел за подобрување на спортскиот перформанс, но исто така и за одржување на нормалниот телесен состав кај седентери и рекреативци.

Целите на студијата се јасни и таксативно наброени:

- да се пресмета вредноста на метаболитичката количина во мирување кај различни возрастни групи;
- да се спореди која од предвидените равенки за метаболитичката количина во мирување одговара на вредностите добиени со индиректна калориметрија кај различни возрастни групи, телесен состав и начин на живот;
- да се анализира телесниот состав и корелацијата со метаболитичката количина во мирување кај различни видови на спорт;
- да се пресмета максимална кислородна потрошувачка кај професионални спортисти и да се спореди кај различни видови на спорт;
- да се направи корелација на максималната кислородна потрошувачка со параметрите на телесниот состав.

Во **материјалот и методите**, кандидатката укажува на дизајнот на студијата како научна проспективна студија, изведена на Институтот за физиологија во траење од 6 години, со репрезентативен примерок од 360 машки испитаници, поделени во три возрастни групи, а според физичката активност,

поделени на професионални и рекреативни спортисти. Како контролна група се вклучени 90 здрави машки испитаници – седентери. Притоа, кандидатката ги опишува инклузионите и ексклузионите фактори за студијата и го објаснува анкетниот прашалник и информираната согласност на испитуваните групи кои се дадени во анексот на крајот од докторската дисертација. Опишани се методите за мерење телесна висина, биоелектричната импеданса за анализа на телесниот состав, индиректната калориметрија, субмаксималниот повеќестепенест тест според Брус, како и анализата на добиените резултати од истоимените методи. Исто така, кандидатката дава објаснување за користење на математичките предвидени равенки за одредување на метаболитичката количина во мирување. Во овој дел од докторската дисертација, кандидатката наведува дека на сите испитаници им бил мерен телесниот состав со методата на биоелектрична импеданса со апаратот InBody 720 (Great Britain), метаболитичката количина во мирување (МКМ) со методата индиректна калориметрија на апаратот Fit Mate, Cardio Pulmonary Exercise Testing & Nutritional assessment, COSMED (Italy), а на спортистите им била мерена максималната кислородна потрошувачка ($VO_2 \max$) со субмаксималниот повеќестепенест тест според Bruce протокол на ергометриска лента за трчање Ergo _run medical_ α 24. За сите добиени параметри, детално се објаснети методите за испитување. Одредувањето на телесниот состав е опишано според одредени правила и мерки, како што се: испитаникот да биде гладен, претходно завршен со уринирање и со дефекација, без претходно никаква физичка активност, да биде смирен најмалку 5 минути, да не се користел топол туш или сауна за загревање на телото, да се изведува на собна температура, со одредена позиција на телото при мерење. Анализата на резултатите за телесниот состав, како што се вкупната телесна вода (екстрацелуларна и интрацелуларна), протеините, минералите и телесните масти, како и анализата на мускулно-масното ткиво (скелетната мускулна маса, телесната масна компонента, индексот на телесната маса, процентот на масната компонента, соодносот колк – струк, сегменталната анализа на чистата телесна маса, е според строго дефинирани референтни вредности. Исто така, индиректната калориметрија за одредување на метаболитичката количина во мирување е прецизно и јасно објаснета според протоколот за работа. Овие податоци се јасно презентирани на повеќе слики и табели за визуелна перцепција на изведувањето на методите за работа. Математичките предвидени равенки за одредување на МКМ се претставени во табела со соодветните равенки – формули за пресметување: Harris – Benedict, Mifflin-St Jeor, Katch-McArdle, Cunningham, Nenary, Schofield, Nelson и De Lorenzo, каде што легендата ги објаснува сите кратенки. Методот за одредувањето на релативната максимална потрошувачка со субмаксимален повеќестепенест тест според протоколот на Брус е темелно опишан со приказ на слика за правилна позиција на спортистот при изведувањето на стрес-тестот со ергометар на подвижна лента. Во статистичката анализа е вклучен статистичкиот програм СПСС 25.

Во контекст на **етичките аспекти на студијата**, оваа студија е реализирана врз основа на начелата на Хелсиншката декларација (Declaration of Helsinki, World Medical Association, Brasil 2013), Повелбата на основните права на Европската Унија и Директивата 2001/20 од Европскиот парламент. Сите пациенти вклучени во студијата имаат потпишано информирана согласност за учество со објаснување и детални информации од страна на истражувачот. Сите податоци кои се земени за пациентите учесници во студија се внесени во електронската база на Excel, направена и заштитена со лозинка од страна на

самиот истражувач. За оваа студија, истражувачот има добиено одобрување од Етичката комисија за истражување на луѓе на Медицинскиот факултет при УКИМ во Скопје.

Резултатите се дадени на 60 страници, каде што е даден темелен и дециден приказ и анализа на сите статистички обработени податоци добиени при испитувањата во студијата. Кандидатката ги прикажува своите резултати во повеќе делови, како што се: Компарација на МКМ кај различни возрасни групи, Корелација на вредностите на измерената МКМ со предвидените равенки, Корелација меѓу вредностите на измерената МКМ и предвидените равенки кај различна физичка активност, Компарација на МКМ кај различни спортови, Резултати од споредбата на телесниот состав по групи спортови и седентери, Корелации помеѓу МКМ со $VO_2 \max$, Споредба на $VO_2 \max$ по групи спортови, Корелации меѓу МКМ и $VO_2 \max$ со телесен состав, Корелации меѓу МКМ и $VO_2 \max$ со телесен состав кај рекреативни спортисти, Корелации меѓу МКМ и $VO_2 \max$ со телесен состав кај спортови на издржливост и Корелации меѓу МКМ и $VO_2 \max$ со телесен состав кај спортови на сила.

Резултатите се прикажани на 30 табели и 33 слики, на кои детално се дадени параметрите на вклучените групи, како и средните вредности со стандардните девијации на добиените резултати со приказ на статистичката значајност во деловите за компарација на метаболичката количина во мирување, во однос на возраста, за корелацијата на метаболичката количина во мирување со индиректната калориметрија и користените равенки, кај компарацијата на метаболичката количина во мирување кај различни спортови и кај компарацијата на телесниот состав по групи спортови и седантери како и кај корелациите помеѓу метаболичката количина во мирување со максималната кислородна потрошувачка и споредбата по спортови и телесен состав кај рекреативци и спортисти. Според резултатите од докторската дисертација, кандидатката укажува на тоа дека професионалните спортисти имале повисока МКМ во однос на рекреативните спортисти и седентерите и дека корелациите меѓу МКМ со индиректната калориметрија и користените равенки биле најсилни во најмладата возрасна група, од 18 до 24 години. Исто така, вредноста на МКМ, која била пресметана со методата на индиректна калориметрија, најсилно позитивно сигнификантно корелирала со равенките на Katch-Mc-Ardle и Cunningham во групата силови спортови, а Harris-Benedict-овата равенка сигнификантно најсилно позитивно корелирала кај спортовите на издржливост исто и кај седентерите, додека кај рекреативните спортисти равенката De Lorenzo. Професионалните спортисти имале сигнификантно повисока интрацелуларната вода споредено со седентерите и рекреативните спортисти. Спортовите на издржливост имале значајно повисоки вредности на протеини наспроти седентерите и наспроти рекреативните спортови. Кандидатката укажува на значајно повисоки вредности на протеини кај силовите спортови наспроти седентерите и силовите спортови наспроти рекреативните спортови. Процентот на скелетна мускулна маса бил сигнификантно поголем кај силовите спортови и спортовите на издржливост во споредба со седентерите и рекреативните спортисти, додека процентот на масна компонента (%PBF) бил значајно помал кај силовите спортови спортовите на издржливост и рекреативните спортисти, споредено со седентерите. И на крајот, се истакнува дека спортовите на издржливост имале повисоки вредности на $VO_2 \max$, споредено со силовите спортови.

Во **дискусијата**, кандидатката дава темелна анализа и компарација на резултатите добиени во оваа студија со резултатите на голем број научни трудови од понов датум поврзани со оваа област. Притоа, соодветно ги коментира сопствените резултати од метаболичката количина во мирување по возрастни групи и метаболичката количина во мирување со користењето на равенки, компарацијата на телесниот состав кај различни типови спорт, корелациите помеѓу метаболичката количина во мирување и максималната кислородна потрошувачка, како и споредбата на максималната кислородна потрошувачка по групи спортови и споредбата на метаболичката количина во мирување со телесниот состав кај различни видови спортови. Во однос на сето ова, кандидатката ги објаснува своите резултати во споредба со резултатите од литературата, земајќи ги предвид добиените вредности за МКМ по возрастни групи и МКМ корелации со равенките, компарацијата на телесен состав кај различни типови спортови, корелациите помеѓу МКМ со $VO_2 \max$, потоа споредбата на $VO_2 \max$ по групи спортови, како и корелацијата помеѓу МКМ и телесен состав кај различните типови на спорт и корелацијата помеѓу $VO_2 \max$ и телесниот состав. Со резултатите од оваа студија за прв пат се добиле вредности за индивидуалната енергетска потрошувачка во мирување кај седентерната и спортската популација во Република Северна Македонија. Со резултатите од анализата на телесниот состав, според кандидатката, може да се увидат сите недостатоци и неправилности во телесниот состав кај испитуваните групи. Овие податоци би биле доволни и би служеле за изготвување на соодветни индивидуални нутритивни протоколи со кои ќе може да се корегира телесниот состав со цел да се подобри општото здравје на сите, како и спортскиот перформанс кај спортистите. Затоа, оваа студија имала за цел да ја одреди енергетската потрошувачка, телесниот состав и аеробниот капацитет кај професионалните спортисти, рекреативните спортисти и седентерите за да ги увиди отстапките и да даде препораки за правилен и избалансиран нутритивен протокол кај сите испитувани групи. Согласно со тоа, оваа докторска дисертација придонесува за подобар пристап и раководење на спортистот во систематските прегледи, како и следење на неговата здравствена состојба и подобар спортски перформанс.

Во **заклучокот**, кандидатката јасно и прецизно ги наведува сопствените заклучоци од студијата, каде што укажува на најсоодветните равенки за користење за соодветни спортски дисциплини, како и заклучоците за телесната маса на испитуваните групи со дадените корелации. Така, кандидатката заклучува дека професионалните спортисти имале повисока МКМ, што укажува на поголема енергетска потрошувачка и подобар телесен состав во споредба со рекреативните спортисти и седентерите. Во однос на различните видови на спортови, се заклучува дека анаеробните спортисти имаат поголем енергетски метаболизам и потреба од поголем калориски внес, како и дека $VO_2 \max$ зависи од типот на мускулното влакно, а не од големината на мускулот односно од процентуална застапеност на мускулната маса.

Во **литературата**, користените 183 публикации се точно и прецизно цитирани, и одговараат на содржините на докторската дисертација. Притоа, користени се познати списанија од областа на спортската медицина, од областа на нутрицијата и метаболизмот и од апликативната физиологија и физиологијата на спортот, од кои поголемиот број имаат импакт-фактор.

ЗАКЛУЧОК

По направената анализа на дизајнот на студијата, материјалот и методологијата и целите и резултатите од студијата, а врз база на актуелноста на темата на приложениот докторски труд на кандидатката ас. д-р Михаела Несторова Бражанска, вработена на Институтот за физиологија на Медицинскиот факултет во Скопје, Комисијата дава мислење дека докторската дисертација со наслов: „Определување на метаболитичката количина во мирување и телесниот состав кај спортската популација” во целост ги исполнува критериумите за квалитетна докторска дисертација. Комисијата позитивно ја оценува докторската дисертација и има чест да му предложи на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје да ја прифати и да ја проследи за понатамошна постапка.

КОМИСИЈА

Проф. д-р Сунчица Петровска, претседател, с.р.
Проф. д-р Бети Дејанова, ментор, с.р.
Проф. д-р Зоран Божиновски, член, с.р.
Проф. д-р Сања Манчевска, член, с.р.
Проф. д-р Бети Зафирова Ивановска, член, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

**ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА:
СПОРЕДБА НА ВЛИЈАНИЕТО НА CoQ10 НАСПРОТИ CoQ10 ИНКОРПОРИРАН ВО
ЛИПОЗОМИ КАКО НЕФРОПРОТЕКТОР КАЈ CISPLATIN (CDDP) ИНДУЦИРАНА
НЕФРОТОКСИЧНОСТ,
ОД Д-Р ЕМИЛИЈА ШИКОЛЕ,
ПРИЈАВЕНА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ**

Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, на XXXVIII седница одржана на 21.11.2024 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација со наслов: „Споредба на влијанието на CoQ10 наспроти CoQ10 инкорпориран во липозоми како нефропротектор кај Cisplatin (CDDP) индуцирана нефротоксичност“, од кандидатката д-р Емилија Шиколе, во состав: проф. д-р Никола Лабачевски (претседател), проф. д-р Димче Зафиров (ментор), проф. д-р Јасмина Тројачанец (член), проф. д-р Марија Главаш Додов (член) и проф. д-р Ицко Ѓоргоски (член).

Комисијата во наведениот состав со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката д-р Емилија Шиколе, со наслов: „Споредба на влијанието на CoQ10 наспроти CoQ10 инкорпориран во липозоми како нефропротектор кај Cisplatin (CDDP) индуцирана нефротоксичност“, содржи 115 страници компјутерски обработен текст во фонт Times New Roman во македонска поддршка, со проред 1,5 и големина на букви 12, со 182 библиографски единици, меѓу нив научни трудови, книги, национални прописи, меѓународни акти и интернет-ресурси.

Трудот е структуриран во 8 поглавја. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето. Како таков, трудот ги содржи сите составни компоненти на еден научноистражувачки проект: вовед, мотив за изработка на студијата, цели на истражувањето, материјали и методи, статистичка обработка, резултати на истражувањето, дискусија на добиените резултати, со формирани заклучоци и листа на користена литература. Трудот обработува актуелна проблематика од базичната експериментална медицина, вредна и оправдана за истражување, како од научен, така и од клинички аспект. Докторската дисертација е напишана со прецизна научна мисла на кандидатката и концизен и јасен стил, кој овозможува соодветно следење на материјата што е обработена во истражувањето.

Во првиот сегмент од докторската дисертација е приложен **Апстракт/Извадок** на македонски и англиски јазик. Во воведниот дел од апстрактот, објаснета е широката употреба на антинеопластичниот лек Цисплатин, како и појавата на нефротоксичност како често несакано дејство од овој лек. Во продолжение на апстрактот е објаснета употребата на двете формулации (мицеларна и липозомска формулација) на коензим Q10 (CoQ10) со цел да ја ублажат Цисплатин индуцираната нефротоксичност. Апстрактот ги дефинира и целите за изработка на дисертацијата, дизајнот на студијата, животинскиот модел кој се користи во студијата, како и кои параметри се испитувани со цел да се добијат потребните резултати за да се направи споредба на двете формулации на CoQ10 кај нефротоксичност предизвикана од Цисплатин. Ги содржи и статистичките

значајни разлики на добиените резултати во однос на оксидативниот стрес, воспалителните цитокини како и патохистолошки промени кај бубрезите на експерименталните животни.

Во **воведот** на трудот, претставен во **првото поглавје**, кандидатката на концизен и прегледен начин, поткрепен со повеќе литературни извори, ја објаснува нефротоксичноста, а особено нефротоксичноста на лековите, како предмет на проучување во овој докторски труд и нејзиното клиничко значење.

Воведот содржи податоци кои се објавени во современата научна литература, а се однесуваат на предметот од интерес на предложената тема. Воведот е содржински јасно структуриран и лесно се следи и иницира интерес за одбраната тема.

Наведено е дека кај приближно 20 % од сите случаи на нефротоксичност, таа е индуцирана од лекови, но и потенцирано дека лековите кај постарите лица ја зголемуваат инциденцата на нефротоксичност дури до 66 %, како што се зголемува просечниот животен век.

На почетокот, кандидатката дава осврт на функционалните карактеристики на бубрезите како органи за детоксикација и екскреција на метаболити, како и објаснување на појавата на нефротоксичност која претставува бубрежна специфична карактеристика кај која доаѓа до значајно нарушување на екскрецијата во зависност од токсичните хемикалии или лекови.

Посебен осврт е даден на групите лекови кои лекови поседуваат потенцијал за нефротоксичност, но имајќи ја предвид тежината и значењето, особено клинички значајна потенцирана е нефротоксичноста индуцирана од хемотерапијата, односно антинеопластичните лекови, кои имаат значајно лимитирана употреба токму поради својот потенцијал за индукција на нефротоксичност.

Обработено е и клиничкото значење на нефротоксичноста, која може да се манифестира во неколку форми во зависност од специфичното зафатено место, како и од основните патофизиолошки механизми. Бидејќи тие често коегзистираат со други патофизиолошки состојби, чекорите што може да се преземат за нејзин третман се често лимитирани.

Токму поради тоа, нефротоксичноста индуцирана од лекови и денес останува главен и актуелен клинички предизвик. Претходното познавање на ризик-факторите поврзани со посебни популации на пациенти и специфични класи на лекови, во комбинација со рана дијагноза, терапевтско следење на лекот со прилагодување на дозата, како и примена на навремени превентивни третмани се од суштинско значење во нивното превенирање и ублажување.

Детално се обработени механизмите кои се вклучени во настанување на нефротоксичноста, меѓу кои посебно се потенцирани: гломеруларната хемодинамика, токсичност на тубуларните клетки, кристална нефропатија, воспаление, рабдомиолиза, тромботична микроангиопатија и оксидативен стрес.

Оксидативниот стрес и акутната тубуларна некроза, посебно се потенцирани како едни од клучните фактори за настанување на воспалени процеси во организмот, како и причини за токсичност индуцирана од лекови. Последица на нефротоксичните ефекти на лековите се митохондријална дисфункција, оштетувањето на фосфолипидите и зголемената интрацелуларна концентрација на калциум, што резултира со формирање на ROS и појава на оксидативен стрес.

Во понатамошниот дел од воведот, кандидатката детално ги објаснува фармакодинамијата и фармакокинетиката на Цисплатин-антинеопластичен лек (апсорпција, дистрибуција, метаболизам и елиминација), како и нефротоксичноста како најзначаен негов несакан ефект. Лимитирачки фактор за употреба на Цисплатин во

клиничката пракса претставуваат тешките несакани ефекти, особено нефротоксичноста, која кај 20-35 % од пациентите лекувани со Цисплатин предизвикува акутна бубрежна инсуфициенција. Нефротоксичноста индуцирана од CDDP е дозно зависна и вклучува некроза и апоптоза на клетките во реналните тубули. Забележано е зголемена концентрација на $\text{TNF}\alpha$, придружено со зголемување на IL-8, IL 1 β , IL-18 во бубрежниот паренхим на експериментални животни третирани со CDDP. Високата концентрација на овие цитокини дополнително го влошува воспалението предизвикано од $\text{TNF}\alpha$ и од употребата на CDDP.

Цитотоксичниот ефект, најверојатно, се остварува преку врзување за ДНК (дисторзија или искривување на оската). Овој механизам се смета дека е најважен во цитотоксичното дејство на Цисплатин, што резултира со инхибиција на синтезата на ДНК. Нефротоксичноста од Цисплатин е поврзана со структурно и функционално оштетување на митохондриите. Цисплатинот се акумулира во митохондриите на реналните клетки, индуцирајќи го создавањето на ROS, а во исто време ја намалува апсорпцијата на калциум во митохондриите, што резултира со ослободување на про-апоптотични фактори кои конечно доведуваат до смрт на тубуларната ренална клетка. Цисплатинот генерира позитивно наелектризирани метаболити што се акумулираат преодоминантно во негативно наелектризираните митохондрии. Последователно, сензитивноста на клетките кон Цисплатин корелира со бројот на митохондрии, како и со потенцијалот на митохондријалната мембрана. Ова ја објаснува токсичноста од Цисплатин преодоминантно врз клетките во проксималните ренални тубули во однос на останатите делови во организмот, особено поради причината што токму бубрезите се место каде што има поголем број на митохондрии т.н. митохондријална густина.

Оксидативниот стрес, односно продукција на ROS и акумулација на продукти на липидната пероксидација претставува причина за нефротоксичноста од Цисплатин. Оштетувањето на митохондриите го активира оксидативниот метаболизам преку продукција на ROS (супероксиден анјон O_2^- водороден пероксид H_2O_2 и хидроксилни радикали $-\text{OH}$), а тие, пак, ја намалуваат одбранбената способност на антиоксидантите како што се: GSH, SOD (superoxide dismutase), CAT (catalase), GPx (glutathione peroxidase). Клеточниот ефект од ROS се засилува поради високите нивоа на азотен оксид, кој, пак, се создава од активацијата на азот-оксид синтетаза (iNOS).

Сето тоа води кон создавање на азотни метаболити кои реагираат со слободните кислородни анјони што придонесува за уште поголемо влошување на Цисплатин индуцираната нефротоксичност. Продукцијата на слободни кислородни и азотни радикали предизвикува ензимска инактивација, липидна пероксидација и иреверзибилно оштетување на DNA.

Понатаму, кандидатката ги објаснува можностите за превенцијата од нефротоксичност од Цисплатин, како и употребата на антиоксиданти во насока на нејзино ублажување. Дава посебен осврт на додатокот на исхрана CoQ10 кој претставува супстанца слична на витамин што игра многу витална улога во човечкото тело.

Иако неговата хемиска структура наликува на витаминот K, тој не се смета за витамин бидејќи е единствениот антиоксидант растворлив во масти што може да се синтетизира *de novo* од животинските клетки. CoQ10 поседува способност да го намали и создавањето, цитокини како што е $\text{TNF}\alpha$, како и да ја ги намали значително нивоата на уреа и креатинин во серум. Успешно ги зголемува нивоата на SOD, GSH, CAT, GPx како индикатори за антиоксидативна активност.

Еден од клучните проблеми при употреба на CoQ10 претставуваат неговите фармакокинетски карактеристики во делот на апсорпцијата. Црвената апсорпција на

CoQ10 е слаба и последователно на тоа има и мала биорасположивост, што резултира со слаб терапевтски одговор. Кандидатката наведува литературни податоци кои покажуваат дека кај стаорци само 3 % од перорално применетиот CoQ10 се апсорбира. Внесот на овој суплемент е дополнително отежнат поради неговата слаба растворливост во вода. Но од формулациски аспект на дизајн на одредена дозирана форма, предвид треба да се земат и факторите дека тој е нестабилен на светлина и на екстремно високи температури. Поради таа причина, кандидатката наведува литературни податоци за алтернативни решенија на системи носачи на лекови, како што се: микро и наночестички, цврсти дисперзии, инклузивни комплекси со циклодекстрин и сл.

Следно, кандидатката во својот научен труд ги опишува липозомите, како можни носачи на лекови, кои претставуваат затворени мембрани формирани од липидните компоненти, вклучувајќи фосфолипиди распоредени од двете страни на централно поставеното водено јадро. Липозомите се мали сферични везикули составени, главно, од липидни компоненти организирани во еден или повеќе липидни слоеви. Липозомите можат да бидат исклучително значајни за идентификација на основните интеракции на биоактивните супстанции со липидните, бидејќи како системи-носачи се едноставни за изработка, релативно стабилни и се биокомпатибилни и нетоксични.

Ваквите наносистеми со енкапсулиран CoQ10 се поефикасни во обезбедувањето на поголема биорасположивост и можат ефикасно да ги елиминираат оксидативните слободни радикали во телото. Исто така, согласно со нивната големина и сличност со клеточните мембрани се очекува и добар продорен ефект во клетките.

Второто поглавје го анализира **мотивот** за изработка на оваа студија, а тоа е значењето на нефротоксичноста индуцирана од антинеопластичните лекови со сигнификантен потенцијал за нефротоксичност, како што е Цисплатин, како и непостоењето на доволна заштита и превенција од неа.

Во **третото** поглавје од докторската дисертација, кандидатката ги дефинира **целите** на истражувањето. Тие се јасно дефинирани и конципирани и се состојат од:

- Проценка на ефикасноста на липозомскиот систем-носач на CoQ10, наспроти мицеларната формулација CoQ10, кај Цисплатин индуцирана нефротоксичност.
- Евалуација на нефропротективниот ефект на CoQ10, применет како монотерапија кај Цисплатин индуцирана нефротоксичност.
- Евалуација на улогата на оксидативниот стрес во развојот на нефротоксичноста експериментално индуцирана со Цисплатин.

Четвртото поглавје ги прикажува **материјалите и методите**, каде што систематски се претставени одделните тематски поединици на материјали и методологијата на истражувањето за нивно полесно следење. Детално е опишан дизајнот на студијата, експерименталните протоколи, односно групите на експериментални животни и третманот на кој биле подложени истите, начинот на собирање на материјалот и методите користени за испитување на предвидените лабораториски и хистопатолошки анализи, како и начинот на статистичка обработка на добиените податоци и користениот статистички софтвер.

За оваа базична, експериментална студија биле користени лабораториски стаорци (Wistar) поделени во 6 групи, секоја по 15 животни. За лабораториските испитувања е земена крв од стаорците од опашната вена (по 400 μ l) за издвојување на 200 μ l серум. По завршувањето на третманот на сите групи, на 12-от ден, под општа анестезија

индуцирана со Thiopental natrium, бил отворен абдоменот и биле отстранети двата бубрега за хистопатолошки испитувања. Во исто време била земена и крв од аорта за одредување на вредностите на CAT, GR, SOD, TNF- α и IL-1 β .

Група бр.0 (Контролна група)

Оваа група на животни, била составена од 15 стаорци и претставувала контролна група, па поради тоа истите не биле третирани со никакви лекови, но им бил администриран физиолошки раствор со Tween 80 и витамин Ц (кои се дел од помошните супстанции при приготвување на формулации за CoQ10), во ист интервал и во исти количини и временски интервали како и кај групите животни кои ги примале испитуваните лекови.

Група бр.1 (Група Cisplatin)

Оваа група животни, била составена од 15 стаорци и претставувала цисплатинска група, односно овие животни примале еднократно Cisplatin во доза од 5 mg/kg/tt., на 4-от ден од испитувањето.

Група бр. 2 (micellar CoQ10 група)

Оваа група животни, во која исто така биле вклучени 15 стаорци, претставувала CoQ10 група, на која ѝ била администрирано мицеларна формулација на CoQ10 секој ден од испитувањето (вкупно 11 дена), во доза од 10 mg/kg/tt.

Група бр. 3 (Cisplatin/ micellar CoQ10 група)

Оваа група животни, која се состоела од 15 стаорци, претставувала Cisplatin/CoQ10 група, кои примала CoQ10 секој ден од испитувањето во доза од 10 mg/kg/tt., и на четвртиот ден од испитувањето им бил администриран Цисплатин, еднократно, во доза од 5 mg/kg/tt. (еден час по администрирањето на CoQ10).

Група бр. 4 (CoQ10LIP група)

Оваа група животни, во која биле вклучени 15 стаорци, претставуваше CoQ10LIP група, на која им бил администриран липозомален CoQ10 на деновите 1-ви, 3-ти, 5-ти, 7-ми, 9-ти, 11-ти, од испитувањето, кој е еквивалент на 10 mg/kg/tt CoQ10.

Група бр. 5 (Cisplatin/CoQ10LIP група)

Оваа група животни, во која биле вклучени 15 стаорци, претставувала Cisplatin/CoQ10LIP група, и истите примале липозомален CoQ10 на ден 1-ви, 3-ти, 5-ти, 7-ми, 9-ти, 11-ти од испитувањето, кој е еквивалент на 10 mg/ kg/ tt CoQ10, и на четвртиот ден од испитувањето им бил коадминистриран Цисплатин, еднократно, во доза од 5 mg/kg/tt. (еден час по администрирањето на CoQ10LIP).

Во **петото поглавје** се прикажани **резултатите** од истражувањето. Резултатите се прикажани систематично во секции, дескриптивно, во форма на табели, графикони и слики, кои се јасно и соодветно образложени.

Во **шестото поглавје, дискусија**, ги толкува своите наоди и ги споредува со наодите публикувани во литературата. Детално се разработени податоците во однос на нефротоксичноста на Цисплатин, а особено механизмите на настанување на оваа нефротоксичност и истите се компарирани со публикуваните податоци од оваа област. Анализирани се и компарирани добиените резултати во однос на бубрежните нарушувања манифестни со функционални бубрежни нарушувања, зголемување на концентрациите на уреа и креатинин во серум, хистопатолошки нарушувања на

бубрезите. Посебно се анализирани и обработени и резултатите во однос на оксидативниот статус по третманот со Цисплатин, односно регистрираното намалување на антиоксидантни ензими во организмот и зголемувањето на концентрацијата на воспалителните цитокини. Врз основа на добиените резултати, оксидативниот стрес е посочен како еден од клучните фактори во развојот на нефротоксичноста при третман со Цисплатин. Овие лабораториски и патохистолошки наоди се во согласност со литературни податоци од студии изведени на анимален експериментален модел, каде што се предизвикани морфолошки оштетувања од Цисплатин кои се доминантно присутни во тубуларниот бубрежен компартман, без да бидат значајно зафатени гломерулите.

Понатаму, врз основа на овие резултати во однос на можните механизми на индукцијата на нефротоксичност на Цисплатин, кандидатката дава широк осврт на потенцијалните медикаментозни и немедикаментозни терапевски опции за ублажување на оваа нефротоксичност, со посебен акцент на можните корисни ефекти на примената на антиоксиданти.

Во следната секција на ова поглавје, посебно се коментираат, анализираат и компарираат добиените резултати во однос на нефропротективните ефекти на двете формулации на CoQ10, во однос на експериментално акутно индуцираната нефротоксичност со примена на Цисплатин. Двете формулации на CoQ10, иако некомплетно, во голема мера ја ублажуваат и минимизираат нефротоксичноста предизвикана од Цисплатин.

Компаративната статистичка анализа помеѓу мицеларната формулација во присуство на Цисплатин (група 3) како и липозомалната формулација во присуство на Цисплатин (група 5), покажала за нијанса подобри резултати во група 5, односно групата во која бил користена нанолипозомската формулација на CoQ10 во присуство на Цисплатин. Ваквите резултати се во согласност со резултатите од други студии, спроведени во други индикации, каде што е применувана липозомска формулација на CoQ10 како антиоксидант.

Во однос на механизмот на нефропротективните ефекти на липозомалниот CoQ10, односно мицеларен CoQ10, добиените резултати од оваа студија покажуваат дека тој се разликува помеѓу нив. Механизмот на дејство и на двете формулации е токму преку зголемување на митохондријалната густина и зголемување на АТФ.

Понатаму, кандидатката ги дискутира и анализира подобрите нефропротективни ефекти на липозомалната формулација на CoQ10 и сугерира дека тие најверојатно се должат на неговата стабилност и неговата голема биорасположливост и продолжено време на циркулација, па во таа насока и пролонгираното негово дејство.

За разлика од него, нефропротективните ефекти на мицеларната формулација на CoQ10 се за нијанса послаби во однос на липозомалната формулација, кое најверојатно е резултат на неговата нестабилност во така подготвената формулација, како и неговата мала биорасположливост, па оттука и помало снабдување на ткивата и органите со него.

На крајот од дискусијата, наведува дека добиените резултати од оваа студија покажуваат дека вклучувањето на CoQ10 во превентивните протоколи за минимизирање на нефротоксичноста од Цисплатин потенцијално може да има посебно значење поради тоа што го подобрува квалитетот на живот кај овие пациенти, преку намалување на несаканите ефекти од самиот Цисплатин, што, пак, би овозможило подобро поднесување на самата терапија со Цисплатин од страна на пациентите.

Во седмото поглавје, **Заклучок**, кандидатката јасно и концизно ги сублимира резултатите од својата докторска теза во заклучоци кои соодветствуваат на претходно дефинираните цели:

- Еднократната администрација на Цисплатин резултира со акутна нефротоксичност. Оваа нефротоксичност се манифестира со функционални бубрежни нарушувања и јасно изразени знаци за бубрежни оштетувања, кои ги потврдуваат и патохистолошките испитувања на бубрезите кои покажуваат промени во тубуларниот компартман, и тоа во проксималните тубули.
- Оксидативниот стрес може да има значајна улога во патогенезата на развојот на нефротоксичност индуцирана од Цисплатин.
- На поврзаноста помеѓу оксидативниот стрес индуциран од Цисплатин и развојот на нефротоксичноста, укажуваат сигнификантно намалените вредности за антиоксидантни ензими (CAT, GR, SOD) кај животните од протоколот кои примаа само Цисплатин како и сигнификантно зголемените вредности на воспалителни цитокини (TNF α и IL1 β) кај истата група животни.
- Превентивната администрација на двете формулации на CoQ10 (липозомален CoQ10 и мицеларен CoQ10), иако не целосно, е ефикасна во ублажувањето на нефротоксичноста индуцирана од Цисплатин.
- Липозомалната формулација на CoQ10, манифестира супериорност во однос на мицеларната формулација на CoQ10 во ублажување на нефротоксичноста од Цисплатин, а оваа супериорност, најверојатно, се должи на подобрите фармакокинетски карактеристики (подобра апсорпција, зголемена биорасположивост, продолженото циркулаторно време) на липозомскиот систем-носач на CoQ10, кои овозможуваат поголема стабилност на суплементот, а со тоа придонесува за поголемо снабдување на бубрезите со CoQ10.
- Во остварувањето на ефикасноста на CoQ10 во превенцијата и третманот на нефротоксичност индуцирана од Цисплатин, еден од клучните механизми претставува неговото антиоксидантно и анти-инфламаторно дејство.
- Вклучувањето на липозомалниот CoQ10 во протоколите за превенција на нефротоксичноста на Цисплатин може да има посебно клиничко значење поради тоа што го намалува оксидативниот стрес, кој, пак, претставува еден од почетните процеси во развивањето на нефротоксичноста, и со тоа ја прави полесно поднослива терапијата со Цисплатин за пациентите со малигни заболувања и претставува потенцијално решение за унапредување на квалитетот на живот кај овие пациенти.

Во осмото поглавје, **Литература**, се прикажува користената литература во истражувањето, со 182 референци, правилно нумерирани и цитирани, каде што се опфатени базични и современи клинички публикации, меѓу кои има голем број публикации од понови датуми, што имаат значителен придонес во истражувањето на проблематиката, која е цел на овој научен труд.

Предмет на истражувањето

Предмет на истражување на оваа базична експериментална студија од областа на фармакологијата била експериментално индуцирана нефротоксичност кај стаорци со Цисплатин и нејзината превенција со CoQ10.

Краток опис на применетите методи

Припремање на липозомалната формулација: користени се количества на соја лецитин, холестерол и CoQ10, растворени во смеса од метанол и хлороформ во однос 1:4 (v/v). Подготовката на липозомските формулации со CoQ10 (конц. 5 mg CoQ10/ ml на липозомска дисперзија) е направена со помош на модифициран метод на хидрација на сув липиден филм (118), процес и формулација претходно оптимизиран и валидиран во Центарот за фармацевтска нанотехнологија, Фармацевтски факултет, УКИМ, Скопје.

Оредување на CAT (catalase) во крвен серум: активноста на каталаза е одредувана од серум, добиен од крв на стаорците. Овој метод се базира на спектрофотометриско определување на водородниот пероксид како резултат на формирањето на стабилен комплекс со жолта боја помеѓу H₂O₂ и амониум молибдат (133). Се мери апсорбанцата на 405 nm.

Оредување на GR (glutathione reductase) во крвен серум: активноста на глутатион редуктаза е одредувана во примероци од крвен серум добиен од периферна крв. Како стандардна мерка за активност на глутатион редуктаза (GR) е користена стапката на оксидација на NADPH во присуство на GSSG како кофактор, на температура од 30 °C (134).

Оредување на SOD (superoxide dismutase) во крвен серум: одредување на SOD во серум е вршено преку инхибиција на автооксидацијата на пирогалолот под дејство на ензимот. Автооксидацијата на пирогалолот во алкална средина, pH=8.2 е 50 % и се мери со линеарното зголемување на апсорбанцата на 420 nm во тек на неколку минути. Принципот на овој метод се базира на компетиција помеѓу пирогалол автооксидацијата предизвикана од O₂⁻ и неговата дизмутација од SOD. Додавањето на SOD ја инхибира автооксидацијата на пирогалолот преку претворање на O₂⁻ во H₂O₂ и O₂ и со блокирање на зголемувањето на апсорбанцата на 420 nm.

Оредување на TNF- α и IL-1 β во крвен серум: концентрациите на TNF- α и IL-1 β се определувани со ELISA-метода.

Земање на материјал и хистопатолошко испитување на бубрезиите на стаорциите: ослободувањето на бубрезите од ретроперитонеумот е изведено по стандардна обдукциска техника со отстранување од околното масно ткиво, при што левиот бубрег е дисециран во краниокаудален правец, по средина на хилусот, а десниот во дорзовентрален правец, исто така по средина на хилусот. Сите земени примероци се фиксирани во 10 % пуфериран формалин.

Краток опис на резултатите од истражувањето

Добиените резултати од ова истражување ја потврдуваат нефротоксичноста од цисплатин при негово еднократно администрирање. Еднократното администрирање на Цисплатин во доза од 5 mg/kg i.p. резултирала со умерено изразени или потешки функционални нарушувања на бубрежната функција во групата каде што бил администриран како единствен лек (Група 1 - Cisplatin група).

Функционалното нарушување на бубрезите се манифестирало со сигнификантно зголемување на серумските концентрации на уреа и креатинин (p<0,001).

Кај група 5 (liposomal CoQ10/Cisplatin група) вредностите за уреа во серум биле двојно намалени во однос на вредностите на уреа кај група 3 (micellar CoQ10/Cisplatin група). Исто така, во група 5 (liposomal CoQ10/Cisplatin група), вредностите за креатинин во серум биле за приближно 40 % намалени, споредено со група 3 (micellar CoQ10/Cisplatin група). Сепак, и двете формулации сигнификатно ја зголемуваат толерантноста на животните кон еднократно аплицирање на Цисплатин и покажуваат сигнификатно намалување на вредностите за уреа и креатинин, споредено со група 1 (група Cisplatin).

Од друга страна, пак, во група 1 (Cisplatin група), вредностите за уреа и креатинин покажуваат сигнификатно зголемување (уреа 89 % и креатинин 83 %), споредено со група 0 (контролна група).

Параметрите кои се користени во оваа студија за одредување на оксидативниот стрес (антиоксидантни ензими) вклучуваат одредување на вредностите на CAT, GR, SOD.

На ден 12-ти, кај група 5 (liposomal CoQ10/Cisplatin група), вредностите за CAT во бубрег биле за 7 % повисоки, споредено со вредностите на CAT кај група 3 (micellar CoQ10/Cisplatin група). Во двете групи се регистрирани сигнификатно зголемени вредности за CAT (група 3-micellar CoQ10/Cisplatin група 17 %, група 5-liposomal CoQ10/Cisplatin група 32 %), споредено со група 1 (група Cisplatin).

На ден 12-ти, кај група 5 (liposomal CoQ10/Cisplatin група), вредностите за GR во бубрег биле за 22 % повисоки, споредено со вредностите за GR во група 3 (micellar CoQ10/Cisplatin група). Кај двете групи, се регистрирани сигнификатно зголемени вредности за GR (група 3-micellar CoQ10/Cisplatin група 53%, група 5- liposomal CoQ10/Cisplatin група 63 %), споредено со група 1 (група Cisplatin).

На ден 12-ти кај група 5 (liposomal CoQ10/Cisplatin група), вредностите за SOD во бубрег биле за 36 % повисоки, споредено со вредностите за SOD во група 3 (micellar CoQ10/Cisplatin група). Двете групи, покажале сигнификатно покачени вредности за SOD (група 3-micellar CoQ10/Cisplatin група 34 %, група 5- liposomal CoQ10/Cisplatin група 58 %), споредено со група 1 (група Cisplatin).

Кај стаорците од група 3 (micellar CoQ10/Cisplatin група) и кај група 5 (liposomal CoQ10/Cisplatin група), превентивниот третман со CoQ10 значајно го намалил оксидативниот стрес, споредено со група 1 (група Cisplatin), кај која на ден 12-ти, вредностите за CAT, GR и SOD во бубрег биле сигнификатно намалени CAT 28 %, GR 53 % и SOD 76 %, споредено со група 0 (контролна група).

Слични резултати за ренопротективните ефекти од CoQ10 покажале и тестовите за детекција и процена на бубрежните оштетувања преку следење на вредностите за воспалителните цитокини TNF α и IL1 β во серум.

На ден 12-ти, кај група 5 (liposomal CoQ10/Cisplatin група), вредностите за TNF α во серум биле за 3 % пониски, споредено со вредностите за TNF α во група 3 (micellar CoQ10/Cisplatin група). Во двете групи се регистрирани сигнификатно намалени вредности за TNF α (група 3-micellar CoQ10/Cisplatin група 9 %, група 5-liposomal CoQ10/Cisplatin група 12 %), споредено со група 1 (група Cisplatin).

На ден 12-ти, кај група 5 (liposomal CoQ10/Cisplatin група), вредностите за IL1 β во серум биле за 10 % пониски, споредено со вредностите за IL1 β во група 3 (micellar CoQ10/Cisplatin група). Во двете групи се регистрирани сигнификатно намалени вредности за IL1 β (група 3-micellar CoQ10/Cisplatin група 17 %, група 5-liposomal CoQ10/Cisplatin група 25 %), споредено со група 1 (група Cisplatin).

Резултатите од патохистолошките испитувања на ден 12-ти, за група 5 (liposomal CoQ10/Cisplatin група) во однос на бубрежните структурни оштетувања покажале за нијанса подобри резултати од група 3 (micellar CoQ10/Cisplatin група).

ОЦЕНА НА ДОКТОРСКИОТ ТРУД

Докторската дисертација на кандидатката д-р Емилија Шиколе, со наслов: „Споредба на влијанието на CoQ10 наспроти CoQ10 инкорпориран во липозоми како нефропротектор кај Cisplatin (CDDP) индуцирана нефротоксичност“, претставува експериментално истражување од областа на базичната медицина.

Изработката на темата на оваа докторска дисертација преку добиените резултати ја потврдува нефротоксичноста од Цисплатин, и воедно ја потврдува можноста за користење на CoQ10 како додаток на исхрана во ублажувањето на Цисплатин индуцираната нефротоксичност. Резултатите од оваа студија ја потврдуваат супериорноста на липозомалната формулација на CoQ10, споредено со мицеларната формулација на CoQ10 кај нефротоксичност предизвикана од Цисплатин.

Докторската дисертација на кандидатката д-р Емилија Шиколе, со наслов: „Споредба на влијанието на CoQ10 наспроти CoQ10 инкорпориран во липозоми како нефропротектор кај Cisplatin(CDDP) индуцирана нефротоксичност“, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува основните услови и стандарди за изработка на докторски труд.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатката, пред одбраната на докторскиот труд, ги објавила (како прв автор, во меѓународни научни списанија или еден труд во списание со импакт-фактор) следниве рецензирани истражувачки трудови:

[1] Emilija Shikole, Icko Gjorgoski, Marija Glavas Dodov, Nedica Kocheva, Jasmina Trojachanec, Dimche Zafirov. The effect of Coenzyme Q10 in Cisplatin induced myelosuppression in rats. Macedonian pharmaceutical bulletin, 68(Suppl 1), 385-386 2022.

[2] Emilija Shikole, Icko Gjorgoski, Marija Glavas Dodov, Dushko Shalabalija, Jasmina Trojachanec. The effect of Coenzyme Q10 micellar solution and nanoliposomes on superoxide dismutase (SOD) activity in Cisplatin-induced oxidative stress in rats. Medicus 2023, Vol.28(1):22-28

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Комисијата смета дека трудот ги опфаќа и во целост ги обработува поставените проблеми и ги содржи сите елементи на научен труд, со јасно дефинирани цели, прецизно изложени материјал и методи, детално прикажани и статистички обработени резултати. Дискусијата и заклучоците се објективни и реални и даваат прецизни одговори на поставените цели.

Главни научни придонеси на кандидатката се: истражувањето на кандидатот претставува оригинално, базично, истражување од областа на фармакологијата, во кое се обработува нефротоксичноста предизвикана од Цисплатин како клучно дозно-лимитирачко несакано дејство, кое претставува причина за намалување на дозата или фреквенцијата на дозирање, што, пак, честопати резултира со намален терапевтски одговор.

Во клиничката пракса рутински се користат разни терапевтски опции и стратегии за намалување на нефротоксичноста на Цисплатин, вклучувајќи хиперхидрација на организмот, примена на диуретици за забрзана елиминација на лекот од организмот, употреба на цитопротектини и др. Меѓутоа, и покрај претходно наброените терапевтски опции и стратегии, сепак, често во клиничка пракса не се постигнува задоволителна превенција од нефротоксичното дејство на Цисплатин.

Врз основа на досегашните сознанија за механизмот на нефротоксичното дејство на Цисплатинот, најновите размислувања за намалување на неговата нефротоксичност, вклучуваат употреба на додатоци на исхраната/суплементи (од гр. на антиоксиданти), кои би го намалиле оксидативниот стрес преку неутрализирање на реактивните кислородни радикали, што има, пак, клучна улога во настанувањето на нефротоксичноста.

Во литературата постојат само мал број студии кои го потврдуваат антиоксидантното дејство на CoQ10 врз Цисплатин индуцираната нефротоксичност, но досега не е направена споредба помеѓу липозомалната формулација и останатите формулации на CoQ10 токму кај овој тип на нефротоксичност.

Резултатите од ова истражување покажуваат дека вклучувањето на CoQ10, а особено липозомски енкапсулираниот CoQ10, во протоколите за превенција на нефротоксичноста на Цисплатин, може да претставува значајна мерка во намалувањето на оваа нефротоксичност кај пациенти подложени на цитотоксична терапија на база на платина, а со тоа и подобрување на ефикасноста на лекот и квалитетот на живот на овие пациенти.

Подрачје на примена и ограничувања. Резултатите од оваа експериментална, базична студија, покрај научноистражувачкото, имаат и апликативно, клиничко значење и можат да бидат корисни и да се применат во онкологијата, особено кај пациентите кои се на третман со лекови кои имаат нефротоксичен потенцијал, каков што е Цисплатин, со цел да се подобри подносливоста на терапијата кај онколошките пациенти.

Можни понатамошни истражувања. Спроведување на клинички студии каде што ќе бидат вклучени испитаници кои се на терапија со Цисплатин, кај кои ќе се следат нефропротективните ефекти на CoQ10.

Д-р Емилија Шиколe со своето претходно искуство во научноистражувачката работа, како и со спроведувањето на оваа студија, со објавените трудови во стручни публикации, ќе даде значаен придонес во научноистражувачката работа во оваа област.

Дополнително, преку понатамошниот стручен и академски ангажман на кандидатката, наодите и знаењата од оваа докторска дисертација можат да бидат пренесени до студентите и постдипломците кои се заинтересирани за оваа проблематика.

Докторската дисертација под наслов: „Споредба на влијанието на CoQ10 наспроти CoQ10 инкорпориран во липозоми како нефропротектор кај Cisplatin(CDDP) индуцирана нефротоксичност“, поднесена од д-р Емилија Шиколе, претставува оригинален и самостоен научен труд и во целост ги исполнува условите, критериумите и правилата за запишување и студирање на трет циклус студии – докторски студии на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатката д-р Емилија Шиколе со наслов: „Споредба на влијанието на CoQ10 наспроти CoQ10 инкорпориран во липозоми како нефропротектор кај Cisplatin(CDDP) индуцирана нефротоксичност“.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Никола Лабачевски (претседател), с.р.

Проф. д-р Димче Зафиров (ментор), с.р.

Проф. д-р Јасмина Тројачанец (член), с.р.

Проф. д-р Марија Главаш Додов (член), с.р.

Проф. д-р Ицко Ѓоргоски (член), с.р.

До Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје

ПРИГОВОР

од в. н. сор. д-р Ирена Митевска, вработена на Универзитетската клиника за кардиологија во Скопје, во врска со одлуката на Рецензентската комисија за предлогот за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научните области интерна медицина, геријатрија, здравствена нега и кардиологија објавена во Билтенот бр. 1320 од 15.12.2024 година.

Почитувани членови на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, Во Билтенот на УКИМ со број 1320, објавен на ден 15.12.2024 година, донесен е предлог заклучокот на Рецензентската комисија во состав: проф. д-р Силвана Јованова, проф. д-р Марија Вавлукис, проф. д-р Самуел Садикарио, проф. д-р Игор Николов и проф. д-р Љубинка Дамјановска Крстиќ, а по повод изборот на еден наставник во сите наставно-научни звања на Универзитетската клиника за кардиологија во Скопје. На споменатиот конкурс се јавуваат тројца кандидати, јас, виш научен соработник Ирена Митевска, Виш Науч сор Др Антонио Георгиев и Науч Сор Др Валентина Андова. Јас, Ирена Митевска, имам поднесено образец 2 со вкупно 1319 бода со уредно доставена документација и докази, базирани на многу пишувани трудови во списанија со фактор на влијание во земјата и во странство, студии, регистри, книга публикувана со САД, бројни национални и меѓународни активности како предавач во земјата и странство и голема стручно-апликативна дејност за време на мојот 23-годишен стаж на Универзитетската клиника за кардиологија. Дополнително сум и единствен Европски кардиолог помеѓу кандидатите. Од страна на рецензионата комисија сум ускратена за 369 бода, но и покрај тоа сум кандидат со најмногу поени во четирите ставки на образец 2 кои се во процена на квалитетот на секој кандидат. И покрај големите разлики меѓу кандидатите, Рецензентската комисија го избира кандидатот со најмал број на бодови. Постои огромна разлика во бројот на трудови со фактор на влијание, бројот на вкупната цитираност на трудовите и практично на секој пропишан критериум според Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички и демонстратори на УКИМ. Дополнително целата постапка за избор на овој конкурс помина низ невообичаен тек, со тројна промена на рецензентски комисији. Комисиите повеќекратно се менуваа што буди сомнеж за фаворизирање на одреден кандидат, што укажува на девалвација на правилата и вредностите при изборот во овој конкурс. Како прилично оштетен кандидат на овој конкурс, ги поставувам следните конкретни прашања и барам да ми се одговорот во тек на седницата на Научно-наставниот совет на Медицинскиот факултет:

1. Во која дејност конкретно Комисијата заклучи дека кандидатот Антонио Георгиев е подобро рангиран. Дали во делот на наставно-образовната, научноистражувачката или стручно-апликативната дејност?
2. Дали „дискреционото право“ е алатката со која Комисијата решила да игнорира 34 трудови со фактор на влијание и 9664 цитирања, Hi index 7 во меѓународниот индекс на цитирања и да предложи кандидат со значајно помала стручно научна активност, наставно образовна и стручно применувачка дејност?
3. Доколку бодувањето го игнорирате, а стручно научната активност е критериумот според Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички и демонстратори на УКИМ, кој критериум конкретно е применет при изборот во овој конкурс? Ако бодувањата на сите активности наведени во Образец 2 ги сметате за ирелевантни, особено при голема разлика во бодовите доаѓаат до парадоксален заклучок зошто воопшто од кандидатите се бара ова пополнување?

Одлуката да се предложи кандидат со многу помалку бодови по секој критериум од образец 2, сугерира на злоупотреба на дискреционите овластувања на рецензионата комисија и негативна селекција, која во склоп на целиот тек на овој конкурс поттикнува клиентелизам и дискриминација. Со игнорирање на освоените бодови комисијата ги става под знак прашање

основните начела на еден универзитет и меѓународно прифатените критериуми за неговото рангирање, професионалноста и правичноста на членовите од комисијата.

Дополнително, сето предходно наведено укажува за видна девалвација на критериумите кои треба да бидат основа за избор на наставно научни звања. Со ова се испорачува лоша порака за потенцијалните кандидати кои следат.

Скопје, 16.12.2024

Подносител на Приговорот:

в. н. сор. д-р Ирена Митевска

До
Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет,
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје

Предмет: ОДГОВОР НА ПРИГОВОР НА РЕФЕРАТ ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА во наставно-научните области: интерна медицина, геријатрија, здравствена нега и кардиологија, доставен од в. н. сор д-р Ирена Митевска

Почитувани,

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Медицински факултет – Скопје, објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ од 5.2.2024 година, за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научните области: интерна медицина, геријатрија, здравствена нега и кардиологија, и врз основа на одлуките на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет: бр. 02-3403/23, донесена на 10.7.2024 година, бр. 02-5555/20, донесена на 28.10.2024 година, и бр. 02-6404/3 од 10.12.2024 година, формирана е Рецензентска комисија во променет состав: проф. д-р Силвана Јованова, проф. д-р Марија Вавлукис, проф. д-р Самуел Садикарио, проф. д-р Игор Николов и проф. д-р Љубинка Дамјановска Крстиќ, сите од Катедрата за интерна медицина на Медицинскиот факултет, во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научните области: интерна медицина, геријатрија, здравствена нега и кардиологија, во предвидениот рок се пријавија четворица кандидати: в. н. сор. д-р Ирена Митевска, в. н. сор. д-р Антонио Георгиев, н. сор. д-р Валентина Андова и насл. доц. д-р Саша Каева Анастасова. По добивањето на документацијата, насл. доц. д-р Саша Каева Анастасова со писмен допис ги повлече своите документи од конкурсот.

Рецензентската комисија во променет состав изготви извештај со оценка на исполнетоста на општите услови согласно со Законот за високото образование и посебните услови согласно со Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, преку вреднување на активностите на кандидатите во наставно-образовната дејност, научноистражувачката и стручно-применувачката дејност.

Во заклучокот, Комисијата констатира дека в. н. сор. д-р Ирена Митевска, в. н. сор. д-р Антонио Георгиев и н. сор. д-р Валентина Андова поседуваат научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнуваат условите да бидат избрани во наставно-научно звање во наставно-научните области: интерна медицина, геријатрија, здравствена нега и кардиологија. Комисијата останува на предлогот даден во заклучокот на рефератот, во кој му предлага на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, в. н. сор. д-р Антонио Георгиев да биде избран во наставно-научното звање вонреден професор во наставно-научните области интерна медицина, геријатрија, здравствена нега и кардиологија. Рефератот за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања во научните области интерна медицина, геријатрија, здравствена нега и кардиологија на Медицинскиот факултет во Скопје е објавен во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр. 1320 од 15.12.2024 год.

На 18.12.2024 год., до архивата на Медицинскиот факултет (арх. бр. 02-6721/2), поднесен е Приговор по Рефератот за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања во научните области: интерна медицина, геријатрија, здравствена нега и кардиологија од кандидатката в. н. сор. д-р Ирена Митевска.

По добивањето на Приговорот, Рецензентската комисија го разгледа и заклучи дека наводите во Приговорот се неосновани, од следните причини:

Наводите од точка три од Приговорот и од воведниот дел, кои се однесуваат на Образец 2 и на исказот на кандидатката дека имала 1319 бодови, а Рецензентската комисија ѝ ускратила 369 бодови за кои имала уредна документација, не кореспондираат со објективната состојба. Имено, бодирањето не го прават кандидатите, тоа е обврска на Рецензентската комисија, а се прави по

детален увид во доказите со кои кандидатот ги поткрепува активностите наведени во Образец 2. Постои електронска комуникација меѓу членови на комисијата и кандидатот, каде што се укажува на серија недоследности во смисла на: рангирање на едно исто збиднување по различни основи, рангирање во категорија во која не припаѓа, внесување на факторот на влијание од актуелнава, а не од годината кога било објавено, пишување на авторски трудови тогаш кога треба да биде напишани како колабораторски, пишување на трудови во листа на трудови со меѓународен уредувачки одбор, во години кога тие немале меѓународен уредувачки одбор, и серија други недоследности, што конечно резултира со кумулативни бодови кои се разликуваат од оние кои кандидатката смета дека ги има.

Во продолжение, активностите и достигнувањата на кои се повикува кандидатката в. н. сор. д-р Ирена Митевска во значаен обем се резултат на т.н. „прозорец на можности“. Имено, колешката е колаборатор (член на ESC Scientific Document Group) на три упатства на Европското кардиолошко здружение, издадени во 2019, 2023 и 2024 година. При тоа, номинацијата се прави од претседателите на националните кардиолошки здруженија. Во периодот за кој станува збор, д-р Митевска врши функции на благајник и секретар на Здружението, односно е во неговото раководство. Во истиот временски период, колешката се јавува како поканет предавач на скоро секој конгрес/симпозиум организиран од кардиолошките здруженија во регионот, врз основа на информации споделени во тесен круг на раководството на Здружението. Ова буди сериозен сомнеж дека реализираните активности се резултат на достапноста, а не на позитивна селекција направена врз основа на мерит и експертиза.

Во однос на наводите од точка два, Рецензентската комисија има право на автономно одлучување, или како што кандидатката го нарекува „дискреционо право“, да избере кандидат кој не мора задолжително да има највисок број на бодови, **како што, впрочем, и самата кандидатка при еден од нејзините претходни избори беше избрана во звање пред кандидат кој имаше повеќе бодови од нејзе.**

При тоа, Рецензентската комисија нагласува дека предложениот кандидат го одбрал својот докторски труд во 2009 година, додека д-р Митевска во 2017 година, и веќе во 2019 година се стекнува со звањето научен соработник. Д-р Георгиев за својот избор за насловно знаење чекал 3 години, додека во 2020 година е избран во звањето виш научен соработник.

Се поставува клучното прашање: Дали во стремежот за напредување во академската кариера не паѓаме во замката на билдање и хипертрофија на т.н. бодовно салдо, наспроти стремеж кон здравствена, наставна и научна извонредност, при што емпатијата и етичноста треба да ни бидат во фокусот на приоритетите? Рецензентската комисија верува дека негувањето и поддржувањето на „l'art pour l'art“-изам во науката претставува погрешен пат за градење на академска кариера.

И конечно, кога се има желба и намера да се биде дел од одредена академска заедница, или како актуелен член со интенција за напредување, треба да се почитува таа иста заедница, односно високообразовна институција, а не да се дискредитира, па дури и да се негира нејзината академска етаблираност. Со вака искажаниот однос кон Медицинскиот факултет и УКИМ, апликацијата за наставник во сите наставно-научни звања станува апсурдна.

Рецензентска комисија

Проф. д-р Силвана Јованова, с.р.

Проф. д-р Марија Вавлукис, с.р.

Проф. д-р Самуел Садикарио, с.р.

Проф. д-р Игор Николов, с.р.

Проф. д-р Љубинка Дамјановска Крстиќ, с.р.

До

Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје

Предмет: П Р И Г О В О Р на одлуката на Рецензентската комисија за предлогот за избор на 1 наставник во сите наставно-научни звања по предметите од наставно-научните области интерна медицина, геријатрија, здравствена нега и кардиологија објавен на конкурс на 05.02.2024 год.(скоро цела година трае), а одлуката објавена во Билтенот бр. 1320 од 15.12.2024 година.

ОД : Науч.сор. д-р Валентина Андова, вработена на Универзитетската клиника за кардиологија-Скопје, Медицински факултет-Скопје.

Образложение

Приговорот го поднесувам поради сторени неправилности и нерегуларности во постапката за предлог на кандидат за избор на наставник на горенаведениот конкурс.

Нерегуларности и неправилности се сторени во текот на постапката за избор на наставник .

Имено, ова е по ред трета променета комисија која се преправа (одзема, додава, преименува членови) единствено со цел да се избере одреден кандидат префериран од Деканска Управа откако беа неуспешни првите два обиди на истиот конкурс. Рефератот, **потпишан од мнозинството членови** на првата, легално избраната, и единствено законски валидна рецензентската комисија беше заверен во архивата на Деканатот на Медицински факултет – Скопје на ден 25.09.2024г со што се створи обврска (согласно Правилникот за избор во звања) да биде предаден на лекторирање во Ректоратот. Еден член од рецензентската комисија 8 дена по дадениот потпис на рефератот си даде оставка од комисијата и 45 дена по дадениот потпис поднесе барање за изземање на ставениот потпис на Рефератот. Ова барање едноставно нема никаква правна основа и незаконско е неговото прифаќање. Во правниот систем не постои институт изземање на веќе ставен потпис на јавен документ, каков што е Рефератот. Само едно може да се потенцира, дека во правниот промет во едно општество повлекување на потпис на валидиран документ не е возможно (на пример даден потпис за присуство на настава или дадена оценка на испит да го повлечете после 40 тина дена?)

Во меѓувреме се избра нов член на рецензентска комисија кој согласно предходно кажаното новоизбраниот член нема законско право да поднесува рецензија (или да се потпише на друга рецензија) бидејќи членот кој е земенет со него (предходниот), веќе поднел со своерачен потпис рецензија, односно потпишал Реферат. Потписот на претходниот член е правно валиден и важечки. Доколку сакал новоизбраниот член да има право на потпис тогаш, таканаречената новоизбрана рецензентска комисија требало да се смета како нова рецензентска комисија и да има рок од три месеци од денот на избор за да го поднесе Рефератот, односно од 28.10.24 до 28.01.2025г. Оваа обврска не е испочитувана и на 20.11.2024 тројца членови (од вкупно 5) од втората рецензентска комисија поднеле Реферат каде го предлагаат кандидатот кој и сега е предложен. Според толкувањето на факултетот, рокот на првобитната рецензентската комисија изминал на 21.11.2024, но ако е така, тогаш и нејзиниот Реферат архивиран на 25.09.2024 и потпишан од мнозинството членови на легално избраната комисија е единствен валиден. Но, со понатамошни прекршувања на постапката, незаконски се елиминирани два члена од првичната комисија чие мнозинство членови поднеле уреден Реферат на 25.09.2024, но не со предлог за избор на преферираниот кандидат на Деканската управа. Заради тоа, на 10.12.2024 избрани (ставени) се двајца нови членови, а останатите тројца подобни членови не се променети.

Така, според предходно изнесеното направена е трета комисија, нелегитимно и спротивно на одредбите од Правилникот за избор во звања, затоа што комисијата според Правилникот на УКИМ може да одлучува и со 3 члена, но во овој случај тоа не е дозволено. Ако постои некој општ акт на УКИМ или факултетот, кој предвидува друг број различен од бројот дефиниран во Правилникот како минимум тогаш тој акт не е јавно објавен и не може да стапи на сила. Но оваков неверојатен тек на постапката е само со цел нелегитимно да се протне форсираниот кандидат.

Од горе изнесеното, многу е јасно дека е извршено флагрантно прекршување на постапката и истата е целосно делегитимизирана.

Големи неправилности доаѓаат и од самата работа на најновата (нелегитимна) рецензентска комисија која го подготвила третиот Реферат, оној кој е лекториран и отпечаен во Билтенот на УКИМ. Имено самиот реферат е нецелосен бидејќи недостасува делот „Оценка за самоевалуација“. Рефератот како образец е дел од Нормативните акти на УКИМ и истиот може да се најде на сајтот на УКИМ под реден број 13 како образец. Во истиот како посебна категорија стои и Оценка за самоевалуација (анонимно мислење од студентите за кандидатите) како интегрален дел од рефератот. Овој образец (Реферат) содржи посебните Услови за избор во сите звања, и секако доколку сите делови на образецот не се пополнети (евалуирани) тогаш тој не може да се смета за целосен, односно е нелегитимен. Обрасците 1 (општи услови) и 2 (кон извештајот) се составни делови на рефератот.

Ова неисполнување на обврските на нелегитимната рецензентска комисија станува јасно од фактот што Комисијата беше изгласана на Наставно научниот совет на Медицинскиот факултет на ден 10.12.2024г во попладневните часови, а документите на кандидатите со кои конкуриравме за избор на наставник во сите звања беа превземени од страна на Деканатот од претседателот на првата комисија на ден 11.12.2024г., за да во рок не подолг од ден или два бидат прегледани, оценети и контролирани и тоа од страна на сите пет членови на Комисијата. Ова е за голема пофалба со оглед на обемот на работата, и покажува со колкава посветеност членовите ја работеле својата работа, што лесно се утврдува со пропустите кои ги направиле. За да биде јасно што зборувам во овој кус рок прегледани се стотици и стотици наслови објавени во различни журнари, списанија итн, за кои требало да се утврдат точни факти за да може да се оценат. Потоа, Рефератот е пратен до Стручната Служба на УКИМ, која во лет го упатила на лекторирање кое исто така е експресно извршено. За жал квалитетот на лекторирањето се гледа и во самиот текст на објавениот Реферат во Билтенот на 15.12.2024г .

Во однос на самиот Реферат има исто така многу што да се укаже, за жал од страна на нелегитимности и нелогичности . Како што е напишано на конкурсот, истиот се однесува за наставник од областа на интерна медицина, геријатрија, здравствена нега и кардиологија, а рецензентската комисија предлага кандидат кој има најмногу трудови од областа на ортопедија и хирургија и тоа како коавтор. Ова е разбирливо затоа што комисијата од брзината со која работела на рефератот немала доволно време да ги прочита сите наслови на трудовите на кандидатите, а камо ли да навлезе во суштината на трудовите. Од образовна, научна и професионална гледна точка, секој член на рецензентската комисија потребно е со свои очи да се увери во вистинитоста на документите од кандидатите, сам да донесе заклучок за нив и потоа да достави своја рецензија или да потпише некоја подготвена од друг член на комисијата.

Исто така, предложениот кандидат како што може да се види од приложениот Реферат, нема одржано настава на УКИМ осум ипол години, и има најмалку бодови во

настава, а конкурсот е за наставно звање. Во Законот за Високо образование член 164 став 1 законодавецот утврдил кои критериуми (и тоа 4) се единствено валидни за избор во звање. Овие критериуми мораат и можат егзактно да се утврдат поготово ако се работи за високи научни и наставни звања. Со членот 165 законодавецот појаснил дека општите услови за избор во звања се дефинирани во самиот закон, а посебните услови ги дефинира универзитетот односно самостојната висока школа. УКИМ ги дефинирал посебните услови со Правилникот за избор во звања, најмногу во член 36, а оценката на исполнувањето на критериумите ја пренел на рецензентските комисији. Фрапантно е што во Правилникот покрај горе-долу дефинираните критериуми што треба да ги содржи Рефератот, во членот 36 алинеа 5 е вметнат еден многу еластичен критериум, цитирам " други услови". Како пример за користење во Рефератот на овој клучен критериум за избор само би го цитирала почетокот од последниот дел на образецот "Реферат" – Заклучок и предлог: "Комисијата врз основа на доставената документација и **личното познавање на кандидатот**, позитивно ја оценува и вреднува" итн. Можам само да кажам дека со овој Реферат во целост е прекршен членот 164 од Законот за Високо Образование кој инсистира на егзактни критериуми и во мојот случај за жал најјак критериум по кој друг кандидат е предложен за избор во звање е блиското лично познавање со петчлената рецензентска комисија.

Да сумирам, Рецензентската Комисија има обврска стриктно да се придржува до Законот за високо образование кој укажува на следење на дефинирани критериуми. Доколку се постапува така, научната дисциплина за која се бира кандидатот како и областа за која се бира - настава, Рецензентската комисија има обврска, без разлика на личните преференци на нејзините членови, да предложи кандидат кој има најиздржано минато за таа област и звање за кое се врши избор, во овој случај наставно звање. Тоа значи дека кандидатот кој е предложен од комисијата најмалку ги исполнува условите од тројцата кандидати.

Од

Научен соработник д-р Валентина Андова

Универзитетска клиника за кардиологија-Скопје

Медицински факултет-Скопје

Скопје 22.12.2024 г.

До
Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет,
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје

Предмет: ОДГОВОР НА ПРИГОВОР поднесен од н. сор. д-р Валентина Андова во врска со Рефератот за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научните области: интерна медицина, геријатрија, здравствена нега и кардиологија, објавен во Билтенот на УКИМ број 1320 од 15.12.2024 година

Почитувани,

Во врска со Приговорот на Рефератот на Рецензентската комисија доставен од н. сор. д-р Валентина Андова, членовите на Рецензентската комисија во променет состав: проф. д-р Силвана Јованова, проф. д-р Марија Вавлукис, проф. д-р Самуел Садикарио, проф. д-р Игор Николов и проф. д-р Љубинка Дамјановска Крстиќ, го разгледаа Приговорот и го даваат следниов

ОДГОВОР

Наводот во Приговорот кој се однесува на изборот на Рецензентската комисија во променет состав која го поднесе Рефератот објавен во Билтен бр. 1320 од 15.12.2024 год. во целост е неоснован, а Рецензентската комисија е легитимно избрана согласно со Законот за високото образование и Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Во продолжение, доставуваме кратко образложение за текот на постапката и изборот на Рецензентската комисија. На 10.7.2024 година, на VIII редовна седница на Наставно-научниот совет, донесена е Одлука за формирање на Рецензентска комисија за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања по предметите од наставно-научните области: интерна медицина, геријатрија, здравствена нега и кардиологија бр. 02-3403/23, во следниов состав: проф. д-р Љубица Георгиевска Исмаил, проф. д-р Марија Вавлукис, проф. д-р Лидија Попоска, проф. д-р Деска Димитриевска и проф. д-р Љубинка Дамјановска Крстиќ.

На 12.7.2024 година, Одлуката за формирање на Рецензентската комисија со придружната документација од конкурсот им беше доставена на рецензентите. Рецензентската комисија имаше рок за да поднесе реферат до 21.11.2024 година, бидејќи согласно со член 29 од Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, рокот не тече во период од 15 јули до 25 август во календарската година.

На 25.9.2024 година, проф. д-р Деска Димитриевска достави барање бр. 02-4799/1, за изземање од член на Рецензентската комисија, а подоцна достави и писмена изјава бр. 02-4799/4, со која го повлече својот потпис ставен на Рефератот заведен под бр. 02-4810/1 од 25.9.2024 година.

На 25.9.2024 година, до раководителот на Катедрата за интерна медицина беше доставено барање бр. 02-4799/2, за предлагање на нов член во Рецензентската комисија, на местото на проф. д-р Деска Димитриевска.

Истиот ден, но неколку часа подоцна откако беше доставено барање за изземање и тоа беше проследено до Катедрата и постапката по него беше започната, беше доставен и реферат заведен под бр. 02-4810/1 од 25.9.2024 година, потпишан од тројца членови на Рецензентската комисија, меѓутоа еден од членовите потписници **пред доставување на рефератот во архивата на Факултетот достави барање за изземање од член во Рецензентската комисија** и за тоа веднаш преку е-пошта го известил првиот член на Рецензентската комисија, проф. д-р Љубица Георгиевска Исмаил. Овој реферат не беше

доставен за објава во Билтенот на УКИМ бидејќи, согласно со член 35 од Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, за да се објави во Билтен, рефератот мора да биде потпишан од сите членови на рецензентската комисија, односно од мнозинството членови на рецензентската комисија. Во согласност со истиот член, доколку член на рецензентска комисија има издвоено мислење, тоа се потпишува од членот на комисијата, се приложува кон рефератот, и заедно со рефератот се објавува во Билтенот на Универзитетот, а доколку рефератот, односно издвоеното мислење не се потпишани на овој начин, **рефератот не се објавува во Билтенот на Универзитетот.**

Катедрата за интерна медицина, на состанокот одржан на ден 17.10.2024 година, на местото од проф. д-р Деска Димитријевска го избира проф. д-р Игор Николов за нов предлог-член во Рецензентската комисија. Кадровскиот одбор, на седницата одржана на 22.10.2024 година, го прифати предлогот на Катедрата и на Наставно-научниот совет му предложи да донесе одлука за формирање на Рецензентска комисија во променет состав, каде што на местото на проф. д-р Деска Димитријевска се предлага проф. д-р Игор Николов.

На ден 28.10.2024 година, Наставно-научниот совет, на својата XI редовна седница, донесе Одлука за формирање на Рецензентска комисија во променет состав, бр. 02-5555/20, во следниов променет состав: проф. д-р Љубица Георгиевска Исмаил, проф. д-р Марија Вавлукис, проф. д-р Лидија Попоска, проф. д-р Игор Николов и проф. д-р Љубинка Дамјановска Крстиќ.

На 1.11.2024 година, Одлуката за формирање на Рецензентската комисија во променет состав им беше доставена на рецензентите, а откако проф. д-р Љубица Георгиевска Исмаил одби да ја прими на ден 4.11.2024 година, таа ѝ беше доставена по електорнски пат на нејзината е-адреса.

Рецензентската комисија во променет состав, на ден 20.11.2024 година, поднесе Реферат за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања по предметите од наставно-научните области: интерна медицина, геријатрија, здравствена нега и кардиологија, потпишан од тројца членови на Комисијата, а проф. д-р Љубица Георгиевска Исмаил и проф. д-р Лидија Попоска, и покрај неколкуте известувања и потсетувања од правната служба на Факултетот, до крајниот рок, 21.11.2024 година, не доставија ниту издвоени мислења.

По истекот на рокот за пишување на реферат, односно 21.11.2024 година, на 25.11.2024 година до раководителот на Катедрата за интерна медицина беше доставено барање бр. 02-6135/2, за предлагање на два нови члена во Рецензентската комисија, на местото на проф. д-р Љубица Георгиевска Исмаил и проф. д-р Лидија Попоска.

Катедрата за интерна медицина, на состанокот одржан на ден 3.12.2024 година, на местото од проф. д-р Љубица Георгиевска Исмаил и проф. д-р Лидија Попоска ги избраа проф. д-р Силвана Јованова и проф. д-р Самуел Садикарио за нови предлог-членови во Рецензентската комисија. Кадровскиот одбор, на седницата одржана на 4.12.2024 година, го прифати предлогот на Катедрата.

На ден 10.12.2024 година, Наставно-научниот совет, на својата XII редовна седница, донесе Одлука за формирање на Рецензентска комисија во променет состав, бр. 02-6404/3, во следниов променет состав: проф. д-р Силвана Јованова, проф. д-р Марија Вавлукис, проф. д-р Самуел Садикарио, проф. д-р Игор Николов и проф. д-р Љубинка Дамјановска Крстиќ.

Рецензентската комисија во променет состав, на 12.12.2024 година, по разгледувањето на документацијата на кандидатите, поднесе Реферат со предлог до Наставно-научниот совет, в. н. сор. д-р Антонио Георгиев да биде избран во наставно-научното звање

вонреден професор во наставно-научните области: интерна медицина, геријатрија, здравствена нега и кардиологија. Рефератот е објавен во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр. 1320 од 15.12.2024 год.

Државниот просветен инспекторат, во текот на постапката, односно на ден 8.10.2024 година, изврши вонреден инспекциски надзор врз основа на пријава од н. сор. д-р Валентина Андова.

Напоменуваме дека Медицинскиот факултет и Рецензентската комисија од Државниот просветен инспекторат нема добиено решение за констатирани неправилности со рок за нивно отстранување.

Во однос на сите други наводи од Приговорот, Рецензентската комисија во целост ги отфрла како неосновани, и тоа:

Првата, согласно со тврдењето на н. сор. д-р Андова, легално избрана и единствено законски валидна Рецензентска комисија, раководена од претседателот на Комисијата, работеше целосно нетранспарентно во однос на другите членови на Комисијата.

Имено, за секој од трите кандидати, иницијално Образец 2 беше споделуван само со еден од четирите членови на Комисијата. За прв пат, Образец 2 за сите тројца кандидати беше споделен во циркуларна електронска пошта до сите членови на Комисијата на 25 август, со јасна напомена, цитирам: „дека за конечниот договор за изборот на најсоодветниот кандидат ќе се договориме на крајот од септември кога сите ќе бидеме во Скопје на работа и кога, искрено се надевам, ние на кардиологија ќе најдеме заеднички академски јазик кој ќе одговара на статусот што го имаме“. На 25 септември, неколку часа по иземањето на проф. д-р Деска Димитријевска од Комисијата од лични причини, претседателот на Комисијата доставува Реферат со три потписи, иако претходно бил известен од членот на Комисијата дека се откажал од членувањето во неа. **Но, како е можно претседателот на Комисијата да достави Реферат со три потписи на 25 септември, во временски интервал кога двајца од членовите на Рецензентската комисија се надвор од државата, кога во меѓувреме не е одржан ниту еден состанок со физичко присуство на Рецензентската комисија во полн состав, и кога преку електронска пошта од претседателот на Комисијата се добиени насоки дека конечниот договор ќе се прави на крајот од месец септември.**

Понатаму, во однос на наводите од Приговорот, односно забелешките на актите на Факултетот, Универзитетот или Законот за високото образование, би сакале да напоменеме дека се поднесуваат во поинаква форма од оваа што ја избрала подносителката на Приговорот.

Како одговор на наводот дека објавениот реферат е нецелосен бидејќи недостасува делот „Оценка за самоевалуација“, за информација на кандидатката позитивна оценка од самоевалуација беше услов за избор во наставно-научни звања согласно со стариот Закон за високото образование од 2008 година и од таа причина задолжително се пишуваше во сите реферати. Во новиот Закон за високото образование од 2018 година, оценката од самоевалуација не е повеќе услов за избор во звање и од таа причина не е задолжително нејзиното наведување во рефератите за избор.

Рецензентската комисија смета дека е срамно коментирањето во Приговорот кое се однесува на квалитетот на лекторирањето на Рефератот, бидејќи материјалот кој се објавува во Билтенот на УКИМ се лекторира од страна на два стручни лектора вработени во Стручната и административна служба на Универзитетот.

Во однос на наводот за областа во која се објавени дел од трудовите на предложениот кандидат, Рецензентската комисија смета дека интердисциплинарноста и заемната соработка меѓу научните области во широката академска заедница претставува позитивна, а не негативна референца, што, впрочем, било препознаено и од првиот

претседател на Рецензентската комисија, проф. д-р Љубица Георгиевска Исмаил, која позитивно ги вреднувала и го предложила за избор кандидатот в. н. сор. д-р Антонио Георгиев наспроти другите двајца кандидати при неговиот претходен избор.

Наводот дека предложениот кандидат нема одржано настава на УКИМ е неточен, што може да се види од неговиот Образец 2 во Рефератот.

Во однос на коментарот на кандидатката за влијанието на бројот на бодови од настава, кој треба да е одлучувачки критериум при избор, потсетуваме дека актуелниот конкурс е за изборот на наставник во сите наставно-научни звања и има јасно дефиниран минимален квантум на бодови за секој интегративен дел на дејности (наставно-образовна дејност, научноистражувачка дејност, стручно-применувачка дејност и дејност од поширок интерес). Жалиме што д-р Андова перципира дека бројот на бодови кумулирани од наставната активност треба да биде одлучувачки, бидејќи на овој конкурс се бира наставник во сите наставно-научни звања, што е највисока категорија на звања, и ги интегрира сите погоре наведени дејности.

Одговорот на забелешката за „личното познавање на кандидатот, наведен во Заклучокот од рефератот“ има една многу поширока конотација. Имено, сите членови на Рецензентската комисија лично ги познаваат сите кандидати за избор, бидејќи се долгогодишни соработници во здравствената установа каде што сите работат и соработуваат најмалку две децении, а некои и подолго. Штета е на еден ваков коментар, кој се однесува на блиска професионална соработка (со намера таа да продолжи и по завршување на овој конкурс), да му се придава лукративна конотација.

Согласно со претходно изнесеното, Рецензентската комисија во променет состав ГО ПОТВРДУВА ЗАКЛУЧОКОТ во Рефератот, односно на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје му предлага **в. н. сор. д-р Антонио Георгиев да биде избран во наставно-научното звање вонреден професор во наставно-научните области: интерна медицина, геријатрија, здравствена нега и кардиологија.**

И конечно, кога се има желба и намера да се биде дел од одредена академска заедница, или како актуелен член со интенција за напредување, треба да се почитува таа иста заедница, односно високообразовна институција, а не да се дискредитира, па дури и да се негира нејзината академска етаблираност. Со вака искажаниот однос кон Медицинскиот факултет и УКИМ, апликацијата за наставник во сите наставно-научни звања станува апсурдна.

Рецензентска комисија

Проф. д-р Силвана Јованова, с.р.

Проф. д-р Марија Вавлукис, с.р.

Проф. д-р Самуел Садикарио, с.р.

Проф. д-р Игор Николов, с.р.

Проф. д-р Љубинка Дамјановска Крстиќ, с.р.

ПРЕГЛЕД
НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА ДОКТОРСКИ ДИСЕРТАЦИИ НА
ПЕДАГОШКИОТ ФАКУЛТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“ - СКОПЈЕ

Ред. Бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на тема		Име и презиме на менторот	Датум и бр.на Одлука од ННС за прифаќање на темата
		На македонски јазик	На англиски јазик		
1	М-р Ардита Садику	„Влијанието на учебниците во реализација на резултатите од учењето за предметот албански јазик“	„The Impact of Textbooks on the Realization of Outcomes of Learning Albanian Language“	Проф.д-р Љуљзим Адеми	02-733/13 од 17.12.2024
2	м-р Десаре Сулејмани	„ Игрите во функција на развој на вештините за множење“	„Games in Function of Development of Multiplication Skills“	Проф. д-р Весна Макашевска	02-733/14 од 17.12.2024
3	М-р Фатон Мазреку	„Креативни технологии и стратегии во процесите на учење во ликовно образование“	„Creative Technologies and Strategies in the Learning processes in Visual Art Education“	Проф. д-р Маја Рауник Кирков	02-733/15 од 17.12.2024

ПРЕГЛЕД

на одобрени теми за изработка на докторски дисертации на
Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје,
Природно-математички факултет – Скопје, на седницата на
Наставно-научниот совет на Факултетот, одржана
на 28.11.2024 година.

1. ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЈА

ред бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Марија Чобанова, магистер по екологија	„ПРОЦЕНКА НА СОСТОЈБАТА НА ВЛАЖНИТЕ ЕКОСИСТЕМИ ВО СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА СО ПОСЕБЕН ОСВРТ КОН ВИСОКОПЛАНИНСКИТЕ ТРЕСЕТИШТА“	„ASSESSMENT OF THE CONDITION OF WETLANDS IN NORTH MACEDONIA WITH EMPHASIS ON HIGH MOUNTAIN MIRES“	д-р Славчо Христовски, редовен професор на ПМФ – Скопје	02-2703/6 од 28.11.2024
2.	Елена Рафаиловска, магистер по молекуларна биологија	„МОЛЕКУЛАРНИ МЕХАНИЗМИ НА АНТИДИЈАБЕТИЧНО ДЕЈСТВО НА ЕКСТРАКТИ ОД ТРАНСГЕНИ КОРЕНИ ОД <i>HYPERICUM PERFORATUM</i> L. КАЈ СТАОРЦИ“	„MOLECULAR MECHANISMS OF THE ANTIDIABETIC EFFECTS OF <i>HYPERICUM PERFORATUM</i> L. TRANSGENIC ROOT EXTRACTS IN RATS“	д-р Биљана Миова, редовен професор на ПМФ – Скопје	02-2647/6 од 28.11.2024

ПРЕГЛЕД

на одобрени теми за изработка на магистерски трудови на
Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје,
Природно-математички факултет – Скопје, на седницата на
Наставно-научниот совет на Факултетот, одржана
на 28.11.2024 година.

1. МАГИСТЕРСКИ ТРУД

	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Сања Ристеска, дипломиран инженер по биологија	„РИЗИК ФАКТОРИ АСОЦИРАНИ СО РЕНАЛНА АНЕМИЈА КАЈ ПАЦИЕНТИ НА ХРОНИЧЕН ХЕМОДИЈАЛИЗЕН ПРОГРАМ“	„RISK FACTORS ASSOCIATED WITH RENAL ANEMIA IN PATIENTS ON CHRONIC HEMODIALYSIS PROGRAM“	д-р Ицко Ѓорѓоски, редовен професор на ПМФ – Скопје	02-2130/5 од 10.12.2024
2.	Катерина Рангелова, дипломиран туризмолог	„ПРИМЕНА НА МОДЕЛОТ НА ЖИВОТЕН ЦИКЛУС НА ДЕСТИНАЦИЈАТА ВО ДЕТЕРМИНИРАЊЕТО И ПЛАНИРАЊЕТО НА ТУРИСТИЧКИОТ РАЗВОЈ ВО СКОПЈЕ“	„APPLICATION OF THE DESTINATION LIFE CYCLE MODEL IN DETERMINING AND PLANNING TOURISM DEVELOPMENT IN SKOPJE“	д-р Дејан Илиев, редовен професор на ПМФ – Скопје	02-2404/5 од 10.12.2024

И С П Р А В К А
НА ТЕХНИЧКА ГРЕШКА ВО БИЛТЕН БРОЈ 1319 ОД 1.12.2024 ГОДИНА

Во Рефератот за избор на проф. д-р Александра Цветковска-Ѓорѓиевска во звањето редовен професор, објавен во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр. 1319 од 1.12.2024 година, поради техничка грешка, се врши следнава исправка:

- на стр. 316, во насловот, наместо текстот:

„РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО НАСТАВНО-НАУЧНИТЕ ОБЛАСТИ (ДИСЦИПЛИНИ) ЗООЛОГИЈА (1.06.00.07), ЕКОЛОГИЈА И ЖИВОТНА СРЕДИНА (1.06.00.09), БИОГЕОГРАФИЈА (1.06.00.18) И ДРУГО (1.07.00.01) НА ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ“,

треба да стои текстот:

„РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ПО ГРУПА ПРЕДМЕТИ ОД НАСТАВНО-НАУЧНИТЕ ОБЛАСТИ: ЕКОЛОГИЈА И ЖИВОТНА СРЕДИНА, БИОГЕОГРАФИЈА, ЗООЛОГИЈА И ДРУГО – ЕНТОМОЛОГИЈА (предмети: Општа екологија, Анимална екологија, Зоогеографија, Основи на екологија и еволуција, Екологија на антропогени екосистеми, Здравствена екологија, Биоми, Математичко моделирање во биологијата и Мониторинг на терестрични инвертебрати) НА ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ“

- на стр. 320, во ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ, во вториот пасус, наместо текстот:

„Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Александра Цветковска-Ѓорѓиевска поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот 'Св. Кирил и Методиј' во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избрана во звањето редовен професор во научните области зоологија (1.06.00.07), екологија и животна средина (1.06.00.09), биогеографија (1.06.00.18) и друго (1.07.00.01).“, треба да стои текстот:

„Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Александра Цветковска-Ѓорѓиевска поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот 'Св. Кирил и Методиј' во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избрана во звањето редовен професор во научните области: екологија и животна средина, биогеографија, зоологија и друго – ентомологија (предмети: Општа екологија, Анимална екологија, Зоогеографија, Основи на екологија и еволуција, Екологија на антропогени екосистеми, Здравствена екологија, Биоми, Математичко моделирање во биологијата и Мониторинг на терестрични инвертебрати).“

- на стр. 320, во ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ, во третиот пасус, наместо текстот:

„Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје, д-р Александра Цветковска-Ѓорѓиевска да биде избрана во звањето редовен професор во научните области зоологија (1.06.00.07), екологија и животна средина (1.06.00.09), биогеографија (1.06.00.18) и друго (1.07.00.01).“, треба да стои текстот:

„Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје, д-р Александра Цветковска-Ѓорѓиевска да биде избрана во звањето редовен професор во научните области: екологија и животна средина, биогеографија, зоологија и друго – ентомологија (предмети: Општа екологија, Анимална екологија, Зоогеографија, Основи на екологија и еволуција, Екологија на антропогени екосистеми, Здравствена екологија, Биоми, Математичко моделирање во биологијата и Мониторинг на терестрични инвертебрати).“

Рецензентска комисија

**Д-р Славчо Христовски,
редовен професор, ПМФ – Скопје, с.р.**

**Д-р Валентина Славевска-Стаменковиќ,
редовен професор, ПМФ – Скопје, с.р.**

**Д-р Милица Ристовска,
редовен професор, ПМФ – Скопје, с.р.**

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ (ДИСЦИПЛИНА) МАКСИЛОФАЦИЈАЛНА ХИРУРГИЈА НА СТОМАТОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Стоматолошки факултет – Скопје, објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ од 19.11.2024 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област (дисциплина) максилофацијална хирургија, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр. 2, донесена на 16.12.2024 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Александар Грчев, редовен професор, Стоматолошки факултет – Скопје, д-р Даница Поповиќ-Моневска, редовен професор, Стоматолошки факултет – Скопје и д-р Маријана Пеева, редовен професор, Стоматолошки факултет – Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научната област (дисциплина) максилофацијална хирургија, во предвидениот рок се пријави д-р Сузана Двојаковска Божовиќ, вработена во У ЈЗУ Клиника за максилофацијална хирургија во Скопје.

1 БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката вонр. проф. д-р Сузана Двојаковска Божовиќ е родена во Скопје, Р Македонија, на 27.6.1971 година. Средно образование завршила во Скопје во 1989 година. Со високо образование се стекнала на 20.2.1995 година, со просечен успех 8,53.

Специјализацијата по максилофацијална хирургија успешно ја завршила во 2002 година, кога се стекнала со звањето максилофацијален хирург. На Клиниката за максилофацијална хирургија е вработена во 2002 година. Во 2004 година е избрана во звањето помлад асистент во предметот Максилофацијална хирургија, од кога активно и успешно е вклучена во изведувањето на практичната и научно-наставната дејност на Факултетот. Реизбрана е за помлад асистент во 2007 година, а на 16.6.2010 година е избрана во звањето асистент на Стоматолошкиот факултет по предметот Максилофацијална хирургија.

Во учебната 2000/2001 се запишала на втор циклус (магистерски) студии на Стоматолошкиот факултет во Скопје при УКИМ по предметот Максилофацијална хирургија. Студиите ги завршила во 2002 година, со просечен успех 10,00. На 24.12.2009 година го одбрала магистерскиот труд на тема: „Дијагностичка и терапевска евалуација на опструктивниот сияјлоаденин на субмандибуларната жлезда“ и се стекнала со правото на научен степен – магистер на стоматолошки науки.

Докторската дисертација на тема: „Прогностичка сигнификантност на DNA-метилацијата и нивото на тумор-супресивни miRNA кај оралниот карцином“ ја одбрала на 4.6.2015 година, пред Комисија во состав: д-р Александар Димов, редовен професор, на Фармацевтски факултет – Скопје, д-р Славе Наумовски, д-р Владимир Поповски, д-р Александар Грчев и д-р Алберто Бенедети, редовни професори на Стоматолошки факултет во Скопје. Со тоа се стекнала со научниот степен доктор на науки од научната област максилофацијална хирургија.

Во 2010 год. е назначена за в.д. директор на Клиниката за максилофацијална хирургија, а шест месеци подоцна за директор, функција која успешно ја извршува сè до 2017 год.

На 14.7.2015 година е избрана во звањето научен соработник од областа максилофацијална хирургија, а потоа во звањето доцент (рефератот за избор е објавен во Билтенот бр. 1188 од 15.3.2019 година). Со звањето вонреден професор по стоматолошки науки на Стоматолошкиот факултет во Скопје, на Катедрата за

максилофацијална хирургија при УКИМ се стекнала во 2020 (функција која ја врши од 1.5.2020 година/ Билтен бр. 1214, 2020 година).

Во моментот е директор на УК за хирургија на лице, вилици и врат – максилофацијална хирургија „Академик Илија Васков“ во Скопје.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на целосно поднесената документација која е од важност за изборот.

2. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Стоматолошки факултет, кандидатката д-р Сузана Двојаковска Божовиќ изведува теоретска и практична настава на прв, втор и трет циклус студии на студиските програми за доктори на дентална медицина, стручни стоматолошки сестри – орални хигиенолози и стручни забни техничари. Активно учествува во едукативната програма на Медицинскиот и Стоматолошкиот факултет во Скопје како предавач, ментор и едукатор на студенти, лекари специјалисти и специјализанти на Клиниката за максилофацијална хирургија.

Кандидатката била ментор на студентски теми и водич на работилница на студентски конгрес, презентирани и објавени на конгреси на студенти на стоматологија. Д-р Сузана Двојаковска Божовиќ учествувала како едукатор и како коментор во едукација и реализација на специјализантскиот стаж за специјализантите од Медицинскиот и Стоматолошкиот факултет при УКИМ во Скопје, при реализирање на стажот на Клиниката за максилофацијална хирургија.

Кандидатката учествувала како член во комисији за оцена или одбрана на специјалистички испит. Активно е вклучена во работата на Стоматолошката комора на Република Македонија како акредитиран испитувач на стручен испит на лекарите по дентална медицина за добивање на лиценца за работа.

Активен член е во Лекарската комора на РСМ и во Стоматолошката комора на Македонија, член е во Комисијата за етички истражувања и редовен член е на Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет. Член е на Здружението на максилофацијални хирурзи на Р Македонија, еден е од основачите на Балканската асоцијација на максилофацијални хирурзи и член е на Собранието на МСД од 2013 година, со посебни благодарници за придонес и развој на стручно-научните програми.

Активно се служи со англискиот јазик, поседува сертификат за највисоко познавање на англиски јазик CPE (Certificate of proficiency in English), со оценка 9 (девет) од IELTS (Cambridge ESOL Examination). Поседува високо познавање на компјутерските програми (Microsoft Word, Excel и CorelDRAW) и информатичката технологија.

Активно учествувала на повеќе конгреси, симпозиуми, состаноци, курсеви и семинари на домашно и на интернационално ниво. Автор и коавтор е на повеќе научни трудови, објавени во домашни и странски публикации со импакт-фактор, од областа на максилофацијалната хирургија.

Научноистражувачка дејност

Д-р Сузана Двојаковска Божовиќ има објавено 18 научни трудови, рецензирани во референтна научна публикација, согласно со ЗВО, во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор.

Кандидатката била учесник во 2 национални научни проекта и е автор на книга: Максилофацијална хирургија за стручни стоматолошки сестри – орални хигиенолози (Скопје, 2024 година, рецензија во Билтен на УКИМ бр. 1296)

Останатите активности кои припаѓаат во научноистражувачката дејност, податоците за објавените трудови, за проектите во кои учествувала кандидатката и за одржаните предавања, се наведени во табелата во Образец 2 кон Извештајот за избор во наставно-научно звање.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Сузана Двојаковска активно е вклучена во стручно-апликативната работа и била актуелен директор на ЈЗУ Универзитетска клиника за хирургија на лице, вилици и врат – максилофацијална хирургија – Скопје, 2009 – 2017 година. Учествовала во изработка на програмата “Quality management system – ISO9001-2008” – имплементирање на програма на ISO-стандарди на Клиниката за максилофацијална хирургија во Скопје, 2015 год. Врши стручна дејност – специјалист по максилофацијална хирургија и активно е вклучена во работата на стручни комисии и работни групи при Универзитетската клиника за хирургија на лице, вилици и врат – максилофацијална хирургија – Скопје.

Кандидатката остварила посебни активности и знаење од областа на здравствениот менаџмент. Особена активност кандидатката покажува во дејностите од поширок интерес. Активно е вклучена во работата на Лекарската комора на Република Македонија како акредитиран испитувач за спроведување на стручен испит на здравствените работници со високо образование, за добивање на лиценца за работа. Д-р Сузана Двојаковска активно е вклучена во работата на семинари, обуки, едукативни и тренинг-курсеви и стручни и секциски состаноци. Од областа на својата експертиза, д-р Сузана Двојаковска Божовиќ остварила стручен престој во странство, како активен учесник во давање на здравствените услуги и оперативниот програм во Клиничкиот центар во Љубљана, Република Словенија. На Клиниката за максилофацијална хирургија е раководител на оддел од 2021 до 2024 г.

Останатите активности кои припаѓаат во стручно-применувачката дејност и дејноста од поширок интерес се наведени во табелата во Образец 2 кон Извештајот за избор во наставно-научно звање.

Оценка од самоевалуација

Кандидатката Сузана Двојаковска, во периодот од 2020 до 2023 година, доби позитивна оценка од анонимно спроведената анкета на студентите на Стоматолошкиот факултет во Скопје.

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: *Сузана Душан Двојаковска Божовиќ*

Институција: *УКИМ – Стоматолошки факултет, Скопје*

Научна област: **МАКСИЛОФАЦИЈАЛНА ХИРУРГИЈА**

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – РЕДОВЕН
ПРОФЕСОР/ НАУЧНО ЗВАЊЕ – НАУЧЕН СОВЕТНИК

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус * Просечниот успех на прв циклус изнесува: 8,53. Просечниот успех на втор циклус изнесува: 10.	да
2	Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира Назив на научната област: 30409 – максилофацијална хирургија, поле: 304 – стоматологија, подрачје: 3 – медицински науки и здравство.	да
3	Објавени најмалку шест рецензирани научни труда ** во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор	да
3.1	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование	да
3.1.1	1. Назив на научното списание: Acta Stomatologica Naissi 2. Назив на електронската база на списанија: EBSCO; SCOPUS&EMcare; SCimagoJournal&CountryRank. 3. Насловнатрудот: Association of carcinoma-associated fibroblasts with clinico-pathological parameters of oral squamous cell carcinoma: an immunohistochemical study 4. Годишнаобјава: 2023	да
3.1.2	1. Назив на научното списание: Oral and Maxillofacial Pathology Journal	да

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
3.1.3	2. Назив на електронската база на списанија: Web of Science; EBSCO; 3. Наслов на трудот: Giant Pleomorphic Adenoma of the Submandibular Gland: Case Report and Therapeutic Challenge 4. Година на објава: 2021 1. Назив на научното списание: Oral and Maxillofacial Pathology Journal 2. Назив на електронската база на списанија: Web of Science; EBSCO;	
3.1.4	3. Насловнатрудот: Atorvastatin prevents medication-related osteonecrosis of the jaw in rats. International Journal of Oral and Maxillofacial Surgery. 4. Година на објава: 2024	
3.2	1. Назив на научното списание: Annals of Medicine and Surgery (Lond). 2. Назив на електронската база на списанија: Web of Science; EBSCO; 3. Наслов на трудот: Mandibular involvement of plasmacytoma - Uncommon case report of rare entity Ann Med Surg (Lond). 4. Година на објава: 2019.	
3.2.1	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови 1. Назив на научното списание: Macedonian Dental Review 2. Меѓународен уредувачки одбор со 33 вкупен бр. членови: Македонија 14, Словенија 3, Србија 4, САД 1, Хрватска 1, Германија 3, Австрија 4, Турција 1, Грција 1, Норвешка 1. 3. Наслов на трудот: Enzymatic antioxidant capacity and salivary oxidative stress redox markers: verification of methods for further investigation 4. Година на објава: 2023	Да
3.2.2	1. Назив на научното списание: Macedonian Dental Review 2. Меѓународен уредувачки одбор со 33 вкупен бр. членови: Македонија 14, Словенија 3, Србија 4, САД 1, Хрватска 1, Германија 3, Австрија 4, Турција 1, Грција 1, Норвешка 1. 3. Наслов на трудот: Evaluation of carcinoma - associated fibroblasts (cafs) and tumor - associated macrophages (tams) in	Да

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
3.2.3	oral squamous cell carcinoma (oscc): an immunohistochemical study – case report 4. Година на објава: 2021 1. Назив на научното списание: Academic medical journal 2. Меѓународенуредувачкиодбор (вкупенбројчленови, број и припадност по земји) со 34вкупенбр. членови: Македонија 14, Словенија 3, Србија 4, САД 1, Хрватска 1, Германија 3, Австрија 4, Турција 1, Грција1, Норвешка 1. 3. Насловнатрудот: Osseous choristoma of the tongue: a case report 4. Година на објава: 2023	Да
3.2.4	1. Назив на научното списание: Academic medical journal 2. Меѓународенуредувачкиодбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): со 34 вкупен бр. членови: Македонија 14, Словенија 3, Србија 4, САД 1, Хрватска 1, Германија 3, Австрија 4, Турција 1, Грција1, Норвешка 1. 3. Насловнатрудот: Tessier no.7 cleft with macrostomia: case report 4. Година на објава: 2022	
3.2.5	1. Назив на научното списание: Open Access Macedonian Journal of Medical Sciences 2. Меѓународен уредувачки одбор со 29 вкупен бр. членови: United States 7, Macedonia 6, Bulgaria 2, Netherlands 1, Canada 1, Italy 1, Albania 1, Serbia 1, Croatia 1, Iran 1, Poland 1, Brazil 1, Romania 1, Kosovo 1, Taiwan 1, Bosnia and Herzegovina 1, United Kingdom 1, 3. Насловнатрудот: Geranylgeraniol Reverses the Toxicity Induced by Clinical Doses of Zoledronic Acid on Gingival Epithelial Cells and Gingival Fibroblasts 4. Година на објава: 2021	
3.2.6	1. Назив на научното списание: Macedonian Dental Review 2. Меѓународен уредувачки одбор со 33 вкупен бр. членови: Македонија 14, Словенија 3, Србија 4, САД 1, Хрватска 1, Германија 3, Австрија 4, Турција 1, Грција.1, Норвешка 1. 3. Насловнатрудот: Clinical relevance of tumor-associated macrophages (TAMs) and carcinoma-associated fibroblasts (CAFs) in oral squamous cell carcinoma (OSCC): immunohistochemical study. 4. Година на објава: 2022	

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
3.2.7	1. Назив на научното списание: Annals of Medicine and Surgery (Lond). 2. Назив на електронската база на списанија: WebofScience; EBSCO; 3. Наслов на трудот: Mandibular involvement of plasmacytoma - Uncommon casereport of rare entity AnnMedSurg (Lond). 4. Година на објава: 2019.	
3.3	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е објавено во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД 1. Назив на научното списание: International Journal of Oraland Maxillofacial Surgery. 2. Назив на членката на ЕУ/ОЕЦД 3. Наслов на трудот: Atorvastatin prevents medication-related osteonecrosis of the jaw in rats 4. Година на објава: 2024; Koneski F, Popovik-Monevska D, Popovski V, Kirkov A, Dvojakovska S., Panchevski G, and others. Atorvastatin prevents medication-related osteonecrosis of the jaw in rats. International Journal of Oral and Maxillofacial Surgery. Vol52 Supplement p: 49- 50 Issue 2024	да
4	Објавен рецензиран учебник, монографија, практикум или збирка задачи од научната област за која се избира *** 1. Наслов на учебникот, монографијата, практикумот или збирката задачи: Максилофацијална хирургија за стручни стоматолошки сестри – орални хигиенолози Место и година на објава: Скопје, 2024 година (рецензија во Билтен на УКИМ бр. 1296)	да
5	Претходен избор во наставно-научно звање – вонреден професор, датум и број на Билтен: 1 мај 2020 година, Билтен на УКИМ бр. 1214.	да
6	Има способност за изведување на високообразовна дејност	да

ОБРАЗЕЦ 2

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: *Сузана Душан Двојаковска Божовиќ*
 Институција: *Стоматолошки факултет – Скопје*
 Научна област: *МАКСИЛОФАЦИЈАЛНА ХИРУРГИЈА*

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Одржување на настава	
1.1	Одржување на настава од прв циклус студии (*0,04)	
1.1.1	Студиска програма: доктори по дентална медицина	
	2019/2020 Ургентни состојби и ризични пациенти во дентална пракса, VIII сем. - 6*0,04	0,08
	2020/2021 Максилофацијална хирургија, XI с. - 3*0,04 Ургентни состојби и ризични пациенти во дентална пракса, VIII сем. - 6*0,04	0,16
	2021/2022 Максилофацијална хирургија, XI сем. - 2*0,04 Максилофацијална хирургија, X сем. - 4*0,04 Ургентнисостојби и ризични пациенти во дентална пракса, VIII сем. - 6*0,04	0,32
	2022/2023 Максилофацијална хирургија, XI сем. - 2*0,04 Максилофацијална хирургија, X сем. - 4*0,04 Ургентнисостојби и ризични пациенти во дентална пракса, VIII сем. - 6*0,04	0,32
	2023/2024 Максилофацијална хирургија, XI сем. - 2*0,04 Максилофацијална хирургија, X сем. - 4*0,04 Ургентни состојби и ризични пациенти во дентална пракса, VIII сем. - 6*0,04	0,32
1.1.2	Студиска програма: стручни стоматолошки сестри	
	2019/2020 Анатомија со дентална морфологија, I сем. - 4*0,04 Ургентни состојби во стоматолошка пракса (стара прог.), IV сем. - 2*30*0,04	2,56
	2020/2021 Анатомија со дентална морфологија, I сем. - 4*0,04 Ургентни состојби во стоматолошка пракса (стара прог.), IV сем. - 2*30*0,04	2,56
	2021/2022 Анатомија со дентална морфологија, I сем. - 4*0,04 Ургентни состојби во стоматолошка пракса (стара прог.), IV сем. - 2*30*0,04	2,56
	2022/2023 Анатомија со дентална морфологија, I сем. - 4*0,04 Ургентни состојби во стоматолошка пракса (стара прог.), IV сем. - 2*30*0,04	2,56
	2023/2024 Анатомија со дентална морфологија, I сем. - 4*0,04 Ургентни состојби во стоматолошка пракса (нова прог.), IV сем. - 1*30*0,04	1,36
1.2	Одржување на настава од втор циклус студии (*0,05)	
1.2.1	Студиска програма: академски (магистерски) студии	
	2019/2020 Примена на информациона технологии во стоматологијата, II сем. - 2*0,05	0,1
	2020/2021 Примена на информациона технологии во стоматологијата, II сем. - 2*0,05	0,1

	2021/2022 Примена на информациона технологии во стоматологијата, II сем. – 2*0,05	0,1
	2022/2023 Актуелности во орофацијалната регија, I сем. - 3*0,05 Примена на информациона технологии во стоматологијата, II сем. – 2*0,05	0,4
	2023/2024 Примена на информациона технологии во стоматологијата, II сем. – 2*0,05 Современи дијагностички и терапевтски постапки во максилофацијална тареггија, II сем. – 30*0,05	1,9
2	Одржување на вежби (*0,03)	
2.1	Студиска програма: доктори по дентална медицина	
	2019/2020 Максилофацијална хирургија, X сем. - 4*30*0,03	3,6
	2020/2021 Максилофацијална хирургија, X сем. - 2*30*0,03 Максилофацијална хирургија, XI сем. - 2*30*0,03	3,6
	2021/2022 Максилофацијална хирургија, X сем. - 2*30*0,03 Максилофацијална хирургија, XI сем. - 2*30*0,03	3,6
	2022/2023 Максилофацијална хирургија, X сем. - 2*30*0,03 Максилофацијална хирургија, XI сем. - 2*30*0,03	3,6
	2023/2024 Максилофацијална хирургија, X сем. - 2*30*0,03 Максилофацијална хирургија, XI сем. - 2*30*0,03	3,6
2.2	Студиска програма: стручни стоматолошки сестри	
	2019/2020 Ургентни состојби во стоматолошка пракса (стара прог.), V сем. - 1*30*0,03	0,9
	2020/2021 Ургентни состојби во стоматолошка пракса (стара прог.), V сем. - 1*30*0,03	0,9
	2021/2022 Ургентни состојби во стоматолошка пракса (стара прог.), V сем. - 1*30*0,03	0,9
	2022/2023 Ургентни состојби во стоматолошка пракса (стара прог.), V сем. - 1*30*0,03	0,9
	2023/2024 Ургентни состојби во стоматолошка пракса (стара прог.), V сем. - 1*30*0,03	0,9
3	Одржување на менторска настава за здравствена клиничка практика (*0,03)	
	2023/24 (9 менторства) XII сем. - 5*2*15*0,06	9
	2022/23 (4 менторства) XII сем. - 4*2*15*0,06	7,2
	2021/22 (4 менторства) XII сем. - 4*2*15*0,06	7,2
4	Консултации со студенти (ДДМ) (*0,002)	
4.1	Студиска програма: доктори по дентална медицина	
	2023/24 Максилофацијална хирургија, X сем. - 40*0,002 Максилофацијална хирургија, XI сем. - 40*0,002 Ургентни состојби и ризични пациенти во дентална пракса, VIII с.-40*0,002	0,24
	2022/23 Максилофацијална хирургија, X сем. - 40*0,002 Максилофацијална хирургија, XI сем. - 40*0,002	0,24

	Ургентни состојби и ризични пациенти во дентална пракса, VIII с.-40*0,002	
	2021/22 Максифацијална хирургија, X сем. - 40*0,002 Максифацијална хирургија, XI сем. - 40*0,002 Ургентни состојби и ризични пациенти во дентална пракса, VIII с.-40*0,002	0,24
	2020/21 Максифацијална хирургија, X сем. - 40*0,002 Максифацијална хирургија, XI сем. - 40*0,002 Ургентни состојби и ризични пациенти во дентална пракса, VIII с.-40*0,002	0,24
	2019/20 Максифацијална хирургија, X сем. - 40*0,002 Ургентни состојби и ризични пациенти во дентална пракса, VIII с.-40*0,002	0,16
4.2	Студиска програма: стручни стоматолошки сестри	
	2023/24 Ургентни состојби во стоматолошка пракса, V сем. - 10*0,002 Анатомија со дентална морфологија, I сем. - 10*0,002	0,04
	2022/23 Ургентни состојби во стоматолошка пракса, V сем. - 10*0,002 Анатомија со дентална морфологија, I сем. - 10*0,002	0,04
	2021/22 Ургентни состојби во стоматолошка пракса, V сем. - 10*0,002 Анатомија со дентална морфологија, I сем. - 10*0,002	0,04
	2020/21 Ургентни состојби во стоматолошка пракса, V сем. - 10*0,002 Анатомија со дентална морфологија, I сем. - 10*0,002	0,04
	2019/20 Максифацијална хирургија, VI сем. - 10*0,002	0,02
5	Консултации со студенти во рамките на здравствената клиничка практика (*0,2)	
	2023/24 (10 менторства), XII сем. - 10*0,2 x 30 часа=120 часа	1,8
	2022/23 (5 менторства), XII сем. - 6*0,2 x 30 часа=120 часа	1
	2021/22 (4 менторства), XII сем. - 8*0,2	0,8
6	Ментор и едукатор на здравствена едукација (0,08)	
	Ментор по максифацијална хир. 16*28*0,08	35,84
	Едукатор – Максифацијална хирургија - 16*12*0,08	15,36
	Едукатор – орална хирургија, 9 месеци - 16*6*0,08	7,68
	Едукатор – орална хирургија, 9 месеци 16*6*0,08	7,68
	Едукатор – орална хирургија, 9 месеци 16*6*0,08	7,68
	Едукатор – орална хирургија, 6 месеци - 16*6*0,08	7,68
	Едукатор – орална хирургија, 6 месеци - 16*6*0,08	7,68
	Едукатор – орална хирургија, 6 месеци - 16*6*0,08	7,68
	Едукатор – орална хирургија, 6 месеци - 16*6*0,08	7,68
	Едукатор – орална хирургија, 6 месеци - 16*6*0,08	7,68
	Едукатор – орална хирургија, 9 месеци - 16*6*0,08	7,68
	Едукатор – орална хирургија, 9 месеци-16*6*0,08	7,68
	Едукатор – трауматологија, 1 месец -16*2*0,08	2,56
	Едукатор – офталмологија, 1 месец -16*2*0,08	2,56
	Едукатор – ортодонција, 1 месец - 16*2*0,08	2,56
	Едукатор – ортодонција, 1 месец - 16*2*0,08	2,56
	Едукатор – ортодонција, 1 месец - 16*2*0,08	2,56
	Едукатор – ортодонција, 1 месец - 16*2*0,08	2,56
	Едукатор – ортодонција, 1 месец - 16*2*0,08	2,56
	Едукатор – општа хирургија, 1 месец - 16*2*0,08	2,56
	Едукатор – уво, нос и грло 1 месец -16*2*0,08	1,28

	Едукатор – протетика, 15 дена - 16*1*0,08	1,28
	Едукатор – протетика, 15 дена - 16*1*0,08	1,28
	Едукатор – протетика, 15 дена - 16*1*0,08	1,28
7	Член на комисија за оцена или одбрана на докторски труд (*0,7)	
	Одлука арх. бр. 02-1146/6 од 13.9.2023	0,7
	Санела Идоска Пешиќ 2022	0,7
8	Член на комисија за оцена или одбрана на магистерски труд (*0,3)	
	Одлука арх. бр. 02-3432/4 од 18.2.2023	
	Одлука арх. бр. 02-3432/20д 24.11.2023	
	Одлука арх. бр. 02-576/2 од 8.3.2024	
	Одлука арх. бр. 02-3750/2 од 1.2.2024 4*0,3	1,8
9	Настава во школи и работилници Хируршки третман на ороантрална комуникација (пластика на максиларен синус), Летна школа, мај 2023 г.	2
10	Член на комисија за оцена или одбрана на специјалистичка работа (*0,2)	
	Одлука арх. бр. 02-686/1 од 28.02.2022	
	Одлука арх. бр. 02-1104/1 од 7.4.2022	
	Одлука арх. бр. 08-58/1 од 7.2.2023	
	Одлука арх. бр. 08-58/2 од 16.2.2023 4*0,2	1
11	Позитивно рецензирануниверзитетски учебник – автор (*8)	
	„Максилофацијална хирургија за стручни стоматолошки сестри – орални хигиенолози” Рецензија во Билтен на УКИМ бр. 1296 од 1.12.2023 година.	8
	Вкупно	190,14

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ре д. бр ој	Назив на активност:	Поени
1	Учесник во национален научен проект (*3)	
	„Евалуација на нивото на саливарни и серумски биомаркери кај ороантрално-целуларен карцином“ – 2023 г. „Употреба на фотограметрија за тродимензионална анализа на краниофацијална морфологија“ – 2021 г. 2*3	6
2	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание кое нема импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank, MathSciNet (Mathematical Reviews), Zentralblatt fur Mathematik и Реферативный журнал "Математика" или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование (*5)	
	Alberto Benedetti, Vladimir Popovski, Danica Popovik-Monevska, Saso Banev, Antonio Kirkov, Aleksandar Iliev, Suzana Dvojakovska , Denis Baftijari, Aleksandar Stamatovski, Filip Koneski. <i>Giant Pleomorphic Adenoma of the Submandibular Gland: Case Report and Therapeutic Challenge.</i> Oral and Maxillofacial Pathology Journal, Vol. 12 Issue 2 (Jul-Dec 2021) p.78-80	3

	Sanela S. Idoska, Danica A. Popovic-Monevska, Senada S. Pepic, Antonio Lj. Kirkov, Goran T. Pancevski, Suzana D. Bozovic , Aleksandar T. Iliev, Jana N. Trambulova, Aleksandar C. Stamatovski, Filip Lj. Koneski. <i>Association of carcinoma-associated fibroblasts with clinic-pathological parameters of oral squamous cell carcinoma: an immunohistochemical study.</i> Acta StomatologicaNaissi, Jun/2023, Vol. 39, No. 87 p. 2555 - 2568	3
	Koneski F, Popovik-Monevska D, Popovski V, Kirkov A, Dvojakovska S , Panchevski G, and others. Atorvastatin prevents medication-related osteonecrosis of the jaw in rats. International Journal of Oral and Maxillofacial Surgery. Vol52 Supplement p: 49- 50 Issue 2024	3
3	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови (*5)	
	Stamatovski A., PopovikjMonevska D., HadziPetrushev N., Grcsev A., Kirkov A., Panchevski G., Dvojakovska S. , Iliev A., Idoska S., Koneski F. <i>Enzymatic antioxidant capacity and salivary oxidative stress redox markers: verification of methods for further investigation.</i> Macedonian Dental Review. ISSN 25454757, 2023; 46 (2): 102-107	3
	Filip Koneski, David Tipton, Jegdish Babu, Danica Popovic Monevska, Vladimir Popovski, Alberto Benedetti, Suzana Dvojakovska-Bozovic , Aleksandar Iliev, Goran Panchevski, Antonio Kirkov, Aleksandar Grcsev, Aleksandar Stamatovski, Franklin Garcia-Godoy. <i>Geranylgeraniol Reverses the Toxicity Induced by Clinical Doses of Zoledronic Acid on Gingival Epithelial Cells and Gingival Fibroblasts.</i> Open Access Maced J Med Sci. 2021 Jan 15;9(D):1-7. https://doi.org/10.3889/oamjms.2021.5592 ;	3
	Pancevski G, Iliev A,Kirkov A, Dvojakovska S, Stamatovski A, Konevski F. Osseous choristoma of the tongue: a case report. Acad Med J 2023;3(3):104-107	3
	Popovski V, Dvojakovska S, Benedetti A, Panchevski G, Stamatovski A, Janevska V. Mandibular involvement of plasmacytoma - Uncommon case report of rare entity. Ann Med Surg (Lond). 2019;45:95–973	3
	Idoska S., Popovik-Monevska D., Petrusavska G., Pancevski G., Bozovic S. , Kirkov A., Iliev A. <i>Evaluation of carcinoma - associated fibroblasts (CAFs) and tumor - associated macrophages (TAMs) in oral squamous cell carcinoma (OSCC): an immunohistochemical study - case report</i> Macedonian Dental Review. ISSN 2545-4757, 2021; 44 (1): 13-18.	3
	Idoska S, Popovik Monevska D, Petrusavska G, Popovski V, Grcsev A, Bozovic S , Koneski F. (2022) Clinical relevance of tumor-associated macrophages (TAMs) and carcinoma-associated fibroblasts (CAFs) in oral squamous cell carcinoma (OSCC): immunohistochemical study. Macedonian Dental Review 44(4):109-115	3
4	Пленарно предавање на научен/стручен собир(*2)	
	Сузана Двојаковска Божовиќ Улогата на хирургот во дијагностиката на малигни лимфоми,	

	поканет предавач од Македонското лекарско друштво, 25.11.2024	2
5	Секциски предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество (*2)	
	Koneski F, Popovik Monevska D, Popovski V, Kirkov A, Bozovic Dvojakovska S. , Panchevski G, Grchev A, Iliev A, Idoska S, Stamatovski A. (2023) Atorvastatin prevents medication-related osteonecrosis of the jaw in rats. International Congress of Oral and Maxillofacial Surgeons (ICOMS 2023), Vancouver, Canada	2
	Koneski F, Popovik Monevska D, Popovski A, Iliev A, Bozovic S. , Kirkov A, Panchevski G, Stamatovski A. (2021) Effects of geranylgeraniol on the development of medication-related osteonecrosis of the jaw – an animal study. 25 Congress of European Association for Cranio-Maxillo-Facial Surgery, Paris, France (online meeting)	2
6	Учество на научен/стручен собир со реферат - усна презентација (*1)	
	Filip Koneski, Danica Popovik Monevska, Vladimir Popovski, Antonio Kirkov, Suzana Bozovic Dvojakovska , Goran Panchevski, Aleksandar Grchev, Aleksandar Iliev, Sanela Idoska, Aleksandar Stamatovski <i>Atorvastatin prevents medication-related osteonecrosis of the jaw in rats.</i> ICOMS (International Conference on Oral and Maxillofacial Surgery) 2023, June 8-11, Vancouver, Canada.	1
	Сузана Двојаковска Божовиќ <i>Хируршки пристап за екстирпација на лимфојлангули</i> Симпозиум „Дијагностички и терапевтски процедури на малиген лимфом“ 26 ноември 2024, Македонско лекарско друштво, Скопје,	1
	Popovik-Monevska, D., Bozovic Dvojakovska, S. , Kirkov, A., Panchevski, G., Koneski, F. Stamatovski, A. Giant cell tumor of the jaw in pediatric patient – a case report. 9th Congress of Macedonian dental society with international participation, 15-18 September 2022, Ohrid, North Macedonia	1
	Koneski F., Popovik Monevska D., Popovski V., Dvojakovska, S. , Iliev A., Kirkov A., Idoska S. Preventive effects of geranylgeraniol on the development of medication-related osteonecrosis of the jaw 9th Congress of Macedonian dental society with international participation, 15-18 September 2022, Ohrid, North Macedonia	1
	Stamatovski, A., Popovik-Monevska, D., Kirkov, A., Panchevski, G., Dvojakovska S. , Iliev, A., Koneski, F. The role of imaging in diagnosis and management of cystic-appearing lesions of the mandibular ramus: a report of case series. 9th Congress of Macedonian dental society with international participation, 15-18 September 2022, Ohrid, North Macedonia	1
	Bozovic Dvojakovska S, Popovik Monevska D, Pancevski G, Idoska S, Stamatovski A, Koneski F. (2022) Diagnostic work-up for submandibular salivary gland disease. 29 Congress of Macedonian Dental Society with International Participation, Ohrid, Macedonia	1
	Filip Koneski, D. Popovik-Monevska, V. Popovski, Bozovic S , Kirkov A., Panchevski G., Stamatovski A. Effects of geranylgeraniol on the development of medication related osteonecrosis of the jaw – an animal study. 25th Congress of the European Association for cranio maxillofacial surgery 14- 16 Juli 2021 Virtual event	1

7	Апстракти објавени во зборник на конференција - меѓународна (*1)	
	Filip Koneski, Danica Popovik Monevska, Vladimir Popovski, Antonio Kirkov, Suzana Bozovic Dvojakovska , Goran Panchevski, Aleksandar Grchev, Aleksandar Iliev, Sanela Idoska, Aleksandar Stamatovski <i>Atorvastatin prevents medication-related osteonecrosis of the jaw in rats.</i> International Journal of Oral & Maxillofacial Surgery, Vol. 52, suppl. 2, 49-50, Jan. 2024	1
	Popovik-Monevska, D., Bozovic Dvojakovska, S. , Kirkov, A., Panchevski, G., Koneski, F. Stamatovski, A. Giant cell tumor of the jaw in pediatric patient – a case report. 9th Congress of Macedonian dental society with international participation, 15-18 September 2022, Ohrid, North Macedonia; Book of Abstracts: 133	1
	Iliev A, Popovic Monevska D, Dvojakovska S, Popovski V, Stamatovski A, Koneski F. (2022) Neck metastases in head and neck cutaneous malignancies. 29 Congress of Macedonian Dental Society with International Participation, Ohrid, Macedonia	
	Koneski F., Popovikj Monevska D., Popovski V., Dvojakovska S. , Iliev A., Kirkov A., Idoska S. Preventive effects of geranylgeraniol on the development of medication- related osteonecrosis of the jaw 9th Congress of Macedonian dental society with international participation, 15-18 September 2022, Ohrid, North Macedonia; Book of Abstracts: 205	1
	Bozovic Dvojakovska S, Popovik Monevska D, Pancevski G, Idoska S, Stamatovski A, Koneski F. (2022) Diagnostic work-up for submandibular salivary gland disease. 29 Congress of Macedonian Dental Society with International Participation, Ohrid, Macedonia	1
	Stamatovski, A., Popovik-Monevska, D., Kirkov, A., Panchevski, G., Dvojakovska S. , Iliev, A., Koneski, F. The role of imaging in diagnosis and management of cystic-appearing lesions of the mandibular ramus: a report of case series. 9th Congress of Macedonian dental society with international participation, 15-18 September 2022, Ohrid, North Macedonia; Book of Abstracts:207	1
8	Рецензија на научен/стручен труд (*0,2)	
	Open Access Maced J Med Sci - 1; Macedonian Dental Review -1;	0,4
	Вкупно	51,4

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Експертски активности: евалуација, стручнареизија, супервизија, технички извештаи, вештнаод и мислење, стручномислење, проценка на капитал, систематизација, методологија (1)	
	Член на Комисија за спроведување на стручен надзор по потреба формирана од претседателот на Стоматолошката комора на Македонија. Налог бр. 13-645/1 од 16.6.2022 г.	1
2	Учество во промотивни активности на Факултетот (0,5)	
	Отворени денови на УКИМ: 2022, 2023, 2024 г. - 05*3	1,5
3	Клиничка практика во соодветната област (дијагностички и тераписки процедури) – првпат во државата воведена процедура (2)	

	Arthrocentesis е минимално инвазивна дијагностичка и терапевтска процедура која се користи кај closed lock, намалување на воспалителни процеси и лаважа (испирање) на зглобната површина во темпоромандибуларниот зглог	2
Дејности од поширок интерес		
4	Член на уредувачки одбор на научно/стручно списание (*0,5)	
	Македонски стоматолошки преглед/Macedonian Dental Review	0,5
5	Изготвување и пријавување на научен/образовен национален проект (*0,5)	
	„Евалуација на нивото на саливарни и серумски биомаркери кај орален планоцелуларен карцином“ – 2023 г. „Употреба на фотограметрија за тродимензионална анализа на краниофацијална морфологија“ – 2021 г. 2*0,5	1
6	Раководител на внатрешна организациона единица (3)	
	Раководител на оддел/одделение на Клиниката за максилофацијална хирургија во Скопје, од 2022	3
7	Директор 6*	
	Директор на У ЈЗУ Клиника за максилофацијална хирургија – Скопје, 2024	6
8	Учество во комисији и тела на државни и други органи(1)	
	Член на комисија при Стоматолошката комора на Македонија за полагање стручен испит за доктори по стоматологија за стекнување на лиценца (испитувач од областа на оралната и максилофацијалната хирургија), 2016 – 2023	1
9	Член на факултетска комисија (0,5)	
	Одлука арх. бр. 02-3655/1 од 29.12.2020 г. Одлука арх. бр. 10-463/1 од 15.3.2021 г. Одлука арх. бр. 02-1899/1 од 7.7.2023 г. Одлука арх. бр. 02-2387/1 од 23.9.2023 г. 4*0,5	2
	Вкупно	19

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	190,14
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	51,4
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	19
Вкупно	260,54

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Александар Грчев, претседател, с.р.
Проф. д-р Даница Поповиќ-Моневска, член, с.р.
Проф. д-р Марија Пеева Петреска, член, с.р.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Сузана Двојаковска. Нејзината стручна оспособеност, како и способноста да води истражувања, да анализира проблеми и да сублимира резултати, како и мотивираноста постојано да се надградува и да совладува современи достигнувања во областа на максилофацијалната хирургија, се доволна потврда дека се работи за вреден професионалец. Тоа се огледа низ досегашните објавени трудови на меѓународни конференции и во меѓународни публикации. Таа е професионалец, кој е подготвен постојано да учи, да се соочува со нови предизвици, да се надградува и да го пренесува своето знаење. Горескажаните факти се доволна потврда дека кандидатката д-р Сузана Двојаковска успешно го оформува својот професионален профил. Исто така, на релацијата надворешен соработник – академски персонал и соработник – студенти, кандидатката покажува особини на изразена волја за професионална, тимска и човечка комуникација.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Сузана Двојаковска поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избрана во звањето професор во научната област максилофацијална хирургија.

Според гореизнесеното, а во согласност со членовите 125 и 132 од ЗВО на РС Македонија, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет во Скопје, д-р Сузана Двојаковска да биде избрана во звањето редовен професор во научната област максилофацијална хирургија.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Александар Грчев, претседател, с.р.
Проф. д-р Даница Поповиќ-Моневска, член, с.р.
Проф. д-р Марија Пеева Петреска, член, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ЕВАЛУАЦИЈА НА САЛИВАРНА ХИПОФУНКЦИЈА ВО КОРЕЛАЦИЈА СО ТИПОТ НА РАДИОТЕРАПИЈА КАЈ ПАЦИЕНТИ СО МАЛИГНИ НЕОПЛАЗМИ НА ГЛАВА И ВРАТ“ ОД Д-Р СОЊА РОГОЛЕВА ЃУРОВСКИ, ПРИЈАВЕНА НА СТОМАТОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет во Скопје, на седницата одржана на 16.12.2024 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатката д-р Соња Роголева Ѓуровски со наслов: „Евалуација на саливарна хипофункција во корелација со типот на радиотерапија кај пациенти со малигни неоплазми на глава и врат“, во состав: проф. д-р Александар Грчев (претседател), проф. д-р Владимир Поповски (ментор), проф. д-р Антонио Кирков (член), проф. д-р Катерина Тошеска-Трајковска (член) и проф. д-р Киро Папакоча (член).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката д-р Соња Роголева Ѓуровски, со наслов: „Евалуација на саливарна хипофункција во корелација со типот на радиотерапија кај пациенти со малигни неоплазми на глава и врат“, содржи 187 страници компјутерски обработен текст во фронт Times New Roman, со единечен (1) проред и големина на букви 12, 197 библиографски единици, меѓу нив научни трудови, статии, книги, национални прописи, меѓународни акти и интернет-ресурси.

Трудот е структуриран во 11 глави: вовед, литературен преглед на научни достигнувања поврзани со предметот на истражување, цели на истражувањето, образложение на работните хипотези и тези, применети научни методи и начин на работа, статистичка анализа на резултатите, добиени резултати и нивно значење, применети резултати од истражувањето и можни насоки за понатамошно истражување, заклучни согледувања, користена литература и прилози. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Првата глава од докторската дисертација е насловена **Вовед**. Во неа се наведуваат основните сознанија за функцијата на саливарните жлезди и нивната засегнатост кај пациенти кои се изложени на терапија со радијација, поради малигни неоплазми на главата и вратот. Имено, се наведува за појавата на постирадијациона ксеростомија и можни последователни други последици, како што се: орален мукозитис, дисфагија, воспаленија на грлото, промена и губење на вкусот, кариес, промени во квалитетот на гласот, дискомфорт, отежнато цвакање и голтање. Кандидатката укажува кои се различните фази на оштетувањето на саливарните жлезди поради радиотерапијата и колку е поголема дозата на радијација, се зголемува и степенот на саливарна хипофункција. Воедно, се споменуваат различните техники на радиотерапија, и тоа: тридимензионална конформална радиотерапија и волуметриски модулирана зрачна терапија, како и воведни податоци за промените во саливарниот состав.

Втората глава, насловена **Литературен преглед на научни достигнувања поврзани со предметот на истражување**, ги анализира новите аспекти на влијанието на радиотерапијата, со посебен осврт кон двете различни техники на радиотерапија. Всушност, направен е детален преглед на литературата од светски рамки, каде што главна цел во истражувањето е застапеноста на компликациите по радиотерапијата и намалениот саливарен проток. Се укажува на клучните разлики помеѓу тридимензионалната конформална радиотерапија и волуметриски модулираната радиотерапија. Кои се применети методи за да се зачува функцијата на саливарните жлезди и најголем акцент се става на VMAT-техниката, која овозможува дозата на радијација да биде аплицирана попрецизно во тридимензионална форма на третираното малигно место, со модулирање на интензитетот на зраците на радијација во повеќекратни помали делови, така што зракот кружи околу целното место и помага повисоките дози на радијација да бидат фокусирани стриктно на туморот, а околните здрави ткива да бидат

колку е можно помалку изложени на штетното дејство на радијацијата. Преку истражувањата на бројни автори се потенцира за бројните предности на поновата техника на радијација, како за подобрена саливарна функција, така и за помалата застапеност на постирадијациони компликации и за варијациите во составот на салива.

Во **третата глава, Цели на истражувањето**, е дефинирана главната цел на истражувањето, како и повеќето специфични цели. Главната цел на истражувањето е да се утврди влијанието на тридимензионалната конформална радиотерапија споредено со влијанието на волуметриски модулираната зрачна терапија врз функцијата на саливарните жлезди, следено преку степенот на саливарен проток, постирадијационите компликации, електролитниот состав на салива и нивото на лактоферин како одличен показател за инфламација и оштетување кај пациенти со малигни неоплазми на глава и врат, споредено со контролната група на испитаници. Од овде произлегуваат и специфичните цели: да се компарира количеството на нестимулирана салива кај испитаници кои биле третирани со тридимензионална конформална радиотерапија и пациенти кои биле третирани со волуметриски модулирана зрачна терапија; да се компарира количеството на стимулирана салива кај испитаници кои биле третирани со 3D CRT и пациенти кои биле третирани со VMAT; да се утврди застапеноста и степенот на постирадијационите компликации кај двете техники на радиотерапија; да се дефинираат промените и концентрацијата на електролитните компоненти во саливата кои настанале како последица на терапија со двете техники на радијација, споредено со контролната група на здрави испитаници; да се утврди нивото на лактоферин кај испитаниците кои биле изложени на радиотерапија во споредба со контролна група на испитаници.

Во **четвртата глава, Образложение на работните хипотези и тези**, се дефинирани главната и помошните хипотези врз кои се заснова целосниот тек на истражувањето. Главната хипотеза посочува дека оштетувањето, а следствено на тоа и хипофункцијата на саливарните жлезди, е помала кај испитаници кои се третирани со волуметриски модулирана зрачна терапија споредено со испитаници кои се третирани со тридимензионална конформална радиотерапија. Помошните хипотези се пет. Првите две се однесуваат на тоа дека количеството на нестимулирана и стимулирана салива е поголемо кај испитаници кои се третирани со волуметриски модулирана зрачна терапија со споредба со испитаниците третирани со тридимензионална конформална радиотерапија. Третата помошна хипотеза се однесува на тоа дека постирадијационите компликации се почесто застапени и со поизразен степен кај пациенти кои се третирани со тридимензионална конформална радиотерапија, четвртата дека електролитниот состав на салива има поголеми варијации од нормалните вредности кај испитаниците третирани со тридимензионална конформална радиотерапија, отколку кај испитаници третирани со волуметриска модулирана зрачна терапија споредено со контролната група на испитаници. И последната, дека концентрацијата на лактоферин во салива е поголема кај испитаниците кои се третирани со радиотерапија, особено кај испитаниците третирани со тридимензионална конформална радиотерапија во споредба со испитаници кои не биле изложени на радиотерапија.

Петтата глава е насловена **Применети научни методи и начин на работа**. Во овој дел, систематски е објаснет протоколот на работа, вклучувајќи ги методологијата и материјалите за работа кои се применети. Се наведува дека научниот труд се заснова на соработка помеѓу Универзитетската клиника за максилофацијална хирургија, Универзитетската клиника за радиотерапија и онкологија и Институтот за медицинска и експериментална биохемија при УКИМ, Скопје. За исполнување на поставените цели за овој докторски труд, во истражувањето биле вклучени 90 испитаници, и тоа 60 испитаници кои ја претставуваат испитуваната група со дијагностицирани малигни неоплазми, од кои 30 испитаници третирани со 3D CRT, а 30 третирани со VMAT, додека 30 испитаници ја сочинуваат контролната група на здрави индивидуи за споредба на биохемиските параметри. Селекцијата на пациентите била направена врз основа на дефинирани инклузии и ексклузии критериуми. Прегледот на пациентите и колектирањето на примероците се изведувала веднаш по првата контрола од завршената радиотерапија, а понатаму е опишан детално целиот протокол на работа, најпрво со нотирање на присуството на постирадијациони компликации, а потоа и мерење на протокот на нестимулирана и стимулирана салива, како и колектирање на примероците за биохемиска анализа. Протокот на нестимулирана мешана, односно целокупна салива се одредувал преку исплукување во

специјални колектори (spitting method) кои имаат можност за одржување и стабилност на саливата – SimplOFy. Влажноста на оралната лигавица се мерела со модифициран метод за мерење на влажноста на устата по Schirmer. Понатаму се мерела стимулирана мешана саливарната секреција по пауза од половина час. Последната постапка била мерење на протокот на стимулирана салива од паротидните жлезда со уреди изработени по принципот на модифицирани Lashley cups. Биохемиската анализа за составот на стимулирана салива се однесувал на квантитативно испитување на електролитни компоненти (натриум, калиум и хлорид) и лактоферин. Лактоферинот како посебен параметар квантитативно бил одреден со ELISA-метода. Електролитниот состав на салива се одредувал со метод на директна потенциометрија, со ISE (јон-селективни електроди) модул – Na⁺, K⁺, Cl⁻ (mmol/l).

Во шестата глава се опишува **статистичката анализа на резултатите**, така што податоците добиени со истражувањето биле обработени во SPSS software package, version 26.0 for Windows (SPSS, Chicago, IL, USA) и прикажани табеларно и графички. Категоричните варијабли биле анализирани со коефициент на односи, пропорции и стапки, а наведени се и сите тестови кои се применети.

Седмата глава од докторскиот труд гласи **Добиени резултати и нивно значење**, во која резултатите се прикажани преку 18 табели и 43 графикони. Од сите наведени добиени резултати може да се споменат неколку клучни изнесени резултати. Била утврдена сигнификантно повисока нестимулирана саливарна секреција кај пациентите од групата VMAT, споредено со оние од групата 3DCRT (Mann-Whitney U Test: $Z=-6,461$; $p=0,00001$). Исто така, била утврдена сигнификантно повисока стимулирана саливарна секреција кај пациентите од групата VMAT, споредено со оние од групата 3DCRT (Mann-Whitney U Test: $Z=-6,276$; $p=0,00001$), а воедно сигнификантно повисоко стимулирана саливарна секреција од паротидна жлезда кај пациентите од групата VMAT, споредено со оние од групата 3DCRT (Mann-Whitney U Test: $Z=-6,490$; $p=0,00001$). Во однос на влажноста на оралната лигавица според модифицираниот Schirmer-ов метод, била утврдена сигнификантно повисока влажност на орална лигавица кај пациентите од групата VMAT споредено со оние од групата 3DCRT. Пропорцијата на испитаници за орален мукозитис била (100 %) во групата 3DCRT и (90 %) во групата VMAT. Отсуство на орален мукозитис како постирадијациона компликација било утврдено кај (10 %) пациенти од групата VMAT и кај ниеден од групата 3DCRT. Тежок степен – Gradus III на орален мукозитис било регистриран само во групата 3DCRT и тоа кај 8,33 % пациенти, а тој отсуствува во групата VMAT. Ксеростомија била присутна кај (100 %) пациенти во групата 3DCRT и кај (86,67 %) во групата VMAT. Кај 13,13 % пациенти од групата VMAT немало појава на ксеростомија. Тежок степен – Gradus III на постирадијациона ксеростомија бил регистриран само во групата 3DCRT. Утврдена била сигнификантна асоцијација на присуство на отежната мастикација како постирадијациона компликација со припаѓање на пациентите во групата 3DCRT за Fisher exact test: $p=0,00001$. Исто така, утврдена била сигнификантна асоцијација на присуство на дисфагија како постирадијациона компликација со припаѓање на пациентите во групата 3DCRT за Pearson Chi-square test: $\chi^2=15,017$; $df=1$; $p=0,0001$. Воедно, била утврдена сигнификантна асоцијација на присуство на дисгуезија како постирадијациона компликација со припаѓање на пациентите во групата 3DCRT за Fisher exact test: $p=0,00001$. Сигнификантна асоцијација на присуство на дисфонија како постирадијациона компликација била со припаѓање на пациентите во групата 3DCRT за Fisher exact test: $p=0,00001$. Највисока просечна вредност на Na⁺ имало во групата 3DCRT - $161,7\pm 54,88$ mmol/L. Дополнителната анализа со Mann-Whitney U Test укажала на: а) сигнификантно повисока вредност на Na⁺ во групата 3DCRT споредено со групата VMAT ($Z=6,483$; $p=0,00001$); б) сигнификантно повисока вредност на Na⁺ во групата 3DCRT споредено со групата KONT ($Z=6,653$; $p=0,00001$); Најниска просечна вредност на K⁺ има во групата 3DCRT - $10,59\pm 17,89$ mmol/L. Анализа со Mann-Whitney U Test укажала на: а) сигнификантно пониска вредност на K⁺ во групата 3DCRT споредено со групата VMAT ($Z=-4,354$; $p=0,00001$); б) сигнификантно пониска вредност на K⁺ во групата 3DCRT споредено со групата KONT ($Z=-5,411$; $p=0,00001$); Највисока просечна вредност на Cl⁻ имало во групата 3DCRT - $111,59\pm 27,97$ mmol/L. Mann-Whitney U Test укажал на: а) сигнификантно повисока вредност на Cl⁻ во групата 3DCRT споредено со групата VMAT ($Z=5,928$; $p=0,00001$); б) сигнификантно повисока вредност на Cl⁻ во групата 3DCRT споредено со групата KONT ($Z=6,653$; $p=0,00001$); Во однос на концентрацијата на лактоферинот како антиинфламаторна компонента и добар индикатор за инфламација,

добиените резултати покажале, највисока просечна вредност на Lactoferrin во групата 3DCRT - $28,44 \pm 14,79$ ng/mL.

Насловот на **осмата глава** е **Примена на резултати од истражувањето и можни насоки за натамошно истражување**. Во ова поглавје се изнесени и дискутирани резултати и заклучоци од научни трудови кои се соодветни со предметот на истражување на докторскиот труд приложен од кандидатката, а воедно е направена споредба помеѓу добиените резултати од истражувањето во докторската теза со резултатите на истражувачите во светот, каде што се наведени ставови и заклучоци од кои едни соодвествуваат, додека други се спротивставени. Имено, дискусијата за оваа тематика оди во прилог дека радиотерапијата со модулирање на интензитетот, односно поновата техника на волуметриски модулирана радиотерапија е супериорна кога е во прашање заштитивањето на околните ткива, меѓу кои и саливарните жлезди, како и намалување на степенот на постирадијациона ксеростомија, како и појавата на другите постирадијациони компликации. Воедно, дискутираните научни публикации, исто така, ги истакнуваат сите предности што ги овозможуваат новите техники и нивната исклучителна предност споредено со тридимензионалната конформална радиотерапија кога е во прашање функцијата на саливарни жлезди и биохемиските промени на саливарните компоненти.

Деветтата глава се однесува на **Заклучок**, каде што се изнесени 12 конкретни заклучоци. Од сите наведени заклучоци, како финален заклучок е утврдена корелација помеѓу типот на радиотерапија и саливарната хипофункција, така што употребата на VMAT-техниката на радиотерапија е наведено дека овозможува максимална заштита на околните ткива и го превенира нивното оштетување. Следствено на тоа, примената на VMAT придонесува да се зачува функцијата на саливарните жлезди и до извесен степен да се превенира појавата на постирадијациони компликации, да се минимизираат промените во квалитетот и да се одржи протокот на слива, а со тоа да се спречи нарушувањето на квалитетот на животот кај пациентите кои имаат потреба од радиотерапија.

Десеттата глава е насловена **Користена литература**, во која се прикажани цитираните референци со вкупно 197 библиографски единици. Користената литература е во рамките на полето и целта на истражување на докторската дисертација којашто се разгледува.

Единаесеттата глава е приказ на **Прилози**, кои се применети во текот на истражувањето, и тоа: Прилог 1 – Формулар за информација, Прилог 2 – Формулар за согласност и Прилог 3 – Прашалник за пациенти.

Предмет на истражување

Предметот на истражување во докторскиот труд на кандидатката д-р Соња Роголева Ѓуровски е јасен и концизен. Се однесува на утврдување на влијанието на тридимензионалната конформална радиотерапија наспроти влијанието на волуметриски модулираната зрачна терапија врз функцијата на саливарните жлезди, преку мерење на саливарниот проток на стимулирана и нестимулирана слива, како и преку биохемиска анализа на електролитниот состав на слива и нивото на лактоферин, кај пациенти со малигни неоплазми на глава и врат, споредено со контролната група на испитаници. Имено, имајќи ја предвид зголемената инциденца на овие малигни неоплазми, како и потребата за радиотерапија, од големо значење е да се детерминираат можностите за заштитивање на околните ткива, меѓу кои и саливарните жлезди и утврдување колку иновативните техники имаат бенефит во превенирање на постирадијационите компликации.

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата

Докторската дисертација на д-р Соња Роголева Ѓуровски опфаќа тематика која е актуелна и современа поради примената на нови техники на работа. Истражувања се спроведуваат во последните години и затоа има лимитиран број на научни докази. Во истражувањата се наведува дека постојат докази кои укажуваат дека големо влијание врз појавата на ксеростомија има регијата каде е аплицирана радиотерапијата односно регионите во саливарните жлезди кои содржат матични клетки. Се смета дека матичните и прогениторските клетки на паротидната жлезда се сместени во регионот кој ги содржи главните изводни канали. Зрачењето на овие места резултирало со значително изменета количина на произведена слива. Радиотерапијата со модулиран интензитет (IMRT) и волуметриски модулираната зрачна терапија (VMAT) овозможуваат дозата на радијација да биде аплицирана попрецизно во

тридимензионална форма на третираното малигно место, со модулирање на интензитетот на зраците на радијација во повеќекратни помали делови. Овој метод, исто така, помага повисоките дози на радијација да бидат фокусирани на туморот, а околните здрави ткива да бидат колку е можно помалку изложени на штетното дејство од зрачењето. Истражувањата кои се правени во поново време докажуваат дека, сепак, е можно да се заштитат саливарните жлезди, да се превенира изразена ксеростомија и да се превенираат измените во електролитниот состав на саливата неопходен за правилно одржување на балансот во оралната празнина. Улогата на лактоферинот во функцијата на саливарните жлезди поседува антибактериско, антивирусно и антифунгално дејство. Покрај тоа, тој остварува и повеќе други функции, како што се: регулација на растот на клетките и нивна диференцијација, коскена формација, регулација на нивото на леукоцити во крвта, регулација на атхезија на клетките и продукција и ослободување на цитокини. Преку истражувањето на кандидатката се доаѓа до јасни заклучоци колку новата техника придонесува за зачувување на саливарната функција и сите последователни аспекти. Докторската дисертација има научен и стручен придонес до кој се доаѓа преку јасна и прецизна евалуација на саливарната хипофункција кај две различни техники на радиотерапија, каде што се истакнува за поголема супериорност во секој аспект на поновата техника на радиотерапија.

Краток опис на применетите методи

Истражувањето е спроведено со помош на соработка помеѓу Универзитетската клиника за максилофацијална хирургија, Универзитетската клиника за радиотерапија и онкологија и Институтот за медицинска и експериментална биохемија при УКИМ, Скопје. Врз основа на дефинирани инклузии и ексклузии критериуми, направена е селекцијата на пациентите при што истражувачкиот примерок го вклучуваат 90 испитаници, и тоа 60 испитаници кои ја претставуваат испитуваната група со дијагностицирани малигни неоплазми, од кои 30 испитаници третирани со 3D CRT, а 30 третирани со VMAT, додека 30 испитаници ја сочинуваат контролната група на здрави индивидуи за споредба на биохемиските параметри. Прегледот на пациентите и колектирањето на примероците се изведувала веднаш по првата контрола од завршената радиотерапија, при што било вклучено нотирање на присуството на постирадијациони компликации, а потоа и мерење на протоколот на нестимулирана и стимулирана салива, како и колектирање на примероците за биохемиска анализа. Протоколот на нестимулирана мешана, односно целокупна салива се одредувал преку исплукување во специјални колектори (spitting method) кои имаат можност за одржување и стабилност на саливата – SimplOFy. Влажноста на оралната лигавица се мерела со модифициран метод за мерење на влажноста на устата по Schirmer. Понатаму се мерела стимулирана мешана саливарната секреција по пауза од половина час. Последната постапка била мерење на протоколот на стимулирана салива од паротидните жлезда со уреди изработени по принципот на модифицирани Lashley cups. Биохемиската анализа за составот на стимулирана салива се однесувал на квантитативно испитување на електролитни компоненти (натриум, калиум и хлорид) и лактоферин.

Краток опис на резултатите од истражувањето

Со анализата и статистичката обработка на податоците во докторската дисертација поднесена од кандидатката д-р Соња Роголева Ѓуровски се утврдени следните резултати кои се прикажани во 18 табели и 43 графикони. Како краток опис од добиените резултати може да се издвојат следниве: била утврдена сигнификантно повисока нестимулирана и стимулирана саливарна секреција кај пациентите од групата VMAT споредено со оние од групата 3DCRT, а воедно сигнификантно повисоко стимулирана саливарна секреција од паротидна жлезда кај пациентите од групата VMAT споредено со оние од групата 3DCRT. Во однос на влажноста на оралната лигавица според модифицираниот Schirmer-ов метод, било утврдено сигнификантно повисока влажност на орална лигавица кај пациентите од групата VMAT споредено со оние од групата 3DCRT. Пропорцијата на испитаници за орален мукозитис била (100 %) во групата 3DCRT и (90 %) во групата VMAT. Ксеростомија била присутна кај (100 %) пациенти во групата 3DCRT и кај (86,67 %) во групата VMAT. Кај (13,13 %) пациенти од групата VMAT немало појава на ксеростомија. Тежок степен – Gradus III на постирадијациона ксеростомија била регистриран само во групата 3DCRT. Највисока просечна вредност на Na⁺ имало во групата 3DCRT - 161,7±54,88 mmol/L. Дополнителната анализа со Mann-Whitney U Test укажала на сигнификантно

повисока вредност на Na⁺ во групата 3DCRT споредено со групата VMAT. Најниска просечна вредност на K⁺ има во групата 3DCRT - 10,59±17,89 mmol/L. Највисока просечна вредност на Cl⁻ имало во групата 3DCRT - 111,59±27,97 mmol/L. Во однос на концентрацијата на лактоферинот како антиинфламаторна компонента и добар индикатор за инфламација, добиените резултати покажале највисока просечна вредност на Lactoferrin во групата 3DCRT - 28,44±14,79 ng/mL.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката д-р Соња Роголева Ѓуровски, со наслов „Евалуација на саливарна хипофункција во корелација со типот на радиотерапија кај пациенти со малигни неоплазми на глава и врат“, претставува истражување во научното подрачје стоматолошки науки, односно како потесна област, саливарна патологија. Изработката на темата на оваа докторска дисертација има за цел да го утврди влијанието на тридимензионалната конформална радиотерапија споредено со влијанието на волуметриски модулираната зрачна терапија врз функцијата на саливарните жлезди, следено преку степенот на саливарен проток, постирадијационите компликации, електролитниот состав на салива и нивото на лактоферин како одличен показател за инфламација и општетување кај пациенти со малигни неоплазми на глава и врат, споредено со контролната група на испитаници. Оваа докторска дисертација придонесува да се заклучи колку новата техника на радиотерапија овозможува да се зачува функцијата на саливарните жлезди следено преку неколку клучни параметри. Така, преку истражувањето во докторската дисертација се придонесува да се увиди и утврди разликата помеѓу тоа како двете техники на радиотерапија влијаат врз саливарниот проток, застапеноста на постирадијационите компликации и промените во биохемискиот состав на саливата. Исто така, овој труд придонесува да се има предвид која радиотерапија би требало да биде терапија од избор за да се заштити функцијата на саливарните жлезди кај пациенти со малигни неоплазми на глава и врат.

Докторската дисертација на кандидатката д-р Соња Роголева Ѓуровски, со наслов: „Евалуација на саливарна хипофункција во корелација со типот на радиотерапија кај пациенти со малигни неоплазми на глава и врат“, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатката, пред одбраната на докторскиот труд, ги објавила (како прв автор, во меѓународни научни списанија или еден труд во списание со импакт-фактор) следниве рецензирани истражувачки трудови:

- [4]. Rogoleva Gjurovski S, Popovski V, Tosheska Trajkovska K, Kostadinova L, Emin M (2023) Evaluation of salivary flow rate and salivary lactoferrin after radiotherapy of head and neck malignant neoplasms. *Acta Stomatologica Naissi*, 39 (88). pp. 2662-2670. ISSN 1820-1202.
- [5]. Rogoleva Gjurovski S, Popovski V, Kostadinova L, Tosheska-Trajkovska K, Apostoloski P (2023) Evaluation of salivary hypofunction and oral complication after radiotherapy in patients with malignant neoplasms of head and neck. *Mak Med Pregled* 2023; 77(2): pp. 88-93. ISSN 00025-1097.
- [6]. Rogoleva Gjurovski S, Popovski V, Kostadinova L, Nikolovski B (2022) Impact of intensity modulated radiation therapy on the salivary glands function and saliva flow rate. *Journal of Morphological Sciences*, 5 (1). pp. 172-178. ISSN 2545-4706.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Главните научни придонеси на кандидатката се однесуваат за третманот на пациенти кои имаат потреба од радиотерапија поради малигни неоплазми на глава и врат. Одредувањето на степенот со кој волуметриски модулираната радиотерапија влијае врз функцијата на саливарните жлезди и сите позитивни придобивки овозможува оваа нова метода да биде терапија по избор на прво место кај пациенти со малигни неоплазми на глава и врат со цел да се превенира појавата на ксеростомија и сите последователни нарушувања, да се задржи квалитетот на саливата, саливарниот проток, а со тоа и да се спречи нарушувањето на квалитетот на животот кај пациенти кои се третирани со радиотерапија.

Подрачјето на примена и ограничувањата се: составен дел од разработката на секој научноистражувачки труд. Резултатите од истражувањето имаат голема апликативна важност во клиничката пракса, конкретно за пациентите третирани со радиотерапија во насока на превенирање на постирадијационите компликации и превенирање на саливарната хипофункција, која е, несомнено, одговорна и за зачувување на целокупното орално здравје на овие пациенти. Донесените заклучоци во ова истражување се во граници на присутните ограничувања, како што е потребата за релативно поголем истражувачки примерок за евалуација и подолг период на испитување, како и потребата за опфаќање на повеќе параметри.

Можните понатамошни истражувања се: тематика која е неисцрпна и, секако, останува поле за подетални истражувања. Можни понатамошни истражувања кои се покомплексни и се однесуваат на евалуирање на други алтернативни нови решенија кои ќе овозможат да се зачува функцијата на саливарните жлезди, како што се: методи за регенерација на ткивото на саливарните жлезди по радиотерапија, електростимулација за подобрувањето на функцијата, како и истражувања кои вклучуваат радиопротективни елементи.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатката **д-р Соња Роголева Ѓуровски** со наслов: **Евалуација на саливарна хипофункција во корелација со типот на радиотерапија кај пациенти со малигни неоплазми на глава и врат.**

КОМИСИЈА

Проф. д-р Александар Грчев, претседател, с.р.

Проф. д-р Владимир Поповски, ментор, с.р.

Проф. д-р Антонио Кирков, член, с.р.

Проф. д-р Катерина Тошеска-Трајковска, член, с.р.

Проф. д-р Киро Папакоча, член, с.р.

Издвоени мислења (доколку има):

Прилој бр. 5

**ПРЕГЛЕД
НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА СТОМАТОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ/ИНСТИТУТ**

1. ДОКТОРСКИ ТРУДОВИ

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Д-р Спиро Спасовски	Примена на dexamethasone по оперативна екстракција на импактирани долни трети молари – клиничко и имунолошко следење” – на македонски јазик	Administration of dexamethasone following operative extraction of semi-impacted lower third molars – clinical and immunological analysis	Проф.д-р Едвард Јанев	16.12.2024 02-2016/5

ПРЕГЛЕД

На теми за изработка на магистерски труд прифатени од
Наставно-нучниот совет на Стоматолошки факултет во Скопје
на седницата одржана на 16. 12. 2024 година

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Д-р Андреј Стојановски	„Клиничка и микробиолошка евалуација на ефектите на различни концентрации на хлорхексидински раствори при нехируршка пародонтална терапија”.	„Clinical and microbiological evaluation of the effects of different concentrations of chlorhexidine solutions in non-surgical periodontal therapy”.	Проф. д-р Снежана Пешевска	Бр.02-2746/2 од 16. 12. 2024
2.	Д-р Стефан Анастасовски	„Дигитално асистирани дентална имплантологија, метод на избор кај пациенти на антиагрегантна терапија”.	„Digitally assisted implantation, method of choice for patient undergoing antiaggregation therapy”.	Проф. д-р Марија Пеева-Петреска	Бр.02-2993/2 од 16. 12. 2024
3.	Д-р Стојан Петровски	„Компаративна анализа на дигиталните отпечатоци со конвенционалните методи на отпечатување”.	„Comparative analysis of digital scans and conventional impressions”.	Проф. д-р Сашо Јовановски	Бр. 02-2968/2 од 16. 12. 2024

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ (ДИСЦИПЛИНА) МАТЕМАТИКА (1.01.00.01) НА ТЕХНОЛОШКО-МЕТАЛУРШКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Технолошко-металуршки факултет – Скопје, објавен во весниците *Нова Македонија* и *Коха* од 18.12.2024 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област (дисциплина) математика (1.01.00.01), и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр. 02-2495/1, донесена на 27.12.2024, формирана е Рецензентска комисија во состав:

- д-р Алексо Малчевски, редовен професор на Машинскиот факултет во Скопје,
- д-р Бети Андоновиќ, редовен професор на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје, и

- д-р Даниел Велинов, редовен професор на Градежниот факултет во Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научната област (дисциплина) математика (1.01.00.01), во предвидениот рок се пријави еден кандидат, вонр. проф. д-р Павел Димовски.

1 БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатот вонр. проф. д-р Павел Димовски е роден на 2.4.1982 во Битола. Средно образование завршил во 2000 година, во гимназијата „Јосип Броз-Тито“ во Битола со континуиран одличен успех. На студиите по математика на Природно-математичкиот факултет, насока: теориска математика, се запишал во учебната 2000/2001 година. Студиите ги завршил на 30.VI 2005 година со просечен успех **9,34**, одбранувајќи го дипломскиот со наслов: „Некои специјални лимеси“, труд под менторство на проф. д-р Новак Ивановски, и се стекнал со звањето дипломиран математичар. Во текот на своето школување, учествувал на повеќе домашни натпревари по математика и освојувал бројни награди.

Во 2006 година се запишал на втор циклус (магистерски) студии на Природно-математичкиот факултет, насока: теориска математика. Студиите ги завршил со просечен успех **10,00**. Магистерскиот труд насловен: „S-конволуција, хармониско проширување на дистрибуции, хармониски функции како Poisson-ови интегрални на дистрибуции“, под менторство на проф. д-р Весна Манова-Ераковиќ, го одбрал на 31.V 2010 година, стекнувајќи се со научниот степен магистер на математички науки. Своето понатамошно образование го продолжил на Природно-математичкиот факултет на Универзитетот во Нови Сад, Србија. Докторската теза со наслов „Translation invariant Banach spaces of distributions and boundary values of integral transform“ ја одбрал на 7.V 2015 година, под менторство на академик д-р Стеван Пилиповиќ, професор на Природно-математичкиот факултет во Нови Сад, Србија и д-р Џејсон Виндас, професор на Институтот за математика при Универзитетот во Гент, Белгија, пред Комисија во состав: проф. д-р Ненад Теофанов, редовен професор на Природно-математичкиот факултет во Нови Сад, Србија, претседател, академик д-р Стеван Пилиповиќ, професор на Природно-математичкиот факултет во Нови Сад, Србија, ментор, д-р Џејсон Виндас, професор на Институтот за математика при Универзитетот во Гент, Белгија, ментор, проф. д-р Марко Костиќ, професор на Факултетот за технички науки во Нови Сад, Србија, член и проф. д-р Марко Неделјков, професор на Природно-математичкиот факултет во Нови Сад, Србија, член. Со тоа се стекнал со научниот степен доктор на науки од научната област математика.

Од октомври 2006 до јуни 2009 година, работел на Природно-математичкиот факултет во Скопје, како демонстратор по математика на Институтот за математика. Учествовал во подготовка и организација на аудиториски и лабораториски вежби по предметите: Математичка анализа 1, Математичка анализа 2, Математика со биостатистика, Компјутерски практикум 1, Компјутерски практикум 2, Нумеричка анализа, Алгебра 1 и Проективна геометрија.

Од октомври 2009 до октомври 2010 година, работел како демонстратор по математика на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје. Во 2010 бил избран за асистент од областа математика на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје, Институт за хемиско и контролно инженерство. Во 2013 година бил реизбран во звањето асистент по математика на истиот институт. Како демонстратор и асистент на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје, држел аудиториски и лабораториски вежби по предметите Математика 1, Математика 2, Основи на компјутерско работење, Вовед во програмирање и Инженерска статистика. Во овој период држел вежби по соодветните предмети на дисперзираната паралелка во Кавадарци.

Во 2015 е избран во звањето доцент на Технолошко-металуршкиот факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Билтен бр. 1109 од 15.X 2015 година). Во моментот е вонреден професор на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје. Последниот реферат за избор е објавен во Билтен бр. 1216 од 1.VI 2020 година. Како вонреден професор помага во изведувањето на наставата и држењето вежби по предметите: Математика 1, Математика 2, Основи на компјутерско работење, Програмирање во наука, Инженерска статистика, Пресметки, интерпретација и презентација на податоци и проектни задачи.

Кандидатот активно се служи со англискиот јазик.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од почетокот на кариерата, објавени во Билтен бр. 994 од 15.X 2010, бр. 1066 од 1.XII 2013 и бр. 1109 од 15.X 2015, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

2 НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТОТ ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Технолошко-металуршки факултет, кандидатот д-р Павел Димовски изведува настава и/или вежби на прв циклус студии на сите студиски програми на Технолошко-металуршкиот факултет. Кандидатот д-р Павел Димовски е автор на учебникот „Математика 2“ за предметот Математика 2 за студентите на Технолошко-металуршкиот факултет и за студентите од другите инженерски факултети. Автор е на скрипти за предметите: Математика 1, Статистика и Векторски и скаларни полиња кои се користат во изведувањето на наставата од прв и втор циклус студии на Технолошко-металуршкиот факултет, но и на други студиски програми на други инженерски факултети. Изведува настава и вежби по предметот Статистика на втор циклус студии на насоката Дизајн и менаџмент на технолошки процеси на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје.

Кандидатот изведува настава на трет циклус студии на студиската програма Математика и примени на Природно-математичкиот факултет во Скопје, на два предмета: Тополошки векторски простори – дистрибуции и Тополошки векторски простори – ултрадистрибуции.

Научноистражувачка дејност

Д-р Павел Димовски од последниот избор има објавено вкупно 7 научни трудови од областа математика, од кои 3 научни труда во научни списанија со импакт-фактор (фактор на влијание) и 4 труда во меѓународни научни списанија. Од неговиот избор во звањето вонреден професор, одржал 12 предавања на меѓународни научни работилници и конференции, од областа на микролокалната анализа и од областа на теоријата на графови. Научните трудови на кандидатот се, главно, од областа функционална анализа, односно микролокална анализа, но и хемиската теорија на графови, дискретната математика, компјутерските науки и применетата математика.

Д-р Павел Димовски учествувал како член во 4 билатерални проекти со Србија, проекти помеѓу Македонската академија на науките и уметностите и Српската академија на науките и уметностите и два проекта финансирани од УКИМ.

Кандидатот е член и на меѓународните математичките здруженија ISAAC и IAGF. Член е и надзорен одбор на Друштвото на графовски теоретичари. Член е на организационен одбор на

Македонската работилница за теорија на графови и применета математика од 2015 год. и е дел од програмскиот одбор на 7. и 8. Работилница за теорија на графови и применета математика одржани во 2023 и 2024 год.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Павел Димовски активно е вклучен во стручно-апликативната работа на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје.

Кандидатот д-р Павел Димовски извршува експертски активности за MathSciNet®, за кои има дадено стручни ревизии за содржината на следниве 7 трудови (јавно достапни на веб-страницата од организацијата):

- MathSciNet MR4615888 Zorin-Kranich, Pavel The reconstruction theorem in quasinormed spaces. *Rev. Mat. Iberoam.* 39 (2023), no. 4, 1233--1246.
- MathSciNet MR4604542 Bartusel, David; Führ, Hartmut Embeddings of anisotropic Besov spaces into Sobolev spaces. *Math. Nachr.* 296 (2023), no. 4, 1380--1393.
- MathSciNet MR4488128 Flynn, Joshua; Lam, Nguyen; Lu, Guozhen Hardy-Poincaré-Sobolev type inequalities on hyperbolic spaces and related Riemannian manifolds. *J. Funct. Anal.* 283 (2022).
- MathSciNet, [MR4273402](#) Kostić, M.; Pilipović, S.; Velinov, D.; Fedorov, V. E. \mathcal{S} -almost periodic type distributions. [Vol. 6 (2020), no. 2 on first page]. *Chelyab. Fiz.-Mat. Zh.* 6 (2021) no. 2, 190--207.
- MathSciNet, MR4144096, Duality properties of metric Sobolev spaces and capacity, Luigi et al., *Math. Eng.* 3 (2021), no. 1
- MathSciNet, MR4092836, Tu, Qiang; Chen, Wenyi; Qiu, Xueting The distributional \mathcal{S} -Hessian in fractional Sobolev spaces. *Bull. Aust. Math. Soc.* 101 (2020), no. 3, 496--507. 46E35
- MathSciNet MR4041941, Y. Miyazaki, Sobolev inequalities via Muramatu's integral formula. *Matematiche (Catania)* 74 (2019), no. 2, 289--299. 46E35.

Покрај наведените рецензии, кандидатот рецензира трудови за етаблирани списанија и конференции кои не се јавно достапни.

Особена активност кандидатот покажува во дејностите од поширок интерес. Од последниот избор, вклучен е во работата на Сојузот на математичари на Македонија, како член на следниве стручни комисии: Комисија за македонските математички олимпијади за основно образование; предавач е на подготвителната олимписка школа „Александар Блажевски“ во два циклуса.

Коавтор е на повеќе од 20 публикации и рецензент е на голем број публикации и книги објавени од Сојузот на математичари на Македонија и „Армаганка“.

Оценка од самоевалуација

Кандидатот д-р Павел Димовски, на последната анонимно спроведената анкета за 2023/2024 година, од студентите на Технолошко-металуршкиот факултет доби позитивна оценка.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатот, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Павел Димовски.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатот од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Павел Димовски поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избран во звањето редовен професор во научната област математика.

Според гореизнесеното, Комисијата има голема чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје, д-р Павел Димовски да биде избран во звањето редовен професор во научната област математика.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

**Д-р Алексо Малчевски, редовен професор,
Машински факултет, Скопје, с.р.**

**Д-р Бети Андоновиќ, редовен професор,
Технолошко-металуршки факултет, Скопје, с.р.**

**Д-р Даниел Велинов, редовен професор, Градежен
факултет, Скопје, с.р.**

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: *Павел Ѓорѓи Димовски*

(име, татково име и презиме)

Институција: *Технолошко-металуршки факултет – Скопје*

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: МАТЕМАТИКА (1.01.00.01)

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – РЕДОВЕН
ПРОФЕСОР

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус Просечниот успех на прв циклус изнесува: 9,34. Просечниот успех на втор циклус изнесува: 10. Просечниот успех изнесува 9,67 за интегрираните студии.	ДА
2	Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира Назив на научната област: природно-математички науки; поле: математика; подрачје: математика.	ДА
3	Објавени најмалку шест рецензирани научни труда во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор	ДА
3.1	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование	ДА (види Образец 2)
4.	Објавен рецензиран учебник, монографија, практикум или збирка задачи од научната област за која се избира *** 1. Наслов на учебникот, монографијата, практикумот или збирката задачи: „Математика 2“, П. Димовски, В. Андова, Б. Прангоски и М. Петрушевски 2. Место и година на објава: Скопје, 2023	ДА
5.	Претходен избор во наставно-научно звање – вонреден професор, датум и број на Билтен: бр. 1216 од 1.6.2020 година.	ДА

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
6.	Има способност за изведување на високообразовна дејност	ДА

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

**Д-р Алексо Малчевски, редовен професор,
Машински факултет, Скопје, с.р.**

**Д-р Бети Андоновиќ, редовен професор,
Технолошко-металуршки факултет, Скопје, с.р.**

**Д-р Даниел Велинов, редовен професор, Градежен
факултет, Скопје, с.р.**

ОБРАЗЕЦ 2

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: **Павел Ѓорги Димовски**

(име, татково име и презиме)

Институција: **Технолошко-металуршки факултет,
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје**

Научна област: **математика (1.01.00.01)**

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ		
Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1	Одржување на настава од прв циклус студии (предавања)	32,4
	Математика 1 (зимски семестар 2020/21, 2021/22, 2022/23, 2023/24, 2024/2025)	9
	Основи на компјутерско работење (зимски семестар 2020/21, 2021/22, 2022/23, 2023/24, 2024/2025)	6
	Примена на програмирање во наука (зимски семестар 2023/24, 2024/2025)	2,4
	Математика 2 (летен семестар 2020/21, 2021/22, 2022/23, 2023/24)	7,2
	Инженерска статистика (летен семестар 2020/21, 2021/22, 2022/23, 2023/24)	4,8
	Пресметки, интерпретација и презентација на податоци (летен семестар 2023/24)	0,6
2	Одржување настава на прв циклус студии (вежби)	14,4
	Математика 1 (зимски семестар 2020/21, 2024/2025)	2,7
	Основи на компјутерско работење (зимски семестар 2020/21, 2024/2025)	1,35
	Примена на програмирање во наука (зимски семестар 2020/21, 2021/22, 2022/23, 2023/24, 2024/2025)	4,5
	Математика 2 (летен семестар 2020/21)	1,35
	Инженерска статистика (летен семестар 2020/21)	0,9
3	Настава на школи и работилници	3
	From Theory to Problem Solving: Promoting Mathematics in Academic Studies in North Macedonia, Скопје 2023	1
	Олимписка школа (2020, 2021)	2
4	Подготовка на нов предмет	1,5
	вежби од: Пресметки, интерпретација и презентација на податоци	0,5
	предавања од: Пресметки, интерпретација и презентација на податоци	1
5	Консултации со студенти	2,004
	Зимски семестар - 663 студенти	1,326
	Летен семестар - 339 студенти	0,678

6	Интерна скрипта од предавања (Математика 1, Инженерска статистика, Пресметки, интерпретација и презентација на податоци)	12
7	Пакет материјали за одреден предмет (Основи на компјутерско работење)	1
	Вкупно поени од наставно-образовна дејност	74,304

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста	Поени
1	Учесник во национални научни проекти	9
	„Микролокална анализа са применама“, билатерален проект Македонија – Србија, учесник (раководител: академик Дончо Димовски) (2019 – 2021)	3
	„Микролокална анализа са применама“, билатерален проект Македонија – Србија, учесник (раководител: академик Дончо Димовски) (2021 – 2023)	3
	„Микролокална анализа са применама“, билатерален проект Македонија – Србија, учесник (раководител: академик Дончо Димовски) (2022 – 2025)	3
2	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор	25,8301
	V. Andova, P. Dimovski, M. Knor, R. Škrekovski, Diameter of nanotori, Applied Mathematics and Computation, Volume 462, February, IF= 4 (2024).	7,2
	P. Dimovski, B. Prangoski, Wiener Amalgam spaces of quasianalytic ultradistributions, J. Math. Anal. Appl. IF=1,417(2022)	8,4753
	V. Andova, P. Dimovski, M. Knor, R. Škrekovski, On Three Constructions of Nanotori, Mathematics, 8(11), 2036, Special Issue "Recent Advances in Chemical Graph Theory and Their Applications", doi.org/10.3390/math8112036 (2020) IF=2,258 (Q1)(2020).	6,1548
	D. Dimovski, P. Dimovski, and T. Dimovski, On sequence convergence in $(3,j)$ - metric spaces, $j \in \{1, 2\}$, Mat. Bilten (2024)	4
3	Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји	12
	P. Dimovski, T. Dimovski, Cantor Intersection Theorem in $(3,1,\nabla)$ -G-metrizable spaces, CODEMA proceedings (2022).	4,5
	P. Dimovski, T. Dimovski, Some fixed point theorems in S-complete spaces, CODEMA proceedings (2020).	4,5
	M. Srbinovska, S. Pechkova, A. Pechkov, M. Celeska Krstevska, A. Krkoleva Mateska, P. Dimovski, V. Andova, A Comprehensive Study on Air Pollution Prediction in North Macedonia: Insights from LASSO Modeling, IEEE Explore, https://ieeexplore.ieee.org/document/10645136	3
4	Рецензија на научен/стручен труд	1,8

	7 рецензии за MathSciNet и 2 рецензии за CODEMA	1,8
5	Учество на научен собир со реферат	12,5
	Genaralized Functions, Ghent, Belgium 2020 (усна онлајн презентација)	1
	CODEMA 2020, Скопје, Macedonia 2020 (усна онлајн презентација)	1
	5th Macedonian Workshop on Graph Theory and its Application, Скопје, Macedonia 2021 (усна онлајн презентација)	1
	Ghent-HFUT Analysis Workshop, Ghent University and Hefei University of Technology, Ghent, Belgium 2021 (усна онлајн презентација)	1
	6st Macedonian Workshop on Graph Theory and its Application, Ohrid, Macedonia 2022 (усна презентација)	1
	Generalized functions, Vienna, Austria 2022 (усна презентација)	1
	Carbon molecular nanostructure in space, Ljubljana, Slovenia 2023 (усна презентација)	1
	CODEMA 2022, Ohrid, Macedonia 2022 (усна презентација)	1
	From Theory to Problem-Solving: Promoting Mathematics in Academic Studies in North Macedonia", Скопје, Macedonia 2023 (усна презентација)	1
	7th Macedonian Workshop on Graph Theory and its Application, Ohrid 2023 (усна презентација)	1
	Harmonic analysis, spaces and operators HASOP2023, Novi Sad, Serbia 2023 (усна презентација)	1
	Carbon molecular nanostructure in space, Istanbul, Turkey 2024 (постер презентација)	0,5
	8th Macedonian Workshop on Graph Theory and its Application, Ohrid 2024	1
	Вкупно поени од научноистражувачка дејност	61,1301

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста	Поени
1	Книги од стручна област	56
	P. Dimovski et al. Mathematical Olimpiads, ARMAGANKA, Скопје 2019	7
	P. Dimovski et al. Balkan Mathematical Olympiads, Armaganka Macedonia, Скопје 2021	7
	P. Dimovski et al. Mathematical Olympiads, Armaganka Macedonia, Скопје 2022	7
	П. Димовски и коавтори, Македонски математички олимпијади 2001, АРМАГАНКА, Скопје, 2022	7
	П. Димовски и коавтори, Натпревари по математика во основното образование 2006 – 2019 година, АРМАГАНКА, Скопје 2021	7
2	Рецензија на книги од основно и средно образование	2
	Р. Малчески, Теорија на броеви, Математички талент, Скопје, 2021	0,5
	Р. Малчески, А. Малчески, Меѓународни математички олимпијади 1959 – 2019, Математички талент, Скопје 2021	0,5
	Математички талент С10, Армаганка, 2020	0,5

	Р. Малчески, А. Малчески и С. Малчески, Балкански математички олимпијади 1984 – 2020, Математички талент, Скопје, 2021	0,5
3	Учество во работата на комисији за државни натпревари	2
	Член на Комисија за избор на задачи за Јуниорската македонска математичка олимпијада, 2020	1
	Член на Комисија за избор на задачи за Јуниорската македонска математичка олимпијада, 2020	1
	Вкупно поени од стручно-апликативна дејност	60

ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС

Ред. број	Назив на активноста	Поени
1	Член на организационен одбор или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир	4
	Workshop on Graph Theory and Applied Math (2020, 2023)	4
2	Изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект	4
	ERASMUS + KA 201 2021-соработник (2 проекта)	4
3	Член на факултетска комисија	3
	Член на Комисија за издавачка дејност на ТМФ – Скопје (2020 – 2024)	2,5
	Комисија за еквиваленција (2024)	0,5
4	Член на надзорен одбор на здружение поврзано со структурата (Друштво на графовски теоретичари, 2020 – 2024)	1,5
5	Член на рецензентска комисија за избор во звање (2 комисији)	0,4
	Вкупно поени од дејности од поширок интерес	12,9

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	74,304
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	61,1301
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	60
ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	12,9
Вкупно	208,3341

ЧЛЕНОВИ НА КОМИСИЈАТА

Д-р Алексо Малчевски, редовен професор, Машински факултет, Скопје, претседател, с.р.

Д-р Бети Андоновиќ, редовен професор, Технолошко-металуршки факултет, Скопје, член, с.р.

Д-р Даниел Велинов, редовен професор, Градежен факултет, Скопје, член, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ (ДИСЦИПЛИНА) НЕОРГАНСКА ХЕМИСКА ТЕХНОЛОГИЈА – ДРУГО (НЕОРГАНСКО ХЕМИСКО ИНЖЕНЕРСТВО И ЖИВОТНА СРЕДИНА) НА ТЕХНОЛОШКО-МЕТАЛУРШКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Технолошко-металуршкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ од 18.12.2024 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област (дисциплина) неорганска хемиска технологија – друго (неорганско хемиско инженерство и животна средина), и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Технолошко-металуршкиот факултет, бр. 02-2489/1, донесена на 27.12.2024, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Слободан Богоевски, редовен професор на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје, д-р Бошко Бошковски, редовен професор на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје и д-р Гордана Русеска, редовен професор на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научната област (дисциплина) неорганска хемиска технологија – друго (неорганско хемиско инженерство и животна средина), во предвидениот рок се пријави д-р Андријана Чанкуловска Теновска, асистент на Технолошко-металуршкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

1 БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката д-р Андријана Чанкуловска Теновска е родена на 1.1.1996, во Скопје. Средно образование завршила во 2014 година, во СМУГС „Д-р Панче Караџозов“ во Скопје, отсек: фармацевтски лабораториски техничар. Со високо образование се стекнала на Технолошко-металуршкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на насоката базно неорганско инженерство и заштита на животна средина, каде што дипломирала на 3.7.2018, со просечен успех 9,50.

Кандидатката активно се служи со англиски јазик – ниво В2 според Европската јазична рамка на Советот на Европа (CEFR), Уверение бр. 03-2275/2, издадено на 15.11.2024 од Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ при УКИМ во Скопје.

Во учебната 2018/2019 се запишала на втор циклус (магистерски) студии на Технолошко-металуршкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Студиите ги завршила со просечен успех 10,00. На 4.12.2019 година го одбрала магистерскиот труд на тема: *Карактеризација и механичка обработка на калцијски мермери од локалитетот Змејова дупка, Радовиш.*

Докторска дисертација пријавила на 26.12.2022 година, на Технолошко-металуршкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Дисертацијата на тема: *Споредба на однесувањето на почвен систем, зависно од повеќе симулирано активни параметри* ја одбрала на 26.9.2024 година, пред Комисија во состав: д-р Слободан Богоевски, редовен професор на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје, ментор, д-р Бошко Бошковски, редовен професор на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје, претседател, д-р Гордана Русеска, редовен професор на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје, член, д-р Катерина Атковска, вонреден професор на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје, член, и д-р Арианит Река, вонреден професор на Природно-математичкиот факултет при Државниот

универзитет во Тетово, член. Со тоа се стекнала со научниот степен доктор на науки од научната област вода, воздух и почва (22502).

На 1.8.2021 година е избрана во звањето асистент на Технолошко-металуршкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, во наставно-научните области: неорганска хемиска технологија – базна хемиска индустрија и фертилизација (21000), неорганска хемиска технологија – друго (21003) и вода, воздух и почва (22502) (Билтен бр. 1236 од 15.4.2021 година).

Последниот реферат за избор е објавен во Билтен бр. 1298 од 29.12.2023 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, објавени во Билтен бр. 1236 од 15.4.2021, бр. 1284 од 15.5.2023, бр. 1298 од 29.12.2023, бр. 1306 од 1.5.2024, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

2 НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на Технолошко-металуршкиот факултет при УКИМ, кандидатката д-р Андријана Чанкуловска Теновска како демонстратор изведувала лабораториски вежби на прв циклус студии по предметите: Општа и неорганска хемија 1 и Општа и неорганска хемија 2 во учебните 2019/2020 и 2020/2021 година.

Кандидатката д-р Андријана Чанкуловска Теновска, од 1.8.2021, како асистент изведува аудиториски и лабораториски вежби на прв циклус студии по предметите: Општа неорганска технологија, Технологија на киселини и бази, Технологија на ѓубрива и соли, Основни суровини и нивна технолошка подготовка, Технологија на вода, Загадување на почви и ревитализација и Материјали во заштита на културно наследство.

Кандидатката се јавува како еден од авторите на интерните материјали и интерната збирка задачи по предметот Општа неорганска технологија. Исто така, таа е и еден од авторите на лабораторискиот практикум по предметот Загадување на почви и ревитализација. Учествовала во 12 тренинг-работилници, верификувани со сертификати.

Научноистражувачка дејност

Д-р Андријана Чанкуловска Теновска има објавено вкупно 4 научни труда во меѓународни научни списанија. Кандидатката учествува во научноистражувачки проект, а има земено и учество во 8 меѓународни конференции со усни и постерски презентации, со објавување на апстрактите во зборниците од конференциите.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Андријана Чанкуловска Теновска активно е вклучена во стручно-апликативната работа на Технолошко-металуршкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, како дел од тимот на Институтот за неорганска технологија. Кандидатката била дел од реализација на 3 стручни експертски евалуации, каде што се испитуваат суровини од различни лежишта, потоа се изведуваат детални анализи проследени со финално мислење за нивниот квалитет, комплетирани во завршни извештаи. Таа била дел и од изготвениот извештај за постапка за добивање на 17 % ПАХ (полиалуминиум хлорид), каде што е реализирана етапната постапка за негово добивање, со резимирање на добиените заклучоци.

Кандидатката е еден од авторите на два софтверски пакета: *Софтвер за определување на ситејенои на йорозносї на цврсти шела* и *Софтверски пакети за следење на движењето на честички во динамичен флуид*, кои биле користени и може да се користат за научноистражувачки цели и компјутерски симулации.

Кандидатката д-р Андријана Чанкуловска Теновска покажува активно учество и во дејностите од поширок интерес. Има учествувано во 8 промотивни активности на Технолошко-металуршкиот факултет. Кандидатката има реализирано студентски престој во рамките на Школата за докторски студии на Факултетот за технички науки во Нови Сад, Република Србија.

Оценка од самоевалуација

Кандидатката д-р Андријана Чанкуловска Теновска доби позитивна оценка од анонимно спроведената анкета на студентите на Технолошко-металуршкиот факултет.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Андријана Чанкуловска Теновска.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Андријана Чанкуловска Теновска поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избрана во звањето доцент во научната област неорганска хемиска технологија – друго (неорганско хемиско инженерство и животна средина).

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје, д-р Андријана Чанкуловска Теновска да биде избрана во звањето **доцент** во научната област неорганска хемиска технологија – друго (неорганско хемиско инженерство и животна средина).

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

**Д-р Слободан Богоевски, редовен професор,
Технолошко-металуршки факултет, Скопје, с.р.**

**Д-р Бошко Бошковски, редовен професор,
Технолошко-металуршки факултет, Скопје, с.р.**

**Д-р Гордана Русеска, редовен професор,
Технолошко-металуршки факултет, Скопје, с.р.**

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат:

Андријана Драги Чанкуловска Теновска

Институција:

Технолошко-металуршки факултет

Научна област: 2.11.08.04 - НЕОРГАНСКА ХЕМИСКА ТЕХОЛОГИЈА – ДРУГО (НЕОРГАНСКО ХЕМИСКО ИНЖЕНЕРСТВО И ЖИВОТНА СРЕДИНА)

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – ДОЦЕНТ/ НАУЧНО ЗВАЊЕ –
НАУЧЕН СОРАБОТНИК

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус* Просечниот успех на прв циклус изнесува: 9,50. Просечниот успех на втор циклус изнесува: 10,00.	Да
2	Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира Назив на научната област: 2.11.08.04 – неорганска хемиска технологија – друго (неорганско хемиско инженерство и животна средина) Научно поле: 2.11 – друго (инженерство и технологии) Подрачје: 2 – инженерство и технологија	Да
3	Објавени најмалку четири научни труда** во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор	Да
3.1	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование	Да
3.2	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при	Да

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови	
4	Познавање на најмалку еден странски јазик, определен со општ акт на Универзитетот, односно на самостојната висока стручна школа 1. Странски јазик: англиски јазик, Б2 според Европската јазична рамка на Советот на Европа 2. Назив на документот: Уверение бр. 03-2275/2 3. Издавач на документот: Филолошки факултет „Блаже Конески“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје 4. Датум на издавање на документот: 15.11.2024	Да
5	Има способност за изведување на високообразовна дејност	Да

* На лицата кои имаат заснован работен однос на Универзитетот или на некој од универзитетите во Република Македонија во моментот на стапување во сила на Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија бр. 82/2018), нема да се применуваат одредбите од Законот кои се однесуваат на просекот, односно дека лицата треба да имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус. Во овој случај, полето под реден број 1 не се пополнува.

** За кандидатот/ите кој има повеќе од 4 (четири) научни труда во референтна научна публикација, рецензентската комисија научните труда ќе ги наведе, ќе ги оцени и ќе ги вреднува во Образец 2.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

**Д-р Слободан Богоевски, редовен професор,
Технолошко-металуршки факултет, Скопје, с.р.**

**Д-р Бошко Бошковски, редовен професор,
Технолошко-металуршки факултет, Скопје, с.р.**

**Д-р Гордана Русеска, редовен професор,
Технолошко-металуршки факултет, Скопје, с.р.**

ОБРАЗЕЦ 2
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Андријана Драги Чанкуловска Теновска

Институција: Технолошко-металуршки факултет

Научна област: 2.11.08.04 – неорганска хемиска технологија – друго (неорганско хемиско инженерство и животна средина)

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Одржување на вежби (прв циклус студии)	30,36
	Општа и неорганска хемија 1 за учебните 2019/2020 (4 групи), 2020/2021 (4 групи), 2024/2025 г. (1 група) - (2 часа).	7,98
	Општа неорганска технологија за учебните 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024, 2024/2025 г. - (2 часа).	3,48
	Технологија на киселини и бази за учебните 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024 г. (3 часа).	4,05
	Технологија на ѓубрива и соли за учебните 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024 г. (3 часа).	4,05
	Основни сировини и нивна технолошка подготовка за учебните 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024 г. (3 часа).	4,05
	Технологија на вода за учебните 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024 г. (2 часа).	2,7
	Загадување на почви и ревитализација за учебните 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024 г. (3 часа).	4,05
2	Одржување консултации со студенти	0,192
	2021 – 2024, вкупно 96 студенти	0,192
3	Интерни материјали (4)	11
	Интерни материјали по предметот Општа неорганска технологија	4
	Интерна збирка задачи по предметот Општа неорганска технологија	3
	Лабораториски практикум по предметот Загадување на почви и ревитализација	3
	Пакет материјали по предметот Материјали во заштита на културно наследство	1
4	Настава во школи и работилници (12)	12
	Работилница по повод Светскиот ден на водата – „ВОДАТА ЗА МИР“, во согласност со програмата на ООН (UN Water) (22.3.2023).	1
	Работилница по повод Светскиот ден на водата – „ВОДАТА ЗА МИР“, во согласност со програмата на ООН (UN Water) (22.3.2024).	1
	Работилница „Основи на отворена наука“, поддржана од проектот EOSC-Future (7.2.2022).	1
	Работилница „Отворен пристап и цитирање“, поддржана од проектот NI4OS-Europe (10.2.2022).	1
	Работилница „Effective Water Treatment Methods“, поддржана од Alison – Empower yourself (20.11.2024).	1

	Работилница „Soil Science and Technology – Soil Chemistry and Testing Procedures“, поддржана од Alison – Empower yourself (21.11.2024).	1
	Работилница „Environmental Education: Water Pollution“, поддржана од Alison – Empower yourself (4.12.2024).	1
	Webinar - N°16 European programme COST Action CA18112 (5.3.2021).	1
	Webinar - MATLAB in Academia: Data Processing in Super-Resolution Microscopy (14.11.2024).	1
	Webinar - AI for Model-based Design: Virtual Sensor Modelling (20.11.2024).	1
	Webinar - MATLAB in Academia: Battery Modeling with COMSOL Multiphysics (10.12.2024).	1
	Webinar - Calculate the carbon footprint in construction projects предводен од Clara García, Engineer and Business Development Manager at OneClick (28.11.2024).	1
	Вкупно	53, 552

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Учество во научноистражувачки проект:	3
	„Креација и карактеризација на неорганско-полимерни композити за специјални намени“ – Технолошко-металуршки факултет – Скопје и Ламинати КОМ ДОО Прилеп (10/2024 -).	3
2	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови (4)	12
	B. Boškovski, S. Jančev, B. Pavlovski, A. Reka, A. Čankulovska , S. Bogoevski, Characterization of the calcite raw material from the microlocalities of Sušički most and Gorna banjica near Gostivar, Republic of North Macedonia, Geologica Macedonica, Vol.35, No.2, (2021), 85-94.	3
	T. Šiškova, A. Čankulovska , G. Ruseska, B. Boškovski, S. Bogoevski. Characterization of the coastal sediment from the river of Vardar, right before the confluence with the Treska river. Mechanical Engineering – Scientific Journal, Vol. 40, No. 1, pp. 43–51 (2022).	3
	A. Čankulovska , T. Šiškova, B. Boškovski, S. Bogoevski. Simultaneous monitoring of the soil’s parameters in microlocality near the Skopje valley. Mechanical Engineering – Scientific Journal, Vol. 40, No. 1, pp. 53–60 (2022).	3
	T. Shishkova, A. Čankulovska , K. Atkovska, B. Boshkovski, S. Bogoevski. Comparison of some physical properties of soil and river sediment. Quality of Life (2023) 14(1-2):5-13.	3

3	Апстракти објавени во зборник на конференција - меѓународна (6)	6
	Andrijana Chankulovska , Tajana Shishkova, Aleksandra Angjeleska, Elizabeta Dimitrieska Stojkovic, Boshko Boshkovski, Slobodan Bogoevski, "Content of water soluble sodium in urban soils of Skopje city area" AGRIBALKAN 2023, 20-22nd September 2023, Edirne, Turkey.	1
	Oliver Risteski, Hristina Gjorgjievska, Tajana Shishkova, Andrijana Chankulovska Tenovska , Boshko Boshkovski, Slobodan Bogoevski, "Modification of Mechanical and Thermal properties of Epoxy-Inorganic Composites" SCTM 2023, 20-23rd September 2023, Ohrid, R.N. Macedonia.	1
	Tajana Shishkova, Andrijana Chankulovska , Boshko Boshkovski, Slobodan Bogoevski, "Content of organic matter in the coastal sediment from the river Vardar" Gredit 2022, 5th-8th May 2022, Skopje, R.N. Macedonia.	1
	Andrijana Chankulovska , Tajana Shishkova, Boshko Boshkovski, Slobodan Bogoevski, "Monitoring of temperature and moisture of the soils in microlocality Tearce", Gredit 2022, 5th-8th May 2022, Skopje, R.N. Macedonia.	1
	Andrijana Chankulovska Tenovska , Tajana Shishkova, Boshko Boshkovski, Slobodan Bogoevski, "Comparative granulometric analysis of grinded diatomaceous earth after the elutration process" SCTM 2024, 25-28rd September 2024, Ohrid, R.N. Macedonia.	1
	Tajana Shishkova, Andrijana Chankulovska Tenovska , Gordana Ruseska, Boshko Boshkovski, Slobodan Bogoevski, "Preparation of separate fractions from selected non-metallic raw materials according to the granulometrical composition, suitable for application in the countercurrent gravity concentration" SCTM 2024, 25-28rd September 2024, Ohrid, R.N. Macedonia.	1
4	Учество на научен/стручен собир со реферат – постер (2)	1
	Tajana Shishkova, Andrijana Chankulovska Tenovska , Boshko Boshkovski, Slobodan Bogoevski, "Seasonal variations of air pollutants in the city of Veles" GREDIT 2024, 16-18 th May 2024, Skopje, R.N. Macedonia.	0,5
	Andrijana Chankulovska Tenovska , Tajana Shishkova, Gordana Ruseska, Boshko Boshkovski, Slobodan Bogoevski, "Air quality monitoring in the city of Bitola" GREDIT 2024, 16-18 th May 2024, Skopje, R.N. Macedonia.	0,5
	Вкупно	22,00

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија, технички извештаи, вешт наод и мислење, стручно мислење, проценка на капитал, систематизација и методологија (4)	4

	С. Богоевски, Б. Бошковски, А. Чанкуловска , Т. Шишкова Извештај за извршена анализа на доставен примерок Q-800, ТМФ, 2021.	1
	С. Богоевски, Б. Бошковски, А. Чанкуловска , Т. Шишкова Извештај за извршена анализа на доставен примерок Q-400, ТМФ, 2021.	1
	С. Богоевски, Б. Бошковски, А. Чанкуловска , Т. Шишкова Извештај за извршена анализа на доставен примерок K-90, ТМФ, 2021.	1
	С. Богоевски, Б. Бошковски, А. Чанкуловска Теновска , Т. Шишкова, Извештај за постапка за добивање на 17% PAC, ТМФ, 2024.	1
2	Изработка на нов софтверски пакет (2)	4
	Т. Шишкова, А. Чанкуловска Теновска , Б. Бошковски, С. Богоевски: „Софтвер за определување на степенот на порозност на цврсти тела“.	2
	Т. Шишкова, А. Чанкуловска Теновска , Б. Бошковски, С. Богоевски: „Софтверски пакет за следење на движењето на честички во динамичен флуид“.	2
3	Учество во промотивни активности на факултетот (8)	4
	Реализирана презентација и промоција на студиските програми на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје (учебни 2022/2023, 2023/2024, 2024/2025 г.).	1,5
	Реализирана презентација на Технолошко-металуршкиот факултет низ средните школи во РС Македонија (5)	2,5
Дејности од поширок интерес		
1	Студиски престој во странство до три месеци (1)	0,5
	Меѓународна мобилност во рамките на Школата за докторски студии, реализирани активности на Факултетот за технички науки во Нови Сад, Република Србија.	0,5
2	Член на комисија (3)	1,5
	Факултетска комисија	0,5
	Пописна комисија	1
	Вкупно	14,00

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	53,552
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	22,00
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	14,00
Вкупно	89,552

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Д-р Слободан Богоевски, редовен професор,
Технолошко-металуршки факултет, Скопје, с.р.

Д-р Бошко Бошковски, редовен професор,
Технолошко-металуршки факултет, Скопје, с.р.

Д-р Гордана Русеска, редовен професор,
Технолошко-металуршки факултет, Скопје, с.р.

ПРЕГЛЕД
НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА ТЕХНОЛОШКО-МЕТАЛУРШКИ ФАКУЛТЕТ
ДОКТОРСКИ ТРУДОВИ

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	м-р Белјинда Амичи	РАЗВОЈ НА ПРОЦЕСИ ЗА ИЗОЛАЦИЈА НА БИОАКТИВНИ КОМПОНЕНТИ ОД БИООТПАД	DEVELOPMENT OF PROCESSES FOR THE ISOLATION OF BIOACTIVE COMPONENTS FROM BIOWASTE	проф. д-р Кирил Лисичков	Бр. 02-2382/1 од 16.12.2024 год.

ПРЕГЛЕД
НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА ТЕХНОЛОШКО-МЕТАЛУРШКИ ФАКУЛТЕТ
МАГИСТЕРСКИ ТРУДОВИ

Ред бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Тоше Димитриев	Модел за определување на ефикасноста и ефективноста на менаџерски тимови од прво и второ ниво на македонско јавно претпријатие	Model for determining the efficiency and effectiveness of management teams at the first and second levels of a Macedonian public enterprise	Проф. д-р Бети Андновиќ	19.11.2024 година Бр. 02-2189/1
2.	Снежана Ставрова	Комуникациски стратегии за зајакнување на тимската работа во современите деловни средини	Communication strategies to strengthen teamwork in business environments	Проф. д-р Бети Андновиќ	19.11.2024 година Бр. 02-2188 /1

РЕЦЕНЗИЈА
НА РАКОПИСОТ „ЗБИРКА РЕШЕНИ ЗАДАЧИ ОД ОБЛАСТА НА НАДЗЕМНИ И
КАБЕЛСКИ ВОДОВИ И НИСКОНАПОНСКИ ИНСТАЛАЦИИ“ ОД АВТОРИТЕ
ЈОРДАНЧО АНГЕЛОВ И ЈОВИЦА ВУЛЕТИЌ

Врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ од Скопје, од 20.11.2024 год., бр. 02-1774/24, за членови на Рецензентската комисија за рецензирање на учебното помагало „Збирка решени задачи од областа на надземни и кабелски водови и нисконапонски инсталации“ од авторите: вонр. проф. д-р Јорданчо Ангелов и вонр. проф. д-р Јовица Вулетиќ, наменето за студентите на Факултетот за електротехника и информациски технологии, за предметите од прв циклус студии: Надземни и кабелски водови (изборен), Проектирање на нисконапонски електроенергетски инсталации (задолжителен) и Нисконапонски електроенергетски инсталации и осветление (изборен), избрани се: проф. д-р Мирко Тодоровски и проф. д-р Ристо Ачковски.

По добивањето на ракописот и неговото детално разгледување и анализа, до Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје, рецензентите го поднесуваат следниов

ИЗВЕШТАЈ

I. ОПШТ ДЕЛ

Основни податоци за ракописот

Назив на ракописот:	Збирка решени задачи од областа на надземни и кабелски водови и нисконапонски инсталации
Назив на предметната програма:	Надземни и кабелски водови (изборен), Проектирање на нисконапонски електроенергетски инсталации (задолжителен), Нисконапонски електроенергетски инсталации и осветление (изборен).
Назив на студиската програма:	Електроенергетски системи (ЕЕС) Електроенергетика, автоматизација и обновливи извори на енергија (ЕАОИЕ)
Фонд на часови и ЕКТС-кредити (доколку ракописот е наменет за повеќе предмети, да се наведат сите предмети):	Надземни и кабелски водови, 3+2+0 (6 ЕКТС) Проектирање на нисконапонски електроенергетски инсталации, 2+2+1 (6 ЕКТС) Нисконапонски електроенергетски инсталации и осветление, 2+2+1 (6 ЕКТС)
Предметот Надземни и кабелски водови, со фонд на часови 3+2+0, е изборен предмет во V семестар на студиската програма ЕЕС, предметот Проектирање на нисконапонски електроенергетски инсталации, со фонд на часови 2+2+1, е задолжителен предмет во III семестар на студиската програма ЕЕС, предметот Нисконапонски електроенергетски инсталации и осветление, со фонд на часови 2+2+1, е изборен предмет во VI семестар на студиската програма ЕАОИЕ.	
Реден број на изданието:	прво издание
Општи податоци за ракописот:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 286 страници (формат А4), напишани во Microsoft Word, со големина на фонтот 12. Текстот е поделен во 4 поглавја (вклучувајќи ја и литературата) и содржи 6 прилози, 71 слика и 77 табели.

РЕЦЕНЗЕНТИ

Проф. д-р Мирко Тодоровски, с.р.
Проф. д-р Ристо Ачковски, с.р.

II. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р МИРКО ТОДОРОВСКИ

Краток опис на содржината:	Збирката решени задачи од областа на надземни и кабелски водови и нисконапонски инсталации содржи вкупно 87 задачи, за кои е дадена детална постапка за решавање. Таа е поделена на 3 глави, како што следува: 1. Решени задачи од областа на надземните водови 2. Решени задачи од областа на кабелските водови 3. Решени задачи од областа на нисконапонските инсталации Покрај наведените глави, збирката содржи уште и 6 прилози и список на користена литература. Во прилозите се дадени табели, дијаграми и основни релации за следните тематски области: П.1. Конструкција и механички карактеристики на спроводници и заштитни јажиња П.2. Механичко димензионирање на надземен вод П.3. Основни димензии на столбовите П.4. Дозволено струјно оптоварување на енергетските кабли П.5. Заштита од напон на индиректен допир П.6. Некои поважни информации/податоци од математика. Во првото поглавје се дадени 36 задачи од областа на надземните водови, распределени во 4 потпоглавја. Во поглавјето 1.1, преку 8 задачи, се обработени проблеми поврзани со физичките карактеристики на спроводниците на надземните водови. Во него се објаснети основните механички својства и параметри на спроводниците, како и надворешните влијанија од средината низ која поминуваат. Пресметките на напрегањата во спроводници и нивниот провес се илустрирани преку 14 задачи во поглавјето 1.2. При тоа се прикажани постапки за анализа на два клучни аспекта на надземните водови, и тоа хоризонтален и кос распон. Поголавјето 1.3 содржи 4 задачи од областа на избор и механички пресметки на столбовите, при што се пресметани нивните основни параметри и карактеристики. На крајот од првото поглавје, дадени се 10 задачи во поглавјето 1.4, во кои се обединети темите од претходните поглавја и е направена целосна анализа на еден надземен вод, со сите детали од едно затезно поле, со што читателот ќе стекне основни познавања од областа на проектирање на надземни водови. Во второто поглавје се дадени 23 задачи за различни аспекти од функционирањето на кабелските водови поделени во 5 потпоглавја. Потпоглавјето 2.1 се однесува на

	димензионирањето на кабелските водови врз основа на дозволените струјни оптоварувања во траен погон и во него се содржани 4 задачи. Во потпоглавјето 2.2, преку 2 задачи е прикажана постапката за проверка на напречниот пресек на каблите во услови на куса врска. Интермитираниот погон на работ на кабелските водови е обработен во потпоглавјето 2.3 и преку 6 задачи е илустрирана постапката за избор на соодветен напречен пресек во разгледуваниот режим на работа. Пресметката на релативното стареење поради топлинската истрошеност на изолацијата на каблите е илустрирана со 3 задачи во потпоглавјето 2.4. На крајот, во потпоглавјето 2.5, презентирани се 8 покомлексни задачи каде што се комбинирани сите претходно опфатени аспекти и режими на работа на енергетските кабли. Последното, трето поглавје од збирката содржи 28 решени задачи од областа на нисконапонските електрични инсталации. Во потпоглавјата 3.1 и 3.2 се обработени проблеми во системи TN и TT кои се најчесто користени како напојни системи кај нисконапонските инсталации, особено важни за обезбедување безбедност при преносот на електрична енергија до крајните потрошувачи. За TN-системот се дадени 9 задачи, додека за TT-системот има 5 задачи со кои се прикажани начини за заштита од дефекти во нисконапонските електрични инсталации и принципи за минимизирање на ризикот од оштетување на опремата или повреди на корисниците. Начините за определување на трајно дозволените струи на изолирани спроводници и кабли при различни услови на работа се прикажани преку 8 задачи во потпоглавјето 3.3. Во потпоглавјето 3.4 се обработени 4 задачи, каде што е пресметуван падот на напонот во нисконапонските инсталации кој има директно влијание врз перформансите на електричната опрема. Комплексниот пристап кон димензионирањето на нисконапонските инсталации, во кој се интегрирани претходно обработени теми, е илустриран преку 2 задачи во потпоглавјето 3.5, со што се стекнува увид во процесот на проектирањето на нисконапонските инсталации. Списокот на користена литература, кој содржи 11 референци, е даден во последното, четврто поглавје.
Оцена за усогласеноста со предметната програма:	Збирката задачи е целосно усогласена со содржината на предметите: Надземни и кабелски водови, Проектирање на нисконапонски електроенергетски инсталации и Нисконапонски

	електроенергетски инсталации и осветление, кои се вклучени во првиот циклус студии на Факултетот за електротехника и информациски технологии.
Предлози за потребни корекции:	Определени печатни и технички грешки, како и сугестии за подобрување на квалитетот на текстот се обележани во материјалот добиен за рецензија. Тие се доставени до авторите.
Оцена на ракописот:	За ракописот кој е предмет на рецензија заслужува да се нагласи дека задачите не само што се групирани според проблематиката на која се однесуваат, туку дополнително се подредувани според сложеноста – што значи дека е следен еден од основните дидактички принципи. Со тоа, на читателот му се нуди можност постапно да ги совладува проблемите и да се стекнува со искуство неопходно за решавање на посложени проблеми присутни во практиката.
Категоризација:	учебно помагало
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Предложениот ракопис претставува оригинален труд во кој на современ начин е изложена проблематиката на надземни и кабелски водови и нисконапонски инсталации. По својата содржина, тој е целосно во согласност со наставната програма по предметите: Надземни и кабелски водови, Проектирање на нисконапонски електроенергетски инсталации и Нисконапонски електроенергетски инсталации и осветление. Тој ќе биде од корист за сите студенти на студиски програми од областа на електроенергетиката на Факултетот за електротехника и информациски технологии, за студентите од други електротехнички факултети, но и за сите електроинженери кои работат во доменот на електроенергетиката. Ракописот е пишуван со јасен и разбирлив стил. Задачите во него се оригинални и стилот и начинот на решавање е автентичен. По својот квалитет, содржина и обем, тој е сосема подобен за збирка задачи по наведените предмети.

Со оглед на изнесеното во рецензијата, чест ми е да предложам ракописот „Збирка решени задачи од областа на надземни и кабелски водови и нисконапонски инсталации“ да се отпечати како учебно помагало кое ќе се користи по предметите: Надземни и кабелски водови, Проектирање на нисконапонски електроенергетски инсталации и Нисконапонски електроенергетски инсталации и осветление.

Во Скопје, 27.12.2024 година

РЕЦЕНЗЕНТ
Проф. д-р Мирко Тодоровски, с.р.

III. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р РИСТО АЧКОВСКИ

Краток опис на содржината:	Авторите на збирката задачи, обработените проблеми ги организирале во три главни подрачја: надземни водови, кабелски водови и нисконапонски инсталации. Во ракописот се опфатени 87 решени задачи, за кои е презентирана деталната постапка за решавање. Сите дополнителни информации, како што се табели и дијаграми, потребни за решавање на задачите, се вметнати во поглавјето Прилог, кое е организирано во 6 потпоглавја: • Конструкција и механички карактеристики на спроводници и заштитни јажиња • Механичко димензионирање на надземен вод • Основни димензии на столбовите • Дозволено струјно оптоварување на енергетските кабли • Заштита од напон на индиректен допир • Некои поважни информации/податоци од математика. За одбележување е дека авторите успеале задачите да ги организираат според областа што ја обработуваат, но и според тежината на проблемот. Во тој контекст, во првото поглавје се опфатени 36 задачи, сите од областа на надземните водови. Обработените задачи се организирани во 4 потпоглавја согласно со погоре наведениот концепт на организација на проблемите. Во првото потпоглавје се анализирани задачи преку кои се објаснети основните механички карактеристики и параметри на спроводните и нивната пресметка, како и надворешното влијание на средината низ која поминуваат. Преку задачите во второто потпоглавје е обработено подрачјето на пресметка на напрегањата во спроводниците и нивниот провес, согласно со двете карактеристични изведби на распоните: хоризонтален и кос. Во третото потпоглавје се обработени задачи преку кои е презентирана постапката за избор и механичка пресметка на напрегањата во столбовите, а во четвртото потпоглавје се прикажани задачи што ги обединуваат претходните три потпоглавја во една концепциска целина. Обработените задачи му овозможуваат на читателот да стекне основни познавања од областа на проектирање на надземните водови. Второто поглавје опфаќа 23 решени задачи од областа на кабелските водови, при што и тука задачите се организирани согласно со видот на проблемот и неговата тежина. Следователно, во првото потпоглавје се опфатени задачи од областа на димензионирање на каблите врз основа на дозволените струјни оптоварувања во траен погон

	за основен хармоник. Во второто потпоглавје е презентирана постапка за проверка на избраниот напречен пресек на кабелот во услови на работа при куса врска. Не сите кабли при нормален работен режим се секогаш трајно оптоварени, туку тие најчесто работат во интермитиран погон. Овој режим на работа на каблите е опфатен преку решени задачи во третото потпоглавје. Работниот режим најмногу се одразува на изолационите конструкции кај кабелот, па во четвртото потпоглавје се анализирани задачи од аспект на истрошеност на изолацијата. Во последното петто потпоглавје се обработувани покомплексни задачи, во кои се опфатени сите претходни режими и аспекти на работа на енергетските кабли. Понудените решени задачи имаат за цел на читателот да му понудат стекнување на основни сознанија при изборот на напречниот пресек, проверките и влијанието на работниот режим и на средината врз енергетските кабелски водови. Со третото поглавје се опфатени 28 решени задачи од областа на нисконапонските електрични водови и тоа е организирано во 5 потпоглавја. Во првите две потпоглавја се опфатени решени задачи за системите TN и TT, што се најчесто користени во нисконапонските инсталации за безбедна дистрибуција на електрична енергија до крајните потрошувачи. Преку решените задачи се прикажани начини на заштита од дефекти во нисконапонските инсталации и минимизација на ризикот на оштетување на опремата, односно повреди на корисниците. Водено е сметка дека изведбата на нисконапонските инсталации е поразновидна во однос на среднонапонските енергетски кабелски водови, а со тоа и влијанието на условите на работа врз трајно дозволените струи на изолираните спроводници и кабли што е претставено во третото потпоглавје. Во четвртото потпоглавје се обработени проблеми од аспект на пад на напонот во нисконапонските инсталации. Комплетниот пристап при димензионирање на нисконапонските инсталации, при што се опфатени претходно обработените теми, е прикажан преку обработените задачи во петтото потпоглавје. Консултираната литература за оформување на збирката задачи е наведена во последното, четврто поглавје, каде што е даден список од 11 референци.
Оцена за усогласеноста со предметната програма:	Збирката задачи е целосно усогласена со содржината на предметите: Надземни и кабелски водови, Проектирање на нисконапонски електроенергетски инсталации и Нисконапонски

	електроенергетски инсталации и осветление, кои се вклучени во првиот циклус студии на Факултетот за електротехника и информациски технологии.
Предлози за потребни корекции:	Во ракописот се детектирани печатни и технички грешки кои се нотирани и доставени до авторите. Исто така, за определени места дадени се сугестии за ситни измени кои ќе придонесат за полесна следливост и квалитет на ракописот.
Оцена на ракописот:	За сите задачи во ракописот е дадено комплетно решение што има повеќекратни позитивни ефекти. На конкретни примери се покажува како се пишуваат извештаи за решавање, што е многу добар начин студентите да се упатат како да го образложат процесот на решавањето и интерпретација на добиените резултати. Преку решавање репрезентативни проблеми се придонесува да се добие претстава за вредностите на одделни големини во практиката и да се развие „инженерска логика“.
Категоризација:	учебно помагало
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Предложениот ракопис е оригинален труд во кој на разбирлив и едноставен начин е изложена проблематиката на надземни и кабелски водови и нисконапонски инсталации. По својата содржина, тој е целосно во согласност со наставната програма по предметите: Надземни и кабелски водови, Проектирање на нисконапонски електроенергетски инсталации и Нисконапонски електроенергетски инсталации и осветление. Ракописот е пишувачки едноставен и разбирлив јазик и задачите во него се оригинални. Квалитетот и содржината на ракописот овозможуваат тој да е сосема подобен за збирка задачи по наведените предмети.

Со оглед на изнесеното во рецензијата, чест ми е да предложам ракописот „Збирка решени задачи од областа на надземни и кабелски водови и нисконапонски инсталации“ да се отпечати како учебно помагало кое ќе се користи по предметите: Надземни и кабелски водови, Проектирање на нисконапонски електроенергетски инсталации и Нисконапонски електроенергетски инсталации и осветление.

Во Скопје, 27.12.2024 година

РЕЦЕНЗЕНТ
Проф. д-р Ристо Ачковски, с.р.

ПРЕГЛЕД

на прифатени теми за изработка на магистерски труд
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје
Факултет за електротехника и информациски технологии

1. Податочна наука во електротехника и информациски технологии

Ред. бр.	Студент	Назив на тема		Предложен ментор	Датум и бр. на Одлука
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1	Борјан Саздов	Идентификација на симптоми на депресија преку анализа на фацијални изрази со паметни очила и машинско учење	Identification of Depression Symptoms through Facial Expression Analysis Using Smart Glasses and Machine Learning	Вон. проф. д-р Христијан Ѓорески	02-1774/13 од 20.11.2024 г.

2. Мултимедиски технологии

Ред. бр.	Студент	Назив на тема		Предложен ментор	Датум и бр. на Одлука
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1	Данче Папучиева	Невроразвојни нарушувања и ЕЕГ биомаркери: аутизам и АДХД кај деца и адолесценти	Neurodevelopmental disorders and EEG biomarkers: autism and ADHD in children and adolescents	Проф. д-р Бранислав Гераров	02-1774/14 од 20.11.2024 г.

3. Автоматика, роботика и системско инженерство

Ред. бр.	Студент	Назив на тема		Предложен ментор	Датум и бр. на Одлука
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1	Сандра Костова	Развој на систем за препознавање и следење на подвижни објекти – препознавање и следење на играчи во кошаркарски натпревари	Development of a system for recognition and tracking of moving objects – recognition and tracking of players in basketball matches	Вон. проф. д-р Горјан Наџински	02-1774/15 од 20.11.2024 г.

4. Енергетска електроника

Ред. бр.	Студент	Назив на тема		Предложен ментор	Датум и бр. на Одлука
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1	Петар Чурлинов	Проектирање на buck-boost конвертор со МРРТ алгоритам за енергетска оптимизација во фотоволтаични системи	Design of a buck-boost converter with MPPT algorithm for energy optimization in the photovoltaic systems	Проф. д-р Љупчо Караџинов	02-1774/16 од 20.11.2024 г.

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО
НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ (ДИСЦИПЛИНА) ЕКОНОМИКА НА
ЗЕМЈОДЕЛСТВОТО – 4.05.01.01
НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ЗЕМЈОДЕЛСКИ НАУКИ И ХРАНА – СКОПЈЕ, УНИВЕРЗИТЕТ
„СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Факултет за земјоделски науки и храна – Скопје, објавен во весниците „Слободен печат“ и „Коха“ од 16.10.2024 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област (дисциплина) Економика на земјоделството – 4.05.01.01 и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр. 02-892/4 донесена на 29.11.2024 година формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Драги Димитриевски, редовен професор на Факултетот за земјоделски науки и храна – Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, д-р Драган Гошевски, редовен професор на Факултетот за земјоделски науки и храна – Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и д-р Зорица Средојевиќ, редовен професор на Земјоделски факултет, Универзитет во Белград. Проф. д-р Зорица Средојевиќ од Белград, Р Србија, ги познава македонскиот јазик и писмо.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научната област (дисциплина) Економика на земјоделството – 4.05.01.01, во предвидениот рок се пријави д-р Ивана Јанеска Стаменковска, вонреден професор на Факултетот за земјоделски науки и храна – Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

1 БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката проф. д-р Ивана Јанеска Стаменковска е родена на 8.5.1981 година во Скопје. Средно образование завршила во гимназијата Д.У.С.О. „Раде Јовчевски-Корчагин“ во Скопје. Со високо образование се стекнала на Економски факултет – Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на насоката финансиски менаџмент. Дипломирала во 2004 година, со просечен успех 8,58.

Кандидатката активно се служи со англискиот јазик.

Во учебната 2006/2007 година се запишала на втор циклус (магистерски) студии на Факултетот за земјоделски науки и храна – Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Студиите ги завршила на група Агроекономика, со просечен успех 10,00. Во ноември 2009 година го одбрала магистерскиот труд на тема „Цените во маркетинг-синџирот на домати во Република Македонија“.

Докторска дисертација пријавила во јуни 2011 година на Факултетот за земјоделски науки и храна – Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Дисертацијата на тема „Модел на повеќекритериумска оптимизација при донесување одлуки кај земјоделските стопанства во Република Македонија“ ја одбрала на 18.6.2015 година, пред Комисија во состав: д-р Драги Димитриевски (ментор), редовен професор на Факултет за земјоделски науки и храна – Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, д-р Јака Жгајнар (коментор), вонреден професор на Биотехнички факултет, Универзитет во Љубљана, д-р Драган Гошевски, редовен професор на Факултет за земјоделски науки и храна – Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, д-р Ненад Георгиев, редовен професор на Факултет за земјоделски науки и храна – Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, и д-р Емил Ерјавец, редовен професор на Биотехнички факултет, Универзитет во Љубљана. Со тоа се стекнала со научниот степен доктор на земјоделски науки, од научната област економика на земјоделството и развој.

На 27.8.2015 година, со Одлука бр. 02-1746/6 е избрана во звањето доцент на Факултетот за земјоделски науки и храна – Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, во областа економика на земјоделството и развој.

Во моментот е вонреден професор на Факултетот за земјоделски науки и храна – Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Последниот реферат за избор е објавен во Билтен бр. 1212, стр. 261, од 1.4.2020 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, објавени во Билтен бр. 1104, стр. 438, од 15.7.2015 година и Билтен бр. 1212, стр. 261, од 1.4.2020 година, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

2 НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТОТ ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Факултет за земјоделски науки и храна – Скопје, кандидатката д-р Ивана Јанеска Стаменковска изведува настава и вежби на прв циклус студии на студиската програма Агроекономика, на предметите: Трошоци и калкулации (3+2+2) согласно со акредитацијата од 2018/2019 година, Сметководство на фарма (3+2+2) согласно со акредитацијата од 2018/2019 година, Таксации во земјоделството (3+2+2) согласно со акредитацијата од 2018/2019 година, Анализа на работење (3+2+2) согласно со акредитацијата од 2018/2019 година, на втор циклус студии на студиската програма Агроекономика и рурален развој, на предметите: Трошоци во агробизнис (3+1+1), едногодишни студии согласно со акредитацијата од 2018/2019 година, Трошоци во агробизнис (5+3+2), двогодишни студии согласно со акредитацијата од 2018/2019 година, Сметководство во агробизнис (5+2+2), двогодишни студии согласно со акредитацијата од 2018/2019 година, Проектен менаџмент (3+1+1), едногодишни студии согласно со акредитацијата од 2018/2019 година, Проектен менаџмент (5+3+2), двогодишни студии согласно со акредитацијата од 2018/2019 година, Математичко-статистички методи (4+2), едногодишни студии согласно со акредитацијата од 2022 година, Сметководство во агробизнис (4+2), едногодишни студии согласно со акредитацијата од 2022 година, Проектен менаџмент (4+2), едногодишни студии согласно со акредитацијата од 2022 година, и на трет циклус студии на студиската програма Агроекономика, на предметот: Деловни системи во земјоделството.

Во одржувањето на практичната настава по наведените предмети, кандидатката се користи со современи наставни методи и техники со цел да се поттикне интерактивното учество од страна на студентите во наставата. Со цел студентите да развијат истражувачки способности, кандидатката ги насочува во подготовка на проектните задачи поттикнувајќи ги да истражуваат и друга литература во областа. Искуствата стекнати во текот на научноистражувачката и апликативната дејност, кандидатката ги имплементира и во одржувањето на теоретската и практичната настава на одделните предмети. Кандидатката редовно соработува со студентите и одржува консултации, а вклучена е и во подготовката на предметните програми.

Кандидатката била ментор на 6 дипломски трудови.

Кандидатката учествувала како член во Комисија за оцена и одбрана на 16 дипломски и 2 магистерски труда.

Кандидатката е автор на рецензиран учебник под наслов **Сметководство на фарма**, со Рецензија на ракописот објавена во Билтен бр.1315 од 1.10.2024 година, стр. 499-505 и Одлука за усвојување и определување на тираж за печатење со бр. 02-782/13 од 18.10.2024 година.

Конкретните активности на кандидатката се наведени во табелата во Анекс 2.

Други активности кои припаѓаат во наставно-образовната дејност, релевантни за изборот.

Конкретните активности се наведуваат во табелата во Анекс 2 (член 2) од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци.

Научноистражувачка дејност

Д-р Ивана Јанеска Стаменковска има објавено вкупно 12 научни труда од научната област економика на земјоделството, од кои 5 научни труда во научни списанија со импакт-фактор (фактор на влијание), 2 научни труда со оригинални научни резултати во референтни научни списанија, индексирани во Ebsco, Scopus, Web of Science итн., 1 научен труд со оригинални

научни резултати, објавен во научно списание во кое трудовите подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор, како и 4 научни труда со оригинални научни резултати, а објавени во зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на научниот комитет се од најмалку три земји.

Кандидатката има објавено и една монографија објавена во земјата, една монографија објавена во странство и два дела во монографии исто така објавени во странство.

Д-р Ивана Јанеска Стаменковска била раководител и член на 2 меѓународни научни проекти, а учествувала како член во 18 меѓународни и 6 национални научни проекти.

Д-р Ивана Јанеска Стаменковска има одржано едно секциско предавање на меѓународен научно-стручен собир, а како дел од научноистражувачката дејност, кандидатката има учествувало и на 5 научни/стручни собири со усна презентација, како и на 2 научни/стручни собири со постер-презентација.

Други активности кои припаѓаат во научноистражувачката дејност, релевантни за изборот.

Називите на трудовите, проектите и сл. се наведуваат во табелата во Анекс 2 (член 3/член 4) од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Ивана Јанеска Стаменковска активно е вклучена во стручно-апликативната работа на Факултетот за земјоделски науки и храна – Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Кандидатката д-р Ивана Јанеска Стаменковска, како експерт и соработник учествувала во изработка на студии и стручни извештаи, како резултат на што е автор и коавтор на 15 студии и стручни извештаи, 1 прирачник и 1 алатка за користење на прирачникот, како и 15 бизнис-планови. Исто така, како експерт на ФАО, кандидатката учествувала во изработувањето на цената на чинење на селектирани земјоделски производи.

Особена активност кандидатката покажува во дејностите од поширок интерес.

Д-р Ивана Јанеска Стаменковска е избрана за продекан за меѓународна соработка и финансии на Факултетот за земјоделски науки и храна – Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, за мандатен период 2021 – 2024 година и за мандатен период 2024 – 2027 година.

Како член на Управен одбор на здружение поврзано со структурата, кандидатката е избрана за генерален секретар и член на Извршен одбор на Здружението на агроекономисти на Република Северна Македонија и за секретар на Секретаријатот на Асоцијацијата на факултети за земјоделски науки од Југоисточна Европа.

Д-р Ивана Јанеска Стаменковска е активно вклучена во работата на стручни комисии и работни групи при Факултетот за земјоделски науки и храна – Скопје, Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство и Институтот за стандардизација на Република Северна Македонија, како:

- член на Национален комитет за мрежата за сметководствени податоци од земјоделско стопанство;
- член на работна група (комисија) за измена и дополнување на Законот за земјоделство и рурален развој во делот на Земјоделски задруги;
- член на Институт за стандардизација на Република Северна Македонија-ИСПМ 42 Менаџмент со човечки ресурси;
- претседател и член на Комисија за меѓународна соработка на Факултетот за земјоделски науки и храна – Скопје, во мандатен период 2021 – 2024 и 2024 – 2024 година;
- член на Комисија за спорт и спортски активности при Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, во мандатен период 2021 – 2024 и 2024 – 2027 година.

Д-р Ивана Јанеска Стаменковска била претседател на Програмски одбор и претседател на Секретаријатот на 4. Меѓународен симпозиум за земјоделство и храна – ISAF 2022 организиран од Факултет за земјоделски науки и храна – Скопје. Како член кандидатката учествувала во Организационен одбор на 4. Меѓународен симпозиум за земјоделство и храна – ISAF 2022,

Програмски одбор на 11. Меѓународен симпозиум за земјоделски науки – AgroRes 2022,
Програмски одбор на 12. Меѓународен симпозиум за земјоделски науки – AgroRes 2023,
Програмски одбор на 13. Меѓународен симпозиум за земјоделски науки – AgroRes 2024,
Програмски одбор на меѓународната научна конференција „Conserving soils and water“, и
Програмски одбор на 2. Меѓународен симпозиум за дигитални технологии во земјоделството – ISDTA 2024.

Била член на една рецензентска комисија за избор на лица во наставно научно, научно, наставно-стручно и соработничко звање на Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Земјоделски институт – Скопје.

Во изборниот период, д-р Ивана Јанеска Стаменковска учествувала во изготвување и пријавување на 1 национален научен проект и 10 меѓународни научни проекти.

Други активности од Анекс 1 кои припаѓаат во стручно-апликативната дејност и дејноста од поширок интерес, релевантни за изборот.

Конкретните активности се наведуваат во табелата во Анекс 2 (член 5) од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци.

Оценка од самоевалуација

Кандидатката д-р Ивана Јанеска Стаменковска на последната спроведена евалуација, доби позитивна оценка од 9,56/10,00 од анонимно спроведената анкета на студентите на Факултетот за земјоделски науки и храна – Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатот, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Ивана Јанеска Стаменковска.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Ивана Јанеска Стаменковска поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избран во звањето редовен професор во научната област економика на земјоделството – 4.05.01.01.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Факултетот за земјоделски науки и храна – Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, д-р Ивана Јанеска Стаменковска да биде избрана во звањето **редовен професор** во научната област *экономика на земјоделството* – 4.05.01.01.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Драги Димитриевски, с.р.
Проф. д-р Драган Ѓошевски, с.р.
Проф. д-р Зорица Средојевиќ, с.р.

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Ивана Владимир Јанеска Стаменковска

(име, татково име и презиме)

Институција: Факултет за земјоделски науки и храна – Скопје

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: економика на земјоделството

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ –
РЕДОВЕН ПРОФЕСОР

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус * Просечниот успех на прв циклус изнесува: 8,58. Просечниот успех на втор циклус изнесува: 10,00.	ДА
2	Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира Назив на научната област: економика на земјоделството, подрачје: земјоделски и ветеринарни науки; поле: други земјоделски науки; потполе: агроекономика.	ДА
3	Објавени најмалку шест рецензирани научни труда во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор	ДА
3.1.1.	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирани во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование 1. Назив на научното списание: <i>Groundwater for Sustainable Development</i>, 21, 100892 2. Назив на електронската база на списанија: Web of Science – Emerging Sources Citation Index (ESCI), Scopus, SCImago Journal Ranking (SJR), SNIP; IF: 4.9 3. Наслов на трудот: Importance of good groundwater governance in economic development: The case of western Iran (https://doi.org/10.1016/j.gsd.2022.100892) 4. Година на објава: 2023	
3.1.2.	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирани во најмалку	

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование 1. Назив на научното списание: <i>Irrigation and Drainage</i>, 72(1), 196-212 2. Назив на електронската база на списанија: Web of Science (Clarivate Analytics), Scopus, Science Citation Index Expanded (Clarivate Analytics), Environment Index (EBSCO Publishing), CAB Abstracts® (CABI), итн. 3. Наслов на трудот: Determinants of farmers' choice to use irrigation systems: The case of northern Ethiopia (https://doi.org/10.1002/ird.2766) 4. Година на објава: 2023	
3.1.3	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирани во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование 1. Назив на научното списание: <i>Horticulturae</i>, 8(11), 1041 2. Назив на електронската база на списанија: Web of Science, Scopus, Ebsco, DOAJ, CABI, AGRIS, итн. 3. Наслов на трудот: Farmers' Participation in Modern Supply Chains: The Case of Mandarin Profitability in Punjab-Pakistan. (https://doi.org/10.3390/horticulturae8111041) 4. Година на објава: 2022	
3.1.4	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирани во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование 1. Назив на научното списание: <i>Agriculture</i>, 12(3), 390 2. Назив на електронската база на списанија: Web of Science, Scopus, Ebsco, DOAJ, CABI, AGRIS, итн. 3. Наслов на трудот: Training Needs Assessment: The Case of Female Rice Farmers in Northern Iran (https://doi.org/10.3390/agriculture12030390) 4. Година на објава: 2022	
3.1.5	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирани во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank	

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование 1. Назив на научното списание: <i>Sustainability</i>, 13(15), 8410 2. Назив на електронската база на списанија: Web of Science, Scopus, Ebsco, DOAJ, CABI, AGRIS, итн. 3. Наслов на трудот: Is it possible to tackle youth needs with agricultural and rural development policies? (https://doi.org/10.3390/su13158410) 4. Година на објава: 2021	
3.1.6	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование 1. Назив на научното списание: <i>Journal of Central European Agriculture</i>, 22(2), 462-470 2. Назив на електронската база на списанија: Web of Science, Scopus, Ebsco, DOAJ, CAB Abstracts, итн. 3. Наслов на трудот: Assessing technical efficiency of vegetable farms in North Macedonia (DOI: /10.5513/JCEA01/22.2.3129) 4. Година на објава: 2021	
3.1.7	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование 1. Назив на научното списание: <i>Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development</i>, Vol. 21 (1): 405-412. 2. Назив на електронската база на списанија: Web of Science Core Collection (Emerging Sources Citation Index, DOAJ, CABI, итн. 3. Наслов на трудот: Smallholders' Priorities in Financing: Mathematical Applications in a Context of a Post-transition Economy 4. Година на објава: 2021	
3.2.1	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови 1. Назив на научното списание: <i>Journal of Agricultural, Food and Environmental Sciences</i>, JAFES, 78(1), 14-22	

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): 31; Serbia – 6; Croatia – 5; Bosnia and Hercegovina – 3; Montenegro – 2; Germany – 1; Bulgaria – 2; Slovenia – 2; Austria – 1; Albania – 1; North Macedonia – 8. 3. Наслов на трудот: Assessing youth employment opportunities in agribusiness: A case study from the Pelagonia region. 4. Година на објава: 2024	
3.5.1	Зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји 1. Назив на зборникот: <i>Central European Congress on Food</i> (pp. 88-97). Cham: Springer International Publishing 2. Назив на меѓународниот собир: 10th Central European Congress on Food 3. Имиња на земјите: Босна и Херцеговина, Турција, Словенија, Унгарија, Србија итн. 4. Наслов на трудот: A Multi-criteria Decision Making Approach for Prioritization of the Common Market Organization Policy Measures in North Macedonia (DOI: 10.1007/978-3-031-04797-8_8) 5. Година на објава: 2022	
3.5.2	Зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји 1. Назив на зборникот: In PROCEEDINGS of the Joint Conference of the Slovenian Association of Agricultural Economists (DAES) and the Austrian Association of Agricultural Economists (ÖGA) "Societal changes and their implications on agri-food systems and rural areas" 2. Назив на меѓународниот собир: Joint Conference of the Slovenian Association of Agricultural Economists (DAES) and the Austrian Association of Agricultural Economists (ÖGA) 3. Имиња на земјите: Словенија, Австрија, Германија итн. 4. Наслов на трудот: How does North Macedonia's agricultural policy support adhere to the EU CAP? 5. Година на објава: 2022	
3.5.3	Зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји 1. Назив на зборникот: Acta Hortic. 1320, 79-86 2. Назив на меѓународниот собир: VIII South-Eastern Europe Symposium on Vegetables and Potatoes 3. Имиња на земјите: Австралија, Индија, Италија, Франција, САД итн.	

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	4. Наслов на трудот: Vegetable production in North Macedonia - competitiveness, trends and challenges (https://doi.org/10.17660/ActaHortic.2021.1320.10) 5. Година на објава: 2021	
4	Објавен рецензиран учебник, монографија, практикум или збирка задачи од научната област за која се избира 1. Наслов на учебникот: Сметководство на фарма (рецензија на ракопис објавена во Билтен бр. 1315 од 1.10.2024 година) 2. Место и година на објава: Скопје, 2024 година	ДА
5	Претходен избор во наставно-научно звање – вонреден професор, датум и број на Билтен: 1.4.2020 година, број 1212, стр. 261.	ДА
6	Има способност за изведување на високообразовна дејност, просечна оцена од евалуација на наставно-образовната дејност од 9,56/10,00.	ДА

* На лицата кои имаат заснован работен однос на Универзитетот или на некој од универзитетите во Република Македонија во моментот на стапување во сила на Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“ бр.82/2018), нема да се применуваат одредбите од Законот кои се однесуваат на просекот, односно дека лицата треба да имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус. Во овој случај, полето под реден број 1 не се пополнува.

** За кандидатот/ите кој има повеќе од 6 (шест) научни труда во референтна научна публикација, рецензентската комисија научните труда ќе ги наведе, ќе ги оцени и ќе ги вреднува во Образец 2.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Драги Димитриевски, с.р.

Проф. д-р Драган Гошевски, с.р.

Проф. д-р Зорица Средојевиќ, с.р.

ОБРАЗЕЦ 2

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: д-р Ивана Јанеска Стаменковска

Институција: Факултет за земјоделски науки и храна – Скопје

Научна област: економика на земјоделството

Ред. број	Назив на активноста (наставно-образовна):	Поени
I	Одржување на настава	
1	Трошоци и калкулации (3+2+2), 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024 – прв циклус (акред. 2018/19)	9.00
2	Сметководство на фарма (3+2+2), 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024, 2024/2025 – прв циклус (акред. 2018/19)	9.00
3	Таксации во земјоделството (3+2+2), 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024, 2024/2025 – прв циклус (акред. 2018/19)	9.00
4	Анализа на работење (3+2+2), 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024 – прв циклус (акред. 2018/19)	9.00
5	Трошоци во агробизнис (3+1+1), едногодишни студии, 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023 – втор циклус (акред. 2018/19)	9.00
6	Трошоци во агробизнис (5+3+2), двогодишни студии, 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023 – втор циклус (акред. 2018/19)	15.00
7	Сметководство во агробизнис (5+2+2), двогодишни студии, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023 - втор циклус (акред. 2018/19)	11.25
8	Проектен менаџмент (3+1+1), едногодишни студии, 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023 – втор циклус (акред. 2018/19)	9.00
9	Проектен менаџмент (5+3+2), двогодишни студии, 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023 – втор циклус (акред. 2018/19)	15.00
10	Математичко-статистички методи (4+2), едногодишни, 2023/2024, 2024/2025 – втор циклус (акред.2022)	6.00
11	Сметководство во агробизнис (4+2), едногодишни, 2023/2024, 2024/2025 – втор циклус (акред. 2022)	6.00
12	Проектен менаџмент (4+2), едногодишни, 2023/2024, 2024/2025 – втор циклус (акред. 2022)	6.00
13	Деловни системи во земјоделството, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024, 2024/2025 – трет циклус	18.00
II	Настава во школи и работилници (раководител и учесник)	
1	Работилница на тема „Проектен менаџмент – управување со проектен циклус и пристап на логична рамка“, Ивана Ј. Стаменковска, 22.8.2020 г., Преспа, организирана од CNVP	1.00
2	Работилница на тема „Анализа на информации за финансиските производи достапни за малите фармери во руралните средини“, Ана Симоновска, Ивана Ј. Стаменковска, 24.12.2020 г., онлајн, организирана од НФФ	1.00

3	Работилница на тема „Анализа на вредносниот синџир на вино – Методологија за приоритизација на клучните мерки на СМО политиката во потсекторот вино“, Ивана Ј. Стаменковска, 16.3.2021 г., онлајн, организирана од проект Introduction and Implementation of Common Market Organization Measures на МЗШВ	1.00
4	Работилница на тема „Rural NEETs in North Macedonia as a challenge for the agricultural and rural development policies“, Ивана Ј. Стаменковска, Емељ Туна, 8.10.2021 г., Скопје, организирана од ФЗНХ и СА18213	1.00
5	Работилница на тема „Калкулација за пресметка на цена на чинење – градинарско производство“, Ивана Ј. Стаменковска, 8.6.2021 г., Скопје, организирана од ФЗНХ и FAO	1.00
6	Работилница на тема „Родова анализа-Теренско истражување“, Ивана Ј. Стаменковска, Драги Димитриевски, 14.6.2023 г., Маврово, организирана од ФЗНХ и UN Women	1.00
7	Работилница на тема „Перспективите на руралните жени кон националната политика за земјоделство и рурален развој“, Ивана Ј. Стаменковска, 14.6.2023, Скопје, организирана од ФЗНХ и UN Women	1.00
8	Работилници за финансиска писменост на населението „Savings Game“, Ивана Ј. Стаменковска, Ана Симоновска, 27 – 29.4.22, 4 – 6.5.22, 1 – 3.6.22, онлајн, организирани од Sparkassenstiftung	3.00
9	Работилници за финансиска писменост на населението Farmers Business Game“, Ивана Ј. Стаменковска, Ана Симоновска, 15 – 17.2.23, 3.3.23, 13 – 15.3.23, онлајн, организирани од Sparkassenstiftung	3.00
10	Работилница на тема „Водење сметководствена евиденција со цел носење добри деловни одлуки“ и „Управување со проектен циклус-пристап на логична рамка“, Ивана Ј. Стаменковска, 11.11.2023, Битола, организирана од АПРЗ и проект Renaissance	1.00
11	Работилница на тема „Управување со проектен циклус и матрица на логична рамка“, Ивана Ј. Стаменковска, 22.11.2023, Скопје, организирана од ФЗНХ и проект Renaissance	1.50
12	Работилници на тема „Training of Trainers on Farm Accounting“, Ивана Ј. Стаменковска, Александра М. Стојческа, 29.6.2023, Скопје, 12.7.2023, Приштина-Косово, 15.9.2023, Подградец, Албанија, организирани од WeEffect	3.00
13	Работилница на тема „Улога на сметководството на фарма во производството на овошје и зеленчук“, Ивана Ј. Стаменковска, 21.2.2024, Скопје, организирана од ФЗНХ и проект на USAID/AgroNet	1.00
III	Одржување вежби	
1	Трошоци и калкулации (3+2+2), 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024 – прв циклус (акред.2018/19)	4.50
2	Сметководство на фарма (3+2+2), 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024, 2024/2025 – прв циклус (акред.2018/19)	4.50
3	Таксаци во земјоделството (3+2+2), 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024, 2024/2025 – прв циклус (акред.2018/19)	4.50
4	Анализа на работење (3+2+2), 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024 - прв циклус (акред.2018/19)	4.50
5	Трошоци во агробизнис (3+1+1), едногодишни студии, 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023 – втор циклус (акред.2018/19)	1.80

6	Трошоци во агробизнис (5+3+2), двогодишни студии, 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023 – втор циклус (акред.2018/19)	5.40
7	Сметководство во агробизнис (5+2+2), двогодишни студии, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023 – втор циклус (акред.2018/19)	2.70
8	Проектен менаџмент (3+1+1), едногодишни студии, 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023 – втор циклус (акред.2018/19)	1.80
9	Проектен менаџмент (5+3+2), двогодишни студии, 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023 – втор циклус (акред.2018/19)	5.40
10	Математичко-статистички методи (4+2), едногодишни, 2023/2024, 2024/2025 – втор циклус (акред.2022)	1.80
11	Сметководство во агробизнис (4+2), едногодишни, 2023/2024, 2024/2025 – втор циклус (акред. 2022)	1.80
12	Проектен менаџмент (4+2), едногодишни, 2023/2024, 2024/2025 – втор циклус (акред.2022)	1.80
IV	Подготовка на нов предмет	
1	Вовед во оперативни истражувања – прв циклус (акред. 2022)	1.00
2	Моделирање – прв циклус (акред. 2023)	1.00
3	Математичко-статистички методи – втор циклус (акред. 2022)	1.00
4	Проектен менаџмент – втор циклус (акред. 2022)	1.00
V	Консултации со студенти	
1	Трошоци и калкулации (3+2+2), 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024 – прв циклус (акред. 2018/19)	1.35
2	Сметководство на фарма (3+2+2), 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024, 2024/2025 – прв циклус (акред.2018/19)	0.51
3	Таксаци во земјоделството (3+2+2), 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024, 2024/2025 – прв циклус (акред.2018/19)	0.53
4	Анализа на работење (3+2+2), 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024 – прв циклус (акред.2018/19)	0.34
5	Трошоци во агробизнис, едногодишни и двогодишни студии, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023 – втор циклус (акред.2018/19)	0.04
6	Сметководство во агробизнис, едногодишни и двогодишни студии, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023 – втор циклус (акред.2018/19)	0.01
7	Проектен менаџмент, едногодишни и двогодишни студии, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023 – втор циклус (акред.2018/19)	0.04
8	Математичко-статистички методи, едногодишни, 2023/2024 - втор циклус (акред.2022)	0.01
9	Сметководство во агробизнис (4+2), едногодишни, 2023/2024, 2024/2025 – втор циклус (акред.2022)	0.00
10	Проектен менаџмент (4+2), едногодишни, 2023/2024, 2024/2025 – втор циклус (акред.2022)	0.00
VI	Ментор или член на комисија за оцена или одбрана на магистерски труд	
1	Член на комисија за оцена и одбрана на магистерски труд под наслов „Политика руралног развоја према младим пољопривредницима - пример Северне Македоније“, изработен од Деспина Поповска Стојанов, на Пољопривредни факултет, Универзитет во Белград	0.30

2	Член на комисија за оцена и одбрана на магистерски труд под наслов „Влијание на земјоделството врз регионалниот развој“, изработен од Мери Жаја на ФЗНХ – Скопје, УКИМ во Скопје	0.30
VII	Ментор или член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа	
1	Ментор на дипломска работа (x 6)	1.20
2	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа (x 16)	1.60
VIII	Позитивно рецензиран универзитетски учебник	
1	Учебник по предметната програма „Сметководство на фарма“ од автор проф. д-р Ивана Јанеска Стаменковска, објавен во Билтен бр.1315 од 1.10.2024 година, стр. 499-505	8.00
IX	Пакет материјали за одреден предмет	
1	Проектен менаџмент (предавања и вежби) – втор циклус (акред. 2022)	1.00
	Вкупно	210.48

Ред. број	Назив на активноста (научноистражувачка):	Поени
I	Раководител на меѓународен научен проект	
1	Раководител на проектот „Bioeconomy excellence alliance for stimulating innovative and inclusive green transition – BEAMING“, финансиран од програмата HORIZON-WIDERA-2023-ACCESS-03, според Договор за грант 101137131 – BEAMING – HORIZON-WIDERA-2023-ACCESS-03, имплементиран од ФЗНХ, период на имплементација 2024-2027	9.00
2	Раководител на проектот „Agribusiness Innovation-A Pathway to Sustainable Economic Development - RENAISSANCE“, финансиран од програмата Interreg IPA CBC Greece-Republic of North Macedonia 2014-2020, имплементиран од ФЗНХ, период на имплементација 2021 – 2023	9.00
II	Учесник во меѓународен научен проект	
1	Учесник и експерт на проектот „Resilient beekeeping and breeding to safeguard natural genetic resources and pollination services-BEEGUARDS“, финансиран од програмата HORIZON EUROPE, според Договор за грант 101082073, имплементиран од ФЗНХ, период на имплементација 2023 – 2027	5.00
2	Учесник и експерт на проектот „Exploiting the untapped potential of fruit tree wild diversity for sustainable agriculture-FRUITDIV“, финансиран од програмата HORIZON EUROPE, според Договор за грант 101133964 – FRUITDIV – HORIZON-CL6-2023-BIODIV-01, имплементиран од БФОР, период на имплементација 2024-2028	5.00
3	Учесник и експерт на проектот „Професионални курсеви за компании од секторот овошје и зеленчук – Зајакнување на капацитетите на локалните мали и средни претпријатија за подобрување на нивниот пристап до регионалните и надворешните пазари“, финансиран од програмата на USAID – EDGE, според Договор за грант со бр. 1-10-1-20231, имплементиран од ФЗНХ, период на имплементација 2024 год.	5.00
4	Учесник на проектот „Nature based solutions for prevention and mitigation of natural disasters in the cross border area - sol-na“ финансиран од програмата Interreg IPA CBC Greece-Republic of North Macedonia 2014 – 2020, период на имплементација 2021 – 2023	5.00

5	Учесник и експерт на проектот „Carbon Initiative for Climate-resilient Agriculture - CARBONICA“, финансиран од програмата HORIZON EUROPE, според Договор за грант 101087233 – CARBONICA – HORIZON-WIDERA-2022-ACCESS-04, имплементиран од АПРЗ, период на имплементација 2023 – 2026	5.00
6	Учесник и експерт на проектот „National and regional expertise on Agricultural Policy Monitoring“; AAEM, Agricultural Policy Dialogue, SWG, GFA, IAK; 2023 – тековно	5.00
7	Учесник и експерт на проектот „National and regional expertise on Role of Women in the Rural Areas“; AAEM, Agricultural Policy Dialogue, SWG, GFA, IAK; 2023 – тековно	5.00
8	Учесник и експерт на проектот „Regional study on the situation and the needs of rural youth based on quantitative and qualitative research in the Western Balkan countries and territories, including preparation of national study on the situation and needs of rural youth“; AAEM, Agricultural Policy Dialogue, SWG, GFA, IAK; 2022 – тековно	5.00
9	Учесник и експерт на проектот „Comparative analysis of agricultural sectors and rural areas in the pre-accession countries: agricultural policy developments, situation of the agri-food sector and economic context in the Western Balkans and to the extent possible in Turkey“; AAEM, Wageningen Economic Research and Regional Rural Development Standing Working Group in South-Eastern Europe (SWG); 2021 – 2022	5.00
10	Експерт на проектот „Introduction and implementation of Common Markets Organization measures in FYR of Macedonia“; Evoluxer S.L., Spain; JNKE 46-Prioritisation of the policy measures and commodity outlooks and balances; 2020 – 2021	5.00
11	Експерт на проект „Calculation of cost of production of selected agricultural products“; National Junior Consultant on Agriculture Economics – data quality, Food and Agriculture Organization of United Nations-FAO; 2021	5.00
12	Учесник и експерт на проектот „Revenue diversification pathways in Africa through bio-based and circular agricultural innovations - DIVAGRI“, финансиран од програмата HORIZON EUROPE, според Договор за грант 101000348 – DIVAGRI – H2020-SFS-2018-2020 / H2020-SFS-2020-2, имплементиран од ФЗНХ, период на имплементација 2021 – 2025	5.00
13	Експерт на проектот „Building the basis for the reform of the Tobacco Sector“; JNKE 11-Development of business plans for pilot farms related to diversification with stevia and aromatic plants; имплементиран од Evoluxer S.L., Spain и МЗШВ; 2019 – 2020	5.00
14	Експерт на проектот „CA18213 - Rural NEET Youth Network: Modelling the risks underlying rural NEETs social exclusion“; финансиран од COST акција; 2021 – 2024	5.00
15	Учесник и експерт на проектот „EIT xKIC Circular Economy Consumer Engagement Labs in Western Balkans“, финансиран од програмата EIT FOOD, според Договор за грант Кава 21335, имплементиран од ФЗНХ, период на имплементација 2021	5.00
16	Учесник и експерт на проектот „METROFOOD PP - Metrofood RI Preparatory Phase Project“, финансиран од програмата HORIZON EUROPE, според Договор за грант 871083 – METROFOOD-PP – H2020-INFRADEV-2018 – 2020/H2020-INFRADEV-2019-2, имплементиран од ФЗНХ период на имплементација 2019 – 2022	5.00

17	Учесник и експерт на проект „Study on the research, innovation and technology transfer capacities and on the recent agricultural policy developments in the context of the EU approximation process in the pre-accession countries“, funded by Joint Research Centre (JRC) – European Commission, 2019 – 2020.	5.00
18	Учесник на проект „Improving the conservation of the priority plants in the cross-border area - Conse-pp“, финансиран од програмата Interreg CBC Greece – North Macedonia 2014 – 2020, а имплементиран од Општина Дебрца, 2018-2023	5.00
Учесник во национален научен проект		
1	Учесник и експерт на проектот „Изработка на студии за просторни планови – Дел 2: Земјоделство и земјоделско земјиште за Просторниот план на Република Северна Македонија (2021 – 2040)“, финансиран од Агенција за планирање на просторот, имплементиран од ФЗНХ, 2022 – 2023	3.00
2	Учесник и експерт во проектот „Consulting Services for Policy Analysis Capacity Building - Development of Analytical Tool including Mid-term evaluation and review of NARDS 2021 – 2027“; Здружение на агроекономисти на Република Македонија, Светска банка, МЗШВ; 2024 – тековно	3.00
3	Учесник и експерт на проектот „Кон повеќе родово-одговорни политики за земјоделство и рурален развој“; UN Women, Факултет за земјоделски науки и храна – Скопје, 2021 – 2023	3.00
4	Учесник и експерт во проектот „Пазарот на трудот за дипломираните земјоделски инженери“, Факултет за земјоделски науки и храна, УКИМ, 2022 – 2023	3.00
5	Учесник на проект „Monitoring and Evaluation of CSO and Media grants provided through the Nordic support for Progress of North Macedonia project“, UNOPS-SIDAPRO-2021-S-004, 2021	3.00
6	Учесник и експерт на проектот „Институционална поддршка на НФФ“; Национална федерација на фармери – Скопје, 2019 – 2020	3.00
Монографија		
1	Симоновска, А. и Јанеска-Стаменковска, И. (2020). Анализа на информации за финансиските производи достапни за малите фармери во руралните средини. Скопје: Национална федерација на фармери.	8.00
Монографија објавена во странство		
1	Aramyan, L., van Galen, M., Logatcheva, K., Hercegljic, N., in contribution from Janeska Stamenkovska, I. , Ali Koç, A., Kovacevic, V., Markovic, M., Martinovska Stojcheska, A., Zhllima, E. (2024) Comparative analysis of the socio-economic developments and competitiveness of the agri-food sector at a sectoral and macro level in the pre-accession countries. European Commission Directorate-General for Agriculture and Rural Development, https://data.europa.eu/doi/10.2762/357839	12.00
Дел од монографија објавена во странство		

1	Kotevska, A., Martinovska Stojcheska, A., Janeska Stamenkovska, I. , Dimitrievski, D. (2024). Chapter 6. Agricultural Policy Developments in North Macedonia. In: Martinovska Stojcheska, A., Kotevska A., Kasimis, C., Pavloska Gjorgjieska, D. (Eds). Directorate-General for Agriculture and Rural Development, Directorate G International, European Commission https://data.europa.eu/doi/10.2762/638991	6.00
2	Martinovska Stojcheska, A., Kotevska, A., Janeska Stamenkovska, I. , Dimitrievski, D., Zhllima, E., Vaško, Ž., Bajramović, S., Kerolli Mustafa, M., Spahić, M., Kovačević, V., Koç, A.A., Bayaner, A., Ciaian P. (2021). Recent agricultural policy developments in the context of the EU approximation process in the pre-accession countries, Martinovska Stojcheska, A., Kotevska, A., Ciaian, P., Ilic, B., Pavloska-Gjorgjieska, D., Salputra G., eds., EUR 30687 EN, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2021, ISBN 978-92-76-37270-7, doi:10.2760/041338, JRC124502.	6.00
	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание кое има импакт-фактор во годината на објавување на трудот, индексирано во Ebsco, Scopus, Web of Science, итн.	
1	Sarami-Foroushani, T., Balali, H., Movahedi, R., Kurban, A., Värnik, R., Janeska Stamenkovska, I. , & Azadi, H. (2023). Importance of good groundwater governance in economic development: The case of western Iran. <i>Groundwater for Sustainable Development</i> , 21, 100892. https://doi.org/10.1016/j.gsd.2022.100892	9.70
2	Gebrekidan, B. G., Abbay, A. G., Azadi, H., Viira, A. H., Tanaskovik, V., Janeska Stamenkovska, I. , ... & Scheffran, J. (2023). Determinants of farmers' choice to use irrigation systems: The case of northern Ethiopia. <i>Irrigation and Drainage</i> , 72(1), 196-212. https://doi.org/10.1002/ird.2766	6.40
3	Goli, I., Azadi, H., Miceikienė, A., Tanaskovik, V., Janeska Stamenkovska, I. , Kurban, A., & Viira, A. H. (2022). Training Needs Assessment: The Case of Female Rice Farmers in Northern Iran. <i>Agriculture</i> , 12(3), 390. https://doi.org/10.3390/agriculture12030390	8.40
4	Mazhar, R., Xuehao, B., Viira, A. H., Janeska Stamenkovska, I. , Nacka, M., Azadi, H., & Wei, Z. (2022). Farmers' Participation in Modern Supply Chains: The Case of Mandarin Profitability in Punjab-Pakistan. <i>Horticulturae</i> , 8(11), 1041. https://doi.org/10.3390/horticulturae8111041	7.90
5	Mujčinović, A., Nikolić, A., Tuna, E., Janeska Stamenkovska, I. , Radović, V., Flynn, P., & McCauley, V. (2021). Is it possible to tackle youth needs with agricultural and rural development policies?. <i>Sustainability</i> , 13(15), 8410. https://doi.org/10.3390/su13158410	8.69
	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание кое нема импакт-фактор во годината на објавување на трудот, индексирано во Ebsco, Scopus, Web of Science, итн.	
1	Martinovska Stojcheska, A., Janeska Stamenkovska, I. , Kotevska, A., Dimitrievski, D., & Žgajnar, J. (2021). Assessing technical efficiency of vegetable farms in North Macedonia. <i>Journal of Central European Agriculture</i> , 22(2), 462-470. DOI: /10.5513/JCEA01/22.2.3129	3.00

2	Janeska-Stamenkovska, I. and Simonovska, A. (2021). Smallholders' Priorities in Financing: Mathematical Applications in a Context of a Post-transition Economy. <i>Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development</i> , Vol. 21 (1): 405-412.	4.50
3	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание во кое трудовите подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор	
4	Nacka, M., Elenov, R., & Janeska-Stamenkovska, I. (2024). Assessing youth employment opportunities in agribusiness: A case study from the Pelagonia region. <i>Journal of Agricultural, Food and Environmental Sciences, JAFES</i> , 78(1), 14-22.	4.00
	Трудови со оригинални научни резултати, објавен во зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот/научниот комитет се од најмалку три земји	
1	Janeska Stamenkovska, I. , Dimitrievski, D., Nikolov, D., & Elenov, R. (2022). A Multi-criteria Decision Making Approach for Prioritization of the Common Market Organization Policy Measures in North Macedonia. In <i>Central European Congress on Food</i> (pp. 88-97). Cham: Springer International Publishing. DOI: 10.1007/978-3-031-04797-8_8	3.00
2	Martinovska Stojcheska, A., Kotevska, A., Janeska Stamenkovska, I. , Dimitrievski D. (2022). How does North Macedonia's agricultural policy support adhere to the EU CAP?. In PROCEEDINGS of the Joint Conference of the Slovenian Association of Agricultural Economists (DAES) and the Austrian Association of Agricultural Economists (ÖGA) "Societal changes and their implications on agri-food systems and rural areas", 9-11, Ljubljana, Slovenia	3.00
3	Martinovska Stojcheska, A., Agic, R. and Janeska Stamenkovska, I. (2021). Vegetable production in North Macedonia - competitiveness, trends and challenges. <i>Acta Hort.</i> 1320, 79-86 https://doi.org/10.17660/ActaHortic.2021.1320.10	4.00
4	Martinovska Stojcheska, A., Kotevska, A., Janeska Stamenkovska, I. , Dimitrievski, D., Zhllima, E., Spahić, M., ... & Ali Koç, A. (2021). The role of rural development funds in EU pre-accession countries: the case of IPARD II, 23-32	3.00
	Апстракт објавен во зборник на конференција (меѓународна)	
1	Popovska Stojanov, D., Gjosheva - Kovachevikj, M., Dimitrov, L., Janeska Stamenkovska, I. , Martinovska Stojcheska, A. (2024). Influence of state support measures on young farmers empowerment in North Macedonia. 34th International Scientific-Expert Conference of Agriculture and Food Industries, 9-11.10.2024, Sarajevo Bosnia and Hercegovina	1.00
2	Janeska Stamenkovska I. , Dimitrievski D., Nacka M., Elenov R. (2023). Rural women perspectives towards national agricultural policy. International Scientific Symposium "Agricultural economy in support of agriculture and development of rural areas"; 7.11.2023, Sofia, Bulgaria	1.00

3	Popovska Stojanov, D., Gjosheva - Kovachevikj, M., Dimitrov, L., Janeska Stamenkovska, I. , Martinovska Stojcheska, A. (2023). Rural development policies towards empowering of young farmers: A case study in Southeastern North Macedonia. XII International Symposium on Agricultural Sciences, 24-26.5.2023, Trebinje, Bosnia and Hercegovina	1.00
4	Zgajnar J. & Janeska Stamenkovska, I. (2022). Farm model analysis of viticulture sector in Slovenia. IV International Symposium for Agriculture and Food, 12-14.10.2022, Ohrid, North Macedonia	1.00
5	Manasievska, S., Janeska Stamenkovska, I. , Mitkova, T., Arsov, T., Markoski, M. (2022). Ethnobotanical study of medicinal and aromatic plants in National Park Pelister and Prespa Region. IV International Symposium for Agriculture and Food, 12-14.10.2022, Ohrid, North Macedonia	1.00
6	Pour, M.; Azadi, H.; Dogot, T.; Lopez-Carr, D.; Tanaskovik, V.; Janeska Stamenkovska, I. ; Lebailly, P. (2022). Land suitability analysis of agricultural storage for logistic providers: A meta analysis. IV International Symposium for Agriculture and Food, 12-14.10.2022, Ohrid, North Macedonia	1.00
7	Martinovska Stojcheska, A.; Janeska Stamenkovska, I. ; Elenov, R.; Dimitrievski, D. (2022). Grape production resilience and profitability breakeven in times of crisis. IV International Symposium for Agriculture and Food, 12-14.10.2022, Ohrid, North Macedonia	1.00
8	Tuna, E., Janeska Stamenkovska, I. Simonovska, A., Nacka, M...(2022). The labor market for agricultural engineers – Case of the Faculty of Agricultural Sciences and Food-Skopje. IV International Symposium for Agriculture and Food, 12-14.10.2022, Ohrid, North Macedonia	1.00
9	Janeska Stamenkovska, I. Martinovska Stojcheska, A., Dimitrievski, D. (2021). The role of agricultural insurance as a risk management instrument. 8th International Conference "Agriculture and food supply: Markets and agricultural policies"; Sofia, Bulgaria, 27-28.10.2021	1.00
10	Janeska Stamenkovska, I. , Dimitrievski, D., Nikolov, D., & Elenov, R. (2021). A Multi-criteria Decision Making Approach for Prioritization of the Common Market Organization Policy Measures in North Macedonia. 10th Central European Congress on Food (CeFood), 10-11.6.2021, Sarajevo, Bosnia and Hercegovina	1.00
	Рецензија на научен/стручен труд	
1	Рецензија на оригинален научен труд од меѓународен симпозиум AgroRes, 2024	0.20
2	Рецензија на оригинален научен труд од меѓународен симпозиум - 10th Central European Congress on Food (CeFood), 2021	0.20
3	Рецензија на два оригинални научни трудови од меѓународна научна конференција со наслов „Economic and business trends shaping the future“, 2020	0.40
	Секциско предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество	
1	Презентација на „Agricultural Policy Forum 2022: Agriculture and Rural Development in the Context of the Green Agenda for the Western Balkans: Overcoming the Impact of the Global Challenges“, Working Group 4: The role of youth in the rural development of the Western Balkans, 18-20.10.2022, Tirana	2.00

Учество на научен стручен собир со реферат (усна презентација)		
1	Janeska Stamenkovska I. , Dimitrievski D., Nacka M., Elenov R. (2023). Rural women perspectives towards national agricultural policy. International Scientific Symposium "Agricultural economy in support of agriculture and development of rural areas"; 7.11.2023, Sofia, Bulgaria	1.00
2	Martinovska Stojcheska, A., Kotevska, A., Janeska Stamenkovska, I. , Dimitrievski, D. (2023). Agriculture and Rural Policy Developments in the Western Balkans – Internal and External Challenges towards EU integration. EAAE Congress 2023, Rennes, France	1.00
3	Zgajnar J. & Janeska Stamenkovska, I. (2022). Farm model analysis of viticulture sector in Slovenia. IV International Symposium for Agriculture and Food, 12-14.10.2022, Ohrid, North Macedonia	1.00
4	Janeska Stamenkovska, I. Martinovska Stojcheska, A., Dimitrievski, D. (2021). The role of agricultural insurance as a risk management instrument. 8th International Conference "Agriculture and food supply: Markets and agricultural policies"; Sofia, Bulgaria, 27-28.10.2021	1.00
5	Janeska Stamenkovska, I. , Dimitrievski, D., Nikolov, D., & Elenov, R. (2021). A Multi-criteria Decision Making Approach for Prioritization of the Common Market Organization Policy Measures in North Macedonia. 10th Central European Congress on Food (CeFood), 10-11.6.2021, Sarajevo	1.00
Учество на научен стручен собир со реферат (постер)		
1	Martinovska Stojcheska, A., Kotevska, A., Janeska Stamenkovska, I. , Dimitrievski, D., (2023). Agricultural Policy In EU Pre-Accession Countries Towards Green Transition. EAAE Congress 2023, Rennes, France	0.50
2	Martinovska Stojcheska, A., Kotevska, A., Janeska Stamenkovska, I. , Dimitrievski, D.... (2021). How close are the EU pre-accession countries in their agricultural policy alignment with the EU CAP? EAAE Congress 2021, Prague, Czech Republic	0.50
ВКУПНО		224.39

Ред. број	Назив на активност (стручно-апликативна):	Поени
I	Студија, физибилити студија, истражување на пазарот (одговорен или соработник)	
1	Kotevska, A., Martinovska Stojcheska, A., Janeska Stamenkovska, I. , Dimitrievski, D. (2024). Agricultural Policy Monitoring - North Macedonia, Case Study Report, Skopje, SWG	1.00
2	Tuna, E., Janeska Stamenkovska, I. and Simonovska, A. (2023). The Role of Youth in Agriculture and Rural Development in the Western Balkans, National Report: North Macedonia. Skopje, SWG.	1.00
3	Танасковиќ, В., Гошевски, Д., Симоновска, А., Јанеска Стаменковска, И. и сор. (2023). Просторен план на Република Северна Македонија 2021 – 2040: Земјоделство и земјоделско земјиште за ППРСМ (2021 – 2040), Агенција за планирање на просторот	1.00
4	Gjosevski, D., Simonovska, A., Janeska Stamenkovska, I. , Jankulovski, N. (2023). Mapping of the primary agricultural sector in the Cross border area. Renaissance	1.00

5	Tuna, D., Dimitrievski, D., Janeska Stamenkovska, I. , Jankulovski, N. (2023). Study for the Cross border area needs of stakeholders and graduated. Renaissance	1.00
6	Nacka, M., Elenov, R., Janeska Stamenkovska, I. Jankulovski, N. (2023). Mapping of the agri-entrepreneur sector in the Cross border area. Renaissance	1.00
7	Nacka, M., Drichoutis, A., Nayga R.M., Dimitrievski, D., Janeska Stamenkovska, I. (2023). Policy Brief, Towards more gender-responsive policies and budgets for agriculture and rural development. UN Women	1.00
8	Martinovska Stojcheska, A., Kotevska, A., Simonovska, A., Gjoshevski, D., Dimitrievski, D., Tuna, E., Janeska Stamenkovska, I. , Nacka, M., Elenov, R. and Chanevski, Z. (2022). Status of Organic Agriculture and Industry in North Macedonia, p.30. Dresden, Germany: EkoConnect e.V.	1.00
9	Martinovska Stojceska A. & Janeska Stamenkovska, I. (2022). Guide for keeping records and basic farm accounting for small farmers and rural households, WeEffect	1.00
10	Martinovska Stojceska A. & Janeska Stamenkovska, I. (2022). Tool for keeping records and basic farm accounting for small farmers and rural households, WeEffect	1.00
11	Janeska Stamenkovska, I. (2021). Prioritisation of the policy measures and commodity outlooks and balances. Introduction and Implementation of Common Market Organization Measures. EuropeAid/139105/DH/SER/MK	1.00
12	Martinovska Stojceska, A., Janeska Stamenkovska, I. , Dimitrov, L. Popovska Stojanov, D. (2021). Methodology for calculation of cost of production - selected agricultural producers in North Macedonia. Strengthening of Agriculture and Rural Development Policy Analysis and Programming (TCP/MCD/3703/C2). FAO	1.00
13	Мартиновска Стојческа, А., Јанеска Стаменковска, И. и сор. (2021). Одредување на цената на чинење на десет земјоделски производи од стратешка важност. Зајакнување на анализата и програмирањето на политиките за земјоделство и рурален развој (TCP/MCD/3703/C2). ФАО	1.00
14	Janeska Stamenkovska, I. & Borisov, B. (2021). Hydro-system Bregalnica: Baseline Assessment – Socio-economic Analysis. PointPro Consulting	1.00
15	Мартиновска Стојческа, А. & Јанеска Стаменковска, И. (2020). Прирачник: Одредени економски ефекти од климатските промени: Студија на случај винова лоза. Проект „Да зборуваме за климатски промени“ на CNVP и БФОР	1.00
16	Мартиновска Стојческа, А. & Јанеска Стаменковска, И. (2020). Извештај – Одредени економски ефекти од климатските промени: Студија на случај винова лоза. Проект „Да зборуваме за климатски промени“ на CNVP и БФОР	1.00
17	Јанеска Стаменковска, И. (2020). Бизнес-планови за пилот фарми поврзани со диверзификација со стевиа и ароматични растенија. Evoluxer S.L., Spain и МЗШВ	1.00
18	Мартиновска Стојческа, А., Јанеска Стаменковска, И. и сор. (2020). Развивање на капацитетите за стратешко и оперативно работење. Пакет-материјали за Здружението за рурален развој Рурални жени од Преспа, Ресен. ЗАЕМ, CNVP	1.00

II	Учество во промотивни активности на Факултетот	
1	Учество во промотивни активности на ФЗНХ – Скопје, 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024, 2024/2025	2.00
ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС		
III	Член на комисија за изработка на измени и дополнувања на закон, изработка на подзаконски акт	
1	Член на работна група (комисија) за измена и дополнување на Законот за земјоделство и рурален развој во делот на Земјоделски задруги	2.0
IV	Претседател на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир	
1	Претседател на Програмски одбор на 4. Меѓународен симпозиум за земјоделство и храна – ISAF 2022, Факултет за земјоделски науки и храна – Скопје, 12 – 14 октомври 2022, Охрид	2.00
2	Претседател на Секретаријат на 4. Меѓународен симпозиум за земјоделство и храна – ISAF 2022, Факултет за земјоделски науки и храна-Скопје, 12 – 14 октомври 2022, Охрид	2.00
V	Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир	
1	Член на Организационен одбор на 4. Меѓународен симпозиум за земјоделство и храна – ISAF 2022, Факултет за земјоделски науки и храна-Скопје, 12 – 14 октомври 2022, Охрид	1.00
2	Член на Програмски одбор на 11. Меѓународен симпозиум за земјоделски науки-AgroRes 2022, Универзитет во Бања Лука, 26 – 28 мај 2022, Требиње, БИХ	1.00
3	Член на Програмски одбор на 12. Меѓународен симпозиум за земјоделски науки-AgroRes 2023, 24 – 26 мај 2023, Универзитет во Бања Лука, Требиње, БИХ	1.00
4	Член на Програмски одбор на 13. Меѓународен симпозиум за земјоделски науки-AgroRes 2024, 27 – 30 мај 2023, Универзитет во Бања Лука, Требиње, БИХ	1.00
5	Член на Програмски одбор на меѓународната научна конференција „Conserving soils and water“, 9 мај 2023, Bulgarian Scientific Technical Union of Mechanical Engineering, Бугарија	1.00
6	Член на Програмски одбор на 2. Меѓународен симпозиум за дигитални технологии во земјоделството – ISDTA 2024, 1 – 4 октомври 2024, Факултет за агробiotехнички науки, Осиек, Хрватска	1.00
VI	Изготвување и пријавување на научен/образовен национален проект (соработник)	
1	Соработник во изготвување и пријавување на проект со наслов „Establishment of Centre for promoting sustainability in agriculture and life in NEPR“, ЗАЕМ, 2022	0.5
VII	Изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект (соработник)	
1	Соработник во изготвување и пријавување на научен меѓународен проект "Enriching of agricultural practical education-DigiAg", Erasmus+, 2022	1.00

2	Соработник во изготвување и пријавување на научен меѓународен проект "Boosting sustainable agri-food research excellence and outreach-AgriExcel", Twinning Western Balkans-Horizon Widera, 2021	1.00
3	Соработник во изготвување и пријавување на научен меѓународен проект "101060771 – LetSCAR", HORIZON-CL6-2021-GOVERNANCE-01, 2021	1.00
4	Соработник во изготвување и пријавување на научен меѓународен проект "International Platform for Digital Agriculture and Rural Development for Vocational Excellence - I-DARE", ERASMUS-EDU-2022-PEX-COVE, 2022	1.00
5	Соработник во изготвување и пријавување на научен меѓународен проект "Pan-EU-China Green Alliance for a strengthened cooperation on smart nutrient budget management in diverse and cross-sectoral agricultural systems’ – NutriSMART", HORIZON-CL6-2022-ZEROPOLLUTION-01-03, 2022	1.00
6	Соработник во изготвување и пријавување на научен меѓународен проект "Regenerative Communities – RENATIVE", Interreg IPA Adrion Programme, 2023	1.00
7	Соработник во изготвување и пријавување на научен меѓународен проект "A network boosting BEST practices 4 SOIL health and 2 promote sustainable agriculture in Europe (BEST4SOIL-2)", HORIZON-CL6-2023-GOVERNANCE-01-19, 2023	1.00
8	Соработник во изготвување и пријавување на научен меѓународен проект "Ag4.0 Excellence Hub: Cultivating Progress through Digital Transformation of Western Balkans Agrifood Sector", HORIZON EUROPE, 2024	1.00
9	Соработник во изготвување и пријавување на научен меѓународен проект "Promoting the circular economy as a factor for resource efficiency and environmental protection in the cross-border area-CIRENA", Interreg IPA CBC Greece-North Macedonia 2021 – 2027 programme, 2024	1.00
10	Соработник во изготвување и пријавување на научен меѓународен проект „Digitally-enhanced postharvest sustainable solutions to decrease losses and waste plant-based food value chains-FoodSmart“, PRIMA, 2024	1.00
VIII	Продекан	
1	Продекан за меѓународна соработка и финансии на Факултет за земјоделски науки и храна – Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, мандатен период 2021 – 2024	4.00
2	Продекан за меѓународна соработка и финансии на Факултет за земјоделски науки и храна – Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, мандатен период 2024 – 2027	4.00
IX	Член на факултетска комисија	
1	Претседател на Комисија за меѓународна соработка на Факултетот за земјоделски науки и храна – Скопје (2021 – 2024, 2024 – 2027)	1.00
2	Член на Комисија за спорт и студентски активности на Факултетот за земјоделски науки и храна – Скопје (2021 – 2024, 2024 – 2027)	1.00
X	Член на комисија за избор во звање	
1	Член на Рецензентска комисија за избор на лице во наставно научно, научно, наставно-стручно и соработничко звање на Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Земјоделски институт – Скопје	0.20
XI	Учество во комисији и тела на државни и други органи	

1	Член на Национален комитет за мрежата за сметководствени податоци од земјоделско стопанство	1.00
2	Член на Институт за стандардизација на Република Северна Македонија – ИСРМ 42 Менаџмент со човечки ресурси	1.00
XII	Член на Управен одбор на здружение поврзано со структурата	
1	Генерален секретар и член на Извршен одбор на Здружението на агроекономисти на Република Северна Македонија	0.30
2	Секретар на Секретаријатот на Асоцијацијата на факултети за земјоделски науки од Југоисточна Европа	0.30
	Вкупно	55.30

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ		Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ		210.48
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ		224.39
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ		55.30
	Вкупно	490.17

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Драги Димитриевски, с.р.
Проф. д-р Драган Ѓошевски, с.р.
Проф. д-р Зорица Средојевиќ, с.р.

Прилог бр. 5

**ПРЕГЛЕД
НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА ФАКУЛТЕТ ЗА МУЗИЧКА УМЕТНОСТ - СКОПЈЕ**

2. ДОКТОРСКИ ТРУДОВИ

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	М-р Билјана Весковска	„Развојот на педагогијата за гудачки инструменти во македонската музичка култура во периодот по Втората светска војна до денес“	„The Development of Pedagogy for String Instruments in Macedonian Music Culture from the Post-World War II Period to the Present“	Проф. д-р Трена Јорданоска	02-903/3 од 17.12.2024г.

Прилог бр. 5

**ПРЕГЛЕД
НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА МУЗИЧКА УМЕТНОСТ – СКОПЈЕ**

3. МАГИСТЕРСКИ ТРУДОВИ

Ред. бр.	Име и презиме на кандида-тот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Јелена Тодоровиќ	С. Schumann: 6 Lieder, op 13 R. Schumann: Ave Maria С. Рахманинов: Здесь хорошо П. Чайковский: Хотел бы в единое слово П. Чайковский: Я ли в поле да не травушка была Т. Прокопиев: Галебе мој М. Пребанда: Ој јабуко, моја зеленико W. A. Mozart: (Don Giovanni) - Or sai chi l'onore G. Puccini: (La Bohème) - Donde lieta usci W. A. Mozart: (Die zauberflöte) - Ach, ich fühls С. Бинички: (На уранку) - арија Станке G.Puccini's Songs: 1. A Te 2. Avanti Urania! 3. Canto D'Anime 4. Casa Mia, Casa Mia 5. E L'Uccellino 6. Inno A Diana 7. Inno A Roma 8. Mentia L'Avviso 9. Morire? 10. Salve Regina 11. Sole E Amore 12. Storiella D'Amore 13. Terra E Mare		Проф. м-р Весна Ѓиновска Илкова	02-905/1 од седница одржана на 11.12.2024
		„Женските ликови во оперските дела на Џакомо Пучини“	“Female Characters in the Operatic Works of Giacomo Puccini”		
2.	Александар Акимовиќ	А. Коњаев: Концерт f-moll за хармоника и оркестар В. Золотарјов: Камерна суита А. Мејул: Соната оп.1 бр.3 Д. Скарлати: Соната d-moll K213 Д. Скарлати: Соната D-dur K336 Ф. Ацелис: Интериер Ј. Ганцер: Фантазија 84		Проф. м-р Зорица Каракутовска	02-905/2 од седница одржана на 11.12.2024
		„Делата на Владислав Золотарјов и нивното влијание врз музиката за класична хармоника“	“The Works of Vladislav Zolotarjov and Their Influence on the Music for Classical Accordion“		

3.	Вегим Кучи	J.C. Бах: Суита во Е дур BWV 1006a - Прелудиум, Лур, Гавота и Рондо - X. Турина: Соната оп. 61 Н. Косте: Л Депар оп. 31 А. Пјацола: Примавера портења Е. Гранадос: Ла Маха де Гоја Л. Брауер: “Хик” Ин мемориам Тору Такемицу X. Родриго: Концерт за гитара и оркестар “Аранхуез”	“Technical and Interpretational Characteristics of the Sonata for Guitar op.61 by Joaquin Turina”	Проф. м-р Дарко Багески	02-905/3 од седница одржана на 11.12.2024
4.	Дјелза Дедуши	F.P. Tosti: Asera - F.P. Tosti: Sognio F.P Tosti: Non t'amo piu F.P.Tosti: A vuccella J.P.E.Martini: Piacer d'amor Schumann: Widmung Op.25-1 Clara Schumann: Ich stand in dunklen Traumen Op.13 Clara Schumann: Sie liebten sich beide (6 lieder, Op.13-2) Clara Schumann: Liebeszauber Op.13-3 Clara Schumann: Der Mond kommt still gegangen (6 lieder, Op.13-4) Clara Schumann: Ich hab in Deinen Auge (6 lieder, Op.13-5) Clara Schumann: Die stille Lotosblume (6 lieder, Op.13-6) Clara Schumann: Die Lorelei G.Cesari: Se pieta V. Bellini: Per pieta, bell'idol mio V. Bellini: Vaga luna, che inargenti V. Bellini: Ma rendi pur contento V. Bellini: Sei Ariette, "Malinconia, ninfa gentile" – V. Bellini: Ah. non credea mirarti La Sonnambula F. Schubert: Seligkeit F. Schubert: Ave Maria F. Poulenc: Les chemins de l'amour G. Puccini: Madama Butterfly - Un bel di vedremo – J. Massenet: Elegie from Les Erinnyes J. Massenet: C'est toi, mon pere opera Thaiis Donizetti - aria di Norina- "Quel guardo il cavaliere" from opera Don Pasquale A. Catalany: "E ben neandro lontana" aria from opera La Wally	“A Comparison of the Lyrical Coloratura Roles in the Operas of Guiseppe Verdi: Gilda from Rigoletto and	Проф. м-р Весна Ѓиновска Илкова	02-906/1 од седница одржана на 11.12.2024
		„Споредба на лирско-колоратурните улоги во оперите на Џузепе Верди; Џилда од <i>Риголетто</i> и Виолета од <i>Травијата</i> “			

			Violeta from <i>La Traviata</i>		
5.	Јета Думница	J. Хајдн - Соната Hob. XVI / 49. Es- Dur Ф. Шуберт - Шест музички моменти D 780 Ф. Лист / Ф.Шуберт - Грета на вретеното Ф. Лист/ Долината на Оберман В. А Моцарт - Концерт за пијано и оркестар бр. 23 А-Дур KV 488	„The Role of Articulation in the Interpretation of the Concert for piano and orchestra, by W. A Mozart, A-Dur KV 488“	Проф. д-р Марија Ѓошевска	02-907/2 од седница одржана на 11.12.2024
6.	Роберт Андовски	„Пројавувања на имагинација при слушање музика кај децата од училишна возраст“	“Expressions of Imagination in School-Age Children During Music Listening”	Проф. д-р Викторија Коларовска - Гмирја	02-906/2 од седница одржана на 11.12.2024
7.	Љубица Таскова	„Џоломарството во тиквешките села Бегниште, Ресава, Дреново и Сопот“	“The “Djolomari” Tradition from the Villages Begnishte, Resava, Drenovo and Sopot in the Tikvesh region”	Проф. д-р Александар Димитријевски и	02-906/3 од седница одржана на 11.12.2024
8.	Марио Иванов	„Метро – ритмичките особености на народните напеви во Македонија“	“Metro-rhythmic Features of Folk Songs in Macedonia”	Проф. д-р Драган Даутовски	02-907/1 од седница одржана на 11.12.2024

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „КОМПАРАТИВНА АНАЛИЗА ВО НЕКОИ АТРОПОМЕТРИСКИ КАРАКТЕРИСТИКИ И МОТОРИЧКИ СПОСОБНОСТИ МЕЃУ БОРАЧИ И БОКСЕРИ ОД РЕПУБЛИКА КОСОВО“ ОД М-Р АГИМ КЕКА, ПРИЈАВЕНА НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ФИЗИЧКО ОБРАЗОВАНИЕ, СПОРТ И ЗДРАВЈЕ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Факултетот за физичко образование, спорт и здравје во Скопје, на седницата одржана на 11.12.2024 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатот м-р Агим Кека со наслов: **Компаративна анализа во некои атропометриски карактеристики и моторички способности меѓу борачи и боксери од Република Косово**, во состав: проф. д-р Георги Георгиев (претседател), проф. д-р Руждија Калач (ментор), проф. д-р Жарко Костовски (член), проф. д-р Гино Стрезовски (член) и проф. д-р Серџожа Гонтарев (член)

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Факултетот за физичко образование, спорт и здравје во Скопје му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација на кандидатот м-р Агим Кека, со наслов: „Компаративна анализа во некои атропометриски карактеристики и моторички способности меѓу борачи и боксери од Република Косово“, содржи 128 страници компјутерски обработен текст во фонт Times New Roman, со 1,5 проред и големина на букви 12 и 100 библиографски единици, меѓу нив научни трудови, статии, книги, национални прописи, меѓународни акти и интернет-ресурси.

Трудот е структуриран во 9 глави, вовед, досегашни истражувања, проблем, предмет, цели и хипотези на истражувањето, методи на истражувањето, резултати, дискусија, теоретско и практично значење на истражувањето и литература. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Во воведот на трудот, кандидатот низ цитирање на повеќе соодветни извори наведува дека научните истражувања во кинезиологијата имаат клучна улога во разбирањето на трансформациските процеси кај спортистите. Прецизното проучување на антропометриските, моторичките и когнитивните карактеристики е основа за ефективно планирање на тренингот. Боречките спортови, како боксот и борењето, бараат специфични физички и психолошки способности. Боксерите, со нивниот акцент на аеробна и анаеробна издржливост, развиваат брзина, реакција и кардиоваскуларна сила, додека борачите посветуваат внимание на експлозивната сила, стабилноста и контрола врз противникот. Овие разлики се рефлектираат врз соматотипот, при што боксерите покажуваат мезоморфни карактеристики, додека борачите често имаат ендоморфен или мешан состав.

Истражувањата покажуваат дека специфичните физички и моторички подготовки се од клучно значење за врвни спортски резултати. Преку оценка на антрополошкиот статус, тренингот може да се адаптира за да ги максимизира перформансите на спортистите. Во региони како Косово, каде што овие спортови се традиционални, но недоволно научно поддржани, ваквите истражувања се важни за подобрување на методите и резултатите. Разликите меѓу боксерите и борачите укажуваат на потребата од дополнителни студии за подобро разбирање на спортските специфичности и за поддршка на локалните спортисти.

Во втората глава (Досегашни истражувања), наведени се повеќе истражувања кои посредно или непосредно се поврзани со предметот на истражувањето во докторската дисертација. Врз основа на презентираниот материјал може да се види дека изборот на приложените трудови се од понов датум. Овие истражувања се основа за остварување на целите на истражувањето, а воедно го зголемуваат степенот на научната и апликативната вредност на докторската дисертација.

Во третата глава, „Проблем, предмет, цели и хипотези на истражувањето“, кандидатот јасно го дефинира предметот на неговото истражување. Во таа смисла, предмет на неговото истражување се антропометриските мерки, соматотиповите и моторичките тестови кај борачи, боксери и неспортисти од Република Косово на возраст од 18 до 33 години. Понатаму, проблем на ова истражување е да се утврдат разликите во некои антропометриски карактеристики, соматотиповите и моторичките способности меѓу борачи, боксери и неспортисти (испитаници кои не се занимаваат организирано со спорт) од Р Косово. Врз основа на проблемот на истражувањето, кандидатот поставил осум цели кои се во согласност со научните потреби. Тие, исто така, се засновуваат и произлегуваат од резултатите на досегашните истражувања и насоките за решавање на основниот проблем во дисертацијата. Тие се реално и објективно дефинирани, овозможувајќи нивна успешна и оптимална реализација. Одговорите на целите на истражувањето се остварливи поради тоа што предвидените мерни инструменти и методи за обработка на податоците се избрани според барањето на нивната основна содржина. Хипотезите на истражувањето (трета глава) се надоврзуваат на целите на истражувањето. Кандидатот на методолошки и коректен начин поставил една нулта и осум алтернативни хипотези кои во целост одговараат на поставениот проблем, предмет и цели на истражувањето.

Во четвртата глава, „Методи на истражувањето“, поцелосно се прикажани подглавите кои се однесуваат на примерокот на испитаниците, примерокот на варијаблите, како и планот и програмата на мерењето и примената на методите за обработка на податоците.

Истражувањето е реализирано на примерок од 218 испитаници од машки пол на возраст од 18 до 33 години, составен од три суппримероци на испитаници, со слична возраст. Првиот суппримерок го сочинуваа 65 спортисти борачи во слободен стил, вториот суппримерок го сочинуваа 60 спортисти боксери и третиот суппримерок го сочинуваа 93 испитаници неспортисти (студенти).

Во истражувањето се применети вкупно 30 варијабли, од кои 11 варијабли за проценка на антропометриските карактеристики, 1 варијабла за проценка на телесниот состав, 3 варијабли за проценување на соматотипните компоненти и 15 варијабли за проценка на моторичките способности. Изборот на сите тестови и мерни инструменти е извршен според потребата за утврдувања на задоволителен степен на нивните мерни карактеристики. Во таа насока, пред сè, се водеше сметка предвидените тестови и мерни инструменти да имаат задоволителна валидност и релијабилност.

Во натамошниот дел на проектот јасно се опишани тестовите и мерните инструменти и организационите услови на мерењето. Во подглавата „Методи за обработка на податоците“, за секоја варијабла се применети основните дескриптивни статистички параметри и тестирање на нормалноста на дистрибуцијата со Колмогоров-Смирновата постапка. Покрај овие методи, за утврдување на мултиваријатните и униваријатните меѓу групните разлики во антропометриските мерки, соматотиповите и моторичките тестови меѓу борачи, боксери и неспортисти применети се еднофакторска мултиваријатна и униваријатна анализа на варијансата и пост хок LSD-тестови. За утврдување на структуралните разлики во антропометриските мерки и моторичките тестови меѓу борачи, боксери и неспортисти ќе биде применета каноничка дескриминативна анализа. Во истражувањето, интеркорелацијата меѓу

антропометриските мерки и моторичките тестови кај борачите, боксерите и студентите е прецизно утврдена преку употреба на Пирсоновиот коефициент на корелација.

Во петтата глава, „Резултати“, извршена е анализа и интерпретација на добиените податоци од применетите статистички процедури во истражувањето. Во зависност од проблемот, предметот и целите на истражувањето, направена е современа, коректна и исцрпна статистичка анализа. Тие се прикажани во табели и графикони со што се добива целосна слика за нив.

Во шестата глава, „Дискусија“, кандидатот преку еден компаративен приод и споредба со досегашните истражувања дава исцрпна и современа дискусија. Тој истакнува дека боксерите покажуваат супериорни резултати во прецизноста, фреквенцијата на движење на нозете, репитативната и експлозивната сила на рацете и рамениот појас, како и во агилноста и статичката сила на 'рбетот, во споредба со борачите и студентите. Од друга страна, борачите имаат подобра флексибилност на задната ложа, рамениот појас и долниот дел на 'рбетниот столб, експлозивна сила на долните екстремитети и брзина на движење на рацете во фронтална рамнина.

Антропометриските мерења покажуваат значајни разлики: боксерите имаат понизок процент на масно ткиво, повисок ВМІ и развиена мезоморфна компонента, додека борачите имаат поголеми дијаметри на лакотниот и коленовиот зглоб, како и пониски вредности на ендоморфната компонента. Овие разлики се резултат на специфичните физички барања на спортовите: во боксот доминираат брзината, агилноста и експлозивната сила за удари, додека кај борењето се истакнуваат флексибилноста и силата потребни за контрола врз противникот. Резултатите се согласни со претходни истражувања и ја потврдуваат важноста на приспособување на тренингот според спортските специфики.

Во седмата глава, „Теоретско и практично значење на истражувањето“, изнесени се можностите за примена на резултатите од истражувањето во практиката и теоријата во физичкото образование, како и за конципирањето на натамошни научноистражувачки проекти. Кандидатот истакнува дека и сознанијата од докторската дисертација се корисни за планирање на оптимални тренинг-програми, селекција на млади таленти и унапредување на спортските резултати. Резултатите се применливи и за наставата, спортските клубови и истражувачките институции, овозможувајќи развој на нови стратегии за оценка и тренинг. Ова истражување ги поставува темелите за понатамошни научни анализи и подобрување на спортската подготовка.

Во осмата глава, „Заклучоци“, систематски и концизно се извлечени, формулирани и презентирани најважните заклучоци, кои се однесуваат на сите поставени цели на истражувањето. Тие даваат одговори на поставените научни хипотези во докторската дисертација. Заклучоците се логички, синтетизирани, интерпретабилни и очекувани, така што ги задоволуваат научните, методолошките и концепциските потреби на истражувањето. Тие, исто така, може да послужат како основа за генерализација на добиените резултати и за конципирање нови слични истражувања.

Последната глава, „Литература“, ги задоволува основните логички и методолошки принципи за изборот на објавените научни и стручни трудови кои се во непосредна врска со предметот и целите на истражувањето. Тие претежно се од понов датум и се пишувани во АПА-стил. Наведени се сите трудови кои се цитирани во докторската дисертација. Од структурата на библиографските единици може да се согледа нивната методолошки оправдана искористеност за реализацијата на темата на докторската дисертација. Од методолошко-технички аспект, библиографијата е адекватно презентирана.

Предмет на истражувањето

Предметот на оваа дисертација се антропометриските мерки, соматотиповите и моторичките тестови кај борачи, боксери и неспортисти од Република Косово на возраст

од 18 до 33 години. Проблем на истражувањето е да се утврдат разликите во некои антропометриски карактеристики, соматотиповите и моторичките способности меѓу борачи, боксери и неспортисти (испитаници кои не се занимаваат организирано со спорт) од Р Косово. Врз основа на проблемот и предметот на истражувањето, поставени се и повеќе конкретни цели, и тоа: да се утврди дали постојат статистички значајни разлики во антропометриските мерки меѓу борачи, боксери и неспортисти (испитаници кои не се занимаваат организирано со спорт) од Република Косово; да се утврди дали постојат статистички значајни разлики во соматотиповите меѓу борачи, боксери и неспортисти од Република Косово; да се утврди дали постојат статистички значајни разлики во моторичките тестови меѓу борачи, боксери и неспортисти од Република Косово; да се утврдат структуралните разлики во антропометриските мерки меѓу борачи, боксери и неспортисти од република косово; да се утврдат структуралните разлики во моторичките тестови меѓу борачи, боксери и неспортисти од Република Косово; да се утврди интеркорелација меѓу антропометриските мерки и моторичките тестови кај боксерите; да се утврди интеркорелација меѓу антропометриските мерки и моторичките тестови кај борачите; да се утврди интеркорелација меѓу антропометриските мерки и моторичките тестови кај студентите.

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата

Боречките спортови, како боксот и борењето, се карактеризираат со ациклична структура и директен контакт со противникот, што бара високо ниво на физичка подготвеност. Истражувањата потврдуваат дека боксерите и борачите развиваат различни моторички способности и антропометриски карактеристики, во согласност со специфичните барања на нивните спортови. Боксерите се одликуваат со супериорна агилност, прецизност, аеробна и анаеробна издржливост и експлозивна сила на горниот дел од телото. Во споредба, борачите покажуваат поголема експлозивна сила на долните екстремитети, стабилност и флексибилност, што е клучно за контролирање на противникот.

Антропометриските анализи покажуваат дека боксерите претежно имаат мезоморфен соматотип, што ги прави погодни за брзи и експлозивни движења. Борачите, пак, имаат ендоморфни карактеристики, што обезбедува стабилност и контрола. Овие разлики бараат различни тренинг-стратегии: боксерите се фокусираат на агилност и кардиоваскуларна издржливост, додека борачите се концентрираат на експлозивна сила и статичка стабилност.

Истражувањето ја истакнува важноста на специфичните физички и антропометриски адаптации за постигнување на оптимални резултати. Тоа нуди практични насоки за тренерите, селекција на млади таленти и подобрување на тренинг-програмите. Дополнително, ги истакнува можностите за понатамошни истражувања во региони како Косово, каде што научната поддршка за овие спортови е ограничена. Овие сознанија овозможуваат унапредување на спортските практики и научното разбирање на моторичките способности.

Краток опис на применетите методи

Во однос на познавањето на проблемот, ова истражување претставува конфирмативно истражување, каде што врз основа на познати проблеми се спроведува проверувањето на поставените хипотези врз основа на соодветни методи и истражувачка скица. Во поглед на временската одреденост, истражувањето е од трансверзален карактер, кое се состои од еднократно мерење на соодветните антропометриски мерки, телесниот состав и моторичките способности.

Примерокот на варијабли е избран согласно со предметот на истражувањето, и во него се применети вкупно 30 варијабли, од кои 11 варијабли за проценка на антропометриските карактеристики, 1 варијабла за проценка на телесниот состав, 3 варијабли за проценување на соматотипните компоненти и 15 варијабли за проценка на

моторичките способности. При изборот на варијаблите, земени се предвид спецификата на испитаниците и нивните можности, резултатите од досегашните истражувања и препораките на авторите кои го истражувале овој проблем.

Во главата „Методи за обработка на податоците“, кандидатот истакнува дека при примена на методите, со кои се обработени основните информации од ова истражување, се водеше сметка за можноста добиените резултати и заклучоци да може релативно едноставно да се разберат, да се интерпретираат и да се применат во научноистражувачката и педагошката практика. За секоја варијабла е предвидена примена на основните дескриптивни статистички параметри и тестирање на нормалноста на дистрибуцијата со Колмогоров-Смирновата постапка. За утврдување на мултиваријатните и униваријатните меѓугрупни разлики во антропометриските мерки, соматотиповите и моторичките тестови меѓу борачи, боксери и неспортисти, применети се еднофакторска мултиваријатна и униваријатна анализа на варијансата и пост хок LSD-тестови. За утврдување на структуралните разлики во антропометриските мерки и моторичките тестови меѓу борачи, боксери и неспортисти ќе биде применета каноничка дескриптивна анализа. Интеркорелацијата меѓу антропометриските мерки, и моторичките тестови кај борачите, боксерите и студентите е прецизно утврдена преку употреба на Пирсоновиот коефициент на корелација.

Краток опис на резултатите од истражувањето

Истражувањето ја нагласува улогата на антропометриските карактеристики, соматотиповите компоненти и моторичките способности во спортовите како бокс и борење слободен стил. Овие спортови бараат висока физичка и тактичка подготвеност, кои се рефлектираат во специфичните телесни структури и способности на спортистите. Боксерите покажуваат супериорна експлозивност, брзина, агилност и прецизност, особено во горниот дел на телото, што е неопходно за ефективност на ударите. Наспроти нив, борачите демонстрираат поголема сила, стабилност и флексибилност, што е клучно за контрола на противникот. Антропометриските разлики откриваат дека боксерите имаат помал процент на телесна маст и повисок ВМІ во споредба со студентите и борачите, додека борачите имаат повисоки вредности на мускулна маса и дијаметар на зглобовите. Процентот на телесна маст е најнизок кај борачите, што позитивно влијае на нивната брзина и агилност. Соматотипската анализа покажува дека боксерите доминираат со мезоморфниот тип, што ги прави идеални за експлозивни движења, додека борачите имаат мешан тип со зголемена стабилност и издржливост. Овие разлики се резултат на специфичните спортски барања. Боксерите се фокусираат на аеробна и анаеробна издржливост, додека борачите развиваат статичка сила и експлозивност. Истражувањето потврдува дека уникатните физички барања на спортовите диктираат приспособување на тренинг-програмите. Боксерите треба да работат на брзина и кардиоваскуларна издржливост, додека борачите треба да ја зголемат мускулната маса и стабилноста.

Резултатите ја истакнуваат важноста на специфичната подготовка во спортот и даваат насоки за креирање ефективни тренинг-програми. Овие сознанија се корисни за тренерите, спортските научници и наставниците, кои можат да ги користат за подобрување на перформансите и оптимизација на тренингот. Понатамошните истражувања треба да се фокусираат на интеракцијата меѓу моторичките способности и телесните параметри за да се разберат уникатните потреби на различните спортови.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатот, пред одбраната на докторскиот труд, реализирал меѓународна мобилност во времетраење од 15 (петнаесет) дена и ги објавил (како прв автор, во меѓународни научни списанија или еден труд во списание со импакт-фактор) следниве рецензирани истражувачки трудови:

1. Agim Keka, Adam Gligorovski, Miodrag Todorovic (2024). Comparative analysis in some motoric abilities between wrestlers, boxers and students from the Republic of Kosovo. *Research in Physical Education, Sport and Health*. 13(2), 3-9.
2. Agim Keka, Miodrag Todorovic, Adam Gligorovski (2024). Differences In Some Anthropometric Characteristics And Somatotype Components Between Top Boxers, Freestyle Wrestlers And Students From The Republic Of Kosovo. *Research in Physical Education, Sport and Health*. 13(2), 10-15.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Главни научни придонеси на кандидатот. Теоретското и практичното значење на ова истражување се состои во неколку значајни аспекти кои овозможуваат подобро разбирање и примена на добиените сознанија во спортската практика и науката. Најпрво, ова истражување нуди основа за следење и вреднување на физичките активности преку прецизно дефинирање на структурните димензии кои ја карактеризираат физичката форма на спортистите. На тој начин се создава организиран систем за проценка на морфолошки, моторички, функционални и психолошки аспекти, што е од суштинска важност за следење на тренинг-процесите и нивното влијание врз спортските резултати.

Истражувањето ја анализира комплексната природа на моторичките способности, антропометриските карактеристики и соматотипските компоненти кај боксерите и борачите, како спортисти со натпросечни физички и функционални капацитети. Индивидуалните спортови, како боксот и борењето, бараат не само физичка сила, туку и висока флексибилност, координација и издржливост. Истражувањето ги открива специфичните телесни структури и способности потребни за оптимални перформанси, обезбедувајќи вредни податоци за развој на персонализирани тренинг-програми.

Во практична смисла, резултатите ги потенцираат предностите на моторичките способности на спортистите во споредба со неспортистите, што е клучно за идентификување на специфичните барања и предности на секој спорт. Овие податоци може да се користат за селекција на млади таленти, планирање тренинг-програми и унапредување на наставата во физичкото образование.

Дополнително, сознанијата овозможуваат креирање рационални стратегии за тренинг и проценка на моторичките способности, помагајќи им на тренерите и спортските научници да ги насочат своите програми кон зголемување на ефикасноста и успехот на спортистите. Ова истражување е основа за понатамошни научни анализи, со потенцијал за иновации во спортската наука.

Подрачје на примена и ограничувања. Добиените податоци од оваа докторска дисертација нудат значителни придобивки во спортската наука, тренингот и едукацијата. Тие обезбедуваат основа за креирање персонализирани тренинг-програми за боксери и борачи, насочени кон максимизирање на нивните специфични физички и моторички способности, како што се: сила, издржливост, агилност и флексибилност. Податоците, исто така, се корисни за селекција на млади таленти преку идентификација на идеалните антропометриски и соматотипски карактеристики за секоја дисциплина. Во образованието, резултатите можат да се интегрираат во наставните програми за идните тренери и спортски научници, додека спортските клубови и федерации можат да ги користат за подобро планирање, превенција на повреди и унапредување на тренингот. Дополнително, дисертацијата поставува основа за понатамошни научни истражувања и развој на иновативни методи за проценка и унапредување на спортските перформанси. Овие сознанија се значајни за подобрување на ефикасноста, здравјето и успехот на спортистите, како и за развој на боречките спортови на национално и на меѓународно ниво.

Ограничувањата на оваа студија вклучуваат неколку аспекти кои би можеле да влијаат на генерализирањето и интерпретацијата на резултатите. Прво, примерокот е ограничен на специфични групи спортисти (боксери и борачи) и студенти, што го прави тешко применливо на поширока популација или на спортисти од други дисциплини. Второ, студијата се фокусира на антропометриските и моторичките карактеристики, но не ги разгледува влијанијата на психолошките фактори, исхраната или тренинг-

техниките кои, исто така, значајно влијаат врз перформансите. Дополнително, методологијата е ограничена на моментални мерења, без следење на долгорочните промени во физичката подготвеност на спортистите. Исто така, потенцијалните културни и географски разлики кои можат да влијаат врз физичките и моторичките способности не се опфатени. Конечната ограниченост лежи во недоволното вклучување на најсовремени техники за мерење, кои би можеле да обезбедат подетални и попрецизни резултати. Овие ограничувања претставуваат можност за понатамошни истражувања кои ќе ги надминат овие предизвици и ќе ја прошират применливоста на резултатите.

Препорачуваме, идните студии да се насочат кон проширување на примерокот, вклучувајќи спортисти од различни спортови, возрасни категории и нивоа на физичка подготвеност, со цел да се овозможи поширока генерализација на резултатите. Дополнително, се препорачува долгорочно следење на спортистите за да се испитаат адаптивните промени во антропометриските и моторичките карактеристики како резултат на тренинг-програмите. Идните истражувања треба да вклучат и анализа на психолошките фактори, исхраната и социокултурните влијанија врз перформансите, како и примена на напредни технологии за мерење. Истражувањата би можеле да се фокусираат и на ефектите од различни тренинг-модалитети врз перформансите, како и на поврзаноста помеѓу специфичните соматотипови и успехот во различни спортски дисциплини. Конечно, интеграцијата на интердисциплинарни пристапи би можела да го продлабочи разбирањето за факторите кои придонесуваат за оптимални спортски резултати.

Можните понатамошни истражувања се: вклучување длонгитудинални студии за анализа на адаптивните промени кај спортистите под влијание на специфични тренинг-програми, како и споредбени анализи со спортисти од различни спортски дисциплини. Истражувањата би можеле да ги интегрираат психолошките фактори, исхраната и биомеханиката, користејќи напредни технологии, како и анализа на движења за попрецизни мерења. Дополнително, се препорачува анализа на ефективноста на различни тренинг-модалитети, рехабилитациони методи и културолошки фактори кои влијаат на перформансите. Идните истражувања би можеле да се фокусираат на идентификација на факторите за успех кај млади таленти, развој на нови тестови за проценка и моделирање на перформансите со помош на статистички и машински алгоритми. Овие насоки ќе го продлабочат разбирањето за спортските перформанси и ќе придонесат за оптимизација на тренингот и натпреварувачките стратегии.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Факултетот за физичко воспитување, спорт и здравје да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатот м-р Агим Кека со наслов: „Компаративна анализа во некои атропометриски карактеристики и моторички способности меѓу борачи и боксери од Република Косово“.

КОМИСИЈА

Проф. д-р Георги Георгиев (претседател), с.р.

Проф. д-р Руждија Калач (ментор), с.р.

Проф. д-р Жарко Костовски (член), с.р.

Проф. д-р Гино Стрезовски (член), с.р.

Проф. д-р Серјожа Гонтарев (член), с.р.

ПРЕГЛЕД
НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА ФАКУЛТЕТОТ
ЗА ФИЗИЧКО ОБРАЗОВАНИЕ, СПОРТ И ЗДРАВЈЕ

ДОКТОРСКИ ТРУДОВИ

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	М-р Арманд Мифтиу	„Аспекти на детерминанти на здравјето на адолесцентите: Студија за физичката активност, навиките за седење, исхраната и социоекономскиот статус“	“Aspects of Determinants of Adolescent Health: A Study of Physical Activity, Sitting Habits, Diet, and Socioeconomic Status”	Проф. д-р Георги Георгиев	11.12.2024 година бр. 0201-1881/6

Раководител на докторски студии по кинезиологија
проф. д-р Георги Георгиев

ПРЕГЛЕД
НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА ФАКУЛТЕТОТ
ЗА ФИЗИЧКО ОБРАЗОВАНИЕ, СПОРТ И ЗДРАВЈЕ

ДОКТОРСКИ ТРУДОВИ

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	М-р Бесмир Салиху	„Влијанието на социодемографските фактори, квалитетот на животот, физичката активност и седентарното однесување на развојот на деформитетите на ’рбетниот столб кај учениците“	“The Influence of Sociodemographic Factors, Quality of Life, Physical Activity and Sedentarian Behavior on the Development of Spine Deformities in Students”	Проф. д-р Вујица Живковиќ	25.12.2024 година бр. 0201- 1970/4
2.	М-р Албин Ајвази	„Разлики во антропометрискиот, биомоторичкиот и специфично моторичкиот простор помеѓу фудбалски активни и неактивни ученици“	“Differences in Anthropometric, Biomotor and Specific Motor Space Between Football Active and Inactive Students”	Проф. д-р Небојша Марковски	25.12.2024 година бр. 0201- 1970/5

Раководител на докторски студии по кинезиологија

проф. д-р Георги Георгиев

РЕЦЕНЗИЈА

НА РАКОПИСОТ „УЧЕБНО ПОМАГАЛО ЗА ТЕОРЕТСКА НАСТАВА ПО ПРЕДМЕТОТ НЕОРГАНСКА ХЕМИЈА, ПРИМЕНЕТА ВО ФАРМАЦИЈАТА“ ОД АВТОРИТЕ ПРОФ. Д-Р ЛИЛЈАНА АНАСТАСОВА И ПРОФ. Д-Р РУМЕНКА ПЕТКОВСКА

Врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Фармацевтскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр. 02-684/21 од 13.11.2024, за членови на Рецензентската комисија за рецензирање на учебникот: *Учебно помагало за теоретска настава по предметот Неорганска хемија, применета во фармацијата* од авторите: проф. д-р Лилјана Анастасова и проф. д-р Руменка Петковска, наменет за студентите на Фармацевтскиот факултет во Скопје, за предметите Неорганска хемија применета во фармација и Општа и неорганска хемија, избрани се проф. д-р Ана Поцева Пановска, редовен професор на Фармацевтскиот факултет и проф. д-р Ленче Велкоска-Марковска, редовен професор на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

По добивањето на ракописот и неговото детално разгледување и анализа, до Наставно-научниот совет на Фармацевтскиот факултет во Скопје, рецензентите го поднесуваат следниов

ИЗВЕШТАЈ

IV. ОПШТ ДЕЛ

Основни податоци за ракописот

Назив на ракописот:	Учебно помагало за теоретска настава по предметот Неорганска хемија, применета во фармацијата
Назив на предметната програма:	Неорганска хемија, применета во фармацијата Општа и неорганска хемија
Назив на студиската програма:	Интегрирани студии од прв и втор циклус по фармација Прв циклус додипломски студии по Лабораториско биоинженерство
Фонд на часови и ЕКТС-кредити (доколку ракописот е наменет за повеќе предмети, да се наведат сите предмети):	Фонд на часови: 240 часа Предмет: Неорганска хемија, применета во фармација, 8 ЕКТС Фонд на часови: 210 часа Предмет: Општа и неорганска хемија, 7 ЕКТС
Предметот Неорганска хемија, применета во фармацијата на Фармацевтскиот факултет е задолжителен предмет со фонд на часови: 240 часа, број на ЕКТС-кредити – 8 и се слуша во I семестар. Предметот Општа и неорганска хемија на Фармацевтскиот факултет е задолжителен предмет со фонд на часови: 210 часа, број на ЕКТС-кредити – 7 и се слуша во I семестар.	
Реден број на изданието:	второ издание (се разликува од претходното издание повеќе од 30 %).
Општи податоци за ракописот:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 360 страници (формат А ₄), напишани на компјутер, со големина на фонтот 12. Текстот е поделен во 10 поглавја и посебно поглавје – Користена литература и содржи 141 слика и 51 табела.

РЕЦЕНЗЕНТИ

Проф. д-р Ана Поцева Пановска, с.р.
Проф. д-р Ленче Велкоска-Марковска, с.р.

II. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р АНА ПОЦЕВА ПАНОВСКА

Краток опис на содржината:	Ракописот што беше доставен на рецензија е структуриран во 2 дела и се состои од 10 поглавја: Вовед во хемијата, основни хемиски поими и законитости; Структура на атом и Периоден систем на елементи; Агрегатни состојби на материјата, Хемиски врски; Термохемија; Дисперзни системи; Хемиска кинетика и хемиска рамнотежа; Електролитна дисоцијација, Хемија на неметали и Хемија на метали. Во првото поглавје, студентот се запознава со структурата на материјата и нејзината класификација, основните закони на хемиско сврзување, основните хемиски поими, како и основните типови на неорганички соединенија и нивната номенклатура. Во второто поглавје се разработува структурата на атомот, електронската конфигурација и основните правила што важат при пишување на електронската конфигурација на атоми и јони. Прикажани се соодветни примери за пишување на електронската конфигурација со што студентот постепено се воведува во следниот дел од ова поглавје, а тоа е структурата на Периодниот систем на елементите. Обработени се параметрите за карактеризација на атомите на хемиските елементи и нивните периодични зависности (атомски радиус, енергија на јонизација, електронски афинитет, електронегативност, како и периодична промена на металниот карактер на атомите). Во третото поглавје, обработени се најзначајните карактеристики на гасната, течната и цврстата агрегатна состојба. Даден е осврт на гасните закони, карактеристиките на течностите што произлегуваат од меѓумолекулските сили (вискозност, парен притисок, површински напон и капиларни сили) со нивното значење во фармацијата. Кај цврстата агрегатна состојба, студентите се запознаваат со полиморфизмот со особен осврт за значењето на истиот кај активните фармацевтски супстанции. Во четвртото поглавје, обработени се хемиските врски (јонската, ковалентната и металната врска), меѓумолекулските врски, а на крајот од поглавјето обработени се комплексните соединенија и дадени се примери од нивната номенклатура. Во петтото поглавје, претставени се основните термохемиски поими, функциите на состојба на системите (внатрешна енергија, енталпија и ентропија), како и топлинските ефекти на хемиските реакции. Сложените поими и законитости од оваа научна дисциплина претставени се на јасен и едноставен начин, соодветен за студентите за кои е наменет овој учебник. Во шестото поглавје, обработени се најзначајните карактеристики на дисперзните системи (грубо-дисперзни системи, колоидни системи и вистински раствори), примената на определени дисперзни системи во фармацијата и нивното значење за живите

	организми. Понатаму, темелно се обработени колигативните својства на растворите со примери за нивна употреба во фармацијата, што се од особено значење за студентите за кои е наменет ракописот. Во следното поглавје, кое се однесува на хемиска кинетика и хемиска рамнотежа, обработени се брзината на хемиска реакција, основните математички релации што ја опишуваат брзината на хемиска реакција и факторите што влијаат врз брзината (концентрација на реактанти, температура, контактна површина и присуство на катализатори). Во продолжение, студентите се запознаваат со ензимски катализираните реакции, нивните најзначајни карактеристики и нивното значење за живите организми. На крајот на поглавјето, разработена е состојбата на хемиска рамнотежа, како и влијанието на промената на разни фактори (температура, концентрација на реактант, притисок, катализатор) врз состојбата на хемиска рамнотежа. Содржината на ова исклучително обемно поглавје од хемијата е приспособена на потребите на студентите. Во осмото поглавје се обработени основните теории за електролитна дисоцијација, хемиските реакции во водени раствори на електролити, јонскиот производ на водата и рН, процесот на хидролиза и пуферите. Студентите се воведуваат во значењето на хидролизата за стабилноста на лековитите молекули, а истакнато е значењето на пуферите при подготовка/производство на фармацевтски дозирани форми. Дополнително, студентите се запознаваат со основните пуферски системи во човековиот организам и ацидо-базната рамнотежа. Поглавјето содржи примери што му овозможуваат на студентот полесно да ја совлада оваа наставна содржина. На крајот, студентите се запознаваат со најзначајните карактеристики на електролизата, Фарадеевите закони за електролиза и напонскиот ред на металите. Вториот дел од ракописот се состои од две поглавја: хемија на неметали и хемија на метали. Овој дел од учебното помагало изобилува со слики и табели каде што се прикажани најзначајните карактеристики на секоја група елементи, што овозможува лесно следење и совладување на наставната материја. За секоја група изучувани неметали или метали, второто издание на ова учебно помагало е дополнето со примената или потенцијалот за примена на одбрани неоргански соединенија во фармацевтската хемија, дијагностиката или фармакотерапијата. Исто така, учебното помагало е дополнето со тематска единица каде што се обработени есенцијалните хемиски елементи во биолошките системи. Овој дел ги обработува градбените елементи (H, O, C и N), водата и водород пероксид и нивната физиолошка улога во организмот, а претставени се и механизмите што лежат во основата на оксидативниот

	стрес. Обработена е улогата на металните јони во физиолошките процеси. Дадени се најзначајните физиолошки функции на s-металите, елементите во траги, а претставени се и ензимите во чија функција се вклучени проучуваните метали.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебно помагало за теоретска настава по предметот Неорганска хемија, применета во фармацијата, примарно наменет за студентите на Фармацевтскиот факултет.

Во Скопје, 20.12.2024 година

РЕЦЕНЗЕНТ

Проф. д-р Ана Поцева Пановска, с.р.

V. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р ЛЕНЧЕ ВЕЛКОСКА-МАРКОВСКА

Краток опис на содржината:	Ракописот што беше доставен за рецензија се состои од два дела, општа хемија (дел 1) и неорганска хемија (дел 2). Делот општа хемија се состои од следните поглавја: Вовед во хемијата, основни хемиски поими и законитости; Структура на атом и Периоден систем на елементи; Агрегатни состојби на материјата, Хемиски врски; Термохемија; Дисперзни системи; Хемиска кинетика и хемиска рамнотежа и Електролитна дисоцијација. Поглавјето „Вовед во хемијата, основни хемиски поими и законитости“ ги обработува класификацијата на материјата, основните хемиски поими: релативна атомска маса, релативна молекулска маса и мол и основните закони на хемиско сврзување. На крајот на поглавјето, претставена е номенклатурата на неорганските соединенија: оксиди, киселини, хидроксиди (бази) и соли и дадени се голем број примери со кои студентот полесно ќе ја утврди изучуваната материја. Во поглавјето „Структура на атом и Периоден систем на елементите“ се разработува градбата на атомот, класичните модели за градба на атомот, Боровиот модел за градбата на атомот и современиот квантно-механички модел на атомот. Во продолжение, темелно се разработуваат електронската конфигурација и правилата што важат при нејзино пишување. Понатаму, поглавјето го обработува Периодниот систем на елементи, неговата структура, современата дефиниција на Периодниот закон, како и периодичното изменување на одредени карактеристики на атомите на хемиските елементи. Во следното поглавје, „Агрегатни состојби на материјата“, претставени се најзначајните карактеристики на секоја агрегатна состојба. Основните принципи на хемиско сврзување се обработени во поглавјето „Хемиска врска“. Објаснети се основните типови на хемиски врски, јонската, ковалентната и металната врска и меѓумолекулските врски (водородна врска, London-ови дисперзиони сили и дипол-дипол интеракции). Истакнато е значењето на водородната врска за живиот свет. На крајот на поглавјето се претставени комплексните соединенија, нивната структура, одбрани примери од нивната номенклатура, како и нивното значење за живите системи. Во поглавјето „Термохемија“ се претствени основните поими од оваа комплексна научна дисциплина (внатрешна енергија, енталпија, ентропија и топлински ефекти на хемиските реакции). Во следното поглавје се обработуваат дисперзните системи, процесите на растворање на цврсти, течни и гасовити супстанции, хемиските супстанции во различни

растворувачи, како и факторите што влијаат на овие процеси. Претставени се и колигативните својства на растворите (намалување на притисокот на пареи, покачување на температурата на вриење и намалување на температурата на мрзнење на растворот во однос на чист растворувач и осмотски притисок), со посебен акцент на нивната примена во фармацевтските науки. Во поглавјето „Хемиска кинетика и хемиска рамнотежа“, дадени се основите на хемиската кинетика. На јасен и концизен начин обработени се поимите брзина на хемиска реакција, како и факторите кои влијаат врз неа. Даден е и краток опис на катализаторите, типови, најзначајни карактеристики и механизам на дејство. Накратко се претставени најзначајните карактеристики на ензимската катализа и нејзиното значење за живиот свет. Во продолжение на поглавјето, на едноставен начин објаснета е хемиската рамнотежа и принципот на Ле Шателје (објаснето е влијанието на различни фактори врз положбата/состојбата на хемиска рамнотежа). Во поглавјето за електролитна дисоцијација, обработени се теориите на електролитна дисоцијација, јонски производ на водата и рН, хидролиза и пуферските раствори. Дадени се и соодветен број на примери што овозможуваат полесно совладување на изучуваната материја.

Вториот дел од ракописот насловен „Неорганска хемија“, поделен е на два дела: хемија на неметали и хемија на метали. Во овој дел, на јасен и концизен начин се прикажани својствата на неметалите и металите и нивната реактивност. Најзначајните карактеристики на секоја група елементи се прикажани табеларно, што овозможува лесно следење и совладување на наставната материја. За секој изучувана група на елементи, второто издание е проширено и дополнето со примената на одбрани неоргански соединенија на изучуваните елементи во фармацевтската хемија и во фармакотерапијата. Во ова второ издание на учебното помагало, поглавјето за хемија на метали е дополнето со тематската единица „Елементите од Периодниот систем во хемијата на животот“, каде што се разработуваат есенцијалните хемиски елементи во биолошките системи, нивната биолошка функција (улога и биохемиска активност). Студентите на јасен и разбирлив начин се воведуваат во знаења од хемијата на биоелементите потребни за совладување на наставните содржини од биофармацевтските науки. Поголавјето „Користена литература“ содржи релевантна литература од понов датум. Ракописот завршува со два прилога.

Оцена за усогласеноста со предметната програма:	Ракописот е соодветно усогласен со предметните програми: Неорганиска хемија, применета во фармацијата и Општа и неорганиска хемија на Фармацевтскиот факултет при УКИМ во Скопје.
Предлози за потребни корекции:	Забелешките во текстот, воочените печатни и технички грешки, како и останатите предлози и сугестии за подобрување на квалитетот на ракописот, се нотирани во добиениот материјал и се доставени на авторите.
Оцена на ракописот:	Учебното помагало е напишано на лесен и разбирлив начин и изобилува со голем број примери, со што е овозможено лесно совладување на градивото. Ракописот дава значаен придонес за изведуваче на квалитетна настава. Преку соодветни примери, на студентите им се објаснети основните концепти и фундаменталните закони на хемијата со цел нивна примена во многу области од фармацијата.
Категоризација:	учебно помагало
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 360 страници (формат А ₄), напишани на компјутер, со големина на фонтот 12. Текстот е поделен во 10 поглавја и посебно поглавје Литература и содржи 141 слика и 51 табела. Ракописот во целост одговара како учебно помагало за теоретска настава по предметот Неорганиска хемија, применета во фармацијата и Општа и неорганиска хемија за студентите на Фармацевтскиот факултет во Скопје.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебно помагало за теоретска настава по предметот Неорганиска хемија, применета во фармацијата, примарно наменет за студентите на Фармацевтскиот факултет.

Во Скопје, 17.12.2024 година

РЕЦЕНЗЕНТ

Проф. д-р Ленче Велкоска-Марковска, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА
ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА
„ПРИМЕНА НА МОДЕЛИ НА МАШИНСКО УЧЕЊЕ ЗА ПРЕДИКЦИЈА НА
КЛИНИЧКИ ИСХОД И ПЕРСОНАЛИЗИРАЊЕ НА ТЕРАПИЈА СО РИТУКСИМАБ
КАЈ ПАЦИЕНТИ СО РЕВМАТОИДЕН АРТРИТИС“ ОД М-Р ЕВГЕНИЈА
МИХАЈЛОСКА, ПРИЈАВЕНА НА ФАРМАЦЕВТСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Фармацевтскиот факултет во Скопје, на седницата одржана на 13.11.2024 година, по предлог на Советот на студиската програма на трет циклус студии – докторски студии по фармација, а врз основа на член 112 од Законот за високото образование (Службен весник на Република Северна Македонија бр. 82/2018), член 275 од Статутот на Фармацевтскиот факултет во Скопје, во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (бр. 458 од 17.10.2019) и член 63 од Правилникот за условите, критериумите и правилата за запишување и студирање на трет циклус академски студии – докторски студии на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник бр. 530/2020), формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатката м-р Евгенија Михајлоска со наслов: „Примена на модели на машинско учење за предикција на клинички исход и персонализирање на терапија со ритуксимаб кај пациенти со ревматоиден артритис“, во состав: проф. д-р Александра Грозданова (претседател), проф. д-р Љубица Шутуркова (ментор), проф. д-р Зоран Стерјев (член), проф. д-р Надица Матевска Гешковска (член) и проф. д-р Марија Календар (член).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Фармацевтскиот факултет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката м-р Евгенија Михајлоска, со наслов: „Примена на модели на машинско учење за предикција на клинички исход и персонализирање на терапија со ритуксимаб кај пациенти со ревматоиден артритис“, содржи 80 страници компјутерски обработен текст во фонт Times New Roman, со единечен проред и големина на букви 12, со 110 библиографски единици, меѓу нив научни трудови, статии, книги и интернет-ресурси.

Трудот има апстракт на македонски и англиски јазик и е структуриран во 7 глави: вовед, преглед на литература, цели на истражувањето, експериментален дел со материјал и методи, резултати, заклучок и користена литература. Текстот е збогатен со 25 табели, 11 слики и 22 графикони. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Во **првата глава** насловена **Вовед**, изложени се предметот на истражување, истражувачките прашања и теоретската рамка. Во ова поглавје, кандидатката укажува на потребата од современи алатки за развој на предвидливи модели за одговор на терапија кои ќе помогнат во донесување на попрецизни клинички одлуки и поефикасно и оптимизирано управување со терапијата за ревматоиден артритис. Во воведот се анализирани податоците поврзани со варијабилноста во клиничкиот исход од терапија со биолошкиот антиревматски лек кој ја модифицира болеста – ритуксимаб и потребата од прецизна медицина и таргетиран пристап за оптимизација на третманот. Елаборирано е дека постојат голем број студии кои укажуваат на предиктивни фактори за одговор на терапија со ритуксимаб, како демографските и клиничките карактеристики, вклучувајќи активност и времетраење на болеста, коморбидитети, биохемиски маркери како

ревматоиден фактор (анг. rheumatoid factor, RF) антицикличен цитрулиниран протеин (анг. anti-cyclic citrullinated peptide, anti-CCP), ниво на имунолобулини, како и полиморфизми во генот што го кодира Fc рецепторот 3A (FCGR3A). Кандидатката наведува дека поради варијабилноста во клиничкиот исход одредување на оптималното време за повторно лекување со ритуксимаб претставува предизвик во клиничката пракса, па оттука предвидувањето на клиничкиот исход пред да се започне со терапија со ритуксимаб може помогне во поефикасно управување со терапија. Потенцирана е употребата на алгоритмите на машинското учење за развој на предвидливи модели за одговор на терапија што ќе овозможи оптимизирање на терапијата, намалување на ризикот од сериозни несакани ефекти и правилно управување со ресурсите за здравствена заштита.

Втората глава од докторската дисертација претставува **преглед на литература**, каде кандидатката елаборира и цитира дел од значајните податоци за употребата на машинското учење во прецизната медицина. Оваа глава е правилно структурирана и започнува со основните карактеристики, патофизиологија и етиологија на болеста ревматоиден артритис. Кандидатката наведува детален опис за критериумите за дијагноза на ревматоиден артритис и мерките за активност на болеста согласно соодветните водичи на Европската Асоцијација на ревматолози (анг. European Alliance of Associations for Rheumatology, EULAR). Притоа, наведен е детален опис на мерките кои се користат за одговор на терапија и дефинирање на ремисија на болеста како оценка на активност на болеста проценета на 28 зглобови (анг. Disease activity score at 28 joints DAS28), индекс на едноставна активност на болеста (анг. Simple Disease Activity Index, SDAI) и индексот на активност на клиничка болест (анг. the Clinical Disease Activity Index, CDAI). Кандидатката детално ја опишува терапијата на ревматоиден артритис и “treat-to-target” стратегијата, препорачана од страна на EULAR водичот според која целта на терапијата кај ревматоиден артритис треба да биде состојба на ремисија, или постигнување на ниска активност на болеста како алтернатива, во првите 6 месеци од започнување со терапија. Кандидатката во ова поглавје става акцент на биолошките антиревматски лекови кои ја модифицираат болеста со посебен осврт на моноклоналното антителио ритуксимаб наведувајќи ги критериумите за вклучување на пациенти со ревматоиден артритис на биолошка терапија со ритуксимаб, кои се користат во клиничката пракса во Република Северна Македонија. Наведено е дека според литературните податоци 30 – 40 % од пациентите не ја постигнуваат целта на третманот со биолошки антиревматски лекови, што произлегува од демографските, клиничките и генетските разлики меѓу пациентите. Оттука, во продолжение, кандидатката ја потенцира важноста на прецизната медицина како пристап за управување со терапија заснован на индивидуалните податоци на пациентите вклучувајќи медицински дијагнози, клинички фенотип, биолошки испитувања, лабораториски анализи и снимки, фактори на животната средина, демографски карактеристики, начин на живот и генетски карактеристики на пациентите. Кандидатката дава детален опис на машинското учење како современа алатка која се користи во прецизната медицина, вклучувајќи основни карактеристики на трите главни категории на машинското учење: надгледувано учење (анг. supervised), ненадгледувано учење (анг. unsupervised) и учење со зајакнување (анг. reinforcement). Во овој контекст, кандидатката направила анализа и компарација на голем број референтни научни публикации кои се однесуваат на предикција на одговор на третман за ревматоиден артритис со примена на алгоритмите на машинското учење, а кои го истакнуваат потенцијалот на моделите на машинско учење во предвидување и класификација на пациентите според одговорот на терапија, што може да помогне во попрецизно управување на терапија засновано на индивидуализиран пристап.

Третата глава ја опишува **основната цел на истражувањето**, која претставува развој и валидација на модели на машинско учење за предикција на клинички исход и персонализирање на терапија со ритуксимаб кај пациентите со ревматоиден артритис, преку употреба на клинички, биохемиски и генетски карактеристики. Исто така, во овој дел кандидатката ги наведува работните задачи поделени во фази за остварување на основната цел на истражувањето. Кандидатката дава детален опис на фазите на истражувањето, започнувајќи со фаза 1, која вклучува селекција на пациенти со ревматоиден артритис дијагностициран според препораките на Американскиот колеџ за ревматологија (анг. American College of Rheumatology, ACR) и EULAR, а кои започнале терапија со ритуксимаб во дози од 2x500 mg или 2x1000 mg, со повторени курсеви на терапија најмалку шест месеци потоа, кои претходно биле подложени на неуспешна терапија со најмалку еден конвенционален антиревматски лек кој ја модифицира болеста. Потоа, наведена е категоризација на пациентите според клиничкиот исход, со цел да се утврдат разликите и корелациите на одговорот на терапија со ритуксимаб во однос на клиничките и лабораториските параметри и да се идентификуваат предвидувачките фактори на одговор на терапија. Кандидатката наведува одредување на присуство на слободни анти-ритуксимаб антители во примероци од серум на пациентите, и определување на FCGR3A генотипизација на пациентите како фаза 2 и 3 соодветно, со цел да се утврди корелација со одговорот на терапија со ритуксимаб. Во продолжение кандидатката јасно ги дефинира последните две фази од истражувањето, односно развој и валидација на модели на регресија за предвидување на активноста на болеста дефинирана со промена на DAS28 од почетната вредност на 6 месеци и 1 година по започнување со терапија со ритуксимаб и развој и валидација на модели на класификација за предвидување на одговор на терапија дефиниран согласно EULAR критериумите (добар одговор или ремисија, умерен одговор и без одговор) 6 месеци после терапија со ритуксимаб, со употреба на демографски, клинички, лабораториски и генетски карактеристики на пациентите.

Во **четвртата глава**, детално се опишани применетите материјали, научни методи и начинот на работа кои кандидатката ги користи за добивање на релевантни податоци од ова истражување. Истражувањето претставува ретроспективна кохорт студија која вклучува пациенти на возраст од над 18 години со дијагноза серопозитивен ревматоиден артрит (M05) и серонегативен ревматоиден артрит (M06.0), кои во периодот од 2018-2023 година биле примени на Универзитетската клиника за ревматологија во Скопје за терапија со ритуксимаб. Истражувањето било спроведено по добиена согласност од Универзитетската клиника за ревматологија и од Етичката комисија од Фармацевтскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. За вкупно 100 пациенти ретроспективно биле земени податоци од медицинските досиеја на пациентите од националната дата база “МојТермин”. Од достапните податоци во медицинските досиеја, кандидатката ги вклучува DAS28 вредностите измерени 6 месеци и 1 година по започнување на терапија со ритуксимаб, како главни зависни променливи во истражувањето. Како независни променливи биле земени демографските податоци за пациентите, DAS28 вредност пред почетокот на терапија, DAS28 вредност 3 месеци по терапија, времетраење на заболувањето, режимот на дозирање на ритуксимаб, седиментација на еритроцити, С-реактивен протеин, ревматоиден фактор, антицикличен цитрулиниран протеин, резултат од прашалникот за проценка на здравје, дополнителна фармаколошка терапија за ревматиден артритис и коморбидитети. Вредностите за седиментација на еритроцити, ц-реактивен протеин и ревматоиден фактор биле земени за две временски точки, поточно пред почеток на терапијата и 6 месеци потоа. Пациентите за кои недостасувале потребните податоци на почетокот на

терапијата како и податоците кои се земаат во периодот на следење од 3 месеци, 6 месеци или 1-2 години по примена терапија, биле исклучени од истражувањето.

За анализа на присуство на слободни анти-лек антитела бил применет sandwich ELISA (Enzyme-linked immunosorbent assay) метод на примероци од серум земени непосредно пред администрацијата на ритуксимаб и на 6 месеци по терапија. Дополнително, со цел FCGR3A генотипизација на пациентите, била применета real-time PCR allele discrimination метода за генотипизација на единечен нуклеотиден полиморфизам (rs 396991). Добиените резултати биле анализирани со помош на MxPro Software.

Во продолжение, кандидатката ги наведува тестовите кои биле користени за статистичка обработка на податоците. Имено, податоците за пациентите биле статистички обработени со статистичкиот пакет International Business Machines Corporation Statistical Package for the Social Sciences (IBM SPSS) верзија 26, при што биле употребени различни статистички тестови како: Skewness-Kurtosis тест за утврдување на значајни искривувања на резултатите во однос на нормалната дистрибуција низ примерокот според континуираните варијабли; Independent Samples Test за утврдување на разлики во одговорот на терапијата според пол, активност на болеста и дозирање со ритуксимаб; One-Way Anova тестови за утврдување на разлики во одговорот на терапијата според возраст, времетраење на болеста и контролните клинички параметри; Hoc Post според Tukey HSD тест за конкретизирање на потеклото на разликите; Pearson correlation (коефициент r) и Paired Sample T-test за корелациите помеѓу континуираните варијабли; Point-biserial за корелациите помеѓу ординалните и номиналните варијабли; Kendall's tau-b за корелациите помеѓу ординалните варијабли и ординалните и континуираните варијабли и Chi-square тест за меѓузависноста на варијаблите во моделите за предикција. За испитување на предикторска моќ на независните варијабли за предвидување на одговорот на терапијата на 6 месеци од терапијата со ритуксимаб според критериумите на EULAR (добар одговор или ремисија, умерен одговор и без одговор), била применета ординална регресија. Сите тестови биле спроведени на интервал на доверба од 95%.

Кандидатката, во продолжение детално ги објаснува алгоритми на машинско учење кои биле применети во истражувањето за развој на модели за предвидување на одговор на терапија со ритуксимаб. За развој на модели за предвидување на активноста на болеста дефинирана со DAS28 вредност на 6 месеци и 1 година по терапија со ритуксимаб биле применети 5 алгоритми на регресија: Linear Regression, Support Vector Regression, Cat Boost Regressor, Elastic Net и Extreme Gradient Boosting Regressor. Дополнително, за развој на модели со кои може да се предвиди класата на која припаѓа пациентот според одговорот на терапија по 6 месеци биле употребени следните алгоритми на класификација: Gaussian Naive Bayes, K Nearest Neighbors, Decision Trees, Random Forest, Support Vector Machines и Extreme Gradient Boosting Classifier. За развој и обука на моделите биле употребени четири различни множества на променливи, каде првите две множества на променливи се фокусираат на податоците добиени од пациентите пред започнување со третманот со ритуксимаб, т.е. и двете множества ја земаат предвид вредноста на DAS28 пред третманот, резултатот од прашалникот за оценка на здравје, резултатите од биохемиски лабораториски анализи превземени пред почетокот на процесот на лекување, времетраењето и активноста на болеста, дозата на ритуксимаб, дополнителна терапија за ревматоиден артритис, постојните коморбидитети и дополнителна терапија потребна за коморбидитетите, додека последните две множества на променливи се проширување на првите две множества со резултатите од биохемиските анализи добиени на 6 месеци. Кандидатката наведува дека податоците што недостасуваат се заменуваат со -1 за да се означи отсуство на податоци. Сите модели

на машинско учење биле генерирани и евалуирани со користење на Python код. Scikit-learn библиотеката била користена за развој на моделите Linear Regression, Support Vector Regression, Elastic Net, Support Vector Machines, Logistic Regression, Gaussian Naive Bayes, K Nearest Neighbors, Decision Tree, Random Forest, додека дополнително xgboost библиотеката била користена за Extreme Gradient Boosting моделите, а catboost библиотеката за CatBoost моделот на регресија.

Понатаму, во ова поглавје кандидатката јасно ги опишува метриците за евалуација на моделите кои се користени во ова истражување. За сите модели на регресија бил пресметан коефициент на детерминација R^2 , што претставува статистичка мерка која се однесува на пропорцијата на варијансата за зависната променлива објаснета со независна променлива или променливи во моделот на регресија. Во контекст на регресија, тоа е статистичка мерка за тоа колку добро регресионата линија се приближува до вистинските податоци. Моделите на регресија за предвидување дополнително биле евалуирани со приспособени метрики прилагодени за да одговараат на целта на истражувањето, т.е. анализирање на просечната разлика помеѓу реалните и предвидените вредности на DAS28 и бројот на пациенти каде што предвидената група на вредности на DAS28 отстапува од вистинската група на вредности на DAS28. Групите согласно вредностите на DAS28, а кои се однесуваат на активноста на болеста биле поделени согласно ACR/EULAR препораките, како што следува: ниска активност (< од 3,1), умерена активност (> 3,1 и < 5,1) и висока активност (> 5,1).

Моделите на класификација биле тестирани преку вредноста на позитивно предвидување-прецизност (анг. precision), или преку вредноста на негативно предвидување-recall. Дополнително за евалуација на моделите на класификација била користена метриката F1 масго која дава важност на погрешно предвидените примероци. Перформансите на моделите на класификација биле визуализирани со AUC (area under the curve)-ROC (receiver operating characteristic) крива.

Во **петтата глава**, кандидатката ги прикажува резултатите од **истражувањето**. Резултатите од истражувањето во текстот се организирани во два дела, односно резултати од статистичката обработка на добиените податоци и резултати од машинското учење. Статистичката обработка на податоците е прикажана текстуално, табеларно и графички. Од испитуваната популација, 86 % биле женски пациенти со просечна возраст од 56 години. Просечното времетраење на болеста ревматоиден артритис кај пациентите било 11 години. Пред почетокот на терапија со ритуксимаб кај 48% од пациентите болеста била умерено активна, додека кај останатите 52 % болеста била многу активна. Според режимот на дозирање на ритуксимаб, 26 % од пациентите биле третирани со доза од 2 x 500 mg, а останатите 74% биле третирани со 2 x 1000 mg ритуксимаб. Во однос на одговорот на терапијата дефиниран според препораките на EULAR, според резултатите од контролата на 6 месеци од започнување на терапијата со ритуксимаб, само кај двајца пациенти била утврдена ремисија (2 %), додека 27 пациенти (27%) немале одговор на терапија. Кај најголем дел од пациентите (71 %), бил констатиран умерен одговор на терапијата со ритуксимаб, измерен 6 месеци од започнување со терапијата. Просечната вредност на DAS28 пред почеток на третманот со ритуксимаб изнесувала 5,4, додека просечната вредност на DAS28 на првата контрола на 3 и 6 месеци после почетокот на третманот изнесувала 4,1 и 3,9 соодветно. Просечната вредност на DAS28 1 година по третманот била 4,4. Дистрибуцијата според FCGR3A генотипизацијата меѓу пациентите била VF (51%), VV (21%) и FF (26%). За двајца пациенти не биле обезбедени податоци за FCGR3A генотипизација. Кај ниту еден пациент од испитуваниот примерок не било пронајдено присуство на слободни анти-ритуксимаб антители.

Била направена анализа на разликите помеѓу пациентите во однос на одговорот на терапија на 6 месеци според нивните демографски и клинички параметри, при што за $p < 0,05$ била утврдена сигнификантна разлика и корелација во одговорот на терапија според полот на пациентите и според активноста на болеста утврдена пред почетокот на терапијата со ритуксимаб. Кандидатката наведува дека добиените резултати за разликата во полот во однос на одговорот на терапија се во согласност со литературните податоци кои покажуваат пониска стапка на одговор на терапија кај жените отколку кај мажите со ревматоиден артритис, 6 месеци по третманот со ритуксимаб. Дополнително, било утврдено постоење на сигнификантна корелација ($p < 0,05$) на DAS28 по 3 месеци со одговорот на терапија на 6 месеци како и сигнификантна корелација на anti-CCP позитивниот статус и RF позитивен/anti-CCP позитивен статус со одговорот на терапија. Кај пациентите со anti-CCP позитивниот статус и RF позитивен/anti-CCP позитивен статус бил констатиран подобар одговор на терапија. Во однос на FCGR3A генотипизацијата, биле утврдени разлики во одговорот на терапија на 6 месеци помеѓу пациентите со VF и FF генотип ($p=0,050$), додека помеѓу пациентите со FF и VV генотип ($p=0,128$), и помеѓу пациентите со VF и VV генотип ($p=0,655$) не била воочена разлика во однос на одговорот на терапија. За останатите карактеристики, вклучени како независни предиктори не биле воочени сигнификантни разлики и корелации во однос на одговорот на терапија со ритуксимаб.

За испитување на предикторска моќ на сите вклучени независните променливи за предвидување на одговорот на терапија со ритуксимаб на 6 месеци бил употребен статистички тест Ordinal Regression, со кој било утврдено дека со примена на избраните независни променливи може да се предвиди одговорот на терапија со ритуксимаб на 6 месеци ($p=0,031$). Со ова се докажало дека предложениот модел за предикација на одговор на терапија на 6 месеци е добар и вклучува доволно предиктори со силна меѓузависност ($X^2=30,402$).

За развој на моделите на машинско учење за предвидување на DAS28 вредност на 6 месеци и 1 година после терапија со ритуксимаб, најдобри вкупни перформанси биле забележани при употреба на Cat Boost Regressor моделот, што било потврдено со просечната разлика (грешка) помеѓу предвидените и вистинските вредности на DAS28 вредностите и R^2 коефициентот (0,48 за предвидување на DAS28 на 6 месеци и 0,61 за предвидување на DAS28 вредноста 1 година после терапија). Резултатите покажале дека просечната разлика помеѓу реалните и предвидените вредности за DAS28 низ сите сетови на променливи се намалува за сите алгоритми со зголемување на времето, односно моделите кои предвидуваат DAS28 на 1 година имале подобра предиктивна моќ во споредба со моделите кои предвидуваат DAS28 на 6 месеци. При употреба на Cat Boost Regressor моделот бројот на пациенти за кои предвидената група на вредности на DAS28 отстапува од вистинската група на вредности на DAS28 се зголемил, што значи дека додека моделот имал поголема прецизност за регресија. Дополнително, било испитано влијанието од воведување на FCGR3A генотипизацијата како влезна променлива врз перформансот на моделите, при што се покажало дека точноста на предвидување незначително се подобрува со вклучување на генотипизацијата како влезна променлива. Во дискусијата, кандидатката наведува дека ниските вредности на R^2 коефициентот за сите модели се препишуваат на главното ограничување на ова истражување, поточно големината на примерокот. Кандидатката наведува дека малиот број на пациенти и сложеноста на болеста, заедно со исклучување на факторите како животната средина, начинот на живот и нефармаколошките третмани од моделите, ја ограничуваат точноста на алгоритмите.

За развој на моделите на машинско учење за предвидување на одговорот на терапија со ритуксимаб на 6 месеци дефиниран според EULAR-критериумите, за

множеството 1 на променливи во кое биле вклучени и демографските податоци за пациентите најдобри резултати покажал моделот Random Forest со accuracy 0,66 и f1-score 0,48, додека за множество 2 (без демографски карактеристики) најдобри резултати покажал моделот Decision Tree со accuracy 0,58 и f1-score 0,49. Во дискусијата кандидатката наведува дека слабата моќ на моделите за предвидување на класификација произлегува од нерамномерната дистрибуција на пациентите во групите според одговорот на терапија (71 % со умерен одговор на терапија).

Перформансите на моделите биле оценети со користење на различни комбинации на влезни променливи во 5-кратна поставка за вкрстена валидација, при што податоците за обучување и тестирање биле поделени во сооднос 80 – 20 %. Со ова се постигнало секој поединечен пациент да се смета за тест субјект точно еднаш во текот на процесот. Наведено е дека вкрстената валидација овозможува моделите да бидат обучени и тестирани пет пати. Во секоја од петте повторувања се користеле 4 групи на податоци (folds) за обука на моделите и 1 за тестирање. Со оглед на тоа што секоја нова итерација зема различен fold за тестирање на моделот, последователно користените податоци за обука биле преостанатите 4.

Во заклучната дискусија поврзана со резултатите, кандидатката наведува дека со користење на податоци за пациентите кои се достапни од рутинската клиничка пракса, моделите на машинско учење покажале ветувачки резултати во предвидување на клиничкиот исход од терапија кај пациентите, што овозможува попрецизно и поефикасно управување со терапијата и идентификување на пациентите со ризик од неуспех на терапија.

Шестата глава ги содржи **заклучните согледувања**, кои се конкретно формулирани и ги потврдуваат појдовните цели на истражувањето. Врз основа на добиените резултати од ова истражување се заклучува дека развојот на модели за предвидување на одговор на терапија врз основа на демографски, клинички, лабораториски и генетски карактеристики со примената на современи алатки како машинско учење ќе овозможат навремено предвидувањето на DAS28 вредноста што ќе помогне во подобрување на клиничките одлуки за третман со ритуксимаб кај пациенти со ревматоиден артритис. Овој пристап претставува основа за примена на машинското учење како помошна алатка за управување со терапија во клиничката пракса, што ќе овозможи подобрување на персонализираниот пристап кон терапија кај пациентите со хронични заболувања како што е ревматоидниот артритис.

Во **седмата глава** е презентирана **литературата** којашто е обемно претставена со 110 референци. Таа е прегледна и коректно цитирана по прифатените стандарди. Изборот на референците е соодветен и опфаќа како базични, така и современи клинички публикации од областа, меѓу кои има голем број публикации од понов датум, што зборува за актуелноста на обработената тема.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката м-р Евгенија Михајлоска, со наслов: „Примена на модели на машинско учење за предикција на клинички исход и персонализирање на терапија со ритуксимаб кај пациенти со ревматоиден артритис“, претставува истражување во областа на клиничка фармација. Изработката на оваа докторска дисертација има за цел да ги унапреди и прошири знаењата за примена на моделите на машинско учење во предвидување на клинички исход од терапија во клиничката пракса. Докторската дисертација е изработена со запазување на сите принципи на едно научно истражување. Во согласност со мотивот на студијата, дефинирани се и целите на истражувањето. Научниот пристап е оригинален и внимателно избран, а методологијата на испитувањето е современа. Поставените цели се во целост реализирани, а добиените резултати се адекватно обработени, интерпретирани и дискутирани во согласност со нивното научно и клиничко-применливо значење. Од научното

истражување на оваа докторска дисертација произлегуваат препораки за развој на модели на машинско учење за предвидување на клинички исход од терапија со користење на податоци за пациентите кои се достапни од рутинската клиничка пракса, а кои ќе помогнат за персонализиран пристап во управување со терапијата.

Докторската дисертација на кандидатката м-р Евгенија Михајлоска, со наслов: „Примена на модели на машинско учење за предикција на клинички исход и персонализирање на терапија со ритуксимаб кај пациенти со ревматоиден артритис“, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ ОБВРСКИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатката, пред одбраната на докторскиот труд, ги објавила (како прв автор, во меѓународни научни списанија или еден труд во списание со импакт-фактор) следниве рецензирани истражувачки трудови:

[1] Наслов на трудот: Early predictive factors in routine clinical practice for rituximab therapy response in patients with rheumatoid arthritis, автор-и: „**Evgenija Mihajloska**

Mihajloska, Aleksandar Dimkovski, Aleksandra Grozdanova, Ana Vasilevska, Dubravka Antova, Zorica Naumovska, Aleksandra Kapedanovska Nestorovska, Zoran Sterjev, Bashkim Osmani, Ljubica Shuturkova“, објавен: Reumatologia. 62(3):150-156. 2024 (IF=1.4)

[2] Наслов на трудот: Machine Learning approaches for DAS28 score prediction after rituximab treatment in rheumatoid arthritis patients, автор-и: „**Evgenija Mihajloska**, Bojana Velichkovska, Aleksandar Dimkovski, Marija Staninova Stojovska, Ana Vasilevska, Dubravka Antova, Tomislav Shuminoski, Aleksandra Grozdanova, Ljubica Suturkova“, поднесен: Journal of Medical Artificial Intelligence. Accepted: 26.11.2024. *In press*

[3] Наслов на трудот: COVID-19 vaccination in rituximab-treated patients with rheumatic disorders, автор-и: „**Evgenija Mihajloska**, Aleksandar Dimkovski, Dubravka Antova, Ana Vasilevska, Aleksandra Grozdanova, Zorica Naumovska, Aleksandra Kapedanovska Nestorovska, Zoran Sterjev, Bashkim Osmani, Ljubica Suturkova“, објавен: Macedonian pharmaceutical bulletin, 68 (Suppl 1) 539 – 540. 2022

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Научниот придонес на оваа докторска дисертација е во сознанието за примената на моделите на машинско учење за предвидување на клинички исход од терапија со користење на податоци за пациентите кои се достапни од рутинската клиничка пракса, со цел персонализиран пристап во поефикасно управување со терапијата.

Подрачја на примена и ограничувања. Клиничкиот придонес на оваа студија ќе овозможи предвидување на исходот од терапија и рана детекција на пациентите со зголемен ризик од неуспех на терапија што ќе доведе до оптимизирање на терапијата, намалување на ризикот од сериозни несакани ефекти и правилно управување со ресурсите за здравствена заштита.

Можни понатамошни истражувања. Во однос на податоците кои се достапни во литературата, како и резултатите добиени во ова истражување, покрај опсежното истражување, потребно е да се направат дополнителни испитувања и анализи кои ќе вклучат поголема популација од повеќе клинички центри.

Подрачјето на примена на оваа докторска дисертација е во областа на клиничка фармација.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Фармацевтскиот факултет да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатката м-р Евгенија Михајлоска со наслов: Примена на модели на машинско учење за предикција на клинички исход и персонализирање на терапија со ритуксимаб кај пациенти со ревматоиден артритис.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Александра Грозданова, претседател, с.р.

Проф. д-р Љубица Шутуркова, ментор, с.р.

Проф. д-р Зоран Стерјев, член, с.р.

Проф. д-р Надица Матевска Гешковска, член, с.р.

Проф. д-р Марија Календар, член, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗАОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ИМПЛЕМЕНТИРАЊЕ НА ПРОГРАМА ЗА АНТИМИКРОБНО УПРАВУВАЊЕ И КОМПЛЕТЕН СКРИНИНГ ВО ЕДИНИЦА ЗА ИНТЕНЗИВНА НЕГА ВО ОДНОС НА ПЕРИОД НА БОЛНИЧКИ ПРЕСТОЈ И СЕВКУПЕН КЛИНИЧКИ ИСХОД НА ПАЦИЕНТИТЕ“ ОД М-Р ЈЕЛЕНА МИЦИЌ, ПРИЈАВЕНА НА ФАРМАЦЕВТСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Фармацевтскиот факултет во Скопје, на седницата одржана на првата седница на 13.11.2024 година, по предлог на Советот на студиската програма на трет циклус студии – докторски студии по фармација, а врз основа на член 112 од Законот за високото образование (Службен весник на Република Северна Македонија бр. 82/2018), член 275 од Статутот на Фармацевтски факултет во Скопје во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (бр. 458 од 17.10.2019) и член 63 од Правилникот за условите, критериумите и правилата за запишување и студирање на трет циклус академски студии – докторски студии на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник бр. 530/2020), донесе Одлука за оцена на докторската дисертација на кандидатката м-р Јелена Мициќ со наслов: „Имплементирање на програма за антимикробно управување и комплетен скрининг во единица за интензивна нега во однос на период на болнички престој и севкупен клинички исход на пациентите“, во состав: проф. д-р Зоран Стерјев (претседател), проф. д-р Александра Грозданова (ментор), проф. д-р Александар Димовски (член), проф. д-р Љубица Шутуркова (член) и проф. д-р Никола Оровчанец (член).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Фармацевтскиот факултет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката м-р Јелена Мициќ, со наслов: „Имплементирање на програма за антимикробно управување и комплетен скрининг во единица за интензивна нега во однос на период на болнички престој и севкупен клинички исход на пациентите“, содржи 189 страници компјутерски обработен текст во фонт Times New Roman, со 1,5 проред и големина на букви 12, со 201 библиографска единица, меѓу нив научни трудови, статии, книги и интернет- ресурси.

Трудот има апстракт на македонски и англиски јазик и е структуриран во 9 глави: вовед, мотив за изработка на студијата, цели на истражувањето со хипотеза, материјал и методи, статистичка обработка на податоците, резултати, дискусија, заклучни согледувања и користена литература. Текстот е збогатен со 80 табели, 1 слика и 59 графикони. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Првата глава од докторската дисертација претставува **Вовед**, во кој е изложен литературниот преглед и е дадена опширна елаборација на предметот на истражувањето. Тој е правилно структуриран и започнува со дефиниција на рационална употреба на антибиотици, како и дефинирање на антимикробната резистенција и принципите за обезбедување на мултидисциплинарен пристап за решавање на проблемот со истата. Кандидатката, наведува детален опис на концептот на антимикробно управување, кој во суштина ја претставува практичната, разумна употреба на антимикробните средства. Целта се темели на минимизирање на негативните исходи од пропишаните антимикробни средства преку оптимизација на третманот на бактериски инфекции со

цел редуција на резистентноста кон патогените причинители. Виталното значење на антимикробното управување, пред сè, се однесува на спроведен скрининг со цел навремена дијагностика на потеклото и класификација на инфекциите. Притоа, наведен е детален опис на принципите на иницијално спроведениот микробиолошки скрининг во рамки на единиците за интензивно лекување (ICU), кои се потпираат на избор на најсоодветен антимикробен лек преку одредување доза, начин и времетраење на терапија. Во продолжение, кандидатката ги нагласува клучните точки кои потенцијално по имплементирање на програмата за антимикробно управување во ICU, ќе резултираат со подобрување во пропишувањето и употребата на антибиотици. Всушност, следува опис на принципите на програмите за антимикробно управување во ICU, пред се, поради тоа што истите може да ги зголемат стапките на излекувани инфекции, проследено со редуција на болничките трошоци и должината на хоспитален престој. Воведот продолжува со наведување на податоци за континуиран увид во епидемиолошката состојба на интрахоспиталните инфекции во ICU и динамиката на развој на истите. Кандидатката наведува детален опис на дијагнозата на интрахоспиталните инфекции во рамки на ICU, со потенцирање на фактот дека, првиот чекор во борба против истите, се состои во имплементирање на доверлив систем за следење и контрола на инфекции и идентификација на факторите на ризик кои се поврзани со истите. Во понатамошниот дел од воведот, кандидатката детално ја опишува програмата за антимикробно управување во ICU преку примена на биомаркери како насоки за антимикробен третман, што во основа претставува фокус на програмите за антимикробно управување. Во овој контекст, кандидатката презентира резултати од бројни опсервациони студии и рандомизирани клинички испитувања кај возрасна популација на пациенти за антимикробен третман предводен од биомаркери, со поставен акцент на: прокалцитонин (PCT) и Ц-реактивен протеин (CRP). Во натамошниот дел од воведот, следи опис на клиничкото значење на комплетниот микробиолошки скрининг во ICU. Всушност, кандидатката наведува дека, истиот претставува непроценлива можност за ефикасно антимикробно управување на пациентите во ICU, со цел запазување на концептот во поставување на целна дијагноза преку идентификација на патоген причинител и определување на сензитивност на антибиотици. Следствено, кандидатката наведува дека, овие чекори ќе придонесат за ефикасно намалување на времетраењето на спроведената емпирирска терапија кај пациентите во ICU, преку: брзо определување на таргетирана терапија, скратување на престојот во ICU, редуција на вкупниот болнички престој на пациентите и трошоците поврзани со лекувањето. Понатаму, систематски се опишани генералните информации асоцирани со: метицилин резистентен *Staphylococcus aureus* – MRSA-скрининг, бета лактамази со проширен спектар – ESBL-скрининг, како и карбапенем-резистентни *Enterobacteriaceae* – CRE-скрининг. Кандидатката наведува детален опис на групите пациенти на кои во хоспитални услови треба да се спроведе комплетниот MRSA, ESBL и CRE-микробиолошки скрининг. Воведот завршува со детален опис на стратегиите за рационална примена на антимикробни агенси во рамки на ICU, кои во свој домен вклучуваат: рана деескалација на терапија, следење на серумски нивоа на антимикробните агенси, следење на времетраење на спроведениот режим на антибиотици и превенција на колонизација на патогени причинители кои манифестираат резистентност кон повеќе лекови (MDR).

Втората глава од докторската дисертација го анализира **мотивот на студијата**, кој произлегува од согледувањата во воведот, дека и покрај тоа што е направен виден напредок во стратегиите за антимикробно управување на пациентите во рамки на ICU, сепак и понатаму постоперативниот тек на пациентите во услови на интензивно лекување е поврзан со бројни компликации асоцирани со развој на интрахоспитални инфекции, пролонгирање на хоспиталниот престој, развој на MDR микроорганизми,

како и зголемени трошоци за болничко лекување. Мотивот за оваа докторска дисертација претставува процена на ефективност на спроведената програма за антимикробно управување и комплетен микробиолошки скрининг во рамки на единицата за кардиохируршка интензивна нега (СICU) во: идентификација на сите потенцијално патогени причинители, скратување на времетраење на емпириска терапија, воспоставување на таргетирана терапија, редуција на престојот во СICU и вкупниот болнички престој, како и редуција на времетраењето на спроведената антибиотска терапија. Таргетирана терапија, заснована на прецизна дијагноза со помош на микробиолошки дијагностички тестови, како дел од комплетно спроведен микробиолошки скрининг во СICU, во рамки на програма за антимикробно управување, претставува клуч за насочен третман ориентиран кон патогените причинители во услови на интензивно лекување.

Третата глава ги содржи целите на истражувањето, кои се прецизно дефинирани во 9 точки и кореспондираат со добиените резултати и донесените заклучоци на крајот на дисертацијата. Целите на истражувањето се: процена на ефективност на имплементираната програма за антимикробно управување, преку намалување на вкупниот број денови во СICU; процена на ефективност на имплементирана програма за антимикробно управување во СICU, преку намалување на вкупниот болнички престој на пациентите на Одделот за кардиохирургија; процена на ефективност на имплементираната програма за антимикробно управување во СICU, преку скратување на времетраењето на антибиотската терапија (денови на антимикробна изложеност); процена на ефективност на имплементираната програма за антимикробно управување во СICU, преку намалување на потреба од инотропна поддршка во постинтервентниот тек на опоравување на пациентите; процена на ефективност на имплементираната програма за антимикробно управување во СICU, преку намалена потреба од бубрежна надоместителна терапија (БНТ); процена на ефективност на имплементираната програма за антимикробно управување во СICU, преку евалуација на емпириска, комбинирана и таргетирана терапија; процена на ефективност на комплетно спроведениот микробиолошки скрининг како дел од програмата за антимикробно управување, преку идентификација на сите потенцијални патогени причинители при иницијален прием на пациентите, пред спроведена кардиохируршка интревенција; процена на ефективност на комплетно спроведениот микробиолошки скрининг како дел од програмата за антимикробно управување, преку утврдување на вредности и разлики во леукоцити, CRP и PCT и процена на ефективност на комплетно спроведениот микробиолошки скрининг како дел од програмата за антимикробно управување, преку следење на еволуција на леукоцити, CRP и PCT, кај пациенти со потврдена бактериска инфекција според типот на патоген причинител - Грам-позитивни vs Грам-негативни. Ова поглавје завршува со презентирање на **хипотезите на истражувањето**, каде што кандидатката наведува дека: навремено и ефикасно спроведена програма за антимикробно управување со комплетно применет микробиолошки скрининг, го редуцира вкупниот број на денови во СICU; навремено и ефикасно спроведена програма за антимикробно управување со комплетно применет микробиолошки скрининг во СICU, го редуцира вкупниот болнички престој на пациентите на Одделот за кардиохирургија и третата хипотеза, навремено и ефикасно спроведена програма за антимикробно управување со комплетно применет микробиолошки скрининг во СICU, го скратува вкупното времетраење на антибиотска терапија (антимикробна изложеност).

Во **четвртата глава** се презентирани **материјалот и методите** што се примениле во ова истражување, кое претставува ретроспективно-проспективна, аналитичка студија на пресек, изведена во период од четири години (2020-2023). Во истражувањето биле

вклучени 1277 адултни пациенти, по спроведена кардиохируршка интервенција и прием во SICU. Истражуваните пациенти биле поделени во две групи: 636 пациенти- **група 1 (2020-2021 година)** и 641 пациенти- **група 2 (2022-2023 година)**. Истото е спроведено во единиците на SICU, при ПЗУ Клиничка болница „Аџибадем Систина“ во Скопје, на Одделот за кардиохирургија. Истражувањето било спроведено по добиена согласност од стручниот колегиум на ПЗУ Клиничка болница „Аџибадем Систина“ во Скопје, како и од Етичката комисија од Фармацевтскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Податоците за испитаниците кои биле вклучени во истражувањето, а кои се однесуваат на клиничкото постоперативно следење и извршените лабораториско-биохемиски иследувања, се добиени преку компјутерско пребарување со употреба на софтвер за дневна рутинска работа, во сопственост на ПЗУ Клиничка болница „Аџибадем Систина“ во Скопје. При вклучување во истражувањето биле анализирани следните податоци: возраст, пол, тежина, претходна кардиохируршка интервенција, инотропна поддршка – 24h, 48 h и 72 h, потреба од БНТ, должина на престој на SICU (денови), како и должина на вкупен престој на болнички оддел (денови). За реализација на целите на истражувањето биле утврдени инклузии и ексклузии критериуми. Инклузионите критериуми за вклучување во студијата опфатиле пациенти по извршена кардиохируршка интервенција и прием во SICU, во период од 2020 до 2023 година, соодветно. Додека, според ексклузионите критериуми, во истражувањето не биле опфатени пациенти кај кои настапил смртен исход во период помал од 5 дена од вклучувањето во истражувањето, пациенти со рехоспитализација и повторен прием во SICU во рамки на истражуваниот период 2020 – 2023 година, како и пациенти со лабораториски потврдена инфекција со Covid-19. Истражувањето било спроведено во тек на вкупниот престој на пациентите, односно по изведена кардиохируршка интервенција и прием во SICU, па сè до планиран испис. Пациентите на прием во SICU доаѓале со веќе направена кардиохируршка интервенција, во чиј домен влегуваат: замена на митрална, аортна и трикуспидална валвула, аортокоронарен бајпас и тромбидеректомија на каротидни артерии, субксифоидна перикардиектомија, хирургија на аорта, експлорација на феморална артерија, ендартеректомија на каротида, ексцизија на срцев тумор, третман на аортна дисекција и аневризма, вградување апарат за лева, десна или лева и десна срцева поддршка (LVAD, RVAD, BiVAD). При прием во SICU, кај сите пациенти биле земени следните податоци: пол, возраст, тежина, како и претходна кардиохируршка интервенција. Дополнителни податоци кои биле забележани во претходно подготвени обрасци, како дел од активностите на програмата за антимикробно управување во SICU биле: алергија на лекови и брзина на гломеруларна филтрација (GFR). При прием на секој пациент во SICU, била земена крв за стандардни лабораториски анализи. Тековно, од иницијален прием во SICU, па сè до испис на пациентите, на дневна основа, по протокол за работа на Одделот за кардиохирургија, биле извршувани рутински лабораториски анализи: диференцијална крвна слика, гликемија, бубрежни деградациони производи, хемостаза и протеински статус. Како дел од програмата за антимикробно управување, а од интерес за ова истражување, за следење на нивото на инфламаторни маркери, биле изведувани повторливи мерења на следните лабораториско-биохемиски параметри: леукоцити: ден 1. (24 h), ден 2. (48 h), ден 3. (72 h), ден 4. (96 h) и ден 5. (120h), CRP: ден 1. (24 h), ден 2. (48 h) и ден 3. (72 h) и PCT: ден 1. (24 h), ден 2. (48 h) и ден 3. (72 h). Бил спроведен комплетен *MRSA*, *ESBL* и *CRE* микробиолошки скрининг кај сите пациенти кои биле вклучени во рамки на истражувањето, при што истиот ги опфатил следните микробиолошки анализи: брис од грло, брис од нос, брис од кожа – аксиларна регија, брис од кожа – ингвинална регија, уринокултура, спутум. Исто така, бил применет и дополнителен микробиолошки скрининг кај пациенти кои имале: рана (хируршка, декубитална, друг вид на рана):

преку брис од рана; поставен уринарен катетер кој требало да се промени: при што бил земен примерок на урина за уринокултура (од стар и нов катетер, паралелно); поставени централни интраваскуларни катетри (централен венски катетер и катетер за дијализа), кои според состојба на пациент требало да се променат, а ако постоела било каква кожна промена на местото на апликација на катетер, задолжително бил земен брис од кожа; фебрилен пациент- бил земен примерок крв за: анаеробна и аеробна хемокултура; пациент со респираторна инфекција- преку примерок од спутум, или ако била применета бронхоскопија: преку примерок од бронхоалвеоларен лават (БАЛ); пациент со ендотрахеален тубус или трахеостома: бил земен примерок од трахеален аспириат; пациент со дијареа: преку примерок од фецес за детекција на *Clostridium difficile*; промени на кожа: бил земен брис од кожа од местото на идентификуваната промена. Во протоколот за спроведување на целите на истражувањето, биле дефинирани однапред утврдени 3 групи на терапевтски режим кој бил спроведуван кај посочената популација на пациенти во периодот на следење: комбинација од ≥ 3 антибиотици (станува збор за терапевтски режим кој бил спроведуван кај пациентите согласно со клиничката состојба и кој во свој домен вклучувал комбинација од три и повеќе антибиотици); емпириска терапија (терапевтски режим кој бил спроведуван кај пациентите согласно со клиничката состојба и воспоставена терапија до добивање на резултати од микробиолошки наоди, односно терапевтски режим без докажан патоген причинител). Во негови рамки, била направена поделба на емпириска терапија од безбедна група наспрема емпириска терапија во чиј домен бил спроведен антибиотик од строго контролирана група, согласно со препораките на Светската здравствена организација (WHO); дефинитивна терапија (терапевтски режим во чии рамки била спроведена антибиотска терапија во согласност со изработен антибиограм и врз основа на чувствителност на патогениот причинител кон соодветна класа антибиотици). Во овој сегмент, кандидатката напоменува дека во рамки на првата (2020 – 2021) група пациенти бил спроведен рутински микробиолошки скрининг (брис нос/грло) и во рамки на оваа група не била имплементирана програмата за антимикробно управување во SICU, наспрема втората (2022 – 2023) група пациенти, каде што бил спроведен комплетен микробиолошки *MRSA*, *ESBL* и *CRE*-скрининг (брис нос, грло, кожа – и жнгвила, кожа – аксила, уринокултура и спутум), како дел од имплементираната програма за управување со антибиотици во SICU. Варијаблите кои се предмет од интерес за оваа докторска дисертација биле внесувани sukcesивно во претходно подготвени обрасци. Во рамки на истите биле внесени сите предоперативни и постоперативни податоци: демографски, лабораториско-биохемиски, лабораториско-микробиолошки, податоци за постинтервентна поддршка во SICU, потреба од БНТ, должина на денови на SICU, вкупна должина на престој на болнички оддел, исход на преживување, како и вкупна должина на антибиотски третман.

Во петтата глава е презентирана **статистичката обработка на собраните податоци**. Податоците биле анализирани со користење на статистички програми Statistica 7.1 for Windows и SPSS Statistics 23.0, при што биле употребени различни статистички тестови, како што се: во анализата на сериите со атрибутивни белези биле одредувани проценти на структура (%); разликите кај сериите со атрибутивни белези помеѓу двете групи на пациенти биле тестирани со примена на Pearson Chi-square тест / Monte Carlo Sig.(2-sided) (p), Fisher Exact тест / Monte Carlo Sig.(2-sided) (p), Fisher Exact тест / Exact Sig.(2-sided) (p); кај сериите со нумерички белези била изработена Descriptive Statistics (Mean; Std.Deviation; $\pm 95,00\%$ CI; Median; Minimum; Maximum); дистрибуцијата на податоците била тестирана со Kolmogorov-Smirnov test; Lilliefors test; Shapiro-Wilks test (p); разликите помеѓу двете групи на пациенти биле тестирани со Mann-Whitney U test (Z/p), додека разликите помеѓу двете групи на пациенти во релациите: леукоцити, CRP, PCT, биле анализирани со Repeated measures ANOVA (F / p) / Post Hoc / Bonferroni

test; поврзаноста меѓу параметрите и нивната вредност, била анализирана со примена на Multiple Regression / R /p; податоците кои се однесуваат на времето на преживување кај пациентите од двете групи биле анализирани со Kaplan Meier analysis (Log Rank (Mantel-Cox) тест и Cox regression (Wald / Exp(B) / 95,0% CI for Exp(B). За сите анализи, вредноста на $p < 0.05$ се смета за статистички значајна. Во контекст на **етичките аспекти на истражувањето**, тоа е реализирано врз основа на начелата на Хелсиншката декларација (Declaration of Helsinki, World Medical Association, Brasil 2013), Повелбата на основните права на Европската Унија и Директивата 2001/20 од Европскиот парламент. Сите пациенти кои биле вклучени во студијата потпишале информирана согласност за учество со објаснување и детални информации од страна на кандидатката. Сите податоци за пациентите учесници во истражувањето биле внесени во електронска база Excel, направена и заштитена со лозинка од страна на кандидатката. За оваа студија, кандидатката има добиено одобрување од Комисијата за етички прашања при Клиничката болница „Ацибадем Систина“ – Скопје (бр. 02-5245/02) и одобрение од Етичката комисија на Фармацевтскиот факултет при УКИМ во Скопје.

Во **шестата глава**, кандидатката ги прикажува **резултатите од истражувањето** кои се добиени со обработка и анализа на 1277 испитаници, пациенти по извршена кардиохируршка интервенција и прием во СІСU кои ги исполниле критериумите за влез во студијата. Резултатите од презентираната студија се прикажани табеларно и со графикони кои го олеснуваат нивното следење и се поделени во 12 дела. Во првиот дел се обработени основните социодемографски и клинички предоперативни карактеристики на испитуваната популација. Од испитуваните пациенти, 636 (49,80 %) ја сочинувале група 1 со просечна возраст од 65 години, наспрема 641 (50,20 %) пациенти кои ја сочинувале група 2 со просечна возраст од 66 години. Двете групи на испитаници биле со просечна телесна тежина од 77 килограми. Машкиот пол бил процентуално повеќе застапен наспроти женскиот. Притоа, во група 1, кај 501 (78,8 %) пациенти била дадена емпириска антибиотска терапија, наспрема 179 (27,9 %) пациенти во група 2. Во група 1, 76 (11,9 %) пациенти биле третирани со дефинитивна антибиотска терапија наспроти 461 (71,9 %) пациенти во рамки на група 2. Додека, 33 (5,2 %) пациенти биле третирани со комбинација на три и повеќе антибиотици – емпириска антибиотска терапија, а кај 26 (4,1 %) пациенти била дадена комбинација на три и повеќе антибиотици – дефинитивна антибиотска терапија. Значајно поместување на овие вредности било постигнато во група 2 во рамки на која, само кај 1 (0,2 %) пациент била дадена комбинација на три и повеќе антибиотици – дефинитивна антибиотска терапија. Била утврдена значајна разлика ($p=0,000$) во пропишувањето и оптимизација на терапевтскиот режим, при што биле постигнати значајно пониски вредности на пропишана емпириска терапија во група 2, во однос на значајно повисоки вредности на дефинитивна терапија во истата група. Исто така, 61 (9,6 %) пациенти во домен на група 1 имале претходна кардиохируршка интервенција наспроти 18 (2,8 %) пациенти во рамки на група 2. Во вториот дел од ова поглавје претставена е дистрибуција на пациентите во однос на инотропната поддршка при прием во СІСU, во тек на 24h, 48h и 72h. Притоа, во група 1, 412 (64,8 %) пациенти имале инотропна поддршка 24h постоперативно, наспроти 373 (58,2 %) пациенти во домен на група 2. 368 (57,9%) пациенти во група 1 имале инотропна поддршка 48 h постоперативно, наспроти 330 (51,5%) пациенти во домен на група 2. Додека, 216 (34,0 %) пациенти во група 1 имале инотропна поддршка наспроти 113 (17,6 %) пациенти во рамки на група 2. Инотропната поддршка во тек на 24 h, 48 h и 72 h, била статистички значајно пониска во група 2 пациенти ($p=0,016$, $p=0,02$, $p=0,000$, соодветно). Во третиот дел од ова поглавје биле анализирани резултатите од потребата за БНТ. Разликата во потребата од БНТ за обете групи пациенти, се покажала статистички значајна ($p=0,003$), при што 28 (4,4 %) пациенти во

група 1 имале потреба од БНТ, наспроти 10 (1,6 %) пациенти во домен на група 2. Во четвртиот дел од поглавјето, презентирана е статистички значајна разлика во однос на должината на денови во SICU ($p=0,00$). Притоа, просечната должина на денови во SICU во група 1 изнесувала 4 дена, наспроти 2 дена во рамки на група 2. Поточно, пациентите од група 1 имале значајно поголема должина на престој на SICU во однос на пациентите од група 2. Вкупната должина на престој на болничкиот оддел во обете групи пациенти, е презентирана во петтиот дел од поглавјето. Притоа, просечната должина на вкупен престој на Одделот за кардиохирургија во група 1 изнесувала 9, наспрема 7 дена во група 2 пациенти. Била утврдена статистички значајна разлика ($p=0,00$), односно пациентите од група 1 имале значајно поголема должина на престој на болничкиот оддел во однос на пациентите од група 2. Во шестиот дел од поглавјето, даден е приказ на дескриптивна статистика во однос на должина на антибиотски третман во двете групи пациенти. Просечната должина на истиот во група 1 изнесувала 8 дена, наспроти група 2 каде што била утврдена просечна должина од 4 дена. Всушност, пациентите од група 1 имале значајно поголема должина на антибиотски третман во однос на пациентите од група 2, како резултат на што била утврдена статистички значајна разлика ($p=0,00$). Следат резултати од презентирани податоци на седмиот дел од поглавјето, каде што е претставена анализа во однос на првиот воспоставен терапевтски режим – комбинација од три и повеќе антибиотици. Во овој дел, најпрво се прикажани резултати кои се однесуваат на разликата во вредноста на инфламаторните биомаркери: леукоцити, CRP и PCT, помеѓу обете групи пациенти и истата била статистички незначајна. Осмиот дел од ова поглавје го сочинуваат презентирани податоци кои се однесуваат на вториот воспоставен терапевтски режим кај двете групи испитаници - емпириска терапија. Прикажани се резултати кои се однесуваат на разликата во вредноста на леукоцитите помеѓу обете групи пациенти и истата била статистички незначајна. Спротивно, статистички значајна разлика ($p=0,000$), била утврдена во однос на просечната вредност на леукоцитите во релацијата од првиот до петтиот ден во рамки на истражувањето, во двете групи пациенти како потврда дека спроведениот терапевтски режим дал одговор преку сукцесивно намалување на вредностите. Притоа, најголема вредност од $13,20 \cdot 10^9/L$ била регистрирана во група 2-леукоцити, ден 1, додека најмала вредност од $7,52 \cdot 10^9/L$ била регистрирана во група 2-леукоцити, ден 5, со значајна статистичка разлика ($p=0,000$). Следствено, прикажани се резултати во однос на вториот анализиран биомаркер, CRP, при што била утврдена статистички значајна разлика во вредноста на истиот помеѓу обете групи пациенти ($p=0,000$). Во група 1 вредноста на CRP бележела варијација во интервалот $13,59 \pm 0,44 \text{ mg/dl}$, наспроти група 2, каде варијацијата била во интервалот $10,49 \pm 0,76 \text{ mg/dl}$. Исто така, статистички значајна разлика била потврдена и во однос на вредноста на CRP во релацијата од првиот до третиот ден во рамки на спроведеното истражување ($p=0,000$). Притоа, најголема вредност од $15,97 \text{ mg/dl}$, била регистрирана во група 1, CRP- ден 2, додека најмала вредност од $8,07 \text{ mg/dl}$ била регистрирана во група 2, CRP- ден 3 ($p=0,000$). Што се однесува до анализата на третиот биомаркер, PCT, прикажани се резултати кои се однесуваат на разликата во вредноста на истиот помеѓу двете групи пациенти и истата била статистички незначајна. Во група 1, вредноста на PCT бележела варијација во интервалот $1,74 \pm 0,46 \text{ ng/ml}$, наспрема група 2, каде што варијацијата била во интервалот $0,37 \pm 0,79 \text{ ng/ml}$. Не била потврдена статистички значајна разлика и во однос на вредноста на PCT во релацијата од првиот до третиот ден, при што најголема вредност од $1,77 \text{ ng/ml}$ била регистрирана во група 1, PCT- ден 1, додека најмала вредност од $0,22 \text{ ng/ml}$ била регистрирана во група 2, PCT- ден 3. Во домен на овој спроведен терапевтски режим, презентирани се податоци кои се однесуваат на можна инфекција – културелно негативна сепса во двете групи пациенти. Притоа, била потврдена статистички значајна разлика помеѓу двете групи во овој наод

($p=0,012$), односно 35 (6,6 %) пациенти во група 1 имале можна инфекција – културелно негативна сепса, наспрема 3 (1,7 %) пациенти од група 2. Статистички значајна разлика била потврдена и во однос на спроведен емпириски антибиотик од безбедна и контролирана група ($p=0,000$). Поточно, во група 1, кај 372 (69,7 %) пациенти не бил ординираан емпириски антибиотик од безбедна група, наспроти 21 (11,7 %) пациенти во група 2. Додека, во однос на ординираан емпириски антибиотик од строго контролирана група, кај 371 (69,5 %) пациенти во група 1, бил ординираан емпириски антибиотик од строго контролирана група, наспроти 21 (11,7 %) пациенти во домен на група 2. Понатаму, презентирани се податоци кои се во состав на деветтиот дел од ова поглавје, а се однесуваат на третиот воспоставен терапевтски режим- дефинитивна терапија. Во континуитет се прикажани резултати кои се однесуваат на разликата во вредноста на леукоцитите помеѓу двете групи пациенти, при што била утврдена статистички значајна разлика ($p=0,000$). Во група 1, вредноста на леукоцитите била во интервалот $13,55 \pm 0,40 \cdot 10^9/L$, наспроти група 2 каде вредноста на леукоцитите бележела варијација во интервалот $11,34 \pm 0,19 \cdot 10^9/L$. Статистички значајна разлика била утврдена и во однос на просечната вредност на леукоцитите во релацијата од првиот до петтиот ден во двете групи пациенти ($p=0,000$), при што најголема вредност од $15,11 \cdot 10^9/L$ била регистрирана во група 1, леукоцити- ден 1, додека најмала вредност од $8,54 \cdot 10^9/L$ била регистрирана во група 2, леукоцити- ден 5. Во продолжение, прикажани се резултати кои се однесуваат на разликата во вредноста на CRP, помеѓу двете групи пациенти, при што повторно била потврдена статистички значајна разлика ($p=0,000$). Во група 1, вредноста на CRP бележела варијација во интервалот $20,35 \pm 0,76 \text{ mg/dl}$, наспроти група 2 каде варијацијата била во интервалот $10,65 \pm 0,36 \text{ mg/dl}$. Во однос на прикажаната дескриптивна статистика за просечната вредност на CRP во релацијата од првиот до третиот ден во двете групи пациенти, била утврдена статистички значајна разлика ($p=0,000$), при што најголема вредност од $24,98 \text{ mg/dl}$ била регистрирана во група 1, CRP – ден 3, а најмала вредност од $8,90 \text{ mg/dl}$ била регистрирана во група 2, CRP – ден 3. Статистички значајна разлика била потврдена и во однос на вредноста на PCT помеѓу двете групи пациенти ($p=0,000$), при што во група 1 вредноста на PCT била во интервалот $2,31 \pm 0,30 \text{ ng/ml}$, наспрема група 2, каде што вредноста на PCT бележела варијација во интервалот $0,71 \pm 0,14 \text{ ng/ml}$. Следствено, била утврдена статистички значајна вредност ($p=0,000$) и во однос на просечната вредност на PCT во релацијата од првиот до третиот ден во рамки на истражувањето, во обете групи пациенти. Поточно, најголема вредност од $2,93 \text{ ng/ml}$ била регистрирана во група 1, PCT- ден 3, а најмала вредност од $0,36 \text{ ng/ml}$ била регистрирана во група 2, PCT- ден 3. Во продолжение, претставена е анализа на податоци која се однесува на потврдена бакетриска инфекција во двете групи. Како резултат на спроведената програма за антимикубно управување и комплетниот микробиолошки скрининг, била потврдена статистички значајна разлика, која се должи на тоа што, во група 1, била потврдена бактериска инфекција кај 102 (100,0 %) пациенти, наспроти група 2 во која таа била доминантно потврдена кај 462 (100,0 %) пациенти. Во десеттиот дел од ова поглавје се анализирани резултатите од мултиплата регресија. Во истата биле вметнати: претходна кардиохируршка интервенција, инотропна поддршка 24, 48 и 72 часа, потреба од БНТ, должина на денови на SICU, леукоцити : ден 1., ден 2. и ден 3., CRP: ден 1., ден 2. и ден 3., PCT: ден 1., ден 2. и ден 3., како независни варијабли, со цел да се утврди влијанието врз должината на болничкиот престој како зависна варијабла. Притоа, во рамки на првиот терапевтски режим – комбинација на три и повеќе антибиотици, била утврдена многу јака значајна Durbin-Watson корелација 2,021 ($p=0,000$). Било утврдено дека, најголемо влијание на должината на болнички престој имале деновите на SICU ($p=0,000$), а најслабо било влијанието на претходна кардиохируршка интервенција како параметар со

статистички незначајна разлика. Поточно, со секое зголемување на должина на денови на SICU за единечна вредност (1 ден), должината на болничкиот престој (просечно) се зголемувала за 1,04 дена, што било значајно ($p=0,000$), при непроменети вредности на останатите параметри. Додека, пациентите со претходна кардиохируршка интервенција имале просечно 0,314 дена поголема должина на болнички престој компарирано со пациентите кои немале, при непроменети вредности на останатите параметри. Многу јака значајна Durbin- Watson корелација 1,646 ($p=0,000$), била утврдена и во однос на вториот терапевтски режим – емпириска терапија. Било утврдено дека, најголемо влијание на должината на болничкиот престој имале деновите на SICU ($p=0,000$), а најслабо било влијанието на леукоцитите- ден 2, што било потврдено како статистички незначајно. Било потврдено дека, со секое зголемување на должината на денови на SICU за единечна вредност (1 ден), должината на болничкиот престој (просечно) се зголемувала за 1,194 дена, што било статистички значајно ($p=0,000$), при непроменети вредности на останатите параметри. Исто така, било потврдено дека со секое зголемување на вредноста на леукоцитите- ден 2 за единечна вредност ($1 \cdot 10^9/L$), должината на болничкиот престој (просечно) се зголемувала за 0,001 дена, статистички незначајно, при непроменети вредности на останатите параметри. Статистички значајна Durbin- Watson корелација 1,916 ($p=0,000$), била потврдена и во однос на третиот и последен терапевтски ординиран режим- дефинитивна антибиотска терапија. Врз основа на анализата, било потврдено дека најголемо влијание врз должина на болничкиот престој имале деновите на SICU ($p=0,000$), додека најслабо било влијанието на CRP- ден 2, што било потврдено како статистички незначајно. Притоа, било потврдено дека со секое зголемување на должина на денови на SICU за единечна вредност (1 ден), должината на болничкиот престој (просечно) се зголемувала за 0,997 дена, што било статистички значајно ($p=0,000$), при непроменети вредности на останатите параметри. Во претпоследниот, единаесетти дел од поглавјето, прикажани се резултати во однос на Kaplan-Meier анализата на преживување на пациентите во обете групи. Во група 1, 62 (9,7%) пациенти имале летален исход, наспрема група 2, во која кај 11 (1,7 %) пациенти бил потврден летален исход. Просечното преживување во група 1, било во интервалот $21,78 \pm 0,27$ месеци, додека во рамки на група 2, варијацијата била во интервалот $23,61 \pm 0,19$ месеци. Всушност, била потврдена статистички значајна разлика во времето до настанот помеѓу двете групи на пациенти по извршена кардиохируршка интервенција и прием во SICU ($p=0,000$). Во исто време, прикажана е и Cox-Regression анализата, која била направена со цел да се потврди влијанието на предиктивните вредности на анализираните параметри за времето до настанот (летален исход). Поточно, било утврдено дека, инотропната поддршка во тек на 72 h имала најголемо влијание на времето до настанот (летален исход), односно пациентите кои биле на инотропна поддршка до 72 h, за 7,25 пати имале поголема веројатност за пократко време на настанот (летален исход) споредено со пациентите кои не биле на инотропна поддршка до 72h, што било потврдено како статистички значајно ($p=0,000$). Најслабо било влијанието на тежината, кое се покажало како статистички незначајно. Во завршниот, дванаесетти дел од ова поглавје, кандидатката ја претставува еволуцијата на инфламаторните маркери кај инфицираните пациенти според типот на микроорганизам (патоген причинител). Во основа, претставената еволуција се однесува на анализа на пациентите кај кои била потврдена бактериска инфекција, преку изолирани Грам-позитивни vs Грам-негативни микроорганизми, при што наведува дека 274 (48,58 %) пациенти ја сочинувале група 1, во која биле изолирани Грам-позитивни микроорганизми, наспрема 290 (51,42 %) пациенти кои кандидатката ги нотира како група 2, во рамки на која биле изолирани Грам-негативни микроорганизми. Најпрво се претставени резултати кои се однесуваат на разликата во вредноста на леукоцитите помеѓу двете групи пациенти, при што истата

била статистички незначајна. Во група 1 вредноста на леукоцитите била во интервалот $11,65 \pm 0,25 \cdot 10^9/L$, наспроти група 2 во која вредноста бележела варијација во интервалот $11,83 \pm 0,24 \cdot 10^9/L$. Била потврдена статистички значајна разлика во однос на просечната вредност на леукоцитите во релацијата од првиот до петтиот ден, во двете групи пациенти ($p=0,000$). Најголема вредност од $14,97 \cdot 10^9/L$ била регистрирана во група 2, леукоцити- ден 1, а најмала вредност од $9,18 \cdot 10^9/L$, била регистрирана во истата група во петтиот ден. Во однос на еволуцијата на CRP и PCT, била потврдена статистички незначајна разлика во однос на нивната вредност, помеѓу двете групи пациенти. Но, спротивно статистички значајна вредност била потврдена во однос на просечната вредност на CRP и PCT во релацијата од првиот до третиот ден во двете групи пациенти ($p=0,000$). Кандидатката особено ги истакнува вредностите во еволуцијата на PCT, при што наведува дека најголема вредност од $1,47 \text{ ng/ml}$ била регистрирана во група 2, PCT – ден 1., а најмала вредност од $0,77 \text{ ng/ml}$ била регистрирана во група 1, PCT – ден 3.

Во седмата глава на докторската дисертација, презентирана е обемната дискусија, во рамки на која кандидатката ги коментира резултатите од сопственото истражување кои се јасно и концизно објаснети. Добиените резултати, истовремено ги споредува со објавени резултати од студии од постар и понов датум, но и со најнови извори во стручната литература кои се во контекст на темата. Сето тоа е направено објективно, непристрасно и строго придржувајќи се кон принципите на научноистражувачката работа базирана на докази. Во почетниот дел на дискусијата, кандидатката ги споредува и потврдува своите резултати во однос на константираните резултати за поголема процентуална застапеност на машкиот во однос на женскиот пол, што претставува предмет од интерес на голем број студии во чии рамки сè уште се дискутира за половата предиспозиција и зголемен ризик за развој на коронарна артериска болест (КАБ) и потреба од кардиохируршка интервенција. Претходно изнесените факти за полова предиспозиција и ризик од КАБ и подложност кон соодветен тип на кардиохируршка интервенција, се предмет на дискусија во ова истражување, пред се поради тоа што, пациентите кои биле вклучени во домен на истото биле хоспитализирани на одделот за Кардиохирургија и кандидати за спроведување на кардиохируршка интервенција. Следствено, наведена е дискусија во контекст на возраста и асоцираноста со подложноста за кардиохируршки тип на интервенција, при што резултатите од истражувањето се поистоветуваат со оние од светската литература, каде што Rodgers и сор. демонстрирале јасна поврзаност помеѓу зголемувањето на возрасната граница и индексот на ризик за развој на кардиоваскуларно заболување и индикација за интервенција. Во понатамошниот тек, наведена е дискусија во однос на ординираниот терапевтски режим на пациентите и неговата оптимизација. Всушност, била постигната значајна разлика помеѓу двете групи испитаници, која, како што кандидатката наведува, се должи на иницијално спроведениот микробиолошки скрининг. Во група 1, процентот на емпириски спроведена терапија изнесувал 78,8 % и во основа претставувал одраз на ситуација во која пациентите биле подложни само на основен скрининг – брис нос и грло. Ситуацијата била комплетно променета и потврдена со убедливи резултати, каде што 71,9 % спроведена дефинитивна терапија во група 2, претставува вистински доказ за ефикасноста од имплементирањето на комплетниот микробиолошки *MRSA*, *ESBL* и *CRE*-скрининг, при иницијален прием на пациентите, што кореспондира со податоците во светската литература. Всушност, како резултат на комплетно применетиот скрининг како дел од програмата за антимикробно управување, била овозможена рана детекција и комплетен увид во целата палета потенцијални патогени причинители, како и претходна колонизација на пациентите. Споредено со литературата, кандидатката наведува дека ефикасноста од спроведениот комплетен

микробиолошки скрининг и потенцирањето на неговото значење, пред сè во рамки на SICU, овозможиле навремено спроведување на таргетирана (дефинитивна терапија). Во понатамошниот дел од дискусијата на кандидатката, наведена е асоцијацијата помеѓу индексот на зголемена телесна тежина, како ризик фактор за развој на кардиоваскуларни заболувања, што претставува чест предмет на истражување во податоците од светската литература. Релацијата помеѓу зголемената телесна тежина и ризикот од развој на КАБ и понатаму останува посебен интерес за истражување, што е прикажано и во студиите на Volpe и сор., како и Amani-Beni и сор. Во однос на дискусијата која се однесува на дистрибуција на пациентите во однос на ПКИ, во студијата на кандидатката постоела значајна разлика во двете групи. Во овој дел, кандидатката ги споредува заклучоците со литературните податоци во студиите на Колат и сор., како и Каролин и сор., кои сугерираат на фактот дека, пациенти со историја на претходна кардиохируршка интервенција, имаат зголемен ризик од реадмисија на SICU, што сеуште перзистира како тема на загриженост во медицината. Што се однесува до дискусијата во однос на постинтервентната поддршка во SICU, во студијата на кандидатката била направена споредба на постинтервентниот тек и потребата од инотропна поддршка кај пациентите во тек на 24, 48 и 72h, постоперативно. Притоа, било потврдено значајно намалување на потребата од инотропна поддршка во тек на првите три дена од постинтервентниот тек на опоравување во рамки на втората група пациенти кои партиципирале во студијата на кандидатката. Всушност во овој момент, кандидатката го потенцира значењето на евалуација на клиничкиот одговор од поврзаноста со принципите на спроведената програма за антимикубно управување. Еден од клучните принципи, лежи во максимизирање на емпириско покривање со терапија, преку навремено спроведување на истата со цел подобрен клинички исход од сериозни инфекции. Резултатите од студијата на кандидатката кореспондираат со резултатите од мултицентрична опсервациска студија на Тапака и сор., која била спроведена во рамки на ICU, при што во нејзин домен, преку спроведување на програма за антимикубно управување и навремено емпириско покривање на пациентите, бил постигнат подобрен клинички исход, преку зголемување на бројот на денови без механичка вентилација и потреба од инотропна поддршка и вазопресори. Дискусијата продолжува со наведени податоци за анализа на потребата од БНТ кај пациентите во двете групи, при што во студијата на кандидатката била постигната статистички значајна разлика во однос на потребата од неа. Резултатите биле потврдени преку значајно намалување на процентот на пациенти кои имале потреба од истата, од 4,4 % во група 1, на 1,6 % во група 2 пациенти, соодветно. Резултатите од истражувањето се во согласност со резултатите објавени во студијата на Vlak и сор. Една од детерминантите на кои кандидатката посветува посебно внимание, претставува должината на денови во SICU. Всушност, била постигната статистички значајна разлика, преку ефикасно спроведување на програмата за антимикубно управување и комплетен скрининг, како клучен успех во лекувањето на пациентите, при што евидентно бил скратен бројот на денови на SICU, кој овозможил редукција на вкупниот болнички престој и подобрен клинички исход во постинтервентниот тек на опоравување. Доказ за сето ова, претставува драстичното, речиси двојно намалување на просекот на престој во SICU, во рамки на студијата на кандидатката, чии резултати се совпаѓаат со податоците во студијата на Khdour и сор. Во континуираниот тек на дискусијата, кандидатката наведува податоци за корелацијата помеѓу ефикасноста од спроведениот антибиотски режим и програмата за антимикубно управување, како и нивното влијание врз вкупниот болнички престој на пациентите. Притоа, бил постигнат статистички значајно редуциран вкупен болнички престој во втората група пациенти како резултат на сите спроведени дејствија согласно начелата на програмата за антимикубно управување. Сето ова е од круцијално значење, затоа што во основа

вкупниот болнички престој претставува релевантна мерка за исходот, бидејќи го одразува времето на опоравување на пациентите и воспоставува дефинирање на болничките трошоци. Резултатите кои биле потврдени во однос на оваа детерминанта во целост кореспондираат со тековните докази од поновите наоди објавени во литературата. Што се однесува до должината на антибиотскиот третман, кандидатката потенцира дека во рамки на студијата била постигната статистички значајна разлика, која се должи токму на успешното спроведување на стратегии за минимизирање на употреба на антибиотици со широк спектар и редукација на продолжен антибиотски курс, пред се поради превенција на висока стапка на резистенција. Резултатите во однос на оваа детерминанта кореспондираат со резултатите од студијата на Havey и сор., каде презентираниите заклучоци ги дефинираат кратките антибиотски курсеви како безбедни и ефективни во третман на соодветни клинички случаи. Во сублимираните податоци кои се составен дел на дискусијата, а се однесуваат на првиот воспоставен терапевтски режим, комбинација од три и повеќе антибиотици, кандидатката ја потенцира успешноста на спроведената програма за антимикуробно управување, токму како резултат на драстично намалување на бројот на терапевтски режими од овој карактер. Резултатите во однос на овој параметар кореспондираат со мислењата и заклучоците произнесени од голем број автори во публикувани литературни прегледи. Всушност, предмет на дискусија во сите нив, претставува фактот што истите дефинираат дека комбинираната терапија е соодветна само во емпириски режими кога патогенот е сеуште непознат, додека дефинитивните терапии треба да вклучат само еден соодветен антибиотик врз кој ќе биде спроведена оптимизација и евалуација на клиничкиот одговор. Во контекст на вториот тип ординиран терапевтски режим, емпириска антибиотска терапија, во студијата на кандидатката биле постигнати статистички значајни резултати во однос на анализираните параметри, леукоцити и CRP, помеѓу двете групи пациенти. Во однос на третиот анализиран инфламаторен биомаркер, во рамки на ова истражување не била постигната значајна статистичка разлика, но значајно е да се спомене дека како резултат на соодветно спроведен емпириски режим како дел од програмата за антимикуробно управување, во рамките на втората група пациенти, биле добиени доста пониски вредности за него. Во домен на овој терапевтски режим, кандидатката потенцира особено внимание на анализираниот параметар кој се однесува на можна инфекција-културелно негативна сепса, во однос на кој била добиена статистички значајна разлика помеѓу двете групи во однос на овој наод. Имено, во група 1, 35 (6,6 %) пациенти имале можна инфекција-културелно негативна сепса насприма 3 (1,7 %) пациенти во домен на група 2. Кандидатката потенцира дека овие резултати, пред се, се должат на можно доцнење на таргетирана спроведена терапија, како резултат на непостоечки иницијален комплетен скрининг и чести манипулации со ескалација и деескалација на терапијата која генерално не постигнала посакуван клинички одговор и ставање под контрола на инфламаторните маркери како предикција за прогресија на состојбата кон можна сепса. Всушност, овој дел од дискусијата е заокружен со фактот дека, максимизирање на емпириско покривање со терапија, со цел последователна формална редукација на антибиотска терапија, претставува заклучок на повеќе публикувани литературни прегледи, кои се во јасна корелација со резултатите од студијата на кандидатката. Кандидатката потенцира дека, статистички значајни резултати биле добиени и во однос на третиот вид ординиран терапевтски режим-дефинитивна антибиотска терапија, пред сè во поглед на анализираните вредности на леукоцити, CRP и PCT. Во овој сегмент на дефинитивна антибиотска терапија посебно внимание е посветено на анализираниот параметар за потврдена бактериска инфекција. За тоа говори фактот што во група 1, без имплементирање на комплетен скрининг само кај 102 пациенти била потврдена бактериска инфекција. Спротивно на ова преку

имплементација на истиот, како дел од програмата за антимикуробно управување дури кај 462 пациенти во група 2, била потврдена бактериска инфекција при иницијален прием на истите. Во контекст на овој анализиран параметар, била утврдена значајна статистичка разлика помеѓу двете групи во однос на наодот на Грам-позитивни микроорганизми, и исто толкава значајна статистичка разлика помеѓу истите, кога станува збор за наод на Грам-негативни микроорганизми. Резултатите од студијата на кандидатката се совпаѓаат со резултатите од литературата во кои е потенцирано есенцијалното значење на дијагностичкото управување како дел од програмите за антимикуробно управување, пред се во услови на интензивно лекување. Во рамки на студијата на кандидатката, во однос на сите три вида ординираан терапевтски режим: комбинација од три и повеќе антибиотици, емпириска и дефинитивна антибиотска терапија, била направена корелација со цел да се утврди влијанието на значајните независни предиктори кои биле издвоени: претходна кардиохируршка интервенција, потреба од БНТ, должина на денови на SICU, леукоцити: ден 1., ден 2. и ден 3., CRP: ден 1., ден 2. и ден 3., PCT: ден 1., ден 2. и ден 3., врз должината на болничкиот престој како основна зависна варијабла. Притоа, во рамки на сите три, била утврдена многу јака значајна Durbin-Watson корелација, преку потенцирање на фактот дека, во домен на истите најголемо влијание врз должината на болничкиот престој имале деновите на SICU. Резултатите од оваа студија, корелираат со оние од литературата, во кои исто така била направена евалуација на клиничкиот одговор од корелацијата помеѓу спроведената емпириска терапија и исходот на пациентите во рамки на SICU. Во овој домен корелацијата се должи пред се на бројот на денови без инотропна поддршка, без потреба од БНТ, како резултат на правилно и навремено спроведена емпириска антибиотска терапија. Во домен на оваа студија, била направена и Kaplan-Meier и Cox-регресиона анализа на времето на преживување на пациентите во двете групи. Притоа, било утврдено дека, просечното преживување во група 1, варира во интервалот $21,78 \pm 0,27$ месеци, наспрема група 2, во која варијацијата била во интервалот $23,61 \pm 0,19$ месеци. Поради добиените резултати од истражувањето, било утврдено дека постои значајна разлика во времето до настанот (летален исход) помеѓу двете групи пациенти. Всушност, во овој дел од дискусијата кандидатката генерално говори за ефектот на имплементираната програма за антимикуробно управување и комплетно применетиот микроболошки скрининг при иницијален прием на пациентите, врз севкупниот краен клинички исход на пациентите. Притоа, таа потенцира дека преку навремена детекција на потенцијалните патогени, навремена и со тесен спектар спроведена емпириска терапија, спроведена соодветна целна терапија, воспоставена контрола на инфламаторните маркери и системскиот воспалителен одговор по спроведената кардиохируршка интервенција, како основни начела делегирани од страна на претходно споменатата програма, овозможиле постигнување на успешен клинички исход кој, пред сè, ја редуцирал постојната висока стапка на морталитет во рамки на SICU. Што се однесува до Cox-регресионата анализа, во нејзин домен биле утврдени предиктивните вредности на анализираните параметри за времето до настанот (летален исход). И во овој сегмент, резултатите корелирале со оние од литературата. Всушност, во студијата било утврдено дека најголемо влијание на времето до настанот (летален исход) имале: инотропна поддршка 72h, денови на SICU, потреба од БНТ, инотропна поддршка 48h, возраст. Овие резултати во студијата на кандидатката корелираат со резултатите од литературата, пред се, со студијата на Joung и сор., во која било проценето влијанието на деескалацијата на антимикуробната терапија врз морталитетот, како еден од базичните принципи на програмите за антимикуробно управување, кои претпочитаат што е можно пократки курсеви терапија и рана деескалација. Истовремено, заклучоци од сличен карактер биле презентирани во студијата на Morel и сор., во кои било потврдено дека

нема зголемена стапка на смртност при спроведена антимикуробна деескалација при третман предводен од програма за антимикуробно управување на општите инфекции во рамки на ICU. Во завршниот дел од дискусијата, кандидатката ја претставува еволуцијата на инфламаторните маркери кај пациентите со потврдена бактериска инфекција и ординирана дефинитивна терапија, преку типот на микроорганизам, Грам - позитивни vs Грам- негативни. Таа првенствено била направена со цел процена на клиничкиот одговор на спроведениот антимикуробен терапевтски режим како дел од програмата за антимикуробно управување, според класификацијата Грам-позитивен vs Грам- негативен патоген причинител. Поточно објаснето, целта на оваа анализа била во процена, како изолираниот патоген дал одговор на терапијата преку ставање под контрола на нивото на инфламаторните биомаркери, со цел следствено вклучување на останатите начела од програмата за антимикуробно управување, пред се деескалација според нивото на споменатите биомаркери. Резултатите од овој дел на дискусијата корелираат со публикуваните студии во кои била направена анализа на применетиот алгоритамски пристап со употреба на биомаркери во процена на одлука за ескалација или деескалација на антибиотскиот терапевтски режим.

Осмата глава ги содржи **заклучните согледувања**, кои се коректно формулирани и ги потврдуваат појдовните цели на истражувањето со работната хипотеза. Врз основа на добиените резултати од ова истражување се заклучува дека компримирање на програма за антимикуробно управување во SICU, преку иницијален комплетен микробиолошки скрининг и примена на биомаркери, воспоставени на соодветен начин, резултираат со подобрување на севкупниот клинички исход кај пациентите, редуциран престој во SICU и вкупен болнички престој, редуцирано времетраење на антибиотскиот режим, намалени болнички трошоци, редуција на високите стапки на антимикуробна резистенција и MDR, како и потенцирање на практиките за рационална примена на терапевтски антибиотски режим.

Во **деветтата глава** е презентирана **литературата**, која е обемно претставена со 201 референца. Таа е прегледна и коректно цитирана по прифатените стандарди. Изборот на референците е соодветен и опфаќа како базични, така и современи клинички публикации од областа, меѓу кои има голем број публикации од понов датум, што зборува за актуелноста на обработената тема.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката м-р Јелена Мициќ, со наслов: „Имплементирање на програма за антимикуробно управување и комплетен скрининг во единица за интензивна нега во однос на период на болнички престој и севкупен клинички исход на пациентите“, претставува истражување во областа на клиничка фармација. Изработката на оваа докторска дисертација има за цел да ги унапреди и прошири знаењата за примена на програмата за антимикуробно управување и комплетен иницијален микробиолошки скрининг. Докторската дисертација е изработена со запазување на сите принципи на едно научно истражување. Во согласност со мотивот на студијата, дефинирани се и целите на истражувањето. Научниот пристап е оригинален и внимателно избран, а методологијата на испитувањето е современа. Поставените цели се во целост реализирани, а добиените резултати се адекватно обработени, интерпретирани и дискутирани во согласност со нивното научно и клиничко-применливо значење. Од научното истражување на оваа докторска дисертација произлегуваат препораки за примена на програмата за антимикуробно управување и комплетниот микробиолошки скрининг на секоја единица за интензивно лекување во државата, со цел редуција на болничкиот престој и подобрен севкупен клинички исход на пациентите.

Докторската дисертација на кандидатката м-р Јелена Мициќ, со наслов: „Имплементирање на програма за антимикуробно управување и комплетен скрининг во единица за интензивна нега во однос на период на болнички престој и севкупен

клинички исход на пациентите“, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува основните улови и стандарди за подготовка на докторски труд.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ ОБВРСКИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатката, пред одбраната на докторскиот труд, ги објавила (како прв автор, во меѓународни научни списанија или еден труд во списание со импакт-фактор) следниве рецензирани истражувачки трудови:

[1] **Jelena Micik**, Aleksandar Dimovski, Zoran Sterjev, Ljubica Shuturkova, Aleksandra Grozdanova: „Implementing an antimicrobial stewardship program and complete screening in an intensive care unit in relation to the overall clinical outcome of patients”- Contributions, Section of Medical Sciences of the Macedonian Academy of Sciences and Arts, Vol XLV/3, October 2024.

[2] **Micik, J.**, Shuturkova, L., Sterjev, Z., & Grozdanova, A.: „Importance of implementing the antimicrobial stewardship program (ASP) in the ICU and emphasizing the role of fully introduced microbiological screening in terms of reducing the length of stay at the ICU and the hospital, for better clinical outcome”- Knowledge International Journal , 63(4), 485–489, March 2024.

[3] **Micik, J.**, Mihajloska, E., Dimkovski, A., Shuturkova, L., & Grozdanova, A.: „Development and implementation of an antimicrobial stewardship program through the control of antimicrobial resistance and the rational use of antibiotics”- Knowledge International Journal, 59(4), 249-256, August 2023.

[4] **Micik, J.**, Mihajloska, E., Dimkovski, A., Grozdanova, A. (2022). The role of the pharmacist in the patient-centered medical practices: current perspectives. Macedonian Pharmaceutical Bulletin. 68. 513-514.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Научниот придонес на оваа докторска дисертација е во примена на програмата за антимикробно управување и комплетниот микробиолошки скрининг на секоја единица за интензивно лекување во државата, со цел редукација на болничкиот престој и подобрен севкупен клинички исход на пациентите.

Подрачја на примена и ограничувања. Клиничкиот придонес на оваа студија ќе овозможи редуциран престој на пациентите во рамки на единица за интензивно лекување, редуциран вкупен болнички престој, редукација на времетраењето на спроведениот антибиотски режим, намалени болнички трошоци за лекување, како и намалена стапка на смртност. Исто така, оваа студија отвора можност за редукација на високите стапки на антимикробна резистенција и MDR, како и потенцирање на практиките на рационална примена на терапевтски антибиотски режим, како резултат на што севкупно општеството ќе има корист. Подрачјето на примена на оваа докторска дисертација е во областа на клиничката фармација.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Фармацевтскиот факултет да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатката м-р Јелена Мициќ со наслов: **Имплементирање на програма за антимикробно управување и комплетен скрининг во единица за интензивна нега во однос на период на болнички престој и севкупен клинички исход на пациентите.**

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Зоран Стерјев, претседател, с.р.
Проф. д-р Александра Грозданова, ментор, с.р.
Проф. д-р Александар Димовски, член, с.р.
Проф. д-р Љубица Шутуркова, член, с.р.
Проф. д-р Никола Оровчанец, член, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО НАСТАВНО-НАУЧНИТЕ ОБЛАСТИ (ДИСЦИПЛИНИ) Историја на Македонија (шифра: 6.01.01.01) и Историја на стариот век (шифра: 6.01.01.03) НА ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот објавен во весниците „Слободен печат“ и „Коха“ од 7.XI 2024 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научните области (дисциплини) историја на Македонија (шифра: 6.01.01.01) и историја на стариот век (шифра: 6.01.01.03), и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет бр. 04-2269/11, донесена на 4.XII 2024 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Војислав Саракински, редовен професор на Филозофскиот факултет, д-р Ванчо Ѓорѓиев, редовен професор на Филозофскиот факултет, и д-р Катерина Младеновска-Ристовска, редовен професор на Институтот за национална историја при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научните области (дисциплини): историја на Македонија (шифра: 6.01.01.01) и историја на стариот век (шифра: 6.01.01.03), во предвидениот рок се пријави проф. д-р Стефан Пановски.

1 БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатот проф. д-р Стефан Пановски е роден на 17.VIII 1983 година, во Скопје. Средно образование завршил во СУГС „Раде Јовчевски-Корчагин“ на 10.VI 2002 година. Со високо образование се стекнал на Филозофскиот факултет во Скопје, на 27.IX 2007 година. Дипломирал на 27.IX 2007 година, со просечен успех 9,64.

Кандидатот активно се служи со англискиот и со јужнословенските јазици.

Во учебната 2007/2008 се запишал на втор циклус (магистерски) студии на Институтот за историја на Филозофскиот факултет. Студиите ги завршил на 20.X 2020 година, со просечен успех 9,83. На 7.XI 2011 година го одбрал магистерскиот труд на тема: *Поморската полица на Анџионидиите, 277-221 г. сл.е.*

Докторска дисертација пријавил во декември 2011 година на Институтот за историја на Филозофскиот факултет во Скопје. Дисертацијата на тема: *Филип V и македонскиот експанзионизам* ја одбрал на 29.XII 2014 година, пред Комисија во состав: доц. д-р Војислав Саракински (ментор), проф. д-р Александар Атанасовски, доц. д-р Ратко Дуев, доц. д-р Катерина Младеновска и доц. д-р Јасминка Кузмановска. Со тоа се стекнал со научниот степен доктор на науки од научната област историја.

На 19.VIII 2015 година е избран во звањето научен соработник/доцент во Одделението за античка и средновековна историја на Македонија (до 1371 година) во ЈБУ Институт за национална историја – Скопје. На 3.VI 2020 година е избран во звањето вонреден професор на Филозофскиот факултет во Скопје, во областите историја на Македонија; античка историја; општа историја на стариот век; теорија на историјата.

Во моментот е вонреден професор. Последниот реферат за избор е објавен во Билтен бр. 1214 од 1.V 2020 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од почетокот на кариерата, објавени во Билтен бр. 1103 од 1.VII 2015 и бр. 1214 од 1.V 2020 година, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

2 НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТОТ ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Филозофски факултет, кандидатот д-р Стефан Пановски изведува настава и вежби на прв и втор циклус студии на студиските програми Историја и Историја со архивистика.

Кандидатот учествувал како член во Комисија за оцена/или одбрана на 3 дипломски труда.

Научноистражувачка дејност

Д-р Стефан Пановски има објавено вкупно 11 научни трудови од областа на историјата на Македонија и историјата на стариот век, од кои 7 труда во меѓународни научни списанија и 2 труда во зборници. Коавтор е на 2 монографии.

Предмет на статијата „Кобниот совет на Агелај“ е говорот на ајтолскиот првенец Агелај за време на преговорите меѓу македонскиот крал Филип V и Ајтолскиот којнон во Навпакт. Агелај, меѓу другото, го советува Филип V да го сврти вниманието кон Запад и борбата меѓу Рим и Картагина; сличноста со советот што на кралот претходно му го дал Деметриј од Фарос е причина за сомнеж во нивната автентичност. Според авторот, фактот што советот му се припишува на еден Ајтолец не може да се земе како аргумент за неговата автентичност, туку напротив, се вклопува во општата негативна слика за Ајтолците што ја дава историографот Полибиј. Иако не може со сигурност да се утврди автентичноста на овој совет, од историски аспект тоа и не е толку важно, зашто идните постапки на Филип V покажуваат дека тој немал големо влијание врз одлуката за склучување на мирот во Навпакт.

Трудот „Hardly a Wasteland: Antiquity and Academic Production in the SR of Macedonia“ го разгледува проблемот на академската продукција на дела за Античка Македонија во периодот на СР Македонија. Иако е очигледно дека продукцијата не била задоволителна – барем не квантитативно – авторот тврди дека интересот за класичната антика не бил потиснат, како што обично се тврди; тоа најдобро може да се види преку активноста на списанието „Жива антика“, кое имало клучна улога и важност во промовирањето на класичните студии. Од друга страна, занемарувањето на проблематиката на Античка Македонија во академските кругови, особено на периодот пред владеењето на кралот Филип II, не било ограничено само на македонската и југословенската научна продукција.

Трудот „Филип V и Аполонија во 216 г.“ повторно обработува тема од владеењето на македонскиот крал Филип V. Авторот обработува еден инцидент од летото 216 г., во кој Филип V се подготвувал да го нападне градот Аполонија, но по веста дека се приближува римската ескадра се повлекол. Непосредната цел на Филип била да добие погодно пристаниште за борбата против Скердилаида, но авторот го обработува проблемот на неговите долгорочни планови – дали станувало збор за ширење во Илирија или, пак, за војна со Рим и експедиција во Италија. Што се однесува до втората можност, главен аргумент е толкувањето на Полибиј, како и римската реакција и перцепцијата на современите за Филип и неговите амбиции. Во овој случај, авторот цени дека мислењето на Полибиј не е убедливо, а реакцијата на Рим по прво го покажува римското гледиште, а не плановите на македонскиот крал; истото би можело да се каже и за гледиштето на современите. Иако дефинитивен одговор е невозможен, првата можност изгледа поверојатно, особено ако се земат предвид и постапките на кралот во следните неколку години. Во почетокот, Филип немал намера да војува со Рим, но по римската реакција во 216 г. и особено по катастрофата кај Кана, тој се свртел кон Ханибал; сепак, и тогаш негова главна цел останала Илирија.

Во трудот „Филип V и сојузот со Ханибал“ е даден превод на договорот меѓу Филип и Ханибал постигнат во 215 г., проследен со белешки и објаснувања, со посебен осврт на одредбите што се однесуваат на повоената ситуација во Илирија, како и со куса дискусија за мотивите на Филип. Авторот заклучува дека, независно од изворите, последниот збор во креирањето на политиката го имал Филип, кој поради судирот со Скердилаида се обидел да завладее со илирското крајбрежје. Римската реакција го убедила дека тоа не е возможно без директен судир со Рим, поради што и склучил сојуз со Ханибал.

Фокус на следниот труд, „ΕΠΙΣΤΟΛΙΑ ΠΑΡΑΚΛΗΤΙΚΑ и „ослободувањето“ на Атина“, се околностите во кои Атина била „ослободена“ с. 255 г. Првиот дел на трудот ја обработува издржаноста на претпоставката дека „петициите“ споменати од Диоген Лаертиј во биографијата на Аркесилај навистина треба да се поврзат со „ослободувањето“ на Атина; анализата на пасусот, како и на конкретната фраза, попрво упатува на друг заклучок – дека станува збор за приватни петиции, така што оваа информација не треба да се става во контекст на „ослободувањето“ на Атина, па следствено, дека нема корелација со прашањето за битката кај Кос. Второто прашање што го обработува авторот се однесува на причините поради кои Антигон одлучил да ја „ослободи“ Атина, односно на претпоставката дека оваа одлука се должела на победата кај Кос. Анализата на изворниот материјал покажува дека ваквата претпоставка не може да се исклучи, но од друга страна не може ниту да се потврди. На крајот, авторот дава алтернативен контекст за „ослободувањето“ на Атина.

Предмет на статијата „Αργεάδαι ἀπὸ Τημενίδου. The Temenidae/Argeadae dichotomy revisited“ е името на македонската кралска династија, која во изворите се нарекува „Аргеади“, но и „Темениди“. Во најраните извори за македонското кралство, кралската куќа го носи името Темениди, име преку кое македонските кралеви наводно тврделе дека потекнуваат од кралската лоза на Аргос, т.е. барале право да бидат признати како потомци на Теменос, а преку него и на јунакот Херакле. Сепак, во други антички извори, македонската кралска куќа го носи името „Аргеади“, име со две различни објаснувања – како показател за потеклото на кралската куќа од Аргос Орестикон, град во Орестида, или пак патроним со кој се укажува на потеклото од митскиот предок, јунакот Аргеј. Анализата на изворите и на историските околности покажува дека овие имиња и соодветните митови се користеле непредвидливо, со неправилна фреквенција, во рамките на специфичен наратив со политичка цел. Според авторите, можно е македонските кралеви пред Филип II да не се доживувале себеси ниту како Темениди, ниту како Аргеади, а дека Филип и Александар само политички ги користеле споменатите имиња и толкувања. Новите хеленистички династии, пак, тежнеее се поврзат со старата кралска куќа на различни начини: Антигонидите го истакнувале своето сродство со Аргос, Птолемаидите се решиле за Аргеј, а Селевкидите за Теменос. Во хеленистичко време, токму времето кога се појавува во општа употреба, „Аргеади“ веќе станал општ поим за кралевите на Македонија; би било неоправдано да се замени поимот „Темениди“ со друг, подеднакво произволен, па затоа и поимот „Темениди“ треба да остане составен дел од наративот за македонската кралска куќа.

Во статијата „Natural born killers? Archelaus and the struggle(s) for succession in 5th century Macedonia“ се обработува проблематиката на наследувањето на кралскиот престол во македонското кралство. Фокус на истражувањето е една приказна на филозофот Платон, кој тврди дека македонскиот крал Архелај бил вонбрачен син на кралот Пердика II и робинка, и дека наводно ги убил легитимните наследници на престолот и насилно ја презел кралската власт во Македонија. Преиспитувањето на изворите, како и споредбата со соодветни примери на наследување на кралската власт во Македонија, покажува дека иако деталите во оваа приказна се крајно сомнителни, нејзината суштина може да се прифати како историски факт. Според авторите, контекстот на убиствата веројатно не е изум на Платон, туку потекнува од пропагандните митови во династичките борби меѓу Аргеадите. Останува нејасно дали оваа пропаганда потекнува од времето кога Архелај сè уште се борел за престолот или, пак, се појавила подоцна, во проблематичната деценија по неговата смрт и убиството на неговиот син, со што завршила и неговата семејна лоза.

Целта на трудот „Македонските кралеви и Хелените“ е да истражи дали има доволно заеднички елементи во односот на кралевите на античка Македонија кон Хелените за да може да се зборува за некаков континуитет во надворешната политика. Според авторот, со оглед на тоа што македонската надворешна политика била во рацете на владетелот, јасно е дека мора да се остави многу простор за личните амбиции и приоритетите на секој поединечен владетел, кои можеле значително да се разликуваат од оние на неговите претходници или наследници.

Поглавјето „Пајонците во пишаните извори од владеењето на Филип II до смртта на Дропион“ обработува еден значаен дел од историјата на Пајонците и нивното кралство, видено преку пишаните извори. Во зборникот „Пајонија и Пајонците“, во кој тежиштето почива, главно, врз материјалните наоди и археолошките пројавувања на културата на Пајонците, ова поглавје дава одличен пресек врз податоците што ни се посведочено во наративните и литературните

извори, со што практично го осветлува контекстот на материјалните сведоштва, особено од последниот стадиум на постоењето на самостојната пајонска држава.

Стефан Пановски е коавтор на делото „Демократија и олигархија. Избор текстови за државното уредување во класична Атина и Спарта“, кое, всушност, се состои од избрани антички текстови кои го обработуваат државното уредување и политичкото милје на двата најголеми хеленски полиси. Придонесот на авторот е дотолку позначаен, зашто тој е автор на стручните белешки, коментари и објаснувања, со кои детално се објаснува, безмалку, секое тврдење и констатација во античките изворни текстови; понудени се и детални паралели со други извори, како и споредби со други државни структури, без кои читањето на оригиналните текстови би било крајно отежнато, а нивното детално разбирање речиси невозможно.

Сличен е придонесот на авторот и во втората монографија, „Такит: избрани дела“; и тука, Пановски е автор на стручните белешки и објаснувања од кои извира вистинско море на податоци и уточнувања, кои речиси целосно го осветлуваат наместа херметичкиот текст на римскиот историограф Такит, кој со тежок и обременет стил опишува нешта кои инаку не ни се посведочени или, пак, за нив знаеме сосема малку.

Д-р Стефан Пановски учествува како член во меѓународниот научен проект „Accessible and visualized MUSEum collections (AMUSE)“ во кој, освен Филозофскиот факултет, учествуваат и Instalof Levante SL од Шпанија, како и факултетот Ceske Vysoke Ucení Technicke од Прага, Чешка Република. Целта на проектот AMUSE е да се креираат виртуелни музејски збирки со 3-д скенирани артефакти од македонските музеи, со што ќе се понуди (првичен) одговор на неколку итни потреби во македонското образование и, воопшто, општеството: 1. потребата од дигитализација и зачувување на музејските збирки и зачувување на културното наследство; 2. потребата од образовна и социјална вклученост на лицата со попреченост; 3. потребата од создавање на нови пристапни платформи со различни модули на презентација на содржината; 4. потребата од ажурирање на наставните програми на УКИМ.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Стефан Пановски активно е вклучен во стручно-апликативната работа на Филозофскиот факултет.

Особена активност кандидатот покажува во дејностите од поширок интерес. Активно е вклучен во работата на стручни комисии и работни групи при Филозофскиот факултет:

- Комисија за техничка обработка на податоците на пријавените кандидати на Конкурсот за запишување студенти на прв циклус на Филозофскиот факултет;
- поткомисија за самоевалуација на Институтот за историја при Филозофскиот факултет во Скопје;
- комисии за изготвување на студиските програми Историја и Историја со архивистика на првиот циклус студии, како и студиската програма Историја на трет циклус студии.

Во изборниот период, д-р Стефан Пановски учествувал во изготвување и пријавување на 2 научни проекта.

Оценка од самоевалуација

Кандидатот Стефан Пановски доби позитивна оценка од анонимно спроведената анкета на студентите на Филозофскиот факултет.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатот, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Стефан Пановски.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатот од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Стефан Пановски поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избран во звањето редовен професор во научните области историја на Македонија (шифра: 6.01.01.01) и историја на стариот век (шифра: 6.01.01.03).

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, д-р Стефан Пановски да биде избран во звањето **редовен професор** во научните области *историја на Македонија* (шифра: 6.01.01.01) и *историја на стариот век* (шифра: 6.01.01.03).

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Војислав Саракински, с.р.

Проф. д-р Ванчо Ѓорѓиев, с.р.

Проф. д-р Катерина Младеновска Ристовска, с.р.

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат:

Стефан Жарко Пановски

Институција:

Филозофски факултет – Скопје/Институт за историја

Научна област: историја на Македонија (шифра: 6.01.01.01); историја на стариот век (шифра: 6.01.01.03)

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – РЕДОВЕН
ПРОФЕСОР

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус * Просечниот успех на прв циклус изнесува: 9,64. Просечниот успех на втор циклус изнесува: 9,83. Просечниот успех изнесува 9,73 за интегрираните студии.	ДА
2	Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира Назив на научната област: историја на Македонија; историја на стариот век; поле: историја и археологија; подрачје: хуманистички науки.	ДА
3	Објавени најмалку шест рецензирани научни труда ** во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор	ДА
3.1	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование 1. Назив на научното списание: <i>Živa Antika</i>. 2. Назив на електронската база на списанија: Scopus. 3. Наслов на трудот: „Natural born killers? Archelaus and the struggle(s) for succession in 5th century Macedonia“ [со проф. д-р В. Саракински]. 4. Година на објава: 2024.	ДА
3.2	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови 1. Назив на научното списание: <i>Živa Antika</i>.	ДА

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): 10 (Македонија 2, Словенија, Хрватска, Полска, Италија, Холандија, Русија/Франција, Србија, Бугарија). 3. Наслов на трудот: „Hardly a Wasteland: Antiquity and Academic Production in the SR of Macedonia“ 4. Година на објава: 2020. 1. Назив на научното списание: <i>Годишен зборник на Филозфскиот факултет.</i> 2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): 12 (Србија 3, Полска 2, Хрватска, Бугарија, Германија, Македонија, Ирска, Велика Британија, Малта). 3. Наслов на трудот: „Кобниот совет на Агелаж“/„The baneful advice of Agelaos“ 4. Година на објава: 2020. 1. Назив на научното списание: <i>Историја/Journal of History.</i> 2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): 15 (Македонија 6, Велика Британија 3, Турција, Полска, Хрватска, Русија, Германија, Романија). 3. Наслов на трудот: „Филип V и сојузот со Ханибал“ 4. Година на објава: 2021. 1. Назив на научното списание: <i>Годишен зборник на Филозфскиот факултет.</i> 2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): 12 (Србија 3, Полска 2, Хрватска, Бугарија, Германија, Македонија, Ирска, Велика Британија, Малта). 3. Наслов на трудот: „Филип V и Аполонија во 216 г.“/„Philip V and Apollonia in 216“ 4. Година на објава: 2021. 1. Назив на научното списание: <i>Годишен зборник на Филозфскиот факултет.</i> 2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): 12 (Србија 3, Полска 2, Хрватска, Бугарија, Германија, Македонија, Ирска, Велика Британија, Малта). 3. Наслов на трудот: „ΕΠΙΣΤΟΛΙΑ ΠΑΡΑΚΛΗΤΙΚΑ и „ослободувањето“ на Атина“/„ΕΠΙΣΤΟΛΙΑ ΠΑΡΑΚΛΗΤΙΚΑ and the “Liberation” of Athens“ 4. Година на објава: 2023.	
4	Објавен рецензиран учебник, монографија, практикум или збирка задачи од научната област за која се избира *** 1. Наслов на учебникот, монографијата, практикумот или збирката задачи: Демократија и олигархија. Избор текстови за државното уредување во класична Атина и Спарта. [со проф. д-р Д. Тошева]. 2. Место и година на објава: Скопје, 2022.	ДА

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
5	Претходен избор во наставно-научно звање – вонреден професор, датум и број на Билтен: 1.V 2020, бр. на Билтен 1214.	ДА
6	Има способност за изведување на високообразовна дејност	ДА

* На лицата кои имаат заснован работен однос на Универзитетот или на некој од универзитетите во Република Македонија во моментот на стапување во сила на Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија бр. 82/2018), нема да се применуваат одредбите од Законот кои се однесуваат на просекот, односно дека лицата треба да имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус. Во овој случај, полето под реден број 1 не се пополнува.

** За кандидатот/ите кој има повеќе од 6 (шест) научни труда во референтна научна публикација, рецензентската комисија научните труда ќе ги наведе, ќе ги оцени и ќе ги вреднува во Образец 2.

*** Наведениот услов ќе се применува по истекот на три години од денот на стапувањето во сила на Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија бр. 82/2018).

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Војислав Саракинки, с.р.

Проф. д-р Ванчо Ѓорѓиев, с.р.

Проф. д-р Катерина Младеновска Ристовска, с.р.

ОБРАЗЕЦ 2
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Стефан Жарко Пановски

Институција: Филозофски факултет – Скопје/Институт за историја

Научна област: историја на Македонија (шифра: 6.01.01.01); историја на стариот век (шифра: 6.01.01.03)

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста (наставно-образовна):	Поени
1	Одржување на настава од I циклус студии – предавања (час x 15 x 0.04)	26.4
	Учебна 2020/21 зимски семестар (5 x 15 x 0.04)	3.0
	Вовед во историјата И1013/18 (3 x 15 x 0.04)	
	Антички државни уредувања И105И/18 (2 x 15 x 0.04)	
	Учебна 2020/21 летен семестар (5 x 15 x 0.04)	3.0
	Историја на античките Македонци 2 И2023/18 (3 x 15 x 0.04)	
	Историја на Римската Империја И205И/18 (2 x 15 x 0.04)	
	Учебна 2021/22 зимски семестар (5 x 15 x 0.04)	3.0
	Вовед во историјата И1013/18 (3 x 15 x 0.04)	
	Антички државни уредувања И105И/18 (2 x 15 x 0.04)	
	Учебна 2021/22 летен семестар (5 x 15 x 0.04)	3.0
	Историја на античките Македонци 2 И2023/18 (3 x 15 x 0.04)	
	Историја на Римската Империја И205И/18 (2 x 15 x 0.04)	
	Учебна 2022/23 зимски семестар (5 x 15 x 0.04)	3.0
	Вовед во историјата И1013/18 (3 x 15 x 0.04)	
	Антички државни уредувања И105И/18 (2 x 15 x 0.04)	
	Учебна 2022/23 летен семестар (5 x 15 x 0.04)	3.0
	Историја на античките Македонци 2 И2023/18 (3 x 15 x 0.04)	
	Историја на Римската Империја И205И/18 (2 x 15 x 0.04)	
	Учебна 2023/24 зимски семестар (3 x 15 x 0.04)	1.8
	Вовед во историјата И1/103-3/23 (3 x 15 x 0.04)	
	Учебна 2023/24 летен семестар (8 x 15 x 0.04)	4.8
	Историја на античките Македонци 2 И1/204-3/23 (3 x 15 x 0.04)	
	Историја на стариот Рим И1/205-3/23 (3 x 15 x 0.04)	
	Антички државни уредувања ИА1/206-И23 (2 x 15 x 0.04)	
	Учебна 2024/25 зимски семестар (3 x 15 x 0.04)	1.8
	Вовед во историјата И1/103-3/23 (3 x 15 x 0.04)	
2	Одржување на настава од I циклус студии - вежби (час x 15 x 0.03)	10.8
	Учебна 2020/21 зимски семестар (3 x 15 x 0.03)	1.35
	Вовед во историјата И1013/18 (2 x 15 x 0.03)	
	Антички државни уредувања И105И/18 (1 x 15 x 0.03)	
	Учебна 2020/21 летен семестар (3 x 15 x 0.03)	1.35
	Историја на античките Македонци 2 И2023/18 (2 x 15 x 0.03)	
	Историја на Римската Империја И205И/18 (1 x 15 x 0.03)	
	Учебна 2021/22 зимски семестар (3 x 15 x 0.03)	1.35
	Вовед во историјата И1013/18 (2 x 15 x 0.03)	
	Антички државни уредувања И105И/18 (1 x 15 x 0.03)	
	Учебна 2021/22 летен семестар (3 x 15 x 0.03)	1.35
	Историја на античките Македонци 2 И2023/18 (2 x 15 x 0.03)	
	Историја на Римската Империја И205И/18 (1 x 15 x 0.03)	

Ред. број	Назив на активностa (наставно-образовна):	Поени
	Учебна 2022/23 зимски семестар (3 x 15 x 0.03)	1.35
	Вовед во историјата И1013/18 (2 x 15 x 0.03)	
	Антички државни уредувања И105И/18 (1 x 15 x 0.03)	
	Учебна 2022/23 летен семестар (3 x 15 x 0.03)	1.35
	Историја на античките Македонци 2 И2023/18 (2 x 15 x 0.03)	
	Историја на Римската Империја И205И/18 (1 x 15 x 0.03)	
	Учебна 2023/24 зимски семестар (1 x 15 x 0.03)	0.45
	Вовед во историјата И1/103-3/23 (1 x 15 x 0.03)	
	Учебна 2023/24 летен семестар (4 x 15 x 0.03)	1.8
	Историја на античките Македонци 2 И1/204-3/23 (1 x 15 x 0.03)	
	Историја на стариот Рим И1/205-3/23 (1 x 15 x 0.03)	
	Антички државни уредувања ИА1/206-И23 (2 x 15 x 0.03)	
	Учебна 2023/24 зимски семестар (1 x 15 x 0.03)	0.45
	Вовед во историјата И1/103-3/23 (1 x 15 x 0.03)	
4	Подготовка на нов предмет	1.0
	Историја на стариот Рим И1/205-3/23	1.0
5	Интерна скрипта од предавања	8.0
	Интерна скрипта за предметот Вовед во историјата	4.0
	Интерна скрипта за предметот Ист. на ант. Македонци 2	4.0
6	Консултации со студенти (372 x 0.002 студенти)	0.74
	2020/21 година зимски семестар (46 студенти)	0.092
	2020/21 година летен семестар (37 студенти)	0.074
	2021/22 година зимски семестар (54 студенти)	0.108
	2021/22 година летен семестар (43 студенти)	0.086
	2022/23 година зимски семестар (63 студенти)	0.126
	2022/23 година летен семестар (52 студенти)	0.104
	2023/24 година зимски семестар (23 студенти)	0.046
	2023/24 година летен семестар (32 студенти)	0.064
	2024/25 година зимски семестар (22 студенти)	0.044
7	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа (3 x 0.1)	0.3
	1. Стеваноски Филип 22782/12	
	2. Дешлиева Рената 9528/16	
	3. Дечков Лазар 24961/19	
	Вкупно	47.24

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активностa (научно-истражувачка):	Поени
1	Учесник во меѓународен научен проект	5
	<i>Accessible and visualized MUSEum collections (AMUSE)</i> , Универзитет Св. Кирил и Методиј во Скопје; Instalofi Levante SL - Spain; Ceske Vysoke Ucení Technické v Praze - Czech Republic (2023-)	5
2	Монографија	13.6
	<i>Демократија и олигархија. Избор текстови за државношо уредување во класична Ашина и Сирија.</i> Матица, Скопје (2022) [со проф. д-р Д. Тошева].	7.2
	<i>Такиш: избрани дела.</i> Или-Или, Скопје (2024), во печат [со проф. д-р В. Димовска и проф. д-р В. Саракински].	6.4
3	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој	34.0

Ред. број	Назив на активностa (научно-истражувачка):	Поени
	учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови	
	„Кобниот совет на Агелаж“/ „The baneful advice of Agelaos.“ <i>Годишен зборник на Филозофскиот факултет</i> 73 (2020), 125-140.	5.0
	„Hardly a Wasteland: Antiquity and Academic Production in the SR of Macedonia.“ <i>Živa Antika</i> 70 (2020), 219-232.	5.0
	„Филип V и Аполонија во 216 г.“/ „Philip V and Apollonia in 216.“ <i>Годишен зборник на Филозофскиот факултет</i> 74 (2021), 147-170.	5.0
	„Филип V и сојузот со Ханибал.“ <i>Историја/Journal of History</i> 56.1-2 (2021), 355-379.	5.0
	„ΕΠΙΣΤΟΛΙΑ ΠΑΡΑΚΛΗΤΙΚΑ и „ослободувањето“ на Атина“ / „ΕΠΙΣΤΟΛΙΑ ΠΑΡΑΚΛΗΤΙΚΑ and the “Liberation” of Athens.“ <i>Годишен зборник на Филозофскиот факултет</i> 76 (2023), 233-255.	5.0
	„Αργεΐδαι ἀπὸ Τημένου. The Temenidae/Argeadae dichotomy revisited.“ <i>Živa Antika</i> 73 (2023), 97-123 [со проф. д-р В. Саракински].	4.5
	„Natural born killers? Archelaus and the struggle(s) for succession in 5th century Macedonia.“ <i>Živa Antika</i> 74 (2024), во печат [со проф. д-р В. Саракински].	4.5
4	Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на трудови	4.0
	„Македонските кралеви и Хелените.“ In К. Кулавкова (ур.), <i>Прилози за историјата на Македонија и македонската култура</i> , МАНУ, Скопје (2021), 77-102.	2.0
	„Пајонците во пишаните извори од владеењето на Филип II до смртта на Дропион.“ In А. Јакимовски & В. Саракински (ур.), <i>Пајонија и Пајониите. Извори, историја, археологија</i> , Филозофски факултет, Скопје (2022), 39-74.	2.0
5	Рецензија на научен/стручен труд	1
	Salvatore Costanza, „Siracusa, Timoleonte, l'Adriatico e la Macedonia.“ <i>Živa Antika</i> 73 (2023), 125-136.	0.2
	Yuri N. Kuzmin, „A note on the supposed peace treaty between the Antigonids and the Aiakids.“ <i>Živa Antika</i> 73 (2023), 137-142.	0.2
	Nemanja Vujčić, „Trogus, Justin and the Macedonian empire.“ <i>Živa Antika</i> 73 (2023), 143-160.	0.2
	Jordan Iliev, „The Thracian exile of Perseus in 179 BC.“ <i>Živa Antika</i> 73 (2023), 161-174.	0.2
	Krzysztof Nawotka, „On the Nature and Functions of the Macedonian Council of Peliganes.“ <i>Greek, Roman and Byzantine Studies</i> 63.4 (2023), 386-400.	0.2
	Вкупно	57.6

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активностa (стручно-применувачка):	Поени
	ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	
1	Член на уредувачки одбор на меѓународно научно/стручно списание	1.0
	Списание „Историја/Journal of History“ (2024-)	1.0
2	Носител при изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект	2.0
	AiLUSION: Launching an enquiry-supported learning pattern to assist HED students balance digital skills and critical competence and enhance	2.0

Ред. број	Назив на активноста (стручно-применувачка):	Поени
	employment opportunities in an AI regulated world, Erasmus+, KA220 - HED Партнерство за соработка во високото образование (2024)	
3	Соработник при изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект	1.0
	AMUSE: Accessible and Virtual Museum Collections, Erasmus+, KA220 - HED Партнерство за соработка во високото образование (2023)	1.0
5	Член на факултетска комисија	4.0
	Член на факултетска Комисија за техничка обработка на податоците на пријавените кандидати на Конкурсот за запишување студенти на прв циклус на Филозофски факултет (2020 година)	0.5
	Член на факултетска Комисија за техничка обработка на податоците на пријавените кандидати на Конкурсот за запишување студенти на прв циклус на Филозофски факултет (2021 година)	0.5
	Член на факултетска Комисија за техничка обработка на податоците на пријавените кандидати на Конкурсот за запишување студенти на прв циклус на Филозофски факултет (2022 година)	0.5
	Член на факултетска Комисија за техничка обработка на податоците на пријавените кандидати на Конкурсот за запишување студенти на прв циклус на Филозофски факултет (2023 година)	0.5
	Член на поткомисија за самоевалуација на Институтот за историја при Филозофскиот факултет во Скопје (2020 – 2023)	0.5
	Член на Комисија за изготвување на студиска програма: Историја од прв циклус студии	0.5
	Член на Комисија за изготвување на студиска програма: Историја со архивистика од прв циклус студии	0.5
	Член на Комисија за изготвување на студиска програма: Историја од трет циклус студии	0.5
7	Учество во комисии и тела на државни и други органи	1.0
	Член на Рецензентска комисија за избор и реизбор во изборни стручни звања во областа на историјата (2020 – 2023)	1.0
8	Член на Управен одбор на здружение поврзано со структурата	0.6
	Здружение на историчарите на Република Македонија (2020 – 2023)	0.3
	Секретар на здружението „Жива антика“ (2021 – 2024)	0.3
	Вкупно	9.6

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	47,24
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	57,6
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	9,6
Вкупно	114,44

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Војислав Саракинки, с.р.
 Проф. д-р Ванчо Ѓорѓиев, с.р.
 Проф. д-р Катерина Младеновска Ристовска, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР ВО СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ – АСИСТЕНТ ВО НАСТАВНО-НАУЧНИТЕ ОБЛАСТИ: АНТРОПОЛОГИЈА НА РОДОТ (СО ШИФРА: 5.09.05.04) И СОЦИОЛОГИЈА (СО ШИФРА: 5.04.00.01) НА ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методија“ во Скопје, Филозофски факултет, објавен во весниците „Слободен печат“ и „Коха“ од 7.XI 2024 година, за избор во соработничко звање – асистент за наставно-научните области: антропологија на родот (со шифра: 5.09.05.04) и социологија (со шифра: 5.04.00.01), и врз основа на Одлуката со број 04-2216/10, донесена од Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет, на IV редовна седница одржана на 4.XII 2024 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: проф. д-р Сузана Симоновска, проф. д-р Антоанела Петковска и проф. д-р Денко Скаловски.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор во соработничко звање – асистент за наставно-научните области: антропологија на родот (со шифра: 5.09.05.04) и социологија (со шифра: 5.04.00.01), во предвидениот рок се пријави м-р Стефан Васев, асистент на Институтот за родови студии при Филозофскиот факултет во Скопје.

БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

М-р Стефан Васев е роден на 26.XII 1993 година во Скопје. Основно образование завршил во ОУ „Димитар Миладинов“ во Скопје. Средното образование го продолжил во СУГС „Владо Тасевски“ во Скопје.

По завршувањето на средното образование, во 2012 година се запишал на Филозофскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на Институтот за родови студии. Додипломските студии ги завршил во рок со среден успех 9,2. Во септември 2016 година, со успешната одбрана на дипломскиот труд под наслов „Марксистички теории за родот во XIX век и правата половина на XX век“, под менторство на проф. д-р Слободанка Марковска, се стекнал со стручен назив — дипломиран по родови студии.

Во 2016 година, кандидатот се запишал како редовен студент на втор циклус студии на студиската програма Социологија, насока: социологија на културата, на Филозофскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Постдипломските студии, исто така, ги завршил со одличен успех, со среден успех 9,29. Во септември 2021 година, со одбраната на магистерскиот труд под наслов „Културата и сексуалноста“, под менторство на проф. д-р Антоанела Петковска и пред Комисија во состав: проф. д-р Антоанела Петковска, проф. д-р Милева Ѓуровска и проф. д-р Весна Димитриевска, се стекнал со стручен назив — магистер по социолошки науки од областа на социологијата на културата.

Во 2022 година, кандидатот се запишал на трет циклус студии по социологија на Филозофскиот факултет во Скопје, под менторство на проф. д-р Антоанела Петковска. Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, на својата XXXII редовна седница одржана на 16.V 2024 година, донела одлука за прифаќање на предлог-

докторски проект (тема) за изработка на докторскиот труд со наслов: „Социокултурни аспекти на македонското женско движење“ на студиската програма по социологија.

Со Одлука на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, на 1.VI 2022 година бил избран во соработничко звање – асистент за наставно-научните области: друго (шифра 50105) – антропологија на родот, друго (шифра 60517) – родот и религијата и друго (шифра 51206) – стратегии за родовата рамноправност. Претходно, кандидатот м-р Стефан Васев, во периодот од 2018 до 2021 година, бил ангажиран како демонстратор на Институтот за родови студии при Филозофскиот факултет во Скопје и реализирал вежби кај проф. д-р Сузана Симоновска.

Кандидатот м-р Стефан Васев се служи со англискиот јазик (за што има приложено уверение) и навел дека има познавање на сите јужнословенски јазици (источна и западна група).

Во рамки на информатичката писменост, кандидатот наведува дека има познавање на: Microsoft office, AutoCAD, Adobe photoshop и FileMaker Pro.

НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТОТ

Наставно-образовна дејност

Во рамки на наставно-образовната дејност, кандидатот ас. м-р Стефан Васев остварува вежби на прв циклус на студиските програми по родови студии, семејни студии, социологија, специјална едукација и рехабилитација, и меѓународни и интеркултурни студии.

Како асистент на Институтот за родови студии, реализира вежби по предметите: Антропологија (родови студии; специјална едукација и рехабилитација; меѓународни и интеркултурни студии), Антропологија на жената (родови студии), Историја на родот и полот во 20 век (родови студии), Етиката и родот (родови студии и изборна листа на УКИМ), Семејството и родовите улоги (семејни студии), Социокултурна антропологија (социологија), Родот и културата (родови студии), Мултикултурализмот и родот (родови студии; меѓународни и интеркултурни студии).

Научноистражувачка дејност

Во рамки на научноистражувачката дејност, кандидатот м-р Стефан Васев покажал забележителна активност во областа од неговиот научен интерес.

М-р Стефан Васев објавил 4 статии во научни списанија и зборници од конференции со меѓународен рецензентски одбор во кои учествуваат членови од најмалку три земји.

1. Vasev, S. (2018). **The connection between feminism and the women movement and the marxist theory and practice**, in „*The sociological review no.1/2018*“, Skopje: Faculty of Philosophy. (pp.93-111).
2. Vasev, S. (2020). **The changes in sexuality inside contemporary societies**, in „*The sociological review no.1/2020*“, Skopje: Faculty of Philosophy. (pp.61-78).
3. Simonovska, S., Vasev, S. (2023). **The cultural conceptions of masculinity and femininity: the divergence of masculine and feminine culture**, in, *Annual of the Faculty of Philosophy in Skopje, 76(1)*, (pp.781-792).

4. Симоновска, С., Васев, С. (2023). **“Предизвиците на сексуалното и репродуктивно здравје и права на девојчињата и младите жени со попреченост”**. во *6. меѓународна научна конференција 30 години студии по Специјална едукација и рехабилитација*. (ур. Ристо Петров, Зора Јачова, Даниела Димитрова-Радојичиќ). Скопје: Филозофски факултет, (pp.350-365).

Кандидатот м-р Стефан Васев учествувал на меѓународни научни конференции, за што приложил сертификати за успешно учество со свои трудови на научните конференции:

- учество на First International Conference “Challenges of contemporary families”, October 29-30, 202 - Skopje;
- учество на “2nd World Conference for Religious Dialogue and Cooperation“, June 19-22, 2024 - Strumica;
- учество на 6. Меѓународна научна конференција „30 години студии по специјална едукација и рехабилитација“, 14 – 16 септември 2023, Охрид;

Според она што е напишаното во неговите статии, монографии и научни трудови, Комисијата цени дека м-р Стефан Васев покажал продлабочена анализа за проблемите кои ги обработува и дека е познавач на областите кои ги проучува.

Стручно-применувачка дејност и дејност од поширок интерес

М-р Стефан Васев е активно вклучен во стручно-применувачката работа на Филозофскиот факултет и повеќе невладини здруженија. Кандидатот бил член во организацискиот одбор за 1st World Conference for Religious Dialogue and Cooperation и член на организацискиот одбор за 2nd World Conference for Religious Dialogue and Cooperation.

Кандидатот м-р Стефан Васев членува во стручно тело, тој е член на Собранието на Здружението на социолози на РМ.

Во текот на професионалниот развој, м-р Стефан Васев учествува во реализирањето на три проекти.

Во февруари 2016 година, во рамките на проектот „Вечери на женски права“, имплементиран од страна на Центарот за истражување и креирање на политики во Скопје и финансиски поддржан од град Скопје, учествува како модератор и предавач во 5 работилници за родова еднаквост. Работилниците се одржани со ученици од трета и четврта година од средните училишта на Град Скопје, во периодот од 15 до 19 февруари 2016 година. По тој повод гостува и во емисии на МРТВ 1 и НОВА ТВ, како и во неколку радиоемисии.

Во мај 2019 година, м-р Стефан Васев е член во тимот во проектот „Политики за спречување на одлив на мозоци на локални и национално ниво“, инициран од Leaders for Education, Activism and Development.

Во рамките на проектот „Вклучување на лицата со инвалидност во политиката“, организиран од Фондацијата за демократија на Вестминстер во Северна Македонија (WFD), во соработка со здружението Полио плус — Движење против хендикеп, во периодот јануари — февруари 2020 година, активно учествува и придонесува во реализацијата на циклус обуки за зголемување на политичко учество на лицата со попреченост. Кандидатот активно се вклучува и во 7 работилници за сексуално и

репродуктивно здравје и права, организирани од страна на Х.Е.Р.А. — Асоцијација за здравствена и едукација и истражување.

Во март 2024 година, на покана на МОФ, во организација на WFD, British Embassy Скопје и UK International Development, м-р Стефан Васев зема учество како панелист во дискусијата насловена „Отвори го умот за нови перспективи“ – Дебатата во високото образование.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатот, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на м-р Стефан Васев.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатот, имајќи ги предвид научните и истражувачки квалитети на кандидатот, неговото интензивно ангажирање да ја актуализира/афирмира родовата димензија и проблематика во различни сфери на општествениот живот, како и неговиот ангажман во справувањето со различните облици на дискриминација, Рецензентската комисија заклучи дека м-р Стефан Васев поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избран во соработничко звање – асистент во наставно-научните области: антропологија на родот (со шифра: 5.09.05.04) и социологија (со шифра: 5.04.00.01).

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, м-р Стефан Васев да биде избран во соработничко звање – асистент во наставно-научните области: антропологија на родот (со шифра: 5.09.05.04) и социологија (со шифра: 5.04.00.01).

Рецензентска комисија

Проф. д-р Сузана Симоновска, с.р.
Проф. д-р Антоанела Петковска, с.р.
Проф. д-р Денко Скаловски, с.р.

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат:

(Стефан Мирослав Васев)

Институција:

(Филозофски факултет, УКИМ -Скопје)

Научна област: *АНТРОПОЛОГИЈА НА РОДОТ (ШИФРА: 5.09.05.04) И СОЦИОЛОГИЈА (ШИФРА: 5.04.00.01)*

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ – АСИСТЕНТ/АСИСТЕНТ
ИСТРАЖУВАЧ

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Има завршено прв и втор циклус академски студии со најмалку 300 ЕКТС-кредити	ДА
2	Стегнат назив – магистер од соодветната област Назив на научната област: Магистер по социолошки науки од областа на социологија на културата.	ДА
3	Остварен просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на првиот циклус и вториот циклус на академски студии посебно Просечниот успех на прв циклус изнесува: 9,20 Просечниот успех на втор циклус изнесува: 9,29	ДА
4	Има познавање на најмалку еден странски јазик 1. Странски јазик: <i>Англиски јазик</i> 2. Назив на документот: <i>Уверение за познавање на јазикот ниво Б2 според Европската јазична рамка на Советот на Европа (CEFR)</i> 3. Издавач на документот: <i>Филолошки факултет, УКИМ - Скопје</i> 4. Датум на издавање на документот: <i>08.11.2024</i>	ДА

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО
НАСТАВНО-НАУЧНИТЕ ОБЛАСТИ АНГЛИСКИ ЈАЗИК (6.02.01.16) И
ПРЕВЕДУВАЊЕ И ТОЛКУВАЊЕ (6.02.01.31) НА ФИЛОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ
„БЛАЖЕ КОНЕСКИ“ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ од 19.11.2024 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научните области англиски јазик (6.02.01.16) и преведување и толкување (6.02.01.31), и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет бр. 04-2112/10 од 20.12.2024, донесена на шеснаесеттата редовна седница одржана на 18.12.2024 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Зозе Мургоски, редовен професор на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, д-р Солзица Поповска, редовен професор на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, и д-р Татјана Панова-Игњатовиќ, редовен професор на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научните области англиски јазик (6.02.01.16) и преведување и толкување (6.02.01.31), во предвидениот рок се пријави д-р Милена Саздовска Пигуловска.

1 БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката д-р Милена Саздовска Пигуловска е родена на 20.11.1982 во Скопје. Со високо образование се стекнала на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на Катедрата за преведување и толкување. Дипломирала на 3.10.2005 година. Кандидатката активно се служи со англискиот и германскиот јазик (поставена е и за постојан судски преведувач по англиски и германски јазик), а има познавања и на италијанскиот и грчкиот јазик.

Во 2005 година започнала да работи како преведувач-јазичен ревизор во Секторот за подготовка на националната верзија на Acquis Communautaire во Секретаријатот за европски прашања при Владата на Република Македонија. Во 2010 започнала да работи како преведувач и толкувач на проект финансиран од Европската Унија (Проект за реформа на јавната администрација во реализација на конзорциумот Bernard Hulla & Co. Human Dynamics Austria & IPS Institute Slovenia и Генералниот секретаријат при Владата на Република Македонија), којшто вклучувал соработка со Европската комисија – Генерален директорат за проширување и со голем број национални институции. Втор циклус (магистерски) студии завршила во 2010 година при УКИМ. Во 2012 година се вработила како асистент на Катедрата за преведување и толкување и оттогаш е во редовен работен однос на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје.

Докторска дисертација на тема „Лексиката во преводите од англиски на македонски јазик на научна и стручна литература од економско-финансиската област“ пријавила на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје и ја одбрала на 4.7.2014 година, пред Комисија во состав: проф. д-р Зозе Мургоски, редовен професор на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, проф. д-р Татјана Панова-Игњатовиќ, редовен професор на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, проф. д-р Лидија Аризанковска, редовен професор на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, проф. д-р Солзица Поповска, редовен професор на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, и проф. д-р Томислав Трневски, редовен професор на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“. Со тоа се стекнала со звањето доктор на филолошки науки. На редовната седница на Наставно-научниот совет одржана на 28.1.2015 година е избрана во звањето доцент на Катедрата за преведување и толкување на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, за предметите: Англиски јазик, Преведување од англиски на македонски јазик и обратно, Стручна терминологија за преведувачи и толкувачи на англиски јазик.

На редовната седница на Наставно-научниот совет одржана на 17.6.2020 година е избрана во звањето вонреден професор на Катедрата за преведување и толкување на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, во наставно-научните области: преведување (Преведување од македонски на англиски јазик и обратно 3 и 4, Преведувачки алатки), англистика (Стручна терминологија за преведувачи и толкувачи 3 - англиски јазик) и компаративна лингвистика (Контрастивна анализа на македонскиот и на англискиот јазик за преведувачи и толкувачи 1 и 2). Последниот реферат за избор е објавен во Билтен бр.1216 од 1.6.2020 година.

Д-р Милена Саздовска Пигуловска поседува богато професионално искуство од областа на преведувањето и толкувањето. Во досегашната професионална кариера, кандидатката работела за релевантни национални и меѓународни институции, како и на меѓународни и национални научни и стручни проекти, каде што стекнува значајно преведувачко и толкувачко искуство во областа на евроинтеграциите, правото, економијата, образованието итн. Во периодот од 2020 до 2024 година, кандидатката учествувала на многубројни научни конференции и собири во државата и во странство, објавила монографии и бројни публикации од областа на транслатологијата во меѓународни и домашни научни списанија и во зборници на трудови. Истовремено работи и на својот професионален развој преку учество на бројни конференции, работилници и семинари во државата и во странство. Во фокусот на нејзиниот интерес е проблематиката поврзана со стручното преведување, преведувачките алатки и технологии, контрастивната лингвистика за преведувачи и толкувачи, како и терминологијата за преведувачи и толкувачи.

Детален преглед на активностите на д-р Милена Саздовска Пигуловска во периодот од 2020 до 2024 година е даден во Образец 2 како прилог кон Извештајот за избор во наставно-научно, научно и наставно-стручно звање.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, а врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

2 НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

2.1. Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, кандидатката д-р Милена Саздовска Пигуловска изведува настава и вежби на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, и тоа на прв циклус студии на студиската програма за преведување и толкување по предметите Преведување од македонски на англиски јазик и обратно 3 и 4, Преведувачки алатки, Стручна терминологија за преведувачи и толкувачи 5 – англиски јазик и Контрастивна анализа на македонскиот и на англискиот јазик за преведувачи и толкувачи 1 и 2. Покрај тоа, кандидатката изведува настава и на втор циклус студии во рамките на Мастерот по конференциско толкување по предметите Контрастивна анализа на говор и на терминологија (англиски јазик) и Терминологија (право, економија, ЕУ).

За потребите на студентите на прв циклус студии, кандидатката изработила интерни скрипти, додека за потребите на студентите на втор циклус студии изработила пакет материјали за два нови предмета. Исто така, редовно одржува консултации со студенти за предметите за кои е ангажирана на прв и на втор циклус студии.

Од активностите во наставно-образовната дејност го издвојуваме нејзиното искуство како организатор и предавач на работилницата „Методи на предавање терминологија во наставата по преведување и/или толкување“, во рамките на научноистражувачкиот проект „Осовременување на методите и техниките во наставата по стручен јазик на интердисциплинарни студии по преведување и толкување“.

Кандидатката била ментор на 19 дипломски труда, а учествувала и како член во Комисија за оцена/или одбрана на дипломски трудови.

Повеќе детали за наставно-образовната дејност на д-р Милена Саздовска Пигуловска може да се видат во прилогот кон овој Реферат (Образец – Анекс 2).

2.2. Научноистражувачка дејност

Паралелно со нејзината наставна дејност, д-р Милена Саздовска Пигуловска континуирано работи на своето научно усовршување преку проучување теми и спроведување емпириски и други истражувања од областа на транслатологијата.

Во научноистражувачката дејност, како особено важно го издвојуваме нејзиното искуство како раководител на научноистражувачкиот проект „Осовременување на методите и техниките во наставата по стручен јазик на интердисциплинарни студии по преведување и толкување“, реализиран во периодот од 2020 до 2021 година и финансиски поддржан од Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, преку којшто кандидатката демонстрира научноистражувачка способност преку примена на методи и техники за подобрување на квалитетот на наставата кај предметите на сите три групи на кои се изучува терминологија на Катедрата за преведување и толкување (англиски, германски и француски јазик) на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје. Покрај тоа, кандидатката била учесник во меѓународниот стручен проект „Европско општествено истражување 10-ти бран – ЕОИ“ (European Social Survey - ESS), во организација на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања (ИСППИ) во Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје во соработка со Гесис Лајбниц институтот за општествени науки од Германија. Кандидатката била учесник и на вториот циклус работилници во проектот „Психосоцијална поддршка на наставниците и на студентите на Филолошкиот факултет во услови на пандемија“, во организација на Комисијата за унапредување на наставата на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје и учесник на циклус работилници во проектот „Пишување на дипломски трудови (менторирање на студенти)“, во организација на Комисијата за унапредување на наставата на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје.

Во издавачката дејност истакнуваме дека д-р Милена Саздовска Пигуловска е коавтор на дел од книга рецензирана и објавена во држава членка на Европската Унија, и тоа во Берлин, Р Германија, во 2020 година, со наслов „Ressourcen und Instrumente der translationsrelevanten Hochschuldidaktik/Resources and Tools for Translation and Interpreting Education“, во којашто кандидатката пренесува искуства од соработката со странски професори по транслатологија во насока на развивање генерички компетенции кај студенти по преведување и толкување, а со цел широка примена во европски образовен контекст. Исто така, кандидатката е автор на една монографија со наслов „Терминологија (контрастивна терминолошка анализа)“, објавена во 2021 година во Република Северна Македонија, со поддршка на Министерството за култура. Сознанијата и заклучоците во монографијата се темелат на современи теориски концепти и на корпусни проучувања на споредбени примери со што монографијата наоѓа теоретска и практична примена во наставата на прв и на втор циклус студии. Кандидатката е коавтор и на една монографија објавена во Република Северна Македонија во 2024 година со наслов „Translation Insights: From Literary to Specialised Translation“, којашто дава сеопфатен пристап кон преведувањето од различни перспективи врз основа на емпириски и теоретски сознанија во сферата на литературното и стручното преведување, односно нуди корисни методолошки пристапи и релевантна референтна литература за проблематиката која се третира, поради што претставува значајно четиво за сите сегашни и идни професионалци во областа на теоријата и практиката на преведувањето.

Во изминатиот петгодишен период, д-р Милена Саздовска Пигуловска има објавено вкупно 10 научни труда од областа на транслатологијата во кои претставува современи емпириски истражувања и методолошки сознанија. Во нив спаѓаат 4 научни труда со оригинални научни резултати, објавени во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank, MathSciNet (Mathematical Reviews), Zentralblatt fur Mathematik и Реферативный журнал "Математика" или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование, од кои 3 претставуваат научни списанија кои се објавени во држава членка на Европската Унија и/или ОЕЦД. Потоа кандидатката има објавено 3 научни труда со оригинални научни резултати објавени во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот

број на членови, потоа 2 научни труда со оригинални научни/стручни резултати објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји, како и 1 труд објавен во зборник на трудови на високообразовна установа.

Во поткрепа на кажаното, по хронолошки редослед, почнувајќи од најстарите трудови, даден е преглед на публикациите во научни списанија:

- Саздовска-Пигуловска, Милена. (2020). *Студија за запознаеноста на студентите по преведување и толкување со преведувачки алатки и техники*. Славистички студии, 20(1), 355-361, Филолошки факултет „Блаже Конески“ – Скопје. <https://repository.ukim.mk/handle/20.500.12188/30548>
- Sazdovska-Pigulovska, Milena. (2021). *Impact of Online Education on Student Emotional Well-being*. Educational Role of Language (ERL) Journal, 2021-2(6), Poland, ISSN 2657-9774, 6-23. <https://doi.org/10.36534/erlj.2021.02.01>
- Sazdovska-Pigulovska, M., Gjurčevska-Atanasovska, K. (2021). *Introducing Cooperative Learning in the English Language Classroom and Progress Tracking*. Journal of Contemporary Philology, 4(1), 59–78. <https://doi.org/10.37834/JCP21410059sp>
- Sazdovska-Pigulovska, Milena. (2021). *Organization of Online Language and Translation Teaching and Examination in Times of Covid-19*. “Palimpsest” Journal, 6(11), 261-271, Faculty of Philology, “Goce Delčev” University – Štip. <https://doi.org/10.46763/PALIM21116261sp>
- Sazdovska-Pigulovska, Milena. (2021). *Integrating Experiential Learning in the Virtual Translation Classroom*. Proceedings of the 20th ITRI International Conference: “The Roles and Identities of Interpreters and Translators in an Ever-Changing World”. Interpreting and Translation Research Institute (ITRI) and Graduate School of Interpretation and Translation (GSIT), Hankuk University of Foreign Studies (HUFS) in Seoul, South Korea, pp. 43-53. <https://repository.ukim.mk/handle/20.500.12188/30550>
- Саздовска–Пигуловска, М., Поповска, С., Ѓурчевска - Атанасовска К., Гавриловска, С. (2021). *Осовременување на методите и техниките во наставата по стручен јазик на терминологија на интердисциплинарни студии по преведување и толкување*. Годишен зборник на Филолошки факултет „Блаже Конески“ – Скопје, Книга 46, стр. 141–155. <https://repository.ukim.mk/handle/20.500.12188/30296>
- Sazdovska-Pigulovska, Milena. (2022). *The Effect of Distance Learning on Student Emotional and Social Well-being in a Pandemic Context*. Journal of Contemporary Philology, Vol 5 No 2 (2022), 93-104. <https://doi.org/10.37834/JCP2252093sp>
- Саздовска Пигуловска, Милена. (2022). *Употреба на еврожаргонот во македонскиот јазик*. Зборник од 48. Меѓународна научна конференција на 54. Летна школа на Меѓународниот семинар за македонски јазик, литература и култура во Охрид, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје, стр. 367-386. <https://repository.ukim.mk/handle/20.500.12188/30549>
- Sazdovska-Pigulovska, Milena. (2023). *Modernization of Terminology Teaching Methods in Interdisciplinary Translation and Interpreting Studies*. “Terminologija” Journal, 2023(30), 51-71, Institute of the Lithuanian Language – Vilnius, Lithuania, doi.org/10.35321/term30-3
- Popovska, Solzica. Sazdovska-Pigulovska, Milena. (2023). *Emotional Intelligence for Translation and Interpreting Students*. Educational Role of Language (ERL) Journal, 2023-2(10), Poland, 142-154, <https://doi.org/10.36534/erlj.2023.02.12>

Д-р Милена Саздовска Пигуловска има импресивно учество на многубројни научни конференции, и тоа, пред сè, на меѓународни собири во Европа и подалеку, на коишто ги претставува своите истражувања:

- International Conference: “The Roles and Identities of Interpreters and Translators in an Ever-Changing World” – Interpreting and Translation Research Institute, Hankuk University of Foreign Studies (HUFS), Seoul - South Korea (2021);
- 48. Меѓународна научна конференција на Меѓународниот семинар за македонски јазик, литература и култура, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Охрид – Република Северна Македонија (2021);

- International Online Conference “XL Translator Week. Plurality in translation: social and professional aspects” at Unesp - Universidade Estadual Paulista “Júlio de Mesquita Filho”, São José do Rio Preto, Brazil (2021);
- International Conference “Scientific, Administrative and Educational Dimensions of Terminology”, Institute of the Lithuanian Language, Terminology Centre – Vilnius, Lithuania (2021);
- International Conference at the Department of English Language and Literature “English Studies at the Interface at the Interface of Disciplines: Research and Practice (ESIDR)”, “Ss. Cyril and Methodius” University – Skopje, North Macedonia (2022);
- 6th International Educational Role of Language Conference on Emotions in Language Learning and Use, Institute of Psychology and Education, Faculty of Engineering, Computer Science and Psychology, Ulm University, Germany (2023);
- 7th International Pedagogical and Linguistic Conference Educational Role of Language – Links between Beliefs and Language, International University of Sarajevo, Bosnia and Herzegovina (2024);
- 4th International Congress of Language and Translation Studies (LOTUS), Selçuk University, Konya, Türkiye (2024).

Повеќе детали за научноистражувачката дејност на д-р Милена Саздовска Пигуловска се дадени во прилогот кон овој Реферат (Образец – Анекс 2).

2.3. Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Милена Саздовска Пигуловска демонстрира богата стручно-апликативна дејност исполнета со многубројни експертски активности, односно демонстрира импресивен професионален развој и надградба.

Од особено значење е што кандидатката се јавува како коавтор на два прирачника, односно учебни помагала кои наоѓаат голема практична примена во високото образование. Станува збор за „Прирачник со наставни активности по термилошки предмети во наставата по преведување и толкување“, во издание на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје во 2021 година, којшто може да се применува на сите факултети низ државата каде што се одржува настава по терминологија во најразлични области. Второто учебно помагало „Кус прирачник за менторирање и пишување академски трудови“ е објавено во 2024 година и нуди осврт на специфичностите, односно насоки за пишување различни академски жанрови, како што се дипломски, магистерски и докторски трудови, апстракти за научни конференции, апстракти на научни трудови, предлози за научни проекти, прикази на случаи, рецензии, истражувачки извештаи, прегледни трудови – осврти на литература и наставни истории со што има широка примена во различен високообразовен контекст.

Особено истакнуваме дека кандидатката д-р Милена Саздовска Пигуловска остварила многубројни и значајни експертски активности. Од посебно значење е Еразмус+ мобилноста за учење на поединци што ја реализирала на Институтот за преведување и повеќејазична комуникација при Универзитетот за применети науки во Келн, Р Германија, во април 2024 година, како и учеството на онлајн обука за наставници (Training of Trainers - ToT), во рамките на вториот циклус студии по конференциско толкување, организирана во соработка со Генералниот директорат за толкување на Европската Унија во јануари 2022 година. Потоа вреди да се спомене нејзиното учество во 2020 година на обука во организација на Мајкрософт Тимс ЕДУ за примена на образовна платформа, обука за процесот на преведување на правото на Европската Унија (Acquis Communautaire) на македонски јазик во организација на Владата на Република Северна Македонија во 2021 година, обука за примена на софтверска алатка и софтвер за преведување во организација на Гесис Лајбниц институтот за општествени науки од Германија во соработка со Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања (ИСППИ) во Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје во 2021 година, како и обука за симултано толкување од Здружението на професионални толкувачи од Колорадо, САД, во 2021 година.

Покрај тоа, истакнуваме дека кандидатката редовно учествувала и на бројни конференции, како што се годишните конференции на Здружението на преведувачи и толкувачи

на Република Северна Македонија од 2020 до 2024 година, повеќе онлајн конференции за професионален развој во организација на Oxford University Press во 2020, 2021 и 2022 година, учествувала и на онлајн конференција за транслатологија во организација на Факултетот за општествени науки во Каунас, Литванија, во 2021 година, на меѓународна конференција во 2021 година за алатки за компјутерски потпомогнато преведување во организација на компанијата „Традос“, како и на годишниот онлајн форум за преведување во организација на Генералниот директорат за преведување во рамките на Европската комисија во 2024 година.

Воедно, кандидатката зема активно учество и на работилници од меѓународен карактер, и тоа на Глобалекс во организација на Европската лексикографска инфраструктура Е-Лексис во 2020 година, потоа на работилницата за терминологија во организација на Меѓународната мрежа за терминологија во 2021 година, како и на КЛАСЛА-работилницата за примена на Кларин корпуси за јазични истражувања одржана во 2024 година.

Кандидатката д-р Милена Саздовска Пигуловска континуирано работи и на својот професионален развој и надградба преку улогата на член на техничкиот комитет „ИСРСМ ТК 39 Јазици и терминологија, толкување и поврзаната технологија“, во рамките на Институтот за стандардизација на Република Северна Македонија, чијашто цел е носење нови македонски национални стандарди со кои се регулираат различни аспекти поврзани со професијата преведувач и толкувач, како што се стандардизација во областа на преведувањето, усното толкување, терминологијата, технологијата, локализацијата, глобализацијата, интернационализацијата, работните услови и здравјето во наведените дејности. Во изминатиот петгодишен период демонстрира и богато практично, односно професионално преведувачко искуство преку учество на проекти за различни компании и институции, а воедно е и автор на терминолошки поимник од областа на нутриционизмот објавен на порталот evit.mk.

Кандидатката е активно вклучена и во дејностите од поширок интерес преку учество во работата на факултетски комисии на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, преку улогата на член на Наставно-научниот колегиум од научната област наука за јазик на втор циклус студии, член на Работната група за подготовка за нови студиски и предметни програми за прв циклус универзитетски студии и друго, а воедно е и ЕКТС-координатор на Катедрата за преведување и толкување.

Повеќе детали за стручно-апликативната дејност и дејностите од поширок интерес на д-р Милена Саздовска Пигуловска може да се видат во прилогот кон овој Реферат (Образец – Анекс 2).

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Милена Саздовска Пигуловска.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Милена Саздовска Пигуловска поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избрана во звањето редовен професор во научните области англиски јазик (6.02.01.16) и преведување и толкување (6.02.01.31).

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, д-р Милена Саздовска Пигуловска да биде избрана во звањето **редовен професор** во научните области англиски јазик (6.02.01.16) и преведување и толкување (6.02.01.31).

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Зозе Мургоски, претседател, с.р.

Проф. д-р Солзица Поповска, член, с.р.

Проф. д-р Татјана Панова-Игњатовиќ, член, с.р.

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Милена Тодорче Саздовска Пигуловска

(име, татково име и презиме)

Институција: Филолошки факултет „Блаже Конески“ – Скопје

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: англиски јазик (6.02.01.16), преведување и толкување (6.02.01.31)

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – РЕДОВЕН
ПРОФЕСОР/ НАУЧНО ЗВАЊЕ – НАУЧЕН СОВЕТНИК

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнето ст на општите услови да/не
1	Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус * Просечниот успех на прв циклус изнесува: 9,31. Просечниот успех на втор циклус изнесува: 9,38. Просечниот успех изнесува 9,35 за интегрираните студии.	да
2	Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира Назив на научната област: англиски јазик (6.02.01.16), преведување и толкување (6.02.01.31), поле: јазици и книжевности, научно потполе: јазик, подрачје: хуманистички науки.	да
3	Објавени најмалку шест рецензирани научни труда ** во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор	да
3.1	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование 1. Назив на научното списание: Palimpsest 2. Назив на електронската база на списанија: Scopus 3. Наслов на трудот: Organization of Online Language and Translation Teaching and Examination in Times of Covid-19 4. Година на објава: 2021 1. Назив на научното списание: Educational Role of Language Journal 2. Назив на електронската база на списанија: Ebsco 3. Наслов на трудот: Emotional Intelligence for Translation and Interpreting Students 4. Година на објава: 2023	да

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнето ст на општите услови да/не
	1. Назив на научното списание: Terminologija 2. Назив на електронската база на списанија: Ebsco 3. Наслов на трудот: Modernization of Terminology Teaching Methods at Interdisciplinary Translation and Interpreting Studies 4. Година на објава: 2023	
3.2	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови 1. Назив на научното списание: Славистички студии 2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): 7 (Македонија 2, Руска Федерација 1, Србија 1, Полска 1, Австрија 1, Чешка 1) 3. Наслов на трудот: Студија за запознаеноста на студентите по преведување и толкување со преведувачки алатки и технологии 4. Година на објава: 2020 1. Назив на научното списание: Journal of Contemporary Philology 2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): 24 (Македонија 8, Руска Федерација 2, Иран 1, Белгија 1, Данска 1, Романија 1, САД 1, Канада 1, Шпанија 1, Франција 1, Полска 2, Хрватска 1, Германија 1, Србија 1, Италија 1) 3. Наслов на трудот: Introducing Cooperative Learning in the English Language Classroom and Progress Tracking (at the Department of Translation and Interpreting in Skopje) 4. Година на објава: 2021 1. Назив на научното списание: Journal of Contemporary Philology 2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): 24 (Македонија 8, Руска Федерација 2, Иран 1, Белгија 1, Данска 1, Романија 1, САД 1, Канада 1, Шпанија 1, Франција 1, Полска 2, Хрватска 1, Германија 1, Србија 1, Италија 1) 3. Наслов на трудот: The Effect of Distance Learning on Student Emotional and Social Well-being in a Pandemic Context 4. Година на објава: 2022	да
3.3	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е објавено во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД 1. Назив на научното списание: Educational Role of Language Journal	да

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнето ст на општите услови да/не
	2. Назив на членката на ЕУ/ОЕЦД: Полска 3. Наслов на трудот: Impact of Online Education on Student Emotional Well-being 4. Година на објава: 2021	
3.4	Книга или дел од книга рецензирана и објавена во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД 1. Наслов на книгата: “Ressourcen und Instrumente der translationsrelevanten Hochschuldidaktik / Resources and Tools for Translation and Interpreting Education” 2. Назив на членката на ЕУ/ОЕЦД: Германија 3. Издавач, година и место на издавање/објавување: Frank & Timme GmbH, 2020, Berlin - Germany	да
3.5	Зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји 1. Назив на зборникот: “The Roles and Identities of Interpreters and Translators in an Ever-Changing World” 2. Назив на меѓународниот собир: 20 th ITRI International Conference “The Roles and Identities of Interpreters and Translators in an Ever-Changing World” at Interpreting and Translation Research Institute (ITRI) and Graduate School of Interpretation and Translation (GSIT), Hankuk University of Foreign Studies (HUFS) in Seoul, South Korea 3. Имиња на земјите: Јужна Кореја, Кина, САД, Англија и други 4. Наслов на трудот: Integrating Experiential Learning in the Virtual Translation Classroom 5. Година на објава: 2021 1. Назив на зборникот: Зборник од 48. Меѓународна научна конференција на 54. Летна школа на Меѓународниот семинар за македонски јазик, литература и култура во Охрид 2. Назив на меѓународниот собир: 48. Меѓународна научна конференција на 54. Летна школа на Меѓународниот семинар за македонски јазик, литература и култура 3. Имиња на земјите: САД, Русија, Македонија и др. 4. Наслов на трудот: Употреба на еврожаргонот во македонскиот јазик 5. Година на објава: 2022	да
3.6	Преводи на капитални дела во области кои ги утврдува Националниот совет за високо образование и научноистражувачка дејност 1. Наслов на преведеното капитално дело: 2. Датум на објава: _____ 3. Издавач, место на издавање и година:	не

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнето на општите услови да/не
4	Објавен рецензиран учебник, монографија, практикум или збирка задачи од научната област за која се избира *** 1. Наслов на учебникот, монографијата, практикумот или збирката задачи: Терминологија (контрастивна термилошка анализа). 2. Место и година на објава: Датапонс, Скопје, 2021. ISBN 978-609-222-132-8 1. Наслов на учебникот, монографијата, практикумот или збирката задачи: Translation Insights: From Literary to Specialised Translation. 2. Место и година на објава: Skopje: Makavej, 2024. ISBN 978-608-205-544-2.	да
5	Претходен избор во наставно-научно звање – вонреден професор, датум и број на Билтен: 1.6.2020, бр. 1216	1.6.2020, број на Билтен 1216
6	Има способност за изведување на високообразовна дејност	да

* На лицата кои имаат заснован работен однос на Универзитетот или на некој од универзитетите во Република Македонија во моментот на стапување во сила на Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија бр. 82/2018), нема да се применуваат одредбите од Законот кои се однесуваат на просекот, односно дека лицата треба да имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус. Во овој случај, полето под реден број 1 не се пополнува.

** За кандидатот/ите кој има повеќе од 6 (шест) научни труда во референтна научна публикација, рецензентската комисија научните труда ќе ги наведе, ќе ги оцени и ќе ги вреднува во Образец 2.

*** Наведениот услов ќе се применува по истекот на три години од денот на стапувањето во сила на Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија бр. 82/2018).

Членови на Комисијата

Проф. д-р Зозе Мургоски, претседател, с.р.
Проф. д-р Солзица Поповска, член, с.р.
Проф. д-р Татјана Панова-Игњатовиќ, член, с.р.

Прилој бр. 1

ОБРАЗЕЦ 2

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Милена Тодорче Саздовска Пигуловска
(име, татково име и презиме)

Институција: Филолошки факултет „Блаже Конески“ – Скопје
(назив на факултетот/институтот)

Научна област: англиски јазик (6.02.01.16), преведување и толкување (6.02.01.31)

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	Одржување настава од прв циклус студии Зимски семестар 2020/21: 10x15x0,04 = 6 Контрастивна анализа на АЈ и МЈ за ПИТ 1 (2+2) Преведување од македонски на англиски јазик (Б) 3 (0+4) Стручна терминологија за ПИТ 3 - економија на АЈ (1+1) Летен семестар 2020/21: 10x15x0,04= 6 Контрастивна анализа на АЈ и МЈ за ПИТ 2 (2+2) Преведување од македонски на англиски јазик (Б) 4 (0+4) Преведувачки алатки 2 (1+1) Зимски семестар 2021/22: 10x15x0,04 = 6 Контрастивна анализа на АЈ и МЈ за ПИТ 1 (2+2) Преведување од македонски на англиски јазик (Б) 3 (0+4) Стручна терминологија за ПИТ 3 - економија на АЈ (1+1) Летен семестар 2021/22: 10x15x0,04 = 6 Контрастивна анализа на АЈ и МЈ за ПИТ 2 (2+2) Преведување од македонски на англиски јазик (Б) 4 (0+4) Преведувачки алатки 2 (1+1) Зимски семестар 2022/23: 10x15x0,04 = 6 Контрастивна анализа на АЈ и МЈ за ПИТ 1 (2+2) Преведување од македонски на англиски јазик (Б) 3 (0+4) Стручна терминологија за ПИТ 3 - економија на АЈ (1+1) Летен семестар 2022/23: 10x15x0,04 = 6 Контрастивна анализа на АЈ и МЈ за ПИТ 2 (2+2) Преведување од македонски на англиски јазик (Б) 4 (0+4) Преведувачки алатки 2 (1+1) Зимски семестар 2023/24: 10x15x0,04 = 6 Контрастивна анализа на АЈ и МЈ за ПИТ 1 (2+2) Преведување од македонски на англиски јазик (Б) 3 (0+4) Стручна терминологија за ПИТ 3 - економија на АЈ (1+1) Летен семестар 2023/24: 10x15x0,04 = 6 Контрастивна анализа на АЈ и МЈ за ПИТ 2 (2+2) Преведување од македонски на англиски јазик (Б) 4 (0+4) Преведувачки алатки 2 (1+1)	57

	Зимски семестар 2024/25: $10 \times 15 \times 0,04 = 6$ Контрастивна анализа на АЈ и МЈ за ПИТ 1 (2+2) Преведување од македонски на англиски јазик (Б) 3 (0+4) Стручна терминологија за ПИТ 3 - економија на АЈ (1+1) Одржување настава на втор циклус студии (Мастер по конференциско толкување) $0,75 + 0,75 + 1,5 = 3$ Зимски семестар 2020/2021 – $1 \times 15 \times 0,05 = 0,75$ Зимски семестар 2021/2022 – $1 \times 15 \times 0,05 = 0,75$ Зимски семестар 2023/2024 – $1 \times 30 \times 0,05 = 1,5$	
2.	Настава во школи и работилници (раководител): $1 \times 1,5 = 1,5$ - Раководител (и предавач) на работилницата „<i>Методи на предавање терминологија во наставама по преведување и/или толкување</i>“, во рамките на проектот „Осовременување на методите и техниките во наставата по стручен јазик на интердисциплинарни студии по преведување и толкување“ одржана на Филолошки факултет „Блаже Конески“ во Скопје (19.6.2021)	1,5
3.	Подготовка на нов предмет: $1 + 0,5 = 1,5$ [1]. Контрастивна анализа на говор и терминологија (англиски јазик) предавања (Мастер по конференциско толкување) [2]. Терминологија од областа на право, економија, ЕУ (англиски јазик) вежби (Мастер по конференциско толкување)	1,5
4.	Консултации со студенти: зимски семестар 2020/21 – $50 \times 0,002 = 0,1$ летен семестар 2020/21 – $50 \times 0,002 = 0,1$ зимски семестар 2021/22 – $50 \times 0,002 = 0,1$ летен семестар 2021/22 – $50 \times 0,002 = 0,1$ зимски семестар 2022/23 – $60 \times 0,002 = 0,12$ летен семестар 2022/23 – $60 \times 0,002 = 0,12$ зимски семестар 2023/24 – $60 \times 0,002 = 0,12$ летен семестар 2023/24 – $60 \times 0,002 = 0,12$ зимски семестар 2024/25 – $60 \times 0,002 = 0,12$	1
5.	Ментор на дипломска работа: $19 \times 0,2 = 3,8$	3,8
6.	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа: $4 \times 0,1 = 0,4$	0,4
7.	Интерна скрипта од вежби: $3 \times 3 = 9$ - за предметот Преведувачки алатки 2; - за предметот Контрастивна анализа на говор и терминологија (англиски јазик); - за предметот Терминологија од областа на право, економија, ЕУ (англиски јазик).	9
	Вкупно	74,2

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	Раководител на национален научен проект: 1x6=6 - Раководител на научен проект „Осовременување на методите и техниките во наставата по стручен јазик на интердисциплинарни студии по преведување и толкување“, финансиран од Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (2020 – 2021)	6
2.	Монографија: 1x8+1x7,2=15,2 - Саздовска Пигуловска, Милена. (2021). Терминологија (контрастивна термилошка анализа). ISBN 978-609-222-132-8 Скопје: Дата Понс. - Gjurchevska Atanasovska, Katarina. Sazdovska-Pigulovska, Milena. (2024). <i>Translation Insights: From Literary to Specialised Translation</i> . ISBN 978-608-205-544-2. Skopje: Makavej.	15,2
3.	Дел од книга рецензирана и објавена во земја-членка на Европската Унија и/или ОЕЦД: 1x6 = 6 - Stachl-Peier Ursula, Popovska Solzica, Pagano Delia, Sazdovska-Pigulovska Milena. (2020). <i>Emotionale Intelligenz - universitäre Forschungs-Kooperation/Emotional Intelligence: a collaborative research project</i> . “Ressourcen und Instrumente der translationsrelevanten Hochschuldidaktik/ Resources and Tools for Translation and Interpreting Education”, pp. 257-289. Berlin: Frank & Timme GmbH	6
4.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание кое нема импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank, MathSciNet (Mathematical Reviews), Zentralblatt fur Mathematik и Реферативный журнал "Математика" или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование: 1x4,5 + 1x5 + 1x5 + 1x5 = 19,5 - Sazdovska-Pigulovska, Milena. (2021). <i>Impact of Online Education on Student Emotional Well-being</i> . Educational Role of Language Journal, 2021-2(6), Poland, ISSN 2657-9774, 6-23. https://doi.org/10.36534/erlj.2021.02.01 - Sazdovska-Pigulovska, Milena. (2021). <i>Organization of Online Language and Translation Teaching and Examination in Times of Covid-19</i> . Palimpsest Journal, 6(11), 261-271, Faculty of Philology, “Goce Delčev” University – Štip. https://doi.org/10.46763/PALIM21116261sp - Popovska, Solzica. Sazdovska-Pigulovska, Milena. (2023). <i>Emotional Intelligence for Translation and Interpreting Students</i> .	19,5

	Educational Role of Language Journal, 2(10), Poland, 142-154. https://doi.org/10.36534/erlj.2023.02.12 - Sazdovska-Pigulovska, Milena. (2023). <i>Modernization of Terminology Teaching Methods in Interdisciplinary Translation and Interpreting Studies</i>. Terminologija Journal, 2023(30), 51-71, Institute of the Lithuanian Language – Vilnius – Lithuania. doi.org/10.35321/term30-3	
5.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови: $2 \times 5 + 1 \times 4,5 = 14,5$ - Саздовска-Пигуловска, Милена. (2020). <i>Студија за запознаеноста на студентите по преведување и толкување со преведувачки алатки и технологии</i>. Славистички студии, 20(1), 355-361, Филолошки факултет „Блаже Конески“ – Скопје. https://repository.ukim.mk/handle/20.500.12188/30548 - Sazdovska-Pigulovska, Milena, and Gjurčevska-Atanasovska, Katarina. (2021). <i>Introducing Cooperative Learning in the English Language Classroom and Progress Tracking</i>. Journal of Contemporary Philology, 4(1), 59–78. https://doi.org/10.37834/JCP21410059sp - Sazdovska-Pigulovska, Milena. (2022). <i>The Effect of Distance Learning on Student Emotional and Social Well-being in a Pandemic Context</i>. Journal of Contemporary Philology, 5(2), 93-104. https://doi.org/10.37834/JCP2252093sp	14,5
6.	Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји: $2 \times 5 = 10$ - Sazdovska-Pigulovska, Milena. (2021). <i>Integrating Experiential Learning in the Virtual Translation Classroom</i>. Proceedings of the 20th ITRI International Conference: “The Roles and Identities of Interpreters and Translators in an Ever-Changing World”. Interpreting and Translation Research Institute (ITRI) and Graduate School of Interpretation and Translation (GSIT), Hankuk University of Foreign Studies (HUFS) in Seoul, South Korea, pp. 43-53. https://repository.ukim.mk/handle/20.500.12188/30550 - Саздовска Пигуловска, Милена. (2022). <i>Употреба на еврожаргонот во македонскиот јазик</i>. Зборник од 48. Меѓународна научна конференција на 54. Летна школа на Меѓународниот семинар за македонски јазик, литература и култура во Охрид, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје, стр. 367-386. https://repository.ukim.mk/handle/20.500.12188/30549	10
7.	Труд објавен во зборник на трудови на в.о. установа: $1 \times 1,2 = 1,2$	1,2

	- Саздовска-Пигуловска, М., Поповска, С., Ѓурчевска-Атанасовска К., Гавриловска, С. (2021). <i>Осовременување на методиките и техниките во наставава на стручен јазик на терминологија на интердисциплинарни студии по преведување и толкување</i>. Годишен зборник на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, Книга 46, стр. 141-155. https://repository.ukim.mk/handle/20.500.12188/30572	
8.	Рецензија на научен труд: 3x0,2 = 0,6 - два труда за меѓународното списание Современа филологија на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје; - еден труд за меѓународното списание Educational Role of Language Journal	0,6
9.	Учество на научен собир со реферат: 8x1 = 8 - (22-23.1.2021) International Conference: “The Roles and Identities of Interpreters and Translators in an Ever-Changing World” – Interpreting and Translation Research Institute, Hankuk University of Foreign Studies (HUFS), Seoul - South Korea; - (3 – 4.9.2021) 48. Меѓународна научна конференција на Меѓународниот семинар за македонски јазик, литература и култура, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Охрид – Република Северна Македонија; - (27-28.9.2021) International Online Conference “XL Translator Week. Plurality in translation: social and professional aspects” at Unesp - Universidade Estadual Paulista “Júlio de Mesquita Filho”, São José do Rio Preto, Brazil; - 21-22.10.2021) International Conference “Scientific, Administrative and Educational Dimensions of Terminology”, Institute of the Lithuanian Language, Terminology Centre – Vilnius, Lithuania; - (8-9.4.2022) International Conference at the Department of English Language and Literature “English Studies at the Interface at the Interface of Disciplines: Research and Practice (ESIDR)”, “Ss. Cyril and Methodius” University – Skopje, North Macedonia; - (13-14.6.2023) 6th International Educational Role of Language Conference on Emotions in Language Learning and Use, Institute of Psychology and Education, Faculty of Engineering, Computer Science and Psychology, Ulm University, Germany; - (27-28.6.2024) 7th International Pedagogical and Linguistic Conference Educational Role of Language – Links between Beliefs and Language, International University of Sarajevo, Bosnia and Herzegovina; - (6-8.11.2024) 4th International Congress of Language and Translation Studies (LOTUS), Selçuk University, Konya, Türkiye.	8

10.	Апстракти објавени во зборник на конференција: 7x1 = 7 - Sazdovska Pigulovska, Milena. (2021). <i>Experiential Learning as a Non-traditional Approach for Developing Essential Competencies for Translation Students</i>. Book of Proceedings “XL Translator Week. Plurality in translation: social and professional aspects”, 81. Unesp - Universidade Estadual Paulista “Júlio de Mesquita Filho”, São José do Rio Preto, Brazil. - Sazdovska Pigulovska, Milena. (2021). <i>Integrating Experiential Learning in the Virtual Translation Classroom</i>. Book of Proceedings of the 20th ITRI International Conference: “The Roles and Identities of Interpreters and Translators in an Ever-Changing World”. Interpreting and Translation Research Institute (ITRI) and Graduate School of Interpretation and Translation (GSIT), Hankuk University of Foreign Studies (HUFS) in Seoul, South Korea. - Sazdovska Pigulovska, Milena. (2021). <i>Modernization of Terminology Teaching Methods at Interdisciplinary Studies of Translation and Interpreting</i>. Book of Proceedings “Scientific, Administrative and Educational Dimensions of Terminology”. Institute of the Lithuanian Language, Terminology Centre – Vilnius, Lithuania. - Sazdovska Pigulovska, Milena. (2022). <i>The Effect of Online Translation and Interpreting Education on Student Emotional Well-Being in the Current Pandemic Context</i>. Book of Proceedings “English Studies at the Interface at the Interface of Disciplines: Research and Practice (ESIDR)”, 66-67. “Ss. Cyril and Methodius” University – Skopje, North Macedonia. - Popovska, Solzica. Sazdovska Pigulovska, Milena. (2023). <i>Emotional intelligence in the translation and interpreting classroom</i>. Book of Proceedings “Emotions in Language Learning and Use”, Institute of Psychology and Education, Faculty of Engineering, Computer Science and Psychology, Ulm University, Germany. - Kitanovska Kimovska, Sonja. Popovska, Solzica. Sazdovska Pigulovska, Milena. (2024). <i>Teachers' and Students' Beliefs about Translator Competence and Training Practices</i>. Book of Proceedings “Links between Beliefs and Language”. International University of Sarajevo, Bosnia and Herzegovina. - Kitanovska Kimovska, Sonja. Popovska, Solzica. Sazdovska Pigulovska, Milena. (2024). Book of Proceedings International Congress of Language and Translation Studies (LOTUS), Selçuk University, Konya, Türkiye.	7
11.	Учесник во меѓународен проект: 1x5 = 5 - Учесник во меѓународен стручен проект „Европско општествено истражување 10-ти бран – ЕОИ“ (European Social Survey - ESS), во организација на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања (ИСППИ) во Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, во соработка со	5

	Гесис Лајбниц институтот за општествени науки од Германија (2021)	
	Вкупно	93

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
-	Книга од стручна област: 2x7 = 14 - (коавтор). Саздовска Пигуловска, Милена. Поповска, Солзица (Уредници). (2021). <i>Прирачник со насловни активности по терминологијски предмети во насловите по преведување и толкување</i>. – Учебно помагало. Скопје: Филолошки факултет „Блаже Конески“. Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје. ISBN: 978-608-234-078-4. - (коавтор). Беќар, М., Ѓурчевска-Атанасовска, К., Китановска-Кимовска, С., Ончевска-Агер, Е., Саздовска-Пигуловска, М., Тасевска-Хаџи-Бошкова, И., Петрова, С. <i>Кус прирачник за менџорирање и пишување академски трудови</i> – Учебно помагало. (2024). Скопје: Боро Графика Доо. ISBN: 978-608-4539-45-2	14
-	Речник, стручна енциклопедија или поимник: 1x6 = 6 • Автор на Поимник од областа на нутриционизмот, објавен на порталот Евит https://www.evit.mk/poimnik-za-nutricionizam/	6
-	Координатор во подготовка на елаборат за нова студиска програма: 1x1 = 1 - член на Работната група за подготовка за нови студиски и предметни програми за прв циклус универзитетски студии за учебната 2023/2024	1
-	Експертски активности: Обуки: 6x1 = 6 - Учесник на обука „Teams Introduction for Educators and Staff“ во организација на Microsoft Teams EDU (24.11.2020, онлајн); - Учесник на обука <i>Процесот на преведување на право на Европската Унија (Acquis) на македонски јазик</i>, во организација на Секторот за подготовка на националната верзија на правото на ЕУ (Acquis), Секретаријат за европски прашања при Владата на Република Северна Македонија (1.2.2021, онлајн); - Учесник на обука за работа во софтверска алатка и во преведувачки софтвер TranslationCTRL, во организација на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања (ИСППИ) во Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, во соработка со Гесис Лајбниц институтот за општествени науки од Германија (9.3.2021, онлајн); - Учесник на обука за симултано толкување „Simultaneous Interpreting – Tips and Tricks for Virtual Court Interpreting“, во	24

	организација на Colorado Association of Professional Interpreters (6.3.2021, онлајн); - Учесник на обука за наставници „Training of Trainers (ToT)“, во рамките на мастер курсот по Конференциско толкување, во организација на Европската комисија – Генерален директорат за толкување (25-26.1.2022, онлајн); - Еразмус+ мобилност за учење на поединци „Job Shadowing“, реализирана на Институтот за преведување и повеќејазична комуникација при Универзитетот за применети науки во Келн – Германија (22 – 26.4.2024). Конференции: 13x1 = 13 - Учество на конференција за професионален развој во организација на Oxford University Press “ELT Together 2020: Management” (9.10.2020, онлајн); - Учество на конференција за професионален развој во организација на Oxford University Press “ELT Together 2020: Wellbeing” (16.10.2020, онлајн); - Учество на конференција за професионален развој во организација на Oxford University Press “Introduction to the Oxford Test of English” (27.10.2020, онлајн); - Учество на Осмата годишна конференција на Здружението на преведувачи и толкувачи на РСМ (7.11.2020, онлајн); - Учество на конференција за професионален развој во организација на Oxford University Press “An Introduction to Enquiry-based Teaching and learning” (12.11.2020, онлајн); - Учество на конференција за професионален развој во организација на Oxford University Press “ELTOS 2021” (25-27.2.2021, онлајн); - Учесник на онлајн конференција за преведување „The Changing Translator Profile through the Dialogue of Industry and Academia“, во организација на Факултетот за општествени науки во Каунас, Литванија (19.3.2021, онлајн); - Учество на конференција за алатки за компјутерски потпомогнато преведување “Spring Trados Virtual Conference” во организација на RWS Trados (18-20.5.2021, онлајн); - Учество на Деветтата годишна конференција на Здружението на преведувачи и толкувачи на Република Северна Македонија (19.11.2021, онлајн); - Учество на конференција за професионален развој во организација на Oxford University Press “Advancing knowledge and learning” (29.1.2022, онлајн);	

	- Учество на Десеттата годишна конференција на Здружението на преведувачи и толкувачи на Република Северна Македонија, Куманово (5.11.2022); - Учество на „Translating Europe Forum 2024“ во организација на Генералниот директорат за преведување во рамките на Европската комисија, Брисел – Белгија (6-8.11.2024, онлајн); - Учество на Дванаесеттата годишна конференција на Здружението на преведувачи и толкувачи на Република Северна Македонија, Скопје (16.11.2024). Работилници: 5x1 = 5 - Учесник на работилница “Globalex Workshop on Lexicography and Neologism (GWLN2020)”, во организација на Европската лексикографска инфраструктура „E-Lexis“ (4.11.2020, онлајн); - Учесник на работилница за терминологија „Terminology TSS2021“, во организација на Меѓународната мрежа за терминологија (30.6.2021, онлајн); • Учесник на втор циклус работилници „Психосоцијална поддршка на наставниците и на студентите на Филолошкиот факултет во услови на пандемија“, во организација на Комисијата за унапредување на наставата на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје (2022, онлајн); • Учесник на циклус работилници „Пишување на дипломски трудови (менторирање на студенти)“, во организација на Комисијата за унапредување на наставата на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје (2022 – 2024, онлајн) https://coda.io/@elena-oncevska-ager/nastava-na-ff/-38; - Учесник на работилницата “CLASLLA-Express Workshop on Using CLARIN.SI Corpora in Language Research”, одржана на Филолошки факултет „Блаже Конески“ – Скопје (4.6.2024).	
5.	Превод: 1x1 + 2x1 + 2x1 + 1x1 + 1x1 + 2x1 = 9 - Превод на службени документи од македонски на англиски јазик и обратно и лекторирање на македонски јазик за потребите на Триглав осигурување АД – Скопје (2021); - Превод на правни акти од Европска Унија (Acquis) и други акти од важност за процесот на пристапување на РСМ во ЕУ за потребите на Момент мал – Скопје (Рамковна спогодба со Секретаријатот за европски прашања при Владата на Република Северна Македонија) (2021 – 2023); - Превод на Прирачник за употреба на тестот БарОн, наменет за деца и млади, за потребите на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања во Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (2022); - Превод на правни акти од Европска Унија (Acquis) и други акти од важност за процесот на пристапување на РСМ во ЕУ за потребите на Академија ЦЕС Скопје (Рамковна спогодба со	9

	Секретаријатот за европски прашања при Владата на Република Северна Македонија) (2023 – 2024); - Превод од англиски на македонски јазик и обратно на стручни статии од областа на нутриционизмот, лектура на македонски јазик и локализација на веб-страница на порталот https://www.evit.mk/ (2023-2024).	
6.	Учество во промотивни активности на Факултетот: 1x0,5 = 0,5 - Отворен ден на Филолошки факултет „Блаже Конески“ – Скопје, на 12.4.2024	0,5
Дејности од поширок интерес		
7.	Член на факултетска комисија: 1x0,5+2x0,5+2x0,5 = 2,5 - член на Наставно-научниот колегиум од научната област наука за јазик (втор циклус студии): 1x0,5 = 0,5 - член на Комисија за избор на демонстратор: 2x0,5 = 1 - член на Комисија за попис со состојба на 31.12.2020 и 31.12.2022: 2x0,5 = 1	2,5
8.	Координатор на студиска програма: 1x4 = 4 ЕКТС-координатор на Катедрата за преведување и толкување (2021 – 2024)	4
9.	Учество во комисии и тела на државни и други органи: 1x1 = 1 Член на технички комитет „ИСПСМ ТК 39 Јазици и терминологија, толкување и поврзаната технологија“, во рамките на Институтот за стандардизација на Република Северна Македонија	1
	Вкупно	62

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	74,2
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	93
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	62
Вкупно	229,2

Членови на Комисијата

Проф. д-р Зозе Мургоски, претседател, с.р.
Проф. д-р Солзица Поповска, член, с.р.
Проф. д-р Татјана Панова-Игњатовиќ, член, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА ЗБОРООБРАЗУВАЊЕТО ВО РОМАНИТЕ „НЕСРЕКНИЦИ“ И „СТАНОТ НА ТРЕТИОТ КАТ ОД м-р Селвије Селмани, ПРИЈАВЕНА НА ФИЛОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ на својата 15. редовна седница, одржана на 20.11.2024 година, нè избра за членови на Рецензентска комисија за оценка на изработениот докторски труд на кандидатката м-р Селвије Селмани под наслов: **Зборообразувањето во романите „Несреќници“ и „Станот на третиот кат“ на Мурат Исаку**, во состав: проф. д-р Ваљбона Тоска, претседател, проф. д-р Агим Пољоска, ментор, проф. д-р Исмет Османи, член, проф. д-р Мируше Хоџа, член и проф. д-р Ајтен Камили, член. По извршениот преглед и оценка на докторскиот труд, со изрази на благодарност, чест ни е на Наставно-научниот совет да му го поднесеме следниот

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација со наслов **Зборообразувањето во романите „Несреќници“ и „Станот на третиот кат“ на Мурат Исаку**, од м-р Селвије Селмани опфаќа 172 страници компјутерска обработка. Покрај воведот, целта на тезата, корпусот, методите и техниките на истражувањето, дисертацијата е композирана од шест глави. На крајот, се изнесуваат заклучоците и користената научна библиографија на латиница и кирилица.

Во воведниот дел кандидатката м-р Селвије Селмани јасно ја поставува целта на работата, изнесувајќи ги и методите применети во текот на истражувањето, обработувањето и јазичната анализа на зборообразувањето во двата романа на писателот М. Исаку, *„Несреќници“* и *„Сџанони на ѓреџиони кай“*. Во таа насока, кандидатката, во самиот вовед ги изнесува општите заложби и оценки дека поставената тема денес заслужува особено внимание и интерес за науката на јазикот. Оттука, и зборообразувањето, како дел од науката на јазикот, одигрува значајна улога во збогатувањето и негувањето на јазичниот израз на писателот М. Исаку.

На почетокот на својот докторски труд, кандидатката м-р С. Селмани, ја истакнува важноста и значењето на истражувањето и проучувањето на делото на писателот М. Исаку, од јазичен, т.е. од зборообразувачки аспект. М. Исаку е автор со мошне богат и разновиден книжевен опус. Во таа насока, кандидатката м-р С. Селмани се задржува на големиот придонес, и влог на писателот М. Исаку што го вложил во збогатувањето и негувањето на албанскиот литературен јазик. Тој спаѓа меѓу ретките автори кој води грижа и внимание за пишаниот збор во книжевноста. Како што е познато, тој остана доследен и принципиелен за негување и на народниот јазик. Беше поборник и градител на уметничкиот збор во сите жанрови на книжевноста. Писателот М. Исаку е истакнат писател со креативни перформанси и вистински архитект и виртуоз за создавање нови зборови и зборообразувачки разновидности во уметничката литература. Неговиот разновиден и богат јазичен израз најдоследно и најверно може да се забележи во литературните остварувања (романи, проза, поезија). Тој е творец кој најдоследно и најверно се грижи за активизирање на подзаборавената дијалектна лексика на албанскиот тетовски говор.

Кандидатката м-р С. Селмани во својот докторски труд ги применува најсовремените достигнувања и резултати постигнати последните децении во проучувањето и истражувањето во областа на зборообразувањето (класификација, начини и видови на зборообразувањето, образување нови зборови преку деривација,

суфиксација, префиксација, сложенки, препозитивен член, супстантивизација на придавките и сл.). Зборообразувањето денес зазема значајно место во лингвистиката, особено во лексикологијата и морфологијата. Станува збор за релативно нова научна, лингвистичка дисциплина, како погранична област меѓу морфологијата и лексикологијата. Во таа насока, зборообразувањето не е ниту чиста лексикологија, ниту чиста морфологија. Традиционално, местото ѝ е во морфологијата, но според најновите лингвистички истражувања, зборообразувањето не е само механичко лепење на префикси и суфикси во зборот, туку еден далеку посложен процес. Тргнувајќи од изнесените мислења на познатите теоретичари на науката за јазикот (Ц. Лоши, К. Конески, Ј. Томај, Ѓ. Шкуртај и др.), обете дисциплини ја проучуваат структурата на зборот. Додека морфологијата ја проучува неговата деливост на најмалите значенски елементи, зборообразувањето ја проучува структурата на зборот од аспект на неговото значење и образување, и тоа во релација со зборовите од кои се образувани.

Докторска дисертација со наслов: **Зборообразувањето во романите „Несреќници“ и „Станот на третиот кат“ на Мурат Исаку**, претставува континуитет на досегашното научно ангажирање на кандидатката м-р С. Селмани во областа на деривацијата и зборообразувањето. Тоа најдоследно го потврдува и нејзиниот докторски труд, во кој на повеќе од 170 страници прави исцрпна јазична анализа на прозниот јазик на писателот М. Исаку – наш истакнат автор, препознатлив во албанската книжевност. Писателот М. Исаку е вистински уметник и архитект на пишаниот збор. Неговиот придонес е огромен за збогатување и создавање нови зборови во областа на зборообразувањето и лексиката на албанскиот литературен јазик.

Првата глава опфаќа содржини со наслов: **Образување на изведени зборови со префикси и образување на изведени зборови со суфикси (19-111)**. Кандидатката м-р С. Селмани се зафатила и се определила за поопстојно и посеопфатно проучување на зборообразувачките процеси и модели во истакнатиот албански романиер и поет М. Исаку, во романите „Несреќници“ и „Станот на третиот кат“. Во овој дел, кандидатката м-р С. Селмани ги izdelува, класифицира, толкува објаснува и анализира најфреквентните и најкарактеристичните зборообразувачки разновидности на зборовите, т.е. создавање нови зборови со префиксација и суфиксација, нивната употреба, значење во најразлични позиции, ситуации и контексти. Кандидатката секој префикс одделно го објаснува, опишува и илустрира преку ексцерпирани примери од двата романа на М. Исаку. При јазичната анализа, таа посебно внимание посветува на значењето, употребата, содржината и функцијата на новосоздадениот збор. Исто така, укажува на дистрибуцијата и фреквенцијата на префиксите кои влијаат во промената и мотивираноста и на значењето на новиот збор, сп. *ç-burrerohet* (која мажот не е маж) и *mos-pajtim* (неусојласување), *i-moral* (неморален) и сл. Во текот на анализата на префиксното изведување во споменатите романи на писателот М. Исаку, кандидатката се води од веќе утврдените критериуми и насоки за експресивноста на зборообразуваните зборови во албанскиот стандарден јазик. Во таа насока, кандидатката ги консултира и лингвистичките прилози и трудови на истакнатите лингвисти Е. Чабеј, А. Џувани, Б. Беци, Ѓ. Ѓкуртај, Ј. Томај и Ц. Лоши. За сите ексцерпирани примери, кандидатката наоѓа своја поткрепа и валоризација да ги споредува со етимолошките речници на Чабеј, стандардниот речник на албанскиот јазик и др.

Во **втората глава** е поместена следнава тема: **Образување на зборови со препозитивен член кај придавките и образување на зборови кај глаголските именки (112-120)**. Истражувајќи го препозитивниот член и образувањето на глаголските именки, кандидатката со право констатира дека вистинско задоволство е да се проучуваат и анализираат зборообразувачките модели што ги употребува писателот М. Исаку во неговите романи. Исто така, во овој дел, кандидатката м-р С. Селмани забележува дека

авторот во двата романа употребува нови зборови со препозитивен член кој е мошне богат и разновиден, сп. *i braktisur, i brengosur, i katadisur, e magjepsur, i mallkuar*. Преку бројните примери, кандидатката, исто така, посочува дека придонесот на писателот М. Исаку за збогатување и усовршување на литературниот албански јазик, особено во областа на зборообразувањето, несомнено, е голем. Во овој дел, кандидатката дава и еден регистар на зборови по азбучен ред.

Во **третата глава** се изнесени следните содржини, со наслов: **Образување на сложени зборови кај ситѝе видови именки** (сложени именки, именка + именка, именка + глагол, именка + придавка, прилог + именка, именка + партицип, придавки образувани со сврзникот *-o-*, образување на сложени од броеви, неопределена заменка + придавка, образување на сложени прилози, од именка + именка, именка + придавка, именка + партицип, партицип + именка + прилог, образување на сложени од прилози + именки и именка + глагол (121-136). Во овој дел, кандидатката м-р С. Селмани прави исцрпна јазична анализа за образувањето на сложениките во литературното творештво на М. Исаку. Преку бројните примери, таа ја истакнува високата продуктивност на употребата на сложените зборови, се забележува нивната богата разновидност со посебна јазична иновација, сп. *aktakuze, fletarrest, gurvvrreze, kokëkrisuri, mendjefryri*. Како што забележува кандидатката, сложениките во делата на М. Исаку создаваат впечаток дека албанскиот јазик демонстрира широк експресивен опсег и креативни можности, т.е. создава плоден начин (плодна патека) за збогатување на лексиката на албанскиот литературен јазик. Ова го поткрепува и со фактот дека сложените зборови се мошне продуктивни и активни за збогатување на лексиката на говорниот и пишаниот албански јазик, особено за проширување на неговиот зборообразувачки систем.

Во **четвртата глава** се опфатени содржини за следнава тема: **Образување на зборовитѝе со сраснување кај ситѝе зборовни групѝи** (именки, придавки, заменки, прилози, сврзници, предлози, сраснати броеви, сраснати извици, сраснати честички (137-146). Во овој дел, кандидатката м-р С. Селмани вниманието го насочува кон сраснувањето како еден од плодните начини за создавање нови зборови, преку обединување на зборовна група или фраза во структурата на еден единствен збор. Според авторката, образувањето со сраснување во прозата на М. Исаку е доста застапена и разновидна. Тоа мошне уверливо го илустрираат ексцерпираните зборови и лексеми во романите на М. Исаку за создавање нови зборови во албанскиот литературен јазик, особено во двата романа што се предмет на јазична и лексичка анализа на кандидатката м-р С. Селмани. Компонентите на мотивационите единици често ги зачувуваат и граматичките показатели. Така, со овој начин, се образувани именките сп., *domethënie, farefis, atëbotë, thashetheme, taketuke* и др. Зборообразувачката анализа на овие зборови не е секогаш лесна бидејќи карактеристика на сраснатите зборови е тесната поврзаност на елементите едни со други, претопување во еден единствен збор, така што ова ја отежнува работата за откривање и разликување на делови од зборот.

Во **петтата глава** предмет на обработка и анализа се **мешаниитѝе начини на образување на сложениитѝе зборови** и тоа преку суфиксација, со препозитивен член + суфиксација, образување на придавките со суфикси, образување на препозитивен член + префиксација + суфиксација, како и зборови образувани со препозитивен член и сраснување (147-155). Во романите на М. Исаку се забележуваат новосоздадени зборови преку начинот на мешањето на зборовните групи, како на пример *drufrutore (dru+frut+ore), kryengulthi (krye+ngul+thi), symbylltas (sy+mbyllt+as)*. Во овој дел на докторскиот труд, кандидатката м-р С. Селмани, при јазичната анализа на романите, забележала и употреба на некои прилози со морфемата *-a-* како клучен зборообразувачки елемент, играјќи ја улогата на *инфикс*, истовремено добивајќи го соодветниот суфикс. Така, суфиксот учествува во образувањето на овие прилози истовремено со инфиксот, сп.

ballaballas, këmbadoras, marramendthi. Сите примери покажуваат дека писателот М. Исаку доследен останува во почитувањето на граматичките правила и прописи за употребата на зборовните групи во албанскиот литературен јазик. Исто така, кандидатката забележува дека писателот, истовремено, се залагал и за формирање и активизирање на нови зборови и лексеми преземени од народните албански говори (Тетовскиот регион), за градењето на своето литературно дело., сп. *i pakulm, të paudhë, e pakripë, i racip, i privuari* и др.

Во шестата глава е опфатен делот *Супстантивизацијата на придавките или конверзија* (156-158). Во овој дел, кандидатката ја обработува конверзијата како важен начин за формирање на придавките од именската основа. Супстантивизацијата, според лингвистите А. Дримо, Ф. Агалиу е јазична појава во која другите зборовни групи преминуваат во групата на именките, без да ја променат нивната надворешна зборообразувачка структура, т.е. без афикси. Во натамошниот текст, авторката забележува дека оваа појава многу често се среќава и во романите на писателот М. Исаку, што значи дека поголемиот дел на придавките можат да се супстантивизираат во сите три рода. Така, тие се употребуваат во отсуство на именката определена од придавката сп. *I anatemuari (i anatemuar,), i braktisuri (i braktisur), i gjori (i gjorë), i shkreti (i shkretë)* и сл. Во однос на супстантивизираните придавки, нивната самостојна употреба, е редовна практика, правејќи суштинска разлика од едноставната употреба на придавката, бидејќи придавката, во својата чиста форма, се поврзува и претставува особина на предметите. Така, преку употребата на самостојните супстантивизирани придавки, што ги употребува писателот М. Исаку во неговите уметнички дела, попримаат лексичко-граматички карактеристики на именката. Еден добар дел од зборовите се образувани со препозитивен член на партиципните форми, сп. *i blerë i bleri, i bindur / bindurii (bind, bindur, i coptuar / i coptuari (coptoj, coptuar)* и сл.

ЗАКЛУЧОК

Од гореизнесеното можеме да заклучиме дека во својот докторски труд, со наслов **Зборообразувањето во романите „Несреќници“ и „Станот на третиот кат“ на М. Исаку**, кандидатката м-р С. Селмани дава исцрпна јазична анализа и преглед за значењето, улогата и употребата на зборообразувачките модели и разновидности. Кандидатката сосема темелно и пристојно пристапила кон обработката на докторскиот труд, применувајќи ги современите методи, тези и извори за истражување на зборообразувачките елементи во романите на М. Исаку. Докторскиот труд е придружен и поткрепен со богата и селектирана библиографија (на латиница и кирилица) од областа на лексикологијата, морфологијата и зборообразувањето. Во овој контекст, докторскиот труд на м-р С. Селмани претставува драгоцен придонес за проучување на литературното дело на писателот М. Исаку, особено од зборообразувачки аспект. Тргувајќи од гореизнесените констатации и заклучоци, Рецензентската комисија, докторскиот труд, под наслов: **Зборообразувањето во романите „Несреќници“ и „Станот на третиот кат“ на М. Исаку**, го оценува како солиден и драгоцен придонес во областа на науката на јазикот, албанската лексикологија и зборообразувањето. Затоа, ја имаме таа чест и задоволство, на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ – Скопје да му предложиме да го прифати нашиот извештај и на кандидатката м-р Селвије Селмани да ѝ одобри усна одбрана на докторскиот труд.

Скопје, 9.12.2024 г.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Вальбона Тоска, претседател, с.р.

Проф. д-р Агим Пољоска, ментор, с.р.

Проф. д-р Исмет Османи, член, с.р.

Проф. д-р Мируше Хоџа, член, с.р.

Проф. д-р Ајтен Камили, член, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „КОЛИЗИЈА НА ЕМАНЦИПАТОРСКИ И КОЗЕРВАТИВНИ ИДЕОЛОГИИ ВО СОВРЕМЕНИТЕ БАЈКИ ЗА ДЕЦА И МЛАДИ“ ОД М-Р ЛЕНИ ФРЧКОСКА, ПРИЈАВЕНА НА ФИЛОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“ ВО СКОПЈЕ

На петнаесеттата редовна седница на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, одржана на 20.11.2024 година, беше избрана Рецензентска комисија за оцена на докторската дисертација на м-р Лени Фрчкоска под наслов: *КОЛИЗИЈА НА ЕМАНЦИПАТОРСКИ И КОНЗЕРВАТИВНИ ИДЕОЛОГИИ ВО СОВРЕМЕНИТЕ БАЈКИ ЗА ДЕЦА И МЛАДИ*, во состав: проф. д-р Маја Бојаџиевска, проф. д-р Славица Србиновска, проф. д-р Лидија Стојановиќ Лафазановска, проф. д-р Весна Мојсова Чепишевска и проф. д-р Лидија Капушевска Дракулевска.

По разгледувањето на приложениот материјал, Рецензентската комисија има чест на Наставно-научниот совет да му го поднесе следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. Содржина на трудот

Докторската дисертација под наслов: *КОЛИЗИЈА НА ЕМАНЦИПАТОРСКИ И КОНЗЕРВАТИВНИ ИДЕОЛОГИИ ВО СОВРЕМЕНИТЕ БАЈКИ ЗА ДЕЦА И МЛАДИ* е напишана на 208 страници компјутерски отчуван текст во А4-формат и содржи пет посебни поглавја (*Вовед, 1. Еманципаторскиот пошеницијал на мноштвоио идентитетите на жените (исполнета со духови) насироите ридно конзервативниот концепт за „вечното повторување“ во романоите „Кожа исполнета со сенки“ од Френсис Хардин; 2. За еманципацијата во современите бајки „Дрвоите на латите“ од Френсис Хардин; 3. Еманципацијата во трансформирањето на ликоите на Василица Пејровна во вештерка во „Трилогија за зимските ноќи“ на Кејрин Арден; 4. Еманципаторските женски ликови во македонскиот фолклор или феминистичко пречитување на моливото промена на пол, жена војник и ликовите на самовилите; 5. Заклучок; цитирана литература на кирилица и на латиница.*

2. Опис и оценка на трудот

Предметот на оваа докторска дисертација е компаративната анализа на неколку репрезентативни дела од литературата за деца и млади кои би можеле да се класификуваат во пошироката одредница „современи бајки“. Анализата е изведена преку сложен критичко-теориски инструментариум, кој кандидатката го екстраполира од респективните базични филозофски поставки на Мишел Фуко, а потоа и од теориските концепти на Ричард Рорти, Емануел Левинас, Антонио Негри и Мајкл Харт и други релевантни автори. Авторката на трудот како корпус за својата анализа ги зема романите на Френсис Хардинг, *Кожа исполнета со сенки* и *Дрвоите на латите*, потоа делото на Кејрин Арден под наслов *Трилогија за зимските ноќи* (сочинета од три романи насловени „Мечката и славејот“, „Девојката во кулата“ и „Зимата на вештерката“), но и нив ги поставува во контрастивна перспектива со македонскиот фолклор, особено со еден негов дел во кој, освен што се пренесуваат патријархалните и (особено во однос на жените) репресивни општествени доктрини, напоредно се присутни и субверзивни места за кои се покажува дека ги поткопуваат

традиционалистичките педагогии. Она што особено ја интересира кандидатката се еманципаторските пораки за солидарност, еднаквост, правдољубивост, антидискриминација, критичко премислување на вредностите на кои се заснова системот и грижата кон заедниците на маргините како специфичен фокус на овие дела, при што таа смета дека, како такви, тие се важни за еманципацијата на младите, и пошироко, за еманципацијата на заедницата во целост.

Оттука, во *воведош*, кандидатката најпрвин ги поставува основните рамки на нејзиното истражување. Таа објаснува на кој начин се бајките значајни за општествените педагогии, односно укажува на тоа дека тие се особено податни за систематизирање на пораките и идеите кои ги разработуваат низ јасни и прости слики и нивно воопштување (*cognitive closure*), постигнато преку оживување на архетипски ликови и односи, преку драматични и застрашувачки сценарија, преку конфликти на актерите во прозата и слично. Таквото „заклучување, сублимирање“ на мноштвото информации, според кандидатката, се случува преку инструментариумот на идеолошкото воопштување и фантазмите. Таа истакнува дека педагошката улога на бајките секогаш се одржува и функционира во ваква идеолошка перспектива која, пак, претставува посебен предмет на интерес во овој труд. Токму расчитувањето на идеолошките обрасци кои се назираат зад обилноста на слики и шаренилото на информациите во бајките е посебно важно како една од целите на оваа докторска дисертација.

Кандидатката поаѓа од еден значаен концепт на Мишел Фуко, концептот за микрофизиката на моќта, гледајќи во современите и во традиционалните бајки специфична алатка во процесот на создавање индивидуи. Цитирајќи го Фуко, во инструментализацијата на различните наративи преку уметничките форми за млади, за Фрчкоска се потврдува неговиот клучен став, според кој моќта создава сознание. Според Фуко, нема однос на моќ без корелативно устројување на полето на сознанието, а нема ни сознание кое истовремено не претпоставува и не гради односи на моќ (...). Оттука, уметничките жанрови наменети за деца и млади се производ на „суптилен, делотворен и економичен облик на моќ“, која има цел да влијае на „формулирање на синцирот на идеите во главата“ на децата и младите. Кандидатката смета дека „Бајките биле, и во нивните современи преработки и адаптации остануваат, уметничка форма преку која се создава сознание, односно се субјективизираат индивидуите и во нив се воспоставуваат вредностите на системот.“

Понатаму, таа ги изложува клучните теориско-филозофски концепти кои ги извлекува од позициите на Р. Рорти, на пример, кој за линијата на еманципаторски вредности ги врзува идеите на еднаквоста, солидарноста и антидискриминацијата. За Рорти, како што посочува Фрчкоска, овие идеи се тесно врзани со политичката активност низ која се формира свеста за човековите права и која бара сочувствување со „другите“ во заедницата. Рорти, исто така, смета дека процесот на создавање на култура на емпатија, солидарност и егалитаризам е секогаш претходно заснован на имагинација или на либерална утопија. За Фрчкоска, хеуристичкиот потенцијал на овие концепти е посебно видлив во оние бајки кои, инспирирани од спомнатите вредности, ги изразуваат нив преку креацијата на ликовите, развивањето на темите, заплетите и разрешниците.

Кандидатката, исто така, се потпира на некои од поставките на францускиот филозоф со еврејско потекло, Емануел Левинас, во врска со слободата на индивидуата и нејзиниот однос со одговорностите и обврските кон „другиот“, односно создавањето на себството низ односот до „другиот“, познати

од целиот негов опус којшто се базира на етиката како примарна филозофија, но тука особено од делата *Етикаџа и бесконечношо* и *Времеџо и Друџиоџи*.

Третата концептуална група од методолошкиот инструментариум, авторката на дисертацијата ја презема од Мајкл Харт и Антони Негри, од нивните рефлексии за „системот заснован на здружување и движењето кон слобода во кој композирањето на сингуларитетите не води кон единство или идентитет, туку кон сè поголема автономија и слобода“. Конечно, по изложувањето на корпусот аналитички концепти, преземени од овие релевантни автори, кандидатката, во следните глави, преминува на предметот на истражувањето посветено на анализа на политичко-идеолошките линии при создавањето и развојот на женските ликови во романите *Дрвоџо на лаџиџе* и *Кожа исџолнеџа со сенки* од Франсис Хардинг; во *Трилоџија за зимскиџе ноџи* на Кетрин Арден, како и на неколку еманципаторски женски ликови од бајките од македонскиот фолклор (поконкретно, ликови поврзани со мотивот промена на пол, мотивот жена војник и ликовите на самовилите).

Оттука, во првата глава, *Еманџиџаџорскиоџи џоџенџијаџал на мноџиџвоџо џденџиџиџеџи на женаџа (исџолнеџа со духови) насџроџи риџидно конзерваџивниоџи конџеџи за „вечноџо џовџорување“ во романоџи „Кожа исџолнеџа со сенки“ од Френсис Харџинџи*, кандидатката се посветува на минуџиозна анализа на посочениот роман во која ги разоткрива политичко-идеолошките и социјалните причини за структурирањето на определени ликови во една силно книжевно-жанровски втемелена бајковна структура. Тука Фрчковска се занимава и со психосоцијалната и, би се рекло, антрополошки условената книжевна феноменологија на траумата во конкретното дело, и нејзината формативна улога. Кандидатката посочува дека во романот на Хардинг на неверојатно успешен начин во една исклучително квалитетна литература за деца се адресираат низа актуелни прашања поврзани со еднаквоста на жените, со темирте за социјалните и класните разлики, маргинализираните и ранливи луѓе, експлоатацијата на луѓето од работничката класа, прашањето на војните итн. Романот особено успешно се занимава со прашањето на женската еднаквост и женските права, прашање кое денес, за жал, одново станува актуелно во системите каде што се засилува влијанието на црквата и политичката десница – посочува кандидатката.

Во второто поглавје од трудот, под наслов: *За еманџиџаџијаџа во современаџа бајка „Дрвоџо на лаџиџе“ од Френсис Харџинџи*, кандидатката ја продолжува својата анализа, фокусирајќи се на вториот роман од оваа авторка, во кој се обидува да ги расветли клучните спротивставени политичко-идеолошки линии во романот, претставени преку ликовите на таткото и ќерката. Притоа, таа се потпира на ставовите на Емануел Левинас и Ричард Рорти. Тука се покажуваат продуктивни поставките на Левинас за дијалошкото формирање на субјектот преку одговорноста за „другиот“, затоа што кандидатката низ таа призма го анализира ригидниот субјективитет на таткото, но и на ќерката – лик кај кој кандидатката исчитува траекторија на иницијаџиско ослободување во т.н. „одговорност за другиот“. Во анализата, Фрчкоска го следи еманципаторскиот раст на главниот лик, Фејт, определувајќи ја како лик во кој се отелотворува „прагматичниот концепт на дијалог со современиот контекст од кој произлегуваат етички приоритети, како комуникаџијата, солидарноста, чувствувањето на болката и на страдањата на другиот, како гранична етичка ситуација во однос на која акциите се обликувани и водени.“ Фрчкоска смета дека во рамките на овој лик, обележан со грижата и обсирноста кон другите, се обединуваат тезите на Рорти за воспоставувањето на човековите права, „но

начинот на нивно воспоставување е низ солидарноста како дневна и политичка активност, која создава свест за човековите права, бара сочувствување со другите во заедницата, како и однос кон болката на туѓинецот во неа“. Нејзиниот однос кон другите е низ солидарност, создадена низ чувствителност на подробностите на болката и понижувањето на другите, низ одржување нишка на општествена солидарност.“ На тој начин, кандидатката во својата анализа ни осветлува главен женски лик во една современа бајка чија трансформација е токму во насока на пренесување на еманципаторска идеологија за еднаквост, емпатија и ослободување.

Во третото поглавје од дисертацијата, кандидатката ни презентира обемна анализа на современата тротомна бајка „Трилогија за зимските ноќи“ (во чиј состав влегуваат романите „Мечката и славејот“, „Девојката во кулата“ и „Зимата на вештерката“) од авторката Кетрин Арден. Според Фрчкоска, тука станува збор за современа трилогија која, според својата книжевна вредност, отскокнува од мноштвото современи дела инспирирани од бајки и народна книжевност. Со оглед на тоа што секој од трите тома е посветен на посебен момент од растењето на главниот женски лик на девојка која постепено се претвора во вештерка, Фрчкоска во својата интерпретација ги поставува во центрипетална перспектива веќе спомнатите теориски концепти но, нужно, и оние концепти кои ги влече од класиците на фолклористиката (како, на пример, Владимир Проп), психоанализата но и други релевантни автори.

Потпирајќи се на Наташа Полгар, кандидатката, следејќи го постепениот развој на ликот на Васја и уште неколку споредни женски ликови, разгледува повеќе варијанти за симболот на вештерката: вештерката како колективен „друг“ кој служи за каналзирање на судирите, тешкотиите и насилството во друштвото (Polgar 2015: 215); вештерката како непријателка на симболичкиот поредок која одлучува дали ќе го пушти субјектот во општеството (Polgar 2015:226); вештерката која располага со моќи недостапни за обичните луѓе со чија помош ја брише границата помеѓу животот и смртта, односно меѓу субјектот и ништавилото (Polgar 2015: 231); лик чиј целокупен имагинариум упатува на доминантна и заканувачка мајка (и на слаба или потполно отсутна татковска фигура) (Polgar 2015: 236). Во секој случај, битно е да се нагласи дека во овој дел од дисертацијата се покажува како плодотворно комбинирањето на некои од концептите на психоанализата на Жак Лакан со мал дел од инструментите на социјалната антропологија и фолклористиката. Поконкретно, зборувајќи за образецот на иницијационото сценарио во корелација со идеите за симболниот поредок, кандидатката го истакнува следново: „Десубјектификацијата и смртта се и во суштината на иницијационите ритуали во кои неофитот се враќа со стекнат нов статус во општеството и ново име. Но додека во иницијационите митови, симболниот поредок останува ист и иницијацијата е институција во рамки на тој поредок, паѓањето на Васја во пукнатината има цел да ја смени за таа да се врати и да го промени симболниот поредок, кој е фрлен во насилно задушвање на пукнатината и потенцијалот кој таа го носи. Но, и двете толкувања, анализирањето на периодот како период на иницијација и симболична смрт (Проп) или влез во неизречливото, лична десубјектификација, воспоставување нов симболен поредок на основа на претходниот (Лакан) се релевантни и се надополнуваат.“ И во овој дел, анализирајќи ги низите исклучителни трансформации на главниот женски лик, м-р Фрчковска поентира, повторно во правец на истакнување на субверзивен книжевен карактер, кој расте низ изборот на комплексни етички приоритети до нивото на една полна еманципација.

Во четвртата глава од дисертацијата, вниманието на кандидатката се свртува кон еден мал, но многу значаен корпус нарративи од македонскиот фолклор кои со својата посебност влегуваат во доминантниот спектар на нејзиниот академски интерес. Имено, таа во последниот дел анализира неколку субверзивни женски ликови од народните приказни во нашиот поблизок културен контекст. Поспецифично, Фрчкоска тука ја интересираат женските ликови кои го менуваат полот ликовите (мотив АТ 514); неколку примери на женски ликови врзани со епизоди на сексуална травестија и андрогинија, како ликовите како мома војник, мома војвода и слично (АТ 884Б); и конечно, ликовите на самовилите. Станува збор за ликови и мотиви кои стојат наспроти доминантната патријархална педагошка доктрина, односно тие се значајни затоа што со својот субверзивен потенцијал „кој со векови го носат, им пркосат на традиционалистичките и патријархални пораки кои фолклорот генерално ги репродуцира“ – констатира кандидатката. Овој дел од дисертацијата нуди особено свеж и нов пристап кон анализа на фолклорот, при што, од позиција на погоре спомнатите аналитички концепти, авторката на трудот и во дел од фолклорното наследство ги осветлува различните книжевни и наративни техники на субвертирање на родовите ограничувања и дејствување наспроти нив, индиректно поврзувајќи ги со современите бајки.

На крајот, во заклучокот, кандидатката м-р Фрчкоска ги сублимира клучните излезни точки на своите анализи од секое поединечно поглавје на дисертацијата.

3. Заклучок и оценка

Врз основа на сè што беше изнесено, сметаме дека во докторката дисертација под наслов: *КОЛИЗИЈА НА ЕМАНЦИПАТОРСКИ И КОНЗЕРВАТИВНИ ИДЕОЛОГИИ ВО СОВРЕМЕНИТЕ БАЈКИ ЗА ДЕЦА И МЛАДИ*, кандидатката м-р Лени Фрчкоска успешно одговорила на општите и посебните цели на нејзиното истражување. Во својата докторска дисертација, таа дава најпрвин релевантен приказ на аналитичките концепти кои ги користи во истражувањето, воспоставува соодветен аналитички инструментарим и ја изведува својата интерпретација на романите од предложениот корпус на објективен и компетентен начин. Притоа, особено е важно да се истакне нејзиниот придонес во воспоставувањето на корелација помеѓу современата книжевна продукција за деца и млади, но и проучувањето на дел од фолклорната традиција, сето тоа со помош на композитниот аналитички инструментариум на книжеvnата критика, филозофијата, но и на политичката теорија, со што кандидатката станува уште една од низата млади истражувачи кои ги шират границите и дометот на нашата компаратистика. Поради сето тоа, му предлагаме на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ да ја усвои предложената рецензија и да ѝ предложи на кандидатката термин за усна одбрана.

КОМИСИЈА

Д-р Маја Бојациевска, редовен професор, с.р.

Д-р Славица Србиновска, редовен професор, с.р.

Д-р Лидија Стојановиќ Лафазановска, редовен професор, с.р.

Д-р Весна Мојсова Чепишевска, редовен професор, с.р.

Д-р Лидија Капушевска Дракулевска, редовен професор, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ПО ПРЕДМЕТИТЕ ВО НАУЧНАТА ОБЛАСТ: 4.01.01.05 ЕРОЗИЈА И УРЕДУВАЊЕ НА ПОРОИ, НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ШУМАРСКИ НАУКИ, ПЕЈЗАЖНА АРХИТЕКТУРА И ЕКОИНЖЕНЕРИНГ „ХАНС ЕМ“ – СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Факултетот за шумарски науки, пејзажна архитектура и екоинженеринг „Ханс Ем“ (ФАШПЕ „Ханс Ем“), објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ од 5.11.2024 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научната област 4.01.01.05 ерозија и уредување на порои, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр. 02-375/9, донесена на 22.11.2024 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Иван Блинков, редовен професор на Факултетот за шумарски науки, пејзажна архитектура и екоинженеринг „Ханс Ем“ при УКИМ, д-р Коле Василевски, редовен професор на Факултетот за шумарски науки, пејзажна архитектура и екоинженеринг „Ханс Ем“ при УКИМ и д-р Ратко Ристиќ, редовен професор на Шумарскиот факултет во Белград при Универзитетот во Белград.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научната област 4.01.01.05 *ерозија и уредување на порои*, во предвидениот рок се пријави еден кандидат, вонр. проф. д-р Иван Минчев.

3 БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатот д-р Иван Минчев е роден на 1.3.1981 година во Скопје. Средно образование завршил во гимназијата „Јосип Броз-Тито“ во Скопје во 1999 година. Со високо образование се стекнал на УКИМ, Шумарски факултет во Скопје – 4-годишни студии еквивалент на 240 кредити. Дипломирал во 2004 година, со просечен успех 8,52.

Кандидатот активно се служи со англиски јазик.

Во учебната 2005/06 се запишал на втор циклус (магистерски) студии на Медитеранскиот агрономски институт во Ханија, Грција, во времетраење од 2 години или 120 ЕКТС. Студиите ги завршил на отсекот Управување со животна средина во 2008 година, со успешност 88,3/100, со дистинкција „cum laude maxima“. При крајот на 2008 година го одбрал магистерскиот труд на тема: *Land cover mapping using object based classification of medium-high and high resolution imagery*.

Докторска дисертација пријавил во декември 2011 година на УКИМ, Шумарски факултет во Скопје, на Катедрата за земјиште и вода. Дисертацијата на тема: *Развој на методологија за утврдување заштитни зони околу водна акумулација од аспекти на ерозијата и трансформација на нанос* ја одбрал во мај 2015 година, пред Комисија во состав: проф. д-р Александар Трендафилов, проф. д-р Иван Блинков, проф. д-р Станимир Костадинов, проф. д-р Николче Велковски и проф. д-р Цветанка Поповска. Со тоа се стекнал со научниот степен доктор по биотехнички науки од научните области 2.07.15 *уредување на водотецише и заштитна од ерозија* и 4.01.10 *друго*.

На 20.8.2015 година е избран во звањето доцент на предметните програми Геоинформатика, Компјутерски апликации, Вовед во пределно и просторно планирање, а на 6.5.2020 година е избран во наставно-научното звање вонреден професор.

Последниот реферат за избор е објавен во Билтен бр. 1213 од 15 април 2020 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од почетокот на кариерата, објавени во Билтен бр. 1104 од 15 јули 2015 и Билтен бр. 1213 од 15 април 2020 година, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

2 НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТОТ ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Факултетот за шумарски науки, пејзажна архитектура и екоинженеринг „Ханс Ем“, кандидатот д-р Иван Минчев изведува настава на предметните програми: Геоинформатика, Вовед во пределно и просторно планирање, Топографија, Уредување на поројни сливови и Рекултивација на копови, јаловишта и депонии, а исто така изведува и теренска настава, на прв циклус студии на студиските програми Шумарство, Пејзажно дизајнирање и Екоинженеринг и екоменаџмент и на втор циклус на студии на предметите програми Геоинформатика 2, Рекултивација на копови, јаловишта и депонии 2, Уредување на поројни сливови 2 и Проектен циклус во инженерство.

Кандидатот бил ментор на 3 дипломски работи.

Кандидатот учествувал како член во Комисија за оцена/или одбрана на 30 дипломски и на 2 магистерски труда.

Научноистражувачка дејност

Во периодот од претходниот избор па досега, вонр. проф. д-р Иван Минчев има објавено вкупно 9 научни трудови од научното потполе *наука за земјиште и води* (4.01.01), од кои 1 научен труд како дел од монографија објавена во странство и 5 труда во меѓународни научни списанија, а уште 3 труда се прифатени за објавување во 2024/5. Покрај ова, автор е на 1 позитивно рецензиран пактикум за настава, на 1 книга каде што е коавтор и на 1 брошура каде што е исто така коавтор. За потребите на наставата има подготвено и пакет-материјали од кои се издвојува 1 online видео упатство на YouTube.

Вонр. проф. д-р Иван Минчев има објавено учебно помагало со наслов: Практикум по Геоинформатика со примена во науките за земјиште, хидрологија и шумарство.

Вонр. проф. д-р Иван Минчев учествувал на повеќе меѓународни конференции од областа, каде што имал повеќе усни презентации.

Вонр. проф. д-р Иван Минчев од последниот избор досега учествувал во 11 (единаесет) национални, како и 6 (шест) меѓународни проекти.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Вонр. проф. д-р Иван Минчев активно е вклучен во стручно-апликативната работа на Факултетот за шумарски науки, пејзажна архитектура и екоинженеринг „Ханс Ем“ при УКИМ.

Особена активност кандидатот покажува во дејностите од поширок интерес.

Вонр. проф. д-р Иван Минчев е национален раководител на ERASMUS+проект: Soil Erosion and Torrential Flood Prevention: Curriculum Development at the Universities of Western Balkan Countries/SETOF.

Вонр. проф. д-р Иван Минчев е член во два управувачки одбора на меѓународна организација која поддржува научноистражувачка дејност COST.

Вонр. проф. д-р Иван Минчев е дел од групата автори на стручна книга издадена од меѓународна организација: FAO.

Оценка од самоевалуација

Кандидатот д-р Иван Минчев, на анкетата изработена за последниот извештај за самоевалуација објавен во 2024 г. доби позитивна оценка од анонимно спроведената анкета на студентите на Факултет за шумарски науки, пејзажна архитектура и екоинженеринг „Ханс Ем“.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатот, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на вонр. проф. д-р Иван Минчев.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатот од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Иван Минчев поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избран во звањето редовен професор во научната област 4.01.01.05 *ерозија и уредување на њорои*.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Факултетот за шумарски науки, пејзажна архитектура и екоинженеринг „Ханс Ем“ во Скопје, д-р Иван Минчев да биде избран во звањето редовен професор во научната област 4.01.01.05 *ерозија и уредување на њорои*.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Иван Блинков, претседател, с.р.

Проф. д-р Коле Василевски, член, с.р.

Проф. д-р Ратко Ристиќ, член, с.р.

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат:

Иван Љупчо Минчев

Институција:

ФАКУЛТЕТ ЗА ШУМАРСКИ НАУКИ, ПЕЈЗАЖНА АРХИТЕКТУРА И ЕКОИНЖЕНЕРИНГ „ХАНС ЕМ“ – СКОПЈЕ

Научна област:

4.01.01.05 ерозија и уредување на порои

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – РЕДОВЕН ПРОФЕСОР

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус * Просечниот успех на прв циклус изнесува: 8,52 Просечниот успех на втор циклус изнесува: 88,3(100) Просечниот успех изнесува _____ за интегрираните студии.	ДА
2	Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира Назив на научната област: 4.01.01.05 ерозија и уредување на порои, поле: 4.01 земјоделство, шумарство и рибарство, подрачје: 4. земјоделски и ветеринарни науки.	ДА
3	Објавени најмалку шест рецензирани научни труда ** во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор	ДА
3.1	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование Назив на научното списание: IJERD – International Journal of Environmental and Rural Development Назив на електронската база на списанија: Scopus, PubMed, DOAJ Наслов на трудот: Relation between the level of degradation and the wind speed reduction efficiency of tree windbreaks systems in Ovche Pole region, Macedonia Година на објава: 2022 /13-2	ДА
3.1(2)	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование	ДА

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	1. Назив на научното списание: IJERD – International Journal of Environmental and Rural Development 2. Назив на електронската база на списанија: Scopus, PubMed, DOAJ 3. Наслов на трудот: Development of Erosion Protection Zones in the Catchment of the Reservoir “Kalimanci”, North Macedonia 4. Година на објава: 2023 /14-1	
3.1 (3)	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование 1. Назив на научното списание: Macedonian Journal of Ecology and Environment 2. Назив на електронската база на списанија: Web of Science 3. Наслов на трудот: Mapping and national assessment of ecosystems and their condition in North Macedonia 4. Година на објава: 2024	ДА
3.1 (4)	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование 1. Назив на научното списание: Bulgarian Journal of Agricultural Science 2. Назив на електронската база на списанија: Web of Science, Scopus 3. Наслов на трудот: SPATIAL VARIABILITY OF SOIL CHEMICAL PROPERTIES IN GAZI BABA FOREST PARK REGION 4. Година на објава: 2025 (прифатено за објавување)	ДА
3.2	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови 1. Назив на научното списание: ЕРОЗИЈА Scientific Journal of erosion and torrent control 2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): Србија 5, Северна Македонија 1, Австрија 1, Бугарија 1, Грција 1 3. Наслов на трудот: Рачунање R-фактора (фактор ерозивне енергије кише) за потребе моделирања губитака земљишта помоћу русле методе на основу годишњих падавина 4. Година на објава: 2022	ДА
3.3	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е објавено во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД	

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	1. Назив на научното списание: _____ 2. Назив на членката на ЕУ/ОЕЦД _____ 3. Наслов на трудот: _____ 4. Година на објава: _____	
3.4	Книга или дел од книга рецензирана и објавена во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД 1. Наслов на книгата: <i>Degradation of Soil and Water Resources</i> 2. Назив на членката на ЕУ/ОЕЦД САД 3. Издавач, година и место на издавање/објавување: Springer, Њујорк, 2022	ДА
3.4(2)	Книга или дел од книга рецензирана и објавена во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД 1. Наслов на книгата: <i>Agro-ecological atlas of the Republic of North Macedonia</i> 2. Назив на членката на ЕУ/ОЕЦД: Италија, ОН 3. Издавач, година и место на издавање/објавување: FAO, 2020, Рим/Италија	ДА
3.5	Зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји 1. Назив на зборникот: _____ 2. Назив на меѓународниот собир: _____ 3. Имиња на земјите: _____ 4. Наслов на трудот: _____ 5. Година на објава: _____	
3.6	Преводи на капитални дела во области кои ги утврдува Националниот совет за високо образование и научноистражувачка дејност 1. Наслов на преведеното капитално дело: _____ 2. Датум на објава _____ 3. Издавач, место на издавање и година	
4	Објавен рецензиран учебник, монографија, практикум или збирка задачи од научната област за која се избира *** 1. Наслов на учебникот, монографијата, практикумот или збирката задачи: Практикум по Геоинформатика со примена во науките за земјиште, хидрологија и шумарство 2. Место и година на објава: Скопје, 2024	ДА
5	Претходен избор во наставно-научно звање – вонреден професор, датум и број на Билтен: 15.4.2020, 1213	ДА
6	Има способност за изведување на високообразовна дејност.	ДА

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Иван Блинков, претседател, с.р.

Проф. д-р Коле Василевски, член, с.р.

Проф. д-р Ратко Ристиќ, член, с.р.

ОБРАЗЕЦ 2
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Иван Љупчо Минчев

Институција: Факултет за шумарски науки, пејзажна архитектура и екоинженеринг „Ханс Ем“ – Скопје

Научна област: 4.01.01.05 ерозија и уредување на порои

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Настава со вежби по предметна програма: Компјутерски апликации, 2020/21	1,5
2	Настава со вежби по предметна програма: Компјутерски апликации, 2021/22	1,5
3	Настава со вежби по предметна програма: Компјутерски апликации, 2022/23	1,5
4	Настава со вежби по предметна програма: Геоинформатика, 2020/21	2,1
5	Настава со вежби по предметна програма: Геоинформатика, 2021/22	2,1
6	Настава со вежби по предметна програма: Геоинформатика, 2022/23	2,1
7	Настава со вежби по предметна програма: Геоинформатика, 2023/24	2,1
8	Настава со вежби по предметна програма: Вовед во пределно и просторно планирање, 2020/21	2,7
9	Настава со вежби по предметна програма: Вовед во пределно и просторно планирање, 2021/22	2,7
10	Настава со вежби по предметна програма: Вовед во пределно и просторно планирање, 2022/23	2,7
11	Настава со вежби по предметна програма: Вовед во пределно и просторно планирање, 2023/24	2,7
12	Настава со вежби по предметна програма: Вовед во пределно и просторно планирање, 2024/25	2,7
13	Настава со вежби по предметна програма на втор циклус студии: Геоинформатика 2, 2020/21	3,6
14	Настава со вежби по предметна програма на втор циклус студии: Геоинформатика 2, 2021/22	3,6
15	Настава со вежби по предметна програма на втор циклус студии: Геоинформатика 2, 2022/23	3,6
16	Настава со вежби по предметна програма на втор циклус студии: Геоинформатика 2, 2023/24	3,6
17	Настава со вежби по предметна програма: Топографија, 2020/21	2,7
18	Настава со вежби по предметна програма: Топографија, 2021/22	2,7
19	Настава со вежби по предметна програма: Топографија, 2022/23	2,7
20	Настава со вежби по предметна програма: Топографија, 2023/24	2,7

21	Настава со вежби по предметна програма: Топографија, 2024/25	2,7
22	Настава со вежби по предметна програма: Уредување на поројни сливови, 2020/21	3,15
23	Настава со вежби по предметна програма: Уредување на поројни сливови, 2021/22	3,15
24	Настава со вежби по предметна програма: Уредување на поројни сливови, 2022/23	3,15
25	Настава со вежби по предметна програма: Уредување на поројни сливови, 2023/24	3,15
28	Настава со вежби по предметна програма: Рекултивација на копови, јаловишта и депонии, 2022/23	2,7
29	Настава со вежби по предметна програма: Рекултивација на копови, јаловишта и депонии, 2023/24	2,7
30	Настава со вежби по предметна програма: Рекултивација на копови, јаловишта и депонии, 2024/25	2,7
31	Член на комисија за одбрана на дипломски труд 30 x 0,1	3
32	Ментор на дипломски труд 0,2 x 3	0,6
33	Член на комисија за одбрана на магистерски труд 2 x 0,3	0,6
34	Позитивно рецензирана збирка задачи или практикум – учебно помагало, автор	4
35	Обука за користење на дрон за снимање на речни корита и создавање дигитален површински модел. Проект: Improved resilience of communities to climate risks, Грузија, Абхазија. 2021	1,5
36	Обука за користење на дрон за снимање на речни корита и водни објекти; Проект: Integrated Water Resource Management Program (IWRM-K), Косово. 2022	1,5
37	Training on GIS techniques and expert systems as tool for improved forest management planning; Тирана 23-24 јануари 2020; Project „Generating momentum on water and forests in the Balkans – Balkans GeM“	1,5
	Вкупно	87,7

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Дел од монографија објавена во странство Автори: Blinkov, I., Kostadinov, S., Mincev, I. , Petrovic, A., (2022): Soil Erosion and Torrent Control in Western Balkan Countries ch.28 - pgs. 510-536, Title of the book: Degradation of Soil and Water Resources; Editors in Chief: Rui Li, Ted L. Napier, Samir El-Swaify, Mohamed Sabir, Eduardo Rienzi; Science Press, Beijing and Springer, https://link.springer.com/book/10.1007/978-981-16-7916-2	3,6
2	Раководител на национален научен проект: Квантитативни методи за евалуација на биоинженерски мерки за контрола на ерозијата – УКИМ	6
3	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание кое нема импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат	3

	подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus... Автори: Chobanova, M., Avukatov, V., Atanasovska, K., Melovska, N., Brajanoska, R., Shushlevska, M., Jovanovska, D., Trpeski, V., Jordanov, S., Gicevski, B., Sterijovski, B., Nikolov, L., Velevski, M., Velkovski, N., Petrovski, S., Najdovski, B., Slavevska-Stamenkovikj, V., Stavrikj, V., Gjorgjievski, S., Djabirski, V., Čušterevska, R., Levkov, Z., Kitanova, D., Stojanov, A., Blinkov, I., Markoski, M., Hinić Jordanovska, J., Mitic Kopanja, D., Stojchevska, C., V. Cvetanoska, S., Minchev, I., Campange, S., & Hristovski, S. (2024) „MAPPING AND NATIONAL ASSESSMENT OF ECOSYSTEMS AND THEIR CONDITION IN NORTH MACEDONIA“ <i>Macedonian Journal of Ecology and Environment</i>, 26(1), 83–116. Retrieved from http://www.mjee.org.mk/index.php/mjee/article/view/248	
4	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание кое нема импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus... Автори: Mincev, I., Blinkov, I., Trendafilov, A., Trendafilov, B., (2023) „DEVELOPMENT OF EROSION PROTECTION ZONES IN THE CATCHMENT OF THE RESERVOIR „KALIMANCI“, NORTH MACEDONIA“, <i>IJERD – International Journal of Environmental and Rural Development</i> (2023)14-1, pp.77-81, ISSN 2433-3700 https://www.jstage.jst.go.jp/article/ijerd/14/1/14_77/article-char/en	3
5	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание кое нема импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus... Автори: Onchevski, O., Teruaki, I., Minchev, I., Mihara, M., (2022) „RELATION BETWEEN THE LEVEL OF DEGRADATION AND THE WIND SPEED REDUCTION EFFICIENCY OF TREE WINDBREAKS SYSTEMS IN OVCHE POLE REGION, MACEDONIA“, <i>IJERD – International Journal of Environmental and Rural Development</i> (2022)13-2, pp.13-18, ISSN 2433-3700 https://www.jstage.jst.go.jp/article/ijerd/13/2/13_13/article-char/en	3
6	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание кое нема импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus...	3

	Автори: Minchev, I., Trendafilov, B., Blinkov, I., Trendafilov, A., Ivanovski, D. (2024). Measuring And Modeling Erosion In Two Successive Reservoir Catchments On The Drim River In North Macedonia. Geography, Environment, Sustainability, 4(17), 50-57; https://doi.org/10.24057/2071-9388-2024-0581 (прифатено за објавување)	
7	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание кое нема импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus... Автори: Trendafilov, B., Minchev, I., Trendafilov, A., Blinkov, I. (2024). Comparison of EPM With RUSLE For Soil Erosion Modeling in The Strumica River Basin. Geography, Environment, Sustainability, 4(17), 44-49 https://doi.org/10.24057/2071-9388-2024-0580 (прифатено за објавување)	3
8	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание кое нема импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus... Автори: Brndevska Stipanović, V., Čukanović, J., Andonovski, V., Minchev, I., Orlović, S., 2024. The Importance of Urban Planning and Landscape Design in the Process of Creating 'Great Places' for Citizens - Case study of Park Macedonia 1. South-east Eur for 15(2): early view. doi: https://doi.org/10.15177/seefor.24-XX (прифатено за објавување)	3
9	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание кое нема импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus... Автори: Markoski, M., Minchev, I., Mitkova T., Todorovska M., 2025. SPATIAL VARIABILITY OF SOIL CHEMICAL PROPERTIES IN GAZI BABA FOREST PARK REGION, Bulgarian Journal of Agricultural Science (прифатено за објавување)	3
10	Апстракт објавен во зборник на меѓународна конференција: Автори: Brndevska Stipanović, V., Čukanović, J., Andonovski, V., Rizovska Atanasovska, J., Minchev, I. (2022) „Correct planning and proper landscape design - key to quality urban life Case Study: Macedonia Park, Skopje, North Macedonia“, International Scientific Conference: „Better Forestry, for Better Forests, for a Better Planet“, Ss. Cyril and Methodius University in Skopje	1

	Hans Em Faculty of Forest Sciences, Landscape Architecture and Environmental Engineering, 15-16 June 2022.	
11	Апстракт објавен во зборник на меѓународна конференција: Автори: Trendafilov, B., Mandžukovski, D., Teofilovski, A., Minchev, I., Ćušterevska, R. (2022) „Accuracy assessment of supervised classification employing the MLC and RF algorithms on Sentinel2 image for the preparation of a vegetation map in the eastern part of the Republic of North Macedonia”, International Scientific Conference: Better Forestry, for Better Forests, for a Better Planet“, Ss. Cyril and Methodius University in Skopje Hans Em Faculty of Forest Sciences, Landscape Architecture and Environmental Engineering, 15-16 June 2022.	1
12	Апстракт објавен во зборник на меѓународна конференција: Автори: Minchev, I., Schüler, G., Blinkov, I., Trendafilov, B., Trendafilov, A. (2022) „Identifying runoff sensitivity in forests and seminatural areas; Case study: Skopska Crna Gora”, International Scientific Conference: Better Forestry, for Better Forests, for a Better Planet“, Ss. Cyril and Methodius University in Skopje Hans Em Faculty of Forest Sciences, Landscape architecture and Environmental Engineering, 15-16 June 2022.	1
13	Апстракт објавен во зборник на меѓународна конференција: Автори: Blinkov, I., Trendafilov, A., Mukaetov, D., Monevska, Alcinova, S., Stevkova, S., Stevkov, A., Minchev, I. , Trendafilov, B. (2022) „Development of soil erosion and desertification maps of Republic of North Macedonia”, International Scientific Conference: Better Forestry, for Better Forests, for a Better Planet“, Ss. Cyril and Methodius University in Skopje Hans Em Faculty of Forest Sciences, Landscape architecture and Environmental Engineering, 15-16 June 2022.	1
14	Апстракт објавен во зборник на меѓународна конференција: Автори: Manasievska, S., Mitkova, T., Arsov, T., Markoski, M., Minchev, I. , Arsov, S. (2022) Mapping and distribution of medicinal and aromatic plants in national park Pelister and Prespa region; IV International symposium for agriculture and food ISAF 2022	1
15	Апстракт објавен во зборник на меѓународна конференција: Автори: Mitkova, T., Markoski, M., Manasievska, S., Minchev, I. , Arsov, S. (2022) Maps of soil types under wild medicinal and aromatic plant species in the national park Pelister; IV International symposium for agriculture and food ISAF 2022	1
16	Апстракт објавен во зборник на меѓународна конференција:	1

	Автори: Nechkovski, S., Tanaskovikj, V., Chukaliev, O., Minchev, I. , Vukelic Shutovska, M., Markoski, M. (2022) Estimation of irrigation scheduling for different varieties of vine yard using CROPWAT 8.0 model in the part of sub-humid agriculture agro-climatic zone in North Macedonia; IV International symposium for agriculture and food ISAF 2022	
17	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови Автори: Blinkov, I., Minchev, I. , Trendafilov, B., (2022) „РАЧУНАЊЕ R - ФАКТОРА (ФАКТОР ЕРОЗИВНЕ ЕНЕГИЈЕ КИШЕ) ЗА ПОТРЕБЕ МОДЕЛИРАЊА ГУБИТАКА ЗЕМЉИШТА ПОМОЌУ РУСЛЕ МЕТОДЕ НА ОСНОВУ ГОДИШЊИХ ПАДАВИНА“, ЕРОЗИЈА Scientific Journal of erosion and torrent control, Бр. 48, ISSN 0350-9648	4
18	Учесник во национален проект Restoration Opportunities Assessment and Design of the Restoration Interventions in North Macedonia (RfP Reference: IUCN-23-09-P04432-1), IUCN; ROAM National GIS Expert (2023-2024)	3
19	Учесник во национален проект Supporting the reforms in Forestry in North Macedonia NEAR/SKP/2022/EA-RP/0036, Provision of services for the visual interpretation of sample plots (Phase 1) in the framework of the National Forest Inventory pilot implementation in the Republic of North Macedonia, (2023 – 2024) Particip GmbH, EU;	3
20	Учесник во национален проект Development of Baseline Emissions Inventories and Risk & Vulnerability Assessments for three (3) supported LSGUs in RN Macedonia, (2022), ЕУ, ГИЗ	3
21	Учесник во интернационален проект Promoting the Sustainable Management of Natural Resources in South-eastern Europe, through the use of the Nexus approach; Development of a Project Document for an intervention on improving sediment management in the Drina River Basin, Austrian development agency (2022)	5
22	Учесник во интернационален проект Enhancing Montenegro's capacity to integrate climate change risks into planning: „Data consolidation and additional gender-sensitive climate risk assessments of the four priority sectors (water, agriculture, health and tourism) in Montenegro“, (4-10 2021), УНДП Црна Гора	5
23	Учесник во интернационален проект Improved resilience of communities to climate risks, УНДП Грузија; (2021)	5
24	Учесник во интернационален проект	5

	Infrastructure Programme for Integrated Water Management, Pre-feasibility Study West Morava River Sub-basin, ЕУ ИПА II; (2020 – 2021)	
25	Учесник во интернационален проект ERASMUS+ проект: Soil Erosion and Torrential Flood Prevention: Curriculum Development at the Universities of Western Balkan Countries/SETOF – национален координатор (2018 – 2022)	5
26	Учесник во интернационален проект Nature based solutions for prevention and mitigation natural disasters in the cross border area - sol-na - Risk of soil erosion and flood in the protected area „Jasen“ ,INTERREG IPA - CBC Greece – Republic of North Macedonia, Ss. Cyril and Methodius university, 2022 – 2023	5
	Вкупно	77

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Книга од стручна област Автори: Aksoy, E., Arsov, S., Mincev, I., Fang, C. (2020) „Agro-ecological atlas of the Republic of North Macedonia“. Rome, FAO. ISBN 978-92-5-132122-5	7
2	Учесник во главен (основен) проект: Техничка документација за противерозивно уредување на сливовите на водотеците на Скопска Црна Гора, 2021, УНДП	2
3	Раководител на главен (основен) проект: Проект за билошка рекултивација на површинскиот коп за кварцен песок „Врловица“; 2022	4
4	Раководител на главен (основен) проект: Проект за билошка рекултивација на површинскиот коп за туф „Спанчево“; 2022	4
5	Раководител на главен (основен) проект: Проект за билошка рекултивација на површинскиот коп за лапорец „Три Круши“; 2023	4
6	Учесник во студија - Preliminary study for erosion on the watershed and sedimentation in the water reservoir „Chebren“ – GIM (CEI), 2023	2
7	Учесник во студија – Development of an integrated solution for flood and debris flow torrent risk mitigation in the Brza Voda river watershed (Dzerciste torrential watercourse) , Reference No. (UNDP-MKD-RFP 70-2023),	2
8	Учесник во главен (основен) проект Preliminary and main design for regulation of Brza Voda (Porojska Reka) – UNDP 2024	2
Дејности од поширок интерес		
6	Членство во извршно тело на меѓународна организација која поддржува/организира научноистражувачка дејност COST Член на управувачки одбор на COST акција: CA22136 - Pan-European Network of Green Deal Agriculture and Forestry Earth Observation Science	2

7	Членство во извршно тело на меѓународна организација која поддржува/организира научноистражувачка дејност COST Член на управувачки одбор на COST акција: CA20118 - Three-dimensional forest ecosystem monitoring and better understanding by terrestrial-based technologies	2
8	Член на факултетски комисии 0,5 x 18	9
	Вкупно	40

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	87,7
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	77
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	40
Вкупно	204,7

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Иван Блинков, претседател, с.р.

Проф. д-р Коле Василевски, член, с.р.

Проф. д-р Ратко Ристиќ, член, с.р.

ПРЕГЛЕД
НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ ЗА ИЗРАБОТКА НА ДОКТОРСКИ ТРУД ВО ЕКОНОМСКИОТ
ИНСТИТУТ

Рег. бр.	Име на кандидатот	Наслов на темата	Ментор	Одлука од Научен совет
1.	м-р Теа Јосимовска	„Влијанието на дигитализацијата врз претприемништвото во земјите од Европската Унија и во Република Северна Македонија” „The influence of the digitalization on the entrepreneurship in the EU countries and the Republic of North Macedonia“	Д-р Зоран Јаневски	Одлука бр. 02 – 1126/2 од 18.12.2024 година

ПРЕГЛЕД
НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ ЗА ИЗРАБОТКА НА МАГИСТЕРСКИ ТРУД ВО
ЕКОНОМСКИОТ ИНСТИТУТ

Рег. бр.	Име на кандидатот	Наслов на темата	Ментор	Одлука од Научен совет
1.	Љупка Квачковска-Јовановиќ	“Предности и недостатоци во имплементацијата на јавно-приватните партнерства во Република Северна Македонија“ “Advantages and disadvantages in the implementation of public private partnership in the Republic of North Macedonia”	д-р Елизабета Цамбаска	Одлука бр. 02 – 1175/2 од 19.12.2024 година

ПРЕГЛЕД
НА ПРИФАТЕНИ ТЕМИ НА ИНСТИТУТ ЗА ЗЕМЈОТРЕСНО ИНЖЕНЕРСТВО И
ИНЖЕНЕРСКА СЕИЗМОЛОГИЈА-ИЗИИС, СКОПЈЕ

1. Докторски труд

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на одлука на НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1	М-р Бесар Абдиу	Ефект на интеракција тло-конструкција врз сеизмичкиот одговор на двојни конструктивни системи	The effect of soil-structure interaction on seismic response of dual wall-frame structural systems	Вон. проф. д-р Јулијана Бојациева	09-1209/1 од 28.06.2024
2	М-р Трајче Зафиров	Компаративно нумеричко истражување на различни типови на надградба на постојни АБ конструкции	Comparative numerical investigation of various upgrade systems on existing RC structures	Проф. д-р Виктор Христовски	09-1758/1 од 01.10.2024
3	М-р Марина Попоска	Параметар на опаѓање на спектарот на високи фреквенции (каппа) на сеизмичките бранови во С.Македонија	Comparative numerical investigation of various upgrade systems on existing RC structures	Проф. д-р Драги Дојчиновски	09-2462/1 од 18.12.2024

2. Магистерски труд

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на одлука на НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1	Катерина Вон Елдингер	АНАЛИТИЧКО ИСТРАЖУВАЊЕ НА УСЛОВИТЕ И МОЖНОСТИТЕ ЗА ПРОЕКТИРАЊЕ НА БЕЗГРЕДОВИ КОНСТРУКТИВНИ СИСТЕМИ ВО СЕИЗМИЧКИ АКТИВНИ ПОДРАЧЈА	NALYTICAL ASSESSMENT OF THE CONDITIONS AND POSSIBILITIES FOR DESIGNING FLAT SLAB SYSTEMS IN SEISMICALLY ACTIVE ZONES	Вонр.Проф. Горан Јекиќ	09-636/1 од 27.03.2024
2	Јулија Димитри-евска	Препораки за примена на Еврокод при проектирање на темелни конструкции на АБ згради	Recommendations for the application of Eurocode in designing foundation structures of RC buildings	Вонр.Проф. Јулијана Бојациева	09-2345/1 од 04.12.2024

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ТРАНСФОРМАЦИЈА НА МАС-МЕДИУМИТЕ ВО НОВИ МЕДИУМИ И КРЕИРАЊЕ НА ДИГИТАЛНА КУЛТУРА“ ОД М-Р КРИСТИНА ХРИСТОВА НИКОЛОВА, ПРИЈАВЕНА НА ИНСТИТУТОТ ЗА МАКЕДОНСКА ЛИТЕРАТУРА ВО СКОПЈЕ

Советот на Институтот за македонска литература во Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на својата 5. редовна седница одржана на 9.7.2024 година, формираше Комисија за оцена и за одбрана на докторската дисертација под наслов наслов „Трансформација на мас-медиумите во нови медиуми и креирање на дигитална култура“ на кандидатката м-р Кристина Христова Николова. Комисијата е во состав: проф. д-р Мишел Павловски (претседател), проф. д-р Ана Мартиноска (ментор, член), проф. д-р Александар Прокопиев (член), проф. д-р Дарин Ангеловски (член) и проф. д-р Александар Трајковски (член).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени подготвената докторска дисертација и на Советот на Институтот за македонска литература во Скопје му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. Анализа на докторската дисертација

Докторската дисертација под наслов „Трансформација на мас-медиумите во нови медиуми и креирање на дигитална култура“ на кандидатката м-р Кристина Христова Николова содржи 179 страници компјутерски обработен текст во фонт Times New Roman, со 1,5 проред и големина на букви 12. Таа содржи импресивни 192 користени библиографски единици, кои, главно, претставуваат научни книги, научни трудови, интернет-извори поврзани со истражуваната проблематика и меѓународни акти на УНЕСКО (UNESCO) и УНИЦЕФ (UNICEF), мнозинството од нив на англиски јазик. Трудот е структуриран во вовед, 8 (осум) поглавја и заклучок. Секое поглавје е систематизирано во потпоглавја, со што се обезбедува прегледно и јасно следење на материјата која е обработена во докторската дисертација на Христова Николова.

Во **воведот** на трудот, изложени се предметот и целите на истражувањето, хипотезата – општа и три посебни, истражувачките прашања, теоретската рамка и методите на истражувањето. Докторантката укажува дека темата која се обработува опфаќа широк временски приказ на развојот на медиумите кој конвергира кон тоа што денес се нарекува дигитална култура. Според неа, самиот термин не е сосема јасно прецизиран, затоа што е релативно нов, па затоа во оваа дисертација преку еден целосен историски приказ, што опфаќа повеќе области и школи кои се занимаваат со проблематиката на медиумите и технологијата, таа се обидува да го долови подетално значењето на овој термин. Притоа, таа го споредува со претходно употребуваната терминологија која веќе е застарена, како резултат на брзите промени кои се случуваат во областа на технолошкиот напредок.

Општата хипотеза која Христова Николова ја аргументира во својата докторска теза е формулирана на следниов начин: „Брзината на промена на традиционалните масовни медиуми е условена со брзината и интензитетот на технолошките промени и степенот на развиеност на техничко-технолошката инфраструктура. Во земјите на Југоисточна Европа, во кои пенетрацијата на интернетот е поголема, промените кај традиционалните масовни медиуми се побрзи. Под влијание на новото технолошко опкружување доаѓа до промени во карактеристиките на масовните медиуми и до промена на улогата на масовните медиуми што изискува редефиниција на самиот поим на медиумите.“ (Христова Николова, 5)

Првото поглавје со наслов: **Развој на медиумите**, според докторантката, се однесува на еволуцијата и промените во областите на новинските медиуми и комуникациите. Таа го започнува своето истражување со дијахрониски преглед на почетоците на создавање на медиумите, тврдејќи дека иако историјата на масовната

комуникација е релативно кратка, различните форми на мас-медиуми кои се развиле низ годините оставиле огромен впечаток врз технолошките, политичките, економските, социјалните и културните трендови на секоја нација. Следејќи ја историјата на современите медиуми која започнала со печатената книга, што, секако, претставувало еден вид револуција, но првично само техничко средство за репродукција на низа текстови кои се слични на она што веќе широко се копираше на рака, таа следи како постепено печатењето довело до промена во содржината кон посекуларни, практични и популарни дела, како и политички и религиозни памфлети и трактати кои одиграле улога во трансформацијата на предметниот свет. На тој начин се случила револуција во општеството во кое печатењето играло интегрална улога за да стигне до денес, каде што трансформацијата на печатените медиуми ги следи стапките на новата информациска или дигитална револуција.

Во својот историски преглед, во посебни потпоглавја, докторантката Христова Николова се осврнува најпрвин на печатените медиуми, нивната улога во обезбедувањето на објективни и корисни информации за тековните работи, но и другите придобивки од нив. Во продолжение, таа ги разгледува електронските медиуми, нивниот развој и зголемено влијание во современото општество. Потоа, таа прави компаративна анализа на нивните предности и недостатоци, за повеќе да го насочи својот фокус кон подемот на информатичкото општество од 1970-тите години до денес, потпирајќи се на повеќетомното дело на Мануел Кастелс (Manuel Castells), во кое тој ја исцртува социјалната и економската динамика на информатичката ера.

Второто поглавје, кое им е посветено на **трансформација на традиционалните медиуми во нови медиуми**, започнува со анализа на процесите на културна апропријација, хибридизација на културата и интеркултурен дијалог, нивното специфично значење и уникатни манифестации глобално и локално. Во продолжение, тоа го истражува влијанието на овие процеси врз развојот на технологиите и медиумите, особено на медиумите во дигиталната ера. Христова Николова тврди дека: „Во однос на глобализацијата на медиумите се случува значајна промена. Како што продолжува конвергенцијата на медиумите и поголем процент од медиумските текстови и содржини се префрлени во дигиталната област, се развива нов модел на масовна комуникација. Како што истакнал Џозеф Доминик (Jozef Dominick), овој нов модел не е еден-на-многу, туку многу-на-многу. Корисниците на интернет содржината одеднаш добиваат можност да објавуваат пораки на веб-локации, а можат да создадат и свои. Овие пораки и сајтови потоа можат да ги видаат милиони интернет-корисници низ светот. Предвидувањето на Меклуан и Пауерс дека: *Пошто ирошувачиите ирошремено ќе ситанат ирошводиителити и ирошрошувачити* е пророчко. Денес, секој со пристап до интернет може лесно да креира веб-страница или да објави порака. Традиционалниот модел *еден до многу* е заменет со нова интерактивна парадигма.“ (Христова Николова, 60)

Третото поглавје, насловено **Социо-историски и теоретски контекст. Влијание на глобализацијата врз медиумите**, го разгледува концептот на неолиберализмот како доминантна идеологија што го обликува светот денес и експресниот раст на феноменот на блокчеин технологијата. Докторантката со право укажува дека неолиберализмот не е само економска структура, туку филозофија, што е највидливо во односот кон општеството и кон поединецот. Следејќи го Харви (D. Harvey), дисертацијата покажува како медиумското покривање користи доминантни неолиберални наративи и дискурси за да ја прикаже сликата на општествениот живот и да диктира нови модели на однесување. „Глобализацијата на медиумите, секако, е една од бројните сили кои влијаат на обрасците на медиумската политика во трендот кон неолиберализмот. Конвергенцијата на платформите, подемот на дигиталните платформи кои самите не се куратори или креатори на содржина, како и содржината генерирана од корисниците, меѓу другото, ја преобликуваат медиумската политика во светот.“ (Христова Николова, 73)

Во духот на потребата од согледување на двете лица на овие процеси, Христова Николова посветува потпоглавје и на критиките на неолиберализмот, меѓу кои

културниот империјализам, теоријата на култивирање на Георг Гербнер (Georg Gerbner), теоријата за спирала на тишината на Ноел-Нојман (Noelle-Neumann), теоријата на зависност, теоријата на тетрадата итн. Докторантката обрнува внимание и на медиумската, односно развојната комуникација, онаа комуникација која може да се искористи за напредок на општествата, за нивна корисна и квалитетна информативна услуга, како и за промена или подобрување на начинот на живот на граѓаните на една земја.

Во четвртото поглавје, **Развој и етаблирање на нови медиуми**, се анализира насловниот поим – новите медиуми кои често имаат форма на дигитални или електронски медиуми, кои ја олеснуваат комуникацијата за поврзување на луѓето од едниот до другиот крај со нивно здружување преку медиумските капацитети. Електронските медиуми се универзални во поголемиот дел од развиениот свет, тие ја трансформираат комуникацијата и нашата способност за споделување, складирање и преземање информации и знаење. Според докторантката, широко достапните медиумски услуги го менуваат начинот на кој живееме и работиме, а ги менуваат и нашите перцепции и верувања. Таа инсистира на фактот дека од суштинско значење е да ги разбереме овие промени и ефекти со цел да ги развиеме нашите електронски ресурси за доброто на општеството. Овие промени ги лоцира во елиминирање на далечините и времето за ширење на информации, настани и идеи; пристапот на луѓето до информации е лесен и универзален; надворешната контрола на тековите на информации станува потешка; размената на информации е поевтина и поедноставна; широкиот дофат и ниските трошоци за прием поттикнуваат централизирано ширење на информациите.

Поглавјето под реден број 5 опфаќа анализа на **трансформацијата на медиумите во Македонија**. Следејќи го развојот на интернетот во нашата земја, а потоа и традиционалните медиуми и новите информатички и комуникациски технологии, докторантката доаѓа до процесот на дигитализација и појава на дигиталните медиуми кои го прошируваат досегот на вестите, особено во однос на разновидниот придонес на странските специјализирани информативни сајтови и блогови. Ова важи и за присуството на странски канали достапни преку кабелските мрежи, особено со содржина синхронизирана или титлувана на македонски јазик. М-р Христова Николова прави анализа на состојбите и можностите, но и критички објаснува дека многумина во медиумите сè уште не го сфатиле сосема потенцијалот на новите медиумски технологии за зголемена дисеминација и потсетува на иницијатива на УНИЦЕФ која предлага чекори за откривање на нови можности поврзани со дигитализацијата на нашето општество.

Шестото поглавје од оваа докторска дисертација е насочено кон **мобил филм фестивал како пример за платформа за креирање дигитална култура**. Согледувајќи ги новите можности, кои веќе анализираниите технолошки промени ги донесуваат низ теориска перспектива, од подрачјето на теорија на медиуми, нови медиуми и онлајн технологија, во овој труд кандидатката се обидува да го расветли феноменот на еден културен производ кој е претставник на новата дигитална култура и како таков ги ужива бескрајните можности за уметничко изразување и креација кои се отвораат во нејзините рамки. Станува збор за Македонскиот фестивал на мобилен филм, односно фестивал на филмови снимени со мобилен телефон. Преку овој фестивал се афирмира можноста, културните потенцијали на младите творци од овие простори, во новата дигиталната ера и преку нови форми на изразување, да добијат своја социјално-културолошка димензија и да изградат видливи резултати уште на првото издание. Со своето искуство од водењето на овој фестивал, Христова Николова не само што го елаборира овој позитивен пример, туку и го користи за посочување на перспективите на дигиталната култура во иднина. Таа тврди дека Мобил филм фестивал не е само филмски фестивал, туку и медиум и платформа, која дава можност поединци и заедници локално и глобално, на креативен и досетлив начин, преку своите филмови снимени на мобилен телефон, да поттикнат на размислување за теми и настани кои се општествено важни. Од друга страна, овозможува тие меѓусебно да соработуваат

и заеднички да творат. Со овој пример сета обемна консултирана литература добива соодветна апликативна улога и е ставена во функција на конкретен локален пример.

Поглавјето кое ја продолжува оваа линија е насловено **Дигиталната култура во Македонија**, каде што се разгледуваат напорите за медиумски реформи вклучувајќи ги и законските измени и глобалните трендови кои влијаат на практиките за управување и одлучување во повеќето медиуми. Истражувањето на м-р Христова Николова посочува дека дигиталните медиуми влијаат на демократизацијата на македонското општество, но истовремено се и платформа за социјална поделба на повеќе нивоа. Таа ги објаснува и новите културни практики како Видео на барање (Video on demand или скратено VoD) платформите, кои се трансформираа во клучен елемент на модерната медиумска индустрија. Според докторантката, во локален контекст, во Македонија и поширокиот регион на Југоисточна Европа, пазарот за VoD-услуги се развива со голема динамика, при што локалните платформи играат клучна улога во пополнувањето на специфичните потреби на публиката. Сето тоа во дисертацијата е соодветно и детално образложено низ примери.

Во последното, осмо поглавје од докторската дисертација е поместена **Анкета спроведена од страна на Гемиус, експозитура за Југоисточна Европа за трендовите во дигиталното општество**, изработена во 2000 година во Република Бугарија, во соработка со македонската компанија АД Медиа, во рамки на која анкета соработувала и самата докторантка. Иако објектот од истражувачки интерес е истражувањето на територијата на Република Бугарија, таа е земена како репрезентативен примерок на југоисточна Европа со оглед на сличностите во социо-економскиот, политичкиот и културниот пејзаж на сите земји од овој регион. По деталните информации за самата анкета, нејзините цели и методи, се доаѓа до заклучок дека дигиталната култура е фактор за напредок на современото информатичко општество, дека дигиталните технологии ја олеснуваат свесноста и контактот со другите луѓе, а социјалните медиуми помагаат за побрзо споделување на информациите, за подобра комуникација со најблиските, роднините, пријателите. Според анкетата, информациската револуција се забележува во промената на размислувањето и свеста на луѓето, нејзиното присуство е опишливо, а развојот на медиумите е фактор кој помага да се постигне публицитет за даден проблем, што го означува и напредокот на земјата во другите социо-економски сектори. Конечно, таа покажува дека медиумите се четвртата власт и еден од главните механизми за донесување промени во општеството кои се однесуваат на благосостојбата на луѓето.

Во **заклучокот** на докторскиот труд се синтетизираат резултатите и се сумира процесот на истражување. Добиените резултати ги опфаќаат следните ставови на кандидатката дека во денешниот свет, медиумите се суштински елемент кој длабоко влијае врз секојдневниот живот на луѓето и врз глобалните општествени динамики. Темата „Трансформација на мас-медиумите во нови медиуми и креирање на дигитална култура“ ги следи значајните промени кои се случуваат во медиумската индустрија, особено со преминот од традиционални кон дигитални форми на комуникација. Оваа трансформација не е само технолошка промена, туку и радикална револуција која ги рedefинира начинот на кој комуницираме, учиме, се забавуваме и ги консумираме информациите.

Резултатите од истражувањето на докторската дисертација откриваат дека дигиталната ера носи значителни промени во медиумската индустрија. Од едноставни канали за дистрибуција на информации, медиумите се развиваат во сложени системи на интеракција и персонализација. Новите медиумски платформи овозможуваат поголемо учество на публиката и нови форми на продукција на содржини, што создава нови можности и предизвици за медиумските организации. Христова Николова заклучува дека новите медиуми имаат конкурентска предност во однос на традиционалните медиуми бидејќи многу пофлексибилно се вклопуваат во карактеристиките на технолошкото општество во развој. Брзината, актуелноста и кредибилитетот на информациите во современиот свет се факторите кои одредуваат

дали јавната комуникација и дигиталните технологии успеваат доволно ефективно да се вклопат во контекстот на векот на глобализацијата.

1.1. Предмет на истражување

1.2. Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата

Докторската дисертација на м-р Кристина Христова Николова е интердисциплинарно проучување кое опфаќа две големи подрачја – теоријата на медиумите и културолошките студии. Особен фокус во тезата се насочува кон современите аспекти на она што се нарекува дигитална култура. Станува збор за исклучително актуелно подрачје во светската научна и културна јавност во последните неколку децении, кое има комплексно влијание врз севкупното општество и културата.

Со оглед на тоа што дисертацијата зборува за сосема нови и современи културолошки феномени, за кои дури не постои ни сосема јасно прецизирана терминологија, таа опфаќа историски приказ на развојот на медиумите и сродните термини на технокултурата и киберкултура и го следи нивното развивање и разгранување. Притоа, трудот во својата главнина е посветен на темелно истражување на медиумската култура која е во нераскинлива врска со технологијата и нејзиниот забрзан развој, но и начинот на кој таа се трансформира во нови медиуми.

Трудот се потпира на огромна консултирана литература од областа на медиумите и дигиталната култура, главно на англиски јазик, но јасно е дека станува збор за нова област во која нештата постојано се менуваат, па во таа смисла неопходни се постојани и континуирани научни и критички промислувања, особено во македонската научна средина. Токму тука го гледаме главниот влог на оваа дисертација, во поврзувањето на новините на овој план во глобални рамки со локалните искуства, и посебно во анализа на историските и современите аспекти на медиумите кај нас и уникатно истражување на дигиталната култура во земјава со конкретни примери на практики и анкети во кои учествувала самата докторантка.

1.3. Краток опис на применетите методи

Со оглед на специфичното подрачје кое го опфаќа темата, таа се темели на класична методологија заснована врз следните научни методи: анализа на медиумите преку синхрониски и дијахрониски осврт кон досегашните истражувања на оваа тема; потоа, дескрипција, односно детален опис на трансформациите кои се случуваат во оваа сфера како резултат на новите информациско-комуникациски технологии, доминантно на дигитализацијата и креирањето на дигитална култура. Притоа, употребен е и компаративен метод, односно споредба на традиционалните и глобалните практики и трендови во оваа сфера, но и културолошки методи за критичко толкување на нивните специфики, значења и придонеси, а сето тоа низ споредување со локалните искуства. Со оглед на користената обемна, актуелна и релевантна стручна литература видлива во библиографијата на докторантката, сметаме дека тезата е изработена со консултирање на клучните извори и методи од областа на медиумските и културолошките студии.

1.4. Краток опис на резултатите од истражувањето

Резултатите од овој докторски труд ја остваруваат целта да се испитаат процесите и факторите кои ја поттикнуваат трансформацијата на медиумите и да се истражи начинот на кој овие промени влијаат на културните и социјалните структури. Исто така, во него се испитуваат новите форми на интеракција и комуникација кои се појавуваат со дигитализацијата, како и начинот на кој глобализацијата и неолибералните економски модели влијаат на медиумската индустрија. Исклучителна вредност е што во дисертацијата се анализира специфичниот контекст на Македонија и начинот на кој овие глобални трендови се манифестираат на локално ниво. Преку ова, истражувањето

ја остварува целта да придонесе кон поширокото разбирање на улогата на медиумите во создавањето и одржувањето на современата дигитална култура кај нас и во светот.

2. Оцена на дисертацијата

Докторската дисертација на кандидатката м-р Кристина Христова Николова, со наслов „Трансформација на мас-медиумите во нови медиуми и креирање на дигитална култура“, претставува значајно истражување во интердисциплинарното подрачје на културолошките студии, во потесната област на теорија на медиумите и дигиталната култура.

Изработката на темата на оваа докторска дисертација има за цел преку дефинирање и анализа на трансформацијата на традиционалните мас-медиуми и појавата на новите медиуми, да го покаже начинот на кој тие влијаат на културните и социјалните структури. Резултатите од истражувањето на докторантката откриваат дека трансформацијата на медиумите е тековен и динамичен процес кој постојано ги преобликува нашите комуникациски пејзажи и културни вредности. Дигиталната култура, која се развива со оваа трансформација, создава нови можности за интеракција, учество и продукција на содржини. Разбирањето на овие промени е клучно за да можеме ефективно да се ангажираме и да ги искористиме можностите кои ги носи новата дигитална ера. Во овој контекст, истражувањето ги потенцира и предизвиците кои доаѓаат со новите медиуми, како што се потребата за адаптација на медиумските организации и промените во економските и културните модели на медиумската индустрија. Покрај тоа, студијата ја нагласува важноста на контекстуализацијата на овие глобални трендови во специфични локални услови, како што е случајот со Македонија, и ја поттикнува потребата за продолжено истражување и анализа на овој брзо развивачки феномен. Трансформацијата на медиумите е не само технолошки, туку и длабоко социокултурен процес, кој ќе продолжи да ги обликува идните генерации и начинот на кој живееме и комуницираме во дигиталниот свет.

Докторската дисертација на кандидатката м-р Кристина Христова Николова, со наслов „Трансформација на мас-медиумите во нови медиуми и креирање на дигитална култура“, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува основните услови и стандарди наведени во пријавата на докторскиот труд.

3. Исполнетост на законските услови за одбрана на дисертацијата

Кандидатката, пред одбраната на докторскиот труд, ги објавила (како прв автор, во меѓународни научни списанија или еден труд во списание со импакт-фактор) следниве рецензирани истражувачки трудови:

- Глобализацијата како фактор во промената на улогата на традиционалните медиуми, Скопје: *Контекст*, бр. 23/2021;
- Мобил филм фестивал како пример за платформа за креирање дигитална култура, Скопје: *Контекст*, бр. 20/2019.

Меѓународна мобилност

Кандидатката м-р Кристина Христова Николова реализираше научноистражувачки престој во Република Бугарија, на Факултетот за журналистика и масовна комуникација на Софискиот државен универзитет „Св. Климент Охридски“ во периодот од 11 до 14 ноември 2019 г.

Заклучок и предлог

Главни научни придонеси на кандидатката

Докторското истражување на Кристина Христова Николова претставува збогатување на научните сознанија во нашата земја по прашањето на трансформацијата на медиумите во нови медиуми и креирањето на дигитална култура, со особен акцент на глобалните трендови и нивната апликација во локално создаваната дигитална култура.

Поаѓајќи од тоа дека дигиталната култура опфаќа најразлични појави и облици на однесување предизвикани или посредувани со помош на дигитална технологија, а со помош на знаењата на повеќе светски теоретичари кои во моментот се занимаваат со дефиниција и проучување на овој феномен како Чарли Гир (Charlie Gir) на пр., докторантката ја дефинира дигиталната култура како „посебна култура“, каде што изразот дигитална означува посебен начин на живеење на група или групи на луѓе во дадено историско време. Дигитално можеме да го прифатиме како ознака за култура бидејќи опфаќа како продукти, така и цели системи на означување и комуникација, кои јасно го разликуваат нашиот начин на живот од начинот на живот на другите.

Трудот покажува дека на тој начин се создава една моќна парадигма за разбирање и менување на светот, како и дека дигиталната култура, благодарение на нејзината сеприсутност, почнуваме да ја доживуваме како природна појава. М-р Христова Николова ги разоткрива разнородните елементи кои докажуваат дека дигиталната технологија е културно условена, меѓу нив на пр.: одбранбена технологија на политичка моќ на големите сили, авангардна уметничка пракса, контракултурен техноутопизам итн.

Докторската теза придонесува за внесување на глобалните искуства и сознанија во локален контекст, со што се добива едно уникатно согледување на сликата за медиумите, новите медиуми и дигиталната култура кај нас. На тој начин, трудот претставува заокружен и квалитетен придонес кон темата која ја избира за свој предмет на истражување.

Подрачје на примена и ограничувања

Резултатите од истражувањето на м-р Христова Николова ќе најдат своја примена во следните истражувања од сличен карактер, како одличен сублимат на глобалните теории и нивната апликација во земјата, заокружени во речиси учебнички тип на труд. Едновремено веруваме дека нејзината теза има практична примена за сите кои се занимаваат или создаваат дигиталната култура во земјата, како појдовна и инспиративна точка за креирање на нови културни искуства.

Можни понатамошни истражувања

Како што и претходно беше истакнато, станува збор за релативно нова и актуелна тема, како во светот така и во нашата средина, па оваа дисертација покренува низа прашања кои бараат дополнително истражување и аргументација. Тоа е особено акцентирано поради тоа што брзината и интензитетот на технолошките иновации и нивната примена во обликувањето на дигиталната култура се менува речиси секојдневно, па сведочиме за промени во областа на новите медиуми дури и од мигот на пријава на оваа теза до нејзиното завршување. Притоа, потсетуваме дека трансформацијата на медиумите не е само технолошки, туку и социокултурен процес, кој ќе продолжи да ги обликува идните генерации и начинот на кој живееме и комуницираме во дигиталниот свет.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Советот на Институтот за македонска литература во Скопје да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатката м-р Кристина Христова Николова со наслов: „Трансформација на мас-медиумите во нови медиуми и креирање на дигитална култура“

КОМИСИЈА

Проф. д-р Мишел Павловски, претседател, с.р.

Проф. д-р Ана Мартиноска, ментор, член, с.р.

Проф. д-р Александар Прокопиев, член, с.р.

Проф. д-р Дарин Ангеловски, член, с.р.

Проф. д-р Александар Трајковски, член, с.р.